

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำนามประสมภาษาลาว

โดย
นางสาวเนตญา บุญอ่อน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

COMPOUND NOUNS IN LAOS LANGUAGE

By

MISS Netaya BOON-ON

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Arts (Thai for Career Development)

Department of THAI

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	ค่านามประสมภาษาลาว
โดย	เนตญา บุญอ่อน
สาขาวิชา	ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญา มหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ บาหยัน อิ่มสำราญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สำเนียงงาม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ บาหยัน อิ่มสำราญ)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุกดี มุกดาวิจิตร)

56208303 : ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : คำนามประสม/ภาษาลาว/สังคmlลาว/วัฒนธรรมลาว

นางสาว เนตญา บุญอ่อน: คำนามประสมภาษาลาว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ บาหยัน อิ่มสำราญ

การค้นคว้าอิสระนี้มุ่งศึกษาคำนามประสมภาษาลาวในวรรณกรรมเรื่องสั้นและ นวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) จำนวนทั้งสิ้น 10 เรื่อง โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้ ประการแรก เพื่อจำแนกคำนามประสมภาษาลาวเป็นหมวดคำชนิดต่าง ๆ โดยประยุกต์หลักการของนวรรณ พินธุเมธา จากหนังสือคลังคำ มาใช้ ประการที่สอง เพื่อตรวจสอบความหมายของคำนามประสมภาษาลาวโดยใช้บริบทวรรณกรรมเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจ และ ประการที่สามเพื่อศึกษาสภาพสังคmlและวัฒนธรรมลาวผ่านคำนามประสมภาษาลาว

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คำนามประสมภาษาลาวในวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) จำแนกได้ 5 หมวดหมู่ ได้แก่ หมวดมนุษย์ หมวดมนุษย์กับมนุษย์ หมวดสรรพสิ่ง หมวดมนุษย์กับสรรพสิ่ง และหมวดเวลา โดยมีความหมายที่สอดคล้องกับบริบทการใช้ตามที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรม อีกทั้งคำนามประสมดังกล่าวยังสามารถสะท้อนสังคmlและวัฒนธรรมลาว กล่าวคือ ในด้านสังคml พบว่าสังคmlลาวเป็นสังคmlที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เป็นสังคmlเกษตรกรรม และเป็นสังคmlที่มีความขัดแย้ง ในด้านวัฒนธรรม พบว่าเป็นสังคmlที่มีความเชื่อที่หลากหลาย ทั้งความเชื่อเรื่องพุทธ ผี และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คนลาวมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ทั้งการกิน การปลูกสร้างที่อยู่อาศัย และการแต่งกาย รวมทั้งพบว่าคนลาวมีค่านิยมยกย่องผู้ที่มีจิตใจปฎิวัติ โดยเฉพาะสตรีที่เข้าร่วมขบวนการปฎิวัติ และให้ความสำคัญกับอาชีพแพทย์ ข้าราชการครู ผู้นำชุมชนและผู้นำกองกำลังปฎิวัติ

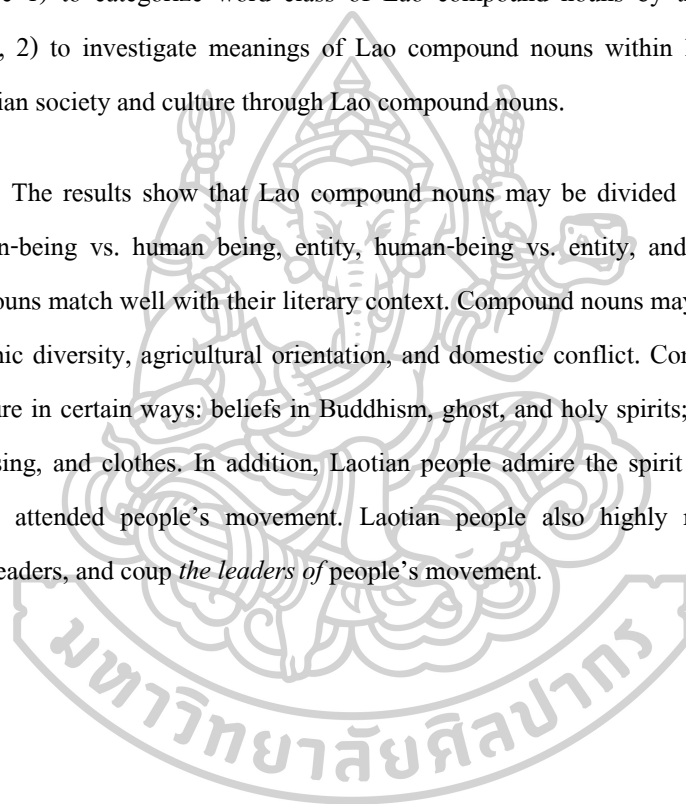
56208303 : Major (Thai for Career Development)

Keyword : COMPOUND NOUN / LAO LANGUAGE / LAOTIAN SOCIETY / LAOTIAN CULTURE

MISS NETAYA BOON-ON : COMPOUND NOUNS IN LAOS LANGUAGE
THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR BAYAN IMSAMRAN

This research paper aims to study compound nouns in Lao language. Data are collected from Lao compound nouns in 10 Laotian short stories and novels awarded S.E.A. Write Award. The objectives are 1) to categorize word class of Lao compound nouns by the approach proposed by Panthumetha, 2) to investigate meanings of Lao compound nouns within literary context, and 3) to analyze Laotian society and culture through Lao compound nouns.

The results show that Lao compound nouns may be divided into 5 categories: human-being, human-being vs. human being, entity, human-being vs. entity, and time. Most meanings of compound nouns match well with their literary context. Compound nouns may reflect Laotian society in terms of ethnic diversity, agricultural orientation, and domestic conflict. Compound nouns also reflect Laotian culture in certain ways: beliefs in Buddhism, ghost, and holy spirits; peaceful lifestyle such as cuisine, housing, and clothes. In addition, Laotian people admire the spirit of revolution , especially women who attended people's movement. Laotian people also highly respect doctors, teachers, community leaders, and coup *the leaders of people's movement*.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความดูแลเอาใจใส่อย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์บำหยัน อิ่มสำราญ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่เปรียบเสมือนมารดาที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ข้อคิด เต็มเต็มกำลังใจ และคอยให้คำปรึกษาในทุก ๆ ด้านมาโดยตลอดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จ ลุล่วง ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สำเนียงงาม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุกดี มุกดาวิจิตร ที่ได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่าในการตรวจแก้ วิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ศึกษาและคอยถามไถ่ถึงความก้าวหน้าของ วิทยานิพนธ์อยู่เสมอ

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วิรัช ศิริวัฒนะนาวิณ อาจารย์กำพล จำปาพันธ์ และอาจารย์ดวงเดือน บุญยาว ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือปรับแก้ข้อความภาษาอังกฤษและจัดหาเอกสารฉบับภาษาลาวเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบคุณคณบดีประพันธ์ลาวและมิตรสหายชาวลาวยุคใหม่ที่ได้อำนวยการสร้างผลงานอันมีคุณค่า จนได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ขึ้นมา ทำให้มีโอกาสนำผลงานมา ศึกษา อีกทั้งยังคอยให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลความหมายของคำ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้ แสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากรและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้ศึกษา ทั้งยังคอยถามไถ่ให้คำปรึกษาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ลุล่วงมาได้

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านโดยเฉพาะคุณณัฐคนัย อภิบาลศรี, คุณธนัท อนุรักษ์ และคุณ ฤทัยวรรณ ปานชา ที่มีส่วนคอยช่วยเหลือ ผลักดัน ถามไถ่ สละเวลา อำนวยความสะดวกและให้กำลังใจมาโดย ตลอด

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบคุณครอบครัวโดยเฉพาะ คุณชายจันทร์ ยางวัดหลวง ผู้มีพระคุณยิ่ง ผู้เป็นที่ เคารพรักที่สุดในชีวิตและเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษามาตลอดทั้งชีวิตของผู้ศึกษา

เนตญา บุญอ่อน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
สมมติฐานของการศึกษา.....	4
ขอบเขตในการศึกษา	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
วิธีการดำเนินการศึกษา.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
หนังสือ คลังคำ	7
งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างคำประสมและคำนามประสมในภาษาตระกูลไท.....	12
งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาภาษาและวัฒนธรรม	13
บทที่ 3 วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ลาว	16
นักประพันธ์ลาวที่ได้รับรางวัลซีไรต์.....	17
เนื้อหาวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นลาวที่ได้รับรางวัลซีไรต์.....	26
วรรณกรรมประเภทนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลซีไรต์.....	28

บทที่ 4 คลังคำนามประสมภาษาลาวว่าด้วยมนุษย์.....	30
คำนามประสมหมวดมนุษย์	30
คำนามประสมหมวดมนุษย์กับมนุษย์	59
บทที่ 5 คลังคำนามประสมภาษาลาวว่าด้วยสรรพสิ่ง มนุษย์กับสรรพสิ่งและเวลา	99
คำนามประสมหมวดสรรพสิ่ง	99
คำนามประสมหมวดมนุษย์กับสรรพสิ่ง	158
คำนามประสมหมวดเวลา	171
บทที่ 6 มองสังคัมและวัฒนธรรมลาวผ่านคลังคำนามประสมภาษาลาว	182
ด้านสังคัม	183
ด้านวัฒนธรรม	192
ค่านิยมในสังคัมลาว	198
บทที่ 7 สรุปลงการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	1
สรุปลงการศึกษา	1
อภิปรายผล	3
ข้อเสนอแนะ	4
รายการอ้างอิง	5
ภาคผนวก คลังคำนามประสมภาษาลาวจากวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายซีไรต์ลาว	7
ประวัติผู้เขียน	69

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกัน ชาวลาและชาวไทยสืบเชื้อสายมาจากกลุ่มที่พูดภาษาตระกูลไทเช่นเดียวกัน ดังนั้นประชาชนของทั้งสองประเทศจึงมีวัฒนธรรมประเพณี ศาสนา และภาษาที่คล้ายคลึงกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องตลอดมาทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และมักจะเรียกกันจนติดปากกว่า “บ้านพี่เมืองน้อง” (อภิรดี แซ่โส, 2553: 1)

ภาษาลาวเป็นภาษาประจำชาติของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองทั้งในแง่ภาษาพูดและภาษาเขียน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่คนลาวภาคภูมิใจดังที่มหาสิลา วีระวงส์กล่าวไว้ว่า

“...แต่สิ่งที่รักแท้แน่นอนนับแต่มโนธาตุวอริธา บันธาตุที่มีตัวอ
ขงสิบับของตัวเองมาแล้ว แต่บุราณ ย่างขงอัยภทวอยธ้อยปี ทวิ
ฮอดจะบันพัน ๗ ปีก็ได้ (ทออบขุมธามถ่าแตงของไทย)

สะบันธริจ็องวอนสะฮอนใจ (มุมนใจ) ในทวนที่ธาตุวอริธาขงสิบับ
ปะจำธาตุบันของตัวเอง”

“...แต่สิ่งที่จริงแท้แน่นอนคือชาติลาวเรา เป็นชาติที่มีตัวหนังสือเป็นของ
ตัวเองมาแล้วแต่โบราณ อย่างน้อยก็หลายร้อยปี หรืออาจจะพัน ๆ ปีก็ได้ (ก่อนขุน
รามคำแหงของไทย)

ฉะนั้นเราจึงควรสะฮอนใจ (ภูมิใจ) ในการที่ชาติเรามีหนังสือประจำชาติเป็น
ของตนเอง”

เช่นเดียวกับทองคำ อ่อนมะนีสอน (2535) ก็กล่าวถึงภาษาลาวในฐานะมรดกทาง
วัฒนธรรมอันทรงคุณค่าไว้ว่า

“ธาตุวอริธาบันธาตุที่มีปะทอวัตสาธอธุงธริองแฉะ มิอะลียะ
ฮันฮุงสิ้ง มาแต่บุราณนะทวนธาตุขง ในฮาสิฮาอะเว มังละดักวัตทะนะ
ท่าทงถ่าพันพาสา วับนะอะดิ สิละปะ ดินติ ปะติมาท่า แฉะฮัน ๗ ที่
ปะทอบสิ้งอุนถ่าวัตทะนะท่าทงวัตฤ แฉะจิตใจ ได้รับทวนบักบัก
ธักสา แฉะสิบตั้งมัดทะนะทาฮันฮิงฮิงอยู่ ฤ้กับธาตุวอริธา ทุกฮุกทุกสะไซ
ตะฮุดอมา ฮันลาวแต่ละฮุก แต่ละสะไซ ได้มีฮอวมสะทงอวนธัก

ทะนอมแฉวง และท้าวซิบทอด มังละดึกทาบับยา และมังละดึกพาสา
ของลาว ที่บันพะบุลุดได้อุทิดมอบไว้ให้ สิบต๋ำบับมาอย่างบ่ขาดสาย

“ชาติลาวของเราเป็นชาติที่มีประวัติศาสตร์อันรุ่งเรืองและมีอารยธรรมอัน
สูงส่งมาแต่โบราณกาลชาติหนึ่งในเอเชียอาคเนย์ มรดกวัฒนธรรมทางด้านภาษา
วรรณคดี ศิลปะ ดนตรี ประติมากรรม และอื่น ๆ ที่สร้างเสริมคุณค่าวัฒนธรรมทาง
วัตถุและจิตใจ ได้รับการปกป้องรักษาและสืบต่อพัฒนาให้ยืนยงคงอยู่กับชาติลาว
ทุกยุคทุกสมัยตลอดมา คนลาวแต่ละยุค แต่ละสมัย ต่างรักและหวงแหนสืบทอด
มรดกทางปัญญา และมรดกทางภาษาของชาติที่บรรพบุรุษได้อุทิดมอบไว้ให้สืบต่อ
กันมาอย่างไม่ขาดสาย”

อย่างไรก็ตาม วีระ โอศถาภรณ์ (2535: 44-55) ได้กล่าวว่าภาษาลาวเป็นภาษาที่มีความ
ใกล้เคียงกับภาษาไทยทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ด้านภาษาพูดนั้นภาษาลาวใกล้เคียงกับภาษาของ
คนไทยทางภาคอีสานมากกว่าภาษาอีสานกับภาษาไทยกรุงเทพฯเสียอีก ด้วยเหตุนี้คนทั่วไปจึงมัก
คิดว่าภาษาไทยกับลาวเป็นภาษาเดียวกัน หรือมีความคล้ายคลึงกัน จึงไม่จำเป็นต้องเรียนรู้เหมือน
ภาษาต่างประเทศภาษาอื่น ๆ แม้ว่าคนไทยกับคนลาวสามารถสื่อสารกันเข้าใจได้ในระดับหนึ่งไม่
ว่าภาษาที่ใช้สื่อสารกันจะเป็นภาษาลาวหรือภาษาไทย แต่ภาษาลาวก็เป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์ และ
มิได้เหมือนกับภาษาไทยทุกกรณี การใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนลาวอาจทำให้เกิดการสื่อ
ความหมายไม่ตรงกันและอาจทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกันได้ (วิริยา กมลนาวิณ, 2544: 2)
เช่นเดียวกับที่ วีระพงษ์ มีสถาน (2557) ที่ได้แสดงความเห็นว่า

“ภาษาของคนไทยและลาวนั้น มีความใกล้เคียงกันมาก แต่ประชาชนทั้งสอง
ชาติ กลับมีลักษณะสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกัน คนไทยบางส่วนใหญ่มักก็กัก
เอาคำภาษาลาวมาใช้กันอย่างไม่ถูกต้อง มีการนำไปใช้ในเชิงตลกขบขัน ก่อให้เกิด
ความเข้าใจผิดอย่างไม่ตั้งใจ อย่างเช่น ในอดีตที่ผ่านมา ชื่อภาพยนตร์ดังเช่น
ไททานิก ก็เข้าใจว่าภาษาลาวใช้คำว่า ซูรักเรือล่ม หรือเรื่องซูปเปอร์แมน ก็เข้าใจว่า
ใช้คำว่า บักอืดถลาลม ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้ว ขณะที่ภาพยนตร์นั้นออกฉาย
คนลาวยังไม่มีโรงภาพยนตร์เสียด้วยซ้ำ”

อีกกรณีหนึ่งคือเหตุการณ์ที่ทางสถานีโทรทัศน์สีทองทัพบกช่อง 7 ได้นำภาษาไทยและ
ภาษาลาวมาเปรียบเทียบกันในช่วง “เกร็ดอาเชียน” เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2557 โดยได้

นำเสนอว่า ห้องมรสุม หมายถึง ห้องคลอด, ไฟอำนาจ หมายถึง ไฟแดง, ไฟอิสระ หมายถึง ไฟเขียว, แหกตาสามัคคี หมายถึง ถ่ายรูป ซึ่งคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง แท้จริงแล้ว ห้องคลอดในภาษาลาวคือ ห้องประสูติ, ไฟแดง ในภาษาลาวคือ ไฟแดง, ไฟเขียว ในภาษาลาวคือ ไฟเขียว ถ่ายรูป ในภาษาลาวคือ ถ่ายรูป เหตุการณ์ดังกล่าวมาจากความเข้าใจผิด ซึ่งทำให้ประชาชนลาวจำนวนมากไม่พอใจ และคำหิการนำเสนอรายการดังกล่าว จนทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ต้องกล่าวขอโทษและแสดงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ดังกล่าว ด้วยการเข้าพบ ฯพณฯ หลี บุญคำ เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวประจำประเทศไทย เพื่อชี้แจงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (วิระพงษ์ มีสถาน, 2557)

ดังนั้น การทำความเข้าใจ และรู้จักประเทศเพื่อนบ้านอย่างถ่องแท้ จึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะแต่ละประเทศต่างก็มีอำนาจรัฐ และบูรณภาพแห่งดินแดนที่เป็นของตนเอง การเคารพในขนบธรรมเนียมประเพณีของกันและกันเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกสมัยใหม่ ที่วัฒนธรรมอันหลากหลายเข้ามาผสมกันจนยากที่จะหาเส้นแบ่งที่ชัดเจน การถือเอาวัฒนธรรมของตนเป็นหลัก นอกจากไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ แล้ว ยังอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งดังที่ (เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548: 120) ได้กล่าวไว้ว่า การเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางแบบแรงกล้าจะทำให้เกิดความขัดแย้ง เนื่องจากผู้ที่มีความคิดเช่นนี้จะมีความเชื่อว่าวิถีชีวิตของตนสูงกว่าของชาติอื่น และเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องไปเปลี่ยนวิถีชีวิต แบบแผนการคิดและการกระทำของคนกลุ่มอื่น ซึ่งเป็นจุดที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ง่ายมาก ความเห็นดังกล่าวตรงกับเมตตา (เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548: 14) ที่กล่าวว่า อคติเชิงชาติพันธุ์หรืออคติทางวัฒนธรรมถือเป็นผู้อุปสรรคต่อการสร้างความร่วมมือ การยอมรับมาตรฐาน ยอมรับสังคมของผู้อื่น และยังก่อให้เกิดพฤติกรรมการสื่อสารที่แสดงความเหนือกว่าผู้อื่น แสดงการปกป้องตนเองมากกว่าพฤติกรรมการสื่อสารแบบร่วมมือสนับสนุนกัน โดยเฉพาะการเกิดทัศนคติแบบมีอคติต่อคนที่มาจากกลุ่มอื่นรวมทั้งพฤติกรรมการแยกกลุ่ม แสดงความเหยียดและความรังเกียจคนกลุ่มอื่น ๆ ด้วย

การศึกษาภาษาลาวถือเป็นการทำความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้านวิธีหนึ่ง ซึ่งอาจช่วยลดความเข้าใจผิดอันเกิดจากอคติทางวัฒนธรรมที่อาจเป็นเหตุให้เกิดความไม่พอใจระหว่างชนทั้งสองชาติได้ดังที่ (สุชาดา เจียพงษ์, 2553: 4) กล่าวไว้ว่า การที่คนจะรักและสามัคคีกันนั้นส่วนหนึ่งเกิดจากความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างถ่องแท้ โดยเฉพาะเข้าใจลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในเรื่อง

ต่าง ๆ เช่น ความคิด การมองโลก ความเชื่อ ค่านิยม นิสัยใจคอของชนกลุ่มนั้น ๆ การศึกษา ภาษาของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพื่อทำความเข้าใจความคิด ค่านิยม ทัศนคติหรือที่เรียกว่าสังคมและ วัฒนธรรมของชนกลุ่มนั้น ๆ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าภาษาเป็นสิ่งสะท้อนความคิดและ การมองโลกของผู้พูด ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปภาษาเป็นสิ่งที่แฝงด้วยมโนทัศน์ ดังนั้นการวิเคราะห์ ความหมายของคำในภาษากลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งจะทำให้เห็นความนึกคิดของชนกลุ่มนั้นได้

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงได้รวบรวมคำนามประสมจากรรณกรรมลาวที่ได้รับรางวัล รรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) พบว่าเป็นคลังคำนามประสมขนาดใหญ่ที่ใช้ เรียกสิ่งต่าง ๆ โดยครอบคลุมมนุษย์ทุกด้าน รวมถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทาง สังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ด้วย คำนามประสมเหล่านี้ผู้ศึกษาได้เก็บจากตัวบทวรรณกรรม เรื่องสั้นและนวนิยายลาว จึงถือเป็นคำนามประสมที่ปรากฏในบริบทแห่งการใช้ผ่านตัวละครที่ถูก สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงบทบาทต่าง ๆ ในสังคมและวัฒนธรรมลาว อีกทั้งยังปรากฏในตัวบท วรรณกรรมที่ได้รับการยอมรับในเวทีการประกวดระดับชาติและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีก ด้วย จึงถือว่าการศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมลาวผ่านทางคลังคำนามประสมที่พบจาก วรรณกรรมซีไรต์ลาวย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อจัดหมวดหมู่คำนามประสมภาษาลาวในวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายซีไรต์
2. เพื่อศึกษาคำนามประสมภาษาลาวในบริบทการใช้จากรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยาย ซีไรต์
2. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมลาวผ่านคลังคำนามประสมภาษาลาว

สมมติฐานของการศึกษา

คำนามประสมภาษาลาวในเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) มีจำนวนมากและมีการใช้คำนามประสมครอบคลุมในทุกมิติจึง สามารถสะท้อนสภาพสังคมและวัฒนธรรมลาวได้เป็นอย่างดี

ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาการสร้างค่านามประสมภาษาลาวนี้ ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตของข้อมูลค่านามประสมที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) เท่านั้น อนึ่งวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นนั้นการจัดประกวดเพื่อเข้ารับรางวัลดังกล่าว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจะจัดประกวดโดยคัดเลือกเฉพาะเรื่องสั้นที่เหมาะสมแก่การรับรางวัล มิได้จัดประกวดผลงานเรื่องสั้นรวมเล่มแบบที่ดำเนินการในประเทศไทย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเก็บค่านามประสมที่ปรากฏเฉพาะเรื่องสั้น 5 เรื่องที่ได้รับรางวัลเท่านั้น

1. ประเภทเรื่องสั้น ได้แก่

- 1.1 พ.ศ. 2554 กระตุกอเมริกัน ของ บุนทะนอง ชมไชพน
- 1.2 พ.ศ. 2551 ซิ่นไหมผืนเก่า ๆ ของ โอทอง คำอินชู
- 1.3 พ.ศ. 2548 ประเพณีและชีวิต ของ บุนเลิน แสงมะณี
- 1.4 พ.ศ. 2545 นกเอี้ยงขี้ตาควาย ของ วิเสด สะแหงสีกสา
- 1.5 พ.ศ. 2542 ค้างคิงในป่าลึก ของ จันที เดือนสะหวัน

2. ประเภทนวนิยาย ได้แก่

- 2.1 พ.ศ. 2555 สายเลือดเดียวกัน ของ ดวงไซ หลวงพะสี
- 2.2 พ.ศ. 2552 ไฟดับไม่สิ้นแสง ของ คำแสง สิ้นนทอง
- 2.3 พ.ศ. 2549 อาถรรพ์แห่งพงไพร ของ ดวงเดือน บุนยาวง
- 2.4 พ.ศ. 2546 พายุชีวิต ของ เทียบ วงปะกาย
- 2.5 พ.ศ. 2543 สองเอื้อนน้อง ของ ส.บุบผานูวง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้ศึกษาจะเก็บข้อมูลเฉพาะศัพท์ค่านามประสมภาษาลาวจากวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลซีไรต์เท่านั้น โดยไม่เก็บข้อมูลค่านามประสมจากแหล่งอื่น
2. การพิมพ์คำศัพท์ภาษาลาวในงานวิจัยฉบับนี้ผู้เขียนใช้วิธีการพิมพ์เช่นเดียวกับต้นฉบับทุกประการ ดังนั้น จึงมีความแตกต่างทางด้านวิธีการเขียนไปบ้างเนื่องจากนำมาจากต้นฉบับวรรณกรรมซีไรต์ลาวทั้งสิ้น 10 เรื่อง จากนักเขียน 10 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คำนามประสม (compound nouns) หมายถึง คำที่สร้างจากการนำเอาเดิมที่มีอยู่แล้วในภาษาจำนวนสองคำหรือมากกว่ามาประกอบเข้าด้วยกัน ทำหน้าที่เป็นคำนามคำเดียวและมีความหมายที่จำเพาะ ไม่ใช่ผลรวมของความหมายจากหลายคำที่นำมาเรียงกัน ฉะนั้นคำนามประสมในการศึกษาครั้งนี้จึงหมายรวมถึงคำซ้อนที่เกิดความหมายใหม่ด้วย ยกตัวอย่าง เช่น

คำว่า ไชยชมอ เกิดจากคำว่า ไชย + ชมอ มีความหมายว่า โรงพยาบาล
 แคว้นเขลัว เกิดจากคำว่า แคว้น + เขลัว มีความหมายว่า ขวดเหล้า
 ยางติบฉัด เกิดจากคำว่า ยาง + ติบ + ฉัด มีความหมายว่า ยางล้อรถ

ตัวอย่างคำซ้อนที่เกิดความหมายใหม่ เช่น

คำว่า นางสาว เกิดจากคำว่า นาง + สาว มีความหมายว่า หญิงสาว
 ผู้ตั้งผู้แคว เกิดจากคำว่า ผู้ + ตั้ง + ผู้ + แคว มีความหมายว่า คนชรา

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง คำนามประสมภาษาลาว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. รวบรวมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลซีไรต์
2. รวบรวม วิเคราะห์และจัดจำแนกคำนามประสมภาษาลาวที่พบโดยใช้หลักเกณฑ์จากหนังสือคลังคำ ของนววรรณ พันธุมธธา
3. ศึกษาวิธีการใช้คำนามประสมที่พบในเรื่องสั้นและนวนิยายซีไรต์ลาว
4. วิเคราะห์สภาพสังคมและวัฒนธรรมลาวจากคลังคำนามประสมภาษาลาว
5. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา
6. นำเสนอผลงานในรูปแบบวิทยานิพนธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจสภาพสังคมและวัฒนธรรมลาวผ่านคำนามประสม ซึ่งอาจมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศไทย ในฐานะมิตรประเทศต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาพบว่า มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำแนกได้เป็น

1. หนังสือ คลังคำ ของ นววรรณ พันธุมเมธา
2. งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างคำประสมและค่านามประสมในภาษาตระกูลไท
3. งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาภาษาและวัฒนธรรม

หนังสือ คลังคำ

หนังสือคลังคำของนววรรณ พันธุมเมธา เป็นหนังสือที่รวบรวมคำและจัดเรียงคำตามความหมาย คือรวมคำที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันไว้เป็นหมวดเดียวกัน แล้วนำคำหมวดต่าง ๆ มาเรียงกัน หมวดคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกันจะอยู่ใกล้กัน หนังสือคลังคำใช้บอกความหมาย การสะกดการันต์และอื่น ๆ ได้เช่นเดียวกับพจนานุกรม แต่ส่วนสำคัญของหนังสือคลังคำคือ คำที่เกี่ยวข้องกันจะอยู่ในชุดคำเดียวกันและคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันจะอยู่ใกล้กัน ดังนั้นเมื่อเปิดค้นหาคำหนึ่งคำในหนังสือคลังคำก็จะได้พบคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำนั้น ๆ ด้วย

การจัดหมวดคำในหนังสือคลังคำนั้น นววรรณ พันธุมเมธา มุ่งที่คำในภาษาไทยที่ใช้กันโดยทั่วไปซึ่งความหมายของคำจะเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งต่าง ๆ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์, ระหว่างมนุษย์กับสิ่งต่าง ๆ, ระหว่างเวลา กับมนุษย์ หรือเวลา กับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 หมวด ได้แก่ 1. มนุษย์ 2. มนุษย์กับมนุษย์ 3. สรรพสิ่ง 4. มนุษย์กับสรรพสิ่ง และ 5. เวลา กับมนุษย์ ในแต่ละหมวดหมู่ยังสามารถจัดจำแนกเป็นประเภทย่อย ๆ ลงไปได้อีกด้วย

จากการศึกษาพบค่านามประสมจากรรณกรรมลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) สามารถนำมาจัดจำแนกหมวดหมู่ตามความหมายของคำ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องหมวดคำจากหนังสือ “คลังคำ” ของนววรรณ พันธุมเมธา มาใช้ในการจัดจำแนกได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. หมวด มนุษย์ ได้แก่

1.1 ค่านามประสมที่ใช้เรียกส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้แก่ ค่านามประสมที่ใช้เรียกอวัยวะทั้งภายในและภายนอก ส่วนต่างๆ ของร่างกายรวมถึงสิ่งที่เกิดจากร่างกาย

1.1.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายนอก ได้แก่ ส่วนของร่างกายที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา เช่น วัท๑๑๒๖ (ต้นแขน), ท๑๑๒๑ (หัวเข่า)

1.1.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายใน ได้แก่ ส่วนของร่างกายที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาจากภายนอก และหมายถึงสารที่อยู่ในระบบของร่างกาย เช่น ท๑๑๒๑ (หัวใจ), น๑๑๒๑ (น้ำย่อย)

1.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกาย หมายถึง คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องนุ่งห่ม ร่องเท้า หมวก เครื่องประดับ ทรงผม และหมายถึงส่วนประกอบของเครื่องแต่งกาย

1.2.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแบบ เช่น เ๑๑๒๑๒๑ (เครื่องแบบทหาร), เ๑๑๒๑๒๑ (เครื่องแบบทหาร)

1.2.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเสื้อผ้า เช่น ๑๑๒๑๑๑๑๑ (เสื้อแขนยาวสวมหัว), ๑๑๒๑๑๑๑๑ (เสื้อผ้าฝ้าย)

1.2.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทกางเกง/ ซีน เช่น ๑๑๒๑๑๑๑๑ (กางเกงยีนส์), ๑๑๒๑๑๑๑๑ (กางเกงขาสั้น)

1.2.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเครื่องประดับ เช่น ๑๑๒๑๑๑๑๑ (แหวนเงิน), ๑๑๒๑๑๑๑๑ (ตุ้มหู)

1.2.5 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทรองเท้า เช่น ๑๑๒๑๑๑๑๑ (รองเท้าส้นสูง), ๑๑๒๑๑๑๑๑ (รองเท้าผ้าใบหุ้มข้อ)

2. หมวด มนุษย์กับมนุษย์ ได้แก่

2.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกคน หมายถึง คำนามประสมที่ผู้เขียนใช้เรียกตัวละคร และคำที่ตัวละครใช้เรียกผู้อื่นตามบทสนทนาภายในเรื่อง มักปรากฏในรูปของคำบอกลักษณะ คำเรียกเครือญาติ คำบอกถิ่นที่อยู่และคำบอกความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

2.1.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกคนโดยบอกสภาพของคน เช่น ๑๑๒๑๑๑๑๑ (คนบ๋อแต่มีเด๑๑๑๑๑๑๑๑ (คนสติไม่ดี), ๑๑๒๑๑๑๑๑๑๑ (คนพิการทางด้านสายตา)

2.1.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้คำเรียกญาติ เช่น ๑๑๒๑๑๑๑๑ (อาผู้ชาย), ๑๑๒๑๑๑๑๑ (ลูกคนโต)

2.1.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกคนโดยบอกถิ่นที่อยู่ เช่น ลาวสูง (ลาวสูง), ลูกบ้านป่าดงออบ (ชาวป่าชาวเขา)

2.1.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกคนโดยบอกความสัมพันธ์ เช่น ลอยแสบกบฏ (ชายแปลกหน้า)

3. หมวด สรรพสิ่ง ได้แก่

3.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ หมายถึง คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดลอมที่สามารถจับต้องได้ เช่น ดิน หิน ภูเขา ป่า พืช น้ำ แหล่งน้ำ และสิ่งแวดลอมที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ดวงดาว อากาศ แสงแดด ท้องฟ้า ทิศทาง

3.1.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกป่าและทรัพยากรในป่า เช่น บ่อจวบตึงมู (ป่าเชิงเขา), ภูเขาบัวไม้ (ภูเขาป่าไม้)

3.1.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกทรัพยากรทางน้ำและแหล่งน้ำ เช่น น้ำช้อย (ห้วยน้ำ), แสบบัว (กระแสน้ำ)

3.1.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกทรัพยากรดิน หิน แร่ เช่น ภูเขาหิน (ทะเลานหิน), ดินฮี้ดิม (ดินโคลน)

3.1.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกทรัพยากรทางอากาศ เช่น ดวงดาวอ้อม (ดวงตะวัน), ดวงจันท์ (ดวงจันทร์)

3.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกพืช หมายถึง คำนามประสมที่ใช้เรียกต้นพืช ผล ใบและส่วนของใบ ไม้ ลำต้น ดอก กิ่ง ก้าน ยอด ดอก เกรื่อ เหง้า รากและส่วนหัวของพืช เช่น ภูเขาข้าว (ต้นข้าว), ภูเขาบือฮอย (ต้นตะแบกใหญ่), ต้นดู่ (ต้นประดู่)

3.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกสัตว์ หมายถึง คำนามประสมที่ใช้เรียกสัตว์ รวมถึงอวัยวะ ร่องรอย มูล เขา รัง และที่อยู่ของสัตว์

3.3.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกสัตว์ป่า เช่น ล้างลาย (ช้างพลาย), ภูเขาเขาไฟ (นกพญาไฟ), ภูเขา (หมูป่า), ภูเขา (เสือโคร่ง)

3.3.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกสัตว์เลี้ยง เช่น ภูเขา (ควายหนุ่ม), ภูเขา (ไก่ตอม), ภูเขา (ไก่โต้ง)

3.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาหาร หมายถึง คำนามประสมที่ใช้เรียกอาหาร วัตถุดิบ เครื่องปรุง เครื่องดื่ม รวมถึงภาชนะและอุปกรณ์สำหรับทำอาหาร

3.4.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาหารคาว เช่น กล้วยไข่ (กล้วยไข่), สาวลิ้ง (ข้าวโพดย่าง), บั๊วกับ (กบปิ้ง), แฉ่วซวกแซ่ดดิบ (แจ่วพริกสด)

3.4.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาหารหวานและเครื่องดื่ม เช่น น้ำชอวณฉือก (แกงบวดเผือก), น้ำชววกไม้ (น้ำผลไม้), กวณงมร้อน (กาแฟร้อน)

3.5 คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้าง หมายถึง คำนามประสมที่ใช้เรียกตึก อาคาร สิ่งปลูกสร้าง ส่วนประกอบของสิ่งปลูกสร้างรวมถึงบริเวณพื้นที่ซึ่งมนุษย์สร้างขึ้น

3.5.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างสำหรับอยู่อาศัย เช่น ฎงวณชวณฉือก (เถียงนาหมาแหงน), ฉือบฉือก (บ้านที่มีรูปทรงเป็นตึก), ฉือบฉือ (เรือนหมู่)

3.5.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาคารและสถานที่ เช่น ฎองสวณฎอบฎิว (โรงภาพยนตร์), ฎองชม (โรงพยาบาล), ฎองฉือฉวก (ภัตตาคาร)

3.6 คำนามประสมที่ใช้เรียกพาหนะ หมายถึง คำนามที่ใช้เรียกยานพาหนะและ ส่วนประกอบของยานพาหนะ

3.6.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ เช่น ฎิดมอโต (รถจักรยานยนต์), ฉือฉัก (เรือยนต์), ฉือบับ (เครื่องบิน), ฎิดกะบะ (รถกระบะ)

3.6.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกพาหนะที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ เช่น ฎิดฎิบ (รถจักรยาน), ฉือฉาย (เรือพาย)

3.7 คำนามประสมที่ใช้เรียกสี หมายถึง คำนามที่ประกอบสร้างร่วมกับชื่อเฉพาะ วัตถุดิบ เปรียบเพื่อใช้เรียกสีต่าง ๆ

3.7.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกสีพื้นฐาน เช่น สีฉวอ (สีขาว), สีฉ่า (สีดำ), สีฉือฉือ (สีเหลือง), สีฉือฉือ (สีแดง)

3.7.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกสีพื้นฐานโดยบอกความเข้มอ่อนของสี เช่น สีฉวอ บอบ (สีขาวนวล), สีฉวอฉือฉือ (สีขาวเหลือง)

3.7.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกสีโดยเปรียบเทียบ เช่น สีฉวอฉือฉือ (สีน้ำตาลอ่อน), สีฉือฉือ (สีน้ำตาลเข้ม), สีฉือฉือ (สีน้ำตาลเข้ม)

3.8 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ คือ คำนามประสมที่ใช้เรียกอาวุธ ภาชนะ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับให้แสงสว่างและความร้อน เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับติดต่อสื่อสาร ยา สารเคมี บุหรี่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ อุปกรณ์สำหรับบันทึกภาพเหตุการณ์ ภาพถ่าย เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้สำนักงานและของใช้ส่วนตัว

3.8.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาวุธ เช่น ปืน M.16 (ปืน M.16), ปืนccทับ (ปืน แก๊ป), ลูกไวccทัด (ลูกกระเบิด), ลูกccตวมวิ (ระเบิดมือ)

3.8.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกภาชนะ เช่น บั้วบัว (กระบอกน้ำ), ทัพยวง (ถุงพลาสติก), ติบccฉิ้ว (กระติบข้าว), จอวccทลัว (แก้วเหล้า)

3.8.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกอุปกรณ์ให้แสงสว่าง เช่น ทุบอจccไต้ (กระบอก ไต้), ทุบไผ (ไฟแช็ก), ไผลยอ (ไฟฉาย)

3.8.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร เช่น ฆัดไถ (รถ ไถ), อยอชคัฏ (รถไถเดินตาม), อยอจจว (เกี้ยวสำหรับเกี่ยวข้าว)

3.8.5 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทเครื่องเขียน เช่น ccฉ้ม ccฉ้อย (แฟ้มกระดาษ)

3.8.6 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น อยอฉิมคิตไผฉัว (เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า)

4. หมวด มนุษย์กับสรรพสิ่ง

4.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพ คือ คำนามประสมที่ประกอบสร้างขึ้นโดยการระบุชื่อ อาชีพ ระบุหน้าที่ ความรับผิดชอบ การกระทำ สังกัด หน่วยงาน กลุ่ม ยศ ตำแหน่งและความ เชี่ยวชาญเพื่อใช้เรียกอาชีพ

4.1.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคการผลิต เช่น ฆาวบง (ชาวนา)

4.1.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคบริการ เช่น ฉิมรับฉิ้ว (คนรับใช้), บายฉฉฉฉ (คนขับรถ), บายฉฉฉ (ล่าม)

4.1.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคเอกชน เช่น บายฉฉฉฉ (พนักงาน บัญชี)

4.1.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาครัฐบาล เช่น ฉฉฉฉฉฉ (พนักงานป่าไม้), ฉฉฉฉฉฉ (เจ้าแขวง)

4.1.5 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพภาคการทหาร / ปฏิวัติ เช่น ทะฆาน
 วัตตะบาว (ทหารฝ่ายรัฐบาล), ทะฆานอวักขา (ทหารอารักขา), ทะฆานฉ่าง (ทหารช่าง)

4.1.6 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคบันเทิง เช่น นางดาหลวงบุฉวี (ดารานัก
 ภาพยนตร์), นางทม่อม่า (นางหมอลำ)

5. หมวดเวลา

5.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกวัน เวลา ได้แก่ คำนามที่ใช้เรียกวัน เดือน ปี เวลา ช่วงเวลา
 รวมถึงฤดูกาล

5.1.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกวัน เช่น มื้อฮั้น (วันพรุ่งนี้), อังฮาดิด (วัน
 อาทิตย์), อังเฮง (วันเสาร์)

5.1.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกเวลา เช่น ทัอฉเวง (เวลาเย็น), ฮ่าอฉฉัว (เวลาเช้า
 มีด), ทัอนทังตวอฮังฮัง (เวลาที่เที่ยงวัน)

5.1.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกเดือน เช่น เดือนจวง (เดือนยี่)

5.1.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกฤดูกาล เช่น ทั้วละดูตวาว (ต้นฤดูหนาว), ละดู
 ทั้วด่า (ฤดูปักดำ)

งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างคำประสมและคำนามประสมในภาษาตระกูลไท

ผู้ที่ทำการศึกษาเรื่องนี้มี 2 คนด้วยกันได้แก่ อนงค์ เอียงอุบล (2525) ศึกษาเรื่อง การศึกษา
 เจริญวิเคราะห์คำประสมในภาษาไทย และ อัญชลี สิงห์น้อย (2549) ได้ศึกษาเรื่องคำนามประสม
 อนงค์ เอียงอุบล วิเคราะห์คำประสมตามแนวทางภาษาไทย ส่วนงานของอนงค์ เอียงอุบล แตกต่าง
 กับ อัญชลี สิงห์น้อย คือศึกษาคำประสมโดยใช้หลักเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์

ผลการศึกษาของอนงค์ เอียงอุบล พบว่า คำประสมต้องเป็นคำที่เกิดจากหน่วยคำอิสระที่
 มีความหมายต่างกัน ตั้งแต่ 2 หน่วยคำขึ้นไปประกอบกัน แต่ละคำต้องมีส่วนประกอบ 2 ส่วน
 แต่ละส่วนอาจเป็นหน่วยคำอิสระ หรือเป็นหน่วยคำอิสระซึ่งประกอบกันเป็นกลุ่มคำ คำประสม
 หรือคำซ้อนก็ได้ ส่วนประกอบแต่ละส่วนจะต้องทำหน้าที่ร่วมกันเป็นคำคำเดียว ในเรื่อง
 ส่วนประกอบ หน้าที่และความหมายของคำประสมนั้น พบว่า คำประสมจะประกอบด้วยหน่วยคำ
 ตั้งแต่ 2-5 ในหมวดคำต่าง ๆ 7 หมวด คำที่นำมาประกอบกันนั้นมีความสัมพันธ์ตามลำดับชั้น
 เป็น 2 แบบ ส่วนหลัก + ส่วนขยาย และ ส่วนหลัก + ส่วนหลัก คำประสมมีทั้งประเภท

ทำหน้าที่เพียงอย่างเดียวและทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ ความหมายของคำประสมแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือคำประสมที่เป็นชื่อ และคำประสมที่หมายถึงกิริยาอาการ

ส่วนผลการศึกษาของ อัญชลี สิงห์น้อย พบว่าสามารถจัดคำนามประสมเป็นหมวดหมู่ตามหลักอรรถสัมพันธ์ได้ 2 กลุ่มด้วย ได้แก่ อรรถสัมพันธ์ของคำนามมีไวยากรณ์จำแนกได้ 4 ประเภท คือแบบประธาน - กิริยา - (กรรม), แบบกรรม - กิริยา, แบบหน่วยเสริม - กิริยา และแบบกิริยา - ประธาน ส่วนอรรถสัมพันธ์ของคำนามประสมแบบนามล้วนจำแนกย่อยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อรรถสัมพันธ์ของคำนามประสมแบบนามล้วนกึ่งมีไวยากรณ์ และ อรรถสัมพันธ์ของคำนามประสมแบบนามล้วนมีไวยากรณ์จัดหมวดหมู่ได้ทั้งสิ้น 14 ประเภท ดังนี้คือ คำจำกลุ่ม - ลูกกลุ่ม, รูปร่าง - วัตถุ, เรื่อง - สรรพสิ่ง, ส่วนประกอบ - ทั้งส่วน, สิ่งประดิษฐ์ - วัสดุ, สรรพสิ่ง - แหล่ง, วัตถุ - จุดประสงค์, สิ่งถือครอง - เจ้าของ, วัตถุ - สิ่งเปรียบ, ผู้ชำนาญ - สิ่งชำนาญ, คน - เพศ/อายุ, คำเรียกญาติ - สรรพสิ่ง, ตัวเลข - ตัวเลข และตัวเลข - วัตถุ

การศึกษาของ อนงค์ เอียงอุบล กับ อัญชลี สิงห์น้อย แตกต่างกันว่า อนงค์ เอียงอุบล เน้นศึกษาการประกอบสร้างและความหมายของคำประสมทั้งคำนามและคำกิริยาประสม ส่วน อัญชลี สิงห์น้อย เน้นศึกษาที่ความสัมพันธ์ทางความหมายของคำประสมที่มาประกอบสร้างเป็นคำองค์ความรู้เรื่องคำประสมเหล่านี้ก่อให้เกิดความเข้าใจคำนามประสมในภาษาไทยและภาษาศาสตร์เป็นอย่างดี และนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาคำนามประสมภาษาลาวได้

งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาภาษาและวัฒนธรรม

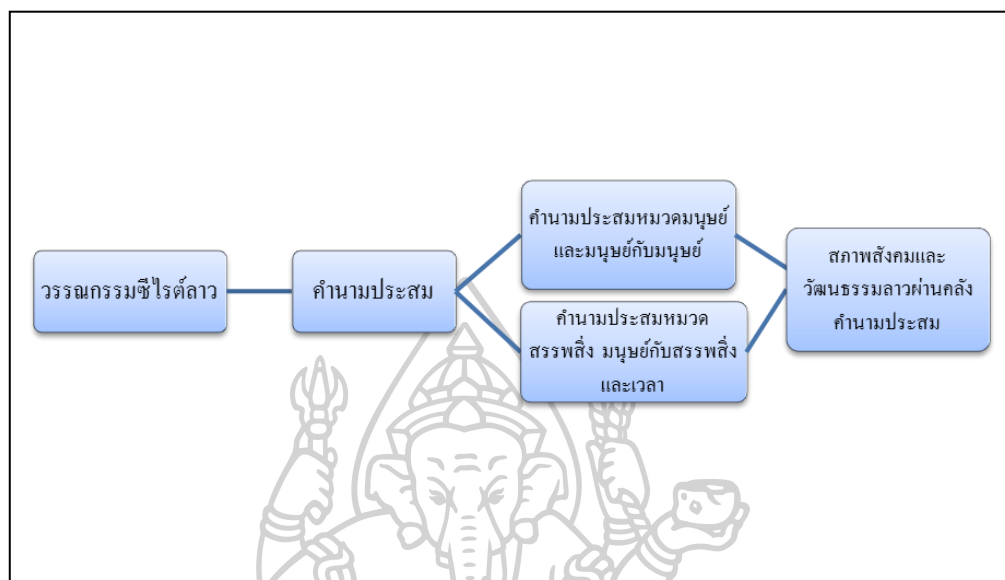
สมปอง จันทอง (2530) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง วัฒนธรรมภาษาอีสานจากผญา: ศึกษากรณีบ้านหนองเรือ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยเก็บรวบรวมคำผญาจากบ้านหนองเรือ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เพื่อศึกษาถึงวัฒนธรรมภาษาอีสานในด้านต่าง ๆ คือ เอกลักษณ์ภาษาอีสานที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม นิสัยของชาวอีสานที่ปรากฏในถ้อยคำ ศิลปะการสร้างคำและการตกแต่งถ้อยคำ การจำแนกระดับถ้อยคำและสภาพชีวิตและสังคมที่ปรากฏในผญา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นิสัยของชาวอีสานที่ปรากฏในการใช้ถ้อยคำนั้น ชาวอีสานเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้านหรือแม้แต่ผู้มาเยี่ยมเยียนเป็นแขกต่างบ้านก็ตาม นิสัยต่าง ๆ ที่ปรากฏในผญาบ้านหนองเรือ เช่น การทักทายถามข่าว การพูดต่อมตัวและยกย่องคู่สนทนา การพูดความจริง การใช้ภาษาที่เป็นรูปธรรมและการพูดแบบมีโวหาร สำหรับสภาพชีวิตและสังคมที่ปรากฏในผญาบ้านหนองเรือได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพวิถีชีวิตของชาวบ้านหนองเรือและชาวอีสานโดยทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องครอบครัว เครือญาติที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากมีลักษณะเป็นญาติพี่น้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี ส่วนในด้านอาชีพส่วนใหญ่เน้นไปในด้านการทำนา

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีจะกล่าวถึงจารีตของชาวอีสานที่เรียกว่า “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” และการทำบุญตักบาตร ด้านวัฒนธรรมสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมการทอผ้า การจักสาน การกินอาหาร การปั้นหม้อ ส่วนด้านความเชื่อชี้ให้เห็นว่าชาวบ้านมีความเชื่อเรื่องโชคลาง ภูตผี เทวดา เชื่อในคำสอนพุทธศาสนาโดยเฉพาะเรื่องนรก สวรรค์

สุนทร สุรวาทกุล (2531) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไทยที่พูดภาษาลาว กวย และเขมร :ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาโครงสร้างทางสังคมของชาวไทยที่พูดภาษาลาวกวย และเขมร และรูปแบบของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยศึกษาจากเอกสารและการลงภาคสนาม ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2528 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2529 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า บ้านเกาะแก้วเป็นชุมชนขนาดเล็ก ประกอบด้วยครอบครัวทั้งหมด 152 ครอบครัว มีประชากรทั้งหมด 1,120 คน สภาพของชุมชนเกิดจากการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของกลุ่มลาวกวยและเขมร ชาวกวยและเขมรที่บ้านเกาะแก้วมีขนบธรรมเนียมประเพณีส่วนใหญ่เหมือนประเพณีของชาวอีสานทั่วไป แตกต่างกันเฉพาะภาษาพูดและความเชื่อบางอย่าง ความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ชาวบ้านยึดมั่นในระบบอาวุโส สภาพเศรษฐกิจของชาวบ้านขึ้นอยู่กับเกษตรกรรม ส่วนในฤดูแล้งมีการอพยพแรงงานไปรับจ้างในต่างจังหวัดเป็นจำนวนมาก รูปแบบการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม แยกเป็น 2 แบบ แบบที่หนึ่งคือการคงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่ออย่างเดิม และขณะเดียวกันก็ยอมรับหรือไม่ขัดแย้งกับขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อของกลุ่มอื่น แบบที่สองเป็นการปรับขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อเข้าหากัน กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่เด่นชัดมากที่สุด คือการผสมกลมกลืนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแบบสังคมชานา การใช้ภาษาพูด ความเชื่อ และการแต่งงานระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ตามลำดับ พบว่าวัฒนธรรมทางศาสนาพุทธเป็นวัฒนธรรมหลักที่ทุกกลุ่มยึดถือปฏิบัติ ด้านปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการผสมกลมกลืน ได้แก่ การอยู่ในสภาพสังคมชานาอย่างเดียวกัน การปฏิบัติตามประเพณีภายใต้อิทธิพลของศาสนาพุทธ การได้ปะทะสังสรรค์กับสังคมภายนอก ทำให้สมาชิกในชุมชนมีทัศนคติ และค่านิยมเปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย มีผลทำให้สังคมระดับหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงได้ด้วย

จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ อนงค์ เอียงอุบล และ อัญชลี สิงห์น้อย พบว่าสามารถนำองค์ความรู้เรื่องคำประสมมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาคำนามประสมภาษาลาวได้ และจากหนังสือของ นววรรณ พันธุมเมธา สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดหมวดหมู่คำนามประสมในรูปแบบของคลังคำได้ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์

ระหว่างคำนามประสมภาษาลาวกับสภาพสังคมวัฒนธรรมลาวตามแนวทางที่มีผู้ศึกษาไว้ จำลองเป็นแผนผังการศึกษาได้ดังนี้

แผนผังการศึกษาคำนามประสมภาษาลาว

บทที่ 3

วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ลาว

รางวัลซีไรต์ (อังกฤษ: S.E.A. Write) มีชื่อเต็มว่า รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (อังกฤษ: Southeast Asian Writers Award) เป็นรางวัลประจำปีที่มีมอบให้แก่กวีและนักเขียนในกลุ่มประเทศอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ บรูไนดารุสซาลัม เวียดนาม ลาว พม่าและกัมพูชา สปป.ลาวได้เข้าร่วมเมื่อ พ.ศ. 2540 รางวัลซีไรต์มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความสามารถด้านการสร้างสรรค์ผลงานของนักเขียนในกลุ่มประเทศอาเซียน ให้ทราบถึงทรัพย์สินวรรณศิลป์ทางปัญญา รวมถึงเพื่อรับทราบ รับรอง ส่งเสริมอัจฉริยะทางวรรณกรรมของนักเขียน โดยมีเจ้าของกิจการและฝ่ายจัดการของโรงแรม โอเรียลเต็ลเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนนักเขียนรุ่นใหม่จากประเทศในแถบอาเซียนที่มีผลงานดีเด่น

ภายหลังที่ สปป. ลาวได้เข้าร่วมในเวทีซีไรต์ ดร. ทองคำ อ่อนมะนิสอน คือนักประพันธ์ ผู้ได้รับรางวัลซีไรต์เป็นคนแรกของลาว และนับแต่นั้นมาในทุก ๆ ปี สมาคมนักประพันธ์ลาวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็จัดให้มีการแข่งขันวรรณกรรมทั้งประเภทบทกวี เรื่องสั้น และนวนิยาย เพื่อคัดเลือกผู้ชนะ 1 คน มารับรางวัลซีไรต์ที่กรุงเทพมหานคร รางวัลซีไรต์ถือเป็นรางวัลอันทรงเกียรติในวงการนักประพันธ์ลาว และยังเป็นการเปิดศักราชประวัติศาสตร์วรรณกรรมหน้าใหม่ของลาวในการก้าวผ่านเวทีระดับชาติสู่บทบาทวรรณกรรมภาคพื้นและสากล

นักประพันธ์ กวี ที่ได้รับรางวัลซีไรต์ของลาวล้วนแต่เป็นนักเขียนที่มีบทบาท ชื่อเสียง มีผลงานการประพันธ์ และได้สร้างสรรค์มรดกทางด้านวรรณกรรมให้แก่ชาติลาวไว้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังถือได้ว่าได้นำมาซึ่งเกียรติยศ ชื่อเสียงให้แก่วงการนักประพันธ์ลาวอีกด้วย¹ จากการศึกษา ข้อมูลผู้ได้รับรางวัลซีไรต์รวมถึงผลงานที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมซีไรต์ลาว ประเภทเรื่องสั้น และนวนิยาย มีดังต่อไปนี้

¹ ทองคำ อ่อนมะนิสอน, จันท์ เดือนสะหวันและคณะ (2554) “13 ปี นักประพันธ์ นักกวี ในเวทีซีไรต์” เวียงจันทน์, สำนักพิมพ์นักประพันธ์ลาว.

นักประพันธ์ลาวที่ได้รับรางวัลซีไรต์

1. จันที เดือนสะหวัน หรือ จ. เดือนสะหวัน เกิดวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2483 ที่บ้านเมืองคำ แขวงเชียงขวาง ก้าวเข้าสู่การปฏิวัติเมื่ออายุได้เพียง 13 ปี คือปี 2496 ได้รับความศึกษาชั้นประถมอยู่ที่ประเทศเวียดนาม และการศึกษาชั้นมัธยมอยู่ในเขตปลดปล่อย

ปี 2500 ขณะที่ยุวสาวรักชาติถูกจับ จันที เดือนสะหวัน เคลื่อนไหวอยู่ที่นครหลวงเวียงจันทน์ โดยเป็นผู้แทนของครอบครัวที่คอยส่งอาหารและเอกสารลับให้แก่ผู้นำที่อยู่ในคุก โพนเค็งจนถึงวันที่แตกคุก จากนั้นจันที เดือนสะหวัน ก็เป็นเป็นผู้ที่ช่วยนำใบปลิวของท่าน สาคี วงคำซาว แพร่กระจายไปทั่วทั้งเวียงจันทน์ เพื่อกล่าวประณามต่อการทรยศของกลุ่มของศูย ชะนะนิคอน

ภายหลังการรัฐประหารของกองทัพพรรคปฏิวัติประชาชนลาวในปี 2503 จันที เดือนสะหวัน ได้เดินทางไปราชการสร้างพื้นฐานอยู่ที่เมืองเพ็อง, เมืองแมด ร่วมกับ จะเถิน พวงจัน แล้วเดินทางไปยังเชียงขวาง ได้รับการแต่งตั้งให้กลับมาเวียงจันทน์ เพื่อรับใช้กองประชุมเจรจาสามฝ่ายที่นามอน (หินเทิบ)

เมื่อเดือน มีนาคม 2504 เริ่มเรียนวิชาหนังสือพิมพ์ที่นครหลวงฮานอย ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อเรียนจบกลับมาได้เข้าทำงานอยู่ที่สำนักงานวิทยุกระจายเสียงฝ่ายประเทศลาว

ปี 2506 ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ “ลาวรักชาติ”

ปี 2512 – 2513 ได้ไปเรียนวิชาการประพันธ์ที่ประเทศเวียดนาม

ปี 2514 – 2515 ได้รับการมอบหมายให้ไปทำงานอยู่ที่ทุ่งเพ็ญ เวียงจันทน์ เขตแนวหลังของศัตรู ตามคำแนะนำของท่าน สาคี วงคำซาว และ ท่าน สีพอน พะลิซัน

ปี 2516 – 2518 ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้แทนสำนักข่าวสารประเทศลาว ประจำเวียดนาม

ปี 2519 กลับมาเป็นรองหัวหน้ากรมหนังสือพิมพ์เสียงประชาชน และข่าวสารประเทศลาว และในปี 2521 – 2522 ก็ได้ขึ้นเป็นผู้ว่าการหัวหน้ากรมดังกล่าว

เดือนตุลาคม 2533 ในกองประชุมใหญ่ครั้งแรกของสมาคมนักประพันธ์ลาว จันที เดือนสะหวัน ได้รับการเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการงานสมาคม ต่อมาได้รับเลือกตั้งเป็นเลขาธิการสมาคม

เมื่อมีการประชุมใหญ่ครั้งที่ 2 และได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสมาคมในการประชุมใหญ่ครั้งที่ 3 และดำรงตำแหน่งประธานสมาคมอีกสมัยหนึ่งในการประชุมใหญ่ครั้งที่ 4

ตั้งแต่เข้าร่วมบริหารในสมาคมนักประพันธ์ลาวเป็นต้นมา จันท์ เดือนสะหวัน ได้อุทิศสติปัญญาและพลังกำลังเพื่อพัฒนาสมาคม จนสามารถสร้างความรักและสามัคคีภายในนักประพันธ์ลาวและขยายวงกว้างออกไปสู่สากล โดยได้ร่วมมือกับรัสเซีย เวียดนาม จีน กัมพูชา และไทยอีกด้วย

ผลงานของ จันท์ เดือนสะหวัน คือ นวนิยายเรื่อง “เส้นทางแห่งชีวิต” เรื่องสั้น “ค้างคืนในป่าลึก”, “ไปเรียนอยู่เวียงจันทน์” และอื่น ๆ ซึ่งผลงานของ จันท์ เดือนสะหวัน จำนวนหนึ่งได้รับการสร้างเป็นละครโทรทัศน์ออกสู่สายตาประชาชน

ปี 2542 จันท์ เดือนสะหวัน ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) จากเรื่องสั้น “ค้างคืนในป่าลึก” และ ปี 2550 ได้รับรางวัล แม่น้ำโขง รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ดีเด่นของสามชาติอินโดจีน (ลาว, เวียดนาม, กัมพูชา)

ในปี 2553 จันท์ เดือนสะหวัน ได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณกรรม

2. สุวันทอน บุปผานูวง หรือ ส. บุปผานูวง ใช้นามปากกาอื่นอีกว่า ชายเซโปน เกิดเมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2468 ที่เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต เข้าร่วมการปฏิวัติ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2488 ที่เมืองเซโปน

สุวันทอน บุปผานูวง ได้เข้าร่วมในสนามรบตามทางหมายเลข 9 ตั้งแต่เมืองเซโปน, เมืองพิน, เมืองพะลาน, เมืองดงเหินและบ้านนากอย ข้างสนามบินเซโปน จนกระทั่งถูกศัตรูจับเข้าคุกอยู่ภายในประเทศและต่างประเทศเป็นเวลาหลายปี เมื่อได้รับการปล่อยตัวออกมา ก็กลับไปเข้าร่วมขบวนการต่อสู้กู้ชาติโดยตลอด และยังเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการโฆษณาอบรมวัฒนธรรมศูนย์กลางให้ไปศึกษาวิชาศิลปะ วรรณคดีอยู่ที่ฮานอย ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สุวันทอน บุปผานูวง เป็นผู้หนึ่งที่ร่วมก่อตั้งวารสารวรรณศิลป์ ในปี 2522 และได้เป็นหัวหน้าบรรณาธิการคนแรกของวารสารวรรณศิลป์อีกด้วย

กองประชุมใหญ่ครั้งแรกของสมาคมนักประพันธ์ลาว เมื่อปี 2533 ได้ลงมติให้ สุวันทอน บุปผานูวง เป็นประธานสมาคมนักประพันธ์ลาว ชุดที่ 1

ผลงานของ สุวันทอน บุษปานวง นั้นมีจำนวนมากทั้งนวนิยาย เรื่องสั้น และบทกวี เช่น เรื่องสั้น “บ่าวลาว – สาวเวียด” นวนิยายเรื่อง “สองเอื้อยน้อง”, “สองฟากฝั่ง”, “กองพันที่สอง” และ “ลูกสาวของพรรค” บทกลอน เช่น “พื้นเมืองลาว” และอื่น ๆ

สุวันทอน บุษปานวง ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ในปี 2543 จากนวนิยายเรื่อง “สองเอื้อยน้อง” และได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณกรรม ในปี 2553

3. วิเสด สะแหวงลึกลสา เกิดเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2496 ที่เมืองไซเซดดา แขวงอัตตะปือ สำเร็จการศึกษาวิชาครุภาษาอังกฤษ – วรรณคดีชั้นมัธยม และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาหนังสือพิมพ์จากสหภาพไซเวียด

ปี 2524 – 2529 ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าบรรณาธิการหนังสือพิมพ์หนุ่มลาว

ปี 2529 – 2532 ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้ากรมการต่างประเทศ ศูนย์กลางชาวหนุ่ม และนับตั้งแต่ปี 2532 ได้เป็นสมาชิกสภาแห่งชาติชุดที่ 2,3,4 และ 5 ขณะที่เป็นสมาชิกสภาแห่งชาตินี้มีตำแหน่งเป็นรองหัวหน้ากรมการต่างประเทศของสภาแห่งชาติ 4 สมัยซ้อน และยังคงได้ดำรงตำแหน่งเป็นรองหัวหน้าสำนักงานสภาแห่งชาติ รับผิดชอบวารสาร ศูนย์ข้อมูล ห้องสมุด และสื่อมวลชนของสภาแห่งชาติ

ผลงานของ วิเสด สะแหวงลึกลสา มีทั้งเรื่องสั้น, บทกลอน, บทความ, สารคดี, บทวิจารณ์, ซึ่งลงพิมพ์ตามหน้าวารสารและหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ โดยใช้นามปากกาว่า วิเสด สะแหวงลึกลสา, บ่าวกะบือ, สาวซิ่นแค้น, जानແຍ່, เดือนเต็มดวง นอกจากนี้ยังมีผลงานที่รวมเล่มกับนักประพันธ์อื่นอีกประมาณ 10 เล่ม สำหรับผลงานที่ปรากฏเป็นเล่มนี้คือ รวมเรื่องสั้น “ดวงสองชั้น”, “ลำเซสะอื่น”, “จกหัวใจออกมารองเขียน”, “นกเอี้ยงจี้ตาควาย”, “อุบัติเหี่ยม” และยังมีหนังสือ “รวมบทกลกสองภาษา ลาว – อังกฤษ” อีก 13 เล่ม

วิเสด สะแหวงลึกลสา ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ในปี 2545 จากเรื่องสั้น “นกเอี้ยงจี้ตาควาย” และได้รับยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณกรรม ในปี 2553

4. เทียบ วงปะกาย หรือ ดาวเหนือ เกิดวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2489 ที่บ้านปากกะยุง เมืองทูละคม แขวงเวียงจันทน์ และเข้าร่วมขบวนการต่อสู้ปลดปล่อยชาติตั้งแต่ 2504

ปี 2514 ได้เป็นนักเขียนประจำ วิทยุกระจายเสียงของกองทัพปลดปล่อยประชาชนลาว

ปี 2519 เป็นครูสอนอยู่ที่นครหลวงเวียงจันทน์

ปี 2528 เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มิตรภาพ

ปี 2534 เป็นบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ เวียงจันทน์ ธุรกิจ – สังคม

ผลงานของ เทียบ วงปะกาย มีทั้งผลงานรวมเรื่องสั้น รวมเล่มกับนักเขียนท่านอื่นในหนังสือชื่อ “ยิ้ม...ที่ไม่ยอมเป็นอดีต” และผลงานนวนิยาย “พายุชีวิต” และ “พียอดีด”

เทียบ วงปะกาย ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ในปี 2546 จากนวนิยายเรื่อง “พายุชีวิต” และปี 2553 ได้รับยกย่องให้เป็นศิลปินดีเด่น สาขาวรรณกรรม

5. บุนเสน แสงมะณี เกิดวันที่ 12 สิงหาคม 2499 ที่บ้านโพสี เมืองปากซัน แขวงบอลิคำไซ สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครดงโคก สาขาเลข - วัตถุประสงค์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทด้านภาษาและพิธีการต่างประเทศ จากวิทยาลัยนานาชาติ นครหลวงมอสโก อดีตสหภาพโซเวียต และจบทฤษฎีการเมืองชั้นสูงจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ประสบการณ์ด้านการทำงาน บุนเสน แสงมะณี เคยดำรงตำแหน่งดังนี้

- รองหัวหน้าสำนักกระทรวง และเป็นเลขานุการประจำท่านรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ
- รองหัวหน้ากรมสร้างครู กระทรวงศึกษาธิการ
- หัวหน้ากรม และเลขานุการประธานสภาแห่งชาติ
- หัวหน้ากรม และเป็นเลขานุการประจํานายกรัฐมนตรี

บุนเสน แสงมะณี ได้รับการเลือกตั้งเป็นเลขาธิการบริหารงานชาวหนุ่มกระทรวงศึกษาธิการ 3 สมัย และเป็นคณะกรรมการศูนย์กลางชาวหนุ่มประชาชนปฏิวัติลาว 3 สมัย

ผลงานของ บุนเสน แสงมะณี มีทั้งเรื่องสั้น นวนิยาย บทละคร นิทาน บันทึก และบทวิจารณ์ โดยผลงานส่วนใหญ่จะถูกพิมพ์เผยแพร่อยู่ในวารสารและหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เช่น วรรณศิลป์, ศึกษาใหม่, หนุ่มลาว, เวียงจันทน์ใหม่, ประเทศลาว, ประชาชน, วันอาทิตย์ และอื่น ๆ

ปี 2523 เรื่องสั้น “กลับคืนสู่บ้านแม่” ของ บุนເລີນ ແສງມະນີ ได้รับรางวัลชนะเลิศ ในการประกวดเรื่องสั้นทั่วประเทศ และต่อมา เรื่องสั้น “คนคืนคน” ก็ได้รับรางวัลชนะเลิศ ในการประกวดเรื่องสั้นสายเลือดกองทัพประเทศลาว เนื่องในโอกาสฉลองวันก่อตั้งกองทัพ ครบรอบ 45 ปี และยังมีผลงานอีกหลายเรื่องที่ได้รับรางวัลในเวทีการประกวดต่าง ๆ ตลอดมา

เรื่องสั้นส่วนหนึ่งของ บุนເລີນ ແສງມະນີ ได้รับการจัดพิมพ์รวมเล่มร่วมกับนักเขียนอื่น ๆ เช่น ในหนังสือชื่อ “ยิ้ม...ที่ไม่ยอมเป็นอดีต” และ “วรรณกรรมร่วมสมัย” ส่วนเรื่องที่เป็นเป็นเล่ม ของตนเองนั้นเป็นเรื่องยาว ได้แก่เรื่อง “แผ่นดินแม่”, “คืนนี้มีเพียงสายฝน”, “สายน้ำที่ไม่ไหลย้อนกลับ”, “นิทานของพวกข่อยเกิดขึ้นบนแผ่นดินรัสเซีย”, รวมเรื่องสั้น “สมุดบันทึกสีฟ้า”, “ใบไม้ใบสุดท้าย”, “วันที่รอคอย”, “ประเพณีและชีวิต”, บทบันทึกการเดินทาง “จากนี้จนถึงแผ่นดินเมืองซำ” บทบันทึกการผจญภัย “จากนี้จนถึงม่านฟ้าเมืองบ่เตน” นิทานสำหรับเด็กเรื่อง “หนูน้อยอาญา” และอื่น ๆ นอกจากนี้บุนເລີນ ແສງມະນີยังเขียนบทละครวิทยุ เช่นเรื่อง “อายชั่วอย่างใด”

บุนເລີນ ແສງມະນີ ได้รับรางวัลสินไช รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ดีเด่น จากเรื่องสั้น “ประเพณี และ ชีวิต” เมื่อ พ.ศ. 2547 และอีกหนึ่งปีต่อมา เรื่องสั้นดังกล่าวก็ได้รับ รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) และเรื่องสั้นชุด ประเพณีและชีวิต ก็ได้รับการแปลเป็นภาษาไทย โดยรองศาสตราจารย์สุนทร โคตรบรรเทา ปัจจุบันเรื่องสั้นดังกล่าวได้รับการตีพิมพ์มาแล้วถึง 6 ครั้ง และในปี 2553 บุนເລີນ ແສງມະນີ ก็ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินดีเด่น สาขาวรรณกรรมของลาว

6. ดวงเดือน บุนยาวง หรือ ดอกเกด เกิดวันที่ 11 มิถุนายน 2490 ที่บ้านนาคำ เมืองศรีโคตรบอง นครหลวงเวียงจันทน์ เป็นบุตรคนที่ 4 ของอาจารย์มหาสีลา วิละวง กับนางมาลี วิละวง ดวงเดือน บุนยาวง จบการศึกษาจากโรงเรียนสร้างครูเวียงจันทน์ และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์ – เคมี จากมหาวิทยาลัยอาเมียง ประเทศฝรั่งเศส (Amiens, Poitier, France)

ประสบการณ์ด้านการทำงาน

2516 – 2524 ดวงเดือน บุนยาวง เคยเป็นครูสอนวิชาเคมี ที่วิทยาลัยครูเวียงจันทน์

2524 – 2528 เป็นนักแปลประจำสำนักพิมพ์ก้าวหน้า ที่มอสโก อดีตสหภาพโซเวียต

2535 – 2536 ได้รับทุนคั่นคว่ำจากมูลนิธิ ฟูลไบรท์ (Full bright) ไปสอนภาษาและวัฒนธรรมลาว ที่มหาวิทยาลัยวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา

2537 – 2538 ได้รับความทุนการศึกษาจากมูลนิธิญี่ปุ่น ไปคั่นคว่ำวรรณคดีเปรียบเทียบกับนิทานท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่อง “ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง” ที่มหาวิทยาลัยโซเฟีย นครโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรสร้างครู กระทรวงศึกษาธิการ เป็นที่ปรึกษาสมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กเล็กในลาว

ผลงานชิ้นแรกของ ดวงเดือน บุญยาว คือนวนิยาย เรื่อง “รั้วดอกกรัก” เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตนักเรียนประจำที่สถาบันศึกษาวิชาครู ดงโคก ในช่วงปี 2509 – 2511 หลังจากนั้นก็มีผลงานออกมาอย่างสม่ำเสมอ และยังมีเรื่องสั้นรวมเล่มกับนักเขียนอื่น เช่น “จดหมายจากจินดา” ในหนังสือชื่อ ลูกชายไฟ “ทำบุญได้บุญ” ในหนังสือ กุยก์ลินสาว คาวผู้ชาย “ซ้อยแด – ซ้อยแด” ในทะเลชีวิต “โลกกลม” และ “รถเมล์ไม่ประจำทาง” ในหนังสือชื่อ ไม่บานก็หอม “กรรม” ในหนังสือชื่อ ฟ้าใหม่

ผลงานรวมเล่มได้แก่หนังสือรวมเรื่องสั้น “ดอกสุคทัยหรืองาม” เมื่อปี 2538 “จดหมายนี้ขอฝากถึงอ้าย” เมื่อปี 2547 “อาถรรพ์แห่งพงไพร” นวนิยายที่ได้รับการสร้างเป็นละครภาพยนตร์ที่เผยแพร่เป็นแผ่นซีดี ในปี 2540 โดยศูนย์สำเนาฟิล์มรูปเงา (ภาพยนตร์) กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม และนวนิยายเล่มนี้ก็ทำให้ออกเกิดหรือดวงเดือน บุญยาวได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ในปี 2549

นอกจากนวนิยาย เรื่องสั้น และบทกวีแล้ว ดวงเดือน บุญยาว ยังมีผลงานสำหรับเด็กอีกด้วย เช่น วัจนานุกรมประกอบภาพ “คำฟ้า ผีน้อย” และ “คำฟ้านางงา”

ดวงเดือน บุญยาว ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินดีเด่นสาขาวรรณกรรมเมื่อปี 2553

7. โอทอง คำอินชู หรือ รุ่งอะลุน แดนวิไล เกิดวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2505 ที่บ้านนาคุณน้อย เมืองนาชายทอง นครหลวงเวียงจันทน์

โอทอง คำอินชู ใฝ่ฝันที่จะเป็นครู เมื่อสอบจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งใจจะสมัครสอบเข้าเรียนครู แต่ขณะนั้นอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ทำให้ไม่สามารถสมัครได้ จึงตัดสินใจขอเรียนซ้ำในชั้นประถมศึกษา 6 เพื่อรอที่จะสอบในปีถัดไป แต่ปีต่อมาระบบการศึกษามีการเปลี่ยนแปลง

นักเรียนที่สอบจบประถมศึกษา 6 ทุกคนต้องเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนมัธยม โอทองจึงต้องเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมที่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อเนื่องที่โรงเรียนอุดมสิโศคตะบอง

โอทอง คำอินชู มีความสามารถด้านการเขียนมาตั้งแต่ยังเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะขณะนั้นได้เริ่มเขียนบทเรื่องสั้นและบทกวีเพื่อติดห่อข่าวของโรงเรียนและยังเขียนสะสมไว้ในสมุดบันทึก ความพิเศษของ โอทอง คำอินชู คือเป็นคนที่มีความสามารถในวิชาคำนวณอีกด้วย ซึ่งขณะที่เรียนชั้นมัธยมปลายที่อุดมสิโศค ในชั้นอุดมปีที่ 3 เขาก็สมัครเป็นครูสอนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ที่ชั้นอุดมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนดังกล่าวไปด้วย

ปี 2525 โอทอง คำอินชู ย้ายไปเรียนชั้นอุดมศึกษาปีที่ 3 อยู่โรงเรียนอุดมศึกษาอู่ไผ่ และจบชั้น อุดมศึกษา 3 ในปี 2526 โดยสอบได้คะแนนเต็มทุกรายวิชา เมื่อจบชั้นมัธยมปลายได้ไปเรียนต่อที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์เวียงจันทน์ สาขาแพทย์ทั่วไปชั้นสูง

ปี 2528 หนังสือพิมพ์ “ศึกษาใหม่” กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดการประกวดเรื่องสั้นและนิทานสำหรับเด็ก โอทอง คำอินชูได้ส่งเรื่องสั้น “อยากเป็นครู” เข้าแข่งขัน ผลปรากฏว่าเขาได้รับรางวัลชนะเลิศ จึงเริ่มมีผลงานประเภทเรื่องสั้น บทกวีและกลอน ลงพิมพ์ในหน้าวารสารและหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ นับแต่นั้นมา

ขณะที่ศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์นี้ โอทอง คำอินชูได้แต่งเพลงเข้าแข่งขันในระดับมหาวิทยาลัย คือ เพลง “เกี่ยวสาวมารวม” ได้รับรางวัลที่ 1 และเพลง “ไชยะบุลีบ้านเกิด” ได้รับรางวัลที่ 3

ปี 2530 โอทอง คำอินชู ลาออกจากแพทยศาสตร์ ด้วยความมุ่งหวังจะไปเรียนครูสายเลข - วัตถุประสงค์ (ทองคำ อ่อนมะนิสอน, จันทิ เดือนสะหวັນและคณะ, 2554 : 189) ที่มหาวิทยาลัยสร้างครูเวียงจันทน์ แต่ไม่ได้ตามที่หวังเพราะในยุคนั้นการเรียนแต่ละวิชาขึ้นอยู่กับการศึกษาเลือกไม่มีระบบสอบเข้า เขาจึงตัดสินใจเข้าทำงานที่สำนักงานวารสารวรรณศิลป์ในปี 2531 และปัจจุบันมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าอำนวยการและบรรณาธิการวารสารวรรณศิลป์ ทั้งยังเป็นหัวหน้าสโมสรวัฒนธรรมสินไซ กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมอีกด้วย

ผลงานของโอทอง คำอินชู มีทั้งประเภทเรื่องสั้น บทกวี สารคดี และบทชวนหัว ลงพิมพ์ในหน้าวารสาร และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ นับตั้งแต่ปี 2528 เป็นต้นมา มีนามปากกาต่าง ๆ ได้แก่ สุ่มละลุน แคนวิไล, อ.โอ, โอทอง, อ.คำอินชู, ลูกคิดสาวครู, บ่าวมาคูน, ยิ้มยิ้มแจ่มใส มี

ผลงานเรื่องสั้น และบทกวีรวมเล่มกับนักเขียนอื่น ๆ คือ “แต่นั้น”, “ไฟก็ช่างว่า อ้ายฮักน้อง”, “วรรณกรรมร่วมสมัย”, “วาทกวี” และ “อุทยานกวี” นอกจากนี้ยังมีผลงานด้านการค้นคว้าร่วมกับ ดวงเดือน บุญยาว คือเรื่อง “ฮีดคองประเพณี” ในมหากาพย์ ท้าวสูง ท้าวเจือง, “ท้าวสูง ท้าวเจืองประกอบคำอธิบายเล่ม 1 และ 2” ส่วนผลงานรวมเรื่องสั้นของตนเองมี 2 เล่มคือ “สาวขายยาสูบ” และ “รอยยิ้มที่ป้อมกลิ่นเหล้า” รวมบทกวี ได้แก่ “น้ำใจ”, “ทุ่งดอกหญ้า”, “ดาวประดับคืน” “นิทานคำกลอน” และ “ลำกลอนสอนใจ” ผลงานที่เป็นวรรณกรรมสำหรับเด็กมีทั้งนิทาน เรื่องสั้นและบทกวี ประมาณ 20 กว่าเล่ม เช่น “ไก่อ้อยตกลม”, “ไก่อ้อยคนเรื่อง”, “พ่อกับหินวิเศษ”, “นับนก”, “ไก่อ้ว”, “ก็ไฟปากเป็น” ฯลฯ ผลงานเรื่องสั้น “ชิ้นใหม่ผืนเก่า ๆ” ของโอทอง คำอินชู ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ในปี 2551 และโอทอง คำอินชู ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินดีเด่น สาขาวรรณกรรม ในปี 2553

8. คำแสง สิ้นทอง เกิดวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2491 ที่บ้านเมืองอ้อ เมืองหัวเมืองแขวงหัวพัน ได้เข้าร่วมการปฏิวัติ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2507

คำแสง สิ้นทอง จบการศึกษาชั้นสูง ศึกษารวมคหิภาษาศาสตร์ เคยเป็นครูสอนและเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมต้น มัธยมปลาย และการศึกษาเมืองตามลำดับ เข้าสู่อการเป็นนักเขียนเมื่อได้ย้ายมาอยู่ที่เวียงจันทน์ ผลงานเรื่องแรกมีชื่อว่า “คูรักคู่สัญญา” ได้เผยแพร่ผ่านหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่

ผลงานของ คำแสง สิ้นทอง มีทั้งเรื่องสั้น นวนิยาย บทกวี เผยแพร่ผ่านวารสารและหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ จำนวนกว่า 200 เรื่อง มีผลงานเป็นเล่มคือ “ลูกผู้ให้กำเนิด” และ “ไฟดับปลิ้นแสง” และนวนิยายเรื่อง “ไฟดับปลิ้นแสง” เป็นผลงานที่ได้รับรางวัลสินไซ รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ดีเด่นของวารสาร วรรณศิลป์ ในปี 2548 และรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ในปี 2552

9. ดวงไซ หลวงพะสี เกิดที่นครหลวงเวียงจันทน์ จบการศึกษาระดับมัธยมจาก Hanoi High School จากนั้นเข้าเป็นทหารในกองทัพปลดปล่อยประชาชนลาว ดวงไซ หลวงพะสี ชอบ

เขียนหนังสือมาตั้งแต่เด็ก มีผลงานเรื่องแรกตั้งแต่อายุ 13 ปี ชื่อเรื่องว่า “Where was the Humanity ?” และได้เข้าสู่วงการนักเขียนตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ด้านผลงาน ดวงไซ หลวงพะสี มีผลงานกว่า 115 เรื่อง ระหว่างปี 2503 – 2555 ผลงานหลายเรื่องได้รับรางวัลระดับชาติลาวและยังได้รับรางวัลวรรณกรรมแม่โจง ที่ประเทศกัมพูชาอีกด้วย ผลงานเรื่อง “สายเลือดเดียวกัน” คือผลงานที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) และในปี 2553 ดวงไซ หลวงพะสี ก็ได้รับยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณกรรมของลาว

10. บุนทะนอง ชมไซผน เกิดวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2496 ที่บ้านทรายคูณ เมืองโจงแขวงจำปาสัก พ่อของเขาเคยรับราชการในลาวสมัยเก่า ส่วนแม่เป็นชาวบ้านธรรมดา ภายหลังครอบครัวได้ย้ายมาอยู่ที่เวียงจันทน์ซึ่งเป็นบ้านเกิดของพ่อของเขา

บุนทะนอง ชมไซผน จบชั้นมัธยมต้นได้รับประกาศนียบัตรทั้งลาวและฝรั่งเศส ได้รับทุนการศึกษาต่อที่สถาบันกฎหมายและการปกครอง ระหว่าง พ.ศ. 2514 – 2519 จากนั้นเดินทางไปศึกษาต่อด้านปรัชญามาร์กซิสต์ (Marxism) ที่กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมัน ระหว่างปี พ.ศ. 2527 – 2528

ด้านผลงาน บุนทะนอง ชมไซผน เริ่มเขียนบทความ บทกวี และเรื่องสั้นลงตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ ตั้งแต่วัยหนุ่ม กระทั่งมีผลงานรวมบทความและเรื่องสั้นเล่มแรกคือชุด “ด้านสว่างของความมืด” ใช้นามปากกาว่า บุนเรนอง หนังสือเล่มแรกวางจำหน่ายได้ไม่ถึงสามเดือนก็ถูกตำรวจนอกเครื่องแบบข่มขู่ให้เลิกเขียน

เมื่อประเทศเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปลายปี พ.ศ. 2518 บุนทะนอง ชมไซผน ก็ตัดสินใจเป็นนักเขียนแทนการเป็นนักกฎหมาย และเข้าเป็นพนักงานกรมพิมพ์จำหน่าย กระทรวงแถลงข่าวร่วมกับนักเขียนแนวหน้าของลาวอีกหลายคน มุ่งมั่นสร้างสรรค์งานบทกวี บทความ เรื่องสั้น และนวนิยายอย่างจริงจังอีกครั้ง นอกจากนี้ บุนทะนอง ชมไซผน ยังแปลวรรณกรรมรัสเซียเรื่อง “เหล็กที่ซบแล้วคืออย่างนี้แหละ” ของ นิโคลาส ออสโตรอฟสกี (Nikolai Ostrovsky) โดยใช้นามปากกาว่า สหายไฟ

บุนทะนอง ชมไซผน เคยเป็นบรรณาธิการวารสารวรรณศิลป์ และเป็นผู้ริเริ่มเคลื่อนไหวก่อตั้งสโมสรนักเขียนหนุ่มต่างแขวง ตั้งแต่ภาคใต้จนถึงภาคเหนือ มีผลงานร่วมกับนักเขียนอื่น ๆ

และของตนเองหลายเล่ม และในปี 2551 สำนักช่างวรรณกรรม ได้ประกาศให้ บุนทะนอง ชมไชพน เป็นนักเขียนลาวช่อการะเกดเกียรติยศ และต้นปี 2554 รัฐบาลลาว ก็ได้ประกาศเกียรติ ให้เป็นศิลปินดีเด่น และในปีเดียวกันนั้นเองที่บุนทะนอง ชมไชพน ได้รับรางวัลวรรณกรรม สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) จากเรื่อง “กระดุกอเมริกัน”

เนื้อหาวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นลาวที่ได้รับรางวัลซีไรต์

วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นลาวที่ได้รับรางวัลซีไรต์ มีจำนวน 5 เรื่อง แต่ละเรื่องมี เนื้อหาดังต่อไปนี้

1. “กระดุกอเมริกัน” ของ บุนทะนอง ชมไชพน มีเนื้อหาเกี่ยวกับการค้นหากระดุก ชาวอเมริกันของคณะผู้เชี่ยวชาญจากสหรัฐที่ขอเข้ามาในบริเวณพื้นที่ของประเทศลาว เพื่อค้นหา ซากกระดุกของทหารชาวอเมริกันที่ทำหน้าเป็นนักบินนำเครื่องขึ้นจากฐานทัพเมืองอุบลราชธานี ประเทศไทย เพื่อมาทิ้งระเบิดลงที่ลาวแต่พลาดถูกยิงตกในช่วงสงคราม ปฏิบัติการนี้มีทหาร ชาวลาวชื่อ บุคตาแก้ว เข้าร่วมด้วยในการขุดค้นรื้อซากกระดุกของชาวอเมริกัน บุคตาแก้วตัว ละครเอกในเรื่องคิดว่า ถึงแม้ตนเองจะเป็นผู้ที่สูญเสียพ่อแม่และญาติพี่น้องไปในช่วงสงคราม อินโดจีนที่สหรัฐอเมริกามาถือไว้และมาทิ้งระเบิดทำลายจนไม่เหลือแม้กระทั่งกระดุกของ บรรพบุรุษไว้บรรจุนาตุเจดีย์ตามประเพณีเลยนั้น ตนเองรู้สึกแค้นและเศร้าสลดอย่างยิ่งต่อ เหตุการณ์ที่ผ่านมา แต่สุดท้ายบุคตาแก้วและรัฐบาลลาวก็มีน้ำใจ มีมนุษยธรรมพอที่จะช่วยเหลือ และทำภารกิจดังกล่าวร่วมกับทหารสหรัฐจนสำเร็จ ได้นำกระดุกของชาวอเมริกันกลับไปให้ญาติที่ บ้านเกิด ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะนำมาซึ่งความสงบสุขของประชาคมโลก

2. “ซินใหม่ผืนเก่า” ของ โอทอง คำอินซุ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับแม่ลูกที่ลูกสาวเรียนอยู่ ในเมืองหลวงเคยบอกกับผู้เป็นแม่ว่า อยากให้แม่มีซินใหม่ ๆ ใส่เหมือนกับคนอื่นบ้าง แต่ผู้เป็นแม่ ก็ไม่เคยซื้อซินใหม่ใส่เสียทีเพราะความเสียดายเงิน แต่อยู่มาวันหนึ่งมีพ่อค้าขับรถกระบะมารับซื้อ ซินเก่าและยังเสนอว่าสามารถนำซินผืนเก่าไปเปลี่ยนเป็นใหม่ได้อีกด้วย หญิงผู้เป็นแม่จึงซื้อซินผืน เก่าที่เก็บไว้อย่างดีในหีบโดยที่ลูกสาวก็ไม่เคยเห็นมาก่อนนั้น ไปแลกเปลี่ยนเป็นซินผืนใหม่ หลังจากนั้นก็นับวันรอที่ลูกสาวจะกลับมาบ้าน เพื่อตนเองจะได้สวมซินใหม่ให้ลูกสาวดีใจ เมื่อลูก สาวกลับจากเมืองมาในวันหนึ่งก็ได้ซื้อของฝากมาให้แม่จากเงินที่ไปทำงานพิเศษ ปรากฏว่าของ

ฝากนั้นเป็นชั้นผืนหนึ่งที่ถูกสาวบอกว่ามีคุณค่ามากเพราะเป็นฝีมือการทอของชาวลาว พร้อมกับบอกราคาที่ซื้อซึ่งถือว่าราคาสูงมาก เมื่อผู้เป็นแม่เห็นชั้นผืนนั้นก็พูดอะไรไม่ออกเพราะจำได้ว่าก่อนนั้นมันเคยอยู่ในหีบของตน

3. “ประเพณีและชีวิต” ของ บุนเดิน แสงมะณี เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ “ลิจู” เด็กชายจากครอบครัวชาวไร่ปลูกข้าวบนภูสูง ที่มีวิถีชีวิตครอบครัวอยู่ในอึดครองประเพณีแบบเก่า ลิจูได้ก้าวเข้าสู่สังคมใหม่แห่งวัยเรียน โดยมีพี่สะใภ้เป็นผู้สนับสนุนและขอร้องพ่อของสามีได้เห็นความสำคัญต่อการเรียนของเขา จนสุดท้ายลิจูได้ไปเรียนในเมืองตามที่ปรารถนา เหตุการณ์ต่อมอลิจูได้กลับกลับคืนสู่บ้านเกิดอีกครั้งเมื่อพี่ชายเสียชีวิต เขาต้องแต่งงานกับพี่สะใภ้เพื่อช่วยเหลืองานบนภูสูง ลิจูไม่ต้องการปฏิบัติตามประเพณีเก่าด้วยการแต่งงานกับพี่สะใภ้ที่ตนนับถือเสมือนเป็นพี่สาวแท้ ๆ อีกทั้งเขามีความหวังว่าอยากเรียนต่อในโรงเรียนทหารเพื่อรับใช้ชาติบ้านเมือง และลิจูก็มี “น้องเขย” เพื่อนสาวโรงเรียนเดียวกันเป็นคนรักและคอยให้กำลังใจ สุดท้ายลิจูและพี่สะใภ้ก็เลือกจะไม่ปฏิบัติตามประเพณีเก่าแต่เลือกที่จะสร้างอนาคตด้วยตนเอง และสุดท้ายลิจูก็ทำสำเร็จ

4. “นกเอี้ยงขี้ตาควาย” ของ วิเสด สะแหวงลึกลา เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่าง นกเอี้ยงกับควายที่ต่างช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน และความรักความผูกพันระหว่างมนุษย์กับควายที่เป็นสัตว์เลี้ยงที่คอยออกแรงงานช่วยมนุษย์ทำมาหากิน อีกทั้งเรื่องนี่ยังสะท้อนสภาพสังคมลาวในระยะเปลี่ยนผ่านสู่ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

5. “ค้างคินในป่าลึก” ของ จันทิ เดือนสะหวัน มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเดินทางไปปฏิบัติภารกิจของเจ้าหน้าที่ชายหญิงวัยหนุ่มสาวสองคน ระหว่างทางทั้งคู่ต้องพบกับอุปสรรคในการเดินทางเป็นเหตุให้ต้องค้างคินในป่าสองต่อสอง แต่ด้วยศีลธรรมปฏิบัติที่บุคคลทั้งคู่ยึดถือปฏิบัติอย่างเหนียวแน่นทำให้ไม่ประพฤตินทางเสียหาย และด้วยน้ำใจแห่งความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดการเดินทางทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จเรียบร้อยดี อีกทั้งยังเกิดเป็นความรักที่มีต่อกัน แต่ความรักระหว่างหนุ่มสาวนั้นก็ไม้อาจสู้ใจแห่งความรักชาติที่ทั้งคู่มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม จนสุดท้ายตัวละครฝ่ายชายถูกเสียชีวิต (เสียชีวิต) ในสนามรบ เมื่อปฏิบัติภารกิจต่อมา

วรรณกรรมประเภทนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลซีไรต์

วรรณกรรมประเภทนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลซีไรต์ มีจำนวน 5 เรื่อง แต่ละเรื่องมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. “สายเลือดเดียวกัน” ของ ดวงไซ หลวงพะสี มีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครพี่น้องที่พลัดพรากจากกันในช่วงวัยเด็กและโตขึ้นมาทำหน้าที่อยู่คนละฝ่ายคือฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายปฏิวัติ พี่ชายเป็นทหารยศร้อยโทในกองทัพทหารรัฐบาล น้องชายเป็นสมาชิกฝ่ายปฏิวัติ วันหนึ่งมีเหตุการณ์ทำให้ตัวละครได้มาพบกัน และเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ตัวละครเลือกผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดและละทิ้งยศศักดิ์ทิ้งไป ตัวละครที่เป็นพี่ชายเลือกช่วยเหลือฝ่ายปฏิวัติ และเดินออกจากหน้าที่ทหารฝ่ายรัฐบาลที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้บงการอยู่เบื้องหลัง

2. “ไฟดับบ่อสิ้นแสง” ของ คำแสง สิ้นทอง เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับการต่อสู้ของประชาชนคนลาว ที่ต่อต้านการเข้ามาของมหาอำนาจฝรั่งเศส ตัวละครสำคัญคือครอบครัวชาวนาที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูกชาย ลูกสาว ลูกข่มเหรงร้างจากอำนาจรัฐ โดยมีตาแสงซึ่งเป็นตัวแทนของอำนาจรัฐที่อยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าอาณานิคม ได้ข่มเหรงร้างจนทำให้ครอบครัวของชาวบ้านพลัดพรากจากกัน พ่อแม่ลูกถูกแยกไปคนละทางและต่างฝ่ายต่างเข้าใจว่าคนอื่น ๆ เสียชีวิตกันหมดแล้ว ต่อมาแต่ละคนก็ได้เข้าร่วมกับกองทัพประชาชนต่อสู้เพื่อปลดปล่อยประเทศจากการยึดครองของต่างชาติ และในที่สุดก็ได้พบกันอีกครั้งหลังจากก่อตั้งประเทศใหม่

3. “อาถรรพ์แห่งพงไพร” ของ ดวงเดือน บุนยวง มีเนื้อหาเกี่ยวกับครูผันผู้เสียสละตนเพื่อเด็กและชุมชน ครูผันพยายามหาไม้มาสร้างโรงเรียนหลังใหม่แทนอาคารเก่าที่ชำรุดทรุดโทรม แต่ต้องพบกับอุปสรรคคือการถือโกงจากอดีตพนักงานบริษัททำไม้ที่โลกมากไต่ความจนครูผันถูกจับติดคุก แต่ครูผันก็ได้รับความช่วยเหลือจากหญิงสาวอดีตคนรักที่ได้กลับมาพบและรักกันอีกครั้ง สุดท้ายครูผันและชาวบ้านก็สามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ด้วยความรักและความสามัคคี ครูผันและชาวบ้านได้เรียนรู้ว่าป่าไม้คือสิ่งสำคัญ คือทรัพยากรอันมีค่ามหาศาลต่อชุมชน และป่ายังเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของมนุษย์ ตอนจบของเรื่องครูผันพบขงไม้กฤษณาอันมีค่าโดยบังเอิญซึ่งเขาคิดว่าเป็นรางวัลจากป่าและจะนำไปขายเพื่อสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป

4. “พายุชีวิต” ของ เทียบ วงปะกาย มีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครเอกที่ได้รับความยากลำบากจากชะตากรรมชีวิตกำพร้า แล้วยังถูกซ้ำเติมด้วยการกดขี่ข่มเหงจากทหารรัฐบาลที่ถูกสหรัฐอเมริกา

บงการ ตัวละครเลือกเข้าร่วมกับฝ่ายปฏิวัติ เรียนรู้การต่อสู้ และสุดท้ายด้วยชะตากรรม ผลกรรม และความดีที่ได้กระทำจึงสามารถเอาชนะตัวละครฝ่ายทหารรัฐบาลที่เคยทำร้ายตนเองได้

5. “สองเอี้ยน้อง” ของ ส. บุบผานูว มีเนื้อหาเกี่ยวกับหญิงสาวพี่น้องสองคนที่พลัดพรากจากกัน คนหนึ่งอยู่ฝ่ายรัฐบาล ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นหญิงสาวแนวลาวยรักชาติหรือฝ่ายปฏิวัติ แต่ด้วยชะตากรรมทำให้หญิงสาวที่อยู่ฝ่ายรัฐบาลถูกสมาชิกแนวลาวยจับตัวมาเพื่อเข้าสัมมนา เมื่อได้รับรู้ถึงแนวคิด แนวปฏิบัติของฝ่ายปฏิวัติที่น่าเลื่อมใสศรัทธาจึงเปลี่ยนความคิด แล้วกลายมาเป็นสมาชิกของฝ่ายปฏิวัติและได้ร่วมปฏิบัติการกิจเคียงบ่าเคียงไหล่สมาชิกแนวลาวยรักชาติ สุดท้ายพี่น้องทั้งคู่ก็ได้พบกัน

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าเนื้อหาของวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) มีเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการต่อสู้เพื่อเอกราชของประชาชนลาว เจ็ดชูแนวทางชาตินิยม และการร่วมมือร่วมใจของชาวลาวเพื่อปลดปล่อยประเทศจากการครอบงำของชาวต่างชาติ วรรณกรรมเหล่านี้สร้างสรรค์ขึ้นด้วยภาษาลาว ถ้อยคำจำนวนมากเป็นคำนามประสมที่ใช้เรียกมนุษย์ มนุษย์กับมนุษย์ สรรพสิ่ง มนุษย์กับสรรพสิ่งและเวลา ที่ปรากฏในสังคมและวัฒนธรรมลาว ในบทต่อไปจะได้นำคำนามประสมเหล่านี้มาจำแนกแยกแยะและพิจารณาความหมายของถ้อยคำในบริบทการใช้ต่อไป

บทที่ 4

คลังคำนามประสมภาษาลาวว่าด้วยมนุษย์

คำนามประสมภาษาลาวที่พบในวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) นั้น มีจำนวนมากและครอบคลุมทุกสรรพสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งรอบตัวมนุษย์ อีกทั้งยังปรากฏในบริบทแห่งการใช้จริงผ่านทางตัวละครของเรื่องที่สมจริง ผู้ศึกษาได้รวบรวมคำนามประสมที่พบในวรรณกรรมลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ตามความหมายโดยประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ตามหนังสือ คลังคำ ของนพวรรณ พันธุมเมธา ในบทนี้จะขอกกล่าวถึงคำนามประสมที่รวบรวมและจำแนกประเภทใน **หมวดมนุษย์** ได้แก่ 1. คำที่ใช้เรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 2. คำที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกาย และ **หมวด มนุษย์กับมนุษย์** ได้แก่ 1. คำที่ใช้เรียกคน และ 2. คำที่ใช้เรียกประเพณีพิธีกรรม โดยคำที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันจะอยู่ในหมวดหมู่เดียวกันดังนี้

คำนามประสมหมวดมนุษย์

1. คำนามประสมที่ใช้เรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย คือ คำนามที่ใช้เรียกอวัยวะทั้งภายในและภายนอก ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายรวมถึงสิ่งที่เกิดจากร่างกาย ดังนี้

1.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายนอก คือ คำนามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“ແຕ່ບານນັ້ນກໍ່ບໍ່ເປັນທີ່ໃຈຂອງນາງນະລະລີ ອັນວຽກໜັກກວ່າໝູ່ ກໍ່ລີ້ໄປຫາບເອົານໍ້າຈາກຫ້ວຍມາໃສ່ຝຸຍນໍ້າມັນສອງຮ້ອຍລິດທັງສອງໃຫ້ເຕັມຢູ່ຕະຫລອດເວລາ ເຖິງຫ້ວຍນໍ້າບໍ່ຢູ່ໄກຈົນເກີນໄປແຕ່ ຕະລົງຫ້ວຍທັງສູງທັງລຸ້ນ ຫລາຍເທື່ອບໍ່າປະລິດໝາກຂີ້ຫິນຈົນ**ຫົວເຂົ້າ**ເອີ້ຍ **ໜ້າແຂງ**ເອີ້ຍ ເຫລີ້ມເປັນບາດແຜ ບໍ່າກໍ່ບໍ່ອໍາປາກເອີ້ຍ ເວລາອາບນໍ້າ ນາງນະລະລີກໍ່ອາບເອົາແຕ່ເອົາວ່າ ໂດຍບໍ່ຄໍານຶງເຖິງຄວາມອິດເມື່ອຍຂອງຜູ້ຫາບເອົາມາຈັກດີ້ເລີຍ”

(สายเลียดดวงกัน หน้า 16)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเป็นผู้บรรยายจากเหตุการณ์ในเรื่อง กล่าวคือป้าใจแก้วหญิงที่ร้อยโททองแก้วให้พาตัวมาจากค่ายอพยพเพื่อช่วยงานบ้านและช่วย

นางนະกะลีภรรยาของที่ตนมีเพิ่งคลอดลูกอ่อนได้เมื่อไม่นานเลี้ยงลูก ระหว่างที่ร้อยโทกองแก้วไม่อยู่ เมื่อป่าใจแก้วมาอยู่นั้นก็ต้องทำงานหนักแถมยังลำบากใจไม่ว่าจะทำอย่างไรก็ไม่เป็นที่พอใจของนางนະกะลี เหตุการณ์ตอนนี้ป่าใจแก้วบรรยายไว้ว่า

“ขนาดนั้นยังไม่เป็นที่พอใจของนางนະกะลี งานที่หนักที่กว้างงานอื่นสำหรับป่าใจแก้วคือการไปหาน้ำมาจากในห้วยเพื่อมาใส่ในถังน้ำมันสองร้อยลิตรทั้งสองใบให้เต็มอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ห้วยน้ำจะอยู่ไม่ไกลแต่ตั้งสูงชันมาก หลายครั้งที่ป่าลื่นไถลเพราะหินก้อนเล็ก ๆ จนห้วยเข้าเอย หน้าแข็งเอย เป็นบาดแผลแต่ป่าก็ไม่ได้ว่าอะไร แต่เวลานางนະกะลีอาบน้ำก็อาบเอาเท้าเอาไว้ โดยไม่ได้นึกถึงความลำบากของผู้หามาแต่อย่างใดเลย”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายนอก คือคำว่า “**ทิวเอ๋**” (หัวเข้า) เกิดจากคำว่า ทิว หมายถึง ส่วนแห่งสิ่งของบางอย่างที่อยู่ข้างหน้า + คำว่า เอ๋ ที่หมายถึง ส่วนที่อยู่ระหว่างขาส่วนบนกับขาส่วนล่าง ทิวเอ๋ จึงหมายถึง ส่วนหน้าของอวัยวะที่อยู่ต่อระหว่างขาส่วนบนกับขาส่วนล่าง และ “**ทัวเอ๋**” (หน้าแข็ง) เกิดจากคำว่า ทัว หมายถึง ด้านหนึ่ง ๆ ของวัตถุ + คำว่า เอ๋ หมายถึง ส่วนของขาได้เข่าลงไปถึงข้อเท้า ทัวเอ๋ จึงหมายถึง อวัยวะส่วนหน้าของขาได้เข่าลงไปถึงข้อเท้า

ตัวอย่างที่ 2

“ກອງໄຟຮ້າໄດ້ເຮັດໃຫ້ເລື່ອງນຸ່ງຂອງຫມາຍໃຈ ແລະ ເຍ້ຍເຈີ່ອ່ອຍ ໆ ລະເຫຼີຍອາຍ ແລະ ແຕ້ງໄບເຫຼືອະຫນ້ອຍ ເວລາຝົງໄຟຢູ່ນັ້ນ ຫມາຍໃຈມັກຈອບເບິ່ງໃບຫນ້າຂອງເຍ້ຍເຈີ ທ້າວມິດຕອງຕາດ້າ ຄື້ວດົກ ໃບຫນ້າຮູບຫວ່ຽມ ເລົາຄົງຂອງທ້າວຕ້າເກັ່ງລ້າສັນຜ່າຕີນຂ້ອນ ຂ້າງໃຫຍ່ ແລະ ເບ ໄລຍະຜ່ານມາ ເຖິງວ່າບຸກຄົນທັງສອງຢູ່ຮ່ວມສ້າງກວຽວກັນ ແຕ່ບໍ່ອ່ອຍ ສະຫນິດສະຫນົມ ຍ້ອນຫນ້າທີ່ການງານບໍ່ຄືກັນ ຜູ້ຫນຶ່ງເປັນນັກລົບປ້ອງກັນ ສ່ວນອີກຜູ້ຫນຶ່ງ ເປັນພະນັກງານຂອງສະມາຄົມເພດຍິງ ຕ່າງຜ່າຍຕ່າງເຮັດວຽກຂອງໃຜມັນຢ່າງຂັ້ມງວດ ຈຸດພິເສດຂອງເຍ້ຍເຈີເປັນຄົນບໍ່ບາກ ແຕ່ດໍກັບການງານ ເມື່ອຫາກໄດ້ແບ່ງບັນຫນ້າທີ່ແລ້ວ ແມ່ນເຮັດສໍາເລັດເປັນຄົນມັກເອົາຈິງເອົາຈັງ ທຸກເທື່ອທີ່ມີການສະຫຼຸບວຽກງານປະຈໍາເດືອນ ເຍ້ຍເຈີມັກຈະຖືກຫມູ່ເລືອກໃຫ້ເປັນບຸກຄົນດີເດັ່ນປະເພດຫນຶ່ງເລື້ອຍ ໆ”

(“ถ้างลืนในป่าเลิภ” โธมเล็องฮัน ลางอัว “ฉีไร” ลาว หน้า 16)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกคือนางหมายใจบรรยายถึงเยี้ยเจอชชายหนุ่มชาวม้งผู้นำทาง เยี้ยเจอมีความเป็นสุภาพบุรุษสูง พุดน้อย เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นตอนที่นางหมายใจและเยี้ยเจอคิดฝนกระหน่ำที่กลางป่า เกิดน้ำป่าทะลักทำให้ทั้งคู่เดินทางต่อไปไม่ได้ นางหมายใจบรรยายสถานการณ์ตอนนี้ไว้ว่า

“กองไฟที่ลุกโชนทำให้เสื้อผ้าของนางหมายใจ และเยี้ยเจอละเหยไอและแห้งไปทีละน้อย เวลาไฟอยู่ยั้น หมายใจมักแอบมองหน้าของเยี้ยเจอ เขามีดวงตาดำ คิ้วคด ใบหน้ารูปเหลี่ยม ร่างกายของเขาเตี้ยลำสัน ฝ่าเท้าค่อนข้างใหญ่ และแบน ระยะที่ผ่านมาถึงแม้ว่าบุคคลทั้งสองจะอยู่ร่วมสำนักเดียวกัน แต่ก็ไม่ค่อยสนิทสนมกัน ด้วยหน้าที่การงานที่ไม่เหมือนกัน คนหนึ่งเป็นนักรบป้องกันส่วนอีกคนหนึ่งเป็นพนักงานของสมาคมเทศหญิง ต่างฝ่ายต่างทำหน้าที่ของตนอย่างขยันแข็ง จุดเด่นของเยี้ยเจอคือเป็นคนไม่ค่อยพูด แต่กับการทำงาน หากได้รับมอบหมายหน้าที่แล้วยอมสำเร็จลุล่วง ทุกครั้งที่มีการสรุปผลงานประจำเดือนเยี้ยเจอมักจะถูกเลือกให้เป็นบุคคลดีเด่นอยู่เรื่อย ๆ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายนอก ดังนี้

“**ดวงตา**” (ดวงตา) เกิดจากคำว่า ดวง หมายถึง คำเรียกสิ่งที่มีลักษณะเป็นรูปกลม ๆ หรือที่เห็นเป็นวง ๆ + คำว่า ตา หมายถึง ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ ทำหน้าที่ดู ดวงตา จึงหมายถึง ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ที่มีลักษณะเป็นรูปกลม ๆ ทำหน้าที่ดู

“**ใบหน้า**” (ใบหน้า) เกิดจากคำว่า ใบ หมายถึง คำที่ใช้เรียกของที่เป็นแผ่น ๆ + คำว่า หน้า หมายถึง ส่วนของศีรษะตั้งแต่หน้าผากลงมาจดคาง ใบหน้า จึงหมายถึง อวัยวะส่วนของศีรษะตั้งแต่หน้าผากลงมาจดคางที่มีลักษณะเป็นแผ่น ๆ

“**ผิวหนัง**” (เลาหนัง) เกิดจากคำว่า ผิว หมายถึง ลักษณะยาวตรงและกลม + คำว่า หนัง หมายถึง ร่างกาย ดังนั้น ผิวหนัง จึงหมายถึง ร่างกายมนุษย์ที่มีลักษณะยาวตรงและกลม

“**ฝ่าเท้า**” (ฝ่าตีน) เกิดจากคำว่า ฝ่า หมายถึง ส่วนพื้นของมือและเท้า + คำว่า เท้า หมายถึง อวัยวะส่วนล่างสุดของคนหรือสัตว์ นับตั้งแต่ได้ข้อเท้าลงไป สำหรับยืนหรือเดิน ดังนั้น ฝ่าเท้า จึงหมายถึง ส่วนพื้นของอวัยวะส่วนล่างสุดของคนหรือสัตว์ นับตั้งแต่ได้ข้อเท้าลงไป สำหรับยืนหรือเดิน

ตัวอย่างที่ 3

“กับมารอดเดือน รั่แซมพะเง้าจางวางทมุดอนบั้งอิกริบักบั้งทมิดธ่างกาย ลอยผสมของพะฮ้อยอยู่นอกเฉลย มันตุ้ยอ้อทวิอ้อทัว เบ้งจ้งทบั้งอิว่าแ่มบกรอญับฉัว ๆ ตาทัງลู่ฮ้อยมันฝ้งอยู่ในทวิบั้งมันฉับทนาง ๆ **กำบ่อ** แฉะ บ่าฮั้นทนางอิกริบัก อั้งเบ้ง อิกริบักใน**ทิวฉับ**ฮ้อยมันอิฮั้งเทฉื่อม แฉ่ตึงฉิมทาง**ทนางฉากฉิง**มาทาง**ทิวอิฮ้อ**ไกรกับบ่แ่มบงาย ฉะทนางดอว่ามิดด่ามิดแฉงไต่ แฉ่ทิวอิฮ้อฮั้นทางตึงฉิม มิทอวังไถ้นอนทางอิกริบักจั้งฮอด”

(อายุฉิวัด หน้า 15)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกคือคำเก่งบรรยายฉากของเรื่อง คำเก่งเป็นเด็กชายกำพร้าแม่ อาศัยอยู่กับพ่อและน้องสาวหนึ่งคน ครอบครัวของเก่งยากจน วันหนึ่งเก่งออกไปหาตกปลากับเพื่อน บักสิงเพื่อนที่ไปตกปลาด้วยกับคำเก่งได้บอกกับเก่งเรื่องที่เขาต้องไปเป็นคนรับใช้ เมื่อคำเก่งได้รู้ชะตากรรมชีวิตของตนเองในวันนั้นว่าตนจะต้องไปเป็นคนรับใช้ที่บ้านของตาจางวาง เพราะพ่อของเขาได้ไปกู้เงินจากตาจางวางมาเพื่อทำงานบุญแจกข้าวหาแม่ของคำเก่งที่เสียชีวิตไป แต่เมื่อครบกำหนดแล้วไม่มีเงินไปใช้หนี้ ตาจางวางจึงเสนอให้เก่งไปอยู่ที่บ้านกับตาจางวางเพื่อทำงานรับใช้แทนการยึดที่ดินบ้านของคำเก่ง วันนั้นคำเก่งตกปลาไม่ได้เลย และกลับบ้านมาด้วยความห่อเหี่ยวใจ เมื่อมาถึงบ้านก็พบกับตาจางวางอยู่ที่บ้านของเก่งแล้ว ข้อความต่อไปนี้เป็นเหตุการณ์ที่คำเก่งบรรยายไว้เมื่อเขากลับมาถึงบ้าน

“กลับมาถึงเรือน ก็เห็นพ่อเฒ่าจางวางหมุดอนนั่งบังรังผอมบางของพ่อช้อยอยู่นอกชาน มันอ้วนจริง ๆ ดูแล้วเหมือนกับกองเนื้อแท้ ๆ ตาทั้งคู่ของมันฝังอยู่ในซอกหลังน้ำมันชั้นหนา ๆ ก้านคอ และบ่าเป็นชั้น ๆ ยิ่งมองเท่าใดหัวล้านของมันก็ยิ่งมันเลื่อม ตั้งแต่ตื่นผมจากหน้าผากลงมาถึงหัวคิ้วนั้น ไกลกันมาก ขนาดว่ามดดำมดแดงได้ตั้งแต่หัวคิ้วไปหาตื่นผม มีหวังไต่ขนค้ำคั่นก่อนจึงจะถึง”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายนอก ได้แก่คำว่า

“ท้วงถ้” (ก้านคอ) เกิดจากคำว่า ท้วง หมายถึง กระจุกกลาง, ส่วนที่ต่อ + คำว่า ถ้ หมายถึง ส่วนของร่างกายที่ต่อศีรษะกับตัว ท้วงถ้ หมายถึง ส่วนของร่างกายที่ต่อศีรษะกับตัวเป็นกระจุกกลาง ซึ่งก็คือลำคอด้านหลัง นั่นเอง

“ทิว่วน” (หัวล้าน) เกิดจากคำว่า ทิว หมายถึง ส่วนบนสุดของร่างกายของคนหรือสัตว์ + คำว่า ่วน หมายถึง ลักษณะของหัวที่ไม่มีผมมาแต่กำเนิดหรือผมร่วงแล้วไม่ขึ้นอีก ดังนั้น ทิว่วน จึงหมายถึง ส่วนบนสุดของร่างกายของคนหรือสัตว์ที่ไม่มีผม

“ทัวฮวก” (หน้าผาก) เกิดจากคำว่า ทัว หมายถึง ด้านหนึ่ง ๆ ของวัตถุ + คำว่า ฮวก หมายถึง ส่วนหน้าเหนือคิ้วขึ้นไป ดังนั้น ทัวฮวก จึงหมายถึง อวัยวะส่วนที่เป็นใบหน้าเหนือคิ้วขึ้นไป

“ทิวถ้อ” (หัวคิ้ว) เกิดจากคำว่า ทิว หมายถึง ส่วนแห่งสิ่งของบางอย่างที่อยู่ข้างต้น + คำว่า ถ้อ ส่วนโค้งขอบกระบอกตาข้างบนซึ่งมีขนขึ้นที่โค้งนั้น ดังนั้น ทิวถ้อ จึงหมายถึง ส่วนเริ่มต้นของส่วนโค้งขอบกระบอกตาข้างบนซึ่งมีขนขึ้นที่โค้งนั้น

ตัวอย่างที่ 4

“บางทีเธอจะอยากออกบวชจนในใจอ้ายวิจิตรกับเมือเธอเอน เเพาะบ่มีพวงแຕ່ໂຕ
 ຍຸງ ແລະໂຕຮິ່ນບິນບຸ້ມມາກັດໜ້າກັດຕາແລ້ວ ໂຕທາກທ່ໄປໄຜ່ອ່ອນຍັງໂຕຂຶ້ນກັດຮອດຄໍ
 ຫອຍ ຂີ້ແຮ້ ຫຼື ກັດຮອດກົກຫູ ອ້າຍວິຈິຕຸກັດບໍ່ໃຫ້ມີສຽງດັງ ແລະ ເໜັງຕີ່ຍາງເດັດຂາດ
 ຕະຫຼອດເວລາ ສາຍຕາແມ່ນຈັບຈ້ອງໄປໃສ່ທາງຮ່ອມນ້ອຍ ໆ ທີ່ຕັດແລວມາແຕ່ຕີນປ່າເທິງຜູ
ນີ້ອຸ່ຂອງເພິ່ນຍາມໃດກໍ່ກຽມພ້ອມແຕ່ຈະໄປໄກບິນ ຫາກເມື່ອໃດມີສັດປ່າຜ່ານກາຍມາ ອ້າຍ
 ວິຈິຕຸກາຍໃຈບາດຍາວ ໆ ແລ້ວເອນຫຼັງໃສ່ວ່າໄມ້ດູ່ ຈົກຖົງຍາເສັ້ນອອກມາພັນສູບເພື່ອຂັບໄວ່
 ຮິ່ນຍຸງເຫລົ່ານັ້ນ ເພິ່ນຫຼຽວເບິ່ງນ້ອງຊາຍຫຼາຍເທື່ອ ແຕ່ກໍ່ບໍ່ເຫັນຊິອອກບາກວ່າແນວໃດ
 ເມື່ອທົນຕໍ່ຄວາມໝູດໝັດເຈັບບວດບໍ່ໄດ້ ວິຈິຕຸກ່ວາງໜ້າເກັກທີ່ຍັງຫ້າງລູກຢູ່ເອົາໄປຍອງໄວ່
 ເທິງຂອນໄມ້ ແລ້ວສອດມືເຂົ້າໄປບິດໂຕທາກ ອອກຈາກຂີ້ແຮ້ ແລະ **ກົກຫູ**”

(“ປະເພນີ ແລະ ຊີວິດ” ໂຮມເລື່ອງສັ້ນ ລາງວັນ “ຊີໄຮ” ລາວ ຫນ້າ 49 – 50)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครชื่อลิจูบรรยายจาก ลิจูเป็น
 เด็กชายมีพี่ชายชื่อลิจิง อาศัยอยู่ในครอบครัวที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ที่แก่ชรา ลิจิงและเมียบ และ
 ลิจูผู้เป็นน้องสุดท้อง ลิจิงและเมียบมีหน้าที่ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ส่วนลิจูเพิ่งจะเรียนจบชั้น
 ประถมและมีความฝันว่าอยากไปเรียนต่อชั้นมัธยมต้นที่ล่องซาน เขาฝันอยากเรียนเตะฟุตบอล
 และอยากเรียนต่อจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ความฝันของลิจูก็ยังไม่ได้รับความยินยอมจาก
 คนในครอบครัว วันหนึ่งลิจูพาพาพาเข้าไปป่าไปล่าสัตว์ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ลิจูไม่ชอบและไม่ถนัดเอา
 เสียเลย ข้อความต่อไปนี้เป็นความรู้สึกและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะลิจูเข้าไปล่าสัตว์กับลิจิง

“บางทีเขาอยากออกป่าชวນให้พี่ลิจิงกลับบ้าน เพราะไม่ได้มีเพียงแค่งูและรีน
 ที่บิรุมกัดหน้กัคตาแล้ว ทากตัวใหญ่เท่าใบไม้่ออนได้ขึ้นมากัดถึงคอหอย รักแร้ หรือกัด
 ถึงกอกหู พี่ลิจิงยังห้ามไม่ให้เสียงคัง และขยับร่างกายตลอดเวลา สายตาที่จับจ้องไปยัง
 ลำธารเล็ก ๆ ที่ตัดแยกมาจากป่าเชิงเขา นึ่วของเขาเตรียมพร้อมที่จะลั่นไกปืนตลอดเวลา
 หากมีสัตว์ป่าผ่านมา อ้ายลิจิงถอนหายใจยาวแล้วเอนหลังใส่ลำกึ่งคันประคู้ จกเอาถุง
 ยาเส้นออกมาพันแล้วสูบขับไต้รีนยุงเหล่านั้น เขาหันมามดูน้องชายอยู่หลายครั้ง แต่ก็ไม่
 เห็นว่าจะพูดอะไร เมื่อทนต่อความหงุดหงิดเจ็บปวดไม่ได้ ลิจูก็วางหน้าไม้ที่ยังคาถูกอยู่
 เอาไปพึ่งไวับนขอนไม้ แล้วสอดมือเข้าไปปลดตัวทากออกจากรักแร้และกอกหู”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายนอก ดังนี้

“**ภักฑู**” (ภกฑู) เกิดจากคำว่า ภัก หมายถึง โคน + คำว่า ฑู หมายถึง ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ ทำหน้าที่สำหรับฟังเสียง ดังนั้น ภักฑู จึงหมายถึง หูบริเวณโคนที่ติดกับศีรษะ

“**นิ้วชี้**” (นิ้วชี้) เกิดจากคำว่า นิ้ว หมายถึง ส่วนสุดของมือหรือเท้าแต่ละข้าง + คำว่า ชี้ หมายถึง เหยียดนิ้วตรงไปที่ใดที่หนึ่งเพื่อให้เห็นสิ่งที่ต้องการ นิ้วชี้ จึงหมายถึง ส่วนสุดของมือที่เหยียดตรงไปที่ใดที่หนึ่งซึ่งนิ้วที่ชี้ขึ้นนั้นมักจะใช้นิ้วที่ 2 ของมือที่อยู่ระหว่างนิ้วโป้งและนิ้วกลางของแต่ละข้าง จึงเรียกนิ้วดังกล่าวว่านิ้วชี้

ตัวอย่างที่ 5

“**อ้ายแสน**ดิงทางงูมากัดไว้ย่างแค้น เอาสองมือบีบคองให้มัน แล้วเอามือหนึ่งถอดมิดที่เอวออกมาตัดหัวงู งูก็ยิ่งรัดแรงขึ้นอีก อ้ายแสนก็ค้ำฟันสิดสู้ใช้กำลังทั้งหมดออกแรงตัดหัวงูจนขาด แล้วอ้ายแสนก็สลบไปนานเท่าไรไม่รู้ เมื่อรู้สึกตัวขึ้นมาก็พบว่าน้ำหมากได้ตกลงมาใส่จนตัวเปียกชื้นไปหมด งูตัวนั้นถึงแม้ว่าจะขาดแล้วก็ตามมันยังเอาตัวพาดหน้าอกอ้ายแสน และยังขยับเขยื้อนอยู่ อ้ายแสนสะดุ้งรีบเอามือไปคองออกจากตัว”

(สองแฉ้อบ้อง เล่ม 2 หน้า 57)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือนางมะเป็นผู้เล่าเรื่องให้นางต้องใจฟัง นางมะและนางต้องใจเป็นสหายปฏิวัติขณะเล่าเรื่องเป็นคืนเดือนเพ็ญ บรรยากาศดี และอยู่ที่ในป่า การเล่าเรื่องราวให้กันฟังจึงเป็นสิ่งที่บันเทิงในขณะนั้น นางมะเล่าเรื่องของอ้ายแสนผู้เป็นสหายปฏิวัติเช่นกัน อ้ายแสนมีหน้าที่ข้ามลำน้ำเข้าไปบุกศัตรูที่สนามบินเมืองใหม่ โดยต้องบุกป่าฝ่าฟันกว่าจะไปถึง ระหว่างทางอ้ายแสนรู้สึกเหนื่อยจึงนั่งพัก มีงูเหลือมตัวเท่าขามารัดลำตัว และข้อความต่อไปนี้เป็นตอนที่นางมะเล่าเหตุการณ์ตอนที่อ้ายแสนสู้กับงูเหลือมว่า

“**อ้ายแสน**ดิงทางงูมากัดไว้ย่างแค้น เอาสองมือบีบคองให้มัน แล้วเอามือหนึ่งถอดมิดที่เอวออกมาตัดหัวงู งูก็ยิ่งรัดแรงขึ้นอีก อ้ายแสนก็ค้ำฟันสิดสู้ใช้กำลังทั้งหมดออกแรงตัดหัวงูจนขาด แล้วอ้ายแสนก็สลบไปนานเท่าไรไม่รู้ เมื่อรู้สึกตัวขึ้นมาก็พบว่าน้ำหมากได้ตกลงมาใส่จนตัวเปียกชื้นไปหมด งูตัวนั้นถึงแม้ว่าจะขาดแล้วก็ตามมันยังเอาตัวพาดหน้าอกอ้ายแสน และยังขยับเขยื้อนอยู่ อ้ายแสนสะดุ้งรีบเอามือไปคองออกจากตัว”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายนอก คือคำว่า “**หน้าอก**” (หน้าอก) เกิดจากคำว่า หน้า หมายถึง ด้านหนึ่ง ๆ ของวัตถุแบบ ๆ + คำว่า อก หมายถึง ส่วนของร่างกายด้านหน้าอยู่ระหว่างคอกับท้อง หน้าอก จึงหมายถึง ส่วนภายนอกด้านหน้าของอก

1.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายใน คือ ส่วนของร่างกายที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาจากภายนอก และหมายรวมถึงสารที่อยู่ในระบบของร่างกาย ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“อิททาติตทัง โອຍ ! ฌັບถາງອຸ່ນ ໆ ໃນຮູຄໍ ດ້ວຍຄວາມຜິດຫວັງ ! ເຂົາຈະເຮັດແນວໃດ ຢູ່ຕັ້ງອາທິດ ຢ່າງໃດອາການຂອງເຂົາກໍດີຂຶ້ນຫຼາຍ ທ່ານຫມໍມາກວດເບິ່ງແລ້ວ ຄົງຈະພໍຂອກໄປໄດ້ເປັນຄືຄິດແທ້ ທ່ານຫມໍມາກວດເບິ່ງອາການທັງບອກວ່າ ການເຈັບປ່ວຍຂອງເຂົາ ແມ່ນອາການເລີ່ມຕົ້ນຂອງກະເພາະອັກເສບ ຄວນລະວັງເລື່ອງຂອງກິນ ສຳລັບທີ່ສຸດ ກິນໃຫ້ເປັນເວລາ ຍ່າໃຫ້ກະເພາະຫວ່າງເບົາ ເພາະນ້ຳຍ່ອຍອາຫານອອກມາແລ້ວ ບໍ່ມີອາຫານຍ່ອຍ ກໍກັດເຂົາ**ຜັງກະເພາະ** ເຮັດໃຫ້ມີອາການເຈັບແສບ”

(ອາຖັນແຫ່ງເຜິງໄພ ຫນ້າ 41)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นคำพูดของครูฝึกครูชุนบทตอนที่เดินทางเข้าเมืองเพื่อดำเนินการเรื่องการขออนุมัติตัดไม้ ครูฝึกออกเดินทางไปแล้วแต่เช้าโดยยังไม่ได้กินอาหารรองท้องเมื่อไปถึงก็สายมากแล้ว ฝึกไม่เคยเห็นแอบเปิดจึงซื้อมากิน หลังจากที่กินแอบเปิดไปเพียงสักครูฝึกก็หน้ามืดเป็นลมล้มลงไป มีผู้ช่วยเหลือนำฝึกส่งโรงพยาบาล หลังจากที่ฟื้นแล้วฝึกได้พูดคุยกับหมอเกี่ยวกับอาการป่วยของตนว่า

“อีกอาทิตย์หนึ่ง โອ้ย ฝึกร้องครางอยู่ในลำคอ เขาจะอย่างไร อยู่ตั้งอาทิตย์อย่างไรอาการของเขาก็ดีขึ้นมากแล้ว คงจะพอกไปได้อย่างที่คิดไว้ หมอมาตรวจดูอาการแล้วบอกว่า อาการป่วยของเขา เป็นอาการเริ่มต้นของกระเพาะอັกເສບ ควรระวังเรื่องของการกิน และที่สำคัญที่สุดต้องกินให้เป็นเวลา อย่าให้กระเพาะว่าง เพราะน้ำย่อยอาหารออกมาแล้วไม่มีอาหารให้ย่อย ก็กัดเอา**หนึ่งกระเพาะ** ทำให้มีอาการเจ็บแสบ”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายใน คือคำว่า “**ຜັງກະເພາະ**” (ฝັงกะເພາະ) เกิดจากคำว่า ຜັງ หมายถึง ส่วนที่มีลักษณะบาง ๆ เป็นพื้นหุ้มอยู่ภายนอกสุดของหนังและเปลือก + คำว่า ກະເພາະ หมายถึง อวัยวะภายในของคนและสัตว์ ลักษณะคล้ายถุง ดังนั้น ຜັງກະເພາະ จึงมีความหมายว่า พื้นผิวที่หุ้มส่วนของอวัยวะภายในของคนและสัตว์ที่มีลักษณะคล้ายถุง หรือหมายถึง ผนังกระเพาะนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“ວົດໂດດໄປອີກ ແຕ່ການຢຸດ ແລະ ການໂດດໄປເບື້ອງໜ້າຢ່າງກະທັນຫັນຂອງວົດ ບໍ່ສະດວກເໝືອນແຕ່ກ່ອນອີກແລ້ວແລ່ນດົນໄປແບບນີ້ຢ່າງຕົນວົດຈະໄຫມ້ ພ້ອມກັນນັ້ນ ແລ່ນວົດຢ່າງບໍ່ມີວິມສຳຫມ່າສະເໝີແນວນີ້ມັກເຈືອກ ຖ້າຢຽບພະແລ້ງຫລາຍເທື່ອໄພຈະໄຫມ້

เฉพาะมันร้อนเกินไปได้ เกิดอันตรายที่สุด ท้าวแสนรู้สึกแบบสึด ๆ อยู่ทักแถมเบื่อง
ฉ่ำย ภาวนาฉ่ำยของฉ่ำยถึงบ่อย่าง สะทَمَاสะเทมิ**กะดุกสันทลว**แบบสึดบัก ๆ เชื้อแธง
กำบะภิดว่าฉ่ำยฉ่ำย ฉ่ำยแธงแธงใบบากนึ้ ๆ ท้าวแสนรู้จับฉ่ำยฉ่ำยอย่างบ่มีทักอยู่ทักบิ
สะทมาองลิด”

(สองเอื้อยบ้อง เล่ม 1 หน้า 8)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกคือนางวงพันบรรยายจาก
ตอนที่นางและสหายแนวลาวันนั่งรถไปกับขบวนรถลำเลียงของฝ่ายปฏิวัติ รถที่นางวงพันนั่งไปมี
ท้าวแสนเป็นคนขับ เมื่อขับออกไปสักพักก็เจอเหตุการณ์การโจมตีทางอากาศของอเมริกาจนรถ
ได้รับความเสียหาย ขากรรถแตก ข้อความต่อไปนี้เป็นตอนที่นางวงพันบรรยายเหตุการณ์ที่ตน
ประสบขณะที่อยู่บนรถ โดยบรรยายไว้ว่า

“รถโคดไปอีกแต่การหยุดและการโคดไปข้างหน้าอย่างกะทันหันของรถไม่
สะดวกเหมือนแต่ก่อนอีกแล้ว หากวิ่งต่อไปแบบนี้ยางล้อรถจะไหม้ พร้อมกันนั้นแล้วรถ
อย่างไม่มีลมสมำเสมอแบบนี้มันจะฝืด ถ้าเหยียบเบรคหลายครั้งไฟจะไหม้เพราะมันร้อน
เกินไป อันตรายที่สุด ท้าวแสนรู้สึดซัด ๆ เจ็บ ๆ ตรงคันแขนซ้าย การขยับเขยื้อน
เคลื่อนไหวของร่างกายไม่เป็นปกติ **กระดุกสันหลัง**ก็รู้สึดหนัก ๆ เร็วแรงก็ผ่อนลง จะทำ
อย่างไรดี ท้าวแสนทั้งขับรถทั้งคิดหาวิธี”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายใน คือคำว่า “**กะดุก
สันทลว**” (กะดุกสันหลัง) เกิดจากคำว่า กะดุก หมายถึง โครงร่างกายมีลักษณะแข็ง + คำว่า
สัน หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะนูนสูงขึ้นเป็นแนวยาว + คำว่า ทลว หมายถึง ซีกของกายที่ตรงข้าม
กับหน้าอก ดังนั้น กะดุกสันทลว จึงหมายถึง ส่วนของร่างกายด้านหลัง ซึ่งมีกระดูกเป็นแนวนูน
ลงมาตลอดหลัง

ตัวอย่างที่ 3

“แต่ในเวลาที่บางตອງออยรับข่าวอนดิจากแม่ของบางนั้ง ได้มีข่าวอันร้าย
แธงปานฟ้าผ่า**ทมาทลว**ใจของบางนั้ง แม่ผู้บังเกิดเกล้าที่แบ่นริ้มไผ่ริ้มไรแธงฉื่อฉิดของ
บางนั้งได้ทักเสยสะทละ ที่เมืองพันเสยแธงแล้ว บับแต่บับแบ่นทับมา อังแธงได้แบ่น
เดียดแบ่นแต่บับดาทำฉ่ำยฉ่ำย ฉ่ำย ฉ่ำยแบ่นนี้อังแธงฉ่ำยฉ่ำยฉ่ำยในทำมิของ
ฉ่ำย อังแธงจะแธงแธงใบบากนึ้”

(สองเอื้อยบ้อง เล่ม 1 หน้า 52)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือนางวงเพ็ชร์บรรยายความรู้สึกของตน พ่อของนางวงเพ็ชร์เป็นทหารฝ่ายรัฐบาลไปปฏิบัติภารกิจและออกตามหาแม่และน้องของวงเพ็ชร์เพราะสถานการณ์บ้านเมืองทำให้ต้องพลัดพรากจากกัน ระหว่างที่นางวงเพ็ชร์เฝ้ารอเพื่อจะได้รับข่าวดีจากพ่อนั้น นางกลับได้รับข่าวร้ายแทน ข้อความตอนนี้นางวงเพ็ชร์บรรยายความรู้สึกไว้ว่า

“แต่ในเวลาที่น่างคอยรับข่าวอันดีจากพ่อของนางนั้น ได้มีข่าวอันร้ายแรงปานฟ้าผ่าหัวใจของนาง พ่อผู้บังเกิดเกล้าผู้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรแก่ชีวิตของนางนั้น ได้ถูกเสียดสะ (เสียดชีวิต) ลงที่เมืองพันท้ายแก้ว นับแต่นั้นเป็นต้นมาวงเพ็ชร์ได้เป็นเคียดเป็นแค้นต่อบรรดากำลังรักษชาติ แต่มาตอนนี้วงเพ็ชร์ปลัดตกเข้าไปในกำมือของเขา วงเพ็ชร์จะทำอย่างไร”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกส่วนของร่างกายภายใน คือคำว่า “**ทมวาททอใจ**” (หมากหัวใจ) เกิดจากคำว่า ทมวาท หมายถึง คำที่เรียกสิ่งของที่เป็นหน่วยเป็นลูก + คำว่า ทอใจ หมายถึง อวัยวะภายในสำหรับฉีดเลือดให้หมุนเวียนเลี้ยงร่างกาย ดังนั้น ทมวาททอใจ จึงมีความหมายว่า อวัยวะภายในสำหรับฉีดเลือดให้หมุนเวียนเลี้ยงร่างกายที่มีลักษณะเป็นลูก

ตัวอย่างที่ 4

“ส่วนนางวิจิตรผู้ริษยาว่าบาดท้าวຂອງນາງຊ້າເກີນໄປ ນາງພໍຍາກແລ່ນໄຫວໄດ້ສຸດເທົ່າທີ່ຈະໄວໄດ້ ເພື່ອໃຫ້ນາງໄດ້ເມືອຮອດບ້ານເກີດເມືອງນອນ ຊຶ່ງນາງໄດ້ພັດພາກຈາກໄປໄດ້ຮິບກວ່າປີມາແລ້ວ ສາຍວົມເຍັນພັດມານາງຮູ້ສຶກສະບາຍໃຈແມ່ນວົມໃບແຫ່ງນີ້ ທີ່ລ່ວງເຂົ້າຫາ**ພວງບອດຂອງນາງ** ເປັນເທື່ອທຳອິດໃນຊີວິດຂອງນາງ ເຖິງວ່າ ຍ່າງໄປດ້ວຍບາດຕົນກວ້າງ ແລະໄອກ່າມດອງຕາທັງຄູ່ຂອງນາງໄດ້ພະຍາຍາມຫລຽວຫາຮູບພາບທີ່ເປັນຂວັນຕາ ໃນເວລານາງຍັງນ້ອຍ ຫຼືຂອງນາງສະຫງັດຜັງສຽງນົກເຂົ້າຂັນ ກາເວົ້າວອນ ຊຶ່ງນາງເຄີຍໄດ້ຍິນແຕ່ນາງຮູ້ສຶກວ່າ ສິ່ງເຫລົ່ານັ້ນບໍ່ຈັກວ່າມັນສູນຫາຍໄປໃສຫມົດແລ້ວ”

(ສອງເອື້ອຍນ້ອງ ເລ່ມ 2 ຫນ້າ 110)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือนางวงเพ็ชร์บรรยายจากตอนที่นางวงเพ็ชร์ได้มีโอกาสกลับไปตลาดบวก สถานที่ที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตนพร้อมกับนางแก้ว ท้าวเอก และทหารของแนวลากรักษาอีกสามคน ทั้งหมดออกเดินทางตั้งแต่เช้ามืดเพื่อจะไปทันพบเจอผู้คนในตลาดบวก หากไปช้าก็จะไม่พบใครเพราะชาวบ้านจะพากันไปหลบซ่อนที่หลุมหลบภัย ขณะเดินทางนั้นนางวงเพ็ชร์รู้สึกวุ่นวายใจเพราะอยากกลับไปพบสถานที่ที่นางมาจากมาได้สิบกว่าปีแล้วนางบรรยายความรู้สึกตอนนี้เอาไว้ว่า

“เยี่ยเจอวังไปยื่นเสื่อกันฝนและหมวกให้นางหมายใจ เสร็จแล้วก็วิ่งกลับไปนั่งอยู่ที่เดิมแม้ว่านางหมายใจจะกวักมือเรียกให้เข้าไปนั่งในซุ้มด้วยกันก็ตาม แต่เขาก็ทำเป็นไม่ได้ยิน ภาพที่นางหมายใจเห็นคือ เยี่ยเจอนั่งเอามือหนึ่งจับใบตองที่ถูกลูกเห็บตกใส่จนขาดวิน อีกมือหนึ่งเอาบังน้ำฝนไว้ตรงหน้าผากเพื่อให้มองเห็น ทำตาริบหรี่ ซึ่งเห็นแล้วก็อดสงสารไม่ได้ ทว่าตัวของเขาเปียกเหมือนตคน้ำ เสื้อผ้าของเขาแนบติดกับตัวเป็น **ชุดทหาร**ที่มีรอบปะอยู่หลายที่”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเครื่องแบบ คือคำว่า “**ชุดทหาร**” (ชุดทหาร) เกิดจากคำว่า ชุด หมายถึง เครื่องแต่งกายที่กำหนดให้ใช้ในโอกาสต่าง ๆ + คำว่า ทหาร หมายถึง ผู้มีหน้าที่สู้รบป้องกันประเทศ ชุดทหาร จึงหมายถึง เครื่องแต่งกายที่กำหนดให้ใช้สำหรับผู้มีหน้าที่สู้รบป้องกันประเทศ

ตัวอย่างที่ 2

“ยามนั้นอยู่ทางตางบ้านบารกิดมิสรุงตมาเต้าเฝ้าสะทอนับขึ้น แด่ถิวว่าบ่สู้มิไผ เอิใจใส่คฤงเวยกมับบานใด บ่บ่ถาวกัมิทะชานสามถันที่อยู่ใ**ชุดฉายเสื่อไถ่**เจ้ามาบารกิดถิวในอวังวาน เวยกเจ้าเจ้ามาถ้อยท่าทางเอ็งสอวางเอ็งเวยมา แด่บ่มีไผรู้เวยกเจ้ามาในจุดปะสึงช้อย ในจ่านอนบี่ มิบักสึงทิวองนดูกรอิตาจาวอวางมาพ้อม ล่อนผู้บับฉาຂອງเวยกมับบับ แฉ่มบ่จ่าติแฉตอน”

(พายุฉิวัด หน้า 66)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกชื่อคำเก่งเป็นผู้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครที่เป็นทหารรัฐบาลฝ่ายตรงกันข้ามกับชาวบ้านเข้ามาเกาะเกาะระรานภายในบริเวณงานแต่งงานของน้องสาวของคำเก่งที่ชื่อว่าคำเพ็งกับบุญมี คำเก่งเล่าเหตุการณ์ด้วยน้ำเสียงที่เกลียดชังว่า

“ยามนั้นอยู่บริเวณท้ายหมู่บ้านมีเสียงหมาเห่า แต่ก็ไม่มีผู้ใดเอาใจใส่ แต่ไม่นานก็มีทหารสามคนที่อยู่ใน**ชุดฉายเสื่อไถ่**เข้ามาปรากฏตัวในบริเวณงาน พวกเขามาด้วยอาการกึ่งรู้ตัวกึ่งมา แต่ก็ไม่มีใครรู้ว่าพวกมันเข้ามาด้วยจุดประสงค์อันใด ในจำนวนนี้ มีบักสิงลูกของตาจางวางมาด้วย ส่วนผู้บัญชาของพวกมันก็คือจ่าตรีแหวน”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแบบ คือคำว่า “**ชุดฉายเสื่อไถ่**” (ชุดฉายเสื่อไถ่) เกิดจากคำว่า ชุด หมายถึง เครื่องแต่งกายที่กำหนดให้ใช้ในโอกาสต่าง ๆ + คำว่า ฉาย หมายถึง ประกอบขึ้นด้วยเส้นเป็นสำคัญ ลักษณะเป็นแบบซ้ำ ๆ เป็นหมู่ ๆ หรือต่อเนื่องกันไปก็มี + คำว่า เสื่อ หมายถึง ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิดหนึ่ง รูปร่างลักษณะคล้ายแมวแต่ตัวโตกว่ามาก เป็นสัตว์กินเนื้อ นิศัยค่อนข้างดุร้าย หากินเวลากลางคืน มีหลายชนิด + คำว่า ไถ่

ดังนั้น **ຜ້າສັງຄາ** จึงหมายถึง สิ่งที่ทำด้วยเยื่อใย เช่น ฝ้าย ไหม ขนสัตว์ โดยวิธีทอหรืออัดให้เป็น
 ผืนที่ภิกษุใช้คลุมกันหนาวหรือทาบบนจีวร

ตัวอย่างที่ 5

“ຂ້າຮ້ອງຮຽນເວັ້ຍ ! ຜົນຮ້ອງໃສ່ເພື່ອຂົ່ມຄວາມຄິດຜັນອັນໄຮ້ສາລະຂອງຕົນ
 ເດັກນ້ອຍແຕກອື່ນ ແຍກຍ້າຍກັນໄປຂ້າຮ້ອງປະຈຳບ່ອນນັ່ງຂອງໄຜລາວ ທັງຖືກຖຽງກັນໃນ
 ເລື່ອງທີ່ໄດ້ຍິນມາ

ອ້າຍຄູ ອ້າຍຄູ ຜູ້ແທນຊົມາຍາມໂຮງຮຽນເຮົາບໍ່ ?

ຕ້ອງອະນາໄມ ເກັບຂີ້ເຫຍື້ອບໍ່ ?

ຕ້ອງໃສ່ເສື້ອຂາວບໍ່ ?

ຕ້ອງແອບຮ້ອງເພງລາດບໍ່ ?

ມິດ !!! ຜົນຮ້ອງທັງຍັກມືຂັ້ນຕົບໂຕະໄດ້ຜົນ : ຄວາມງຽບສະຫງົດທີ່ເກີດຈາກຄວາມ
 ຕົກຂະມ່າຍ້ານກົວ ຂອງພວກເດັກນ້ອຍເອງເຮັດໃຫ້ບັນຍາກາດອັງເວງເລົ້າເຫງົາ ມັນບໍ່ແມ່ນ
 ຄວາມສະຫງົບໃຫ້ຫ້ອງຮຽນ ທີ່ຫນ້າຕ້ອງການສຳລັບຄູທີ່ດິດອກ ຜົນອື່ນນໍ້າລາຍວົງຄໍກ່ອນຈະ
 ເຮັດສຽງໃຫ້ທຳມະດາທີ່ສຸດວ່າ

ອ້າຍຄູຍັງບໍ່ຮູ້ແນ່ເທື່ອແຕ່ເພື່ອໃຫ້ຄັກ ພວກເຮົາກໍຕ້ອງ ກຽມພ້ອມເນາະ ເອີ ! ກ່ອນ
 ອື່ນຮຽນຫນັງສື ຕໍ່ຈາກນັ້ນເກັບຂີ້ເຫຍື້ອອ້ອມເດີນ ຜົນຜົນໃຈປະຕິບັດຫນ້າທີ່ ຄູ ພໍໃຫ້ແລ້ວ
 ມື້”

(ອາຖັນແຫ່ງວົງໄພ ຫນ້າ 13)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากที่เกิดขึ้นที่โรงเรียน ขณะนั้น
 กำลังสอนเด็กนักเรียน เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นตอนที่ครูผู้สอนกำลังว่านุ่ใจเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีคณะ
 ผู้แทนจากทางการมาเยี่ยมหมู่บ้านและโรงเรียน ผู้เขียนบรรยายฉากเหตุการณ์ดังกล่าวไว้ดังนี้ว่า

“ເຂົ້າห้องเรียนเร็ว ຜົນຮ້ອງໃສ່ເພື່ອຂົ່ມຄວາມຄິດຜັນອັນໄຮ້ສາລະຂອງຕົນ ເດັກ ໆ
 ແຕກຕື່ນແຍກຍ້າຍກັນເຂົ້າห้องประจำที่นั่งของใครของมัน ทั้งถกเถียงกันในเรื่องที่แตกต่างกันได้
 ยืนกันมา

ອ້າຍຄູ ອ້າຍຄູ ຜູ້ແທນຈະມາເຢັ້ມໂຮງຮຽນເຮົາໃໝ່

ຕ້ອງຫາຄວາມສະອາດ ເກັບຂີ້ເຫຍື້ອ

ຕ້ອງໃສ່ເສື້ອຂາວໃໝ່

ຕ້ອງຮ້ອມຮ້ອງເພງສາດສາໃໝ່

ทางทิศตะวันตกบางส่วนแดงสว่างสลับกับสีเหลือง ๆ ทาบใส่ปุ๋ยสีขาวที่ลายดำ ๆ ทาบไปกับทิวเขา สายลมหนาวเย็น พัดเป็นคราวเรื่อย ๆ ตามร่องเขากระทบกับผิวน้ำอย่างรุนแรง จนผู้ที่นั่งในเรือน้อยรู้สึกหนาว ผันย่นเสื้อคลุมที่พาดอยู่ที่บ่าให้มันะนิสะหวัน”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเสื้อ คือคำว่า “เสื้อแฉวน” (เสื้อแขน) เกิดจากคำว่า เสื้อ หมายถึง เครื่องสวมกายท่อนบนทำด้วยผ้าเป็นต้น + คำว่า แฉวน ซึ่งเป็นชื่อเฉพาะของเสื้อชนิดหนึ่ง มีแขนยาว สวมหัว ดังนั้น คำว่า เสื้อแฉวน จึงหมายถึง เครื่องสวมกายท่อนบนทำด้วยผ้ามีแขนยาว สวมหัว

เสื้อแฉวน

ตัวอย่างที่ 3

“เฒ่าไปรอดเรือนแค้น มุ่งสั่งกะสิทลวงขึง ที่มีธำมทนามทมาทจับอ้อมรอบ แฉวนมิสุ่มไม้ฉางคำอยู่สองข้าง ลัดจับถันนั้นได้แฉวนลวงเข้าไบทาทลวงบ้าน ลุงมีนางสาว ถันหนึ่งมุ่งสั่งฉาวสิฟ้ามุ่งเสื้อทมาทกะแฉวงสิทลวง ดัดฉิมทลวงฉะแฉงไต้ทลวง มินแฉวนอึ้งมินเข้าตีแฉวนออกไต้ปะตุร้อไต้ มินนางสาวอิทถันหนึ่งแฉวมไต้ ถันทลวงอ้อมทมาททลวงเปิดฝากรักป่องยังมสองเบี่ยงแฉวนฝ่าวทลวงเข้าไต้ในเรือน”

(สองเอื้ออ้น้อง เล่ม 1 หน้า 67)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกชื่อนางวงพันหญิงสาวแนว ลาวรักชาติฝ่ายปฏิวัติเป็นผู้บรรยายเหตุการณ์ เหตุการณ์ก่อนหน้าคือนางวงพันพลาดท่าถูกทหาร รัฐบาลจับตัวได้ที่เวียงจันทน์และพาขึ้นเครื่องบินมาที่ล่องแจ้ง นางวงพันบรรยายสิ่งที่ตนพบเมื่อไปถึงว่า

“เมื่อไปถึงบ้านชั้นเดียว มุ่งด้วยสังกะสีหลังหนึ่ง มีรั้วลวดหนามล้อมรอบ รถจี๊ป คันหนึ่งได้พาตัวเขาไปที่บ้านหลังนั้น ที่บ้านหลังนั้นมีหญิงสาวอยู่ด้วย คนหนึ่งนั่งกางเกง ขาลีบสีฟ้านุ่มเสื้อกล้ามสีทลวง ดัดผมหยิกฟู ทำให้หน้าทีกลมอยู่แล้วยังกลมเข้าไปอีก

นางคนนีวิ่งมาเปิดประตูรั้วให้ และยังมีหญิงสาวอีกผู้หนึ่งแก้มตอหน้าคล้ายผลมะละกอ เปิดผ้าผ่านหน้าต่างส่องดูแล้วก็รีบหลบเข้าไปในบ้าน”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเสื้อ คือคำว่า “**เสื้อ** **ทมาทกะแฉ่ง**” (เสื้อหมากกะแล้ง) เกิดจากคำว่า **เสื้อ** หมายถึง เครื่องสวมกายท่อนบนทำด้วยผ้า เป็นต้น + คำว่า **ทมาทกะแฉ่ง** ซึ่งเป็นชื่อเฉพาะของเสื้อชนิดหนึ่งประเภทเสื้อกั๊ก เสื้อคอกระเช้า หรือเสื้อสตรีที่ไม่มีแขน ดังนั้น **เสื้อทมาทกะแฉ่ง** จึงหมายถึง เครื่องสวมกายท่อนบนทำด้วยผ้าประเภทเสื้อกั๊ก เสื้อคอกระเช้า หรือเสื้อสตรีที่ไม่มีแขน

เสื้อทมาทกะแฉ่ง

2.3 ค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทกางเกง/ ชีน

ตัวอย่างที่ 1

“แม่กับตึนเมื่อเดือน ไฉเอ้า **สิ้นໄໝຜົນເກົ່າໆ** ออกจากทึบ **สิ้นຜົນນີ້ບັນ** **ສິ້ນທີ່ແມ່ຂອງແມ່ບັນຄົນຕ່າ** และ **เอ๋อมອບໃຫ້** ເຖິງມັນຈະເກົ່າກໍຍັງບໍ່ທັນຂາດ ຍັງເຫຼື່ມ ງາມຢູ່ ແມ່ເລື່ອງແຕ່ຄາວບັນສາວ ພໍໄດ້ຜົກເອົາໃສ່ໄວ້ໃນຕີບ ແລະ ກໍ່ບໍ່ນຸ່ງມັນອີກ ລູກ ທັງສອງກໍ່ຮູ້ຊື່ວ່າແມ່ມີ **ສິ້ນຜົນນີ** ຕອນແມ່ກັບໄປຫາລົດ ໄທບ້ານກໍ່ຍັງທະຍອຍກັບເອົາ **ສິ້ນ** ເກົ່າມາບ່ຽນກັບ **ສິ້ນໃໝ່ຢູ່** ຜູ້ມີຜົນໜຶ່ງ ສອງຜົນ ສາມຜົນ ເບິ່ງຜູ້ໃດກໍ່ດີອີກດີໃຈ”

(“**ສິ້ນໄໝຜົນເກົ່າ**” ໂຮມເລື່ອງສິ້ນ ລາງວັນ “ຊີໄຮ” ລາວ ຫນ້າ 81)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกที่เป็นหญิงชาวบ้านบรรยายฉากเหตุการณ์ที่ตนเองกระทำ ผู้เขียนบรรยายโดยให้หญิงชาวเล่าเรื่องโดยเรียกแทนตนเองว่าแม่ หญิงคนดังกล่าวมีลูกสองคน ลูกสาวคนโตเรียนหนังสืออยู่ในเมือง นางอาศัยอยู่ที่บ้านกับลูกชายคนเล็กเพียงลำพัง วันหนึ่งมีรถกระบะขับเข้ามาในหมู่บ้านเพื่อขอซื้อชิ้นเก่าจากชาวบ้านหรือหากต้องการแลกกับชิ้นสัใหม่ก็สามารถทำได้ หญิงชาวบ้านคนดังกล่าวคิดถึงคำพูดของลูกสาวคนโต

ที่ว่าอยากให้แม่ได้มีซินใหม่่งเหมือนกับชาวบ้านบ้างเพราะนางไม่เคยซื้อซินใหม่มานานมากแล้ว หลังจากนั้นนางก็ตัดสินใจกระทำการบางอย่างดังที่บรรยายไว้ดังต่อไปนี้ว่า

“แม่กลับมาที่บ้าน เปิดเอาซินใหม่ผืนเก่า ๆ ออกมาจากหีบ ซินผืนนี้เป็นซินที่แม่ของแม่เป็นคนทอและมอบให้ไว้ ถึงมันจะเก่าแต่ก็ยังไม่ขาด ยังเลื่อมงามอยู่ แม่เคยนุ่งแค่ครั้งเดียว เมื่อได้ผัวก็เอาใส่ไว้ในหีบแล้วก็ไม่เคยนุ่งมันอีก ลูกทั้งสองก็ไม่ว่าด้วยซ้ำว่าแม่มีซินผืนนี้ ตอนที่แม่กลับไปหารถ ชาวบ้านก็ยังทยอยกันเอาซินเก่ามาแลกกับซินใหม่อยู่ บางคนก็มีผืนหนึ่ง บ้างก็สองผืน สามผืน มองดูแล้วต่างก็คือกคใจกัน”

ข้อความนี้ปรากฏคานามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทกางเกง/ซิ่น คือคำว่า “**ซิ่นไทม**” (สั้นใหม่) เกิดจากคำว่า **ซิ่น** หมายถึง ผ้าอย่างหนึ่งที่อยู่หึ่งนุ่ง มักยาวกรอมข้อเท้า + คำว่า **ไทม** หมายถึง คำเรียกเครื่องนุ่งห่มที่ทอด้วยไหม ดังนั้น **ซิ่นไทม** จึงหมายถึง ผ้าที่อยู่หึ่งนุ่ง มักยาวกรอมข้อเท้าทอด้วยไหม

ตัวอย่างที่ 2

“พายทวงที่บั้นเจ้าเจ้าแล้ว ทั่ง ทั่งบ้องสาวได้ไปส่งข้อยไปเรือนธิดา จางวางตามนัดหมาย บ้องสาวของข้อยถือขอดแฉก ทั่งข้อยเลียเอาเถืองธำรง ฑมารกใส่นับ ย่างตามทวงข้อย ใบขอดนั้น จะทาเถืองอันใดที่มีวิลาทากาย 5 กีบแฉงบ่มิ ตามข้อยได้ เถืองที่ปะเส็ดที่สุดส่าบข้อยที่มีใบขอดนั้นก็มีแฉงแฉงอว้า ลายแฉงผืนทึง มิเสื่อคำบับอ่าวไทมที่แม่อ้อจำบาคัดไ้ทอวางทอนบับสองสามปี ผืนทึง มิเสื่อคำบับสิฑมารกผืนทึง แฉง มิกับทุงยงยงดินลิดลุดทึงเท่าบับ บับอันว่า มิอิดแฉงทวงบับทาดของข้อยแฉงบับได้ลุ่มด้นตั้งแฉงบับมา”

(พายอุอิด หน้า 18)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกชื่อคำเก่งบรรยายเหตุการณ์ความรู้สึกของตนเองตอนที่กำลังจะออกจากบ้านไปเพื่อทำหน้าที่เป็นคนรับใช้ที่บ้านตาจางวางเป็นการชดเชยเงินที่พ่อของเขาได้กู้ยืมมาจากตาจางวาง แต่เมื่อครบกำหนดแล้วแต่ก็ยังหามาใช้คืนไม่ได้ ตาจางวางจึงต้องการให้เก่งมาทำงานใช้หนี้แทนการยัดที่ดินของบ้านคำเก่งว่า เก่งบรรยายเหตุการณ์ความรู้สึกตอนนี้อย่างนี้ว่า

“หลังจากที่กินข้าวเช้าแล้ว ทั่งพ่อ ทั่งน้องสาวได้ไปส่งข้อยที่บ้านของอิดตาจางวาง ตามนัดหมาย น้องสาวของข้อยหิ้วตะกร้าที่พ่อของข้อยเคยเอาเครื่องเคี้ยวหมากใส่ดินดินตามหลังข้อย ในนั้นจะหาสิ่งของอันใดที่มีราคาเกิน 5 กีบไม่มีเลย ตามที่ข้อยจำความได้ สิ่งของที่ดีที่สุดสำหรับข้อยที่มีในนั้นก็มีแค่ผ้าขาวม้าลายทางผืนหนึ่ง มีเสื่อคำบับที่กลาง

เก่ากลางใหม่ที่แม่ของอีจ๋าปาตัดให้เมื่อสองสามปีก่อนตัวหนึ่ง มีกางเกงขาสั้นสีหมากค้อตัวหนึ่ง และมีรองเท้าจากยางรถยนต์คู่หนึ่งเท่านั้น เป็นอันว่าชีวิตแห่งการเป็นทาสของข้อยได้เริ่มต้นตั้งแต่ตอนนั้นมา”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทกางเกง/ ชั้น คือคำว่า **“โง้งขาสั้น”** (โง้งขาสั้น) เกิดจากคำว่า โง้ง หมายถึง เครื่องนุ่งมี 2 ขา + คำว่า ขา หมายถึง คำเรียกส่วนที่ยื่นออกไปจากส่วนใหญ่เหมือนรูปขา + คำว่า สั้น หมายถึง ลักษณะส่วนหนึ่งของสิ่งใด ๆ มีกำหนดระยะยึดหรือยื่นเป็นเส้นตรงจากจุดหนึ่งถึงอีกจุดหนึ่งน้อยกว่าอีกสิ่งหนึ่งเมื่อมีการเปรียบเทียบกัน ดังนั้น โง้งขาสั้น จึงหมายถึง เครื่องนุ่งมี 2 ขา มีส่วนที่ยื่นออกจากส่วนกลางเมื่อเปรียบเทียบแล้วความยาวสั้นน้อยกว่าสิ่งที่เปรียบ (ขา) หรือหมายถึง กางเกงขาสั้น นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 3

“เสื่อสีน้ำตาล และ **สั้นตามุก**ของนางกับกับสิจรวงของป่าธำมได้ดี ใบทงอันขาว่อง และ สອງผ่ายแถมแดงปานทมากรเจือเคือสุกปะสิมกับว่าแฉบ นี้อมิอันภีมงาม ว่าแฉงอันขาว่อง และ ทงัวตีมอองเต้าของนางได้เร็ดใช้เวลาถึงที่บ้อยยอองของนาง เฝ้มคความสะทง่าเทมิอบดั่งว่า นางพอมเวืออยู่เทิงฟ้าพิมที่สะทลับลับล้อนไปด้อยดอกธำมบว ๆ ละนิต”

(สอญเอื้อยบ้อง เล่ม 1 หน้า 60)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายถึงบุคลิกลักษณะของตัวละครหญิงชื่อวานางวงพันผู้เป็นหญิงสาวแนวสาวรักชาติ ว่า

“เสื่อสีน้ำตาล และ **สั้นตามุก**ของนางกลืนกับสีเจียวของป่าธำมได้ดี ใบหน้าอันขาว่องและแก้มของข้างที่แดงเหมือนกับมะเจือเทศสุก ประกอบกับลำแขน นี้อมิอันกลมงาม ลำแข้งอันขาว่อง และหลังตีนกระดองเต้าของนางได้ทำให้ลำตัวที่เล็กของนางเพิ่มความสง่า เหมือนกับว่า นางกำลังลอยอยู่บนพรมที่สลับลับล้อนไปด้วยดอกธำมบานาชนิด”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทกางเกง/ ชั้น คือคำว่า **“สั้นตามุก”** (สั้นตามุก) เกิดจากคำว่า สั้น หมายถึง ฝ้ายอย่างหนึ่งที่ผู้หญิงนุ่ง มักยาวกรอมข้อเท้า + ตา หมายถึง ช่องที่สานหรือถักเช่นตาแห + มุก หมายถึง อ้วน, ใหญ่ ดังนั้น สั้นตามุก ฝ้ายอย่างหนึ่งที่ผู้หญิงนุ่งถักเป็นลายเห็นเป็นช่องขนาดใหญ่

ສິນຕາມຸກ

ຕົວຢ່າງທີ່ 4

“ເວລານີ້ນາງວົງເພັດເກືອບຈະກາຍເປັນນາງພະລາກອນຄົນຫນຶ່ງແລ້ວ ທ່າທີຂອງ
ນາງສຸພາຍຮຽບຮ້ອຍດີ ນາງນຸ່ງສິນຕາມຸກ ນຸ່ງເສື້ອແພຜ້າຍ້ອມນ້ຳຕາມ ນາງ
ໄດ້ຫັດອອກແຮງງານດ້ວຍຕົນມືເຊັ່ນ ຊຸດດິນບູກຜັກ ຫາຫລົວຫາຟິນນ່າຫມູ່ ຜົວຫນັງຂອງ
ນາງກໍ່ເຂັ້ມແຂງ ໃບຫນ້າທີ່ຂາວອນຍ້ອນເຂົ້າແບ້ງໃນເມືອກ່ອນນັ້ນ ບັດນີ້ກໍ່ໃບຮອງ ໆ ດີກັນ
ກັບຫມາກເຂືອເລືອສຸກ”

(ສອງເອື້ອຍນ້ອງ ເລ່ມ 2 ຫນ້າ 22)

ຈາກຂໍ້ຄວາມທີ່ຍົກມາຂ້າງຕົ້ນເປັນຕົວຢ່າງທີ່ຜູ້ເຊື່ອໃຊ້ບໍ່ເຊື່ອບຸກຄົນລັກລັບຂອງຕົວລະຄອນຊື່ວ່າ
ນາງວງເພັດ ກໍ່ຄືວ່າ ນາງວງເພັດແລະນາງວງພັນເປັນພື້ນຖານຝ່າຍຝັດກັນ ແຕ່ມີເຫດໃຫ້ຕ້ອງຟັດຟາກຈາກ
ກັນຕັ້ງແຕ່ເດັກ ແລະຢູ່ກັນຄົນລະຝ່າຍ ນາງວງເພັດເປັນເຈົ້າສາວສາວເມືອງຜູ້ແຕ່ງຕັ້ງສັມຍຸຸຝ່າຍທາງ
ຮຽບຮ້ອຍ ນາງວງພັນເປັນເຈົ້າສາວແນວລາວຮັກສາຜູ້ຄູ່ລ້າຮຽບຮ້ອຍແລະແຕ່ງຕັ້ງອ່ອນອ່ອນກຽມກຽມກັບ
ຮຽບຮ້ອຍ ນາງວງເພັດໄດ້ຖືກທາງແນວລາວຈັບຕົວມາ ແລະໄດ້ສອນຄູ ການໃຊ້ຊີວິດຮວມກັບແນວຄິດຂອງ
ແນວລາວໃຫ້ນາງວງເພັດຈົນນາງວງເພັດເລື່ອມໄສແລະປັບປຸງຕົນເອງ ຂໍ້ຄວາມຕໍ່ໄປນີ້ເປັນບົດທີ່
ຜູ້ເຊື່ອບໍ່ເຊື່ອບຸກຄົນລັກລັບຂອງຕົວລະຄອນຊື່ວ່າ

“ເວລານີ້ນາງວງເພັດເກືອບຈະກາຍເປັນນາງພລາກອນຄົນໜຶ່ງແລ້ວ ທ່າທີຂອງນາງສຸພາຍ
ຮຽບຮ້ອຍດີ ນາງນຸ່ງສິນຕາມຸກ ນຸ່ງເສື້ອແພຜ້າຍ້ອມນ້ຳຕາມ ນາງໄດ້ຫັດອອກ
ແຮງງານດ້ວຍຕົນມື ເຊັ່ນ ຊຸດດິນປູກຜັກ ຫາຟິນເໝືອນຄົນອື່ນ ໆ ຜົວໜັງຂອງນາງກໍ່ເຂັ້ມແຂງ
ຈື່ນ ໃບຫນ້າທີ່ຂາວອນຍ້ອນເຂົ້າແບ້ງໃນເມືອກ່ອນນັ້ນ ບັດນີ້ໄສເຮືອນຮວມກັບຜົວເມັດເຮືອນ
ສຸກ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทกางเกง/ ชีน คือคำว่า “**สี้นແວຜ້ຍຜິ້ນເມືອງ**” (สี้นແພຜ້ຍຜິ້ນເມືອງ) เกิดจากคำว่า **สี้น** หมายถึง ฝ້อย่างหนึ่งที่ผู้หญิงนุ่ง มักยาวกรอมข้อเท้า + **ແວຜ້ຍ** หมายถึง แผ่นที่ทอด้วยฝ້ายใช้ทำเครื่องนุ่งห่ม + **ຜິ້ນເມືອງ** หมายถึง เฉพาะเมือง, เฉพาะท้องถิ่น ดังนั้น **สี้นແວຜ້ຍຜິ້ນເມືອງ** จึงหมายถึง ฝ້นุ่งของผู้หญิงที่ทอด้วยฝ້ายมีลักษณะเฉพาะท้องถิ่น

สี้นແວຜ້ຍຜິ້ນເມືອງ (ลาว)

ตัวอย่างที่ 5

“โอ้ย ! ຊ່າງມາຄິດຮອດບ້ານເກີດເມືອງນອນແທ້ແດ ນາງມະຖອນໃຈຍາວເບັນຮູດ ໆ ນາງຄິດຍາກຂໍປ່ຽນວຽກງານນ່າຂັ້ນເທິງຫລາຍເທື່ອ ເພື່ອໃຫ້ນາງໄດ້ອອກຈາກເມືອງຫລວງວຽງຈັນ ນາງເບັນລູກຊາວນາຊົນເຄືອໃນການຕໍ່ສູ້ຢູ່ຕາມລຸ້ນນະບົດ ບັດນີ້ ນາງພັດໄດ້ເຂົ້າມາຢູ່ໃນເມືອງຫລວງ ເອົາພວກນັກຮຽນນັກສຶກສາເບັນເປົ້າຫມາຍ ແຫ່ງການເຄື່ອນໄຫວປະຕິບັດ ນາງຕ້ອງນຸ່ງ**ສົ້ງຂາຊ້າງ** ຖືເກີບສົ້ນສູງ ຫລື ຖ້ານຸ່ງສົ້ນກໍເຂີນຜິ້ນຫົວເຂົ້າ ຄັນລ່າມກໍລ່າມຈົນລາກດິນ ໂອຍນໍ້ ! ສົງມາຄ້ອຍຈິດຂອງພອຍສົງມານ້ອຍໃຈຂອງຄົນປ່ຽວແທ້ແດ ! ຖ້າພວກອ້າຍບ່າວໃນເຂດບົດປ່ອຍມາເຫັນນາງແຕ່ມຄື້ອ ຫາເຂົ້າແບ້ງເອົານ້ຳແດງມາທາສົບ ນຸ່ງ**ສົ້ງຂາຊ້າງ**ຢ່າງລະ ! ລະ ! ຢູ່ຕາມແຕ່ມຖະຫນົນເມືອງວຽງຈັນ ຄຽງຫນ້າພວກນັກຮຽນ ແລະ ນັກສຶກສາທີ່ປະຜົມຍາວຈົນຕັ້ງບ່າພວກເພິ່ນຊື່ວ່າແນວໃດແດ ?”

(ສອງເອື້ອຍນ້ອງ ເລ່ມ 2 ຫນ້າ 22)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้นางมะหึงสาวแนวลาวยรักชาติบรรยายความรู้สึกและลักษณะการแต่งกายของตนขณะที่ทำตัวเป็นนักศึกษาอยู่ในเวียงจันทน์เพื่อปฏิบัติภารกิจให้แนวลาวยรักชาติว่า

“**ໂອ້ຍ** ສ່າງຄິດຄື່ງບ້ານເກີດເມືອງນອນແທ້ ນາງມະຄອນຫຍາຍໃຈເປັນສ່ວງໆ ນາງຄິດອຍາກຂອເປີ່ຍນາງຈາກຜູ້ປຸກຮອງຫລາຍຄື່ງ ເພື່ອໃຫ້ນາງໄດ້ອອກຈາກເມືອງຫລວງເວີງຈັນຫນ້ ນາງເປັນລູກຊາວນາເຄຍຈົນກັບການຕໍ່ສູ້ຢູ່ຕາມຊນບທ ບັດນີ້ ນາງຕ້ອງເຂົ້າມາຢູ່ໃນເມືອງຫລວງ ເອ

พวกนักเรียนนักศึกษาเป็นเป้าหมายแห่งการเคลื่อนไหวปฏิวัติ นางต้องนุ่งกางเกงขาข้างสวมรองเท้าส้นสูง หรือ ถ้านุ่งซิ่นก็สูงจนถึงหัวเข่า ถ้ายาวก็ยาวจนลากดิน โยย ช่างนำน้อยออกน้อยใจจริง ๆ ถ้าพวกผู้ชายในเขตปลดปล่อยมาเห็นนางเขียนคิ้ว ทาแป้งแต่งหน้า เอน้ำแดงมาทาปาก นุ่งกางเกงขาข้างเดินนวนานอยู่ตามท้องถนนเมืองเวียงจันทน์ไปกับพวกนักเรียน และนักศึกษาที่ไว้ผมยาวจนถึงบ่าพวกเขาจะว่าอย่างไรกัน”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทกางเกง/ ซิ่น คือคำว่า **“ซิ้งขาฉ้าง”** (สังขาข้าง) เกิดจากคำว่า **ซิ้ง** หมายถึง เครื่องนุ่งที่มีขา, **ฝานุ่ง** ที่นำขาทั้งสองข้างสวมใส่ + **ขาฉ้าง** หมายถึง คำที่ใช้เรียกส่วนที่ยื่นออกไปจากส่วนใหญ่เหมือนรูปขาที่มีขนาดใหญ่อย่างขาข้าง ดังนั้น **ซิ้งขาฉ้าง** จึงหมายถึง กางเกงขาข้างหรือกางเกงขาบานนั่นเอง

ซิ้งขาฉ้าง

2.4 ค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเครื่องประดับ

ตัวอย่างที่ 1

“บางมี บ้าต๋ອງกิบกิบเข้ากับน้ำตา ทัງบิรสมิเผลดเวดทะนาตัวเอง ทัງบิรค็ญท่่านเคยบั้งบาวใดจะกับบมา เพื่อจะได้กับไปอยู่ตู่บเรือนฮับละฮับยังสะบายใจกว่าอยู่ที่นี่

แต่ เมื่อบ้าถิดไปมา ถิดค็ญเลื่องเท้าเลื่องทลัวงเทียมกับบว่า มิฮันใดมาสะกิดใช้บ้ากิดมิถอวามทอวังใดซ็ง เมื่อบ้าแวมแต่น**แชนอวภา**ที่บาวงบละดิสอมใส่ฮุมิทัງ ๆ ที่รู้แควใจว่า ฮันแชนอวภาถิแวนอับมีຂາຍຢູ່ຕະຫລາດຖຸມຕຸໂປ”

(สหายเวือดดงวอกัน หน้า 16)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากเหตุการณ์ตอนที่ป้าใจแก้วหญิงที่ถูกร้อยโททองแก้วพาตัวไปจากค่ายอพยพเพื่อทำหน้าที่เป็นคนรับใช้คอยทำงานช่วยเหลือภรรยาและลูกภายในบ้านพักทหารรัฐบาล ระหว่างที่ตนเองไม่อยู่ ป้าใจแก้วถูกนางนະຄະສິກຣາຍของ

ร้อยโทกองแก้วใช้ให้ทำงานบ้านอย่างหนัก ข้อความต่อไปนี่คือสิ่งที่ผู้เขียนบรรยายถึงความยากลำบากของป่าใจแก้วไว้ว่า

“บางวัน ป่าต้องกลืนข้าวกับน้ำตา ทั้งนี้ก็สมเพศเวทนาตนเอง ทั้งนี้ก็ถึงท่านร้อยโทว่าเมื่อไหร่จะกลับมา เพื่อจะตนจะได้กลับไปอยู่ที่บ้านพักคนอพยพยังสบายใจกว่าอยู่ที่นี้

แต่ เมื่อป่าคิดไปมา คิดถึงเรื่องเก่าเรื่องหลังเหมือนกับว่า มีบางสิ่งมาสะกิดให้ป่าเกิดมีความหวังอย่างหนึ่ง เมื่อป่ามองเห็นแหวนตราที่นางนระคะลีสวมใส่อยู่ ทั้ง ๆ ที่ก็รู้ที่อยู่แก่ใจว่า อันแบบนี้มีขายอยู่ที่ตลาดออกมามากมาย”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเครื่องประดับ คือคำว่า “๔๓๓๓๓๓” (แหวนกา) เกิดจากคำว่า ๔๓๓๓ หมายถึง เครื่องประดับสำหรับสวมนิ้วทำด้วยเงินหรือทองเป็นต้น + คำว่า ๓๓๓๓ หมายถึง เครื่องหมายทำเป็นรูปต่าง ๆ มีลวดลายประดับ สำหรับประทับเป็นสัญลักษณ์แทนบุคคลหรือองค์กร ดังนั้น ๔๓๓๓๓๓ จึงหมายถึง เครื่องประดับสำหรับสวมนิ้วทำด้วยเงินหรือทองมีเครื่องหมายทำเป็นรูปต่าง ๆ เป็นลวดลายประดับ สำหรับประทับเป็นสัญลักษณ์แทนบุคคล

ตัวอย่างที่ 2

“แต่มีวันนี้มาสองอันน้องพวกข่อยมีหมวกใหม่คนละใบ ว่าแต่ออกจากเรือนไปก็แหม่นสับสนใจโหด เมื่อก่อนบอกว่าคุณไปบ่มาบ่ใช่ใช่ ต้องใส่หมวกใบลานทอแก้วพุ่ม ทอข่อยอมไฉ่ใส่บาดไปบุน บอกรักษาคนทุก บาดทอมีขาดบ่บ่รู้ลือออกจูงใจมาลือใหม่บอกรักษาอีกว่าลุ่ม เฝ้มบ่เอาส่วนบ่ดอก แต่ข่อยเข่นว่าหมวกใบลานข่อยข่อยงามขึ้นอีก และมีวาทาสูงขึ้นอีก”

(พายุฉิวฉิว หน้า 10)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกชื่อเก่งบรรยายจากเหตุการณ์ในวัยเด็กของเขา เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นตอนที่พ่อของเก่งกลับมาหลังจากที่ออกจากบ้านไปทำงานอยู่หลายเดือน ก่อนไปพ่อของเขาสัญญาว่าจะซื้อหมวกมาฝากเขาและน้องสาวคนละใบ และพ่อของเขาก็ทำตามสัญญาไว้จริง ๆ เพื่อพ่อกลับมาเก่งและน้องสาวได้หมวกใหม่คนละใบ เก่งบรรยายเหตุการณ์และความรู้สึกตอนนั้นไว้ว่า

“ตั้งแต่นั้นมาสองคนที่น้องพวกข่อยมีหมวกใหม่คนละใบ พ่อจะออกจากบ้านก็รีบสวมใส่ พ่อบอกว่า เวลาที่ไปป่าไปเขาไม่ให้ใส่ ต้องใส่หมวกใบลานใบเก่า ใบนี้ไว้

ให้ใส่ไปงานบุญ พวกเราเป็นคนจน ถ้าหมวกใบนี้ขาดพ่อเองก็ไม่รู้ว่าจะหาเงินจากที่ไหนมาซื้อใหม่ให้อีก แต่พ่อก็ได้แต่พูดเพียงเท่านั้นเอง ข้อคิดที่ว่าหมวกผ้าของช้อยนี้งามขึ้นและมีราคาสูงขึ้นอีก”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเครื่องประดับ คือคำว่า

“**ทมอกรใบลาน**” (หมวกใบลาน) เกิดจากคำว่า ทมอกร หมายถึง เครื่องสวมศีรษะมีรูปร่างต่าง ๆ + คำว่า ใบ หมายถึง ส่วนของพืชที่ติดอยู่กับกิ่งหรือลำต้น โดยมากมีลักษณะเป็นแผ่นแบน ๆ รูปร่างต่าง ๆ กัน มีก้านใบหรือไม่มีก็ได้ มักมีสีเขียว + คำว่า ลาน หมายถึง ช่อไม้ต้นคล้ายต้นตาล ออกดอกออกผลครั้งเดียวแล้วตาย ใบใช้จารหนังสือ ทำหมวก ดังนั้น ทมอกรใบลาน จึงมีความหมายว่า เครื่องสวมศีรษะทำจากใบลาน

“**ทมอกรจ่อม**” (หมวกจ่อม) เกิดจากคำว่า ทมอกร หมายถึง เครื่องสวมศีรษะมีรูปร่างต่าง ๆ + คำว่า จ่อม หมายถึง หมวกขนาดเล็กที่ไม่มีปีก ดังนั้น ทมอกรจ่อม จึงหมายถึง เครื่องสวมศีรษะมีรูปร่างขนาดเล็กไม่มีปีก หรือหมายถึง หมวกเบเรต์ นั่นเอง

ทมอกรจ่อม

ตัวอย่างที่ 3

“บักเรือบ่ทอฉาน่าแตกฉัน แบบบ้อกักรันโคตของบักเอก มั่นยุดแฉนใบตาวมธาวบะวัด แฉว่ทัก**ทมอกรเบเล**แฉงมาบักทบ่า ฤอดฉิมทายใจบาดยาว ๆ แฉว่ฉิมฉิมฉ่าไปอย่างขาดฉอามธับฉิดฉอบ”

(พายุฉิวฉิด หน้า 38)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือบักเรือบ่และบักเอกสองหนุ่มชาวบ้านที่เป็นเพื่อนกันและต่างก็หลงรักนางคำเพ็งสาวสวยในหมู่บ้าน บักเอกและบักเรือบ่หนึ่งเดียวกันเกี่ยวกับเรื่องของนางเพ็ง ต่างฝ่ายก็ต่างบอกว่าตนเหนือกว่า บักเรือบ่บอกแก่บักเอกว่าขนาดตนเองที่คู่ดีแล้วนางเพ็งยังไม่ชอบ ฉะนั้นแล้วไม่มีทางเลยที่นางเพ็งจะไปชอบคนอย่าง

บักเอกเพราะทั้งตาดีและไม่มีอะไรที่สู้ตนได้เลย บักเอกก็ตอบโต้ในทำนองเดียวกัน หลังจากนั้นผู้เขียนก็บรรยายการกระทำของบักเรื่องไว้ว่า

“บักเรื่องไม่สนใจเหตุผลแบบป้องกันตัวของบักเอก มันเหยียดแขนไปตามราวเบาะรถ แล้วเอาหมวก**หมวกเบเรต์**แดงมาปกหน้า ถอนหายใจยาว ๆ แล้วบ่นพึมพำไปอย่างไม่สนใจ”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเครื่องประดับ คือคำว่า “**หมวกเบเรต์**” (หมวกเบเล) เกิดจากคำว่า หมวก หมายถึง เครื่องสวมศีรษะมีรูปต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องประดับหรือกันแดดกันฝน เป็นต้น + คำว่า เบเรต์ ที่มาจากภาษาอังกฤษว่า beret หมายถึง หมวกผ้าไม่มีปีก หมวกเบเรต์ จึงหมายถึง เครื่องสวมศีรษะที่ทำจากผ้าไม่มีปีก

ตัวอย่างที่ 4

“นางนงแก้วลูกจากบ่อนั่ง จับเอาแว่นแฉ่งบังใบหน้าแฉ่งบอยฉิมที่ตัววิงวิงท้าวสาวก เอามีลูกขโมยถือฉัดริบลิบลิบแฉ่งแล้วก้มฉ่งฉิง แฉ่งฉื่อ ฉับฉับฉัด**สายแฉ่ง**ไทม์แล้ว ฉิ่งอย่างออกไปนั่งอยู่ต่อหน้าโต๊ะเร็ดองกร เอามีทอดเอกร้างสายตาผ่านบ่ออยู่รวมลอยไปแว้งแว้งบอยฉิมมีสายน้ำไหลลื่นอยู่บ่อขาด บันทือทัดสิ่งจรวงอยู่ต่อหน้าเรือนของนางที่นางมีภักดิ์ที่สุด เมื่ออาวิมของนางมีอวามสะทว็บ ฉักทบอยฉิม จะมีลายลับทวึงทวุมกว่านาง ทั้งมีอวามรู้ อวามสามาดล้นกว่านางทวอยต์ จะมาฉับฉับอาสาพร้อมสุกรพร้อมทวกรับนาง นางจะตอบฉะฉางใด ?”

(สองเอื้อยบ้อง เล่ม 2 หน้า 84)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายถึงนางนงแก้วหญิงสาวปฏิวัติจากข้างต้นเป็นตอนที่นางนงแก้วนั่งฟังนางวงเพ็ดเล่าเรื่องอย่างสนุกสนานตื่นเต้นเร้าใจ เมื่อได้ฟังนางวงเพ็ดเล่าจนจบก็เก็บมาคิดเพื่อฝัน ข้อความต่อไปนี่คือสิ่งที่ผู้เขียนบรรยายถึงนางนงแก้วว่า

“นางนงแก้วลูกจากที่นั่ง จับเอากระจกมาส่องหน้า จัดแต่งผมให้ตกลงมาปรกหน้าผาก เอามือลูบขนคิ้วเช็ดริมปาก ลูบแก้มอีกเล็กน้อย แก้วก้มมองร่างจัดแต่งคอเสื้อพับฉิ้นรัด**เข็มขัด**ใหม่แล้วจึงเดินออกไปนั่งอยู่ต่อหน้าโต๊ะทำงาน เอามือกอดคอสายตาผ่านหน้าต่างคอยมองเนินเขาบริเวณที่มีสายน้ำไหลรินอยู่ไม่ขาด เป็นทิวทัศน์สิ่งเดียวที่อยู่หน้าเรือนของนางที่นางชอบที่สุดที่ทำให้อารมณ์ของนางสงบลงสักหน่อย จะมีชายคนหนึ่งที่อายุกว่านาง ทั้งมีความรู้ ความสามารถมากกว่านางหลายเท่า จะมาขออาสาพร้อมทุกขั้วร่วมสุขกับนาง นางจะตอบอย่างไร”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเครื่องประดับ คือคำว่า “สายแอว” (สายแอว) + สาย หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะเป็นเส้นเป็นแนวยาว + คำว่า แอว หมายถึง ส่วนกลางของร่างกายระหว่างชายโครงกับกระดูกสะโพกทั้ง ๒ ข้าง ดังนั้นคำว่า สายแอว จึงเป็นค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องประดับอันมีลักษณะเป็นสายใช้คาดบริเวณเอว หรือหมายถึง เข็มขัดนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 5

“ວົງເພັດເອີຍ ! ວົງເພັດ

ສຽງຮ້ອງນັ້ນ ແມ່ນສຽງຜູ້ຊາຍນາງວົງເພັດຜ້າວເອີຍແຂນງຸມລຸວງເອີກຂອງນາງໄວ້ ບັງນຕົວໄປບັງກໍໄດ້ສ່ອງຫາທີ່ມາຂອງສຽງເອີ້ນ ນາງພັບຕາຫລາຍເທື່ອ ເພື່ອເບິ່ງຫາໃຫ້ຄັກ ຢູ່ຫ່າງຈາກນາງປະມານ 15 ແມັດມີທະຫານຜູ້ໜຶ່ງນຸ່ງເຄື່ອງແບບແນວລາວຮັກຊາດ ແຕ່ຫາກກໍ ແວ່ນຕາດຳພວມອື່ມທົດຕໍ່ນາງພ້ອມທັງແລບລິ້ນແບບແມວແລບລິ້ນ ເມື່ອມັນຫລຽວເຫັນ ບາຍ້າງ ນາງວົງເພັດຜ້າວອີ່ມີໄປດຶງເອົາແພເຊັດໜ້າມາບົກຕົວ ນາງຕົກໃຈຖອຍຫລັງກ້າວ ໜຶ່ງສອງກ້າວ ດວງຕາຂອງນາງເພິ່ງເລັ່ງໃສ່ຊາຍຄົນນັ້ນ ນາງຖາມຕົນເອງວ່າ ແມ່ນໃຜ ຫວະ ? ເບິ່ງຊົງຄືເຄີຍເຫັນ ແຕ່ອ້າຍນ້ອງແນວລາວບໍ່ລັກເບິ່ງແມ່ຍິງອາບນ້ຳແນວນີ້ຈັກເທື່ອ ນາ ! ຊາຍຄົນນັ້ນບິດແວ່ນຕາ ແລະ ເອົາແຈບໝວກທີ່ບົກໜ້າຢູ່ນັ້ນເຜີຍອອກ ໄອຍ ດາຍ ແມ່ນຮ້ອຍເອກສົງຫອງ”

(ສອງເອື້ອຍນ້ອງ ເລ່ມ 2 ຫນ້າ 124)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือนางวงเพ็ดหญิงสาวแนวลาวยรักชาติ นางวงเพ็ดขณะนั้นจะเดินทางไปยังเมืองคังไซกับนางแก้ว ระหว่างทางได้ขออาศัยอยู่ที่เรือนของท้าวสมนึกที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำริมสักสองสามวัน ระหว่างที่พักอยู่เรือนท้าวสมนึกนั้น นางวงเพ็ดและนางแก้วก็ไม่ได้ขุ่นเคืองกัน แต่ได้ออกมาช่วยกันขุดหลุมหลบภัยช่วยกับชาวบ้านอีกด้วย วันหนึ่งนางวงเพ็ดเสร็จจากการขุด หลังจากกินข้าวเย็นเรียบร้อยแล้วนางก็ผลัดผ้าลงไปอาบน้ำ ข้อความต่อไปนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นขณะที่นางวงเพ็ดลงไปอาบน้ำในแม่น้ำ ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า

“วงเพ็ดເອີຍ ວງເພັດ

ເສີຍຮ້ອງນັ້ນ ເປັນເສີຍຮ້ອງຂອງນາງວງເພັດຮືບເອາແຂນງຸມຂອງນາງໄວ້ ເອີ້ນຕົວໄປ ຫລຸບຫລັງກໍໄດ້ພາຍາມສ້ອງຫາທີ່ມາຂອງເສີຍຮ້ອງ ນາງກະພົບຕາຢູ່ຫລາຍຄັ້ງ ເພື່ອ ມອກໃຫ້ແນ່ຊັດ ຢູ່ຫ່າງຈາກນາງປະມານ 15 ແມັດມີທະຫານໜຶ່ງສາມເຄື່ອງແບບແນວລາ ຮັກຊາດ ແຕ່ກໍສາມແວ່ນຕາດຳກໍຄຸ້ມໃຫ້ນາງພ້ອມທັງແລບລິ້ນເລີຍປາກແບບແມວເມື່ອມັນ

มองเห็นปลายทาง นางวงเพ็ชรยื่นมือไปดึงเอาผ้าเช็ดหน้ามาคลุมตัว นางตกใจถอยหลัง ดวงตาของนางจ้องไปที่ชายคนนั้น นางถามตนเองว่า ใคร รู้สึกเหมือนเคยเห็น แต่อาย นื่องแนวลาวัรักษาดิไม่มีทางแอบมองหญิงอาบน้ำแบบนี้มาก่อนสักครั้ง ชายคนนั้นถอด แวนตาและเอาปีกหมวกที่ปกคลุมใบหน้านั้นเปิดออก โอ้ย ตาย นี่คือร้อยเอกสิงทอง”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเครื่องประดับ คือคำว่า “แฉ่วนตาดำ” (แฉ่วนตาดำ) เกิดจากคำว่า แฉ่วน หมายถึง กระจก + คำว่า ตา หมายถึง ส่วน หนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ ทำหน้าที่ดู + คำว่า ดำ หมายถึง สีอย่างสีเขม่าไฟจับกันหม้อ, ใช้ ประกอบสิ่งต่าง ๆ บางอย่างโดยอนุโลมตามลักษณะสี เป็นชื่อเรียกเฉพาะ ดังนั้น แฉ่วนตาดำ จึง หมายถึง สิ่งที่ทำด้วยแก้วมีสีดำใช้เป็นเครื่องสวมตา

ตัวอย่างที่ 6

“เจ้าหญิงทวนะลอบลือของเผดแฉ่วน แฉ่วนดิฉิ่นฮ้อยทวาลัย เจ้าหญิงจะดัดบารณ สิกสา แฉ่วนท์อยู่ในชั้นที่เจ้าได้อาจาบของฮ้อย ม่มแม่ของเผดยกรไ้เผดธักกับสิ ระทอวนดูกลุลาของฮ้อยลือคำตัน บักสิสะทอวนเอาตุ้มหู ฮ้อยคอกทอง ธา และ โมงมา มอบไ้เผด แฉ่วนเผดบ่มรับ แฉ่วนยังเจ้าเลื่องนี้ฮ้อยฟังในวันทำบุญที่เรือนฮ้อยทิดทองมา แต่ว่าทอวารับฮ้อยบ่มทวนเปิดธักไ้เผดธัก แต่หญิง่างใด ฮ้อยท่ ะพยายามเอาใจเผดลือของเผดบารทวนว่าจกรทักฮ้อยจะลือได้”

(พายุฉิวฉิว หน้า 112)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายจากตอนที่ตัวละครคือคำเก่งเล่าถึง หญิงสาวที่ตนหมายปอง คำเก่งทหารแนวลาวัรักษาดิในวัยหนุ่มเล่าถึงเพ็ดสิลาหญิงที่ตนหลงรักไว้ ดังนี้ว่า

“พูดถึงฐานะครอบครัวของเพ็ดแล้วนั้นดิคิดว่าฮ้อยหลายเท่า พูดถึงระดับการศึกษา เพ็ดอยู่ในชั้นที่พูดได้ว่าเป็นอาจารย์ของฮ้อย พ่อแม่ของเพ็ดอยากไ้เพ็ดรักกับสิสะทอวนลูก ชายของผู้ช่วยคำตัน บักสิสะทอวนเอาตุ้มหู ฮ้อยคอกทอง ทอง และนาฬิกาามอบไ้เพ็ด แต่เพ็ดไม่ยอมรับ เพ็ดยังเล่าเรื่องนี้ไ้ฮ้อยฟังในวันทำบุญที่เรือนฮ้อยทิดทองมา แต่ว่า ระหว่างนั้นฮ้อยไม่กล้าเปิดอกไ้เพ็ดธัก แต่ถึงอย่างไร ฮ้อยก็พยายามเอาใจเพ็ด ช่วยเหลือเพ็ดทำงานที่ฮ้อยพอจะช่วยได้”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทเครื่องประดับ คือคำว่า

“**ตุ้มตุ้**” (ตุ้มหู) เกิดจากคำว่า ตุ้ม หมายถึง ของที่มีลักษณะกลม ๆ ห้อยลงมา + คำว่า ตุ้ หมายถึง ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ ทำหน้าที่สำหรับฟังเสียง ดังนั้น ตุ้มตุ้ จึงหมายถึง เครื่องประดับหูที่มีลักษณะกลม ๆ ห้อยลงมา

“**ส้อยล้นทอง**” (ส้อยคอทอง) เกิดจากคำว่า ส้อย หมายถึง เครื่องประดับที่ทำเป็นเส้น + คำว่า ล้น หมายถึง ส่วนของร่างกายที่ต่อศีรษะกับตัว + คำว่า ทอง หมายถึง โลหะสีเหลืองหรือแดง ดังนั้น ส้อยล้นทอง จึงหมายถึง เครื่องประดับโลหะสีเหลืองหรือแดงทำเป็นเส้นใช้สวมคอ

2.5 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทรองเท้า

ตัวอย่างที่ 1

“อ้ายฉับฉับก่อน ดิงทอเรือเข้าไต้แดด! สรวงนายท่ายเรือธัญไต้ รัศมีไต้ฉับ สะดุ้งทมิฬแดง เขามัวลิดทาดอามทลึงทลาย จินบ่รู้สิกรโตว่า เรือเข้าจอดทงบท่า แด่ต๋ามใด ฎายทงมู่มฟ้าอโดดอวิ้งว่า จินຂາลึงบุงกรอดแຂງ บ้าเย้นจ้ออ ๆ บานนี้ ฬอวแฉมอึงไต้**เก็บสุบฟ้า** อึงบ่สะดอวบานใด อึงยังจะต๋อยเดินทงต๋อไปอิกร ฉับอิกรมิ ท้าม บ่ไต้ฉับแฉวอ ต๋นเองฝ้ออออกทอไม้ มาทาดแฉมเรือเผื่อไต้สอุงนงไต้ฉับ”

(อาทนต์อ่งฉับฉับ หน้า 29)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครครูผันมาส่งคณะผู้แทนจากเมืองกลับออกจากหมู่บ้าน ทั้งหมดโดยสารมาทางเรือยนต์ ผู้เขียนได้บรรยายเหตุการณ์เมื่อมาถึงไว้ดังนี้ว่า

“อ้ายผันลงก่อน คิงหัวเรือให้หน่อย เสียงนายท่ายเรือร้องไต้ ทำให้ผันสะคุ้งอย่างแรง เพราะเขามัวลิดถึงความหลัง จนรู้สิกรโตว่า เรือเข้าจอดเทียบท่าแต่เมื่อไหร่ ชายหนุ่มรีบประโดดลงน้ำ จนขาแกงเปือกถึงแข็ง น้ำเย็นมากขนาดนี้ พวกผู้หญิงไต้**รองเท้าผ้าใบ** คงไม่สะดวกแน่ ยิ่งต้องเดินทางต่อไปอีก ผันยกมือห้ามไม่ให้ลงแล้วตนเองก็รีบหาไม้มาพาดที่แคมเรือเพื่อให้สองสาวไต้ลง”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทรองเท้า คือคำว่า “**เก็บสุบฟ้า**” (เก็บสุบฟ้า) เกิดจากคำว่า เก็บ หมายถึง เครื่องใส่เท้าสำหรับป้องกันเท้า ทำด้วยหนังยาง หรือไม้เป็นต้น + คำว่า สุบ หมายถึง เอาของใส่ในบริเวณที่เป็นช่อง + คำว่า ฟ้า หมายถึง สิ่งที่ทำด้วยเยื่อใย เช่น ฝ้าย ไหม ขนสัตว์ โดยวิธีทอหรืออัดให้เป็นผืน ดังนั้น เก็บสุบฟ้า จึงหมายถึง เครื่องใส่เท้าสำหรับป้องกันเท้าโดยมีลักษณะที่ต้องเอาเท้าใส่ลงไปและทำจากผ้า หรือหมายถึง รองเท้าผ้าใบนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“เราบุงส์ยังขาบาน สีแดงเลือดนก สวมเสื้อคอเปิดสีเหลืองนวมไข่มุข ใส่**เทปสั้น** **สูง**สีขาว ถีบแวนตาดำขอบใหญ่ขี้อามาธาในละดับถวามไวสูง แล่นออกจากเมือง ทลวงอวງจันมุงท้งไปทาทลวก²¹ ทะทลอดเสันทาทงบ่มีใไฮຂັດຂວາງ บาทเทือเร้าดิบ ลัดทเขตานสวาทาทงมา พอกทเขตานแลบลันบั้งดา ทล ทเวอวททอลาททิดใสเร้า ผ้อมอเว้ายอกโยต่าว ฏ”

(สองเอื้อยบ้อง เล่ม 3 หน้า 29)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของตัวละครเอกชื่อนางวงพันเกล้าถึงการแต่งกาย ออกมาจากคำขทหาของรัฐบาลว่า

“เราบุงแกงขาบาน สีแดงเลือดนก สวมเสื้อคอเปิดสีเหลืองนวมไข่มุข ใส่**รองเท้า** **สั้นสูง**สีขาว ถีบแวนตาดำขอบใหญ่ขี้อามาธาในละดับทวามเร็วสูง แล่นออกจากเมืองหลวง เวียงจันทน์มุงหน้าไปทาทลวกกิโลที่ 21 ทลอดเสันทาทงไม่มีใครขัดขวาง บางครั้งเร้าพบ รถทหารสวนทาทงมา พวกทหารเล่นหูเล่นตาได้”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายประเภทรองเท้า คือคำว่า **“เทปสั้นสูง”** (รองเท้าสั้นสูง) เกิดจากคำว่า เกิดจากคำว่า เทป หมายถึง เครื่องใส่เท้าสำหรับป้องกัน เท้า ทำด้วยหนัง ขาง หรือไม้เป็นต้น + คำว่า สั้น หมายถึง ส่วนท้ายของบางสิ่งบางอย่าง + คำว่า สูง หมายถึง มีระยะที่วัดตรงขึ้นไปตามแนวตั้งฉากกับพื้น ดังนั้น เทปสั้นสูง จึงหมายถึง เครื่องใส่เท้าสำหรับป้องกันเท้าที่มีส่วนท้ายมีระยะที่วัดตรงขึ้นไปตามแนวตั้งฉากกับพื้น หรือ หมายถึง รองเท้าสั้นสูงนั่นเอง

ค่านามประสมหมวดมนุษย์กับมนุษย์

1. ค่านามประสมที่ใช้เรียกคน คือ ค่านามประสมที่ผู้เขียนใช้เรียกตัวละคร และคำที่ตัวละครใช้เรียกผู้อื่นตามบทสนทนาภายในเรื่อง มักปรากฏในรูปของค่านามบอกลักษณะ คำเรียก เครื่องญาติ คำบอกถิ่นที่อยู่ และคำบอกความสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

1.1 ค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้คำบอกสภาพของคน คือการสร้างคำโดยใช้ ค่านาม ประกอบสร้างร่วมกับคำระบุลักษณะของคน ดังนี้

1.1.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้คำบอกสภาพทางร่างกาย คือ การประกอบสร้างคำโดยใช้ลักษณะทางร่างกายเพื่อระบุลักษณะของตัวละครหรือระบุว่าคุณสมบัติอย่างไร

ตัวอย่างที่ 1

“บ้านของຂ້ອຍແມ່ນບ້ານອ່າວໃຫຍ່ ແຕ່ກໍ່ບໍ່ເຖິງ 50 ຫລັງຄາເຮືອນດອກ ແຕ່ພວກມັນກໍ່ວາງຄາດຫມາຍວ່າໃຫ້ໄດ້ 25 ຄົນ, ອາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ໃນສອງຄອບຄົວໃດຕ້ອງໃຫ້ມີຜູ້ຫນຶ່ງໄປເປັນທະຫານ, ຍົກເວັ້ນແຕ່ຜູ້ເສຍອົງຄະເທົ່ານັ້ນ ສ່ວນເຫດຜົນອັນອື່ນແມ່ນພວກມັນບໍ່ຮັບພິຂາລະນາທັງຫມົດ ແລະທັງບໍ່ໃຫ້ຜູ້ໃດມີສິດອ້າງຂຶ້ນອີກ ມື້ນັ້ນເຂົາຈັດການລວມຊາວບ້ານລຳນວນຢູ່ໃນກະສຽນທີ່ມັນຕ້ອງການ ໃນລຳນວນນັ້ນບໍ່ມີຊື່ຂ້ອຍຜູ້ດຽວ ແຕ່ຂ້ອຍກໍ່ຖືກໄປຟັງບ່າຫມູ່ ເບິ່ງແລ້ວ ຖ້າແມ່ນຈະເອົາໄປຫມົດລຳນວນທີ່ມັນເອົາໄປລວມນັ້ນເຫັນວ່າຈະໄດ້ຕາມຄາດຫມາຍຂອງມັນແທ້, ແຕ່ຈະເອົາໄປຫມົດແນວໃດເປັນເພາະໃນລຳນວນນັ້ນມີທັງຄົນຂີ້ຫິດຂີ້ຂະອີ, ມີທັງຄົນບໍ່ແຕ້ມເພື່ອາຕັ້ມສະຫລົງ, ມີທັງຄົນຕາເຫລ່ວຕາຟາງ, ຫູຫນວກຫູຫນວກອີກກະທົກ”

(พายุฉิวฉิว หน้า 93)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นจากที่ผู้เขียนใช้ตัวละครเอกคือ “คำเก่ง” เป็นผู้บรรยายสถานการณ์ในเรื่อง คำเก่งเป็นชายหนุ่มผู้พิการอาศัยอยู่ในหมู่บ้านปากลาย มีน้องสาวชื่อเพ็ง เพ็งน้องสาวของคำเก่งนี้เป็นที่หมายปองของร้อยเอกกอละกัน แต่เพ็งรู้ลึกเกลียดคร้อยเอกกอละกันเพราะเขาเป็นทหารฝ่ายรัฐบาล ซึ่งเพ็งและชาวบ้านมองว่าทหารในกองทัพฝ่ายรัฐบาลล้วนเป็นเพียงทหารรับใช้ของอเมริกา ดังนั้นทหารรัฐบาลจึงอยู่คนละฝ่ายกับชาวบ้าน เหตุการณ์ในเรื่องเป็นตอนที่ทหารในเครื่องแบบจำนวนกว่า 50 นายภายใต้คำบัญชาของจ่าเอกแก้วและจ่าเอกแหวน โดยมีร้อยเอกกอละกันติดตามมาด้วย ทั้งหมดมาเพื่อมาเกณฑ์ชายหนุ่มในหมู่บ้านที่คำเก่งอาศัยอยู่ไปเป็นทหารของกองทัพรัฐบาล สถานการณ์นี้ผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์ในเรื่องโดยให้คำเก่งเป็นผู้คิดแล้วบรรยายออกมาเสมือนเป็นการรำพึงรำพันกับตนเอง ว่า

“หมู่บ้านของช้อยเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ แต่ก็ไม่ถึง 50 หลังคาเรือนหรอก แต่พวกมัน (หมายถึงพวกทหารรัฐบาล) ก็คาดว่าจะให้ได้ 25 คน นั่นหมายความว่า ในสองครอบครัวใดต้องมีผู้ใดผู้หนึ่งไปเป็นทหาร ยกเว้นแต่ผู้พิการเท่านั้น ส่วนเหตุผลอื่นพวกมันไม่รับพิจารณาทั้งหมด และ ไม่มีใครมีสิทธิอ้างเหตุผลอื่น วันนั้นพวกเขาจัดการรวมชาวบ้านตามจำนวนที่พวกมันต้องการ และในจำนวนนั้น ไม่มีชื่อช้อย (คำเก่ง) อยู่ผู้เดียว แต่ช้อยก็ถูกเรียกให้ไปฟังเหมือนกับทุกคน ซึ่งดูแล้ว ถ้าหากจะเอาไปหมดจำนวนที่มันเอา

ไปรวมนั้นเห็นว่าจะได้ตามคาดหมายของมันจริง แต่จะเอาไปหมดได้อย่างไร เพราะในจำนวนนั้นมีทั้งคนไข้โรค มีทั้งคนสติไม่สมประกอบ มีทั้งคนตาเหล่ตาฟาง หูดับหูหนวก”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้คำบอกสภาพทางร่างกาย ด้วยการนำจุดค้อยของร่างกายมาใช้เรียกตัวละครได้แก่คำว่า

ผู้เสยฮึงคะ (ผู้เสยของคะ) เกิดจากคำว่า ผู้ หมายถึง คน + คำว่า เสย หมายถึง พิการ + คำว่า ฮึงคะ หมายถึง ส่วนของร่างกาย, อวัยวะ, ร่างกาย ดังนั้น ผู้เสยฮึงคะ จึงหมายถึง คนร่างกายพิการ

อินฮึงฮึงฮึงฮึง (คนขี้หิดขี้ชะเยื่อ) เกิดจากคำว่า อิน หมายถึง มนุษย์ + คำว่า ฮึง หมายถึง ชอบ, มาก + คำว่า ฮึง หมายถึง โรคชนิดหนึ่งเป็นตุ่มตามร่างกายมีอาการคัน + คำว่า ฮึง หมายถึง ชอบ, มาก + คำว่า ฮึง หมายถึง โรคชนิดหนึ่งเป็นตุ่มตามร่างกายมีอาการคันอยู่ตลอดเวลา

อินตาวเซวอตาวฟาง (คนตาเหล่ตาฟาง) เกิดจากคำว่า อิน หมายถึง มนุษย์ + คำว่า ตาว หมายถึง ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ทำหน้าที่ดู + คำว่า เซวอ หมายถึง เสียตาข้างหนึ่ง, มีตาไม่เสมอ, เข + คำว่า ตาว หมายถึง ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ทำหน้าที่ดู + คำว่า ฟาง หมายถึง ตาที่เห็นไม่ชัด มืดมัว ดังนั้น อินตาวเซวอตาวฟาง จึงหมายถึง คนที่เสียตาข้างหนึ่งหรือตามีตมัวมองไม่ชัด

จากตัวอย่างข้างต้นย่อมเห็นได้ว่าจุดค้อยดังกล่าวล้วนเป็นข้อบกพร่องของร่างกายที่เห็นได้อย่างชัดเจนต่างจากตัวละครปกติอื่น ๆ นอกจากนี้สิ่งที่แสดงออกให้เห็นได้อย่างเด่นชัดนั้นไม่ได้มีเพียงแค่สภาพร่างกาย หากยังรวมถึงการกระทำหรือพฤติกรรมอันเกิดจากความบกพร่องของสมองอีกด้วย ได้แก่คำว่า

อินบ่อเต้มเฝื่องเต้มสะฮึง (คนบ่อเต้มเฝื่องเต้มสะฮึง) เกิดจากคำว่า อิน หมายถึง มนุษย์ + คำว่า บ่อ หมายถึง ไม่ + คำว่า เต้ม หมายถึง เปี่ยม, ไม่ขาด + คำว่า เฝื่อง หมายถึง มาตรฐานเงินตามวิธีประเพณี 8 อัฐ เท่ากับ 1 เฝื่อง + คำว่า เต้ม หมายถึง เปี่ยม, ไม่ขาด + คำว่า สะฮึง มาตรฐานเงินตามวิธีประเพณี 25 สตางค์ เท่ากับ 1 สลึง ดังนั้น อินบ่อเต้มเฝื่องเต้มสะฮึง เป็นคำเปรียบเทียบ หมายถึง คนบ้า ๆ บอ ๆ สติไม่สมบูรณ์, มีจิตใจใกล้ไปทางบ้า ๆ บอ ๆ สติไม่สมประกอบ

จากตัวอย่างคำทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นล้วนแล้วแต่เป็นนามประสมที่บ่งบอกสภาพร่างกายที่ผิดปกติรวมถึงสภาพการแสดงออกที่ผิดปกติ

ตัวอย่างที่ 2

“ฉายสะกักร่วมทวารร่วม” ทำทักลั่นตะลุมบอนขุดดิน เสยเวลาไปเกือบ
ທ່ອງຄາບຈິ່ງໄດ້ຫຸ່ມພໍ ຫຼົມໂຕອີ່ເລ ພໍໄດ້ເວລາເໝາະສົມ ລຸງສີກາກໍ່ເອີ້ນຂຶ້ນວ່າ : ເລເອີຍ ຂໍໃຫ້
ເຈົ້າໄປເກີດດີເຖິງສຸກ ມັ້ມໜັ້ນເວນໜັ້ນກ່າ ຊາດໜ້າໃຫ້ເຈົ້າມີກິນມີຢູ່ອຸດົມສົມບູນ ສົມກັບທີ່
ເຈົ້າໄດ້ຖອກເຫຼືອເທແຮງຊ່ວຍມະນຸດໃນຊາດນີ້ ສາທຸ ສາທຸ ຈາກນັ້ນ ກໍ່ຕໍ່ດ້ວຍສຽງ ເຍິກ !
ເຍິກ ! ເຍິກ ! ແລ້ວຮ່າງຂອງອີ່ເລກໍ່ວົງໄປນອນຢູ່ພື້ນຫຸ່ມ”

(“ນົກອ້ງຂີ້ຕາຄວາຍ” ໂຮມເລື່ອງສັ້ນ ລາງວັນ “ຊີໄຮ” ລາວ ຫນ້າ 43)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากเหตุการณ์ในเรื่อง “นกเอี้ยงตา
ควาย” ตอนที่อีเลซึ่งเป็นควายของลุงสีกาล้มคายลงด้วยโรคระบาด จึงต้องมีการจัดการร่างของอีเล
โดยเพื่อนบ้านของลุงสีกามาช่วยกันขุดหลุมฝัง ข้อความดังกล่าวบรรยายว่า

“ชายฉกรรจ์กล้ามเนื้อใหญ่ ห้าหกคนตะลุมบอนขุดดิน เสยเวลาไปสักพักจึงได้หลุม
ขนาดหลวมตัวอีเล ลุงสีกาก็เอ่ยขึ้นว่า เลเอ๊ย ขอให้เจ้าไปเกิดที่ดี ๆ หมดเวรหมดกรรม
แล้ว ชาตินี้ขอให้สุขสบาย มีกินมีอยู่อุดมสมบูรณ์ ให้สมกับที่เจ้าได้ทุ่มเทแรงกายช่วย
มนุษย์ในชาตินี้ สาธุ สาธุ ! จากนั้นก็ตามด้วยเสียง เยิก เยิก เยิก (เสียงออกแรงยก) แล้ว
ร่างของอีเลก็ลงไปนอนอยู่พื้นหลุม”

ข้อความที่ยกมานี้ ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้คำบอกสภาพทางร่างกาย โดย
ระบุสภาพร่างกายของตัวละครซึ่งมีการนำจุดเด่นของร่างกายมาเรียก คือคำว่า

ฉายสะกักร่วมทวารร่วม (ชายสะกักร่วมมากสัมพันธ์) เกิดจากคำว่า ฉาย หมายถึง
มนุษย์เพศผู้ + คำว่า สะกักร หมายถึง แข็งแรง + คำว่า ร่วม หมายถึง แขน, ก้อนเนื้อที่แสดง
ความแข็งแรง, กระจ่าง + คำว่า ทวารร่วม หมายถึง ลูกสมอ ดังนั้น ฉายสะกักร่วมทวาร
ร่วม จึงหมายถึง ชายที่แข็งแรงมีกล้ามเนื้อลูกสมอ

ทวารร่วม

ตัวอย่างที่ 3

“แดดยามต้นละดูแฉ้ง ฤกษ์บ่โตดซังมสำลับลินลาว แด่ลั่วมัดใจดำอำมะซิด
ที่สุดสำลับลิน**ซำง** ดิน ๗ ลิมจั้งมัดผ่านกึ่งใบกรกไม้สูงเจิ้นเต็ง ทั่วคืบชนาตาม
บ่ลิแวนอ้อมแอ้ม ท้องฟ้าแค้นสิธามแฉ้งซุแฉ้งตาสะทง่างามดี ผู้ที่บ่ยอมกินฉิ้งจิว
สิธ ฝักสิธอ้อมกับทะชานลาวพากันแค้นอินลิมທັງຍິນ จำต้องได้สักรซำง สักยา
เอากัน อย่ดิแฉ่ผู้ฉื่อງนายแ่งได้กินฉิ้ง ฝักสิธ แฉะเบยที่บ่มีกาชมาย”

(“กระดูกรอเมริกา” โธมเล็องซัน ลางวัน “ฉิไร” ลาว หน้า 96)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทบรรยายเหตุการณ์ของตัวละครเอกชื่อว่า “นุดตาแก้ว” ซึ่งเป็นทหารหนุ่มชาวลาวที่ได้มีโอกาสทำงานร่วมกับทหารชาวอเมริกันในการเก็บกู้ซากกระดูกของทหารอเมริกาที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์เครื่องบินรบที่บินมาทิ้งระเบิดพลัดตกในป่าลึกของลาวช่วงสงคราม ทหารอเมริกาที่มาปฏิบัติภารกิจไม่คุ้นชินกับภูมิประเทศและอาหารของลาวจำพวกเนื้อวัวที่ทหารลาวกินแบบสด ๆ ในช่วงพักกลางวัน ทหารบางส่วนเลือกที่จะไม่ยอมแคะต้อง ในขณะที่บางส่วนก็กินเพราะความอยากรู้อยากลองแม้จะถูกห้ามจากผู้บังคับบัญชาก็ตาม เหตุการณ์หลังจากนั้นนุดตาแก้วบรรยายว่า

“แดดยามเข้าต้นฤดูแล้ง ถึงไม่โหดเหี้ยมสำหรับคนลาว แต่ก็ใจดำอำมหิตที่สุดสำหรับ**คนหนึ่ง** นาน ๆ ครั้งจึงจะมีลมพัดผ่านกิ่งไม้ใบไม้ของต้นไม้ใหญ่ที่ขึ้นหนาที่บรอบบริเวณ ท้องฟ้าเป็นสีครามสว่างสดใส สำหรับผู้ที่ไม่เคยกินเนื้อวัวสด ๆ ฝักสดร่วมกับทหารลาวก็พากันเป็นลมล้มทั้งยืน จำต้องปฐมพยาบาล นิดยากันตามอาการ โชคดีแต่สำหรับผู้ที่หลบซ่อนเจ้านายได้แ่งที่ได้กินเนื้อสด ๆ ฝักสด และเป็ยร์ลาว”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้คำบอกสภาพทางร่างกายของตัวละคร โดยการนำจุดเด่นของร่างกาย ในที่นี้เกิดจากเปรียบเทียบระหว่างตัวละครที่เป็นคนลาวกับชาวอเมริกันมาเรียก คือคำว่า “**ลินซำง**” (คนหนึ่ง) เกิดจากคำว่า ลิน หมายถึง มนุษย์ + คำว่า ซำง หมายถึง ส่วนของร่างกายที่หุ้มเนื้ออยู่ + คำว่า ลาว หมายถึง สีสอย่างหนึ่งตรงกันข้ามกับสีดำ ดังนั้น ลินซำงลาว จึงมีความหมายตามรูปคำว่า คนที่มีผิวขาว หากแต่ตามบริบทแล้วเป็นคำที่หมายถึงชาวอเมริกา

1.1.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้คำบอกสภาพจิตใจ/ลักษณะนิสัย

ตัวอย่างที่ 1

“ຂໍໃຫ້ພວກອ້າຍຈັງໂລກຫມາຍລູ່ຜູ້ລູ່ລິນ ໂດນສະເພາະແມ່ນ ຍາອ້າຍກໍລະກັນ
ປີຫນ້າປີໃນຂໍໃຫ້ໄດ້ຮັບລຸ້ນ ກອມມັງດັງ ແລະ ມີມາລຸ້ນອີກຈັກສອງລຸ້ນ

ອີຈໍາປາ ທັງເວົ້າ ທັງຫົວສະອົກສະອ້ອຍ ແຕ່ທ່ານ ກາບີແຕ້ນ ຊື່ຜັດອີ້ມແຫ້ງ ໆ
ແລ້ວຕອບດ້ວຍອາດທີ່ລ່າຄານວ່າ :

ຂໍຂອບໃຈຄົນງາມ**ຜູ້ບາກຫວານ** !”

(“ພາຍຸຊີວິດ” 13 ປີ ນັກບະເພັນ ນັກກະວີ ໃນເວທີຊີໄຮ ຫນ້າ 91)

ຈາກຂໍ້ຄວາມທີ່ຍົກມາຂ້າງຕົ້ນເປັນຕອນທີ່ຜູ້ເຊີນໃຈບໍ່ສາຍເຫດການທີ່ຈໍາປາເພີງສາວສາວບ້ານ
ປາກລາຍ ພູດປະທັບປະທັບຮ້ອຍເອກກອດລະກັນກັບພວກທາກຮັບໃຊ້ອາເມລິກາເປັນວ່າ

“ຂໍໃຫ້ພວກອ້າຍຈັງໂຮດສີທຸກຜູ້ທຸກຄົນ ໂດຍເພາະທ່ານພິກອລະກັນ ປີ່ນ້າຂໍໃຫ້ໄດ້
ເລື່ອນຂັ້ນແລະມີເມີຍເພີ່ມອີກສັກສອງຄົນ”

ຫຼັງຈາກນັ້ນຜູ້ເຊີນກໍ່ບໍ່ສາຍເຫດການວ່າ

“ອີຈໍາປາ ທັງພູດ ທັງຫົວເຮາຍເຮາຍເຮາຍ ແຕ່ທ່ານກາບີແຕ້ນເພີ່ມແຕ່ຍິ້ມແຫ້ງ ໆ ແລ້ວຕອບ
ດ້ວຍທ່ານຮ້າກາວວ່າ : ຂໍຂອບໃຈຄົນງາມ**ຜູ້ປາກຫວານ**”

ຂໍ້ຄວາມນີ້ປາກກູຄຳນາມປະສມທີ່ໃຊ້ເຮັດຄົນ ໂດຍໃຊ້ຄຳບອກສາທາລະນະ/ລັກສະນະນິສັຍ ໂດຍ
ຮຸນລັກສະນະນິສັຍຫຼືພຸດທິກຸມຂອງຕົວລະຄຸນ ຄືຄຳວ່າ “**ຜູ້ບາກຫວານ**” (ຜູ້ປາກຫວານ) ເກີດຈາກຄຳ
ວ່າ ຜູ້ ຫຼື ມາຍຄືຄົນ + ຄຳວ່າ ບາກຫວານ ມາຍຄືຄົນ ພູດຈາກໄພເຮາຍ ດັ່ງນັ້ນຄຳວ່າ **ຜູ້ບາກຫວານ** ຈຶ່ງ
ມາຍຄືຄົນ ທີ່ພູດຈາກໄພເຮາຍ ຈຶ່ງໃນທີ່ນີ້ມາຍຄືຄົນຈໍາປາທີ່ຮ່າງພູດຮ່າງຈະເລາະນັ້ນເອງ

1.1.3 ຄຳນາມປະສມທີ່ໃຊ້ເຮັດຄົນໂດຍໃຊ້ເຄຣດິດອາຍຸ ແບ່ງອອກເປັນ

ກ. ຄຳນາມປະສມທີ່ໃຊ້ເຮັດຄົນໂດຍໃຊ້ເຄຣດິດອາຍຸໃນວັຍເດັກ

ຕົວຢ່າງທີ່ 1

“ຊີມີຄະນະຜູ້ແທນ ແຕ່ວຽງມາຍຸມຢາມບ້ານເຮົາ ມີຄົນຕ່າງປະເທດ ບາກພາສາ
ລ້ຽງ ກິດງ ມານ່າໃຫ້ອ້າຍຄູສູມາເວົ້າກັບເພີ່ນ ຈຶ່ງຊີໄດ້ການຊ່ອຍເຫລືອ ເອົາລະເວົ້າໄປຫລາຍ
ມືງບໍ່ຈື່ດອກ ຮີບໄປບອກອ້າຍຄູມືງ ໃຫ້ເມືອເຮືອນພຸ່ນໂລດເດີ້ ເອີ້ ຢ່າລືມຕິກະລ່າສາມເທື່ອໃຫ້
ແຕ່ ບ້າຕ້ອງເອີ້ນປະຊຸມດ່ວນນ່າ

ອ້າວ ຊັ້ນກະບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນລະບໍ່ ! ກິຕ້ານດ້ວຍຄວາມດີໃຈເພາະຕິກະລ່າສາມເທື່ອ
ຫມາຍເຖິງ ໂຮມຫມົດບ້ານ ແບບດ່ວນ ແລະ**ເດັກນ້ອຍ**ກໍ່ມີສິດໄປພັງນ່າ ເພາະອ້າຍຄູກໍ່ໄປຄື
ກັນ”

(ອາຖັນແຫ່ງພົງໄພ ຫນ້າ 3)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นสนทนาของตัวละครคือ “กิ” เด็กน้อยผู้ชายกับ “ป้าพอน” หญิงวัยกลางคน เหตุการณ์ในเรื่องคือตอนที่มิถุนะผู้แทนจากเมืองมาที่หมู่บ้าน ป้าพอนซึ่งมีฐานะเป็นแม่บุญธรรมของครุพันธ์ ครูหนุ่มผู้สอนอยู่ในโรงเรียนประถมนอกเมือง ป้าพอนพูดกับกิว่า

“จะมีคณะผู้แทนจากเมืองมาเยี่ยมหมู่บ้านของเรา มีคนต่างประเทศ พูดภาษาหลัง ๆ กิด ๆ มาด้วย ให้ย้ายครูของมึงมาพูดกับพวกเขา จึงจะได้รับการช่วยเหลือ พูดไปเยอะแล้ว มึงก็ไม่เข้าใจหรอก รีบไปบอกย้ายครูมึง ให้รีบกลับมาที่เรือนโน่นเร็ว เออ แล้วก็อย่าลืม ตีทะเลาะสามครั้งให้ด้วย ป้าต้องรีบเรียกประชุมด่วน

ส่วนกิ ก็พูดรำพึงรำพันกับตนเองว่า “อ้าว ถ้าอย่างนั้นก็ไม่ต้องเข้าโรงเรียนแล้ว หละสิ กิเดินด้วยความดีใจ เพราะตีทะเลาะสามครั้ง หมายถึง รวมหมดทั้งหมู่บ้านแบบด่วน และเด็กน้อยก็มีสิทธิไปฟังด้วย เพราะครูก็ไปเหมือนกัน”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้เกณฑ์อายุในวัยเด็ก คือคำว่า “**เด็กน้อย**” (เด็กน้อย) เกิดจากคำว่า เด็ก หมายถึง คนที่มีอายุยังน้อย + คำว่า น้อย หมายถึง เล็ก ไม่ใหญ่ คำแสดงความรู้สึกว่าน่ารักน่าเอ็นดู ดังนั้นคำว่า เด็กน้อย จึงหมายถึง คนที่มีอายุยังน้อยน่ารักน่าเอ็นดูซึ่งในที่นี้ก็เป็นตัวละครเด็กที่ใช้เรียกหมายถึงตนเอง

ตัวอย่างที่ 2

“แหมแม่คิดไปทีอ๊อบ ผู้สาวมาแต่ในเมืองในนาทาไรใด เจ้าสิมาสนใจลูกชายบ้านเราอูสออบปะทุม ติลูกชายแหม ! เจ็บเดือนทวิได้มา ยาวาแต่จะฉี้อิ้วเสื่อ มาบุงไต้มันสิมท้าวสิมตาเกาะ เจ้าแต่เอ็งไต้สอยเล็ก ๆ น้อย ๆ แฉะบีมอานบีม ธงงล่าวับตัวเอง แฉะ**เด็กน้อย**มันบักบักงในมื้ออิดที่เบิกบับโวด”

(อาทนต์อ่วงโง่ใจ หน้า 14)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของตัวละครเอกชื่อว่า “ผัน” ผันเป็นครูหนุ่มโสดจากเมืองมาสอนโรงเรียนประถมในชนบท เหตุการณ์ตอนที่ผันพูดก็เพราะมีคณะผู้แทนจากในเมืองมาดูงานในหมู่บ้าน ป้าพอนแม่บุญธรรมของผันพยายามให้ผันมาพบกับคณะผู้แทน ทั้งที่ตัวผันเองอยากอยู่แบบเงียบ ๆ ไม่ต้องพบปะกับผู้ใด ผันจึงรำพึงรำพันกับตนเองว่า

“แม่หนอแม่คิดไปทั่ว ผู้สาวหน้าไหนเขาจะมาสนใจลูกชายที่เป็นเพียงครูสอนชั้นประถมอย่างลูกชายของแม่ เงินเดือนหรือได้มา อย่างว่าจะซื้อเสื้อผ้ามาใส่ให้มันเหมาะสมกับหน้าตาเลย เอาแต่เครื่องใช้สอยเล็ก ๆ น้อย ๆ และสมุดหนังสือสำหรับตนเองและ**เด็กน้อย**มันก็หมดเกลี้ยงในวันแรกที่เบิกนั้นแล้ว”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้เกณฑ์อายุในวัยเด็ก คือคำว่า “**เด็กน้อย**” (เด็กน้อย) เกิดจากคำว่า เด็ก หมายถึง คนที่มีอายุน้อย + คำว่า น้อย หมายถึง เล็ก ไม่ใหญ่, คำแสดงความรู้สึกว่าน่ารักน่าเอ็นดู ดังนั้นคำว่า เด็กน้อย จึงหมายถึง คนที่มีอายุน้อยน่ารัก น่าเอ็นดู ซึ่งที่นี้หมายถึงเด็กนักเรียนของผมนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 3

“ກໍ່ບໍ່ມີວຽກອັນໃດໜັກໜາສາຫັດດອກ ຂະນະທີ່ຂ້ອຍບໍ່ຢູ່ຈຶ່ງຍາກໃຫ້ເຈົ້າມາຊ່ວຍດູ
ແລ**ລູກນ້ອຍ**ຢູ່ກັບເມຍຂອງຂ້ອຍປະມານໜຶ່ງຫລືສອງອາທິດ ຫລືຖ້າວ່າ ບ້າພໍໃຈຈະຢູ່ຕໍ່ໄປກ
ໄດ້”

(ສາຍເລືອດດຽວກັນ ຫນ້າ 15)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่ร้อยโททองแก้วสั่งให้ทหารรับใช้ไปหาหญิงคน
หนึ่งมาจากที่พักคนอพยพเพื่อให้มาทำงานรับใช้ภรรยาของตน ขณะที่ตนเองไม่อยู่ ทหารรับใช้ได้
เลือกหญิงวัยกลางคนผู้หนึ่งมาเพราะดูจากท่าทางแล้วเห็นว่าน่าจะเป็นคนใจดีแม้จะแสดงอาการ
โศกเศร้าอยู่ตลอดเวลาก็ตาม ร้อยโททองแก้วพบกับหญิงคนดังกล่าวว่า

“ກໍ່**ກໍ່**ບໍ່ມີງານອະໄວຣິ່ທີ່ໜັກໜາສາຫັດສຸກອກ ຂະນະທີ່ຈິນບໍ່ຢູ່ແຄ່ຍາກໃຫ້ມາຊ່ວຍດູແລ
ລູກນ້ອຍຊ່ວຍເມີຍຂອງຈິນປະມານໜຶ່ງຫລືສອງອາທິດ ຫລື ຖ້າຫາກວ່າ ປຶ້າພອໃຈຈະຢູ່
ຕໍ່ໄປອີກກໍ່ໄດ້”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้เกณฑ์อายุในวัยเด็ก คือคำว่า
“**ลูกน้อย**” (เด็กน้อย) เกิดจากคำว่า ลูก หมายถึง ผู้มีกำเนิดจากพ่อแม่, คำที่พ่อแม่เรียกลูกของตน
โดยตรง + คำว่า น้อย หมายถึง หมายถึง เล็ก ไม่ใหญ่ ดังนั้น ลูกน้อย จึงหมายถึง คำที่พ่อแม่
เรียกลูกของตนที่ยังไม่โต ในที่นี้คือคำที่ร้อยโททองแก้วใช้เรียกลูกของตนเอง

ข. ค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้เกณฑ์อายุในวัยหนุ่มสาว

ตัวอย่างที่ 1

“ເມື່ອທາງບ້ານ ບໍ່ທັນໄດ້ກຽມ ບ່ອນພັກອາໄສໃຫ້ ອ້າຍຄູຜູ້ມາໃຫມ່ ບ້າພອນຜູ້ອາວິ
ກໍ່ພ້າວຮັບເອົາເຂົ້າຢູ່ໃນເຮືອນນ່າໂລດ ທ່າອິດກ່ວ່າຢູ່ຊາມຊາ ແຕ່ຢູ່ໄປຢູ່ມາໄດ້ຕັ້ງສອງປີກວ່າ
ແລ້ວ ທາງບ້ານກໍ່ຍັງບໍ່ເຕືອກວ່າຊີບຸກເຮືອນນ້ອຍໃຫ້ເຂົາ ອ້າຍຄູໜຸ່ມ ຈຶ່ງໄດ້ຮຽນຮູ້ວ່າທີ່ແທ້
ແລ້ວ ແມ່ນຮີດຫນຶ່ງຂອງບ້ານນີ້ ທີ່**ຜູ້ໜຸ່ມຜູ້ສາວ**ໂສດຈະອອກຈາກຍ້າວອອກເຮືອນຢູ່ຜູ້ດຽວ
ບໍ່ໄດ້”

(ອາຖັນແຫງພົງໄພ ຫນ້າ 4)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่ผัน ครูหนุ่มโสดวัย 24 – 25 ปี เพิ่งสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสร้างครูที่เมืองสะหวันนะเขต ต้องย้ายมาประจำการอยู่ที่บ้านหาดโพตามความต้องการของเขา ผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์ตอนที่ผันเพิ่งจะมาถึงหมู่บ้านว่า

“เมื่อทางหมู่บ้านไม่ทันได้เตรียมที่พักอาศัยให้ครูผู้มาใหม่ ป้าพอนผู้อารีก็รีบรับเข้ามาอยู่ในบ้านด้วย ที่แรกก็คิดว่าอยู่ชั่วคราว แต่อยู่ไปอยู่มาได้ตั้งสองปีกว่าแล้ว ทางหมู่บ้านก็ยังไม่ดำเนินการปลูกบ้านพักให้เขา ครูหนุ่มจึงได้เรียนรู้ว่าที่จริงแล้วนั่นเป็นจารีตหนึ่งของหมู่บ้านนี้ ที่ คนหนุ่มคนสาว โสดจะออกจากบ้านจากเรือนแยกมาอยู่แต่เพียงผู้เดียวไม่ได้”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้เกณฑ์อายุในวัยหนุ่มสาว คือคำว่า **“ผู้หนุ่มผู้สาว”** (ผู้หนุ่มผู้สาว) เกิดจากคำว่า ผู้ หมายถึง คน + คำว่า หนุ่ม หมายถึง ไม่แก่ + คำว่า ผู้ หมายถึง คน + คำว่า สาว หมายถึง คำเรียกชื่อของผู้หญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปซึ่งยังมีผ้า ดังนั้น ผู้หนุ่มผู้สาว จึงหมายถึง ชายหญิงที่ยังไม่ได้แต่งงาน

ค. ค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้เกณฑ์อายุในวัยชรา

ตัวอย่างที่ 1

“ในละดูแฉว๊ว บ้าแฉว๊วຂອດ ຫາດສີຂາວບໍ່ງວາມອອກຈາກສອງຝັ່ງເກືອບຈອດກັບຢູ່ກາງນ້ຳ ບາງບ່ອນເບິ່ງດອນສູງ ໄທບ້ານຈຶ່ງມາເຮັດສວນຢາ ແລະປູກຜັກໃສ່ ກະແສນ້ຳສີຂຽວ ໃລບົກເຫືອດວົງ ເຫັນກ່ອນຫົນສີຂາວ ແດງ ດຳ ບອນແບບງຽບສະຫງົບຢູ່ກັບຜື່ນນ້ຳ **ຜູ້ຖ້າຜູ້ແກ່**ເວົ້າສູ່ຜົນຜັງວ່າ ບໍ່ເຄຍເຫັນນ້ຳລຸ້ນແຫ້ງໄອບານນີ້ ທ່າມະດາໃນເດືອນຈຽງ - ເດືອນອີ້ ນີ້ ບໍ່ທັນແນມເຫັນກ່ອນຫົນໃນຜື່ນນ້ຳດອກ...ຕ້ອງຜຸ້ນ ເດືອນຫ້າ ບຸນກຸດສົງການຜຸ້ນ”

(ອາຖັບແຫ່ງວົງໄພ ຫນ້າ 7)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากโดยใช้ตัวละครเอกชื่อผันเป็นผู้บรรยาย ผันเป็นครูหนุ่มในหมู่บ้านชนบทที่ต้องเดินทางเข้าเมืองเพื่อติดต่อราชการ ระหว่างการเดินทางต้องใช้เวลาและเดินทางไปด้วยความยากลำบาก หากแต่เมื่อผันคุ้นชินแล้วก็พบว่าไม่ได้ยากเย็นอย่างที่เคยเป็นมาก่อน ผันมักจะเพลิดเพลินไปกับทิวทัศน์สองข้างทางระหว่างที่เดินทางโดยเรือ ผันบรรยายว่า

“ในฤดูแล้ง น้ำแห้งขอด หาดสีขาวทอดยาวออกจากสองฝั่งเกือบจรดกันอยู่กลางน้ำ บางแห่งเป็นที่ดอนสูงชาวบ้านจึงมาทำสวนยา และปลูกผักไว้ กระแสน้ำสีเขียวใสค่อย ๆ แห้งขอลง เห็นก้อนหินสีขาว แดง ดำ นอนแบบเงียบสงบอยู่ใต้พื้นน้ำ คนเฒ่า

คนแก่เคยเล่าให้ฉันฟังว่า ไม่เคยเห็นน้ำขึ้นแห้งเร็วขนาดนี้ ธรรมดาในเดือนอ้ายเดือนยี่นี้ มองไม่เห็นพื้นน้ำหροก ต้องโน่น เดือนห้า สงกรานต์โน่น”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้เกณฑ์อายุในวัยชรา คือคำว่า “**ผู้เฒ่า** **ผู้คร่ำ**” เกิดจากคำว่า **ผู้** หมายถึง คน + คำว่า **เฒ่า** หมายถึง แก่, มีอายุมาก + คำว่า **ผู้** หมายถึง คน + คำว่า **คร่ำ** หมายถึง เฒ่า, เก่า, นาน ดังนั้น **ผู้เฒ่าผู้คร่ำ** จึงหมายถึง คนที่มีอายุมากแล้วนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“**ทั้งแม่เฒ่าทั้งป้าใจแก้ว** ทอดธัดเอากับด้อยความดิอิทธิใจอย่างล้นเหลือ
ปะไ้สรอจ้ออเมยธ้อยโทกรอจ้ออ **แม่เฒ่า**บั้งช้ำกับด้อยความแปกรอกแปกรใจ
แม่เฒ่าดิอิทธิใจแะแม่ใจแก้วไ้ล้ล้ **แล้ว**พามาบั้งอยู่ที่อันสมคอร **ทั้ง**
เฒ่าบั้งช้ำกะบั้งกะบ้อย **แต่**จ้ออความดิอิ **ตาม**พาสา**อจ้ออ** **อจ้ออ**”

(สายเวียดดงอวกับ หน้า 37)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์ตอนที่พ่อแม่บุญธรรมของร้อยโทกองแก้วมาเยี่ยมลูกชายซึ่งเป็นทหารยศร้อยโทอยู่ในกองทัพ เมื่อมาถึงปรากฏว่าพ่อแม่บุญธรรมได้พบกับแม่ที่แท้จริงของร้อยโทกองแก้วอยู่ที่บ้านหลังนั้นด้วย เมื่อได้พบกันทั้งสองฝ่ายก็จำหน้ากันได้ทันที หลังจากไ้ถามจนแน่ชัดแล้วก็ต่างแสดงความดีอกดีใจที่ได้พบกันอีกครั้ง ส่วนร้อยโทกองแก้วและภรรยาไม่รู้ความจริงก็ยืนเงิบด้วยความงุนงงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะก่อนหน้านี้ผู้ที่พ่อแม่บุญธรรมบอกว่าเป็นแม่ของเขาก็คือป้าใจแก้ว ผู้ที่เขาสั่งให้ทหารลูกน้องนำตัวมาจากศูนย์อพยพ เพื่อมาทำงานรับใช้เขาและภรรยา เหตุการณ์ข้างต้นผู้เขียนบรรยายว่า

“**ทั้งแม่เฒ่าทั้งป้าใจแก้ว** กอดรัดกันด้วยความคิดอกดีใจอย่างล้นเหลือ **ทั้ง**ไ้สอง
ผู้เมียร้อยโทกองแก้ว **มอง**หน้ากันด้วย**ความ**แปลกอกแปลกใจ **แม่เฒ่า**ดิอิทธิใจแะแม่ใจ
แก้วให้ลูกขึ้น **แล้ว**พามาบั้งอยู่ที่อันสมคอร **ทั้ง**เซ็คน้ำตา **ทำ**หน้าตื่นตันด้วย**ความ**ดีใจ
ตามประสา**ของ** **คนเฒ่าคนแก่**”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้เกณฑ์อายุในวัยชรา คือคำว่า “**แม่เฒ่า**” (แม่เฒ่า) เกิดจากคำว่า **แม่** หมายถึง ผู้หญิงในฐานะที่เป็นผู้ให้กำเนิดลูก, เป็นคำเรียกผู้หญิงทั่วไปว่าแม่หญิง + คำว่า **เฒ่า** หมายถึง แก่, มีอายุมาก ดังนั้น **แม่เฒ่า** จึงหมายถึงผู้หญิงทั่วไปที่มีอายุมากแล้ว

“**อินเต๋ออินเต๋อ**” อิน หมายถึง มนุษย์ + คำว่า เต๋อ หมายถึง แก่, มีอายุมาก + คำว่า อิน หมายถึง มนุษย์ + คำว่า เต๋อ หมายถึง เฒ่า, เก่า, นาน ดังนั้น อินเต๋ออินเต๋อ จึงหมายถึง คนที่มีอายุมากแล้วนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 3

“นางวิงฉวน วิ่งไปท้อผายน้ำขึ้นมาล้างหน้าล้างสบู่ตบมือมีเสียงกริ่งกริ่ง และ
 สิ้นเสียงกริ่งกริ่ง แล้วตัดสินใจออกไปตามทาง เข้าไปหาหมู่บ้านทางด้านใต้ของ
 สะพานมบิงล่องแจ้ว เมื่อนางไปรอดสมท้อผายน้ำของหมู่บ้านก็รีบวิ่งไปหา
 ละครได้ยินเสียงกริ่งกริ่งมากรอกของ**แม่เต๋อ**อินเต๋ออยู่ในคูบบ้อย ฉิ่งตั้งอยู่ทางสวนอ้อย”
 (สองเถื่อนบ้อย เล่ม 2 หน้า 7-8)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์ตอนที่นางวิงฉวนหนี
 ราวปฏิวัติรูปงามถูกทหารรัฐบาลภายใต้การนำของอเมริกาจับตัวมา นางวิงฉวนหนีออกมาจากการ
 จับกุมตัวได้ แล้วหลบซ่อนอยู่จนเกือบใกล้รุ่งจึงเดินออกมา เหตุการณ์หลังจากนั้นผู้เขียนบรรยาย
 ไว้ว่า

“นางวิงฉวน ลงไปที่ห้วยแล้วก็น้ำขึ้นมาล้างหน้าล้างตา เสร็จแล้วตัดสินใจเดิน
 ไปตามทาง เข้าไปหาหมู่บ้านทางด้านใต้ของสนามบิงล่องแจ้ว เมื่อนางไปถึงดงกล้วยตานี
 กอหนึ่งใกล้กับริมห้วย นางได้ยินเสียงบ่นถึงความทุกข์ยากของ**แม่เต๋อ**คนหนึ่งอยู่ใน
 กระต่อมน้อย ซึ่งตั้งอยู่ทางสวนอ้อย”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้เกณฑ์อายุในวัยชรา คือคำว่า
 “**แม่เต๋อ**” (แม่เถ่า) เกิดจากคำว่า เต๋อ หมายถึง ผู้หญิงในฐานะที่เป็นผู้ให้กำเนิดลูก, เป็นคำเรียก
 ผู้หญิงทั่วไปว่าแม่หญิง + คำว่า เต๋อ หมายถึง แก่, มีอายุมาก ดังนั้น เต๋อเต๋อ จึงหมายถึง
 ผู้หญิงทั่วไปที่มีอายุมากแล้ว

1.1.4 ค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้การเปรียบเทียบกับสรรพ
 สิ่ง ซึ่งคำเรียกคนที่เกิดจากการสร้างคำลักษณะนี้มักจะปรากฏลักษณะในการใช้เพื่อปริภาษ หรือใช้
 เรียกบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ประพฤติตามแบบแผนของกลุ่มของคณะเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 1

“โอเอ ! **บักบอบ**มึงเรีย ฉิ่งแม่บ่มึงทมิบปากทมิบเต๋อเอาเต๋อ มึงรู้แล้วอ้อ
 บับบอฮึงกับบักจ๋อได้มานั่งตากแดดสะเต๋อวิบวิบสะเต๋ออ้ออ้ออยู่ในทมิบ ?”

(“พายุฉิวฉิว” 13 ปี บักบะพัน บักกระอิ ในเวทิจิไร หน้า 88)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของตัวละคร สถานการณ์ในเรื่องขณะนี้ในตอนนี้เป็นตัวละครชายสองคนชื่อเรื่องและเอกซึ่งเป็นเพื่อนกันกำลังโต้เถียงอยู่หลังจากที่โต้เถียงกันมาได้สักพัก เอกก็พูดใส่เรื่องว่า

“โอ๊ย ! **บักปอบ**มึงเฮ้ย ไซว่ามึงหลวมปากหลวมคอกพูดเอาเองแท้ ๆ มึงรู้หรือไม่ทำไมมึงกับกูถึงได้มานั่งตากแดดกินลมกินแล้งอยู่ในนี้”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้การเปรียบเทียบเทียบกับสรรพสิ่ง คือคำว่า “**บักปอบ**” (บักปอบ) เกิดจากคำว่า บัก หมายถึง คำเรียกชายที่เสมอกันหรือต่ำกว่า + คำว่า ปอบ หมายถึง ฝิชนิดหนึ่งเชื่อกันว่ากินตับไตไส้พุงคนเสร็จแล้วก็จะหนีไป บักปอบ จึงหมายถึง ชายที่มีลักษณะเป็นปอบ เป็นคำที่ตัวละครใช้ในการบริภาษแต่ในเหตุการณ์ที่ใช้คำบริภาษนี้ไม่รุนแรง เพราะตัวละครทั้งคู่เป็นเพื่อนกันและเรื่องที่ได้เถียงกันนั้นก็ไม่ใช่เรื่องที่รุนแรงที่เกิดขึ้นกับตนเอง เป็นเพียงการโต้เถียงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ทั้งคู่ได้พบเจอและมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 2

“**นางกะปาดอย่าง** ทังทวม ทังจิบสับดัจจอดบาดตังจ๋ ส่วน**นางทงทง**
ทมารทงบ้อยสับฮักไทลว่ทิวอดบาดยาว ๆ แล้วย่างทังบิดทังบัจจออกไปทาท้อง
บอกร พอกรบ้เบ็งทาทิ และ พังสรงบารทังไรลวดว่า แฉ่มพอกรลาว “ลัษฌิม” ฮาดจะ
ทาทิงอยู่พวกรฮิสานของไทบ่ได้แลแล้วแฉ่มมาแบ่นบารทังทวาทิ อยู่ทังจิบรับใล้ทะทวน
ฮามะลิกาลินทงทงบ่มีเฉลียด พอกรบ้นจัจจมาแบ่นบารรับใล้รอบทงอยู่ในสำนทวงวน
สาธาณเอฮือฮือของฮามะลิกาลินแฉ่งนี่”

(สรองเอื้อยบ้อง เล่ม 1 หน้า 68)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากเหตุการณ์ที่พวกทหารรับใช้อเมริกาจับตัวนางวงพันและนางดวง สองสาวนักรบภูษาดิขึ้นเครื่องบินจากเวียงจันทน์มาที่ล่องแก่งเมื่อมาถึงทหารได้พานางทั้งสองคนไปที่บ้านหลังหนึ่ง ภายในบ้านมีหญิงรับใช้อยู่หลายคน ซึ่งผู้เขียนบรรยายบุคลิกลักษณะและกิริยาท่าทางของหญิงเหล่านั้นไว้ดังต่อไปนี้คือ

“**นางกะปาดอย่าง** ทังถาม ทังจิบปากจิบคอก ส่วน**นางหน้ามะละกอบุ๋ย**ปากยักไหล่
แล่วก็เดินกันบิดกันเบี้ยวออกไปทางนอกห้อง พวกนี้คู้ทาทิและฟังจากลำเนียงพูดแล้วเป็น
พวกลาว “ครับหม” อาจจะทามาหากินอยู่ที่ภาคอีสานของไทยไม่ได้แล้วจึงมาเป็นนางนกร
ราตรีอยู่ที่เวียงจันทน์รับใช้ทหารอเมริกาจนโทรมแล้ว พวกมันจึงส่งมาเป็นนางคอยใช้ทุก
อย่างอยู่ในสำนักงานสาขาซีเออาร์ของอเมริกาในแห่งนี้”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้การเปรียบเทียบกับสรรพสิ่ง คือคำว่า

“**นางกะปาดย้ง**” (นางกะปาดย้ง) เกิดจากคำว่า นาง หมายถึง คำนำหน้าเพศหญิง
ทั่วไป + คำว่า กะปาด หมายถึง ชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกรูปร่างใกล้เคียงกับกบหรือเขียด +
คำว่า ย้ง หมายถึง ทำให้สุกด้วยการวางไว้เหนือไฟ เพื่อให้สุกกระทู้ทั่วกัน หรือให้แห้ง ดังนั้น
นางกะปาดย้ง จึงหมายถึง หญิงที่คล้ายกะปาดย้งไฟ บริบทหมายถึง ไม่สวยงาม

“**นางทนต์มวาทุ้ง**” (นางหน้ามะละกอ) เกิดจากคำว่า นาง หมายถึง คำนำหน้าเพศ
หญิงทั่วไป + คำว่า ทนต์ หมายถึง ส่วนของศีรษะตั้งแต่หน้าผากลงมาจดคาง + คำว่า มวาทุ้ง
หมายถึง มะละกอ ดังนั้น นางทนต์มวาทุ้ง จึงหมายถึง หญิงที่ใบหน้าคล้ายมะละกอ

ทั้งสองคำเป็นคำบริภาษ ใช้เรียกตัวละครหญิงชาวต่างชาติซึ่งในที่นี้หมายถึงหญิงชาวไทย
อีสาน ที่มีสถานะเป็นคนรับใช้และนางบำเรอ คอยรับใช้ทหารที่เป็นศัตรูของชาตินลาว อีกทั้งมี
กิริยาท่าทางอันไม่เหมาะสมดังตามที่ตั้งคณลาวให้การยอมรับ จึงใช้คำบริภาษในการเรียกตัว
ละครดังกล่าว

1.2 ค่านามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้คำเรียกญาติ จากการศึกษาพบคำเรียกญาติ
มีวิธีการสร้างคำโดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

1.2.1 คำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การระบุเพศ แบ่งออกเป็น

ก. คำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การระบุเพศชาย พบว่ามีการสร้างคำ โดยใช้คำ
ระบุเพศชายร่วมกับคำเรียกญาติ

ตัวอย่างที่ 1

“ฉายโวกวางถิน บั้งเฮ็ดแฉะอั้งไ้ฉัดเชื้ออั้งใบช้ำอยู่ก้องกรกไม้แฉมทางสาม
แฉก แฉมช้นฮึงสาวอย่างเจ้ามาเพื่อทวิบแดด จั้งทวม

ทลวนสิไปใส่ง ?

โอ...! สะบายดิ**ม่ฉุ** ทลวนสิไปพะบาดโวนสัน

ไปฉินดงวอแฉมอั้ง ?

เจ้า...”

(สายเลียดดงอั้ง หน้า 9)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์ที่น่าใจแก้วตัวละครสำคัญของเรื่องที่กำลังท้องอ่อน ๆ พลัดหลงจากสามีและลูกไปละคนละทิศละทางเนื่องจากภาวะสงคราม นางจึงต้องเดินทางตัวคนเดียว ออกเดินทางมาสักระยะนางก็หยุดพักเหนื่อยที่ใต้ต้นไม้ได้พบกับชายวัยกลางคนผู้หนึ่ง ชายผู้นั้นได้พูดคุยสอบถามนางใจแก้วและให้การช่วยเหลือโดยการติดต่อผู้ที่เดินทางไปทางเดียวกันกับนาง แล้วขอให้นางได้ติดเกวียนไปยังจุดหมายปลายทางด้วย ผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์ช่วงที่ชายวัยกลางคนพูดคุยกับนางใจแก้วไว้ว่า

“ชายวัยกลางคน นั่งเอาผ้าขาวม้าเช็ดเหงื่อที่ใบหน้าอยู่ได้ร่มไม้ริมทางสามแยก มองเห็นหญิงสาวเดินเข้ามาเพื่อหลบแดด จึงถามไปว่า

“หลานจะไปไหน?”

ส่วนนางใจแก้ว ก็ตอบว่า... “สบายดีพ่อลุง หลานจะไปพะบาด โพนสัน”

ลุงถามต่อว่า “ไปคนเดียวนี้หรือ?”

หลานจึงตอบว่า “ใช่จะ”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การระบุเพศชาย คือคำว่า “**พ่อลุง**” (พ่อลุง) เกิดจากคำว่า **พ่อ** หมายถึง ชายผู้ให้กำเนิดแก่ลูก, ผู้เป็นใหญ่, หัวหน้า + คำว่า **ลุง** หมายถึง ชายผู้เป็นที่ของแม่หรือพ่อ ดังนั้น **พ่อลุง** จึงหมายถึง ชายผู้เป็นที่ของแม่หรือพ่อผู้เป็นใหญ่ ซึ่งในที่นี้เป็นคำที่น่าใจแก้วใช้เรียกตัวละครเพศชายที่มีอายุมากกว่าตนแม้จะไม่ได้รู้จักกันมาก่อนและไม่ใช่วญาติจริง ๆ แต่ก็ใช้คำเรียกเรียกญาติในการเรียก

ข. คำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การระบุเพศหญิง พบว่ามีวิธีการสร้างคำ โดยใช้คำระบุเพศหญิงร่วมกับคำเรียกญาติ

ตัวอย่างที่ 1

“ผู้เฒ่า ย่อมมีไต่อย่างสุภาพอ่อนโยน

สบายดี**แม่บัว** ลูกมาขังเฉิงพาอาใสจักฮินแฉวอภังไป ไปได้บับ?

โ...ว่าสิแฉวอภังได้จ้งใจ? มา... เอ้ามาลูกเอ๊ย...! ขึ้นมือเอ็งเรือนสารก่อน แฉวอภังออยเอ้าวมกับ”

(สายเวียดจวงวัน หน้า 2)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์ที่น่าใจแก้วตัวละครสำคัญของเรื่อง พลัดหลงจากสามีและลูกไปละคนละทิศละทางเนื่องจากภาวะสงคราม นางใจแก้วเดินทางไปจนมืดค่ำแล้วก็เจอบ้านหลังหนึ่ง จึงร้องเรียกเจ้าของบ้านซึ่งเป็นหญิงวัยกลางคนเพื่อจะขอ

พักอาศัยอยู่ด้วยสักคืน ข้อความต่อไปนี้เป็นข้อความบรรยายเหตุการณ์และบทสนทนาระหว่างนางใจแก้วกับหญิงเจ้าของบ้านว่า

“ผู้ที่มา ยกมือไหว้อย่างสุภาพอ่อนโยน

สวัสดิ์แม่ป้า ลูกมาขอพักอาศัยสักคืนแล้วก็จะไป จะได้หรือไม่

โอ้ พูดยกแบบนั้นได้อะไร มา เข้ามาลูกเอ๊ย จึ้นมาบนบ้านเสียก่อนแล้วจึงค่อย
พูดคุยกัน”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การระบุเพศหญิง คือคำว่า “แม่ป้า” (แม่ป้า) เกิดจากคำว่า แม่ หมายถึง คำเรียกหญิงทั่วไปว่าแม่หญิง + คำว่า ป้า หมายถึง พี่ของพ่อและแม่, เมียของลุง ดังนั้นคำว่า แม่ป้า จึงหมายถึง คำที่ใช้เรียกหญิงที่เป็นพี่ของพ่อและแม่ ในที่นี้เป็นคำที่นางใจแก้วใช้เรียกตัวละครเพศหญิงที่มีอายุมากกว่าตนแม้จะไม่ได้รู้จักกันมาก่อนและไม่ใชญาติจริงๆ แต่ก็ใช้คำเรียกเรียกญาติในการเรียกขาน

1.2.2 คำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์อายุ คือ คำเรียกญาติที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ที่มีอายุมากกว่าและน้อยกว่า โดยใช้คำเรียกญาติร่วมกับคำระบุเพศหรือความสัมพันธ์

ตัวอย่างที่ 1

“ถันลั๊บบ้าดำดิเดฉิไต้ลาวไบบ๋วไฉ ? บ้องบ๋ต๋อนไปบะลาวไฉได้ แฉมันลาวบับไฉฉิ
บับผู้ลาวบ้องเมือยามบ้ำสาวຂອງบ้องอยู่ທີ່เมืองหลวงพะบ่าง”

(สรองเอื้อยบ้อง เล่ม 1 หน้า 20)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของตัวละครหญิงสาวชื่อ “วงเพ็ด” พูดเจรจาท่องกับตัวละครชายชื่อ “สิงทอง” สิงทองเป็นทหารยศร้อยเอกของกองทัพประเทศลาวภายใต้การนำของอเมริกา ส่วนวงเพ็ดอยู่ในขบวนการแนวลาวยุติธรรม นางวงเพ็ดเป็นหญิงสาวสวยและเป็นที่ยอมรับของร้อยเอกสิงทอง นางพยายามจะหลบหนีออกจากกองทัพจึงสร้างอุบายว่านางต้องการจะไปกั้วกะจำเพื่อไปเยี่ยมญาติโดยนางต้องการให้ป้าคำดีไปด้วย ข้อความต่อไปนี้เป็นบทที่นางวงเพ็ดเจรจาท่องกับร้อยเอกสิงทองว่า

“ถ้อย่างนั้นจะให้ป้าคำดีไปกับใคร น่องไม่สามารถทิ้งไปได้เพราะเขานั้นแหละ
จะเป็นผู้พาน่องกลับไปเยี่ยมน้าสาวของน่องอยู่ที่เมืองหลวงพระบ่าง”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้คำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์อายุ ที่ผู้พูดซึ่งก็คือวงเพ็ดใช้เรียกผู้ที่มีอายุมากกว่าโดยการใส่คำระบุเพศ คือคำว่า “บ้ำสาว” (น้าสาว) เกิดจากคำว่า

บัว หมายถึง น้องชายหรือน้องสาวของแม่, เรียกผู้ที่มีวัยอ่อนกว่าแม่ + คำว่า สาว หมายถึง คำเรียกหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปซึ่งยังไม่มีผัว ดังนั้น บัวสาว จึงหมายถึง น้องสาวของแม่ที่ยังไม่มีผัว

ตัวอย่างที่ 2

“ในที่สุดอ้ายฉิวก็ทวงวิงไปเอ้านางอ๋ โดยยกรเขตผืนว่า ดินเองไม่มีเชื้อแธง ไปมาทาได้ในงานทักท้อบ้ำຂອນທ້ຽງຍາກ ສອງຜົວເມຍກໍ່ຈະຄ່ອຍອົດຄ່ອນທົນລ້ຽງພໍ່ແມ່ ເອງ ພໍ່ບໍ່ບາກ ບັງເຈົ້າຄິນໃຊ້ຄວາມຄິດ ແລະມີຕໍ່ມາພໍ່ຈິງຕົກລົງໃຫ້ລິຈູໄປຮຽນ ແລະ ເຜີນຍັງເວົ້າວ່າ ກ່ອນຈະໄປກໍ່ຕ້ອງເຮັດພິທີຄອບເຈົ້າບ້ານເຈົ້າເຮືອນຄັກແນ່ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາລິຈູ ອ້າຍລິຈູ ແລະ ເອື້ອໄພ່ດີໃຈຈົນບໍ່ຮູ້ແນວຊິເວົ້າທີ່ພໍ່ເຫັນດີໃຫ້**ນ້ອງລາຍ**ໄປຮຽນໜັງສື”

(“กะดูทออาเมวีกา” ไรเมเวือງສັ້ນ ລາງວັນ “ຊິໄຮ” ລາວ ຫນ້າ 54)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของลิดูที่ผู้เขียนใช้ให้เป็นผู้บรรยายเหตุการณ์ ลิดูเป็นเด็กหนุ่มอาศัยอยู่กับครอบครัวที่มีพ่อแม่ที่แก่แล้วกับพี่ชายและพี่สะใภ้ ครอบครัวของลิดูมีอาชีพทำนาและล่าสัตว์ โดยหัวเรี่ยวหัวแรงของครอบครัวคือพี่ชายและพี่สะใภ้ ลิดูมีความฝันว่าอยากเข้าไปเรียนหนังสือในเมือง เขาพยายามขอร้องพ่อแม่แต่ก็ไม่สำเร็จ พี่สะใภ้สงสารลิดูจึงไปช่วยพูดกับพี่ชายเพื่อให้พี่ชายของลิดูไปพูดกับพ่อแม่ ข้อความต่อไปนี้เป็นตอนที่ลิดูบรรยายเหตุการณ์ตอนที่พี่ชายไปคุยกับพ่อแม่ว่า

“ในที่สุดพี่ลีซงก็ตกลงไปพูดกับพ่อ โดยยกเหตุผลว่า ตนเองมีเรี่ยวแรงทำมาหากิน หากยากลำบากก็ยังมีกันสองคนผัวเมียช่วยกันทำเลี้ยงพ่อแม่เอง พ่อไม่พูด นิ่งเงียบเหมือนคนกำลังใช้ความคิด และวันต่อมาจึงตกลงให้ลิดูไปเรียน และท่านยังพูดว่า ก่อนจะไปก็ต้องทำพิธีครอบเจ้าบ้านเจ้าเรือน เพื่อปกปักษ์รักษาลิดู พี่ลีซง และพี่สะใภ้ดีใจจนไม่รู้จะพูดออกมาอย่างไรที่พ่อให้**น້ອງชาย**ไปเรียนหนังสือ”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์อายุ ได้แก่คำว่า “**น້ອງลาย**” (น้องชาย) เกิดจากคำว่า น້ອງ หมายถึง ผู้ร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันและเกิดทีหลัง + คำว่า ลาย หมายถึง มนุษย์เพศผู้ ดังนั้น น້ອງลาย จึงหมายถึง ผู้เป็นเพศชายเกิดทีหลังและร่วมบิดามารดาเดียวกัน

1.2.3 คำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การแสดงควมนับถือ กล่าวคือใช้คำว่า “อา” ประกอบสร้างร่วมกับคำเรียกญาติ

ตัวอย่างที่ 1

“ຂ້ານ້ອຍມາຂໍລູກລາຍກັບຄືນ ເພາະວ່າມັນກະຮອດມື້ກໍານົດເວລາແລ້ວ ຈົ່ງວ່າຍາລູ ພໍ່ລິໃຫ້ມັນເມືອງນ່າຂ້ານ້ອຍໄດ້ແລ້ວບໍ່ ? ເວົ້າແທ້**ຍາລູກ**ກໍ່ອີ່ດູກູນາພໍ່ລູກພວກຂ້ານ້ອຍແດ່ ລູ້ມື້ນີ້

ຂ້ານ້ອຍກ່າວມີເຫຼືອມີແຮງ ລາດໄຮໄຖນາຫາເຂົ້າຫານ້າມາສູ່ລູກສາວນີ້ກິນອີກແລ້ວ ຈົ່ງວ່າຍາກ
ໄດ້ອ້າຍມັນເມື່ອລູວ່ານເຫຼືອລູແຮງຂ້ານ້ອຍ ຍາລຸງຊີອີດູກູນາແນວໃດ ?”

(ພາຍຸຊີວິດ ຫນ້າ 25)

ຈາກຂໍ້ຄວາມທີ່ຍົກມາຂ້າງຕົ້ນເປັນບຸກຄົນຂອງຕົວລະຄອນຮາຍຮາຊາຜູ້ເປັນພໍ່ຂອງເກ່ງ ຄຽວກັບ
ຂອງເກ່ງຕິດເນີນຕາຈາງວາງ ເມື່ອເຖິງກຳນົດໃຫ້ເນີນຄຽວກັບຂອງເກ່ງ ໄດ້ເກີດຂຶ້ນ ຈຶ່ງຕ້ອງສົ່ງເກ່ງຊຶ່ງ
ເມື່ອນັ້ນຍັງເປັນເຖິງເດັກຊາຍ ໄປຢູ່ທີ່ບ້ານຂອງຕາຈາງວາງເພື່ອເຮັດເປັນຄົນຮັບໃຊ້ແທນເງິນ ພວກຮຸບ
ກຳນົດເວລາທີ່ຕົກລົງກັນພໍ່ຂອງເກ່ງຈຶ່ງມາຮັບເກ່ງຄືນບ້ານ ຂໍ້ຄວາມຕໍ່ໄປນີ້ເປັນຂໍ້ຄວາມທີ່ພໍ່
ຂອງເກ່ງພູດຂໍຮ້ອງຕາຈາງວາງຊຶ່ງເປັນເຈົ້າເນີນວ່າ

“ຂ້ານ້ອຍມາຂອບຊາຍກັບຄືນ ເພາະໄດ້ເຖິງກຳນົດເວລາແລ້ວ ທ່ານລູກ
ຈາງວາງພວກຈະໃຫ້ມັນຄືນໄປກັບຂ້ານ້ອຍໄດ້ຫຼືບໍ່ ຍາກໃຫ້ທ່ານລູກຊ່ວຍກູ້ເຮົາພໍ່ລູກດ້ວຍ
ເພາະທຸກວັນນີ້ຂ້ານ້ອຍກໍ່ບໍ່ມີເຮົາມີແຮງ ທ່ານໄດ້ເຮົາເຮົາເຮົາເຮົາເຮົາເຮົາເຮົາເຮົາເຮົາ ຈຶ່ງຍາກໄດ້
ທີ່ຊາຍຂອງມັນຄືນໄປຊ່ວຍອອກແຮງເຮົາ ທ່ານລູກຈະກູ້ເຮົາໄດ້ຫຼືບໍ່”

ຂໍ້ຄວາມນີ້ປຽບຄຳເອີ້ນຊື່ທີ່ໃຊ້ເພື່ອສະແດງຄວາມນັບ ໄດ້ແກ່ຄຳວ່າ “ຍາລຸງ” (ທ່ານ
ລູກ) ເກີດຈາກຄຳວ່າ ຍາ ເປັນຄຳທີ່ຕັດມາຈາກຄຳວ່າ ອາຊາ ໃຊ້ນຳເນື້ອນາມຂອງຜູ້ມີສະຖານະສູງສຸດ
+ ຄຳວ່າ ລຸງ ໝາຍເຖິງ ຜູ້ຊາຍຂອງພໍ່ຫຼືແມ່ ຫຼືຊາຍທີ່ມີວັດໄລ່ເລີຍແຕ່ແກ່ກ່ວາພໍ່ຫຼືແມ່, ຄຳເອີ້ນຊາຍ
ທີ່ບໍ່ຮູ້ຈັກແຕ່ມັກຈະມີອາຍຸແກ່ກ່ວາພໍ່ຫຼືແມ່ ດັ່ງນັ້ນ ຍາລຸງ ຈຶ່ງໝາຍເຖິງ ຄຳທີ່ໃຊ້ເອີ້ນຊື່ທີ່ແກ່ກ່ວາພໍ່ແມ່ທີ່
ສະແດງອອກເຖິງຄວາມນັບຖືອອກສູງ ແລະຈາກບຸກຄົນໃນເລື່ອງກໍ່ເປັນຄຳທີ່ຕົວລະຄອນໃຊ້ເອີ້ນຊື່ທີ່ມີອາຍຸ
ຫຼາກຫຼາຍທີ່ບໍ່ໃຊ້ເຖິງຄວາມຈິງ ໆ ແລະຕ້ອງສະແດງເຖິງຄວາມເຄາະເຫຼີຍເຫຼືອເປັນອັນຍິ່ງ

ຕົວຢ່າງທີ່ 2

“ຂ້ອຍທ່າທ່າເບັນຄົນຮູ້ຄຳຂອງມັນ ຂ້ອຍເວົ້າວ່າ

-ອ້າວ ! ຈົ່ງໄວ້ໃຫ້ຍາແມ່ໂຕຫນຶ່ງລະບໍ່ ! ຍາລ່ກິນໂຕຫນຶ່ງ ເຈົ້າສິງສະຫວັນ ກິນໂຕຫນຶ່ງ
ກະອິ່ມລະຕີ ອາຫານທີ່ຍາແມ່ເຫ້ໃຫ້ກໍ່ຄືວ່າຫລາຍຢູ່ເດຍາລ່ !

ຄັນຊັ້ນມຶງບໍ່ໄສ້ແຕກຫວະຊັ້ນນ່າ ?

ບໍ່ ! ຂ້ານ້ອຍກິນແຈ່ວນີ້ກໍ່ໄດ້ແລ້ວ ລຸກອີ່ດູຍາແມ່ ໄດ້ຍິນເພິ່ນລົມຍາກກິນບັງນົກ
ມາຫລາຍມື້ແລ້ວແດ

ບໍ່ ບໍ່ ບໍ່ ຢ່າຫລາຍຜະຫຍາຫລາຍ ຫາລະບັງຫມົດຫັ້ນເລື່ອງຍາແມ່ ຍາເມີ່ຈົ່ງອອກອີງ
ເອົາໃຫມ່ ເອົາ ຂັງວຫວົກຂັງວບັງຍາກກິນເຂົ້າບານນີ້ນ່າ”

(ພາຍຸຊີວິດ ຫນ້າ 27)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทบรรยายเหตุการณ์การสนทนาระหว่างเก่งกับตาจางวาง เก่งเป็นเด็กหนุ่มคนรับใช้ที่ครอบครัวส่งมาทำงานใช้หนี้อยู่กับตาจางวาง วันหนึ่งตาจางวางและลูกชายหลอกล่อให้เก่งเข้าไปในป่าเพื่อล่าสัตว์กับพวกเขา เก่งจำต้องไป วันนั้นล่าสัตว์ได้หลายชนิด รวมถึงนกเป่าสามตัว เมื่อถึงเวลาพักกินข้าว ตาจางวางสั่งให้เก่งปิ้งนกทั้งสามตัว เก่งคิดแล้วว่ามีคนอยู่สามคนพอดี แต่ก็แสร้งพูดออกไปในเชิงสำนึกบุญคุณของครอบครัวตาจางวางซึ่งใจร้ายทารุณกับเก่งมาตลอด ข้อความต่อไปนี้เป็นบทบรรยายที่เก่งเล่าตอนที่ตนสนทนากับตาจางวางว่า

“ขอยทำตัวเป็นคนรู้คุณของมัน ขอยพูดว่า อ้าว เหลือไว้ให้ท่านแม่ตัวหนึ่งใช้ใหม่ ท่านพ่อกินตัวหนึ่ง เจ้าสิ่งสะหวันกินตัวหนึ่งก็คงอ้ม อาหารที่ท่านแม่ห่อให้ก็ถือว่ามากอยู่นะท่านพ่อ หลังจากนั้นตาจางวางก็ตอบว่า “ถ้าอย่างนั้นมึงไม่หิวจนไส้แตกหรือหรือ? เก่งตอบว่า “ไม่ ข้าน้อยกินแจ่มนี้ก็ได้แล้ว ลูกเป็นห่วงท่านแม่ ได้ยินท่านบ่นอยากกินปิ้งนกมาหลายวันแล้ว” ตาจางวางก็ตอบว่า “ไม่ ๆๆ อย่ามาเรื่องเยอะ นั่นแหละปิ้งนกนั่นแหละ เรื่องท่านแม่ ท่านแม่ค่อยหาหยิงเอาใหม่ เอา รีบถอนรีบปิ้ง อยากกินข้าวแล้วนี่”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การแสดงความนับถือ ได้แก่คำว่า “**ยาจม**” (ท่านแม่) เกิดจากคำว่า ยา เป็นคำที่ตัดมาจากคำว่า อาชญา ใช้นำหน้านามของผู้มียศบรรดาศักดิ์สูง + คำว่า จม หมายความว่าให้กำเนิดหรือเลี้ยงดูลูก, คำที่ลูกเรียกหญิงผู้ให้กำเนิดหรือเลี้ยงดูตน, คำเรียกหญิงทั่วไปว่าแม่ ดังนั้น คำว่า ยาจม จึงหมายถึง หญิงผู้ให้กำเนิดหรือหญิงทั่วไปที่มียศบรรดาศักดิ์สูง จากบริบทเป็นคำที่ตัวละครใช้เรียกผู้ที่มีอายุมากกว่าที่ไม่ใช่ญาติ จริง ๆ และต้องการแสดงถึงความเคารพนับถือเป็นอย่างยิ่ง

1.2.4 คำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การสืบสายเลือด แบ่งออกเป็น

ก. คำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การสืบสายเลือดแบบร่วมสายเลือด หมายถึง คำเรียกญาติที่มาจากสืบสายเลือดโดยตรง

ตัวอย่างที่ 1

“เราถามเผื่อนว่าอ้ายรู้จักรบ้องสาวของอ้ายบุบมีบ่? เผื่อนติดอยู่ดาวตบั้งจิ้งจิ้งจิวว่า **บ้องสาวถึง**ของสะทาบุนมีทอะ? เราอ้อมพ้อมบักจิกทื่อ บ้องทิวะอ้ายติบ้องสาวของสะทาบุนมี มีพวงผู้ดรวอ้ายไปเมือจไท่มบับ ลวอัยงรยงอยู่โรงรยงมัดทะฮิม ลวอ็อว่านงอวัณดิ”

(สองเอื้อยบ้อง เล่ม 3 หน้า 56)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทบรรยายเหตุการณ์การสนทนาระหว่างตัวละครสองตัว หญิงชาย ตัวละครฝ่ายหญิงคือนางต้องใจ ส่วนตัวละครชายคือบุคคลที่นางต้องใจเรียกว่าอายุนุมมี ทั้งคู่เป็นกองกำลังของฝ่ายปฏิวัติกำลังสนทนาเกี่ยวกับผู้อพยพที่ไปอยู่ในที่ปลอดภัยได้แล้ว และสอบถามถึงคนรู้จักของตน บทสนทนามีดังต่อไปนี้คือ

“เราถามเขาว่าที่รู้จักน้องสาวของพี่นุมมีไหม เขาคิดอยู่ครู่หนึ่งจึงตอบว่า น้องสาวแท้ ๆ ของพี่นุมมีหรือ ? เรายืมพร้อมกับพยักหน้า น้องโกหกอายหรือ น้องสาวของพี่นุมมี มีเพียงผู้เดียว ตอนที่ไปเมืองใหญ่นั้น หล่อนยังเรียนอยู่โรงเรียนมัธยมชื่อว่านางวันดี”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การสืบสายเลือดแบบร่วมสายเลือด ได้แก่คำว่า **“น้องสาวแท้”** (น้องสาวคิง) เกิดจากคำว่า **น้อง** หมายถึง ผู้ร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันและเกิดทีหลัง + คำว่า **สาว** หมายถึง คำเรียกหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปซึ่งยังไม่มีผัว + คำว่า **แท้** หมายถึง ตัวตน ร่างกาย ดังนั้น **น้องสาวแท้** จึงหมายถึง **น้องผู้หญิงร่วมสายเลือด**

ข. คำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การสืบสายเลือดแบบไม่ร่วมสายเลือด
หมายถึง คำเรียกญาติที่ไม่ได้มาจากการสืบสายเลือดโดยตรง

ตัวอย่างที่ 1

“ตอนนั้นเขายังน้อย แม้แต่เกิดเสิร์กขึ้นอยู่ทางเมืองจวงจัน เขากำลังไปทลันอยู่เรือนซ่ง แม้สงวปีนดักขึ้นอย่างกะทันหัน แม้แม่ຂອງໝູ່ບອກໃຫ້ເຂົາລີ້ຢູ່ເຮືອນໝູ່ເສຍກ່ອນ ຈົນເຫັນຄົນແຕກຕົ້ນ ບ້ານເຮືອນຖືກໄຟໄໝ້ ສງອີກກະທຶກສຶກໂຄມດັງກຶກກ້ອງທົ່ວຕົວເມືອງ ອົດອົດເຖິງແມ່ບໍ່ໄດ້ ຈຶ່ງແລ່ນອອກຈາກເຮືອນບ່ອນລີ້ໄປ ແຕ່... ບໍ່ເຫັນແມ່ແລ້ວ ເຫັນແຕ່ພໍ່ກ່າວຍິງຕໍ່ສູ້ກັບທະຫານສັດຕູແລ້ວກໍຖືກທະຫານຝຣັ່ງຈັບໄປ ຈຶ່ງໄດ້ແຕ່ຮ້ອງໄຫ້ແລ່ນບິນເປໄປກັບຊາວບ້ານທີ່ພາກັນແຕກເຮືກ ຈົນລັດເຊມາເຖິງເຮືອນຫລັງໜຶ່ງ ແລ້ວກໍອາໄສຢູ່ທີ່ນັ້ນ ພໍສອບຖາມ ທັງເຫັນວ່າມີຂີ້ແມງວັນຢູ່ທີ່ແກ້ມຊ້າຍສອງຜົວເມຍຈຶ່ງຮັບເອົາທ້າວກອງແກ້ວບັນລຸກລັງ ໄດ້ເລົ່າເຫດການທີ່ເກີດຂຶ້ນໃຫ້ຟັງ ແລ້ວມອບກອງນັ້ນໃຫ້ ທັງສົງເສຍໃຫ້ຮ່າຮຽນຈົນເປັນນາຍທະຫານຄືທຸກມື້ນີ້”

(สายเลือดดงจวง หน้า 38)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ตัวละครเอกชื่อกองแก้วบรรยายจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองในวัยเด็ก หลังจากที่เขาได้ทราบความจริงจากปากของพ่อแม่บุญธรรมว่าป้าใจแก้วหญิงที่ถูกพาตัวมาจากค่ายอพยพที่มาทำงานช่วยภรรยาของเขาคือแม่ที่แท้จริง กองแก้วบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองไว้ ดังนี้

“ตอนนั้นเขายังเด็ก เกิดศึกกลางเมืองเวียงจันทน์ เขากำลังไปเล่นที่บ้านเพื่อน มีเสียงปืนดังขึ้นอย่างกะทันหัน พ่อแม่ของเพื่อนบอกให้เขาหลบอยู่ที่บ้านเพื่อนเสียก่อน จนเห็นคนแตกตื่น บ้านเรือนถูกไฟไหม้ เสียงอีกที่กกรึกโครมดังกึกก้องทั่วตัวเมือง เขาอดคิดถึงแม่ไม่ได้ จึงวิ่งออกจากที่หลบไป แต่ก็ไม่เห็นแม่แล้ว เห็นแต่พ่อกำลังยิงต่อสู้กับทหารศัตรูแล้วก็ถูกทหารฝรั่งจับตัวไป จึงได้แต่ร้องไห้วิ่งปนเปไปกับชาวบ้านที่แตกพ่าย จนซัดเซมาถึงเรือนหลังหนึ่ง แล้วก็อาศัยอยู่ที่นั่น พอสอบถาม ทั้งเห็นว่าตนมีชีวิตรอดอยู่ที่แก้มซ้าย สองฝ่ามือจึงรับเอาเป็นลูกเลี้ยง ได้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ฟัง แล้วมอบแหวนให้ ทั้งส่งเสียให้ไ้ร่ำเรียนจนเป็นนายทหารจนทุกวันนี้”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การสืบสายเลือดแบบไม่รวมสายเลือด ได้แก่คำว่า “ลูกวัง” (ลูกเลี้ยง) เกิดจากคำว่า ลูก หมายถึง ผู้มีกำเนิดจากพ่อแม่ + คำว่า วัง หมายถึง ให้กินอยู่, ปกครอง ดังนั้น ลูกวัง จึงหมายถึง ลูกที่อยู่ในปกครอง จากบริบทหมายถึง ลูกของคนอื่นซึ่งเอามาเลี้ยงต่างลูก

ตัวอย่างที่ 2

“นางมะแค้นลูกวังของเพี้ยผึ่งพู่แค เมยทลวงเพี้ยผึ่งได้บังคับใ้นางมะเอากับลูกชายภักของลาว ล้างมีอายุแก่กว่านางมะถึงยี่สิบกว่าปี และมีเมยแค้นสามคน นางมะปะติเสด เมยเพี้ยผึ่งเลยบอกใ้ลูกชายภักนางมะเอาแค้นเออาว่า ทุ่ นางบ่โตนทมิทันอาดจะตายเอาตี เพาะเทยพานี้แค้น รอยแค้นใ้บตลวงของนางบ่ทันมุด”

(สองเอื้อนบ้อง เล่ม 2 หน้า 44)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในคำย่อพยพของตัวละครฝ่ายปฎิวัติที่ทหารรัฐบาลจับได้และกวาดต้อนจากเชียงขวางไปไว้ที่ล่องแจ้ง ข้อความต่อไปนี้เป็นบทที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครบรรยายถึงตัวละครที่ชื่อวานางมะ ซึ่งเป็นตัวละครของฝ่ายปฎิวัติด้วยกันไว้ ดังนี้

“นางมะเป็นลูกเลี้ยงของเพี้ยผึ่งพู่แค เมยทลวงเพี้ยผึ่งบังคับใ้นางมะเป็นเมียของลูกชายคนโตของนางซึ่งมีอายุแก่กว่านางมะถึงยี่สิบกว่าปี และมีเมียแล้วสามคน นางมะปฎิเสช เมยเพี้ยผึ่งเลยบอกใ้ลูกชายทำร้ายนางมะ ถ้านางหนีออกมาไม่ทันอาจจะตายคาที่ไ้ เพราะนานขนาดนี้แล้ว รอยแค้นที่หลังของนางก็ยังไม่ลบเลือน”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การสืบสายเลือดแบบไม่รวมสายเลือด ได้แก่คำว่า “ลูกวัง” (ลูกเลี้ยง) เกิดจากคำว่า ลูก หมายถึง ผู้มีกำเนิดจากพ่อแม่ + คำว่า วัง หมายถึง

ให้กินอยู่, ปกครอง ดังนั้น ลุกว้าง จึงหมายถึง ลูกที่อยู่ในปกครอง จากบริบทหมายถึง ลูกของคนอื่นซึ่งเอามาเลี้ยงต่างลูก จากบริบทหมายถึงลูกคิดพ่อ

1.2.5 คำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การแต่งงาน หมายถึง คำเรียกญาติที่ผู้พูดใช้เรียกญาติที่เกิดจากการแต่งงาน

ตัวอย่างที่ 1

“บ้าเรือบ ! ถันแหม่นท่าน ภาบิเต้น ได้โอ้เ่งไปฉบับแหม่นน้อยโอ้ทวิภูบิเตสบใจ
ตายเวือบ เบิ่งมินโวดเร้งกว่าเดอะดา ักบຂອນໄຮ່ເອົາໂລດແຫມ !

บักเอกแฉ้วเຂ້ອງทอຂຶ້ນ ย่างสะทນุกระทานาน ฬ້อมທັງເວົ້າເຍື້ຍສຽງເບົາ ໆ ວ່າ
ຫີ !!! ທ້າວຊ່າ !!! ຈັງແມ່ນເຈົ້າອິດຍ່າງອຸປະໂຫລກແທ້ ໆ ຖ້າແມ່ນເຈົ້າໄປຕັ້ງບັນຫາເສຍໃຈ
ຍ້ອນອີ່ເຜັງຕົກເບັນຂອງຜູ້ໃດຜູ້ຫນຶ່ງ ຊຶ່ງບໍ່ແມ່ນທ່ານ ສິບໂທເຣືອງລິດ ແລ້ວເຈົ້າຄວນຈະກັດ
ລິ້ນໂຕເອງຕາຍແຕ່ດຽວນີ້ຍັງດີກວ່າຢູ່ເບັນຄົນຮົກໂລກ ເພາະຜູ້ຂ້າເຫັນວ່າຂະຫນາດຄົນ ຕາ
ເຈຍຍິມນີ ອີເຈົ້າຄົງຈະບໍ່ມີຫວັງເສຍແລ້ວ ແມ່ນແຕ່ຂ້າງມັນກໍ່ຄົງຈະບໍ່ປິ່ນ ມາຫາເຈົ້າດອກ
ບັກຊຽງເຮືອ”

(“พายุฉิวฉิว” 13 ปี นັກປະພັນ นັກກະວີ ໃນເວທີຊີໄຮ ຫນ້າ 87)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกชื่อว่าคำเก่งบรรยายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับคำเพ็งน้องสาวของเขา คำเพ็งโตเป็นสาวอายุได้ 16 ปีมีคนรักอยู่แล้วชื่อว่าอ้ายเซียงบุนมี แต่ด้วยความที่คำเพ็งเป็นสาวสวยจึงมีผู้ชายมาติดพันอยู่หลายคน หนึ่งในนั้นคือร้อยโทกอละกันที่เพ็งจะได้เลื่อนขั้นขึ้นเป็นร้อยเอกหมาด ๆ ร้อยเอกกอละกันมีเมียแล้วแต่ก็ยังอยากได้คำเพ็งไปเป็นเมียอีกโดยสัญญาว่าจะเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ข้อความต่อไปนี้เป็นบทที่คำเก่งบรรยายสถานการณ์ที่มีชายหนุ่มในหมู่บ้านสองคนคือ “บักเรื่อง” สนทนาโต้ตอบกับ “บักเอก” เกี่ยวกับเรื่องของคำเพ็งและร้อยเอกกอละกันไว้ว่า

“บักเรื่องพูดขึ้นมว่า “บ้าเฮ๊ย ! ถ้าเป็นท่าน ภาบิเต้น ได้โอ้เพ็งไปเป็นเมียน้อยจริง
กุนีเสียใจตายเลย คุณแล้วเหมือนยิ่งกว่าเทวดากับขอนไม้อย่างนั้นแหละ ”บักเอกฟันใหญ่
หัวเราะขึ้นอย่างรื่นเริง พร้อมทั้งพูดเย้ยเสียดเบา ๆ ว่า “หือ !!! ท້าวซ่า คิดเอาเองแท้ ๆ ถ้า
เจ้าเสียใจเพราะอີเพ็งตกเป็นของผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งไม่ใช่ท่านสิบโທເຣືອງລິດ ແລ້ວเจ้าควรຈະກັດ
ລິ້ນຕົວເອງຕາຍເສຍເດີຍນີ້ຍັງດີກວ່າຢູ່ເປັນຄົນຮົກໂລກ ເພາະຂ້າເຫັນວ່າຄົນຊີວິດຊີເຮື່ຮ່ຳຮ່ຳ
ຈະມີເວັ້ນເສຍແລ້ວ ແມ້ແຕ່ຫາງຕາມັນກໍ່ຈະມີໄຫມ້ມອນມາຫາເຈົ້າຮອກ ບັງເຮືອນເອີ້ ”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การแต่งงาน ได้แก่คำว่า “**มยบ้อย**” (เมียน้อย) เกิดจากคำว่า **มย** หมายถึง ภรรยา, หญิงที่เป็นคู่ครองของชาย + คำว่า **บ้อย** หมายถึง ลักษณะที่ด้อยความสำคัญหรือเป็นรอง ดังนั้น **มยบ้อย** จึงหมายถึง หญิงที่ชายเลี้ยงดูอย่างภรรยาแต่มีอันดับความสำคัญเป็นรอง

ตัวอย่างที่ 2

“**ลอวามโสรกเส้าซำห่อกมเซกวิจ และลอวามกิบแฉางแฉางใจจั้งติภมาบับนุดออง**
ลอบลือฮ่ายฉิวฉิว โดยสະເພາະເອື້ອຍລິເຮີທີ່ຕ້ອງບັ້ນ**ແມ່ໜ້າຍ**ໄປຈົນຕະຫຼອດ
ຊີວິດ”

(“**ปะເພນີ** **แฉะ ฉิวฉิว**” 13 ปี บั๊กปะฉั้น บั๊กกะอิ ในเวทียูทูบ หน้า 146)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกชื่อว่าลิจูบรรยายสถานการณ์ร้ายที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของตนว่า ตอนที่ตนเองสอบจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พี่ชายชื่อ ลิจูของเขาได้เสียชีวิตลงด้วยโรคมะเร็ง ตอนที่กำลังจะเสียชีวิตนั้นถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลช้าเกินกว่าที่แพทย์จะช่วยชีวิตไว้ได้ สาเหตุที่ส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลช้าก็เพราะพ่อให้ทำพิธีเช่นไหว้ เจ้าบ้านเจ้าเรือนเพื่อรักษาอยู่หลายครั้งจนแทบจะหมดเนื้อหมดตัว แต่พี่ชายของเขาก็อาการไม่ดีขึ้นเลย แถมยังทรุดลงไปเรื่อย ๆ จนพี่สะใภ้ของเขาต่อว่าอย่างรุนแรงพร้อมยกเหตุผลต่าง ๆ นานาเพื่อให้หยุดพิธีเช่นไหว้ สุดท้ายแล้วพ่อของเขาก็ยอมตกลง พี่สะใภ้ก็นำตัวพี่ชายของเขาไปรักษาตัวอยู่ที่เมืองฮ่ม แต่ทั้งหมดก็สายเกินไปที่จะรักษาได้ ข้อความต่อไปนี้เป็นสถานการณ์ต่อจากข้างต้นที่ลิจูบรรยายเอาไว้ว่า

“**ความโศกเศร้าหงอยเหงา และความกินหนั่งแครงใจจึงตกมาเป็นส่วนของ**
ครอบครัวพี่ลีซง โดยเฉพาะพี่ลีเฮอที่ต้องเป็น**แม่หม้าย**ไปจนตลอดชีวิต”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การแต่งงาน ได้แก่คำว่า “**แฉะหม้าย**” (แม่หม้าย) เกิดจากคำว่า **แฉะ** หมายถึง คำที่ใช้เรียกหญิงโดยทั่วไป + คำว่า **หม้าย** หมายถึง คนที่ผัวหรือเมียตายจาก ดังนั้น **แฉะหม้าย** จึงหมายถึง หญิงที่ผัวตายจาก

ตัวอย่างที่ 3

“**ลูกຮູ້ບໍ່ ? ນີ້ແມ່ນໄພ ? ຜູ້ຍິງຄົນນີ້ແລ້ວ ຄືແມ່ທີ່ແທ້ຈິງຂອງລູກ ຖອດແຫວນກາ**
ຈາກມືຂອງລູກໄພ້ອອກມາອ່ານເບິ່ງຕົວໜັງສືຢູ່ຂ້າງໃນນັ້ນເບິ່ງ ແມ່ນຊື່ແມ່ໃຈແກ້ວຄົນນີ້ລະ
ດັ່ງເລື່ອງລາວທັງໝົດທີ່ແມ່ເລົ່າສູ່ລູກຝັງນັ້ນແລ້ວ”

(สายเลือดดงอากัน หน้า 37)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของตัวละครหญิงผู้มีฐานะเป็นแม่บุญธรรมของร้อยโททองแก้ว แม่บุญธรรมกำลังบอกความจริงเกี่ยวกับแม่บังเกิดเกล้าของเขาว่าคือป้าใจ ผู้ที่อยู่ต่อหน้าขณะนั้น หญิงคนดังกล่าวพูดว่า

“ลูกรู้ไหมว่าคนนี่คือใคร ผู้หญิงคนนี่แหละคือแม่ที่แท้จริงของลูก ถอดแหวนจากมือของลูกสะใภ้ออกมาอ่านดูตัวหนังสือที่อยู่ข้างในนั่นดูสิ ไซ้ชื่อแม่ใจแก้วคนนี่หรือไม่ เหมือนกับเรื่องราวทั้งหมดที่แม่เคยเล่าให้ลูกฟังนั่นแหละ”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์การแต่งงาน ได้แก่คำว่า “**ลูกใจ**” (ลูกไฟ) เกิดจากคำว่า ลูก หมายถึง ผู้มีกำเนิดจากพ่อแม่ หรือโดยปริยายถือว่าเป็นฐานะเสมือนลูก + คำว่า ใจ หมายถึง เมียของลูกชาย ดังนั้น ลูกใจ จึงหมายถึง ผู้มีฐานะเสมือนลูกผู้เป็นเมียของลูกชาย

1.2.6 คำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์ลำดับการเกิด / จำนวนพี่น้อง หมายถึง คำเรียกญาติที่ผู้พูดใช้เรียกญาติตามลำดับการเกิด หรือจำนวนพี่น้องรวมมารดา

ตัวอย่างที่ 1

“วิจูอ้มเบื้อ...เต็บตะโงยโง้วอิทโง้วใจ...ตอวมถิดตอวังได้บั้งลอมบ่อนตอຂັ້น มาอิทเทือโตม...เต่กวงกับຂ້ามแฉ่ฉัดบั้งโต้ เฉาะบ่ยอวกโต้ลูกชายโต้ที่ฉะฉังรักทวอย โต้สุดจากรไปอยู่บ่อนอื่น”

(“ปะเฉมิ แฉฉือด” 13 ปี บักปะฉัน บักทอะอิ ในเวทอิฉิไร หน้า 143)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์หลังจากที่พี่ชายและพี่สะใภ้ของของลิจูไปพูดกับพ่อเพื่อขอให้ลิจูได้ไปเรียนในเมืองได้สำเร็จ หลังจากก่อนหน้านี้พ่อไม่ยอมเพราะอยากให้ลิจูอยู่ทำงานช่วยพี่ชายหาเลี้ยงครอบครัว ลิจูแสดงอาการดีใจดังที่ผู้เขียนได้บรรยายไว้ ดังนี้

“ลิจูอ้มแป็น กระโคตโคตเต็นตืออกคิใจ ความหวังได้ก่อตัวขึ้นมาอีกครั้ง แต่ตรงกันข้าม แม่กลับนั่งร้องไห้ เพราะไม่ยอกให้ลูกชายคนสุดท้องที่ทอานรักมากที่สุดต้องจากรไปอยู่โต้อื่น”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์ลำดับการเกิด / จำนวนพี่น้อง ได้แก่คำว่า “**ลูกชาย**” เกิดจากคำว่า ลูก หมายถึง ผู้มีกำเนิดจากพ่อแม่ หรือโดยปริยายถือว่าเป็นฐานะเสมือนลูก + คำว่า ชาย หมายถึง มนุษย์เพศผู้ + คำว่า ทั่ว หมายถึง ภายหลัง ดังนั้น ลูกชายทั่ว จึงมีความหมายว่า ผู้มีกำเนิดจากพ่อแม่เพศชายโดยกำเนิดขึ้นภายหลัง หรือหมายถึง ลูกชายคนสุดท้องนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“ตินนี่ แอมบอบบ่ซู้บซมิดลิน แอมยอกใช้ลูกสาวภิกกับมายามบ้านไอ ๆ แอม จะได้อาฮันฮันใหม่ ๆ ฮ่างลูกสาว แอมลิดว่าบอบจะต๋องดีใจ เมื่อเตบแอมมีฮันฮัน ใหม่บ่งุทธิไทบ้าน”

(“ลุ่มไทมฮันคัก” ไรมเล็องฮัน ลางฮัน “ลิวไร” ลาว หน้า 82)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์ของตัวละครผู้เป็นแม่คนหนึ่ง นางมีลูกสาวเรียนวิจิตรกรรมปีสุดท้ายอยู่ในเมือง ลูกสาวของนางเคยบ่นว่าอยากให้นางได้มีฮันใหม่ ๆ ใส่เหมือนคนอื่นบ้าง แต่นางก็ไม่เคยคิดที่จะซื้อ อยู่มาวันหนึ่งมีรถกระบะเข้ามาในหมู่บ้านเพื่อขอแลกฮันใหม่กับฮันผืนเก่า ๆ นางจึงไปรื้อเอาฮันเก่าที่เก็บไว้แลกด้วยคิดถึงคำพูดของลูกสาว ข้อความต่อไปนี้เป็นสถานการณ์ที่ผู้เขียนบรรยายความรู้สึกของตัวละครหลังจากที่ได้ฮันผืนใหม่มาว่า

“คีนนี้ แม่ฮันไม่หลับทั้งคีน แม่ยอกให้ลูกสาวคนโตกลับมาเยี่ยมบ้านไเว ๆ แม่ จะได้อาฮันผืนใหม่ ๆ ฮวดลูกสาว แม่คิดว่าบอบจะต้องดีใจ เมื่อเห็นแม่มีฮันผืนใหม่บ่งุ เหมือนชาวบ้านคนอื่น”

ข้อความนี้ปรากฏคำเรียกญาติที่ใช้เกณฑ์ลำดับการเกิด / จำนวนพี่น้อง ได้แก่คำว่า “**ลูกสาวภิก**” (ลูกสาวก) เกิดจากคำว่า ลูก หมายถึง ผู้มีกำเนิดจากพ่อแม่ หรือโดยปริยายถือว่าเป็นฐานะเสมือนลูก + คำว่า สาว หมายถึง คำเรียกหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปซึ่งยังไม่มีผัว + คำว่า ภิก หมายถึง ครั้งแรก ดังนั้น ลูกสาวภิก จึงหมายถึง ลูกสาวคนแรก

1.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้คำบอกถิ่นที่อยู่ จากการศึกษาพบว่ามีการสร้างคำนามประสมขึ้นเพื่อใช้เรียกคน โดยมีการใช้คำบอกถิ่นที่อยู่มาประกอบสร้างร่วมกับคำอื่น ๆ ขึ้นใช้เรียกเป็นคำเรียกคน โดยใช้เกณฑ์การแบ่งซึ่งจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1.3.1 คำบอกถิ่นที่อยู่โดยใช้เกณฑ์เชื้อชาติ / สัญชาติ

ตัวอย่างที่ 1

“หม้ออาเมววิภามีท่าบิซุนซอวอย ต่บอวลูกแคว้งฮองมับบิพาทันบ่บัทซว้า
เทิบไบ แตแคว้งบ่ได้ฮันฮันจกมัด”

(สองเอื้อฮันง เล่ม 1 หน้า 79)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในค่ายทหารของฝ่ายทหารรัฐบาล กล่าวคือทหารรัฐบาลจับเชลยศึกมาจากฝ่ายกบฏ หนึ่งในเชลยศึกนั้นมีนางวงพัน

หญิงสาวปฏิวัติอยู่ด้วย ฝ่ายทหารรัฐบาลสั่งให้ลูกน้องพยายามสอบสวนนางวังพันถึงที่ตั้งของที่เก็บเสบียงของฝ่ายปฏิวัติ แต่นางวังพันไม่ยอมบอกอะไรสักอย่างเดียว ข้อความต่อไปนี้เป็นกรบรรยายสถานการณ์ของเหล่าทหารฝ่ายรัฐบาลว่า

“นายอเมริกามีท่าทีหงุดหงิด ต่อพวกลูกน้องได้บังคับบัญชาของมันที่พากันกินเหล้ามากเกินไป แต่ทำงานไม่ได้ผลสักอย่าง”

ข้อความนี้ปรากฏคำบอกถื่นที่อยู่โดยใช้เกณฑ์เชื้อชาติ / สัญชาติ ได้แก่คำว่า “ท่อมอเมริกา” (ท่อมอเมริกา) เกิดจากคำว่า ท่อม หมายถึง ผู้รู้, ผู้ชำนาญ + คำว่า เมลิกา หมายถึง คำเรียกอย่างย่อของประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ท่อมอเมริกา จึงหมายถึง ผู้ชำนาญของประเทศสหรัฐอเมริกา จากบริบทหมายถึงนายทหารชาวอเมริกันที่มียศสูงอยู่ในกองทัพประเทศลาว

1.3.2 คำบอกถื่นที่อยู่โดยใช้เกณฑ์เมือง/ ชนบท

ตัวอย่างที่ 1

“เราแฉ่วนทวิบเข้าป่า สิบห้าบาทที่ต่อมาเราได้กายแฉ่วน**นางสาวฉวนบะบิ** อ้ายเตินแฉ่วนำเราตี๋มฮิกบาวบันทอ แฉ่วนอวกรเราจากรันไป โฮ้ย ! เจ้าแฉ่วนอ้อยเอ๊ย ได้เข้าไปในป่าเราสู้สิกระบายใจ เราได้ทอใจตี๋มจวอฮิก ย่างจวบทอขบ้อยสายนัน ขึ้นไปไฉยะทัง กั๊วกับบาวจวอติ อวกรเราโดดกรอดกับทังติทวักกับดิงเติบ อวกรเราจั้งบั้งมกับ”

(สองเอื้อยบ้อง เล่ม 3 หน้า 29)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครชื่อนางมะหญิงสาวปฏิวัติหลบหนีออกจากเมืองมาด้วยการแต่งกายเป็นสาวสมัยใหม่ ตลอดเส้นทางก่อนที่จะมาถึงผู้คนที่เห็นนางมะรวมถึงพวกทหารที่จับรถสวนทางล้วนพยายามทักทายนาง แต่เมื่อนางมะมาถึงยังสถานที่แห่งหนึ่งก็ได้พบกับอ้ายเหิน อ้ายเหินบอกให้นางรีบเปลี่ยนเครื่องแต่ง เหตุการณ์ต่อไปนี้เป็นตอนที่นางมะบรรยายว่าตนได้ทำอะไรต่อ

“เราวิ่งหลบเข้าป่า สิบห้าบาทที่ต่อมาเราได้กลายเป็น**นางสาวชนบท** อ้ายเหินแนะนำเราเพิ่มเติมอีกหลายอย่าง แล้วก็แยกย้ายกันไป โฮ้ย คุณพระคุณเจ้า เราได้เข้าไปในป่าแล้วรู้สึกสบายใจ เราได้ทอใจตี๋มทรวงอก เดินเลียบลำธารเล็ก ๆ ขึ้นไปสักระยะหนึ่งก็พบกับนางดวงดี พวกเรากระโดดกอดกันเป็นเวลานาน จึงได้นั่งลงพูดคุยกัน”

ข้อความนี้ปรากฏคำบอกถื่นที่อยู่โดยใช้เกณฑ์เมือง/ ชนบท ได้แก่คำว่า “นางสาวฉวนบะบิ” (นางสาวชนบท) เกิดจากคำว่า บาว หมายถึง คำประกอบหน้าคำเพื่อแสดงว่าเป็นเพศ

หญิง + คำว่า สาว หมายถึง คำเรียกหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปซึ่งยังไม่มีผัว + คำว่า
 ภูมิมะบิด หมายถึง บ้านนอก, เขตแดนที่พ้นจากเมืองหลวงออกไป ดังนั้น นางสาวภูมิมะบิด จึง
 หมายถึง หญิงสาวบ้านนอก

ตัวอย่างที่ 2

“เอ้า เลื่อนี่บ่แง้! เຂົາເວົ້າແຮງໆ ຖ້ວມກັບສຽງຈັກທັງຄວັກແຂນ ມະນີສະຫວັນ
 ງວາກມາ ແລະຮັບເອົາເສື້ອຈາກມີເຂົາ ແສງຕາຂອງຄົນທັງສອງປະສານກັນ ຕ່າງຄົນ
 ພະຍາຍາມ ອ່ານແສງຕາກັນ ແລະ ກັນ ແຕ່ຜ້າດິບບໍ່ເປັນໃຈເລີຍ ຈະເວົ້າຫຍັງກໍບໍ່ໄດ້ອີນ
 ເວລາຈາກຊ້າຈໍເຂົ້າມາ

ອ້ອຍໜາວ ! ແສງອ່າໄພຮ້ອງຂຶ້ນ ເມື່ອຟອງນ້ຳສາດຂຶ້ນໃສ່ນາງງວາກມາລົ້ວຕາໃສ່ໝູ່
 ເພາະເຫັນແລ້ວວ່າຜ່າຍນີ້ມີເສື້ອກັບໜາວແລ້ວຍ່າງດີ ຈາກອີຕານາຍຄູບ້ານນອກທ່າທາງ
 ເຫງີກຫາງາກ ຫາກໜ້າຕາຊ້າເຈົ້າຊູ້ ໂດຍສະເພາະຕາທັບ ບາບວ່າຍອດນ້ຳມັນໃສ່ໄວ້ ຜູ້ນີ້”

(ອາທັບແຫ່ງຟັງໄພ ຫນ້າ 27)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทสนทนาระหว่างตัวละคร ในฉากประกอบด้วยตัวละคร
 สามตัวคือผันครูหนุ่ม มະນີສະຫວັນ และแสงอำไพหญิงสาวจากในเมืองที่มาพบกับคณะปกครองเมื่อ
 เพื่อลงสำรวจในหมู่บ้านที่ผันอาศัยอยู่ ผันและมะนีสะหวันเคยเป็นคู่รักกันมาก่อนสมัยที่เรียนอยู่
 วิทยาลัยสร้างครู แต่แล้วก็มีเหตุให้ทั้งคู่ต้องแยกทางกันเมื่อตอนเรียนจบ มະນີສະຫວັນไป
 ต่างประเทศ ส่วนผันมาเป็นครูอยู่ในชนบท แล้ววันหนึ่งสถานการณ์ก็ทำให้ทั้งคู่ได้มาพบกันอีกยัง
 หมู่บ้านที่ผันอาศัยอยู่เพราะมะนีสะหวันมากับคณะผู้แทนเพื่อทำการสำรวจ หลังจากเสร็จสิ้นธุระ
 แล้ว ผันเป็นผู้มาส่งคณะสำรวจเข้าเมืองโดยทางเรือ ข้อความต่อไปนี้บันทึกที่ผันคิดและพูดกับมะนີ
 สะหวันว่า

“ເວົ້າ ເອາເລື້ອນີ້ໄປສວມສະ ເຂົາພູດເສີຍດັ່ງແຂ່ງກັບເສີຍເຄື່ອງຍຸນຕໍ່ທັງກວ້າແຂນມານີ
 ສະຫວັນອອກມາເພື່ອຮັບເສື້ອຈາກມື້ເຂົາ ສາຍຕາຂອງຄົນທັງສອງປະສານກັນແລະກັນ ແຕ່ຟ້າດິນ
 ໃຜເປັນໃຈເອາເສີຍເລຍ ຈະພູດອະໄກກໍໄດ້ອີນ ເວລາທີ່ຕ້ອງຈາກກັນກໍຍິ່ງໄກສົ່ເຂົ້າມາ”

หลังจากนั้น ก็เป็นบทบรรยายคำพูดของแสงอำไพเพื่อนของมะนีสะหวันพูดเพื่อหยอกล้อ
 มะนีสะหวันว่า

“ອ້ອຍໜາວ ! ແສງອ່າໄພຮ້ອງຂຶ້ນ ເມື່ອມີນ້ຳກະເຊີນຂຶ້ນມາໂດນແລ້ວຮັບມາທ່າທາງ
 ທະເລີນໃສ່ເພື່ອນ ເພາະເຫັນແລ້ວວ່າມີເສື້ອກັບໜາວຍ່າງດີຈາກອີຕານາຍຄູບ້ານນອກ ທ່າທາງ
 ຈິ່ງກັກແຕ່ໜ້າຕາເຈົ້າຊູ້ ໂດຍເພາະຕາທັບນັ້ນເໝືອນມີນ້ຳມັນມາຍອດໃສ່ໄວ້”

ข้อความนี้ปรากฏคำบอกถื่นที่อยู่โดยใช้เกณฑ์เมือง/ชนบท ได้แก่คำว่า “**นายอุบ้านนอก**” (นายหมู่บ้านนอก) เกิดจากคำว่า นาย หมายถึง ผู้เป็นใหญ่, ผู้เป็นหัวหน้า, ผู้จ้าง, ผู้เป็นใหญ่เป็นหัวหน้าในกิจการนั้น ๆ + คำว่า อุ หมายถึง ผู้ตั้งสอนศิษย์, ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ คำว่า บ้านนอก หมายถึง ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ดังนั้น คำว่า นายอุบ้านนอก จึงหมายถึง ผู้มีอาชีพตั้งสอนศิษย์และอยู่ห่างไกลความเจริญ

1.3.3 คำบอกถื่นที่อยู่โดยใช้เกณฑ์ภูมิประเทศ

ตัวอย่างที่ 1

“เวลานั้น อ้ายอ้มกำลังอยู่ เอื้อยไปรอดล้งจ้งได้เอาทิดทว่าจ้งเต้นทว่าจ้ง
จ้งเอื้อยทมิแต่สิ่งเงื้ออติง แต่บุนมิ **นางสาวลาวสูง** ผู้หนึ่งบางไทพวนทวง
บางน้ลมาข่งน้ ท้าบ่ดั่งน้ ลอบถ้องเอื้อยอาดจะยาวกแต่มท”

(สองเอื้อยบ้อง เล่ม 2 หน้า 43)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์โดยให้ตัวละครซึ่งคือ “นางมะ” หญิงสาวปฏิวัติเป็นผู้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองให้ตัวละครอื่นที่อยู่ในค้อยอพยพ เช่นเดียวกับนางฟิ่ง ดังนี้

“ขณะนั้น พี่อ้มก็ไม่อยู่ พี่ไปถึงล่องแจ้งได้อาทิตยกว่าจ้งได้พบหน้าพี่ พี่ของพี่
ก็มีแต่เสื้อผ้าติดตัว แต่ยังโชคดี **นางสาวลาวสูง** คนหนึ่งพูดภาษาไทยวนคล่องให้อยู่ด้วย
ถ้าไม่อย่างนั้น ครอบครัวของพี่อาจจะลำบากเต็มที”

ข้อความนี้ปรากฏคำบอกถื่นที่อยู่โดยใช้เกณฑ์ภูมิประเทศ ได้แก่คำว่า “**นางสาวลาวสูง**” (นางสาวลาวสูง) เกิดจากคำว่า นาง หมายถึง หมายถึง คำประกอบหน้าคำเพื่อแสดงว่าเป็นเพศหญิง + คำว่า สาว หมายถึง คำเรียกหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปซึ่งยังไม่มีผัว + คำว่า ลาวสูง หมายถึง ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นทางการที่ประเทศลาวใช้เรียกประชาชนที่อาศัยในพื้นที่สูงในลาว ดังนั้น นางสาวลาวสูง จึงหมายถึง หญิงชนเผ่าทางตอนเหนือของลาวที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูง

ตัวอย่างที่ 2

“**อาการของสาวเวือดฉุกพาก**ไ้สะแดงออกมาใช้เต้นเต็ญความร้ายภาค
อย่างเบนตายย้านเอาแต่เอาว่า จินบ้ำใจแคว่ก้อต๋อฮันทิด ๗

นางสุตฉุกฮันเอามีฮันบ้ำใจแคว่ก้อ แคว่ด่าอย่างบ่ไว้ฮันทักเวาะ ฮันถอมถิด
อยู่ในใจของฮันบั้นใใสจะฮันออก เมื่อทากะทามันบ้อง ทัก ๗ ทักบ่ได้ถิดแคว่นบั้น
เวือดฉุกฮัน”

(สาวเวือดฉุกทัก หน้า 17)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์ ตอนที่นางนะกะลีโมโห และขึ้นเสียงใส่ป่าใจแก้วเพราะคิดว่าป่าใจแก้วจะขโมยแหวนที่มีมือของนาง ป่าใจแก้วคือหญิงที่มีหน้าที่ทำงานบ้านซึ่งสามีของนางนะกะลีหรือร้อยโททองแก้วเป็นผู้หามาให้ ส่วนป่าใจแก้วนั้น เพียงแต่เห็นว่าแหวนที่นางนะกะลีสวมใส่อยู่นั้นคล้ายกับแหวนที่ตนเคยสวมและได้ฝากไว้ให้ลูกชายที่พลัดพรากหากแต่นางนะกะลีไม่ยอมฟังเหตุผลแล้วยังแสดงอาการเกรี้ยวกราดตบตบบรรยายต่อไปนี่ว่า

“อาการของ**สาวเลือดลูกภาคใต้**ได้แสดงออกมาให้เห็นถึงความร้ายกาจอย่างน่ากลัว ครั้งแล้วครั้งเล่า จนป่าใจแก้วตัวตันเต็ม

นางผูกคูกขึ้นเอามือชี้หน้าป่าใจแก้ว แล้วคำอย่างไม่ไว้หน้าก็เพราะ...ความคิดอยู่ในใจของคนนั้นใครจะอ่านออก เมื่อการกระทำมันฟ้อง ทั้ง ๆ ที่ป่าใจแก้วไม่ได้คิดแบบนั้นเลยสักนิด”

ข้อความนี้ปรากฏคำบอกถิ่นที่อยู่โดยใช้เกณฑ์ภูมิประเทศ ได้แก่คำว่า “**สาวเลือดลูกภาคใต้**” (สาวเลือดลูกภาคใต้) เกิดจากคำว่า สาว หมายถึง หมายถึง คำเรียกหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปซึ่งยังไม่มีผัว + คำว่า เลือด หมายถึง ผู้สืบเชื้อสาย + คำว่า ลูก หมายถึง ผู้มีกำเนิดจากพ่อแม่ หรือโดยปริยายถือว่ามีฐานะเสมือนลูก + คำว่า ภาค หมายถึง ฝ่าย + คำว่า ใต้ หมายถึง ทิศที่อยู่ตรงข้ามกับทิศเหนือ ดังนั้น **สาวเลือดลูกภาคใต้** จึงหมายถึง หญิงสาวผู้มีกำเนิดอยู่ทางทิศใต้ของประเทศ

1.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกคนโดยใช้คำบอกความสัมพันธ์ พบเกณฑ์ที่ใช้สร้างคำ 2 รูปแบบ ดังนี้

1.4.1 คำบอกความสัมพันธ์อันเป็นระยะเวลา

ตัวอย่างที่ 1

“นางจิวพันบัวรับเจ้าป่าช่าฮ้อฮ้อ ไปตามเงาไม้ สว่างแสบตาที่โคมไฟทาบกับเงา
เงาไฟ ออกจากทอองไฟนี้ทอองไฟอื่น ไปบ่อนใด นางรับช่อดัน**ลับวังเดียว**”

(สอญเอื้ออ้นอง เล่ม 2 หน้า 14)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทที่ผู้เขียนใช้บรรยายการกระทำของนางวงพัน นางวงพันเป็นหญิงสาวปฎิวัติที่ถูกทหารรัฐบาลจำตัวมาไว้ที่ค่ายอพยพ นางพยายามจะหนีออกจากค่ายอพยพ ข้อความต่อไปนี่คือสิ่งที่ผู้เขียนบรรยายถึงการกระทำที่นางวงพันได้กระทำลงไปเพื่อนหาวิธีหนีว่า

“นางวงพันหลบเข้าป่าหญ้า ไปตามเงามืด สังกัดคนที่กำลังพากันนั่งผิงไฟ ออกจากกองไฟนี้ก็ไปหากองอื่น ๆ ไปที่ใด นางก็ไม่เห็นคนคู้้นเคย”

ข้อความนี้ปรากฏคำบอกความสัมพันธ์อันเป็นระยะเวลานาน ได้แก่คำว่า “**อินวิ้งเฉียว**” (คนคู้้นเคย) เกิดจากคำว่า อิน หมายถึง มนุษย์ + คำว่า วิ้ง หมายถึง เคย, คู้้น, รู้จักกันนานแล้ว + คำว่า เฉียว หมายถึง ชำนาญ, คู้้น, ได้, ได้รู้เห็นไปมาแล้ว ดังนั้น อินวิ้งเฉียว จึงหมายถึง คนที่รู้จักสนิทสนมกันมานานแล้ว

1.4.2 คำบอกความสัมพันธ์อันเป็นระยะเวลาสั้น

ตัวอย่างที่ 1

“**ฉวยแปกทัว**ผู้มาแบ่นแฉกยามบ่าย มีท่าทางบ่ทัวไว้ใจเฉียว แสงดาโอ ล้อกแล้งก ฑะวอดผุ่นฑะวอดฉี ฉียากสำทลวดทวอดทาทุทแฉว ฉะวุ่นงัดเอ็งท่ำ ทมาท ฉิวด่ำท่ำ ทังจ้งทวอดบัทริมส์บด้างเบ็ง ฉิมแฉมดอทฉิวอ่าวฉิว ฉิฉิมอยู่บ่า อยู่ฉิว”

(อาถ้งแฉ่งฉิวไฉ หน้า 54)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกคือ ครูฉัน เป็นผู้บรรยาย เหตุการณ์ กล่าวคือมีคนแปลกหน้ามาขอพบครูฉันเพื่อคุยเรื่องเกี่ยวกับใบอนุญาตตัดไม้ที่ฉันได้รับมา จากทางการเพื่อตัดไม้มาใช้สร้างโรงเรียน ชายแปลกหน้าคนดังกล่าวมาเพื่อยื่นข้อเสนอบางอย่าง ให้กับฉัน ข้อความต่อไปนี้เป็นลักษณะที่ผู้บรรยายเกี่ยวกับชายคนดังกล่าวเมื่อได้พบหน้ากันเป็น ครั้งแรกว่า

“**ชายแปลกหน้า**ผู้มาเป็นแฉกยามบ่าย มีท่าทางไม่น่าไว้ใจ สายตาไว ล้อกแล้งก มองโน่นมองนี่ เหมือนอยากสำรวจตรวจตราเสียทุกอย่าง เขาฉุ่นงสวมใส่เสื้อผ้าเก่าสีหมอง ผิวสีดำท่ำ ทังยังไว้หนวดที่ริมฝีปากด้านบน ผมแฉมดอกเลาค่อนข้างยาว เหมือนคนป่า คนดง”

ข้อความนี้ปรากฏคำบอกความสัมพันธ์อันเป็นระยะเวลาสั้น ได้แก่คำว่า “**ฉวยแปกทัว**” (ชายแปลกหน้า) เกิดจากคำว่า ฉวย หมายถึง มนุษย์เพศผู้ + คำว่า แปก หมายถึง ต่าง, เพี้ยนไป, ผิดปรกติ + คำว่า ทัว หมายถึง ส่วนของศีรษะตั้งแต่หน้าผากลงมาจดคาง ดังนั้น ฉวยแปกทัว จึงหมายถึง ชายที่ไม่รู้จักหน้า หรือชายที่ไม่รู้จักกันมาก่อนนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“ແປວໄຟແຫ່ງຄວາມຄຽດແຄ້ນພວມເຜົາໄຫມ້ດວງໃຈຂອງແມ່ຢູ່ນີ້ ແມ່ນນິດໃສ ເກືອບເປັນຂອງຄົນທົ່ວໄປຂອງລາວເມືອງພວນ **ຄົນແປກໜ້າ** ຍາກທີ່ສຸດທີ່ຈະໄດ້ເຫັນນ້ຳຕາ ຂອງພວກເຂົາ ເຖິງຈະໂສກເສົ້າທ່ວມເຫງົາພຽງໃດກໍຕາມ ໃບໜ້າຂອງເຂົາຍັງຄົງຮັກສາ ຄວາມທຸ່ມທ່ຽງໄວ້ເໝືອນໜ້ານ້ຳກາງບຶງໃນຍາມລົມສະຫງົດ”

(ສອງເອື້ອຍນ້ອງ ເລ່ມ 2 ຫນ້າ 11)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือแม่นางหล้า บรรยาย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตน แม่นางหล้าเป็นหญิงหม้ายเพราะสามีของนางถูกทหารฝ่ายรัฐบาลฆ่าตาย ขณะที่ท้องนางหล้าได้แปดเดือน หลังจากนั้นก็มีจำเอนบาแล้ว ทำที่มารักชอบพอกับแม่นางหล้า บอกว่าจะเลี้ยงดูอย่างดีทั้งแม่และลูก ด้วยข้อความต่อไปนี้เป็นตอนที่บรรยายถึงความรู้สึกของแม่นางหล้าว่า

“ເປລໄຟແຫ່ງຄວາມເຄືຍແຄ້ນກໍາລັງເຜົາໄຫມ້ດວງໃຈຂອງແມ່ຢູ່ຕອນນີ້ ນິດ້ຍເໝືອນ ໆ ກັນຂອງຂາວເມືອງພວນຄື ຍາກທີ່ສຸດທີ່ຄົນແປກໜ້າຈະໄດ້ເຫັນນ້ຳຕາຂອງພວກເຂົາ ຄືງແມ້ຈະ ໂສກເສົ້າເຖິງໃດກໍຕາມ ໃບໜ້າຂອງເຂົາຈະຍັງຄົງຮັກສາຄວາມນິ່ງເໝືອນກັບຜິວນ້ຳຍາມລມສງບ”

ข้อความนี้ปรากฏคำบอกความสัมพันธ์อันเป็นระยะเวลาสั้น ได้แก่คำว่า “**ຄົນແປກໜ້າ**” (คนแปลกหน้า) เกิดจากคำว่า **ຄົນ** หมายถึง มนุษย์ + คำว่า **ແປກ** หมายถึง ต่าง, เพี้ยนไป, ผิดปรกติ + คำว่า **ໜ້າ** หมายถึง ส่วนของศีรษะตั้งแต่หน้าผากลงมาจดคาง ดังนั้น **ລາວແປກໜ້າ** จึงหมายถึง คนที่ไม่รู้จักหน้า หรือคนที่ไม่รู้จักกันมาก่อนนั่นเอง

1.4.3 คำบอกความสัมพันธ์โดยใช้คำระบุสถานะความสัมพันธ์ พบว่ามี ปรากฏการสร้างโดยการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันมาประกอบสร้างร่วมกันเพื่อใช้เรียกคน ดังนี้

ก. คำบอกความสัมพันธ์โดยใช้คำระบุสถานะความสัมพันธ์แบบเพื่อน

ตัวอย่างที่ 1

“ໃນເວລາດຽວກັນນີ້ ນາງວົງພັນນັ່ງກອດເຂົ້າເໝັບຕົວຢູ່ແຈລຳ ຄວາມມືດມົນ ແລະ ກຳເຜັ່ນຂອງຫ້ອງຂັງໄດ້ເປັນບັນຍາກາດອັນໜັກໜ່ວງໜົບເຕັງຄວາມບ່ຽວພອຍ ແຫ່ງລືອດຂອງນາງລື່ງໂສກເສົ້າຢູ່ແລ້ວ ອີ່ງເພີ່ມຄວາມທຸກລະທົມຂົມຂື່ນອີ່ງຂື່ນ ຕໍ່ໄປນີ້ລືອດ ຂອງນາງຈະເປັນແນວໃດ ? ແມ່ນໃຜຈະມາຊ່ວຍເອົານາງໄດ້ ? ແລະນາງຈະເຮັດແນວໃດ ຈຶ່ງຈະ ຊ່ວຍເອົາຕົນເອງໄດ້ ? ໄກເພື່ອນສະຫາຍ ໄກການນຳຂອງຂັ້ນເບີງ ນາງຈະເອົາຕົວລອດໄດ້ບໍ່”

(ສອງເອື້ອຍນ້ອງ ເລ່ມ 1 ຫນ້າ 70)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์และความรู้ที่เกิดขึ้นกับนางวงพันหญิงสาวปฏิวัติขณะที่ถูกทหารรัฐบาลจับตัวมาขังไว้ ดังนี้

“ในเวลาเดียวกันนี้ นางวงพันนั่งกอดเข้าหาผนังด้วยที่มุมผนัง ความมืดมนและเยือกเย็นของห้องขังช่วงเป็นบรรยากาศที่เราความรู้สึกของนางที่โศกเศร้าอยู่แล้วให้ยิ่งทวีความทุกข์ระทมข่มขื่นขึ้นไปอีก ต่อไปนี้ชีวิตของนางจะเป็นเช่นใด ใครจะมาช่วยนางได้ นางจะทำเช่นไรจึงจะช่วยตนเองได้ ไกลจากเพื่อนสหาย ไกลการนำของผู้นำ นางจะเอาตัวรอดได้หรือ”

ข้อความนี้ปรากฏคำบอกความสัมพันธ์โดยใช้คำระบุสถานะความสัมพันธ์แบบเพื่อน ได้แก่คำว่า “**เพื่อนสหาย**” (เพื่อนสหาย) เกิดจากคำว่า **เพื่อน** หมายถึง ผู้ชอบพอรักใคร่กัน, ผู้สนิทสนมคุ้นเคยกัน + คำว่า **สหาย** หมายถึง เพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข ดังนั้น คำว่า **เพื่อนสหาย** จึงหมายถึง เพื่อนผู้สนิทคุ้นเคยและร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกัน

ข. คำบอกความสัมพันธ์โดยใช้คำระบุสถานะความสัมพันธ์แบบคนรัก

ตัวอย่างที่ 1

“พ่อถ้าอาวุดระดับโลก อาวจะขายอาวุดจับว่าวอยอย่างมะຫາສາວ ຄຕ່ທະຫານ ບັນຕີ...ແບກຊີວິດທີ່ເປັນພິການກັບເມືອຫວ່ແມ່ ພີ່ນ້ອງ ລູກເມຍ **ຊູ່ແຟນ** ໄດ້ກໍ່ຍໍມີສຸດສອກ ”

(“ทะดูทอาเมวิทา” โธมเล็องฮัน ลาวฮัน “อิไร” ลาว หน้า 82)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกคือ บุคตาแก้ว บรรยายเหตุการณ์ตามที่ตนคิดตอนที่ต้องทำงานร่วมกับทหารอเมริกาในการเก็บกู้กระดุกทหารอเมริกันที่เครื่องบินตกในป่าลึกของลาว บุคตาแก้วคิดว่า

“พ่อถ้าอาวูระดັບโลก อาวจะขายอาวูจนร่ำรวยอย่างมหาศาล แต่ทหารนั้นสิแบกชีวิตที่พิการกลับไปหาพ่อแม่ พี่น้อง ลູກເມີຍ **คนรัก** ได้ก็ถือว่าสุดความสามารถแล้ว”

ข้อความนี้ปรากฏคำบอกความสัมพันธ์โดยใช้คำระบุสถานะความสัมพันธ์แบบคนรัก ได้แก่คำว่า “**ຊູ່ແຟນ**” (ซู่แฟน) เกิดจากคำว่า **ຊູ່** หมายถึง คนที่รักกัน + คำว่า **ແຟນ** ผู้เป็นที่ชอบพอรักใคร่, คู่รัก, สามีหรือภรรยา ดังนั้น **ຊູ່ແຟນ** จึงหมายถึง ผู้ที่รักใคร่

2. คำนามประสมที่ใช้เรียกประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อทางศาสนา คือ คำนามประสมที่ใช้เรียกผู้วิเศษ เทพ วิญญาณ ผี โขกลาง ประเพณี พิธีกรรม ศาสนาและความเชื่อทาง

ศาสนา วันสำคัญทางศาสนา เทศกาลสำคัญที่จัดขึ้นตามความเชื่อ รวมถึงสถานที่ตามความเชื่อ ดังต่อไปนี้

2.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกผู้วิเศษ เทพ วิญญาณ ผี

ตัวอย่างที่ 1

“ลาวໜຶ່ງພັດຫັນແຕ່ພວກ**ເຜດຜີປີສາດ ຜີເຜດຜີພາຍ** ໜ້າສິ້ວໜ້າຂຽວ ແລ່ນ ຫຸ້ມເຂົ້າມາອ້ອມກຸມເອົາຂ້ອຍ ຂ້ອຍພະຍາຍາມຮ້ອງ ແລະ ພຶດຈົນສຸດກ່າວັງ ຊາວຮູ້ເມື່ອຄີງ ມາຂ້ອຍຄິດຈະລຸກແລ່ນແຕ່ແລ້ວ ກະໂຕຂອງຂ້ອຍບາກົດວ່າ ໜັກລ່ຳກັນກັບເອົາໂງ່ນຫີນ ແຕ່ງໄວ້ແຕ່ຫົວສຸດຕີນ ຂ້ອຍພະຍາຍາມກຶ້ງຕາໄວ້ ຫລຽວໄປຮອບ ໆ ໂຕທົບທວນຄວາມຄິດໄປ ໆ ມາໆ ແຕ່ຂ້ອຍກໍ່ບໍ່ຮູ້ວ່າ ຂ້ອຍນອນຢູ່ບ່ອນໃດເພາະວ່າພາບທີ່ບາກົດໃນສາຍຕາຂອງຂ້ອຍໃນ ຍາມນັ້ນ ກໍ່ເຫັນແຕ່ພຽງລາຍ ໆ ເທົ່ານັ້ນ ຂ້ອຍພະຍາຍາມຕ້ອມສະຕິເທົ່າທີ່ມີເຂົ້າມາໄວ້ກັບໂຕ ເອງ ກຶ້ງຕາເບິ່ງພາບທີ່ບາກົດເລ່ມໂງ່ ໆ ຢູ່ຕໍ່ໜ້າຂ້ອຍ ຂ້ອຍຈຶ່ງຮູ້ວ່າຜູ້ນັ້ນແມ່ນພໍ່ຂ້ອຍ ຜູ້ນີ້ ແມ່ນນ້ອງສາວຂ້ອຍ ຜູ້ນີ້ແມ່ນລູກແສນທິບ ແລະຜູ້ນັ້ນແມ່ນບັກພັນ”

(ພາຍຊີວິດ ຫນ້າ 30)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครบรรยายความรู้สึก เหตุการณ์ ในเรื่องเป็นตอนที่เก่งเป็นคนใช้ที่บ้านของตาจางวางเพราะพ่อของเก่งกู้เงินจากตาจางวางมา เพื่อจัดงานบุญหาแม่ของเก่งที่เสียชีวิตไป และไม่มีเงินใช้เมื่อครบกำหนดตาจางวางและลูกชายชวน เก่งเข้าป่าล่าสัตว์ และกลั่นแกล้งเก่งโดยการยุจนจนสุดท้ายก็ถึงขั้นบังคับให้เก่งดื่มเหล้าจนเมาแล้ว ให้ไปปีนต้นไม้ สุดท้ายเก่งก็ตกลงมาได้รับบาดเจ็บ เมื่อเก่งรู้สึกตัวก็บรรยายออกมาดังนี้ว่า

“ตอนหนึ่งนั้นเห็นแต่พวก**ผีปีศาจ** หน้าที่เขี้ยว เข้ามารุมล้อมข้อย ข้อยพยายามร้อง และฝืนจนสุดกำลัง เมื่อรู้สึกตัวแล้วข้อยก็คิดว่าลูกวິ้งแต่ตัวของข้อยมันหนักเหมือนกับเอา หินมาถ่วงไว้ตั้งแต่หัวถึงตีน ข้อยพยายามลืมนตาไว้มองไปรอบ ๆ พร้อมกับทบทวน ความคิดไปมา แต่ข้อยก็ไม่รู้ว่า ข้อยนอนอยู่ที่ใดเพราะว่าภาพที่ปรากฏในสายตาของข้อย ยามนั้น ก็เห็นแต่เพียงกลาง ๆ ข้อยพยายามรวบรวมสติเท่าที่มีมาไว้กับตัวเอง เบิกพามอง ภาพที่ปรากฏมั่ว ๆ ต่อหน้าข้อย ข้อยจึงรู้ว่าผู้ นั้นคือพ่อข้อย ผู้ นี้คือน้องสาวข้อย ผู้ นี้คือลุง แสนทึบ และผู้ นั้นคือบักพัน”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกผู้วิเศษ เทพ วิญญาณ ผี คือคำว่า “**ເຜດຜີ ປີສາດ ຜີເຜດຜີພາຍ**” (ເຜດຜີປີສາດ ຜີເຜດຜີພາຍ) เกิดจากคำว่า ເຜດ หมายถึง สัตว์เกิดใน อบายภูมิพวกหนึ่ง, ຜີຈຳພວກໜຶ່ງມີຮູປຣ່າງພອມໂສ ນ່າກລ້ຳ ຄຳວ່າ ຜີ ຫມາຍຄຶງ ຫາກຄນຕາຍ, ວິຽນຽາມຂອງຄນທີ່ຕາຍແລ້ວ ທວດາ(ຜີຟ້າ) + ຄຳວ່າ ປີສາດ ຫມາຍຄຶງ ຜີ + ຄຳວ່າ ຜີເຜດ ຫມາຍຄຶງ ຜີ

จำพวกหนึ่งมีรูปร่างผอมโซ นากิ้ว + ธิพาย หมายถึง ฝึจำพวกหนึ่ง ดังนั้น เสดธิปิศาจ ธิ
เศดธิพาย จึงหมายถึง เหล่าผีวิญญาณ อมนุษย์นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“อ้ายเชื้อโฆทวาสะทนา บาบบุนอุทโต โตเบ็งเฮาตี๋ฉับ ไม้เกดสะทนา ใน
ดิงบี มีทวอยบ้อยซ่าใด มีมาจักร้อยจักพันปีแล้ว ตามอ้ายอ่านในพะเทอด ทวี
สินใจ ฉับกัพันละนาไว้ มันบ่นไม่มีค่า บ่นยาสาละบับบิงบิง แด่ดงอ้นเบ็งดูธินเฮา
เฮาเจ้ามา พันระพันราน เพื่อยางไม้ยอดดงอ อ้ายกัพันไม้บ่นกัพันกัพัน อ้ายบ้อยเชื้ออ่า
ท้าวเทอะดา เจ้าป่าเจ้าดิง ฉับบ่นใจเฮาบ่ต้อยตัดไม้บ่นกัพันกัพันดอก อ้ายคิดอ่าทวิน
เอง บ่ทันมิโฆทวาสะทนาบานบั้น”

(อาทนต์แห่งวังไผ หน้า 66)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของตัวละครเอกชื่อครุพันธ์ เหตุการณ์ในเรื่องเป็น
ตอนที่ครุพันธ์และชาวบ้านเข้าป่าไปตัดไม้ตามใบอนุมิตีเพื่อมาสร้างอาคารเรียนหลังใหม่แทนหลังเก่า
ที่ทรุดโทรม ขณะเข้าป่าไปตัดไม้พื้นและชาวบ้านพบอุปสรรคเพราะคนโลภหนึ่งกลุ่มก่อกวนแกล้ง
โดยการจุดไฟเผาป่าเหตุมาจากการที่พื้นไม้ยอมแลกใบอนุมิตีตัดไม้จำนวน 50 คิว กับไม้ที่ตัดแล้ว
10 คิว แต่ด้วยความรักและสามัคคีระหว่างคนในหมู่บ้านจึงผ่านพ้นอันตรายและอุปสรรคมาได้
จากการเข้าป่าดังกล่าวพื้นจึงได้รู้จักเรื่องราวเกี่ยวกับยางไม้กฤษณาที่หายากและมีราคาแพง จึงทำ
ให้เป็นที่ต้องการของคนทั่วไป แต่ผิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับไม้กฤษณาไว้ดังนี้ ว่า

“อ้ายเชื้อโฆทวาสะทนา บาบบุญคุณโทษ สองมองดูสิ ไม้เกดสะทนาในดงนี้มีมาก
น้อยเท่าใด มีมาก็ร้อยปีแล้ว ตามที่เขยอ่านในพะเทอด หรือดินไซ ก็มีพรรณนาไว้ มัน
เป็นไม่มีค่า เป็นยาสำหรับรักษาโรค แต่เดี๋ยวนี้คนเราพันระพันรานเพื่อยางไม้ยอดเดียว
เขาก็พันไม้เป็นต้นกัพันได้ อ้ายเชื้ออ่าเทอะดาเจ้าป่าเจ้าดิง ท่านเป็นใจให้เรา ไม่ต้องตัดไม้
เป็นต้นกัพันหรือ อ้ายคิดว่าตนเองยังไม่มิโฆทวาสะทนาขนาดนั้น”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกผู้วิเศษ เทพ วิญญาณ ผี คือคำว่า “เทอะดา
เจ้าป่าเจ้าดิง” (เทอะดาเจ้าป่าเจ้าดิง) เกิดจากคำว่า เทอะดา หมายถึง ชาวสวรรค์มีกายทิพย์ ตา
ทิพย์ หูทิพย์ และกินอาหารทิพย์ + คำว่า เจ้า หมายถึง เทพารักษ์ + คำว่า ป่า หมายถึง แผ่นดิน
บริเวณที่มีต้นไม้ต่าง ๆ เกิดอยู่จำนวนมากและไม่เป็นบริเวณที่มีบ้านเรือนคนตั้งอยู่โดยปกติ + คำ
ว่า เจ้า หมายถึง เทพารักษ์ + คำว่า ดิง หมายถึง ป่า, ป่าไม้ ดังนั้น เทอะดา เจ้าป่าเจ้าดิง
จึงหมายถึง เทพารักษ์ที่อยู่ในป่า

2.2 คำนามประสมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ

2.2.1 คำนามประสมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องโชคกลาง

ตัวอย่างที่ 1

“ເຮັດດີ ແຕ່ອາດພົດກັບກົດຫມາຍບ້ານເມືອງ ຜົນຕອບຄ່ອຍ ໆ ຄືຍາກເວົ້າກັບຕົນ ເອງ ຄວາມຮູ້ໃໝ່ ທີ່ໄດ້ຮຽນນໍາທົດແກ່ນ ພາໃຫ້ຜົນຄິດຜັນໄປໄກ **ໂຊກວາສະຫນາ** ຂອງເຂົາ ບັນແນວໃດ ? ຖ້າເກີດໄປພໍ້ໄມ້ເກດສະຫນາດໍາປີ ມີຍາງເຕັມຈັກ 10 ຕົ້ນ ຊິບັນແນວໃດ ? ເຂົາຊິຂາຍຍາງໄມ້ ເອົາເງິນມາຊື້ໂຕະຕັ້ງໃສ່ໂຮງຮຽນ ໃຫ້ເຕັມອີງຕັ້ງໂລດລະ !”

(ອາທັບແຫ່ງເຟີງໄພ ຫນ້າ 67)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายความคิดของตัวละครชื่อครูผัน ขณะที่ครูผันกำลังพูดคุยเรื่องไม้กฤษณาที่เป็นไม้มีค่าเพราะยางไม้มีกลิ่นหอม ใช้เป็นยารักษาโรค สามารถขายได้ราคาสูง ครูจึงจินตนาการว่าหากตนเองมีโชคไปพบยางไม้กฤษณาเข้าที่ในป่าจะทำ เช่นไร ข้อความต่อไปนี้เป็นบรรยายความคิดของครูผันว่า

“ທ່າດີ ແຕ່ອາດພົດກັບກົດຫມາຍບ້ານເມືອງ ຜົນຕອບຄ່ອຍ ໆ ເໝືອນອາດພຸດກັບຕົນເອງ ຄວາມຮູ້ໃໝ່ທີ່ໄດ້ຮຽນຈາກທົດແກ່ນ ທ້າໃຫ້ຜົນຄິດໄປໄກ **ໂຊກວາສະຫນາ** ຂອງເຂົາຈະເປັນຢ່າງໃດ ຖ້າ ຫາກວ່າໄປພໍ້ໄມ້ເກດສະຫນາດໍາເຂົ້າແລ້ວມີຍາງອຸ່ງສັກ 10 ຕົ້ນ ຈະເປັນເຊັ່ນໃດ ເຂົາຈະຂາຍຍາງໄມ້ ເອົາເງິນມາຊື້ໂຕະເກົ້າໄສ່ ໂຮງເຮືອນໃຫ້ເຕັມທີ່ເລຍທີ່ເລີຍ”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องโชคกลาง คือคำว่า “**ໂຊກວາສະຫນາ**” (โชควาสนา) เกิดจากคำว่า โฉก หมายถึง ลาก, การได้ดี คำว่า วาສະຫນາ หมายถึง บุญบารมี, กุศลที่ทำให้ได้รับลาภยศ ดังนั้น ลาก หรือการได้ดีที่เกิดจากบุญบารมี

ตัวอย่างที่ 2

“ທ່ານທີ່ເຄົາລົບ ຂ້າພະເຈົ້າບັນອາເມລິກັນ ຂ້າພະເຈົ້າບາກພາສາຂອງທ່ານບໍ່ໄດ້ **ເຄາະຮ້າຍ**ໄດ້ບັງຄັບໃຫ້ຂ້າພະເຈົ້າມາຫາຄວາມຊ່ວຍເຫລືອຈາກທ່ານ ຈະບັນເຄື່ອງກົນຫລືໃຫ້ທີ່ ເພິ່ງພາອາໄສ ຫລືໃຫ້ການບົກບັກຮັກສາຢ່າງໃດກໍ່ດີ ຈົ່ງກະລຸນານໍາຂ້າພະເຈົ້າໄປຫາຜູ້ໃດຜູ້ ຫນຶ່ງທີ່ພໍ້ຈະເຮັດໃຫ້ຄວາມບອດໄພ ແກ່ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ ແລະຈະພະຍາຍາມຈັດສົ່ງຂ້າພະເຈົ້າກັບ ດິນ ເມື່ອຫາຜົນອາເມລິກັນ ລົດຖະບານຂອງຂ້າພະເຈົ້າຈະຕອບແທນສົມມະນາຄຸນທ່ານ ຂອບໃຈນໍາທ່ານຫລາຍ ໆ ທີ່ໄດ້ຊ່ວຍເຫລືອ”

(“ກະດູກອາເມລິກາ” ໂຮມເລື່ອງສັນ ລາງວັນ “ຊີໄຮ” ລາວ ຫນ້າ 89)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนบรรยายข้อความในเอกสารประจำตัวของ ทหารอเมริกาที่มาปฏิบัติภารกิจจุดค้นซากกระดูกของเหล่าทหารจากเหตุการณ์เครื่องบินตกที่ ประเทศลาวในช่วงสงคราม ในเอกสารเขียนข้อความนี้เป็นภาษาต่าง ๆ หลายภาษาทั้ง ลาว ไทย เขมร อังกฤษ เวียดนาม ฯลฯ ข้อความระบุว่า

“ท่านที่เคารพ ข้าพเจ้าเป็นทหารอเมริกัน ข้าพเจ้าพูดภาษาของท่านไม่ได้ เพราะห่วย ได้ทำให้ข้าพเจ้ามาขอความช่วยเหลือจากท่าน จะเป็นอาหารหรือที่พักอาศัย หรือให้การดูแลช่วยเหลืออย่างใดก็ดีจึงกรุณาพาข้าพเจ้าไปหาผู้ใดผู้หนึ่งที่จะสามารถส่ง ข้าพเจ้ากลับไปหาพี่น้องอเมริกัน รัฐบาลของข้าพเจ้าจะตอบแทนสมนาคุณท่าน ขอขอบคุณ ท่านทั้งหลายที่ได้ให้การช่วยเหลือ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกความเชื่อเรื่องโชคลาง คือคำว่า “เคาะฮ้าย” (เคาะฮ้าย) เกิดจากคำว่า เคาะ หมายถึง สิ่งที่น่าผลมาให้โดยไม่ได้คาดหมาย + คำว่า ฮ้าย หมายถึง ความไม่ดี ดังนั้น เคาะฮ้าย จึงหมายถึง สิ่งที่น่าความไม่ดีมาให้โดยไม่ได้คาดหมาย

2.2.2 ค่านามประสมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องพุทธศาสนา

ตัวอย่างที่ 1

“นอกนั้นท้าวบุญมี ยังจะอธิบายใจแตกไข่นางเจ้าใจแจจ้ง**บวบบุญโต** รัธอดทาบฉบับมาของผู้นั้น และ ผู้นั้น จำแนกทาบภักดิ์ผู้ดุริธอดของพวทนายทิมที่มี ด้พวทลูกจ้งจันบวງจ้งเผดต้องอ้าบวทจ้ง ทวทแฉ้วฝ้งย้งบ่บับตว”

(สองร้อยบ้อง เล่ม 1 หน้า 90)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของนางวงเพ็ดหญิงสาวแนวลาวัรักษชาติที่เล่าเกี่ยวกับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรวมถึงการใช้ชีวิตของสหายแนวลาวัรักษชาติที่มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อต่อกัน มี น้ำใจ มีความซื่อสัตย์ ใช้ชีวิตอย่างสมถะแต่กล้าแกร่ง มีการสอนศีลธรรมแนวการปฏิบัติให้แก่ สมาชิก ดังนี้ท้าวบุญมีสอนนางวงเพ็ดเล่าไว้ว่า

“นอกนั้นท้าวบุญมี ยังชี้แจงอธิบายถึงรายละเอียดให้นางเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งใน เรื่องบาปบุญคุณโทษ รู้ถึงที่มาของการเป็นคนจน และ คนรวย จำแนกการกตัญญูดีริธของ พวทนายทิมที่มีต่อพวทลูกจ้ง จนนางวงเพ็ดต้องอ้าปากค้ำตากพินพินอย่างไม่กระพริบ ตาเลยทีเดียว”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องพุทธศาสนา คือคำว่า“**บวบ บุญโต**” (บวบบุญคุณโต) เกิดจากคำว่า บวบ หมายถึง ความซื่อ, ความมัวหมอง, การกระทำ

ผิดหลักคำสอนหรือข้อห้ามในศาสนา + คำว่า บุน หมายถึง ความดี, การกระทำดีตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา, ผลของการทำความดีจากชาติปางก่อน + คำว่า อุน หมายถึง ความดีที่มีประจำอยู่ในสิ่งนั้น ๆ, ความเกื้อกูล + คำว่า โทด หมายถึง ความไม่ดี, ความชั่ว ดังนั้น บาบุนอุนโทด จึงหมายถึง ความดีความชั่วอันเกิดจากการกระทำดีตามหลักศาสนาหรือเกิดจากการกระทำผิดศีลธรรมในพุทธศาสนา นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“ทันใด ผู้บ้นแ่ม แนมไปแต้นที่แฉดว้นเรือนไผ แต้นมีอิ้งทวงอินบ้งกัมซำ
ธ้องไต้ยู่กัสงใส

บ้นแ่มนไผ เป้าะลูก ?

อินใฉ่ยู่ในเรือนบ้นแ่มฉะแ่ม

บ้นช้อยจ้งธ้องไต้ ทวีว่าพวกลูกไปตบตีดำว้าไต้ฉะฉั้น ? ย่าเร็ดลิแ่นบ้นเมิ
ลูก **بابกัม**แ่มไต้ ! โดบสะพะอะลูกทองแ่มท้อ ย้งบ้นไต้ตบแแทนบุนอุนຂອງພໍ່แ่ม
ผู้บ้งเทิดท้าวเทื่อ เมื่อธู้แต้นผู้ย้งแ่มท้าวธากานลิม่ลิม่ ำต้อยเถิดวิบบบักิเฎงฉะฉะ
บ้นบงรยอินใฉ่ ำต้อยพะฉิดต้อบ้นย้งยักิ ทุกอินท้อบ้นอินลิม่กับ ลูกเอีย !”

(สายเลียดจรวงกับน หน้า 36)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทสนทนาของตัวละครในเรื่องตอนที่แม่บุญธรรมของ ร้อยโททองแก้วไปเยี่ยมลูกชายที่ค่ายทหารรัฐบาล หลังจากที่ได้พบหน้าถามไถ่สารทุกข์กัน เรียบร้อยแล้ว แม่บุญธรรมของร้อยโททองแก้วหันไปเห็นหญิงวัยกลางคนผู้หนึ่งนั่งร้องไห้อยู่ที่มุม หนึ่งของบ้านจึงถามลูกชายและลูกสะใภ้เกี่ยวกับหญิงคนดังกล่าว ดังบทสนทนาต่อไปนี้ว่า

“ทันใดนั้นผู้เป็นแม่มองไปที่มุมหนึ่งของบ้าน เห็นมีหญิงกลางคนก้มหน้าร้องไห้
อยู่ก็สงสัย

นั่นคือใครหรือลูก

คนใช้อยู่ในเรือนนี้แหละแม่

ทำไมถึงร้องไห้ หรือว่าพวกลูกไปตบตีดำว้าไต้เขา อย่าทำแบบนั้นนะลูก
بابกรรมแท้ ๆ โดยเฉพาะลูกทองแก้ว ยังไม่ทันไต้ตบแแทนบุญคุณของพ่อแม่บ้งเกิดเกล้า
เลยสักครั้ง ผู้เจอผู้หญิงวัยเดียวกันกับพ่อแม่ ก็ต้อยเคารพนับถือ ถึงเขาจะเป็นเพียงคนใช้ก็
ต้อยปฏิบัติต่อเขาเป็นอย้งยักิ ทุกคนก็เป็นคนเหมือนกันนะลูก”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องพุทธศาสนา คือคำว่า “**บวบ** **รัม**” (บวบกัม) เกิดจากคำว่า บวบ หมายถึง ความชั่ว, ความมัวหมอง, การกระทำผิดหลักคำสอน หรือข้อห้ามในศาสนา + คำว่า รัม หมายถึง บาป, เกราะ, การกระทำที่ส่งผลร้ายมายังปัจจุบัน หรือซึ่งจะส่งผลร้ายต่อไปในอนาคต ดังนั้น บวบรัม จึงหมายถึง ความชั่ว, ความมัวหมองที่เกิดจากการกระทำที่ส่งผลร้ายมายังปัจจุบัน หรือซึ่งจะส่งผลร้ายต่อไปในอนาคต

2.2.3 ค่านามประสมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องโลกหลังความตาย

ตัวอย่างที่ 1

“**นิ** คำแพง เตือนี่แฉ่มบ่เตือนสุดท้ายที่อ้ายมาขอคำตอบจากร้อง มีก่อนอ้ายได้ ทุมม้องแล้วอ้าว้องจะเอาอ้ายบ่ ะใช้ใฮ้องตอบอ้ายไเว ฏ ตอบดิแฉ่มยังบับลัน ตอบบ่ดิแฉ่มไป**เมืองผี** เอ้าเจ้าไวด ธิเอ้าบ่ ะตอบไเว”

(อายุฉิวิด หน้า 56)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของร้อยเอกกอลละกันที่พูดกับคำเพ็ง เป็นคำพูดที่ใช้ ชูเพื่อให้คำเพ็งยอมเป็นเมียร้อย ร้อยเอกกอลละกันเป็นทหารรัฐบาลภายใต้การนำของอเมริกา เขาชอบ ใช้อำนาจข่มขู่ผู้อื่นเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนต้องการ ไม่เว้นแม้แต่การข่มขู่เพื่อให้ได้คำเพ็งมาเป็นเมียร้อย หลังจากที่ถูกหนทาง เพราะก่อนหน้านี้เขาพยายามพูดดี ทำดีกับคำเพ็งแล้ว แต่นางก็ไม่ยอม ร้อยเอกกอลละกันพูดว่า

“นี่ คำเพ็ง ครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายที่อ้ายมาขอคำตอบจากน้อง วันก่อนนี้อ้ายถาม น้องแล้วว่าน้องจะตกลงไหม ขอให้น้องตอบอ้ายมาไเว ฏ ตอบดีก็ยังคงเป็นคน ตอบไม่ดีก็ ต้องไป**เมืองผี** พูดมาว่าจะเอาอย่างไร ตอบมาให้ไเว”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องโลกหลังความตาย คือคำว่า “**เมืองผี**” (เมืองผี) เกิดจากคำว่า เมือง หมายถึง แดน + คำว่า ผี หมายถึง ซากคนตาย, วิญญาณของคนที่ยังตายแล้ว, เทวดา (ผีฟ้า) ดังนั้น เมืองผี จึงหมายถึง แดนแห่งคนที่ตายแล้ว

ตัวอย่างที่ 2

“สะตายอ้นธ้องขึ้นสุดก้องล่ำ ทำลัว่กัฏหมัดสมุเฉาะใสใจกาฏองลัดตุ สาม บักละลาดออกมาจากขุมมึงกวอดใส่สะตายอ้นที่พออมปะโลทอขึ้นพันบากขุม บุน แด่สะตายทลุดทอวิงกัน แด่ฉิมองสะตายขาดออกทลายบอบเติบ พอทมันลิด ว่าสะตายทิกบิบแล้ว ทำโดดขึ้นมาว่าฉิฉ่าแต่บั้ง บั้ง บินพัทของสะตายอ้นดั่งขึ้นบัก ทนึ่งอ้ว ทน้าตูปตูปบักที่สອງ แฉะ ที่สามเต้นแฉ่นบับ ทำทลิวเฉาะในขุมแด่บายบิบ

ออกมา แต่ฉ่ำเทิบไปตมาทแถกฏทหนึ่ง ึ่งุสะทอว้นแถกว้จ้้าไปได้แถกทิมຂັນ
ทวอยถินที่ลี้ยู่ในขุม เมืองไก่อ๋บ่ຂັນจ้อย”

(สองเอื้อยบ้อง เล่ม 3 หน้า 79)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากเหตุการณ์ตอนที่ตัวละครซึ่ง
เป็นสมาชิกแนวลาวัรักษาดิสู้รบกับทหารฝ่ายรัฐบาลลาวภายใต้การนำของอเมริกาอย่างองอาจ
กล้าหาญ ว่า

“สหายวันร้องซันอย่างสุดเสียง กำลังฝ้ายศัตรูสามคนออกมาจากที่กำบังยั้งกวาด
ไล่สหายวันที่กำลังจะโผล่หัวขึ้นมาจากที่กำบัง แต่โชคดีที่สหายวันหลบได้ทัน แต่ผมก็
หายไปหลายปอย พวกมันคิดว่าสหายวันถูกยิง จึงโคคขึ้นมาว่าจะซ้า ปัง ปัง ปืนพกของ
สหายวันตั้งขึ้น คนหนึ่งคว่ำหน้าฟูบลง คนที่สองและสามเห็นอย่างนั้น ก็หลบเข้าไปในที่
กำบัง แต่ปลายปืนออกมา แต่ซ้าเกินไป ระเบิดลูกหนึ่งซึ่งสหายวันแถกว้จ้้าเข้าไปได้ระเบิด
ขึ้น หลายคนที่อยู่ตรงนั้น กลับไปเมืองไก่อ๋บ่ຂັນ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องโลกหลังความตาย คือคำว่า
“เมืองไก่อ๋บ่ຂັນ” (เมืองไก่อ๋บ่ຂັນ) เกิดจากคำว่า เมือง หมายถึง แคน + คำว่า ไก่อ๋ หมายถึง สัตว์
มีปีกจำพวกหนึ่ง ปกติเป็นสัตว์เลี้ยงและมีหลายชนิด + คำว่า บ่ หมายถึง ไม่ + คำว่า ชัน
หมายถึง อาการร้องอย่างหนึ่งของไก่หรือนกบางชนิด เฉพาะในตัวผู้ ดังนั้น เมืองไก่อ๋บ่ຂັນ จึง
หมายถึง แคนที่ไก่อ๋ตัวผู้ไม่ร้อง เป็นความหมายโดยอุปมาหมายถึง ไม่มีชีวิตอยู่ถึงวันต่อไป เพราะ
โดยปกติไก่อ๋จะขันในเวลาเช้าของวันใหม่ เมื่อไก่อ๋ไม่ขันก็หมายถึงไม่มีวันต่อไปนั่นเอง

2.3 ค่านามประสมที่เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม

ตัวอย่างที่ 1

“อ้อว ภาล่ทอเองลิมสู่อแมงทอ่วงเวลาวินแถกอานบี่ทบี่นว่า มิงบ่ທັນຮູ້ຫວະ ເຜີນ
ເວົ້າວ່າພ່ມິງໄປຍືມເງິນນ່າລຸງຈາງວາງ 3.000 ກີບ ເພື່ອໄປເຮັດບຸນແຈກເຂົ້າຫາແມ່ມິງນັ້ນລະບໍ່
ພ່ມິງວ່າສາມປີຊີແທນຫມົດ ແຕ່ມາຮອດດຽວນີ້ກໍ່ໄດ້ສິບີບາຍແລ້ວ ພ່ມິງກໍ່ຍັງບໍ່ທັນໃຊ້ເຜີນ
ບານນີ້ ເຜີນເວົ້າວ່າຄັນຊີຍິດເອົາດິນບ້ານພວກມິງພັດບໍ່ມີບ່ອນຢູ່ ດັ່ງນັ້ນ ເຜີນຈິ່ງຕົກລົງວ່າ
ເອົາມິງໄປເຮັດຄົນຮັບໃຊ້ສອງປີແລ້ວຈິ່ງຊີສຸດຫນີ້ວ່າຊັ້ນເດ”

(พาญลิวัด หน้า 13)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของตัวละครเด็กในเรื่องซึ่งเป็นเพื่อนเล่นกับคำเก่ง ตัวละครดังกล่าวเล่าให้เก่งฟังว่า ตนได้ยินเรื่องเกี่ยวกับที่เก่งต้องไปเป็นคนรับใช้ที่บ้านตาจางวาง เพราะพ่อของเก่งติดเงินตาจางวางและไม่มีเงินใช้กินเมื่อครบกำหนด ตัวละครเล่าว่า

“อ่าว ก็พ่อเองเล่าให้แม่กุฟังตอนที่กินข้าวเย็นเมื่อวานนี้ มึงยังไม่ทันรู้หรือ หรือ เขาพูดว่าพ่อมึงไปยืมเงินมาจากตาจางวาง 3,000 กีบเพื่อไปทำบุญแจกข้าวหาแม่มึง นั่น พ่อมึงว่าสามปีจะคืนให้หมด แต่มาถึงตอนนี้ก็สี่ปีแล้ว พ่อมึงยังไม่ทันได้ใช้เขาเลย เขาพูดว่าถ้ายึดเอาที่บ้านพวกมึงก็จะไม่มีที่อยู่ ดังนั้น เขาจึงตกลงว่าจะเอามึงไปเป็นคนรับใช้ ครบสองปีจึงปลดหนี้ว่าอย่างนั้นนะ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม คือคำว่า “**บุญแจกข้าว**” (บุญแจกเข้า) เกิดจากคำว่า บุญ หมายถึง การกระทำดีตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา, ความดี + คำว่า แจก หมายถึง แบ่งหรือปันให้แก่คนหลาย ๆ คน + คำว่า ข้าว หมายถึง วัตถุที่เป็นอาหารของมนุษย์เป็นเมล็ด ๆ มี 2 ประเภท คือ ข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ดังนั้น บุญแจกข้าว จึงหมายถึง การกระทำดีตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาโดยการแบ่งข้าวให้แก่คนหลาย ๆ คน ในบริบทจะกระทำบุญประเภทนี้เพื่ออุทิศกุศลให้ผู้ที่เสียชีวิต

ตัวอย่างที่ 2

“อยู่เรือนบัวออนมีภานตัวภักษ์กันย่างไฉวว่าต้องสู้อับผูกแฉบรับอับ อ้ายลูฮับ แฉบบาสีฮองสาว ฉะนะผู้แฉบ โคมพะยู่ไถ้น้ำมันภากดสองทงอัยอยู่ ภาวเพดานอัยฮองแฉบ แฉบ ใบอัยอัวไต่ฮองแฉบไปทื่อทุกแฉบฮอง สรจ พักสรจคำ สรจอัววิมยอกไยกัน ดั่งบับบอง ฆ่ปานอัวมี**บุญไทย** บัวออน ย่างอับ ออก อับเข้าบ่ฉื่อ ลาว ทัยยากไต่**พาอับบาสี**ามลือเลื่อง ยากไต่อาทาบภานภัน อุดมสิมบุญแฉบบัว ฤกบาทฉะนะผู้แฉบฉื่อ”

(อาถรรพ์แห่งวังไฉ หน้า 93)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากที่เกิดขึ้นที่เรือนของป้าพอนแม่ บุญธรรมของครูผัน เหตุการณ์ดังกล่าวคือมีคณะผู้แทนมาจากเมืองเพื่อมาสำรวจหมู่บ้าน ผู้ไปรับ คณะผู้แทนคือครูผัน ตามธรรมเนียมปฏิบัติของหมู่บ้านจะต้องมีการบายศรีและเลี้ยงต้อนรับผู้มา เยือน เหตุการณ์ดังกล่าวผู้เขียนบรรยายไว้ดังนี้ว่า

“อยู่เรือนป้าพอนมีการตกลงกันอย่างเร็วไฉวว่าต้องสู้อับผูกแฉบรับขวัญครูผัน และทำบายศรีให้สองสาวคณะผู้แทน โคมไฟจากน้ำมันภาคสองใบที่ห้อยอยู่เพดานห้อง เรือนชานและในครัวให้ความสว่างไปทั่วทุกมุม เสียงฝีเท้าเสียงตำข้าว เสียงพูดคุ้ยล้อเล่น

สนุกสนาน เหมือนกับกำลังมีงานบุญใหญ่ ป้าพอนก็เดินเข้าเดินออกไม่หยุดเพราะอยาก
ให้พาขวัญบายศรีงามไม่มีที่ติ อาหารอาหารการกินถูกปากคณะผู้แทน”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกประเพณี พิธีกรรม คือคำว่า

“สู่อ้วนผูกแຂน” (สู่วันผูกแຂน) เกิดจากคำว่า สู หมายถึง ไปหา, ไปถึง, ให้, อยู่
ร่วมกัน + คำว่า อ้วน หมายถึง มั่งมั่งคั่ง, สิริ, ความดี + คำว่า ผูก หมายถึง เอาเชือกเป็นด้น
สอดคล้องกันให้เกิดเป็นเงื่อน เพื่อทำให้มันหรือติดต่อกันในตัวหรือกับสิ่งอื่น + คำว่า แຂน
หมายถึง อวัยวะที่ต่อจากไหล่ทั้ง 2 ข้าง ดังนั้น สู่อ้วนผูกแຂน จึงหมายถึง เรียกความเป็นสิริ
มงคลโดยการนำเชือกหรือวัตตุมผูกแຂน

“บุนไชย” (บุนใหญ่) เกิดจากคำว่า บุน หมายถึง การกระทำดีตามหลักคำสอนใน
พระพุทธศาสนา + คำว่า ไชย หมายถึง มีขนาดโตกว่าหรือสำคัญกว่าเป็นต้นเมื่อเปรียบเทียบกับ
ดังนั้น บุนไชย จึงหมายถึง การกระทำดีตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาที่สำคัญ

“พาຂວັນບາສີ” (พาขวัญบายศรี) เกิดจากคำว่า พา หมายถึง เครื่องตั้งถ้วยใส่อาหารกิน +
คำว่า อ้วน หมายถึง มั่งมั่งคั่ง, สิริ, ความดี + คำว่า บาสี หมายถึง การทำพิธีสู่ขวัญให้มีความ
เจริญ ดังนั้น พาຂວັນບາສີ จึงหมายถึง เครื่องตั้งถ้วยใส่เครื่องบูชาเพื่อทำพิธีสู่ขวัญอันจะนำมาซึ่ง
ความเจริญ

จากการวิเคราะห์การใช้คำหมวดมนุษย์ และหมวดมนุษย์กับมนุษย์ พบว่ามีการใช้คำที่
หลากหลายครอบคลุมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทั้งสิ้น ได้แก่คำที่ใช้เรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
มนุษย์ทั้งภายในและภายนอก คำที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องแบบ
เครื่องประดับ และรองเท้า คำที่มนุษย์ใช้เรียกผู้อื่นโดยเรียกตามลักษณะต่าง ๆ ทั้งสภาพร่างกาย
จิตใจ อายุ การเปรียบเทียบกับสรรพสิ่ง การใช้คำเรียกญาติ และรวมถึงคำที่มนุษย์ใช้เรียก
ประเพณีที่พิธีกรรมซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากภายในของมนุษย์อันได้แก่ความเชื่อซึ่งส่งผลให้เกิดการ
กระทำและประดิษฐ์คำขึ้นใช้เรียกในการกระทำดังกล่าวที่แตกต่างกันออกไปตามรายละเอียด
ขั้นตอน หากแต่ยังขาดหมวดคำที่เกี่ยวข้องกับสรรพสิ่งรอบตัวมนุษย์ซึ่งจะได้นำเสนอผลการศึกษา
ในบทถัดไป

บทที่ 5

คลังคำนามประสมภาษาลาวว่าด้วยสรรพสิ่ง มนุษย์กับสรรพสิ่งและเวลา

คำนามประสมภาษาลาวที่พบในวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) นั้น มีจำนวนมากและครอบคลุมทุกสรรพสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งรอบตัวมนุษย์ อีกทั้งยังปรากฏในบริบทแห่งการใช้จริงผ่านทางตัวละครของเรื่องที่สมจริง ผู้ศึกษาได้รวบรวมคำนามประสมที่พบในวรรณกรรมลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ตามความหมายโดยประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ตามหนังสือ คลังคำ ของนวรรณ พันธุมเมธา ในบทที่ 4 ผู้ศึกษาได้ศึกษาคำนามประสมว่าด้วยมนุษย์ พบคำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับร่างกายและการกระทำอันเกิดจากสภาพจิตใจของมนุษย์จำนวนมาก และในบทนี้จะกล่าวถึงการสร้างคำนามประสมว่าด้วยสรรพสิ่ง มนุษย์กับสรรพสิ่งและเวลา **หมวดสรรพสิ่ง** ได้แก่ 1. คำที่ใช้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ 2. คำที่ใช้เรียกพืช 3. คำที่ใช้เรียกสัตว์ 4. คำที่ใช้เรียกอาหาร 5. คำที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้าง 6. คำที่ใช้เรียกยานพาหนะ 7. คำที่ใช้เรียกสี 8. คำที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ **หมวดมนุษย์กับสรรพสิ่ง** ได้แก่ 1. คำที่ใช้เรียกอาชีพ และ**หมวดเวลา** ได้แก่ 1. คำที่ใช้เรียกวัน เวลา การจัดหมวดหมู่คำนามประสมในบทนี้ยังคงประยุกต์ใช้ตามการจัดหมวดคำในหนังสือคลังคำของ นวรรณ พันธุมเมธา ที่จัดกลุ่มคำตามความหมาย โดยคำที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันจะอยู่ในหมวดหมู่เดียวกันดังนี้

คำนามประสมหมวดสรรพสิ่ง

1. คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ คือ คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทั้งที่สามารถจับต้องได้ เช่น ดิน หิน พื้นดิน ภูเขา ป่า พืช น้ำ แหล่งน้ำ และสิ่งแวดล้อมที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ดวงดาว อากาศ แสงแดด ท้องฟ้า ทิศทาง ดังนี้

1.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติประเภทป่าและทรัพยากร

ในป่า

ตัวอย่างที่ 1

“มะนิสะทอวัน บุກແສງອ່າໄພແຕ່ຝ່າຍນີ້ບໍ່ຍອມລຸກ ບາງຈິ່ງອອກມາສ່ອງເບິ່ງທິດທາງທີ່ໄພປ່າພວມໂຮງແຮງ ວີໄຫມ້ອ້ອນລົມຂັ້ນແຈ້ງພັດອ່ານວຍ ແປວໄພສີແດງແລບແລຍ ເຜົາໄຫມ້ດົມໄມ້ບາກົດວ່າຢູ່ໃກ້ ໆ ບ້ານ ເພາະມັນຢູ່ເທິງເບີນລູ ເຮັດໃຫ້ແນມເຫັນຄັກ

บ๊ายบ๊าย ไฟลึบ่ความมารอดบ้านทอะ ? อิงสาวทามเจ้าของเรือนทังใจสั่นทิด ๆ
 ทัพวิมมาแธง มั่นท้ออดธุความวิงมาใส่ป่าไม้บ่อง แต่บ๊ายว่ามันอยู่ไทเกติบ ตาม
 ฝักไฉนนี้ พอกเจ้าอิไปทาทงแฉวบ้องทงกับไม้ที่บ๊ายไฉนนี้ ๆ ดอท เอ้ เบ้นทอ้งไฟลึบ่ทง
 บ๊ายได้ อยู่แฑทงนี้บ่ลุ่มว่ามิถนจุดไร่น่า บ๊ายบ๊าย จ้มว่าด้อยทอความแฉทใจ สายทาทง
 มิว อออิงไฉนทาทงลน แฉไปแฉทงทงทงไร่น่า

(อาทงแฑทงไฟลึบ่ หน้า 100)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายจากเหตุการณ์ในเรื่องเป็นตอนที่
 เกิดไฟไหม้ป่าบนภูเขาใกล้ ๆ หมู่บ้านของผ่น เหตุเกิดในวันที่มะนิสะหวันและแสงอำไพรสองสาว
 จากในเมืองมาพักกลับเข้ามาในหมู่บ้านพร้อมกับผ่นชาวบ้านและป่าพอนร่วมกันทำพิธีบายศรีสู่
 ขวัญให้บุคคลทั้งสาม หลังจากฉลองกันอย่างสนุกสนานเสร็จแล้วก็แยกย้ายกันกลับเข้ามานอน ลัก
 พักก็เกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้น ผ่นและชาวบ้านผู้ชายต่างมารวมตัวกันและขึ้นไปดับไฟ มะนิสะหวันอยู่
 ในเหตุการณ์ดังกล่าวด้วย ผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์ตอนนี้ไว้ว่า

“มะนิสะหวัน ปลุกแสงอำไพแต่แสงอำไพไม่ยอมตื่น นางจึงออกมาดูเหตุการณ์ที่
 ไฟกำลังลุกโชนเพราะแรงลมตอนใกล้รุ่ง เปลวไฟสีแดงแลบเลียเผาไหม้ต้นไม้ ปากทงว่า
 อยู่ใกล้ ๆ กับหมู่บ้าน เพราะเกิดที่เนินเขา ทำให้มองเห็นได้ชัด

ป่าพอน ไฟจะลุกลามมาถึงหมู่บ้านเราหรือเปล่า หญิงสาวทามเจ้าของบ้านด้วย
 อากทหวาดกลัว

ถ้าลมมาแรง มันก็อาจจะลามลงมาป่าไฟ แต่มันก็อยู่ไกลเอากท ตามที่ได้ยินมา
 พวกที่ไปนั้นไปทำแนวกันไฟไว้เลย ๆ ทอท เอ้ ทำไมไฟจึงไหม้ป่าได้ อยู่แฑทงนี้ไม่มีใคร
 จุดไฟไร่น่า ป่าพอนบ่นด้วยความแปลกใจ สายตาทงมัวของหญิงวัยกลางคนมองไป
 ข้างหน้าอย่างไร่น่า

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติประเภทป่าและ
 ทรัพยากรในป่า คือคำว่า “ป่าไม้บ่อง” (ป่าไม้บ่อง) เกิดจากคำว่า บ่อง หมายถึง ที่ที่มีต้นไม้ต่าง ๆ
 ขึ้นมา + คำว่า ไม้ หมายถึง คำรวมเรียกพืชทั่วไป โดยปรกติมีราก ลำต้น กิ่ง ก้าน และใบ + คำว่า
 บ่อง หมายถึง ช่อง, ล่อง ดังนั้น บ่าไม้บ่อง จึงหมายถึง ที่ที่มีต้นไม้ที่มีลักษณะเป็นปล่องขึ้นมา
 ไม้ที่มีลักษณะเป็นปล่องก็คือไม้จำพวกไผ่ ดังนั้น บ่าไม้บ่อง ก็คือที่มีต้นไม้ขึ้นเป็นจำนวนมาก
 นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“แล้วสองเท้าก็โบกมือให้แก่งบอบจนลุกขึ้นที่กำว้งนำพาปะดาฉิมถ้ายอับ
พะยอบออกเดินทาง มุ่งหน้าสู่เขตปลดปล่อย อันมีกองคำ นางพวงแก้ว ป้าใจแก้ว
อะดิตร้อยโททงแก้ว ฤทโถม และ วัฒนยะยา ย่างนำหน้า ท่างกลางสายลมพัดมาเรื่อย
มาเรื่อยๆ ลูบเคลือบตามพวงพญาผาป่าไม้ให้มีชีวิตชีวา มรดกงามมาลาดอกไม้
แก้วแวววาวไกลไกล เหมือนธรรมชาติกำลังประบมือยกย่อง
สรรเสริญต่อการกระทำที่แสดงออกถึงความรักชาติของพวกเขา”

(สายเลือดจวบกับ หน้า 44)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนจบของเรื่องสายเลือด
เดียวกัน กล่าวคือหลังจากที่ร้อยโททงแก้วทหารฝ่ายรัฐบาลภายใต้การนำของสหรัฐในขณะนั้น
ทราบความจริงเรื่องแม่บังเกิดเกล้าที่เขาไปพาตัวมาจากค่ายอพยพเพื่อให้มาทำงานเป็นคนรับใช้
ภรรยาของเขา กับน้องชายชื่อกองคำเขลยฝ่ายแนวลาวัรักษชาติที่เขาจับตัวมาเพื่อทรมาน หลังจาก
ที่ทราบความจริงแล้วร้อยโททงแก้วต้องเลือกระหว่างครอบครัวกับการปฏิบัติหน้าที่โดยมีชีวิตเป็น
เดิมพัน สุดท้ายแล้วร้อยโททงแก้วก็เลือกครอบครัว เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นหลังจากที่ร้อยโททง
แก้วเลือกยิงปืนใส่ท่านที่ปรึกษาอดีตผู้บังคับบัญชาแทนที่จะยิงใส่แม่ของตนตามคำสั่ง ผู้เขียน
บรรยายสถานการณ์ตอนนี้ไว้ว่า

“แล้วสองเท้าก็โบกมือให้แก่งบอบจนลุกขึ้นที่กำว้งนำพาปะดาฉิมถ้ายอับ
เดินทาง มุ่งหน้าสู่เขตปลดปล่อย อันมีกองคำ นางพวงแก้ว ป้าใจแก้ว อะดิตร้อยโททง
แก้วและภรรยาเดินนำหน้า ท่างกลางสายลมพัดมาเรื่อย ๆ ลูบเคลือบตามพวงพญาผาป่าไม้
ให้มีชีวิตชีวา มรดกงามมาลาดอกไม้แก้วแวววาวไกลไกล เหมือนธรรมชาติกำลังประบมือยกย่อง
สรรเสริญต่อการกระทำที่แสดงออกถึงความรักชาติของพวกเขา”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติประเภทป่าและ
ทรัพยากรในป่า คือคำว่า

“พวงพญาผาป่าไม้” (พวงพญาผาป่าไม้) เกิดจากคำว่า พวง หมายถึง ดงหญ้าหรือดงไม้
ที่เป็นหมู่ ๆ หรือที่รก ๆ + คำว่า พญา หมายถึง ป่า, พง, ดง + คำว่า ผา หมายถึง เนินที่สูงขึ้น
เป็นจอม, เขา + คำว่า ผา หมายถึง หินที่เขา + คำว่า ป่า หมายถึง ที่ที่มีต้นไม้ต่าง ๆ ขึ้นมา +
คำว่า ไม้ หมายถึง คำรวมเรียกพืชทั่วไป โดยปรกติมีราก ลำต้น กิ่ง ก้าน และใบ ดังนั้น พวงพญา
พญาผาป่าไม้ จึงหมายถึง ภูเขาและป่าไม้หรือหมายถึงทรัพยากรป่าไม้อันอุดมสมบูรณ์นั่นเอง

“**ดอจมาลาดอกไม้**” (ดวงมาลาดอกไม้) เกิดจากคำว่า ดอจ หมายถึง คำเรียกสิ่งที่มีลักษณะเป็นรูปกลม ๆ หรือที่เห็นเป็นวง ๆ + คำว่า มาลา หมายถึง ดอกไม้ + คำว่า ดอกไม้ หมายถึง ส่วนหนึ่งของต้นไม้ที่ผลิออกจากต้นหรือกิ่ง มีหน้าที่ทำให้เกิดผลและเมล็ดเพื่อสืบพันธุ์ มีเกสรและเรณูเป็นเครื่องสืบพันธุ์ ดังนั้น ดอจมาลาดอกไม้ จึงหมายถึง มวลดอกไม้บานา

1.2 **ค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติประเภททรัพยากรทางน้ำ และแหล่งน้ำ**

ตัวอย่างที่ 1

“พระอาทิตย์ยามอัสดงค่อย ๆ ออ่าวลวิงลับปายไม้เหิงวุตอดจอมสูง ทุม่นก
 ฌวอบินแบนฉิงออกจากหมายแวงป่า แสงอวิจันเกือบด้วย**ชว่น้ำ**ล่องฉาน ที่ถัดโงตง
 ลวบตามตีมพูนิม สวงดำเจ้าแฉะ สวงไวก ฌันดิงมาแฉตไท ฌินแบนลันสะทอนเจ้าใน
 ป่าดิงผิงไผ ฌือฉกทงยาวอฉาฉิง ฌอมฌูทอฌันดั้นกับ**แฉอน้ำ**ที่ลุดิงฉางตาม
แฉอน้ำ ที่ถัดลวงอทงออดอฉาง**สายน้ำ**ฉาน”

(“ปะฉะนิ แฉะ ฉือฉิด” โธมฉือฉัง ลางฉัน “ฉือฉะ” ลาว ฉาน 47)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนเริ่มของเรื่อง โดยการกล่าวถึงสิ่งแวดล้อม ดังนี้ว่า

“พระอาทิตย์ยามอัสดงค่อย ๆ เคลื่อนลงลับปายไม้บนยอดเขาสูง ทุม่นกเขียวบิน
 เป็นฝูงออกจากต้นลิ้นจี่ป่า โฉบลงจนเกือบแฉะ**ผิวน้ำ**ในแม่น้ำล่องฉานที่คดโค้งไปตามตีน
 เขายม เสียงคำข้าวและเสียงไก่ขันดังมาแต่ไกล จนเป็นคลื่นสะทอนเข้าไปในป่าดงพงไพร
 เรือฉกทงยาวลำหนึ่ง คำลึงฟุ้งหัวขึ้นดั้นกับ**กระแสน้ำ**ที่ไหลไปตาม**สายน้ำ**ที่คด
 ฌี๋ยวเกี่ยวออดของแม่น้ำฉาน”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติประเภททรัพยากรทางน้ำและแหล่งน้ำ คือคำว่า “**ชว่น้ำ**” (หน้าน้ำ) เกิดจากคำว่า ชว่น หมายถึง ส่วนบนของบางสิ่ง + กับคำว่า น้ หมายถึง สารประกอบมีลักษณะเป็นของเหลว ไส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่นใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก ดังนั้น ชว่น้ำ จึงหมายถึง ส่วนบนของน้ำหรือผิวน้ำ นั่นเอง

“**แฉอน้ำ**” (แปนน้ำ) เกิดจากคำว่า แฉอ หมายถึง ช่อง, ทาง, ทางน้ำ + คำว่า น้ หมายถึง สารประกอบมีลักษณะเป็นของเหลว ไส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่นใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก ดังนั้น แฉอน้ำ จึงหมายถึง กระแสน้ำ

“**แฉวน้ำ**” (แฉวน้ำ) เกิดจากคำว่า แฉว หมายถึง จุดหมาย, ทางย่อยที่ตัดเป็นซอย, ซอย + คำว่า น้ำ หมายถึง สารประกอบมีลักษณะเป็นของเหลวใส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่น ใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก ดังนั้น แฉวน้ำ จึงหมายถึง ร่องน้ำ

“**สายน้ำ**” (สายน้ำ) เกิดจากคำว่า สาย หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะเป็นเส้นเป็นแนวยาว + คำว่า น้ำ หมายถึง สารประกอบมีลักษณะเป็นของเหลวใส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่น ใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก ดังนั้น สายน้ำ จึงหมายถึง ลำน้ำ

ตัวอย่างที่ 2

“เจ้าทงสองพาภันย่างได้ปะมาณ 1 กิโลเมตรทันใดพอทงเจ้าต๋องตื่นตกใจ
เพราะเบื้องหน้ามี**ท๋อยน้ำ**สายหนึ่งพอมั่งสูงรุงขึ้น ๆ กังวานไปทั่วบริเวณ **บ่นสายน้ำ**
ที่ไหลท่งวังมาจากเทียงู บันดาเว่งขึ้นบ่นอโยไทยล่งท่งเทียงูมา ส่องรุงท่งท่งจัน
สะเวียงไปท่งอจิงเจด”

(“ถ้ำหินในป่าเวียง” โธมเอ็งฮัน ลาวฮัน “ฉีไร” ลาว หน้า 22)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือนางหมายใจ ผู้มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าสมาคมแม่หญิงลาวรักชาติ กับ เยี้ยเจ้อ ชายหนุ่มชาวม้งผู้เป็นทหารป้องกันลำน้ำ นางหมายใจได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติภารกิจจัดตั้งสมาคมที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ห่างไกลจากเมืองและต้องเดินทางผ่านป่าโดยมีเยี้ยเจ้อเป็นผู้นำทาง เมื่อเขาทั้งคู่เดินทางเข้าไปในป่า ได้สักพักก็เกิดมีฝนตกหนัก ทำให้ไม่สามารถเดินทางต่อไปได้ ผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์ตอนนี้ไว้ว่า

“เขาทั้งสองพากันเดินไปได้ประมาณ 1 กิโลเมตร ทันใดนั้นพวกเขาต้องตื่นตกใจ
เพราะด้านหน้ามี**ห้วยน้ำ**สายหนึ่งกำลังส่งเสียงอึม ๆ กังวานไปทั่วบริเวณ เป็น**สายน้ำ**ที่
ไหลเทลงมาจากภูเขา บรรดาก้อนหินเล็กใหญ่ต่างถูกพัดตกลงมา ส่งเสียงกึกก้องสะท้อน
สะท้อนไปทั่วบริเวณ หมายใจและเยี้ยเจ้อตกตะลึงนึ่ง พวกเขาได้แต่คอดกและตั้งนะโม
ภาวนา”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติประเภททรัพยากรทางน้ำและแหล่งน้ำ คือคำว่า

“**ท๋อยน้ำ**” (ห้วยน้ำ) เกิดจากคำว่า ท๋อย หมายถึง สายน้ำขนาดเล็กที่ไหลไปสู่แหล่งน้ำที่ใหญ่กว่า (ห้วยใหญ่กว่าร่องและเล็กกว่าแม่น้ำ) + คำว่า น้ำ หมายถึง สารประกอบมีลักษณะเป็น

ของเหลวใส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่น ใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก ดังนั้น ทั่วยั่ว จึงหมายถึง ลำน้ำขนาดกลาง

“**สายน้ำ**” (สายน้ำ) เกิดจากคำว่า **สาย** หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะเป็นเส้นเป็นแนวยาว + คำว่า **น้ำ** หมายถึง สารประกอบมีลักษณะเป็นของเหลวใส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่น ใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก ดังนั้น **สายน้ำ** จึงหมายถึง ลำน้ำ

1.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติประเภททรัพยากรดิน

หิน แร่

ตัวอย่างที่ 1

“**เยี้ยเจอบ่โต๋ตอบฮ้อย มิแต่ฤดูอดมิดอุ๊อุ๊บออกมาบ่ดตบ๋าเข้าไบทาตันก้วย แดลมทาจ ตัดเอาใบຂອງມັນມາບູຢູ່ເທິງພະລານຫີນແດມທ້ອຍ ພ້ອມທັງຕັດບັ້ງທົງລົງໄປ ໂຕ່ງເອົານ້ຳຂຶ້ນມາພາດໃສ່ໂງ່ບຫີນກ່ອນຫນຶ່ງ ເອົາມືລ້ວງເຂົ້າໄປໃນຖົງຍ່າມ ດຶງເອົາຕໍ່ເຂົ້າແລະ ອາຫານແຫ່ງອອກມາກອງໄວ້ເທິງພະລານຫີນທີ່ມີໃບຕອງຮອງ”**

(“**ถ้างฮิบในบ่าเว็ก**” ไรมเว็องฮัน ลางฮัน “**ฮิไร**” ลาว หน้า 18)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือนางหมายใจ ผู้มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าสมาคมแม่หญิงลาวรักชาติ กับ เยี้ยเจอบ ชายหนุ่มชาวม้งผู้เป็นทหารป้องกันสำนัก นางหมายใจได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติภารกิจจัดตั้งสมาคมที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ห่างไกลจากเมืองและต้องเดินทางผ่านป่าโดยมีเยี้ยเจอบเป็นผู้นำทาง หลังจากที่เยี้ยเจอบออกเดินนำหน้า และนางหมายใจเดินตามหลัง เข้าไปในป่าเป็นระยะเวลากว่า 2 ชั่วโมงที่เดินกันมาอย่างไม่หยุดพัก เมื่อทนไม่ไหวนางหมายใจจึงบอกเยี้ยเจอบไปว่าตนรู้สึกเมื่อยมาก ขอหยุดพักที่บริเวณลำห้วยตรงที่เดินมาถึงเพื่อพักดื่มน้ำ หลังจากนั้นผู้เขียนก็บรรยายสิ่งที่เยี้ยเจอบปฏิบัติต่อนางหมายใจไว้ว่า

“**เยี้ยเจอบไม่ตอบอะไร แต่นำมิดคู้ชีพออกมามุ่งหน้าไปหาต้นกล้วยริมทาง ตัดเอาใบตองมาปูอยู่บนลานหินริมห้วย พร้อมทั้งตัดกระบองน้ำลงไปตักน้ำมาพาดไว้กับหินก้อนหนึ่ง เอามือล้วงเข้าไปในถุงย่ำม ดึงห่อข้าวและอาหารแห้งออกมากองไว้บนลานหินที่ปูใบตองไว้”**

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติประเภททรัพยากรดิน หิน แร่ คือคำว่า

“**ละวานซึน**” (พะลานหิน) บริเวณที่ว่าง, สนาม + คำว่า ซึน หมายถึง ศิลา, ชาติแข็ง ชนิดหนึ่งประกอบเป็นภูผา ดังนั้น ละวานซึน จึงหมายถึง บริเวณที่ว่างที่เกิดจากหิน

“**โง่นซึน**” (โง่นหิน) เกิดจากคำว่า โง่น หมายถึง ก้อนขนาดใหญ่, ของที่รวมกันเป็น ก้อนอยู่ + คำว่า ซึน หมายถึง ศิลา, ชาติแข็งชนิดหนึ่งประกอบเป็นภูผา ดังนั้น โง่นซึน จึงหมายถึง ก้อนหินขนาดใหญ่

ตัวอย่างที่ 2

“**อ้ายอู อ้ายอู วัฒน์ อยู่ใส ? อ้ายอู บ้าพอนໃຫ້ມາບໍາອ້າຍອູ ສຽງທອງໃສ ຂອງກີດັງແຜດຂຶ້ນພໍບານຜ້າຜ່າຍາມແລ້ງທ່າລາຍຄວາມສະຫງົບເໝືອຫນ້າວ້າ ແລະ ຟອງ ສຽງອັນແຫລມທອງຂອງເດັກນ້ອຍນີ້ ຄົງມຸດລອດລົງເພິ່ນນໍາປາທີ່ເກືອບໂລກຮ້າຍທີ່ວ່ານັ້ນ ເລີຍລອດພົ້ນຈາກ ດວງບັດມໍລະນະນັ້ນຊ້າ ສຸດສຽງຮ້ອງສຽງບາດຕົນ ອ່າຕາມໃບໄມ້ແຫ້ງ ກໍດັງຄວາກ ໆ ໃກ້ເຂົ້າມາຍັງຈຸດທີ່ອ້າຍອູເຂົ້າອົດສາເລືອກໄວ້ຢ່າງຄັກ ກີຄົງສັງເກດເຫັນຮອຍຕົນຕາມທາງທຽວ**ດິນໜງວບຽກ** ທີ່ລັດລຽບມາຫາຕົນໃນນ້ອຍບ່ອນຜິບເລີຍຫມານມາແລ້ວ ຫລາຍເທື່ອ”**

(ອາຖັນແຫ່ງພົງໄພ ຫນ້າ 5)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือกิติผู้เป็นเด็กชายและมีสถานะเป็นเด็กนักเรียนที่ครูผันสอน วิ่งมาตามครูผันที่กำลังนั่งตกปลาอยู่ท่าลั้งของป่าพอนแม่บุญธรรมของครูผัน ผู้เขียนบรรยายฉากเหตุการณ์ตอนนี้ไว้ว่า

“**อ้ายครู อ้ายครูผัน อยู่ไหน อ้ายครู ป้าพอนให้มตามอ้ายครู เสียงใสของกิดັງແຜດຂຶ້ນປະໜຶ່ງຟ້າຜ່າຍາມແລ້ງທ່າລາຍຄວາມສະຫງົບເໝືອຫນ້າວ້າ ແລະ ຟອງ ສຽງອັນແຜດແຫລມຂອງເດັກນ້ອຍນີ້ຄຽງລອດລົງໄປໄດ້ນໍາປາທີ່ເກືອບຈະໂຫຮຮ້າຍຈິງຮອດພິນຈາກເບັດມຣະໄປເລີຍ ສຸດສຽງຮ້ອງ ເລີຍຍໍາເທົ່າມາຕາມໃບໄມ້ແຫ້ງກໍດັງຄວາກ ຄວາກ ໂກລ້ເຂົ້າມາບຣິເວນຈຸດທີ່ ກູຣູຜັນອຸດສໍາທີ່ເລືອກເອົາໄວ້ຢ່າງດີ ກິຈິງຈະສິງເກດເຫັນຮອຍເທົ່າຕາມທາງທີ່ເປັນ**ດິນເໝືຍເປືອກ**ທີ່ລັດເລີຍມາຫາຕົນໄຫຼນ້ອຍບຣິເວນທີ່ຜັນເຄຍໂຫຮຄິດຕກປລາໄດ້ມາແລ້ວຫລາຍຄັ້ງ”**

ข้อความนี้ปรากฏกานามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติประเภททรัพยากรดิน หิน แร่ คือคำว่า “**ดินໜງວບຽກ**” (ดินเหนียวเป็ยก) เกิดจากคำว่า ดิน หมายถึง วัตถุธาตุของโลกที่ใช้สำหรับปลูกพืชผลหรือป็นสิ่งต่าง ๆ + คำว่า ໜງວ หมายถึง ดิ่งขาดยาก, ทนทานไม่หัก ไม่ขาดง่าย, แเกาะออกยาก, ไม่ขุ่ย, ไม่เปื่อย, มีลักษณะคล้ายยางใช้ติดสิ่งอื่นได้ + คำว่า ບຽກ หมายถึง ชุ่มด้วยน้ำ ดังนั้น ดินໜງວບຽກ จึงหมายถึง วัตถุธาตุของโลกที่ใช้สำหรับปลูกพืชผลหรือป็นสิ่งต่าง ๆ มีลักษณะคล้ายยางใช้ติดสิ่งอื่นได้และชุ่มด้วยน้ำ

1.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติประเภททรัพยากรทาง

อากาศ

ตัวอย่างที่ 1

“ในเวลาทีเอมอกกับเจ้าทั้เจ้าทั้วิมกับ เอมอบอัยนัองนัองออมพาเจ้าใน
 อดบอดอวอกกับนัอง แสงสะทอว่ของเดือนเฒ่ได้สูงขึ้นพันขอบฟ้า สาดส่องแสง
 บอวอดอุม่ไม้วิงมาทาพาณเจ้า อดมกับนัองสายลมเย็นร่พัดมาทมู่ว่เฬรสร่า
 แกรอว่ไรอเธาไต้เว้าไม้ทีบูอยู่ตามทบ้นดิบเทบงติงไปมาเอมอบอัยนัองนัองออมพาอยู่ตามกั๊
 ทังของไบบไม้”

(สงอเอื้ออนัอง เล่ม 1 หน้า 48)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือนางวงเพ็ชรบรรยายฉากตอน
 ที่อยู่ในป่าเพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์สนิทสนมระหว่างสมาชิกแนวลาารักชาติ เมื่อท้าวเอกหนึ่งใน
 สมาชิกของแนวลาารักชาตินำอาหารมาวางแจกจ่ายให้นางวงเพ็ชรกิน นางวงเพ็ชรบรรยายฉากตอนนี้
 ไว้ว่า

“ในขณะที่กินข้าวก็ทั้ทุกทั้เล่นกันเหมือนที่นัองที่นัองลัอมวงกินข้าวในครอบคร้ว
 แสงสว่างของเดือนเพ็ชได้สูงขึ้นพันขอบฟ้า สาดส่องแสงนวลลอดพุ่มไม้ลงมาทอว่ข้าว
 พร่อกันนัองสายลมเย็นก็พัดมาทั้ก้านพฤษาก็แกว่งไกวทอให้เงาไม้ที่บูอยู่ตามหน้าดินเห
 ลัอนไหวไปมานเหมือนคังมีวิญญูณ อยู่ตามกั้ก้านของไบบไม้ ก็มีหยคนน้ำฝนแพรวพรอ
 สะท่อนแสงเดือนสันสะท้านและหยาดหยดลงมาทาดิน”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติประเภททรัพยากรทาง
 อากาศ คือคำว่า

“**เดือนเฒ่**” (เดือนเพ็ช) เกิดจากคำว่า เดือน หมายถึง ดวงจันทร์, ส่วนของปี
 โดยปรกติมี ๓๐ วัน + คำว่า เฒ่ หมายถึง เต็ม, วัน ๑๕ คำ กลางเดือนจันทร์คดิ ดังนั้น เดือน
 เฒ่ จึงหมายถึง วันพระจันทร์เต็มดวง

“**สายลม**” (สายลม) เกิดจากคำว่า ลอ หมายถึง สิ่งที่เป็นเครือ, เส้น, แถว, แนว,
 เชือก, ระยะที่ไม่ขาดกัน, ลำดับ + คำว่า ลม หมายถึง อากาศที่เคลื่อนที่ ดังนั้น ลอลม จึง
 หมายถึง อากาศที่เคลื่อนที่อย่างไม่ขาดระยะ

ตัวอย่างที่ 2

“ดวงตาแฉ่ง แสงร้อนแรงแผดเผาไปทั่วอาณาบริเวณนะเขินฉิพิบ เถิงวิมจะมัดเป๋ามาแป้นซูด ๆ ทำเหมือนอ้อมทอบเหอแฉวไฟพ่นเข้าไปตามท้อกรกไม้ใบทอ้ย รัศมิ์ให้ผู้ใช้ที่กำล้งทลิวทลิวทลิวอ้อมร้อนเหอาท้งอ้อมท้งเย้นสบบายททยแฉวพวงเล้กน้อย”

(สายเลือดดวงกัณ หน้า 8)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายจากเวลากลางวันที่แดดร้อน เป็นตอนที่ตัวละครหญิงคือนางใจแก้วต้องออกเดินทางมาจากบ้านที่ไปขอพักนอนเพราะนางพลัดหลงกับลูกและสามีด้วยเหตุการณ์ระหว่างฝ่ายทหารรัฐบาลกับชาวบ้านที่รุนแรง นางใจแก้วกำลังที่อยู่ด้วยในขณะนั้น ผู้เขียนบรรยายเพื่อให้เห็นถึงความยากลำบากที่นางต้องออกเดินทางไปตามลำพังว่า

“ดวงตะวัน เปล่งแสงร้อนแรงแผดเผาไปทั่วอาณาบริเวณพื้นพิภพ ถึงลมจะพัดเป๋ามาเป็นช่วง ๆ แต่ก็เหมือนกับอ้อมทอบเหอแฉวไฟพ่นเข้าไปตามกิ่งไม้ใบหญ้า ทำให้ผู้ที่กำลังหลบหลีกความร้อนรู้สึกท้งอ้อมท้งเย้น จะสบบายก็เล้กน้อยเท่านั้น”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติประเภททรัพยากรทางอากาศ คือ คำว่า “ดวงตาแฉ่ง” (ดวงตาเว็น) เกิดจากคำว่า ดวง หมายถึง คำเรียกสิ่งที่มีลักษณะเป็นรูปกลม ๆ หรือที่เห็นเป็นวง ๆ + คำว่า ตาแฉ่ง หมายถึง ดวงอาทิตย์ ดังนั้น ดวงตาแฉ่ง จึงหมายถึง ดวงอาทิตย์

2. คำนามประสมที่ใช้เรียกพืช หมายถึง คำนามประสมที่ใช้เรียกต้นพืช ผลของพืช ใบ และส่วนของใบของพืช ไม้ ลำต้น ตอ กิ่ง ก้าน ยอด ดอก เถือ เหง้า รากและส่วนหัวของพืช ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“ทล้งจากเหอ้ากับสซาทาย ท้อทงน้ำอองทลออนแฉวอ ท้าวเอกรได้พาเอกรทงทงอองมัด ไปททลุ่มบ้านบวลา ในแฉทงนั้น ทักทิกใจมตีย่างทงทง จะททเลอริออนฉีฝ้าทงบ่มิ บวทงมัดแฉวอไปททเลอริออนทล้งทงออง ฉิ่งทิกไฟไทมมัดบั้นเก็ททงทงมิดแฉวอ บวทเออแฉวมิมมาฉัดน้ำที่ออบทงทง บวทไต้บ่ออกรทง แฉวพวยในใจเอกรทงออบานไฟเผอ ทักทมารจอย ฉิ่งแฉวมแฉวมัดเอกรทงบวทอไฉ และ อออบวทงอองบวทง และ พอกรบ้องอองบวทเลอียทงทงมาแฉวอฉิ่งฉาโอบทล้งนึ่งอองอองอองม้นนั้น บัดนี้ทักทิกสสะแก็ดลุมละเบ็ดทงทลวาทิบเล็ง ”

(ສອງເອື້ອຍນ້ອງ ເລ່ມ 2 ຫນ້າ 117)

ຈາກຂໍ້ຄວາມທີ່ຍົກມາຂ້າງຕົ້ນເປັນຕອນທີ່ຜູ້ເຊີນໃບບຣຣາຍຈາກຕອນທີ່ອາເມລິກາທີ່ຮະເບີດລົງທີ່ບ້ານລາດບວກ ເຫດການດັ່ງນີ້ຄືອາວຸດພິດແລະທ້າວເອກ ສາມາດຮຸກຮານແນວລາວຮັກສາຕີໄປພົບສາກຂອງຜູ້ບ້ານຫຼັງຈາກເຫດການດັ່ງກ່າວ ຜູ້ເຊີນບຣຣາຍໄວ້ດັ່ງນີ້ວ່າ

“ຫຼັງຈາກພຸດຊຸຍກັບສາຍຫ້າວນ້ຳກອງລອນແລ້ວ ທ້າວເອກໄດ້ພາພວກນາງພິດໄປທີ່ຜູ້ບ້ານນາສາ ໃນທີ່ແໜ້ນນັ້ນ ກໍຖືກໂຈມຕີຢ່າງໜັກ ຈະຫາເສາເຮືອນຊື່ຟ້າສັກດັນກໍ່ໄດ້ ນາງພິດວິໄລໄປທີ່ເຮືອນຫຼັງໜຶ່ງ ຊຶ່ງຖືກໄຟໄໝ້ເປັນເຄົ້າຄ່ານາມດຳແລ້ວ ນາງເອົາຜ້າເຂັດນ້ຳມາສັບນ້ຳທີ່ອາບສອງແກ້ມ ນາງຮ້ອງໃຫ້ໄດ້ໄວ້ເສີຍ ແຕ່ໃນໃຈຂອງນາງຮ້ອຍປານເອົາ **ຕົ້ນໝາກຊອງ** ທີ່ຍາຍຂອງນາງປູກໄວ້ ເມື່ອກາງທີ່ຍັງເຕັກ ນາງແລະພວກນ້ອງຂອງນາງເຄຍພາກັນມາເລ່ນຊິ່ງຊ້າຢູ່ໄດ້ຮ່ວມເຈາຂອງມັນ ບັດນີ້ຖືກສະເກີດຮະເບີດທຳລາຍຈົນໝົດລີ້ນແລ້ວ”

ຂໍ້ຄວາມນີ້ປາກຖືກຳນາມປະສມທີ່ໃຊ້ເອີ້ນຊື່ ຄືຄຳວ່າ “**ກົກໝາກຊອງ**” (ກົກໝາກຊອງ) ເກີດຈາກຄຳວ່າ ກົກ ໝາຍເຖິງ ຄຳຂອງຕົ້ນໄມ້, ຕົ້ນເດີມ + ຄຳວ່າ ໝາກຊອງ ຊຶ່ງເປັນຊື່ເພາະຂອງຜົນໄມ້ຊະນິດຜົນຮູປຳຮ່າງຄ້າຍຜົນໝາກຊອງ ດັ່ງນັ້ນ ກົກໝາກຊອງ ຈຶ່ງໝາຍເຖິງ ຕົ້ນໝາກຊອງຊຶ່ງເປັນຜົນໄມ້ຮູປຳຮ່າງຄ້າຍໝາກຊອງນັ້ນເອງ

ໝາກຊອງ

ຕົວຢ່າງທີ່ 2

“ນົກກິນ**ໝາກໄຮ** ຫລື **ໝາກໄຟ** ແລ້ວມາຂີ່ໃສ່ເທິງຕົ້ນໄມ້ອື່ນໆ ເວລາມັນຈັບງອຍເມັດໄຮຄ້າງຕາມກິ່ງກ່າ ສາຂາໄມ້ອື່ນ ຈຶ່ງແຕກງອກໄຫຍ່ຂຶ້ນ ອາໄສດູດກິນອາຫານຕາມວ່າຕົ້ນແມ່ ທີ່ມັນອາໄສ **ຮາກໄຮ**ຢ່ອນໂອບຫຸ້ມວ່າຕົ້ນແມ່ ທັງໃບກໍ່ຂຶ້ນບົກບັງ ເພື່ອຍາດເອົາແສງແດດ ເປັນແນວນີ້ແລ້ວຕົ້ນໄມ້ແມ່ ກໍ່ຈະຄ່ອຍຜຸໂດກໄປຍ້ອນບໍ່ສາມາດ ສັງເຄາະອາຫານມາລ້ຽງຕົນເອງ”

(ອາຖັນແຫ່ງເຈີງໄຟ ຫນ້າ 111)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายจากตอนที่ครุพันธ์ตัวละครเอกฝ่ายชายกับนางมะนิสะหวันตัวละครเอกฝ่ายหญิง ทั้งคู่เป็นคนที่รักกัน หลังจากเกิดเหตุการณ์ร้าย ๆ และได้ฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มาด้วยกันแล้ว จากเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นตอนที่ทั้งคู่เข้าไปเดินเล่นที่ในป่า มะนิสะหวันเป็นสาวชาวเมืองจึงไม่มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับป่า จึงถามคำถามต่าง ๆ และผู้อธิบายก็คือครุพันธ์ ครุพันธ์นุ่บ้านนอกผู้รักความยุติธรรม มีความเสียสละ และรักธรรมชาติเป็นอย่างมาก เหตุการณ์ตอนนี้เป็นตอนที่ครุพันธ์เล่าให้นางมะนิสะหวันฟังว่าต้นไทรกินต้นยาง นางมะนิสะหวันไม่เข้าใจว่าเป็นอย่างไร ครุพันธ์จึงอธิบายต่อว่า

“นมันกินลูกไทรหรือลูกโพแล้วมาจี๋ใส่บนต้นไม้อื่น ๆ เวลาผ่านไป ลูกไทรที่ค้างอยู่ตามกิ่งก้านสาขาของไม้อื่นก็แตกออกเติบโตขึ้น อาศัยดูดกินอาหารตามลำต้นแม่ ที่มันอาศัยนั้น รากไทรก็ยอมโอบล้อมหุ้มลำต้นแม่ รวมทั้งใบก็ขึ้นปกบัง เพื่อแย่งเอาแสงแดดเมื่อเป็นเช่นนี้แล้วต้นไม้ที่เป็นต้นแม่ก็จะค่อย ๆ หุแห้งไป เพราะไม่สามารถสังเคราะห์อาหารมาเลี้ยงตัวเองได้”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพพืช คือคำว่า

“**ทมวกรโธ**” (หมากโธ) เกิดจากคำว่า ทมวกร หมายถึง ลูก, ผล คำนำหน้าผลไม้ต่าง ๆ เช่น หมากม่วง หมากขาม + คำว่า โธ หมายถึง ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใบและต้นคล้ายต้นโพมีรากเยอะ ดังนั้น ทมวกรโธ จึงหมายถึง ผลของต้นไม้ชนิดหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายต้นโพ

ทมวกรโธ

“**ทมวกรโฬ**” (หมากโพ) เกิดจากคำว่า ทมวกร หมายถึง ลูก, ผล คำนำหน้าผลไม้ต่าง ๆ เช่น หมากม่วง หมากขาม + คำว่า โฬ หมายถึง ชื่อไม้ต้น เป็นต้นไม้ซึ่งเป็นที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ใบรูปหัวใจ ปลายยาวคล้ายหาง ผลกินได้ ใบอ่อนและผลใช้ทำยาได้ ดังนั้น ทมวกรโฬ จึงหมายถึง ผลของต้นโพ

3. คำนามประสมที่ใช้เรียกสัตว์ หมายถึง คำนามประสมที่ใช้เรียกสัตว์ รวมถึงอวัยวะ ร่องรอย มูล เขา รัง ที่อยู่ของสัตว์ ดังนี้

3.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกสัตว์ป่า ได้แก่

ตัวอย่างที่ 1

“ແມ່ນແທ້ຫວ່າ ແມ່ບ້າ ວ່າປ່າບ້ານເຮົາມີເສືອ ?

ເສືອ ເອີ ກະຊິມີລະບໍ່ ຢູ່ເທິງພູຜຸ້ນ

ບໍ່ນ່າ ນີ້ ລົງມາຮອດຫ້ອຍຄ່ານີ້ແລ້ວ !

ຫ້ອຍຄ່າ ! ໄອ້ **ເສືອແມວ**ຕີ ມັນມາຈອບກິນປາ ບ້າພອນວ່າ

ບໍ່ໄດ ເຂົາເວົ້າວ່າ ຮອຍຕີນມັນທ່ຳຜາມີເດັກນ້ອຍຜຸ້ນ !”

(ອາທັບແຫ່ງຜົງໄພ ຫນ້າ 71)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครสนทนากันระหว่างสมาชิกหน่วยเข้าป่ากับป่าพอน เหตุการณ์ในเรื่องเป็นตอนที่ครูผันเข้าไปในป่ากับสมาชิกเพื่อสำรวจไม้ที่จะตัดมาสร้างโรงเรียนตามใบอนุญาตตัดไม้จากทางราชการ แต่หลังจากได้รับใบอนุญาตแล้วผันยังไม่ได้ดำเนินการตัดต้นไม้เพราะขาดแรงงานจากชาวบ้านมาช่วยเพราะเป็นฤดูฝนระยะเวลาผ่านไปมาสักพักจนผันได้ข่าวว่ามีบริษัทได้รับสัมปทานตัดไม้ ผันจึงต้องรีบดำเนินการก่อนที่ทางบริษัทจะมาตัด เมื่อผันไปสำรวจก็พบกับคำผาวอ้างตนว่าเป็นคนของทางบริษัทและจะยิงทิ้งทั้งหมดหากใครเข้าไปบุกรุก ผันและชาวบ้านชุดที่ไปสำรวจจึงตกลงกันว่าจะปล่อยข่าวลือว่าในป่ามีเสือ เพื่อให้ชาวบ้านคนอื่น ๆ หวาดกลัวจะได้ไม่ต้องเข้าป่าลึกไปเจอคำผา ข้อความต่อไปนี้เป็นบทสนทนาระหว่างสมาชิกหน่วยเข้าป่าที่มาปล่อยข่าวลือพวกผู้ผู้หญิงเช่นป่าพอน มีดังนี้คือ

“เรื่องจริงหรือ แม่ป่าที่ว่าบ้านเรามีเสือ

เสือ เออ ก็คงจะมีแหละน่า อยู่บนเขาโน่น

ไม่นะ นี่ ลงมาถึงห้วยคำนี้แล้ว

ห้วยคำ ไอ้อ **เสือแมว**หรือ มันมาลอบกินปลา : ป่าพอนว่า

ไม่นะ เขาว่่ากันว่า รอยตีนมันเท่ากัับฝ่ามือเด็กโน่น”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกสัตว์ป่า คือคำว่า “**ເສືອແມວ**” (เสือแมว) เกิดจากคำว่า **ເສືອ** หมายถึง ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เป็นสัตว์กินเนื้อ นิศัยค่อนข้างดุร้าย หากินเวลากลางคืน มีหลายชนิด + คำว่า **ແມວ** หมายถึง ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม หัวกลมและสั้น มีเขี้ยว ๒

คู่ขนานนมมี ตีนหน้ามี ๕ นิ้ว ตีนหลังมี ๔ นิ้ว ซ่อนเล็บได้ หางยาว สั้น หรือขอด มีหลายสี เช่น ดำ ขาว น้ำตาล หรืออาจมีลายต่าง ๆ ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้ตามบ้าน ดังนั้น เสือแมว หมายถึง เสือชนิดหนึ่งมีขนาดเล็กรูปร่างคล้ายแมวนั่นเอง

เสือแมว

ตัวอย่างที่ 2

“ป่าดงพงไพรของเขดล้องสัน ล่องตอนจ้งแฉ่มบุดิมสมิมบูน บั้นป่าดงที่ลุ่ม
 เย็นดีเต็มทีแตกต่างทลายผิวกิ ฝั่งแต่ได้ฮีบสรงฮีบอย่างจำพอกทากทักไวกทอฉีเกวเด่ฮีบ
 มาต้อนรับแฉกบับย่อ ๆ พอกเขากิมลิวบิดบากออกเทื่อละสีท้อโตพาบดงอ อย้อ
 เฉยบั้งบูนไต้บารทมาอใจ ฝั่งแต่เอาบูนแฉะใส่ ทันทีทันใดทากทักทล้นลิวย่อ ๆ
 นอกจากทากแฉ้อ สอพงาทกยังแต่มบักถ่ ไก่ออ ไก่อป แฉ่นสอานสิมไปมา
 ฝ้อมทั้วสิ้งสรงท้อดักกะตาทกะตาท บาน ๆ จะแต่มฝูขุบแฉ่นบับฉิวคัดทบับ
 แฉ่มฮีบเทื่อบายยอแต่มจำพอกลิว อ่าง และ ทัะนิเต๊นล้ออ้ว ๆ ด้อลลอม
 กะลิวกะลิว อย้อบเวอทัมแต่มมะบุดเอ้ามาทั่นฮองมับ”

(“ถ้างฮีบในป่าเลริก” ไร่มลือฮองสัน ลาวอับ “ฉีไร” ลาว หน้า 20)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือนางหมายใจ
 ผู้มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าสมาคมแม่แม่หญิงลาวรักชาติ กับ เขี้ยเจอ ชายหนุ่มชาวม้งผู้เป็นทหาร
 ป้องกันสำนัก นางหมายใจได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติภารกิจจัดตั้งสมาคมที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่ง
 อยู่ห่างไกลจากเมืองและต้องเดินทางผ่านป่าโดยมีเขี้ยเจอเป็นผู้นำทาง ผู้เขียนบรรยายฉากที่ทั้งคู่เดิน
 มาในป่า และกล่าวว่าป่าอุดมสมบูรณ์มากดังนี้ ว่า

“ป่าดงพงไพรของเขดล้องสัน ล่องตอนอุดมสมบูรณ์มาก เป็นป่าดงคิบที่ชุ่มชื้น
 และเต็มไปด้วยทาก เพียงแค่ได้ยินเสียงคนเดิน พวกทากก็จะ โง่หัวเต้ขึ้นมาต้อนรับกันเป็น
 ขบวน พวกเขาก็มลงปลิดทากออกครั้งละสี่ห้าตัวในคราวเดียว เขี้ยเจอยื่นกระบอกปูนขาว
 ให้นางหมายใจ แต่พอเอาปูนแฉะใส่ ทันทีทันใดทากก็ร่วงหล่นลง นอกจากทากแล้ว
 สองข้างทางยังเป็นนกกอ ไก่อฟ้า ไก่อป วิ่งสวนกัน ไปมาพร้อมทั้งส่งเสียงร้องคังกะตาท กะ

ตาก นาน ๆ จะเห็นฝูงหมูป่าวิ่งเป็นฝูงตัดหน้า มองขึ้นไปยอดต้นยางเห็นพวกลิง ค่าง และชะนีเดินคว้าง ๆ อย่างร่อนรนเพราะพวกมันเห็นมนุษย์เข้ามาถิ่นของมัน”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกสัตว์ป่า คือคำว่า

“**ไก่อ๋ว**” (ไก่อ๋ว) เกิดจากคำว่า ไก่อ๋ว หมายถึง ชื่อสัตว์ปีกจำพวกนก มีหลายวงศ์ บินได้ในระยะสั้น หากินตามพื้นดิน ตกไขก่อนแล้วจึงฟักออกเป็นตัว ตัวผู้หงอนใหญ่และเดือยยาว ตัวเมียหงอนเล็กไม่มีเดือย + คำว่า อ๋ว เป็นชื่อเฉพาะของไก่ ดังนั้น ไก่อ๋ว หมายถึง ไก่ที่มีลักษณะจำเพาะประเภทหนึ่ง ดังนี้ภาพ

ไก่อ๋ว

“**ไก่อ๋ว**” (ไก่อ๋ว) เกิดจากคำว่า ไก่อ๋ว หมายถึง ชื่อสัตว์ปีกจำพวกนก มีหลายวงศ์ บินได้ในระยะสั้น หากินตามพื้นดิน ตกไขก่อนแล้วจึงฟักออกเป็นตัว ตัวผู้หงอนใหญ่และเดือยยาว ตัวเมียหงอนเล็กไม่มีเดือย + คำว่า อ๋ว คำเรียกสัตว์ที่เป็นพันธุ์เดิมตามธรรมชาติ ดังนั้น ไก่อ๋ว จึงหมายถึง ไก่ที่เป็นพันธุ์เดิมตามธรรมชาติ ดังนี้ภาพ

ไก่อ๋ว

“**หมูป่า**” (หมูป่า) เกิดจากคำว่า หมู หมายถึง ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ป็นสัตว์กึ่งคู่ตัว อ้วน จมูกและปากยื่นยาว ปลายจมูกบานใช้สำหรับคุนดินหาอาหาร อากาเรเช่นนี้เรียกว่า คุน ขนลำตัวแข็งอาจยาวหรือสั้น มีเขี้ยว ๒ คู่ กินทั้งพืชและสัตว์ มีทั้งที่เป็นสัตว์เลี้ยงและที่เป็นสัตว์ป่า หาอาหารโดยใช้จมูกคุน + คำว่า อ๋ว หมายถึงคำเรียกสัตว์ที่เป็นพันธุ์เดิมตามธรรมชาติ ดังนั้น หมูป่า จึงหมายถึง หมูที่เป็นพันธุ์เดิมตามธรรมชาติ

ตัวอย่างที่ 3

“นางวงเพ็ดเจ้าຂໍ້ນດ້ວຍຄວາມຈິງใจ ທັງສາມຄົນພ້ອມກັນຍື່ມຫົວ ລົມເຍັນພັດ
ມາ ຫມູ່ນົກເຈັດເວີນສັບຕອດກິນຫມາກໄມ້ ພ້ອມທັງຮ້ອງຈິກຈອກຈໍແຈສຸດທີ່ເປັນຕາ
ອອນຊອນ

ນົກຫຍັງມາງາມແທ້ອ້າຍ ?

ນາງວົງເພັດງວາກໄປຖາມທ້າວບຸນມີ ນາງດອງດີຕອບແທນດ້ວຍສີຫນ້າຍື່ມແຂ້ມວ່າ
ນົກພະຍາໄພ ເປັນຫນ້າຢາກໄດ້ເມື່ອລ້ຽງນ

ໂອຍ ຢາກໄດ້ເດ ເຮັດແນວໃດຈຶ່ງໄດ້ນ ອ້າຍບຸນມີ ?

ນາງວົງເພັດເວົ້າຂໍ້ນດ້ວຍຄວາມຈິງใจ

ຄັນຢາກໄດ້ຈຶ່ງຄ່ອຍຊອກຫາວິທີດຽວນີ້ ເຊີນທຸກຄົນກິນເຂົ້າກ່ອນເທາະແກງປາກ່ສຸກ
ແລ້ວລະ”

(ສອງເອື້ອຍນ້ອງ ເລ່ມ 1 ຫນ້າ 97)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทสนทนาระหว่างนางวงเพ็ดกับท้าวบุนมีทั้งคู่ต่างเป็น
สมาชิกแนวลาวัณราชชาติ ฉากดังกล่าวเกิดขึ้นที่ในป่าตอนที่นางวงเพ็ดอยู่กับนางดวงดีแล้วมองไป
เห็นนกชนิดหนึ่งแล้วอยากได้ไปเลี้ยง ข้อความต่อไปนี้เป็นบทสนทนาระหว่างนางวงเพ็ดกับท้าว
บุนมีว่า

“นางวงเพ็ดพูดขึ้นด้วยความจริงใจ ทั้งสามคนพร้อมกันยື່ມหัวเราะ ลมเย็นพัดมา
หม่นกวนกับการสับตอคกินลูกไม้ พร้อมทั้งร้องจ๊อกแจ๊กจ้อแจเป็นที่น่าสนใจ

นกอะไรสวยจังอ້າຍ : นางวงเพ็ดหันไปถามท้าวบุนมี นางดวงดีตอบแทนด้วยสี
หน้ายື່ມແຂ້ມວ່າ

นกพระยาไฟ อยากเอากลับไปเลี้ยงน่ะ

โอย อยากได้ ต้องทำอะไรจึงได้หนอ อ້าຍບຸນມີ ນາງວົງເພັດພູດຂຶ້ນດ້ວຍຈິງຈັງ

ຄ້າຍອາດໄດ້ຄ່ອຍຫາວິທີ ຫຼອນນີ້ເຊີຍທຸກຄົນກິນຂ້າວກ່ອນເຄອະ ແກງປລາກຶ່ສຸກແລ້ວນີ້”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสัตว์ป่า คือคำว่า “**นົກພະຍາໄພ**” (นกพระยาไฟ)
เกิดจากคำว่า นົກ หมายถึง ชื่อสัตว์มีกระดูกสันหลังเลือดอุ่น มี 2 เท้า 2 ปีก และมีขนปกคลุม
ร่างกาย ออกลูกเป็นไข่ก่อนแล้วจึงฟักเป็นตัว + คำว่า **ພະຍາໄພ** คือชื่อเฉพาะของสัตว์ปีก
ประเภทนกจำพวกหนึ่ง ดังนั้น **ນົກພະຍາໄພ** จึงหมายถึง สัตว์ปีกจำพวกหนึ่ง ดังภาพ

ນົກພະຍາໄພ

3.2 ຄຳນາມປະສມທີ່ໃຊ້ເອີ້ນສັດໄ້ ໄດ້ແກ່

ຕົວຢ່າງທີ່ 1

“ຫມາສອງສາມໂຕພາກັນທັງເຫ້າທັງຫລຸບອອກຈາກຫລຸບເຂົ້າຢູ່ທີ່ປະຕູຮົ່ວບ້ານ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເຈົ້າຂອງເຮືອນບໍ່ໄດ້ຍິນວ່າມີສຽງຂອງຜູ້ໄດມາຮ້ອງຮຽກຢູ່ທີ່ນັ້ນ ຮູ້ແຕ່ວ່າ ຕ້ອງມີອັນໃດຢູ່ທາງນອກປະຕູຮົ່ວນັ້ນ ຈຶ່ງຮ້ອງຫ້າມຜ່າຄວາມມືດອອກໄປວ່າ :

ບັກດຳ ບັກແດງ ບັກກ່ານ ! ແມ່ນພວກສຸພາກັນເຫ້າອັນໃດເກົາະ ມາຄືວ່າພິລິກເຫລືອເອົາແທ້ ? ເອີ ຫລືວ່າ ພໍ່ຂອງພວກສຸກັບມາແລ້ວ ?

ກ່າຕາມພາສາຄົນມີອາຍຸແດ່ ທັງເວົ້າໄປທັງສົງໃສໄປ ຄິດວ່າແມ່ນແດ່ບໍ່ແມ່ນແດ່ ເໝືອນກັບວ່າ ທັງສາມຕົວນັ້ນແມ່ນລູກຫລ້າຄຳແພງທີ່ເຂົ້າໃຈຄຳວ່າຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຢ່າງດີ”

(ສາຍເລືອດດຽວກັນ ຫນ້າ 1)

ຈາກຂໍ້ຄວາມທີ່ຍົກມາຂ້າງຕົ້ນເປັນຕອນທີ່ຜູ້ເຊີນໃຊ້ບໍ່ຮຽກຮ້ອງຕອນເປີດເລື່ອງ ຄຳວ່າຄື

“ຫມາສອງສາມຕົວພາກັນທັງເຫ້າທັງເດີນອອກເດີນເຂົ້າຢູ່ທີ່ປະຕູຮົ່ວບ້ານ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເຈົ້າຂອງບ້ານໄດ້ຍິນວ່າ ມີເສີຍຂອງໂຄຣມາຮ້ອງຮຽກຮ້ອງຢູ່ທີ່ນັ້ນ

ຮູ້ແຕ່ວ່າ ຕ້ອງມີອະໄກຢູ່ຂ້າງນອກປະຕູຮົ່ວນັ້ນ ຈຶ່ງຮ້ອງຫ້າມຜ່າຄວາມມືດອອກໄປວ່າ

ບັກດຳ ບັກແດງ ບັກກ່ານ ພວກສຸພາກັນເຫ້າອະໄກກັນ ເຫ້າເອົາຈິງເອົາຈິງແທ້ ເອ ຫລືວ່າ ພ່ອຂອງພວກສຸກັບມາແລ້ວ

ຕາມປະສາຂອງຄົນມີອາຍຸ ທັງພູດໄປສົງໄສໄປ ຄິດວ່າໃຜບ້າງໄປໃຜບ້າງ ເໝືອນກັບວ່າ ທັງສາມຕົວນັ້ນເປັນລູກທີ່ເຂົ້າໃຈຄຳພູດຄຳວ່າຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຢ່າງດີ”

ຂໍ້ຄວາມນີ້ປາກກູຄຳນາມປະສມທີ່ໃຊ້ເອີ້ນສັດໄ້ ຄືຄຳວ່າ

“**บักดำ, บักแดง, บักกาน**” (บักดำ, บักแดง, บักกาน) ล้วนเกิดจากคำว่า บัก หมายถึง คำเรียกชายที่เสมอกันหรือต่ำกว่า ตรงกับคำว่า อ้าย + คำว่า ดำ, แดง, กาน ที่เป็นชื่อเฉพาะเรียกตามรูปร่างลักษณะ (สีของสัตว์เลี้ยง) ดังนั้นคำว่า บักดำ, บักแดง, บักกาน จึงหมายถึงคำที่ใช้เรียกชื่อสัตว์เลี้ยง โดยเรียกตามลักษณะรูปร่าง โดยมีคำว่า บัก นำหน้าเพื่อบ่งบอกเพศของสัตว์เลี้ยงนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“สุดท้ายลุงสิกา ก่เลยตัดสินใจระบิโกโตมันบั้นแล้วจูง**อี่เล**ออกจากคั้ง
แต่พวงจ้ออ้อมบิตาตวงอี่เลมัน อี่อ้งจี่ตาอวย มันบ่บิมาจับอยู่**อี่เล**อี่เล
อะขนาดว่าตอนอี่เลมันทรมใหญ่ อี่อ้งจี่โกมันบ่บ่ยอมหนี มันอาดแซนลุงสิกาบั้นพวง
แต่ตุนอี่เลมัน บ่บ่บั้นอันตะลวยล่าวมัน”

(“**บักอ้งจี่ตาอวย**” ไร่มะเล็องลัน ลาวอ้น “**สิไร**” ลาว หน้า 1)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่นกเอี้ยงมาเกาะที่หลังควายชื่ออี่เลเป็นควายของลุงสิกาที่เลี้ยงไว้ใช้ไถนา ผู้เขียนบรรยายฉากตอนนี้ว่า

“สุดท้ายลุงสิกา ก่เลยตัดสินใจไล่นกตัวนั้นหนีแล้วจูง**อี่เล**ออกจากปลัก แต่เพียง
ชั่วพริบตาเดียวเท่านั้น อี่เอี้ยงจี่ตาอวย มันบ่บิมาจับอยู่หลัง**อี่เล**เหมือนเดิม ขนาดว่า
ตอนที่อี่เลมันเทียมไถอยู่ อี่เอี้ยงตัวนี้ก็บ่ยอมหนี มันอาดเห็นลุงสิกาเป็นเพียงแต่หูน
เท่านั้น ไม่อาจทำอันตรายต่อมันได้”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสัตว์เลี้ยง คือคำว่า “**อี่เล**” (อี่เล) เกิดจากคำว่า อี่ หมายถึง คำประกอบคำอื่นบอกให้รู้ว่าเป็นเพศหญิงหรือสัตว์ตัวเมีย + คำว่า เล หมายถึง ชื่อเฉพาะที่ใช้เรียกสัตว์เลี้ยงซึ่งเจ้าของเป็นผู้ตั้ง ดังนั้น อี่เล จึงเป็นชื่อเฉพาะของสัตว์เลี้ยงเพศเมียนั่นเอง

4 ค่านามประสมที่ใช้เรียกอาหาร หมายถึง ค่านามประสมที่ใช้เรียกอาหาร วัตถุดิบ เครื่องปรุง เครื่องดื่ม รวมถึงภาชนะและอุปกรณ์สำหรับทำอาหาร ดังต่อไปนี้

4.1 ค่านามประสมที่ใช้เรียกอาหารคาว

ตัวอย่างที่ 1

“พอกวาดตบ่มที่ละดิมกันออกมามอดไฟ แต่ຂ້ອນຂ້ອງมีนากันเกือบ 40 ถิน
ลึงมีกินเข้าร้อมกันย่างแฉลบนิ้ว ก็ງว่าຂອງกิน จะมีແຕ່ແນວງ່າຍ ໑ ເລັ່ນ **ແຈ່ວ**

บวแฉก ปิ้งปา ส้มผัก กับ**ຂ້າໜຽວ**ຮ້ອນໆ ເຂົາເຈົ້າກໍຮູ້ກິວ່າຝັງໄວ ແລະ ມີຄວາມສຸກທີ່
ໄດ້ກິນມັນ”

(ອາຖັບແຫ່ງໂລງໄພ ໜ້າ 107)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่เกิดไฟไหม้ป่าขึ้นตอน
กลางคืนใกล้กับบริเวณหมู่บ้านที่ครูฝันอยู่ ครูฝันพร้อมทั้งชาวบ้านผู้ชายรวมกำลังกันขึ้นไปทำแนว
กันไฟเพื่อไม่ให้ลุกลามมาถึงหมู่บ้าน ส่วนพวกผู้หญิงก็จัดเตรียมอาหารเพื่อไปส่งให้กับคณะดับไฟ
จากต่อไปนี้เป็นบรรยายฉากตอนที่ชายคณะดับไฟนั่งกินอาหารที่พวกผู้หญิงทำและนำมาส่งให้

“พวกชาวหนุ่มที่ระดมกันออกมาดับไฟตั้งแต่ก่อนสว่างมีด้วยกันเกือบ 40 คน ลง
มือกินข้าวร่วมกันอย่างเอร็ดอร่อย ถึงแม้ว่าของกินจะมีแต่ของง่าย ๆ เช่น แจ่วปลาแดก
ปลาย่าง ผักคอง กับข้าวเหนียวร้อน ๆ พวกเขาก็รู้สึกพอใจและมีความสุขที่ได้กินมัน”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาหารคาว คือคำว่า

“**ແຈ່ວບວແຈກ**” (แจ่วปลาแดก) เกิดจากคำว่า ແຈ່ວ หมายถึง เครื่องจิ้มชนิดหนึ่ง ทำด้วย
น้ำปลาร้าหรือน้ำปลาใส่พริกป่น + คำว่า ບວແຈກ หมายถึง ปลาที่หมักใส่เกลือและร้าแล้วยัดใส่
ไหไว้ ดังนั้น ແຈ່ວບວແຈກ จึงหมายถึง อาหารประเภทเครื่องจิ้มที่ทำจากปลาแดกอันเกิดจากการ
หมักใส่เกลือและร้าแล้วยัดใส่ไหไว้

“**ປິ່ງປາ**” (ปิ้งปลา) เกิดจากคำว่า ປິ່ງ หมายถึง ทำให้สุกด้วยการวางไว้เหนือไฟ + คำว่า
ປາ หมายถึง ชื่อสัตว์น้ำเลือดเย็นมีกระดูกสันหลัง ร่างกายแบ่งเป็นส่วนหัว ลำตัว และหาง หายใจ
ด้วยเหงือกยกเว้นปลาปอด มีครีบใช้ช่วยในการเคลื่อนไหวและทรงตัว บางชนิดมีเกล็ด บางชนิดไม่
มี รูปร่างลักษณะ ขนาด และพฤติกรรมแตกต่างกันมากมาย กินทั้งพืชและสัตว์ พบในแหล่งน้ำ
ทั่วไป ดังนั้น ປິ່ງປາ จึงหมายถึง อาหารที่เกิดจากการนำปลามาทำให้สุกด้วยการวางไว้เหนือไฟ
นั่นเอง

“**ສົ້ມผัก**” (ส้มผัก) เกิดจากคำว่า ສົ້ມ หมายถึง รสชาติอย่างหนึ่งตรงกันข้ามกับหวาน,
อาหารประเภทที่มีรสเปรี้ยว + คำว่า ผัก หมายถึง พืชที่ใช้เป็นอาหาร ดังนั้น ສົ້ມผัก จึง
หมายถึง อาหารที่ทำจากพืชและมีรสเปรี้ยว หรือหมายถึง ผักคอง นั่นเอง

“**ຂ້າໜຽວ**” (ข้าวเหนียว) เกิดจากคำว่า ຂ້າ หมายถึง วัตถุที่เป็นอาหารของมนุษย์ เป็น
เมล็ด ๆ + คำว่า ໜຽວ หมายถึง ดิงขาคาย, ทนทานไม่หักไม่ขาดง่าย, แคะออกยาก, ไม่ยุ่ย, ไม่
เปื่อย, มีลักษณะคล้ายยางใช้ติดสิ่งอื่นได้ ดังนั้น ຂ້າໜຽວ จึงหมายถึง วัตถุที่เป็นอาหารของ
มนุษย์ เป็นเมล็ด ๆ และเหนียว

ตัวอย่างที่ 2

“วิจุ ล้างมือกินข้าวแดง เมื่อเอื้อยไข้แดงมาบะไ้อ้า้งเด้าไฟตาบเด้าแดง มี ทุงเด้าจ้าวไร้ตอม ต้มบะขาวใส้ยอดชวากอิ แจ้วชวากแต้ดดิบ และทุ้อยบ้าเด้ากิน ล้าแต้ละล้า แดบล้าเมื่อยไร้ยแธฤติลันบ้อยไล้ เมื่อได้ยินล้าเอ้าชองแม่”

(“ปะเพนิ และ ลิวิด” โธมลืออั้ง ลาวอ้น “ลิวไร้” ลาว หน้า 62)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครเอกคือลิจูกลับจากโรงเรียนมาที่บ้านเพราะพี่ชายของเขาเป็นไข้มาราเรียเสียชีวิตเนื่องจากนำส่งโรงพยาบาลช้าเกินไปหมอไม่อาจช่วยชีวิตไว้ได้ สาเหตุที่นำตัวพี่ชายของลิจูไปรักษาที่โรงพยาบาลช้าก็เพราะว่าพ่อและแม่ของลิจูใช้วิธีรักษาตามความเชื่อเดิมคือการทำพิธีเช่นไหว้ เมื่อลิจูกลับมาก็ยังพบอีกว่าพ่อของเขาป่วย พ่อและแม่ของลิจูแจ้งข่าวว่าลิจูต้องแต่งงานกับพี่สะใภ้เพราะเป็นจริตของบ้านที่หากพี่ชายตายน้องชายก็ต้องเป็นตัวแทน หากแต่ลิจูอยากเรียนหนังสือรวมถึงมีคนรักที่วางอนาคตร่วมกันไว้แล้วอยู่ที่โรงเรียน ลิจูเสียใจมากกับเรื่องที่ทราบนี้ ผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์ตอนนี้ไว้ว่า

“ลิจู ล้างมือกินข้าวเย็น เมื่อพี่สะใภ้ทำอาหารวางไว้ข้างเตาไฟ อาหารเย็นมี ข้าวสวย ต้มปลาขาวใส้ยอดฟักทอง น้ำพริก และ ถ้วยน้ำข้าว กลิ่นแต่ละคำแบบเมื่อยล้าโรยแรงเหมือนคนป่วยไซ้ เมื่อได้ยินคำพูดของแม่”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาหารคาว คือคำว่า

“ทุงเด้าจ้าว” (หุงข้าวเจ้า) เกิดจากคำว่า ทุง หมายถึง ทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งสุกด้วยวิธีต้มหรือเคี่ยวเป็นต้น + คำว่า เด้าจ้าว หมายถึง ซ้อข้าวพันธุ์หนึ่งเนื้อเมล็ดสีขาวหุงเป็นอาหาร เมื่อหุงแล้วเมล็ดมันกร่วนและสวย ดังนั้น ทุงเด้าจ้าว จึงหมายถึง ข้าวเจ้าที่หุงจนสุกแล้ว หรือหมายถึง ข้าวสวย นั่นเอง

“ต้มบะขาวใส้ยอดชวากอิ” (ต้มปลาขาวใส้ยอดหมากอิ) เกิดจากคำว่า ต้ม หมายถึง ทำให้ของเหลวเช่นน้ำหรือสิ่งอื่นที่อยู่ในของเหลวร้อน เคือด หรือสุก, เรียกสิ่งที่ต้มแล้ว + คำว่า บะขาว หมายถึง ซ้อปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง + คำว่า ใส้ หมายถึง เอาไว้ข้างในภาชนะหรือสถานที่ + คำว่า ยอด หมายถึง ส่วนปลายสุดของพรรณไม้หรือที่แตกใหม่ + คำว่า ชวากอิ หมายถึง ฟักทอง ดังนั้น ต้มบะขาวใส้ยอดชวากอิ จึงเป็นคำเรียกอาหารคาวที่ทำจากปลาขาวต้มใส่น้ำซุปลและมียอดฟักทองเป็นส่วนประกอบนั่นเอง

“แจ้วชวากแต้ดดิบ” (แจ้วหมากแต้ดดิบ) เกิดจากคำว่า แจ้ว หมายถึง เครื่องจิ้มชนิดหนึ่ง ทำด้วยน้ำปลาหรือน้ำปลาใส่พริกป่น + คำว่า ชวากแต้ หมายถึง พริก + คำว่า ดิบ

หมายถึง ยังไม่สุก ดังนั้น แฉ่วซวกกแซดดิบ จึงเป็นคำเรียกอาหารคาวจำพวกเครื่องจิ้มทำจาก พริกสดเป็นส่วนประกอบหลักและปรุงรสด้วยปลาร้าหรือน้ำปลา นั่นเอง

“**บัวเต๋อ**” (น้ำข้าว) เกิดจากคำว่า บัว หมายถึง สารประกอบซึ่งมีองค์ประกอบเป็นธาตุ ไฮโดรเจนและออกซิเจนในอัตราส่วน 1 : 8 โดยน้ำหนัก เมื่อบริสุทธิ์มีลักษณะเป็นของเหลวใส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่น ใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก + คำว่า เต๋อ หมายถึง วัตถุที่เป็น อาหารของมนุษย์ เป็นเม็ด ๆ ดังนั้น บัวเต๋อ จึงเป็นคำเรียกอาหารคาวจำพวกน้ำที่เกิดจากข้าว นั่นเอง

4.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาหารหวานและเครื่องดื่ม

ตัวอย่างที่ 1

“**ฮัน แม่มีแวนยวากฉิมบัว**

ลูกรู้ว่าแม่บ่สบายแฉฉะฉิมฮองผู้มิเจืองไฉดิฉิไต้ มะนิพาแม่ไปบิว ฮันลิด ยวากตบออกไปตามใจแฉฉะแม่มี ที่ไผ่วอเฮ้า บัวชวามเต๋อ มาสู่กิมแซดตางฮึงไส่ก๋อง
พอลูกตักวิงกั๋งได้แฉฉะ ฉะฮัน นิพาแม่ไปสั่งเฮ้อฮ้อตุ้มแฉฉะอิมมา
ธรงต๋องตามแฉฉะเก๊า เฮ้า กิมแม่ บัวชวามฉักทบฮ้อบัวก๋อง เป็ฮ้อ ฉิมชวามได้”

(ฮาทันแฉฉะฉังไผ่ หน้า 16)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือผันสนทนากับมะนิสะหวันหญิงสาวคนรักและแม่ของนาง เรื่องมีอยู่ว่า แม่ของมะนิสะหวันป่วยต้องไปรักษาตัวที่ต่างประเทศ โดยผู้ที่พาแม่ไปคือมะนิสะหวัน หากแต่ก่อนที่แม่จะป่วยนั้น มะนิสะหวันและผันเรียนอยู่ด้วยกันที่วิทยาลัยสร้างครู เมื่อเรียนจบแล้วทั้งคู่วางแผนร่วมกันว่าจะไปเรียนต่อในที่เดียวกัน หากแต่เมื่อทั้งคู่เพิ่งจะเรียนจบนั้นก็มาพบกับเรื่องแม่ป่วยนี้เสียก่อน ข้อความต่อไปนี้ เป็นบทสนทนาระหว่างตัวละครดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า

“**ผัน แม่มีอะไรยากคุยด้วย**

ลูกรู้แล้วใช้ใหม่แม่ไม่สบายและที่น้องก็เสนอมาว่าจะให้มะนิพาแม่ไปรักษาตัว ผันคิดว่าตนอยากจะตอบไปว่าตามใจตนหาก มะนิผู้ที่รับนำแกงขวดเพื่อมาให้กินนั้น ไม่ได้ถั่งตาใส่เสียก่อน

พวกลูกตกลงกันได้แล้ว เนอะผัน นิพาแม่ไปส่งพี่ตุ้มและนี่ก็มาเรียนต่อตามแผน
เก๊า เฮ้า กินสิ น้ำหวาน เต๋อ น้ำแข็ง ละลายแล้วจะไม่หวานนะ”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกอาหารหวานและเครื่องดื่ม คือคำว่า

“**ນ້ຳຫວານເຜືອກ**” (ນ້ຳหวานเผือก) เกิดจากคำว่า **ນ້ຳ** หมายถึง สารประกอบซึ่งมีองค์ประกอบเป็นธาตุไฮโดรเจนและออกซิเจนในอัตราส่วน 1 : 8 โดยน้ำหนัก เมื่อบริสุทธิ์มีลักษณะเป็นของเหลวใส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่น ใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก + คำว่า **ຫວານ** หมายถึง มีรสอย่างรสน้ำตาล + คำว่า **ຜືອກ** ใช้อไม้ล้มลุกมีหัว ตื้นและใบคล้ายบอน หัวทำให้สุกแล้วกินได้ ดังนั้น **ນ້ຳຫວານເຜືອກ** จึงเป็นคำเรียกอาหารหวานจำพวกที่มีน้ำรสหวานและมีเผือกเป็นส่วนประกอบ โดยบริบทแล้วหมายถึง แกงบวคเผือก นั่นเอง

ນ້ຳຫວານເຜືອກ

“**ນ້ຳຫວານ**” (ນ້ຳหวาน) เกิดจากคำว่า **ນ້ຳ** หมายถึง สารประกอบซึ่งมีองค์ประกอบเป็นธาตุไฮโดรเจนและออกซิเจนในอัตราส่วน 1 : 8 โดยน้ำหนัก เมื่อบริสุทธิ์มีลักษณะเป็นของเหลวใส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่น ใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก + คำว่า **ຫວານ** หมายถึง มีรสอย่างรสน้ำตาล ดังนั้น **ນ້ຳຫວານ** จึงหมายถึง **ນ້ຳທີ່ມີรสอย่างน้ำตาล**

“**ນ້ຳກ້ອນ**” (ນ້ຳก้อน) เกิดจากคำว่า **ນ້ຳ** หมายถึง สารประกอบซึ่งมีองค์ประกอบเป็นธาตุไฮโดรเจนและออกซิเจนในอัตราส่วน 1 : 8 โดยน้ำหนัก เมื่อบริสุทธิ์มีลักษณะเป็นของเหลวใส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่น ใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก + คำว่า **ກ້ອນ** คำบอกลักษณะของเล็ก ๆ ที่เกาะหรือติดรวมกันแน่น ไม่กำหนดรูปแน่นอน โดยมากมีลักษณะค่อนข้างกลม ดังนั้น **ນ້ຳກ້ອນ** จึงหมายถึง **ນ້ຳที่เป็นก้อน** หรือหมายถึง **ນ້ຳแข็ง** นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“ເຊີນພວກອ້າຍເອື້ອຍ ພ້ອມກັນເລີຍ ຊົມເຊຍຄວາມສາມັກຄີຮັກແພງໄທບ້ານເຮົາ ກັບອົງການຫວ່າງວ່າຕໍ່ໄປນີ້ ທາງທາດໂພວງຈັນ ຊິສັ້ນເຂົ້າ ໆ ຈັນເພັງ ບ່ອຍຄາວົມຄົມຄາຍໃສ່ ເຕັມຍຽດເຫວ້າເດັດສີຂາວ ທີ່ນາງດື່ມຜ່ານລ່າຄໍ່ໄປຫລາຍຈອກແລ້ວບັນ ພາໃຫ້ສາວນາງຊ່າງ ບາກ ຊ່າງເວ້າຫລາຍຂຶ້ນ”

(ອາຖັນແຫ່ງພົງໄພ ຫນ້າ 97)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของจันเพ็ง ฉากในเรื่องเกิดขึ้นที่เรือนของป้าพอน หลังจากที่ครูผันถูกจับเพราะเข้าไปตัดไม้ทั้งที่มีใบอนุญาตแต่เพราะถูกใส่ร้ายจากคำพา อดีตพนักงานบริษัททำไม้ที่ต้องการผลประโยชน์จากใบอนุญาตของครูผันแต่ครูผันไม่ยอมจึงใส่ร้ายแล้วแจ้งความ ครูผันรอดพ้นจากความผิดมาได้เพราะการช่วยเหลือของมะนิสะหวันและเพื่อนสาวอีกหนึ่งคน ครูผันได้กลับมาที่หมู่บ้านพร้อมกับสองสาวที่ให้การช่วยเหลือ ป้าพอนและชาวบ้านจึงจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญมีการผูกข้อมือข้อมือเพื่อรับขวัญและมีการฉลองหลังจากนั้น ข้อความต่อไปนี้เป็นบทพูดของจันเพ็งที่ทำหน้าที่เป็นมืออ่อนหรือผู้ที่ทำหน้าที่รินเหล้าแจกจ่ายให้กับผู้มาร่วมงาน

“เชิญพวกที่ ๆ นื่อง ๆ พร้อมกัยเลย ฉลองให้กับความสามัคคีรักใคร่ของหมู่บ้านเรากับองค์กร หวังว่าต่อไปนี้ระยะทางจากทาดโพ เวียงจันทน์จะสั้นเข้า ๆ จันเพ็งปล่อยคารมคมคายใส่เต็มที่ เหล้าดีเลิศขาที่นางดื่มผ่านลำคอไปหลายแก้วแล้วนั้นทำให้นางช่างพูดช่างเจรจามากขึ้น”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาหารหวานและเครื่องดื่ม คือคำว่า “**แต้วด้ดสิຂາວ**” (เหล้าดีเลิศ) เกิดจากคำว่า แต้ว หมายถึง น้ำเมาที่กลั่นหรือหมักแล้ว + คำว่า ด้ด หมายถึง ดีเลิศ, ยอด, กลั่น + คำว่า สิบ หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็น ขาว ดำ แดง เขียว เป็นต้น + คำว่า ຂາວ หมายถึง ลิขชนิดหนึ่งเหมือนสำลี ดังนั้น แต้วด้ดสิຂາວ จึงหมายถึง เหล้ากลั่นสีขาวนั่นเอง

5. ค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้าง หมายถึง ค่านามที่ใช้เรียกตึก อาคาร สิ่งปลูกสร้าง ส่วนประกอบของสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงบริเวณ พื้นที่ซึ่งมนุษย์สร้างขึ้น

5.1 ค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างสำหรับอยู่อาศัย

ตัวอย่างที่ 1

“ນະທີ ບ້ານພັດທະນາ ຢູ່ບ່ອນນີ້ ບັນລາໂດຍທະຫານຫຸ່ນທີ່ມີຊື່ວ່າ ຮ້ອຍໂທກອງແກ້ວ

ມື້ນັ້ນ ຮ້ອຍໂທກອງແກ້ວ ຂັບລົດຈີບປະຈຳຕໍາແໜ່ງເຂົ້າມາຈອດຢູ່ໜ້າ**ເຮືອນພັກ** ດ້ວຍອາການຮີບຮ້ອນກວ່າທຸກມື້ທີ່ຜ່ານມາ

ນ້ອງນະລະລີ ມື້ອັນອ້າຍລືໄດ້ໄປບະລຸມຢູ່ວຽງຈັນ ບະມານໜັງຫລືສອງອາທິດ ຈິ່ງໄດ້ກັບມາ ເວລານີ້ລູກຂອງເຮົາຫາກໄດ້ເດືອນ ນ້ອງຄົງຈະລ່າບາກທີ່ບໍ່ມີອ້າຍຢູ່ນາກໍແທ້ໄດ້ອ້າຍ”

(สายเวียดดงจัน หน้า 13)

จากข้อความที่ขกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายจากการสนทนาระหว่างร้อยโท กองแก้วทหารฝ่ายรัฐบาลภายใต้การนำของอเมริกาในขณะนั้นกับนางนะคะลีที่เป็นภรรยาแล้วเพิ่ง คลอดลูกได้ไม่นาน ว่า

“ณ ที่ บ้านพัฒนา ที่ตรงนี้บัญชาการโดยทหารหุ่่นที่มีชื่อว่า ร้อยโทกองแก้ว วัน นั้น ร้อยโทกองแก้วขับรถจี๊ปประจำตำแหน่งมาจอดอยู่หน้าเรือนพักด้วยอาการรีบร้อนกว่า ทุกวันที่ผ่านมา

น้องนะคะลี วันพรุ่งนี้พี่จะไปประชุมอยู่เวียงจันทน์ ประมาณหนึ่งหรือสอง อาทิตย์ จึงจะ ได้กลับมา เวลานี้ลูกของเรายังไม่ทันได้เดือน น้องคงจะลำบากที่ไม่มีพี่อยู่ ค้ำย”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างสำหรับอยู่อาศัย คือคำว่า “**เรือน ฝัก**” (บ้านพัก) เกิดจากคำว่า เรือน หมายถึง สิ่งปลูกสำหรับเป็นที่อยู่ + คำว่า ฝัก หมายถึง หุ่่นชั่วคราว เช่น พักผ่อน พักเครื่อง, อยู่ชั่วคราว, อาศัยชั่วคราว ดังนั้น เรือนฝัก จึงหมายถึง สิ่ง ปลูกสำหรับเป็นที่อยู่ชั่วคราว จากบริบทแวดล้อมหมายถึง บ้านพักของข้าราชการทหาร นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“หลังจากกินข้าวเย็นแล้ว บาวอึงผัน และ บาวแม่ท้าวได้พาภรรยาบอบ ฝักอ่อน **ตูปน้อย**ทางสวนอ้อยดั่งกล่าว ยังอุยิบกุ่มไปด้วยบันยารากวุงบสะทักด์ ฉิ่งผู้ลันทั้งทวอยทวยไปมาอย่างบ่มิผู้ใดไฉใจ”

(สองเอื้ออ้น้อง 2 หน้า 12)

จากข้อความที่ขกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากที่เกิดขึ้นภายในฝ่ายแนวลาว รักษาติ ผู้เขียนบรรยายไว้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตภายใต้อุดมการณ์ที่ยึดมั่นของสมาชิกของฝ่ายแนวลาว รักษาติโดยไม่จำกัดว่าตัวละครนั้นจะเป็นหญิงหรือชาย ฉากดังกล่าวผู้เขียนบรรยายถึงนางวงพัน และแม่ของนางหล้าไว้ดังนี้คือ

“หลังจากกินข้าวเย็นแล้ว นางวงพันและแม่นางหล้าได้พากันไปนอนพักผ่อนที่ กระท่อมน้อยกลางสวนอ้อยที่ปกคลุมไปด้วยบรรยากาศเงียบสงัดซึ่งผู้คนทั้งหลายที่ผ่านไป มาไม่มีใครสนใจ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างสำหรับอยู่อาศัย คือคำว่า “**ตูปน้อย**” (ตูปน้อย) เกิดจากคำว่า ตูป หมายถึง สิ่งปลูกสร้างขนาดเล็ก เตี้ย ไม่มีพื้น มีหลังคาหุบลง +

คำว่า น้อย หมายถึง ไม่ใหญ่, เล็ก ดังนั้น ตูบน้อย จึงหมายถึง สิ่งปลูกสร้างสำหรับอยู่อาศัย ขนาดเล็กชั้นเดียวติดพื้น

5.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างประเภทอาคารและสถานที่

5.2.1 อาคารหรือสถานที่เพื่อการศึกษา

ตัวอย่างที่ 1

“บ้านอนอย่างอวบ ๆ มาอยู่อยู่ต่างก็ ปะมานสองสามวาแก้วมเป็ยຂອງລາວ ອ່າວ ເຕືອຍຄົງ່ອນ ລາວນຸ່ງເສື້ອຜົນໃຫມ່ລາຍດອກຈົບງາມ ຄືຫາກມາແຕ່ໃນເມືອງໃນນາ ແຕ່ ທ່າທາງບອກວ່າຮ້ອນຫມົກຮ້ອນໃຈເອົາກະເດັ ຍຸດຢ່າງແລ້ວແສງຕາຂອງນາງຊ້ຳແລວາດໄປ ຮອບ ໆ ເດີນ ຜ່າແປວແດດສີເຫລືອງຄ່າຂອງຍາມເຊົ່າອ່າວສວາຍແລ້ວຍຸດຈຶ່ງຢູ່ອາານ **ໂຮງຮຽນ**ຂອງບ້ານ ກໍ ເຫັນວ່າແສງຕາຂອງບ້າພອນເປັນມັນຍິ່ຍັບ ຄືຈະສົ່ງແສງອອກມາຕື່ມ ພະລັງໃຫ້ແສງແດດວາດໃດວາດຫນຶ່ງ ໂຮງຮຽນເປັນເຮືອນຕູບຕິດຜືນມຸງຫຍ້າ ຜືນດິນແກ່ນ ຮາບພຽງ ຍ້ອນຖືກຕີນເດັກນ້ອຍຫລາຍສິບຄູ່ຢຽບຍ່າ ທີບຖືມມາຫລາຍຜ້າຫລາຍປີ ແລະ ຜາໄມ້ເຮັດສານລາຍສອງນັ້ນເກົ່າຜຸ ມີຮູໂຈ່ໂຫວ່ ໂຈ່ເຫວ່ ຍ້ອນຖືກສອກ ແລະ ບາຍຕີນຂອງ ເດັກນ້ອຍຕ່າງແຕ່ ແລະ ຍ້ອນຄວາມລະລາພາບຕາມການເວລາຂອງໄມ້ເນື້ອອ່ອນ ທີ່ບໍ່ ທົນແດດທົນຜົນ ຄືໄມ້ເນື້ອແຂັງ ເບິ່ງຄັກ ໆ ກົກເລົາທັງແປດຂອງມັນຄືວ່າ ເຊ່ວລົງຫລາຍ ກວ່າປີກາຍຊ້ຳ ຈັກຈະຕັ້ງຢູ່ກຸ່ມປີຊ້ຳບໍ່ ?”

(ອາຖັນແຫ່ງພິງໄພ ຫນ້າ 2)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ป้าพอนผู้เป็นเสมือนแม่ บุญธรรมของครูผันมาที่โรงเรียนพร้อมกับคณะผู้แทนที่มาจากเมืองเพื่อเยี่ยมชมและสำรวจข้อมูลใน หมู่บ้านว่า

“ป้าพอนเดินมาอยู่คอยู่ห่างกิประมาณสองสามวา เกล้าผมของนางที่เริ่มหงอก นางนຸ່ງເສື້ອໃໝ່ລາຍດອກດງາມ ເໝືອນເພິ່ງຈະມາຈາກໃນເມືອງ ແຕ່ທ່າທາງບອກວ່າຮ້ອນອກຮ້ອນ ໃຈອ່າຍ່າງຫນັກ ຍຸດເດີນແລ້ວ ສາຍຕາຂອງນາງກໍ່ມອນໄປຮອບ ໆ ສນາມ ຜ່າເປລວແດດສີເຫລືອງ ທອງຂອງຍາມເຂົ້າເຄືອບສາຍແລ້ວຈຶ່ງຍຸດຢູ່ທີ່**ອາານໂຮງຮຽນ**ຂອງຫມູ່ບ້ານ ກືເຫັນວ່າສາຍຕາຂອງ ປ້າພອນເປັນມັນຮີບຮີບເໝືອນຈະສ່ງແສງອອກມາ ເພິ່ມພລັງໃຫ້ແສງແດດອີກທາງຫນຶ່ງ ໂຮງຮຽນເປັນອາານຕິດຜືນດິນຂັ້ນເຕີຍມຸງຫຍ້າ ຜືນເປັນຕີບຮາບເຮືບເພາະຖືກຕີນຂອງເດັກ ນ້ອຍຫລາຍສິບຄູ່ເຍືຍຍ່າມາຫລາຍປີ ແລະຜາເປັນໄມ້ຂັດສານລາຍສອງນັ້ນເກົ່າຜຸ ມີຮູໂຫວ່ ກື ເພາະວ່າຖືກສອກແລະປລາຍຕີນຂອງເດັກນ້ອຍຂັ້ນແລະດ້ວຍຄວາມຮາກາພຕາມກາລເວລາຂອງໄມ້

เนื้ออ่อน ที่ไม่ทนแดดทนฝนเหมือนกับไม้เนื้อแข็ง ดูให้ชัด ๆ ต้นเสาทั้งแปดของมันก็ทรุดลงมาหลายปีแล้ว จะตั้งอยู่ได้พ่นปีอีกหรือไม่”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างประเภทอาคารและสถานที่เพื่อการศึกษา คือคำว่า **“อาถวนโงจรง”** (อาถวน โงจเฮียน) เกิดจากคำว่า อาถวน หมายถึง เรือน, โรง, สิ่งก่อสร้างขึ้นที่มีลักษณะคล้ายคั้งเช่นนั้น + คำว่า โงจ หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่มีหลังคาคลุม ปรกติพื้นอยู่ติดกับดิน สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย ประกอบการ หรือไว้สิ่งของเป็นต้น + คำว่า รง หมายถึง ข้ำรับความรู้จากผู้สอน, รับการฝึกฝนอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจหรือความชำนาญ ดังนั้น อาถวนโงจรง จึงหมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่มีหลังคาคลุม ปรกติพื้นอยู่ติดกับดิน สำหรับเป็นที่รับการฝึกฝนอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจหรือความชำนาญ นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“ออกจากวัดพุทธา ผอทนางว้งเฒ่าพาภรรยาด้วยมือเท้าโดยลัดไปทางลาดบวกร ไปได้ไฉยะหนึ่งก็ลัดไปรอด**โงจรงปะถุมสิทธา** ซึ่งก่อนหน้านั้นนางว้งเฒ่าก็ได้ลิ้ม รงนโถก โถง ในโงจรงแชนงี้ นางว้งเฒ่าเกือบจะบ่เชื่อดวงตาของนางอีก เพราะ นอกจากขุมลูกจะเบิดของสัดตุงแล้ว โงจรงแชนงี้บ่เทวือร่อยรอยอัยอีก ตาย กับ ผอทมันก็มละเบิดใสรอดโงจรงนางว้งเฒ่าเกือบจะบ่นวมไป ย่อนความ แล่นซาทงสรอจ้งของนางส่นวัก ๆ ”

(สงเอื้อยบ้อง เล่ม 2 หน้า 120)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่อเมริกาทิ้งระเบิดลงที่บ้านลาดบวกร เหตุการณ์ตอนนี้คือนางวงเพ็ดและท้าวเอก สมาชิกกลุ่มแนวลาวัรักษชาติไปพบสภาพของหมู่บ้านหลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้เขียนบรรยายไว้ดังนี้ว่า

“ออกจากวัดพุทธา พวกนางวงเพ็ดพากันกลับโดยลัดไปทางลาดบวกร ไปได้ระยะหนึ่งก็ถึง**โรงเรียนประถมศึกษา** ซึ่งก่อนหน้านี้นางวงเพ็ดก็ได้เริ่มเรียนตัว ก ตัว ข ในโรงเรียนแห่งนี้ นางวงเพ็ดเกือบจะไม่เชื่อตาของนางอีก เพราะนอกจากหลุมลูกระเบิดของศัตรูแล้ว โรงเรียนแห่งนี้ไม่เหลือร่องรอยอะไรอีกเลย ตายกัน พวกมันทิ้งระเบิดใส่ถึงโรงเรียนนางวงเพ็ดเกือบจะเป็นลมไป ด้วยความแค้น ขาทั้งสองข้างของนางส่นวัก ๆ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างประเภทอาคารและสถานที่เพื่อการศึกษา คือคำว่า **“โงจรงปะถุมสิทธา ”** (โงจเฮียนประถมศึกษ) เกิดจากคำว่า โงจ หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่มีหลังคาคลุม ปรกติพื้นอยู่ติดกับดิน สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย ประกอบการ หรือไว้สิ่งของเป็นต้น + คำว่า รง หมายถึง ข้ำรับความรู้จากผู้สอน, รับการฝึกฝนอบรมเพื่อให้

เกิดความรู้ความเข้าใจหรือความชำนาญ + ปะทุม หมายถึง ปฐม, ลำดับแรก, ลำดับเบื้องต้น + คำว่า สิทธา หมายถึง การเล่าเรียน ฝึกฝน และอบรม ดังนั้น ไชยธรมปะทุมสิทธา จึงหมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่มีหลังคาคลุม ปรกติพื้นอยู่ติดกับดิน สำหรับเป็นที่รับการฝึกฝนอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจหรือความชำนาญในชั้นเบื้องต้น

5.2.2 **ค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างประเภทอาคารหรือสถานที่เพื่อการพักผ่อนและนันทนาการ**

ตัวอย่างที่ 1

“ฉิเร็ดจ๋งใจ ? นีลือคำทาม ที่ปะทักຂັ້ນໃນມັນສະຫມອງຂອງນາງມະນາງຄິດຂັ້ນມาทันทีວ່າ ถ้าปะຕິເສດອາດບັ້ນຈຸດທ່າອິດ ที่ກໍ່ໃຫ້ພວກເຂົາເລີ່ມມີຄວາມສົງໄສຕໍ່ຕົນຕໍ່ອີກສະນັ້ນຕ້ອງເນັ້ງໄຕໄປຕາມລົມເສຍກ່ອນ จິ່ງຄ່ອຍອີຈາລະນາແກ້ໄຂໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ นາງມະຍິນດີຂ້ອນລົດมะນີວົງໄປโดยบอกว่า เรือนຂອງນາງอยู่ลุ่มดงป่าวาน แต่พอไปรอดร้านขายอาหารต่างที่หนึ่งใกล้กับโรงภาพยนตร์แสงลาว นางเวียงทองจึงพูดว่า : อ้ายมะນีวงกินเฟอสักถ้วยหนึ่งก่อนเถอะ”

(สองเอื้อยบ๋อง เล่ม 2 หน้า 106)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือนางมะบรรายจากเหตุการณ์ตอนที่ตนเองปลอมตัวเป็นฝ่ายทหารรัฐบาลโดยต้องปกปิดไม่ให้ทหารฝ่ายรัฐบาลรู้ว่าตนเองเป็นหญิงสาวปฏิวัติว่า

“จะอย่างไร นีคือคำถามที่ปรากฏขึ้นในสมองของนางมะคิดขึ้นมาทันทีว่า ถ้าปฏิเสธอาจเป็นจุดแรกที่ทำให้พวกเขาเริ่มมีความสงสัยต่อตนเพิ่มขึ้นอีก ฉะนั้นต้องโอนอ่อนไปตามลมเสียก่อน จึงค่อยพิจารณาแก้ไขภายหลังต่อไป นางมะยินดีที่ช้อนนมมะนึ่งไปโดยบอกว่า บ้านของนางอยู่ที่ดงป่าลาน แต่พอไปถึงร้านขายอาหารแห่งหนึ่งใกล้กับโรงภาพยนตร์แสงลาว นางเวียงทองจึงพูดว่า : อ้ายมะนึ่งกินเฟอสักถ้วยหนึ่งก่อนเถอะ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างประเภทอาคารหรือสถานที่เพื่อการพักผ่อนและนันทนาการ คือคำว่า

“ร้านขายอาหาร” (ฮ้านขายอาหาร) เกิดจากคำว่า ร้าน หมายถึง ที่ที่ปลูกยกพื้นขึ้นสำหรับนั่งหรือขายของเป็นต้น, สถานที่ขายของ + คำว่า ขาย หมายถึง เอาของแลกเงินตรา +

คำว่า อาทวน หมายถึง ของกิน, เครื่องค้ำจุนชีวิต, เครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต ดังนั้น ร้านขายอาทวน จึงหมายถึง ที่ที่ปลูกยกพื้นขึ้นสำหรับนั่งหรือขายของกินนั่นเอง

“**โรงสายรูปวง**” (โองสายฮุนเงา) เกิดจากคำว่า โอง หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่มีหลังคาคลุม ปรกติพื้นอยู่ติดกับดิน สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย ประกอบการ หรือไว้สิ่งของเป็นต้น + สาย หมายถึง ส่องแสงออกไป + คำว่า รูปวง หมายถึง ภาพยนตร์ ดังนั้น โองสายรูปวง จึงหมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่มีหลังคาคลุม ปรกติพื้นอยู่ติดกับดิน สำหรับเป็นที่ชมภาพยนตร์ นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“นางมะได้ทงวอຂໍຖອນຕົວດ້ວຍທ່າທິອ່ອນຫວານ ແຕ່ນາງວຽງທອງບໍ່ຍອມ ສະນັ້ນ ນາງມະ ຈຳຕ້ອງເຂົ້າໄປໃນ**ໂຮງເຂົ້າແກງ**ດັ່ງກ່າວ ນີ້ແມ່ນຂໍ້ຜິດພາດຫນັກສົມຄວນໃນຊີວິດ ແຕ່ງການເຄື່ອນໄຫວຂອງນາງມະ ໃຜຈະເຂົ້າໄປໃນ**ໂຮງເຂົ້າແກງ**ບ່ອນຄົນເຂົ້າ ຄົນອອກຢ່າງ ຫນາແຫນ້ນ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບຄຳສັ່ງ ແລະ ບໍ່ມີຈຸດປະສົງຫຍັງແນວນັ້ນເທື່ອ ພວກນາງສາວທັງ ສອງ ແລະ ມະນີວົງພາກັນເຂົ້າໄປນັ່ງຢູ່ໂຕະກຳຊ້າຍຂອງຫ້ອງຄາວຫນຶ່ງມີນາຍທະຫານໄທ ນຸ່ງ ເຄື່ອງຜົນລະເຮືອນບັກຫນຶ່ງ ເຂົ້າມາມັນຫວຽວເບິ່ງນາງມະດ້ວຍທ່າທິສົນໃຈ ນາຍທະຫານໄທ ບັກນີ້ແມ່ນລູກນ້ອງເກົ່າຂອງຫມໍກົດຕີ ແລະ ໄດ້ຂັບລົດໃຫ້ຫມໍກົດຕີໄປຄຸມເອົານາງວົງພັນ ເພື່ອສືບສວນທີ່ລ້ອງແຈ້ງ ນາງມະບໍ່ຕົກສະຫນ້ານກົວແຕ່ປະການໃດ ນາງບໍ່ຫລົບສາຍຕາ ບັກນາຍທະຫານໄທຜູ້ນັ້ນແຕ່ປະການໃດ ”

(ສອງເອື້ອຍນ້ອງ ເລ່ມ 2 ຫນ້າ 106)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือนางมะบรรยายฉาก เหตุการณ์ตอนที่ตนเองปลอมตัวเป็นฝ่ายทหารรัฐบาลโดยต้องปกปิดไม่ให้ทหารฝ่ายรัฐบาลรู้ว่าตนเองเป็นหญิงสาวปฏิวัติโดยการไปยังสถานที่ที่หากโดยปกปิดแล้วหญิงสาวปฏิวัติจะไม่ไปเป็นอันขาด หากแต่ต้องทำตัวให้กลมกลืน โอนอ่อนตามลม เพื่อปกปิดไม่ให้เป็นที่สงสัยด้วยการทำสิ่งเหล่านี้คือ

“นางมะได้ขอตัวด้วยวิธีอ่อนหวาน แต่นางเวียงทองไม่ยอม ฉะนั้นนางมะจำต้องเข้าไปใน**โรงข้าวแกง**ดังกล่าว นี่เป็นข้อผิดพลาดที่สุดในชีวิตแห่งการเคลื่อนไหวของนางมะ ใครจะเข้าไปในโรงข้าวแกง ที่ที่มีคนเข้าคนออกอย่างหนาแน่นโดยไม่ได้รับคำสั่ง และไม่มีจุดประสงค์อะไรแบบนั้นสักครั้ง พวกนางสาวทั้งสองละ มະນີวงพากันเข้านั่งอยู่โต๊ะด้านซ้ายของห้องครึ่งมีนายทหารไทย สวมชุดพลเรือนนายหนึ่ง เข้ามามันมองนางด้วยท่าที่สนใจ นายทหารไทยนายนี้คือลูกน้องเก่าของหมอกิติ และได้ขับรถให้หมอกิติ

ดิไปคุมเอานางวงพันเพื่อสืบสวนที่ล่องแจ้ง นางมะไม่สะท้านกลัวแต่อย่างใด นางไม่หลบ
สายตานายทหารไทยผู้นั้นแต่อย่างใด”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างประเภทอาคารหรือสถานที่เพื่อการ
พักผ่อนและนันทนาการ คือคำว่า “**โรงเข้าแวง**” (โสงเข้าแวง) เกิดจากคำว่า โสง หมายถึง สิ่ง
ปลูกสร้างที่มีหลังคาคลุม ปรกติพื้นอยู่ติดกับดิน สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย ประกอบการ หรือไว้สิ่งของ
เป็นต้น + **เข้า** หมายถึง วัตถุที่เป็นอาหารของมนุษย์ เป็นเม็ด ๆ มี ๒ ประเภท คือ ข้าวเจ้าและข้าว
เหนียว + คำว่า **แวง** หมายถึง อาหารคาวประเภทที่เป็นน้ำ มีชื่อต่าง ๆ ตามวิธีปรุงและ
เครื่องปรุง ดังนั้น **โรงเข้าแวง** จึงหมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่มีหลังคาคลุม ปรกติพื้นอยู่ติดกับดิน
สำหรับเป็นที่กินอาหาร หรือหมายถึง โรงอาหาร นั่นเอง

**5.2.3 ค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างประเภทอาคารหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้อง
กับการยุทธ**

ตัวอย่างที่ 1

“พวกมันเริ่มถามด้วยคำถามอ่อนหวาน มันถามทั่วไบบ้างมา พวกมัน
ยกธนูจ้าวอนพันทะทานของพวกเรายกธนูชี้ของพะเนบักทวงแวงนสวน อยู่ตาม
ท้องที่ต่าง ๆ ในบ่ฉิเวณทั้งไทชิน ยกธนูชี้ตั้งของ**สาแวงเข้าสาแวงมันมัน** แฉะ อูปะโฆท
อื่น ๆ พวกมันถามแฉะวไฉนบักทวงบักทวงตอบพวงแฉะว่า : ฉ้ออบ่รู้ ฉ้ออบ่แซน
ฉ้ออบ่ฮิน”

(**สอจเอื้อบ้อง** เล่ม 1 หน้า 81)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกคือนางวงพันบรรยายฉาก
เหตุการณ์ตอนที่นางถูกทหารฝ่ายรัฐบาลจับตัวไป นางวงพันถูกทหารกักขังไว้เพื่อสอบถามถึง
สถานที่เก็บเสบียงและอาวุธ แต่ไม่ว่านางจะถูกทรมานอย่างไร ด้วยวิธีการใด นางก็ไม่ยอมปริปาก
พูด ดังนั้นนางบรรยายฉากเหตุการณ์ครั้งนี้ไว้ว่า

“พวกมันเริ่มถามด้วยคำถามอ่อนหวาน มันถามกลับไปกลับมา พวกมันยกธนู
จำนวนทหารของพวกเรา ยกธนูชี้ของพนักงานหลัก ๆ ที่ปร้าอยู่ตามท้องที่ต่าง ๆ ใน
บริเวณทุ่งไหหิน ยกธนูชี้ตั้งของ**ฉางข้าวฉางน้ำมัน** และเครื่องอุปโภคบริโภคอื่น ๆ
พวกมันถามอย่างไรนางก็ไม่ยอมบอก บางตอนนางก็เพียงแต่บอกว่า **ซ้ออไม่รู้ ซ้ออไม่
เห็น**”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้สิ่งก่อสร้างประเภทอาคารหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการพุทธ คือคำว่า “**สาງຂ້າສາງນ້ຳມັນ**” (สาງข้าวสางบ้ำมัน) เกิดจากคำว่า **สาງ** หมายถึง สิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่สำหรับเก็บข้าวหรือเกลือเป็นต้น + คำว่า **ຂ້າ** หมายถึง หมายถึง วัตถุที่เป็นอาหารของมนุษย์ เป็นเม็ด ๆ มี ๒ ประเภท คือ ข้าวเจ้าและข้าวเหนียว + คำว่า **สาງ** หมายถึง สิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่สำหรับเก็บข้าวหรือเกลือเป็นต้น + คำว่า **ນ້ຳມັນ** หมายถึง ของเหลวที่มีลักษณะเป็นมันข้น ไม่ละลายน้ำ สกัดจากพืช สัตว์ แร่บางชนิด ดังนั้น **สาງຂ້າສາງນ້ຳມັນ** จึงหมายถึง สิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่สำหรับเก็บข้าวและน้ำมัน

5.2.4 ค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างประเภทอาคารหรือสถานที่เพื่อการ

คมนาคม

ตัวอย่างที่ 1

“ມີ່ວານນີ້ພວກເຮົາບຸກຂ້າອີດລາດຮ່ວງ ຂ້ານ້ອຍໄປນຳບີ 105 ຂຶ້ນໄປຍຶດເອົາພູເດິງ ສ່ວນກອງທະຫານໄທທີ່ຍຶດຢູ່ບ້ານໂຕນນັ້ນ ໃຫ້ລືບຫນ້າຂ້າໃສ່ລາດຮ່ວງ ໃນເວລາສຽງບິນສູ້ຮົບ ສຽງລະເບີດທຳລາຍ ແລະ ສຽງອາຍພົນເວົ້າຢູ່ເທິງທ້ອງຟ້າກ້ອງສະຫນັ່ນຈົນຫູດັບຕັບໄຫມ້ຢູ່ນັ້ນ ຂ້ານ້ອຍຫລວງເຫັນເພິ່ນຜູ້ກິດຕິຂີ່ລົດຈີບ ພວມຂວ້າມຫ້ອຍໄກຈາກຂ້ານ້ອຍ ປະມານສອງຮ້ອຍແມັດ ໂອກາດດີແລ້ວເດ ! ແອມສືບຫົກບອກທ່ານເອົາໃຫ້ຊ້ານ້ອຍນັ້ນລະ ຂ້ານ້ອຍກ່າຍໃສ່ໄມ້ຫລົວຕາບົບ ! ບາດຽວທ່ານໄດ້ ! ເຫັນມັນຄໍ່າທົບສະແດງແຈ້ງ ຂ້ານ້ອຍກໍແລ່ນໄປນຳຫມູ່ເລີຍ ຄືຈຶ່ງວ່າພວກເພິ່ນຈັດການສົ່ງລາກສົບ ເພິ່ນຜູ້ວ່ານັ້ນໄປຫາ**ສະຫນາມບິນ** ອຸດອນໂດຍກົງຕັ້ງແຕ່ປ່າຍວານນີ້ໄດ້ !”

(ສອງເອື້ອນ້ອງ ເລ່ມ 2 ຫນ້າ 39)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ตัวละครที่เป็นทหารชั้นผู้น้อยพุดรายงานต่อพันเอกกิดติเกี่ยวกับสถานการณ์และการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้คือ

“เมื่อวานนี้พวกเราบุกยึดลาดส่อง ข้าน้อยนำบิ 105 ขึ้นไปยึดเอาภูเต็ง ส่วนกองทหารไทยที่ยึดอยู่บ้านคตนั้น ให้คืบหน้าเข้าไปใส่ลาดส่อง ในขณะที่เสียงปืนสู้รบ เสียงระเบิดทำลาย และเสียงไปพ่นที่บินวนอยู่บนท้องฟ้าก้องสนั่นจนหูดับดับไหม้อยู่ที่นั่น ข้าน้อยท่านกิดติขีร์ถจีป กำลังข้ามห้วยอยู่ไกลจากข้าน้อยประมาณสองร้อยเมตร โอกาสดีแล้ว เอ็มสลิปหกกระบอกของท่านที่เอาให้ข้าน้อยนั้นแหละ ข้าน้อยหันใส่เล็งปืน ทีเดียวเท่านั้น เห็นมันคอบพับสลบ ข้าน้อยก็วิ่งไปตามเพื่อนเลย เหมือนกับว่าพวกท่านจัดการส่งซากศพท่านผู้ว่านั้นไปที่**สนามบิณ**อูดอน โดยตรงตั้งแต่ป่ายเมื่อวานนี้แล้วไง”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างประเภทอาคารหรือสถานที่เพื่อการคมนาคม คือคำว่า “**สะพานมบิ**” (สะพานมบิ) เกิดจากคำว่า สะพาน หมายถึง ลาน, ที่ว่าง, ที่โล่ง, ที่เดิน + คำว่า มบิ หมายถึง ไปในอากาศด้วยกำลังปีกหรือเครื่องยนต์เป็นต้น ดังนั้น สะพานมบิ จึงหมายถึง ลานหรือที่ว่างสำหรับทำการบิน นั่นเอง

6. ค่านามประสมที่ใช้เรียกพาหนะ หมายถึง ค่านามประสมที่ใช้เรียกพาหนะ รวมถึงส่วนประกอบของยานพาหนะ ดังต่อไปนี้

6.1 ค่านามประสมที่ใช้เรียกพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์

ตัวอย่างที่ 1

“**เรือจักรทวายยาว**ว่าหนึ่ง โขมพุงท้อขึ้นค้ำกับแบริ่นน้ำที่ลู่ท่งวิงตามแบริ่นน้ำที่ถัดวังวักวอดของสายน้ำจวน แบริ่นใต้น้ำ

ลีปาว ระวัง

ลิจูร้องขึ้นชนิดแบริ่น เมื่อแบริ่นน้ำแบริ่นท้อเรือบุเจ้าพุ่มพามใส่ทะเล ลิจูหมอบติดกับพื้นเรือเพื่อหลบหลีกจากภัยอันตราย แบริ่นลีปาวผู้มีหน้าที่ขับเรือได้บิบลั่นแว้ง แบริ่นถัดวังถัดจักรทวายอย่างถ่องถ่องแล้วลื่นท้อเรือแบริ่นออกจากพุ่มไม้ ง่ายทอดท้อดบอดไฟ”

(“ปะแบริ่น และ ลิจู” ไร่มลิวัง ลาวอ้น “ลิจู” ลาว หน้า 48)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากเหตุการณ์การเดินทางทางเรือของตัวละครคือลิจูน้องชายซึ่งลิจูเป็นผู้ไปรับมาจากโรงเรียนเพื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษา ผู้เขียนบรรยายฉากตอนนี้ไว้ว่า

“**เรือยนต์หางยาว**ลำหนึ่ง กำลังพุงหัวขึ้นค้ำกับกระแสน้ำที่ถาโถมมาตามลำน้ำที่คดเคี้ยวเกี่ยวคอคของแม่น้ำจวน แต่ทันใดนั้น

ลีปาว ระวัง

ลิจูร้องขึ้นเสียงดัง เมื่อกระแสน้ำพัดให้หัวเรือพุ่งเข้าไปที่พุ่มพามไม้ ลิจูหมอบลงติดกับพื้นเรือเพื่อหลบหลีกจากภัยอันตราย แต่ลีปาวผู้มีหน้าที่บัญชาเรือได้บิบลั่นแว้งแล้วค้ำงักค้ำงักหักท้อเรืออย่างคล่องแคล่วจนหัวเรือเหอกจากพุ่มไม้ได้อย่างหวุดหวิดปลอดภัย”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ คือคำว่า “**เรือจักรทวายยาว**” (เรือจักรทวาย) เกิดจากคำว่า เรือ หมายถึง ยานพาหนะที่ใช้สัญจรไปมาในน้ำ + คำ

ว่า จัว หมายถึง เครื่องยนต์ + คำว่า ส่วนท้ายหรือปลาย + คำว่า ยาว หมายถึง ระยะยืดหรือ ยื่นเป็นเส้นตรงจากจุดหนึ่งไปถึงอีกจุดหนึ่งมากกว่าอีกสิ่งหนึ่ง เมื่อมีการเปรียบเทียบกัน, ไม่สิ้น คั้งนั้น เรือจักรทวยาว จึงหมายถึง ยานพาหนะที่ใช้สัญจรไปมาในน้ำส่วนท้ายยาวและมี เครื่องยนต์เป็นส่วนประกอบ

ตัวอย่างที่ 2

“เฒ่ามาทาลีสันเกล้า เฒ่าว่าทำบ่อยากขาย เอารูปกับสีน้เงินใหม่ ๆ ภาได้ว่า
 ล้วน ลูกขายบ่อยแฉ่วนตาคีตาวาน ทัງเส้า ทัງทอบลาญางแฉม่
 อยู่ใส มิงมาล่าวว่าแฉม่ ?
 อีตู่เกาะแฉม่ ฬุ่นอยู่ฬุ่น
 ลูกขายบ่อยลวากเอาแฉม่ไปทาลี**วักกะบะ**คันชั่ง ที่จอดอยู่ทวงเจ้าบ้าน แฉม่
 มิไทบ้านพอมท่มอยู่บ้านบางบูน”

(“ปะเพณี แฉม่ ลีอิด” ไรมเล็องลัน ลาวอัน “ลีไร” ลาว หน้า 48)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายจากตอนที่พ่อค้าจากในเมืองขับ รถกระบะเข้ามาในหมู่บ้านเพื่อรับซื้อชิ้นเก่า ๆ ของชาวบ้านรวมถึงสามารถเอาชิ้นเก่ามาแลกกับ ของใหม่ได้ด้วย ชาวบ้านในหมู่บ้านต่างก็ตื่นเต้น ดังนี้ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า

“เขามาหาซื้อชิ้นเก่า เขาว่าถ้าไม่อยากขาย ก็เอามาเปลี่ยนกับผืนใหม่ ๆ ก็ได้นะ
 ลูกขายบ่อยวิงตาลีตาเหลือกด้วยความตื่นเต้น ทังเล้าไปทอบไปเพื่อแจ้งให้แม่ทราบ

อยู่ที่ไหน มิงชางว่าแท้

จริง ๆ นะแม่ โนนอยู่ที่โน่น

ลูกขายบ่อยลากเอาแขนแม่ไปหา**รถกระบะ**คันหนึ่งที่จอดอยู่ทวงเข้าบ้าน และมี
 ชาวบ้านกำลังห่มอยู่ราวกับมีงานบุญ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ คือคำว่า “**วักกะบะ**” (รถกระบะ) เกิดจากคำว่า **วัก** หมายถึง ยานที่มีล้อสำหรับเคลื่อนไป + คำว่า **กะบะ** หมายถึง ชื่อ รถชนิดหนึ่งใช้บรรทุกสิ่งของ ทำตัวถังเป็นรูปอย่างกระบะ ดังนั้น **วักกะบะ** จึงหมายถึง ยานที่มี ล้อสำหรับเคลื่อนไปตัวถังเป็นรูปอย่างกระบะและใช้บรรทุกสิ่งของได้

6.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกพาหนะที่ไม่ใช่เครื่องยนต์

ตัวอย่างที่ 1

“ตะลอลอดเวลาเดินทาง ที่เขาคิดว่า ยากแต่ยากว่า บั๊น ฝรั่งบั้งสิริกเบือ
 หน่าย เจ้าข้ามน้ำฉับด้วยเรือพายน้อย ที่นั่งได้ประมาณ 4-5 คน โดยไม่ต้องเสียวค่าโดย
 สาน คนหมัดบ้าน รัทแฉงเข่า เอ็นเข่าว่าอ้ายอู๋ ทุกคนยกยกให้เข่าขึ้นเรือร่วมทาง
 ทิวทัศน์สองฟากฝั่งขจรฉิมสะออนตา มันขจรฉิม บันจ๋วยไวยมิจิอิดฉิวา”

(อาทนต์แห่งวิญเญ หนา 7)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือครูผันเดิน
 ทางเข้าเมือง ผันเป็นครูหนุ่มที่เรียนจบจากวิทยาลัยสร้างครูจากในเมืองแล้วต้องมาเป็นครูอยู่ใน
 ชนบท แรก ๆ ที่ยังไม่คุ้นชินผันคิดว่าการเดินทางเข้าเมืองเป็นเรื่องที่ยากลำบากและต้องเสียเวลา
 เพราะต้องเดินทางหลายต่อ ทั้งทางเรือ และเกวียนแต่เมื่อเข้าไปสักพักผันก็เริ่มชินและรู้สึกว่าการ
 เดินทางเข้านั้น ความจริงก็ไม่ได้ยากลำบากอีกทั้งทิวทัศน์สองฟากฝั่งยังสวยงามและสร้างความ
 เพลิดเพลินขณะเดินทางให้เข่าอีกด้วย ดังที่ผันบรรยายไว้ดังต่อไปนี้ว่า

“ตลอดเวลาเดินทางที่เขาคิดว่ายากแต่ยากกว่านั้น ผันไม่รู้สิริกเบือหน่าย เข่าข้าม
 น้ำฉับด้วยเรือพายน้อย ที่นั่งได้ประมาณ 4 - 5 คน โดยไม่ต้องเสียวค่าโดยสาร คนทั้ง
 หมู่บ้านรักเขา เรียกเข่าว่าอ้ายอู๋ ทุกคนยกยกให้เข่าขึ้นเรือร่วมทาง ทิวทัศน์สองฟากฝั่ง
 เขียวฉิมสหายตา มันเขียวฉิมเป็นเป็นเงาไค้งมิจิอิดฉิวา”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกพาหนะที่ไม่ใช่เครื่องยนต์ คือคำว่า
 “เรือพาย” (เรือพาย) เกิดจากคำว่า เรือ หมายถึง ยานพาหนะที่ใช้สัญจรไปมาในน้ำ + คำว่า
 พาย หมายถึง ใช้ใบพายวกหรือค้ำน้ำไปทางท้ายเรือเพื่อให้เรือเคลื่อนไป ดังนั้น เรือพาย จึง
 หมายถึง ยานพาหนะที่ใช้สัญจรไปมาในน้ำโดยใช้ใบพายวกหรือค้ำน้ำไปทางท้ายเรือเพื่อให้
 เคลื่อนไป

ตัวอย่างที่ 2

“เผ่นไปแฉ้วเผ่นฉิมมาบ่ละ ฝรั่งมไวย ๆ ตามพาซาผู้ฉายฉิมแฉ้วทอไป
 ได้ฉิมแฉ้วตาด่าบี่ของบวງอวอับฉิมกับบาด

ทวมฉิมฉิมแฉ้วแฉ้วใด ฉิมไค้สาบานทอะ ?

ทาบ่ละ ? บ่รู้ฉ่า เข่าทลุดบวทออกได้แฉ้วใด

บ่ฉิดฉ่าเจ้าสิทาทินบ่าตอวามสาบาน เสิ นักรสิทสาบันยาฉิม ฉิมแฉ้วสะตะฉัด

ที่ 21 บ่เชื้อใจบ่ต๋ອງเจ้ากันฮัก ! นางลูกขึ้นบับบับ บัดกับไสว ฮิน รุ่มว่าสุดที่ได้มา ไทม่แฉ่อย่างไปเอา **วัดทิบ** ที่จอดไว้ท๋ອງรุ่มม่วง”

(อาถุบแฉ่ท่งวิงไผ หน้า 7)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทสนทนาของตัวละครเอกฝ่ายชายชื่อผันและฝ่ายหญิงชื่อ มะนิสะหวัน ผันและมะนิสะหวันเป็นคนรักกัน ทั้งคู่เพิ่งเรียนจบจากวิทยาลัยสร้างครูและได้วางแผนอนาคตร่วมกันไว้ว่าจะไปเรียนต่อที่เดียวกัน แต่แม่ของมะนิสะหวันดันมาป่วยเสียก่อน พี่สาวของมะนิสะหวันอยู่ต่างประเทศและได้ส่งตัวเครื่องบินมาให้มะนิสะหวันและแม่เพื่อจะพาแม่ไปรักษาตัว ระหว่างนั้นมะนิสะหวันจะเป็นผู้ดูแลแม่ เมื่อผันทราบเรื่องก็เกิดความไม่มั่นใจว่ามะนิสะหวันจะกลับมาหรือไม่จึงเกิดการเข้าใจผิดกันระหว่างทั้งคู่ ข้อความต่อไปนี้คือบทสนทนาระหว่างผันกับมะนิสะหวันหลังจากที่ผันทราบเรื่องดังกล่าว

“เขาไปแล้วจะกลับมาหรือเปล่าหละ ผันถาม โง่ ๆ ตามประสาผู้ชายที่ระแวงทั่วไป ทำให้มะนิสะหวัน โกรธขึ้นมาทันที

ถามแบบนี้หมายความว่าอย่างไร จะให้สาบานหรือ

กล้าหรือเปล่าหละ ผันไม่รู้ว่าจะตนเองหลุดปากออกไปได้อย่างไร

ไม่คิดว่าเจ้าจะหากินกับคำสาบาน เฮ่อ นักศึกษาปัญญาชน คนแห่งศตวรรษที่ 21 ไม่เชื่อใจก็ไม่ต่อมาพูดกันอีก นางลูกขึ้นบับบับ บัดกันกางเกงยีนรุ่นล่าสุดที่ได้มาใหม่แล้วเดินไปเอารถจักรยานที่จอดไว้ใต้ต้นไม้ม่วง”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกพาหนะที่ไม่ใช่เครื่องยนต์ คือคำว่า **“วัดทิบ”** (ลดทาบ) เกิดจากคำว่า วัด หมายถึง ยานที่มีล้อสำหรับเคลื่อนไป + คำว่า ทิบ หมายถึง งอเข้าแล้วใช้ฝ่าเท้ากระแทกออกไป, งอเข้าแล้วใช้ฝ่าเท้าดันไปโดยแรง ดังนั้น วัดทิบ จึงหมายถึง ยานที่มีล้อสำหรับเคลื่อนไปโดยการงอเข้าแล้วใช้ฝ่าเท้าดันไปโดยแรง

7. คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่ง หมายถึง คำนามที่ประกอบสร้างร่วมกับชื่อเฉพาะ วัตถุ สิ่งเปรียบเพื่อใช้เรียกสิ่งต่าง ๆ แบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

7.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งพื้นฐาน

ตัวอย่างที่ 1

“ฉินซ๋าทลวงยุคฉีไออออิอดรูกันกับเดอวามันตึกท่าอิิด ท๋ອງฟ้าฉิมมิ **สิจรวง** บับอย่าง ๆ เมง**สิด่า** ได้มะทับมะทายไป ฮังเตลือแฉ่จ่าพอกบิบกนา ๆ ฉะนิดฉิมบิบอกรมาเจิดเอิ้น ฉะฉะ สัจจจ้อจ้อตามบายไม้”

(“ถ้างูอินในป่าเลิกลิง” ไร่มะเล็องฮัน ลาวฮัน “ฉีไร” ลาว หน้า 21)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครเอกคือนางหมายใจผู้มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าสมาคมแม่หญิงลาวรักชาติ ต้องออกเดินทางไปปฏิบัติภารกิจก่อตั้งสมาคมที่บ้านป่าเขตห้วยทราย การเดินทางไปของนางหมายใจในครั้งนี้มีเหยื่อเจ๊อชายหนุ่มชาววังเป็นผู้นำทาง ระหว่างทางเกิดพายุฝนกระหน่ำมีน้ำป่าไหลหลาก เหยื่อเจ๊อได้แสดงความเป็นสุภาพบุรุษคอยปกป้องนางหมายใจตลอดเวลา ที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวจนกระทั่งเหตุการณ์กลับสู่สภาวะปกติ ข้อความต่อไปนี้เป็นข้อความที่นางหมายใจบรรยายฉากเหตุการณ์ในเรื่องหลังจากที่เกิดพายุฝนกระหน่ำ ว่า

“ฝนทำใหญ่หยุดตกแล้วอย่างรวดเร็วพอ ๆ กับตอนที่มันจะตกครั้งแรก ท้องฟ้าเริ่มมีสีเขียวเป็นแห่ง ๆ เมฆสีดำได้หายไป ยังเหลือแต่จำพวกนกนานาชนิดเริ่มบินออกมา และส่งเสียงเจื้อยแจ้วตามปลายไม้”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสีพื้นฐาน คือคำว่า

“**สีຂຽວ**” (สีเขียว) เกิดจากคำว่า **สี** หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า **ຂຽວ** หมายถึง มีสีอย่างสีใบไม้สด ดังนั้น **สีຂຽວ** จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีอย่างสีใบไม้สด

“**สีດຳ**” (สีดำ) เกิดจากคำว่า **สี** หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า **ສີເຂມາໄຟຈັບ** กั้นหม้อ **ສີດຳ** จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีอย่างสีเขม่าไฟจับกั้นหม้อ

ตัวอย่างที่ 2

“ນາງວົງເພັດພອມພັບເຄື່ອງນຸ່ງເຂົ້າໃສ່ຫີບຢູ່ໂດຍລຳພັງ ຄາວຫນຶ່ງມີສຽງບາດຕົນຫນັກ ໆ ບັດຫນ້າເຂົ້າມາຫາຫ້ອງຂອງເຂົາ ວົງເພັດງວາກຫນ້າໄປຫາ ກໍ່ເຫັນຮ້ອຍເອກສິງໃນເຄື່ອງແບບ**ສີຂຽວ** ພວມຍ່າງເຂົ້າມາຫາເຂົາດ້ວຍສີຫນ້າອັ້ມແອ້ມແລ່ມໃສ ວົງເພັດຍື່ມຫົວຫັນຫນ້າໄປຫາເຂົາດ້ວຍທ່າທິສະຫນິດ ສະຫນົມແລ້ວຖາມວ່າ

ບັນແນວໃດນ້ອງຊິໄດ້ໄປແທ້ຫອະ ?

ຫມໍ່ສິງທອງຫລວງເບິ່ງວົງເພັດຕັ້ງແຕ່ຫົວເຖິງຕີນ ມື້ນີ້ວົງເພັດຖືເກີບແພລ່ສູງ **ສີຂາວ**ນຸ່ງສົ້ງຂາລົບ**ສີນ້ຳເງິນ** ສ່ວນເສື້ອບະລຸຍຊົງ**ສີຂຽວ** ແລະ ຖືຫມວກອ່ອມສິງຫລາບ ເຄື່ອງນຸ່ງດັ່ງກ່າວໄດ້ເຮັດໃຫ້ວົງເພັດງາມຂຶ້ນກວ່າເກົ່າອີກຫລາຍນ້ຳຫນຶ່ງ ຫມໍ່ສິງທອງເຮັດຊິງວິງຢູ່ຄາວຫນຶ່ງ”

(ສອງເອື້ອຍນ້ອງ ເລ່ມ 1 ຫນ້າ 19)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือร้อยเอกสิงทองทหารรัฐบาลเดินไปหานางวงเพ็คหญิงสาวที่ตนหมายปองที่กำลังเก็บเสื้อผ้าเพื่อจะออกเดินทางไปยังก๊วกะจ่าร่วมกับคณะเดินทางของตน ผู้เขียนบรรยายฉากเหตุการณ์ตอนที่ร้อยเอกสิงทองพบหน้านางวงเพ็คและสนทนากับนางวงเพ็คไว้ดังนี้ว่า

“นางวงเพ็คกำลังพับเสื้อผ้าเข้าใส่หีบอยู่โดยลำพัง ครั้งหนึ่งมีเสียงย่าท้าหนัก ๆ มุ่งหน้าเข้ามาที่ห้องของนาง วงเพ็คหันหน้าไปหา ก็เห็นร้อยเอกสิงในเครื่องแบบสีเขียว กำลังเดินเข้ามาหาเข้าด้วยสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส วงเพ็คยิ้มพร้อมหันหน้าไปหาด้วยท่าที่สนิทสนมแล้วถามว่า

เป็นอย่างไร น้องจะได้ไปจริง ๆ ใช่มั้ย

หมอสิงทองมองวงเพ็คตั้งแต่หัวถึงเท้า วันนี้องเพ็คสวมเสื้อคอเต่าสีขาว สวมกางเกงขาลีบสีน้ำเงิน ส่วนเสื้อคลุมสีเขียวและสวมหมวกผ้ามีปีกสีกุหลาบ ชุดที่นางสวมดังกล่าวได้ทำให้นางวงเพ็คสวยขึ้นกว่าเก่าอีกหลายเท่า หมอสิงทองยื่นตะลิ่งอยู่เป็นพัก”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกสีพื้นฐาน คือคำว่า

“**สีเขียว**” (สีเขียว) เกิดจากคำว่า สี หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า เขียว หมายถึง มีสีเขียวใบไม้สด ดังนั้น สีเขียว จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีเขียวใบไม้สด

“**สีขาว**” (สีขาว) เกิดจากคำว่า สี หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า ขาว หมายถึง สีชนิดหนึ่งเหมือนสำลี ดังนั้น สีขาว จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีขาวสำลี

“**สีน้ำเงิน**” (สีน้ำเงิน) เกิดจากคำว่า สี หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า น้ำเงิน หมายถึง สีอย่างสีคราม ดังนั้น สีน้ำเงิน จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีอย่างคราม

ตัวอย่างที่ 3

“เอ้าเวียพวกสะท่าย ฮ่องฮอว๋ายไปบ๋ายฮ๋ายบ๋องในจุดของสะท่ายเรือลิดกั๊
 ฃบอยู่ฮ้างฮ้อย พววกเจ้าเจ้าท่งฮองกั๊ฮึงฮุมเจ้าใส่ฮ้างฮุดตะทลุด เวลบบันอยู่ทาจจุด
 ฮุง 803 แฉะจุดฮุง 1.200 ได้มีลุกฮับฮาน**สีเขียว**พุ่งฮับฮอบ ๗ กั๊บฮองฮามลุก ฮ้อยฮ้อย
 ฮ้อยใจ ฮ้อยฮุดลุกฮิดจะแฉ่วเจ้าไปใส่บ้อมฮิบฮองฮัดตุ แฉ่วว่า ฮิมิฮ้อยฮ้อยฮอง
 ฮ้อยฮวมฟูบวิทหมัดแฉง”

(พายุลีลิด หน้า 147)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือคำแก่บรรยายสถานการณ์ตอนที่ตนกำลังรบร่วมกับสหายนาวารักษาที่อยู่ สถานการณ์ดังกล่าวที่คำแก่เล่าแสดงให้เห็นถึง

ความกล้าหาญและเสียสละเพื่อชาติของสหายแนวลาวัรักษชาติทุก ๆ คน คำเก่งบรรยายสถานการณ์ดังกล่าวไว้ว่า

“เอาเลยพวกสหาย ช้อยหันไปทางพี่น้องในจุดของสหายเรื่องลิดที่หมอบอยู่ข้าง
ช้อย พวกเขาก็ดึงก็ยิงใส่อย่างสุดสุด เวลานั้นอยู่ทางจุด 803 และจุดสูง 1.200 ได้มีลูก
สัญญาณสีเขียวพุ่งขึ้นพร้อม ๆ กันสองสามลูก ช้อยยิ่งร้อนใจ ช้อยหุดลูกคิดจะวิ่งเข้าไปใส่
ป้อมปืนของศัตรู แต่ว่า เหมือนมีอะไรมาเกี่ยวขาช้อยให้ล้มลงหมดแรง”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกสี่พื้นฐาน คือคำว่า “**สีจวง**” (สีเขียว) เกิดจาก
คำว่า สี หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า จวง หมายถึง มีสีอย่างสีใบไม้สด ดังนั้น สีจวง
จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีอย่างสีใบไม้สด

ตัวอย่างที่ 4

“อยู่ที่ลิดวัดตะขลาดเจ้า ฝรั่งมาเผื่อนเดินทาง ร้อมลิดเวียงท้อງการของลิด
ที่เขายากัน แต่บ่มีใสบอกทักว่ามินอยู่ใส อ้ายบ่บ่อบบ้านนอกรัฐสิทอเจ้าจันแสบ
ท้อງ สอดสายตาทาบ่อนที่เอิ้นว่า รันขายของกิน ทอวงลัดลิดจุกบับจู้จี้ก่อน
สิทลืออึง ๆ ทลายชะทบอดทอจลันเต็น ตามสอจาทาทาย บางลัดมีทมารกไม้สิแฉงจู้
เทลือม ทอจจุนผู้บ่ ฉิ่งผู้บ่เอียนเต็นมาแต่ก่อน อ้าวอยู่สะทอวัน ทอวางสามปีก่อน
เบ็งลัด ๆ ผู้บ่ลัดลิดออกทอว่า มั่นแฉงทมารกทอจู้ เอียนเต็นในบีมทนังสิ พาสา
ทอวางปะเขต และบีมทรน โอ บี้เออที่ผู้บ่ว่า ทมารกแอบเบ็น ยากสิมเบ็งจัททบ่อ
เด้ จะเบ็นแฉงใด ผู้บ่ตัดสิบใจทอว่าเอาเจ้าไปทอว่าลัดขายทมารกไม้ ฉิ่งผู้ขาย เบ็นอึงใน
โอทบ่มทนังทอจลันบวม แต่อ้าวบี้จิง เมื่อเต็นลันบุงเล็อจู้ที่ข้อยบ่ฉิ่งบ้านนอกทอช้อย
เจ้าไว้

ฉิ่งทอจู้ ? นางผู้บ่อจาทาม บ่ทนังที่ผู้บ่จะเจ้ารอดลัดทอวง บ้างสงจອງนาง
บอกรบ่ทักว่า เบ็นลันพาทใด ผู้บ่แฉงใจว่า นางแฉงลันลวอบ่ แต่เจ้าบัดลวาม
ลิดบับที่มฉิ่งมีใสบ่ทอจทมารกไม้ **สีแฉง**”

(อาทังແຫ່ງໂພ ຫນ້າ 33)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครเอกของเรื่องผู้
เป็นครูหนุ่มชนบทชื่อว่าฝั้น ต้องเดินทางเข้าเมืองเวียงจันทน์เพื่อตามหาสำนักงานแห่งหนึ่งเพื่อ
หาทางแก้ไขปัญหาไม้ปลูกโรงเรียน ฝั้นต้องออกเดินทางแต่เช้า นั่งเรือ นั่งรถเพื่อเข้าเมือง
ข้อความต่อไปนี้เป็นตอนที่ผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์เมื่อฝั้นมาถึงเมืองเวียงจันทน์ว่า

“อยู่ที่ควิตลาดเช้า ผันถามเพื่อนร่วมทางที่มารถคันเดียวกันถึงสถานที่ทำงานของคนที่เขาอยากพบ แต่ไม่มีใครบอกได้ว่าอยู่ที่ไหน อ้ายบ่าวครูบ้านนอกรู้สึกหิวข้าวจนแทบท้อง สอดสายสายตาหาสถานที่ที่เรียกว่า ร้านขายของกิน รถเข็นบรรจุก้าวจี้ก้อนสีเหลือง ๆ หลายขนาดกองจนพูน ตามสองข้างทาง บางคันมีผลไม้สีแดงซำผลเลื่อม ๆ กองสูง ซึ่งผันไม่เคยเห็นมาก่อนตอนที่อยู่สะพานมะเขือเมื่อสามปีก่อน แต่เมื่อมองซัด ๆ แล้วผันก็พอดคิดออกว่า มันคือผลอะไร เคยเห็นในหนังสือภาษาต่างประเทศและแบบเรียน โอนี่เองที่เรียกว่า แอบเปิล อยากชิมสักลูกว่ารสชาติจะเป็นอย่างไร ผันตัดสินใจก้าวขาไปยังรถเข็นขายผลไม้ ซึ่งผู้ขายเป็นหญิงสาวหน้าตางดงามแต่บึ้งตึง เมื่อเห็นคนแต่งกายบ้านนอกเข้ามาใกล้

จะซื้ออะไร นางรีบร้องถาม ไม่ทันที่ผันจะเดินไปถึง น้ำเสียงของนางบอกไม่ถูกว่าเป็นคนภาคใด ผันไม่แน่ใจว่านางเป็นคนลาวหรือไม่ แต่เขาปิดความคิดนั้นออกแล้วมุ่งไปที่กองผลไม้สีแดง”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสีพื้นฐาน คือคำว่า “สีแดง” (สีแดง) เกิดจากคำว่า สี หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า แดง หมายถึง สีอย่างสีแดงหรือสีชาด ดังนั้นสีแดง จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีอย่างสีแดงหรือสีชาด

7.2 ค่านามประสมที่ใช้เรียกเรียกสีพื้นฐานโดยบอกระดับความความเข้มอ่อนของสี ได้แก่

ตัวอย่างที่ 1

“อ้ายทิด อ้ายทิด มาทางนี้แล้ว ฝรั่งเ็นใส่ส่วนตบเองลุกอย่างดักทาบใส่แฉวง ป่าด้านหนึ่ง ฝรั่งเ็นตบมีต้นไม้ชะงาดว่าที่แฉ่งๆ ฝรั่งเ็นละ เบ้นท่อน ดอยละดาดเบ้นตบตบที่มีเนื้อไม้สีຂາວຫລືອງ จิกจากรากไม้เบ้นสังว ฝรั่งเ็น ฝรั่งเ็น

เบ้นเม่นตบตบสะทอนาอะอ้ายทิด ? ฝรั่งเ็นทาบทาบ เมื่อทิดแฉ่งมา เขายังเบ้นคວມຮູ້ຂ້ອງປ່າທ່າໃດ ເພາະບໍ່ໄດ້ເຂົ້າຊອກຢູ່ຫາກິນ ໃນປ່າເລິກຫລືຫມູ່ ຈິງບໍ່ຮູ້ແຕ່ເຫັນຈິງ ໃນສິ່ງທີ່ເອີ້ນວ່າ ຊັບໃນດິນ ສິນໃນນ້ຳ”

(ອາຖັນແຫ່ງຜົງໄພ ຫນ້າ 65)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของผันตัวละครเอกของเรื่อง ฉากในเรื่องเป็นตอนที่ผันเข้าไปพบกับชาวบ้านจำนวนหนึ่งเพื่อสำรวจคัดเลือกไม้ที่จะตัดมาสร้างโรงเรียน เหตุการณ์

ดังกล่าวเกิดขึ้นในป่า ผันได้พบสิ่งแปลกประหลาดจึงเรียกให้คณะคนอื่น ๆ มาดูสิ่งที่ตนพบ
ข้อความต่อไปนี้เป็นบทพูดของผันในสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

“อ้ายทิด อ้ายทิด มาทางนี้หน่อย ผันเรียกใส่ส่วนตนเองลุกเดินไปดักหน้าที่แนว
ป่าด้านหนึ่งซึ่งสังเกตเห็นว่ามีต้นไม้ใหญ่ขนาดเท่าลำขาถูกฟันทิ้งเป็นท่อนเดียวกลายเป็นตอ
มีเนื้อไม้สีขาวเหลืองฉีกขาดออกจากลำต้นเป็นเสี้ยนกระจัดกระจาย

ไม่ใช่ต้นเกดสะหนาทหรือกอหรืออ้ายทิด ผันถามทันที เมื่อทิดแก่มา เขายังไม่มี
ความรู้เรื่องป่าเท่าไร เพราะไม่ได้เข้ามาหาของป่าของกินในป่าลึกเหมือนคนอื่น ๆ จึงยัง
ไม่รู้ชัดแจ้งในสิ่งที่เรียกว่าทรัพย์ในดิน สินในน้ำ”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกเรียกสี่พื้นฐาน โดยบอกระดับความความเข้มอ่อน
ของสี่ คือคำว่า “**สีขาวเหลือง**” (สีขาวเหลือง) เกิดจากคำว่า ว่า สี หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น
+ คำว่า ขาว หมายถึง สีชนิดหนึ่งเหมือนสำลี + คำว่า เหลือง หมายถึง สีอย่างสีรองทองหรือ
ขมิ้น ดังนั้น สีขาวเหลือง จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีขาวเข้มออกเหลือง

ตัวอย่างที่ 2

“บั้นเวลาเกือบห้าโมงแล้ว เมื่อเรือจกั๋นน้อย สองลำแฉ่นทอนทะแฉ่น้ำใส
ไหลแฉ่นขึ้นมา ดวงตาแฉ่น **สีแดงจ้ำ** ล้อมเลือนตัวลงลับปลายไม้เบงกอล ลมพัด
ขอบฟ้าเบื้องตาแฉ่นคึกคักบงบอง **แดงจ้ำ** สลับกับสีเหลืองเหลือง ทาบใส่วัง
เพื่อสีขาว ฉ่องลอยต่ำ ดาวกับจอมสูง สายลมทวนอแฉ่น ผัดบั้นรุคแฉ่น ๆ ตาม
ธอมสูง คึกคักใสทวน้ำรุคแฉ่น จันผู้มั่งในเรือบ้อยสะท้านถึง ผันอั้นเรือแฉ่น ถัด
วาดบ่าไทมะนิสะทวน”

(อาถัมคช่งฉ่งไผ หน้า 27)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือครูผันและ
ชาวบ้านอีกหนึ่งคนขับเรือยนต์ออกมาส่งคณะผู้แทนกลับเข้าเมือง เวลานั้นเป็นเวลาเย็น ผู้เขียน
บรรยายฉากยามเย็นไว้ดังนี้ว่า

“เป็นเวลาเกือบห้าโมงแล้ว เมื่อเรือยนต์ลำเล็กสองลำแล่นทวนกระแสน้ำใสไหล
แรงขึ้นมา ดวงตาวัน**สีแดงจ้ำ** กำลังเคลื่อนตัวลงลับปลายไม้บนสันเขา ทำให้ขอบฟ้าทาง
ทิศตะวันตกบางแห่ง**แดงสว่าง** สลับกับสีเหลือง ๆ ระบายใส่บุยุเมฆสีขาวซึ่งลอยต่ำเรียไป
กับทิวเขา สายลมหนาวเย็นพัดมาอย่างแรงเป็นช่วง ๆ ไม่ขาดสายตามร่องเขากระทบกับผิว
น้ำอย่างรุนแรง จนผู้ที่นั่งในเรือบ้อยตัวสั้น ผันอั้นเสื้อคลุมกันหนาวที่พาดบ่าให้มะนิ
สะทวน”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเรียกสีพื้นฐานโดยบอกระดับความความเข้มอ่อนของสี คือคำว่า

“**สีแดงฉ่ำ**” (สีแดงซ้ำ) เกิดจากคำว่า สี หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า แดง หมายถึง สีอย่างสีแดงหรือสีชาด + คำว่า ฉ่ำ หมายถึง เป็นรอยจ้ำ ๆ อย่างรอยฟกช้ำคำเขียว ดังนั้น สีแดงฉ่ำ จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีอย่างสีแดงหรือสีชาดที่เข้มกว่าปกติ

“**แดงจ๋วนท่วง**” (แดงจ๋วนท่วง) เกิดจากคำว่า แดง หมายถึง สีอย่างสีแดงหรือสีชาด + คำว่า จ๋วน หมายถึง กระจายออก, แดกกระจาย, ไม่รวมกัน + คำว่า ท่วง หมายถึง ต่าง, ผ่าน, มีลายพาด ดังนั้น แดงจ๋วนท่วง จึงหมายถึง แดงระเรื่อ นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 3

“**ร้อเอกลิงทองทงทวารฝ้ายรัฐบาลผู้มีนิสัยชอบข่มขู่** วางอำนาจกับผู้ที่อยู่ต่ำกว่า เป็นคนโหดเหี้ยมและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ผู้เขียนบรรยายถึงร้อเอกลิงทองไว้ดังนี้ว่า

“**ร้อเอกลิงทองสวมแว่นตาคำ เครื่องแบบสีเขียว หมวกสีเหลืองแก่ สะพายปืน** หันลิสีคำก้าวลงจากเสลิกอปเตอร์ด้วยท่าที่ขึงขัง และไม่สนใจใครทั้งสิ้น พวกนายและพลทหารชั้นต่ำที่เดินสวนทางต่างพากันคำนับ มันก็ไม่คำนับตอบ เดินนิ่งไปเหมือนกับว่าไม่สนโลก แต่พอมันมองเห็นนายใบลูน้องคนสนิทที่เป็นผู้รับใช้ของมันที่วิ่งมาต้อนรับและแสดงการคำนับ มันจึงยกมือคำนับตอบด้วยท่าทางเกียจคร้าน”

(สองเอื้อนบ้อง เล่ม 2 หน้า 36)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายบุคลิกลักษณะและการกระทำของตัวละครที่ชื่อว่าร้อเอกลิงทองทวารฝ้ายรัฐบาลผู้มีนิสัยชอบข่มขู่ วางอำนาจกับผู้ที่อยู่ต่ำกว่า เป็นคนโหดเหี้ยมและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ผู้เขียนบรรยายถึงร้อเอกลิงทองไว้ดังนี้ว่า

“**ร้อเอกลิงทองสวมแว่นตาคำ เครื่องแบบสีเขียว หมวกสีเหลืองแก่ สะพายปืน** หันลิสีคำก้าวลงจากเสลิกอปเตอร์ด้วยท่าที่ขึงขัง และไม่สนใจใครทั้งสิ้น พวกนายและพลทหารชั้นต่ำที่เดินสวนทางต่างพากันคำนับ มันก็ไม่คำนับตอบ เดินนิ่งไปเหมือนกับว่าไม่สนโลก แต่พอมันมองเห็นนายใบลูน้องคนสนิทที่เป็นผู้รับใช้ของมันที่วิ่งมาต้อนรับและแสดงการคำนับ มันจึงยกมือคำนับตอบด้วยท่าทางเกียจคร้าน”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเรียกสีพื้นฐานโดยบอกระดับความความเข้มอ่อนของสี คือคำว่า “**สีเหลืองแก่**” (สีเหลืองแก่) เกิดจากคำว่า สี หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า เหลือง หมายถึง สีอย่างสีรงทองหรือขมิ้น + คำว่า แก่ หมายถึง จัดเจน หนัก หรือ ยิ่งไปในทางนั้น ดังนั้น สีเหลืองแก่ จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีอย่างสีรงทองหรือขมิ้นที่หนักไปกว่าปกติ

7.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกชื่อโดยเปรียบเทียบ หมายถึงการสร้างคำโดยใช้คำ “สิ” ประกอบสร้างร่วมกับคำเรียกวัตถุ พืช สิ่งแวดล้อมหรืออื่น ๆ เพื่อใช้เป็นคำเรียกชื่อ ได้แก่

ตัวอย่างที่ 1

“ยามนี้ต่ำไฉ่ ทักทวออิกร ใ้เรือไปนี้ ทนทวทวทว ฝัฒนอ้าลัจมกับโตเออ
เมื่อสัจทวทวทว มนะสิสะทวัน บ่มีเรืออ้าแวนออื่นติดอิกรมา นอกรจากเรือแฉนยาวที่
บุงอูโตกรอ เริ สทวอมีอกรนอกรบ่จักสะทวอกับฝ้าอกรทออยู่บ้านโตเออ นทวอิกรบ่รู้อ
อกรทอแฉนอบ้านบ่าติงอูแฉนอนี้ มันแฉนจ้ออสาใจในตอมนอ้ออสา ทักจะบุงเรือจัก
ไปอิกรทักอูอโมง

ทักก่อนบิดทวอิกร !ไปรอดทอน้ำ มีอับนมาล่ทักอูทวอแฉนอ ฝัฒนบ่ออให้ละนะอ
แฉนอสังทวทวกับโตบ้าน ส่วนทวอเออแฉนกับอับนมาเรืออ อทวอกรอเออทวกับมาอวิ บ่า
เรือออกรทวกับบอทว ทักมีเรือแฉนอ**สิน้ำอ้ออไทม์** ทวอกรทวอทวอิกร อูทวอทวอิกรทวอ
มาอ้อม”

(อาทันแฉนอวิกรอ หนา 26)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายจากตอนที่ตัวละครคือครูผัน ครู
หนุ่มบ้านนอกกำลังจะออกไปส่งคณะผู้แทนที่มาจากในเมืองกลับทางเรือยนต์ ในคณะผู้แทนชุด
ที่มานั้นมีมะนิสะทวันอดีตคนรักเก่าของผันมาด้วย ผันมองเครื่องแต่งกายของมะนิสะทวันแล้วก็
เป็นห่วงกลัวว่าจะหนาวด้วยความที่ตนเป็นเจ้าถิ่นและรู้จักสภาพอากาศดีกว่าจึงขอเวลาไปหยิบเสื้อ
กันหนาวเตรียมไปมอบให้แก่มะนิสะทวันด้วย ผู้เขียนบรรยายจากตอนนี้อาไว้ว่า

“เวลานี้คำไฉ่ ทั้งยังหนาวอีกด้วย จี่เรือไปอีกก็ยิ่งหนาว ผันพูดเหมือนบ่นกับ
ตนเอง เมื่อสังเกตว่า มะนิสะทวันไม่มีเสื้อฝ้าอย่างอื่นติดตัวมานอกเสื้อแขนยาวที่
สวมอยู่ตัวเดียว เฮ้อ สทวอเมืองนอกรอผู้ไม่รู้ดิ้นฝ้าอกรทวบ้านตัวเอง นางกรไม่รู้ว้า อกรทว
แฉนบ้านป่าติงเขาเช่นนี้มันหนาวเย็นเพียงใดในตอมนอ้า แฉนยังต้องนั่งเรือไปอิกรเป็น
อัวโมง

รอก่อนสักครู่ ไปถึงท่าน้ำมีคนมารอส่งหลายคนแล้ว ผันปล่อยให้คณะผู้แทนส่ง
ลากับชาวบ้าน ส่วนตนเองวิ่งกลับมาที่เรืออ สักครู่ก็ลงกลับมาที่เรืออลำเดียวกับนางมีเสื้อ
คลุมกันหนาว**สิน้ำอ้ออใหม่**ปนดอกเหลือง ๆ ตัวหนึ่งพาดหลังมาด้วย”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกชื่อโดยเปรียบเทียบ คือคำว่า “**สิน้ำอ้ออใหม่**”
(สิน้ำอ้ออใหม่) เกิดจากคำว่า สิ หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า บ้าอ้ออ หมายถึง น้ำหวาน
ที่ได้จากต้นอ้ออ + คำว่า ไทม์ หมายถึง อูกรความร้อนจนเกรียมหรือจนเป็นถ่าน, เกรียม, คำคล้า

ดังนั้น **สีน้ำอ้อไฮทม** จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีเช่นน้ำหวานที่ได้จากต้นอ่อนถูกความร้อนจนเกรียม หรือหมายถึง สีน้ำตาลออกแดงเข้มนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“ในเวลาสองโมงแฉวง มีอินสองใบพัดสีขาวว่าท่บั้งຂັ້ນຈາກວຽງຈັນມາລົງລ້ອງແຈ້ງ ໃບຈຳພວກຜູ້ທີ່ລົງມາຈາກຍົນວ່າດັ່ງກ່າວມີຮ້ອຍເອກສິງທອງ ເຂົ້າບຸ່ງເຄື່ອງພົນລະເຮືອນຖືຫມວກຫນັງ ແລະ ເຮືອມັງໄຕ**ສີນ້ຳນົມ** ຫົວຖົງຫນັງ**ສີໄຂ່ກາ**ທ່າທິຂອງເຂົ້າເຫມືອນບັກສິກສາ ແລະ ບັກທ່ອງທ່ຽວຫລາຍກວ່າເບັນນາຍທະຫານ ເຂົ້າບໍ່ເວົ້າລົມກັບໃຜຫມົດ ຍ່າງຜ່ານຜູ້ຄົນໄປຢ່າງບໍ່ງວາກຫລຽວເບິ່ງໃຜ ເມື່ອເຂົ້າອອກໄປຫວັດທ່າອາກາດລະຍານ ກໍມີນາຍທະຫານຫມູ່ມຄົນຫນຶ່ງ ຊັ້ນຮ້ອຍໂທຕິດເຄື່ອງແບບ**ສີໃບຕອງກ້ວຍແກ່** ຍ່າງມາຮັບເອົາຖົງຫນັງໃນມືຂອງເຂົາ”

(ສອງເອື້ອຍນ້ອງ ເລ່ມ 1 ຫນ້າ 67)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือร้อยเอกสิงทองทหารฝ่ายรัฐบาลเดินทางโดยเครื่องบินจากเวียงจันทน์มายังลี้ภัยแล้ว ผู้เขียนบรรยายฉากดังกล่าวไว้ดังนี้คือ

“ในเวลาบ่ายสองโมง มีเครื่องบินสองใบพัดสีขาวลำหนึ่งขึ้นจากเวียงจันทน์มาลงลี้ภัย ในจำพวกผู้ที่ลงมาจากเครื่องบินดังกล่าวมีร้อยเอกสิงทอง เขาสวมเครื่องแบบพลเรือน สวมหมวกหนังและเสื้อคลุมสีน้ำนม หัวถุงหนัง**สีໄຂ່ກາ**ทำทีกของเขาเหมือนนักศึกษา และนักท่องเที่ยวนักกว่าเป็นนายทหาร เขาไม่พูดอะไรกับใครทั้งสิ้น เดินผ่านผู้คนไปอย่างไม่หันมองใคร เมื่อเขาออกไปพ้นจากท่าอากาศยาน ก็มีนายทหารหนุ่มคนหนึ่งศรร้อยโทติดเครื่องแบบ**ສີໃບຕອງກ້ວຍແກ່** เดินมารับเอาถุงหนังในมือของเขา”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกสีโดยเปรียบเทียบ คือคำว่า

“**ສີນ້ຳນົມ**” (สีน้ำนม) เกิดจากคำว่า สี หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า **ນ້ຳນົມ** หมายถึง ของเหลวสีขาวออกมาจากนมคนและสัตว์ สำหรับเลี้ยงลูก, ของเหลวสีขาว ดังนั้น **ສີນ້ຳນົມ** จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีอย่างของเหลวสีขาวที่ออกมาจากนมคนและสัตว์

“**ສີໄຂ່ກາ**” (สีໄຂ່ກາ) เกิดจากคำว่า สี หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า **ໄຂ່ກາ** หมายถึง ไข่ของนกชนิดหนึ่ง ปากใหญ่หนาแบนข้าง ตาสีดำ ตัวสีดำ ร้องเสียง “กา ๆ” ดังนั้น **ສີໄຂ່ກາ** จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีอย่างไข่ของกาซึ่งก็คือสีเขียวปนครามนั่นเอง

“**ສີໃບຕອງກ້ວຍແກ່**” (ສີໃບຕອງກ້ວຍແກ່) ເກີດຈາກຄຳວ່າ ສີ ໝາຍເຖິງ ສິ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ເຫັນ + ຄຳວ່າ ໃບຕອງ ໝາຍເຖິງ ໃບກ້ວຍ + ຄຳວ່າ ແກ່ ໝາຍເຖິງ ຈັດ, ຈັດເຈນ, ໜັກ ຫຼື ຍິ່ງໄປໃນທາງນັ້ນ ດັ່ງນັ້ນ ສີໃບຕອງກ້ວຍແກ່ ຈຶ່ງໝາຍເຖິງ ສິ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ເຫັນເປັນສີ່ຢ່າງໃບກ້ວຍແລະເຂັ້ມກວ່າປາກດີ

ຕົວຢ່າງທີ່ 3

“ຄືນມື້ໜຶ່ງຢູ່ທີ່ຫ້ອງຮຽນຈ້າງແຫ່ງໜຶ່ງ ຊຶ່ງເປີດສອນບົດຮຽນພາສາອັງກິດບົດທີ່ໜຶ່ງແບບດັ້ງເດີມ ມີນັກຮຽນມາຮຽນບະມານຊາວກວ່າຄົນ ລ້ວນແຕ່ແມ່ນນາງສາວ ແລະອ້າຍບ່າວ ໃຜກໍກົດເພດຕັ້ງແບບຂອງໃຜລາວ ຜູ້ຊາຍກໍມີຜົມຍາວຕັ້ງບ່າຄືຜູ້ຍິງ ສ່ວນຜູ້ຍິງກໍບຸ່ງສັງຮັດກັບ ຕີນເຫວີ ຂັດສາຍແອວໂກະຄືຜູ້ຊາຍ ພວກເຂົານັ້ງປະບົບກັນຕາມຄວາມສະຫມັກໃຈ ແລະບັງລົມກັນຢ່າງເຜີດເຜີນ ເພື່ອຄອຍຖ້າອາຈານມາຮອດ ໃບຈຳພວກນັກຮຽນດັ່ງກ່າວ ພວກເຮົາເຫັນນາງມະ ນາງບຸ່ງເຮື້ອຄໍເປີດ**ສີດອກສະມັ່ງ** ແລະ ສັງຕີນຊ້າງ**ສີນ້ຳຄາມ** ຜູ້ນັ່ງຕິດກັບນາງມະ ແມ່ນນາງວຽງທອງບຸ່ງເຮື້ອ**ສີໃບກ້ວຍອ່ອນ** ແລະ ສັງຕີນຊ້າງສີຂາວ ໃບຫນ້າຂອງເຂົາຄ້າຍຄືກັນແດ່ເລັກນ້ອຍຕະຫລອດເຖິງກິລິຍາມາລະຍາດ ກໍຍາກຄ້າຍ ໆ ຄືກັນເຂົາມັກອື່ມຫົວກ່ອນຈຶ່ງເວົ້າ ເຂົາທັງສອງຫາກໍມາພັກຢູ່ລະບຽງຫ້ອງຮຽນນີ້ເອງ”

(ສອງເຮື້ອນ້ອງ ເລ່ມ 2 ຫນ້າ 101)

ຈາກຂໍ້ຄວາມທີ່ຍົກມາຂ້າງຕົ້ນເປັນຕົວຢ່າງທີ່ຜູ້ເຊື່ອໃຊ້ບໍ່ເຮັດຈາກຕົນທີ່ຕົວລະເຮັດຄືນາງມະແລະນາງເຢິງທອງ ສອງສາວແນວຄາວຣັກຊາດີທີ່ເຂົ້າໄປປຸກປັດທິການຈິງທີ່ໄດ້ຮັບມອບໝາຍມາໂດຍການເຂົ້າໄປປະປຸກກັບນັກຮຽນນັກສຶກສາໃນເມືອງເຢິງຈັນທັນ ຜູ້ເຊື່ອບໍ່ເຮັດຈາກຕົນດັ່ງກ່າວເອົາໄວ້ດັ່ງນີ້ວ່າ

“ຄືນວັນໜຶ່ງຢູ່ທີ່ຫ້ອງຮຽນຂອງສູນອາຈານແຫ່ງໜຶ່ງ ຊຶ່ງເປີດສອນພາສາອັງກິດ ຕັ້ງແຕ່ເລີ່ມຕົ້ນ ມີນັກຮຽນຢູ່ປະມານຍີ່ຫຼ່ືບກວ່າຄົນ ລ້ວນແຕ່ຢູ່ໃນວັດຖຸສາວທີ່ເຕັມໄປດ້ວຍການແສດສະຫຼຸດຄືເປັນຕົວຕົນຂອງໄກຂອງມັນຢ່າງເຕັມທີ່ ຜູ້ຊາຍກໍມີຜົມຍາວຄືບ່າຄ້າຍຜູ້ຍິງ ສ່ວນຜູ້ຍິງກໍບຸ່ງຄາງແກງກັບຂາລອຍ ຄາດເຂັ້ມຈັດເມື່ອນຜູ້ຊາຍ ພວກເຂົານັ່ງປະປຸກກັນຕາມຄວາມສະຫມັກໃຈແລະຍັງນັ່ງຄຸຍກັນຢ່າງເຜີດເຜີນເພື່ອອາຈານມາຮອດ ໃບຈຳພວກນັກຮຽນດັ່ງກ່າວພວກເຮົາເຫັນນາງມະ ນາງສາວເຮື້ອຄໍເປີດ**ສີດອກສະມັ່ງ** ແລະສາວແກງແກງຂາບານ**ສີນ້ຳຄາມ** ຜູ້ນັ່ງຕິດກັບນາງມະຄືນາງເຢິງທອງສາວເຮື້ອ**ສີໃບກ້ວຍອ່ອນ** ແລະແກງແກງຂາບານສີຂາວ ໃບຫນ້າຂອງເຂົາສອງຄົນຄ້າຍກັນລ້ວນຄືກິລິຍາມາລະຍາດກໍຄ້າຍກັນດ້ວຍ ເຂົາມັກຈະຍິ້ມໃຫ້ກ່ອນທີ່ຈະພູດ ແລະເຂົາທັງສອງກໍເພິ່ງມາພົບກັນຢູ່ທີ່ເຢິງຫ້ອງຮຽນນີ້ເອງ”

ຂໍ້ຄວາມນີ້ປາກກູດຄຳນາມປະສມທີ່ໃຊ້ເຮັດສີ ໂດຍເປັນເປົ້າໝາຍ ຄືຄຳວ່າ

“สิดอกมะม่วง ” (สีดอกมะม่วง) เกิดจากคำว่า **สี** หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า **ดอกมะม่วง** หมายถึง ดอกเล็บมือนาง ดังนั้น **สิดอกมะม่วง** จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีเหมือนดอกเล็บมือนาง หรือหมายถึง สีออกชมพูอ่อนหรือชมพูบานเย็นนั่นเอง

ดอกมะม่วง

“สิบัวจาม ” (สีน้ำจาม) เกิดจากคำว่า **สี** หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า **บัว** หมายถึง สารประกอบซึ่งมีองค์ประกอบเป็นธาตุไฮโดรเจนและออกซิเจนในอัตราส่วน 1 : 8 โดยน้ำหนัก เมื่อบริสุทธิ์มีลักษณะเป็นของเหลวใส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่น ใช้ดื่มชำระล้างสิ่งสกปรก, ความแฉะ + คำว่า **จาม** หมายถึง ผงสีน้ำเงินที่ได้จากต้นคราม, สีน้ำเงิน ดังนั้น **สิบัวจาม** จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีเช่นน้ำที่ได้จากต้นคราม หรือหมายถึง สีน้ำเงิน นั่นเอง

“สิใบก้วยอ่อน ” (สีใบก้วยอ่อน) เกิดจากคำว่า **สี** หมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็น + คำว่า **ใบ** หมายถึง ส่วนของพืชที่ติดอยู่กับกิ่งหรือลำต้น โดยมากมีลักษณะเป็นแผ่นแบน ๆ รูปร่างต่าง ๆ กัน มีก้านใบหรือไม่ก็ได้ มักมีสีเขียว + คำว่า **ก้วย** หมายถึง ชื่อไม้ล้มลุกหลายปี แตกหน่อเป็นกอ ผลสุกเนื้อนุ่ม กินได้ มีหลายชนิดและหลายพันธุ์ + คำว่า **อ่อน** หมายถึง ไม่จัด, ไม่แข็ง ดังนั้น **สิใบก้วยอ่อน** จึงหมายถึง สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นสีอย่างใบก้วยที่ยังไม่แก่แน่นอน

8. คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ หมายถึง คำนามประสมที่ใช้เรียกอาวุธ ภาชนะ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับให้แสงสว่างและความร้อน เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับติดต่อสื่อสาร ยา สารเคมี บุหรี่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ อุปกรณ์สำหรับบันทึกภาพ เหตุการณ์ ภาพถ่าย เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ในสำนักงาน และของใช้ส่วนตัว ดังต่อไปนี้

8.1 คำถามประสมที่ใช้เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอาวุธ ได้แก่

ตัวอย่างที่ 1

“ท่านที่เบิกสาอย่างเข้ามามีบิดตัวอ้อโยโทกองแคว้ว ถอดเอาปืนตันวิอยู่แฉอ
ຂອງອ້ອຍໂທກອງແກ້ວອອກ ແລ້ວຍື່ນໃສ່ມືໃຫ້ອ້ອຍໂທກອງແກ້ວ ພ້ອມກັບບອກວ່າ

ຖ້າທ່ານບັນຊີຮັກພັກດີຕໍ່ທ່ານທີ່ເບີກສາ ແລະ ຕໍ່ລັດຖະບານລາວວຽງຈັນ ກໍຈົ່ງ
ຍິງຄົນທີ່ກຳລັງຈະໃຫ້ທ່ານຮຽກວ່າແມ່ ຜູ້ນີ້ສາ

ຢູ່ທາງຂ້າງທີ່ເບີກສາ ຢູ່ທາງຫວັງຄືທະຫານອາລັກຂາທັງສາມທີ່ມີມີປືນ M.16 ພ້ອມທີ່
ຈະລ່ຽນໄກ ຍື່ນຢູ່ຕໍ່ໜ້າຄືແມ່ຜູ້ບັງເກີດເກົ່າ ແລະ ຜູ້ຖ້າທັງສອງທີ່ເຮັດຕົວສັບທົດ ໆ ຢູ່ອີກມຸມ
ໜຶ່ງຂອງຫ້ອງສ່ວນບາງນະຄະລີ ຍື່ນອຸ້ມລູກນ້ອຍຕົວສັບງັນຽກຢູ່ດ້ວຍຄວາມຕົກອັກຕົກໃຈຕໍ່
ໜ້າເຫດການທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນ”

(ສາຍເລືອດດຽວກັນ ຫນ້າ 40)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายจากตอนที่ตัวละครคือร้อยโทกอง
แก้วทหารฝ่ายรัฐบาลทราบความจริงเรื่องแม่ว่า ป้าใจแก้วผู้ให้ตนให้ทหารได้บังคับบัญชาไปพาตัว
มาจากค่ายอพยพเพื่อทำงานเป็นคนรับใช้ตนและครอบครัวนั้นความจริงแล้วคือแม่บังเกิดเกล้าของ
เขาเอง นอกจากนี้ในเวลาเดียวกันร้อยโทกองแก้วยังได้ทราบความจริงอีกเรื่องหนึ่งว่ากองคำเฉลยศึก
ที่ตนจับมากักขังทรมานนั้นความจริงแล้วคือน้องชายร่วมสายเลือดของเขาเองในขณะที่เพิ่งจะทราบ
ความจริงนั้นร้อยโทกองแก้วก็ตกตะลึงจนทำอะไรไม่ถูก และวินาทีนั้นเองท่านที่ปรึกษาหรือ
ผู้บังคับบัญชาของร้อยโทกองแก้วพร้อมด้วยทหารอารักขาที่บุกเข้ามาที่บ้านและทราบเรื่องทุกอย่าง
ด้วย ท่านที่ปรึกษาต้องการให้ร้อยโทกองแก้วแสดงความจงรักภักดีต่อหน้าที่ของทหารรัฐบาลจึงขู่ว่า
บังคับให้ร้อยโทกองแก้วต้องเลือกระหว่างกระทำตามหน้าที่ทหารกับการทำหน้าที่ลูก ข้อความ
ต่อไปนี้เป็นเหตุการณ์ดังกล่าวที่ผู้เขียนเขียนบรรยายไว้

“ท่านที่ปรึกษาเดินเข้ามาประชิดตัวร้อยโทกองแก้ว ถอดเอาปืนหันลิที่เอวของร้อย
โทกองแก้วออก แล้วยື່ນໃສ່ມືໃຫ້ອ້ອຍໂທກອງແກ້ວ ພ້ອມກັບບອກວ່າ

ຖ້າທ່ານເປັນຜູ້ຈັກຮັກພັກດີຕໍ່ທ່ານທີ່ປຶກສາແລະຕໍ່ຮູບລາວເວີງຈັນທັນ ກໍຈົ່ງຍິງຄົນທີ່
ກຳລັງຈະໃຫ້ທ່ານເຮັດວ່າແມ່ ຄົນນີ້ສາ

ດ້ານຂ້າງຮ້ອຍໂທກອງແກ້ວຄືທ່ານທີ່ປຶກສາ ດ້ານຫຼັງຄືທາງອາຣັກຂາທັງສາມທີ່ມີ
ມີມີປືນ M.16 ພ້ອມທີ່ຈະລ່ຽນໄກ ຕຽງໜ້າຄືແມ່ຜູ້ບັງເກີດເກົ່າ ແລະຄົນແກ່ທັງສອງທີ່ຍື່ນຕົວ
ສັບຢູ່ອີກມຸມໜຶ່ງຂອງຫ້ອງ ສ່ວນນາງນະຄະລີຍື່ນອຸ້ມລູກນ້ອຍຕົວສັບງັນຽກຢູ່ດ້ວຍຄວາມຕົກອັກ
ຕົກໃຈຕໍ່ເຫດການທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอาวุธ คือคำว่า

“**ปืนตันวิ**” (เป็นหันลิ) เกิดจากคำว่า ปืน หมายถึง อาวุธสำหรับยิงให้ลูกออกจากลำกล้อง ด้วยกำลังคืนระเบิดหรือแรงอัดดันด้วยลมเป็นต้น + คำว่า **ตันวิ** มาจากคำว่า Henry อันเป็นชื่อเรียกปืนชนิดหนึ่ง ดังนั้น ปืนตันวิ จึงเป็นคำเรียกปืนประเภทหนึ่ง ดังภาพ

ปืนตันวิ

“**ปืน M.16** ” (เป็น M.16) เกิดจากคำว่า ปืน หมายถึง อาวุธสำหรับยิงให้ลูกออกจากลำกล้องด้วยกำลังคืนระเบิดหรือแรงอัดดันด้วยลมเป็นต้น + คำว่า **M.16** มาจากคำว่า อันเป็นชื่อเรียกปืนชนิดหนึ่ง ดังนั้น ปืน M.16 จึงเป็นคำเรียกปืนประเภทหนึ่ง ดังภาพ

ปืน M.16

ตัวอย่างที่ 2

“ถ้าขอร้องมันนั้น อ้ายทิดทອງมาได้พวยปืนบอกรทึงที่ทุดทุ่มพ้อมทังทื่อทึง มะโต่งมะเต่าง มาเรือนຂ້ອຍ ເພິ່ນໄດ້ມອບທັງປືນທັງຖັງມະໂຕ່ງມະຕ່າງມັນໃຫ້ຂ້ອຍ ເພິ່ນແນະນຳວິທີຍິງ ວິທີມາງປະກອບ ແລະວິທີຮັກສາມັນໃຫ້ຂ້ອຍຮູ້ແລ້ວເພິ່ນຈຶ່ງບອກວ່ານັ້ນ **ປືນຕ່າໂລບບາກເວີ** ວ່າລຸ້ນ ພັງລຸ້ມແລ້ວເບິ່ງຮູບໂສມຂອງມັນຈຶ່ງແມ່ນຄ່ອງກັນເອົາແມ້ເອົາວ່າ ບາກມັນເຫວີອີໂຫວີ ແລະ ທ້າຍມັນພັດກຸດກຸ່ມດຸ່ມ”

(พายุฉิวฉิว หน้า 65)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือคำเก้งบรรยายจากเหตุการณ์ และความรู้สึกของตนเอง กล่าวคือคำเก้งเพิ่งเข้ามาเป็นทหารของแนวลาพรรคชาติได้ไม่นานหากแต่ก็รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ของตนในกลุ่ม ทหารของแนวลาพรรคชาติมีระเบียบวินัย มีความกล้า

หาญ และมีอาวุธประจำกาย ข้อความต่อไปนี้เป็นบรรยายความรู้ของคำแก่งตอนที่สหายแนวลาวัรก
ชาตินำอาวุธมามอบให้เขา

“ตอนหัวค่ำของวันนั้น อ้ายทิดทองมาได้สะพายปืนกระบอกหนึ่งทีสั้นๆพร้อม
ทั้งหิ้วถุงห้อยโตงเตงมาที่เรือนของซ้อย เขาได้มอบทั้งปืนและถุงใบนั้นให้ซ้อย เขาแนะนำ
วิธียิง วิธีถอดประกอบ และวิธีรักษามันให้ซ้อยรู้และเขาจึงบอกว่านั้นคือ ปืนตำโชนปาก
เวอ ฟังชื่อและดูรูปร่างของมันช่างสอดคล้องกันจริงจัง ปากมันเวอจริง ๆ และท้ายมันก็
กุกกุ่ม”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอาวุธ คือคำว่า “ปืนตำ
โชนปากเวอ” (ปืน ตำโชนปากเวอ) เกิดจากคำว่า ปืน หมายถึง อาวุธสำหรับยิงให้ลูกออกจาก
ลำกล้องด้วยกำลังคืนระเบิดหรือแรงอัดดันด้วยลมเป็นต้น + คำว่า ตำโชน อันเป็นชื่อเฉพาะ
สำหรับเรียกปืนจำพวกหนึ่ง + คำว่า ปาก หมายถึง ขอบช่องแห่งสิ่งต่าง ๆ + คำว่า เวอ หมายถึง
มีปากบานออกคล้ายปากหมู ดังนั้น ปืนตำโชนปากเวอ จึงหมายถึง อาวุธสำหรับยิงจำพวกหนึ่งที่
มีปากบานออก จากข้อมูลนี้คาดว่าจะเป็นปืนที่มีลักษณะดังภาพต่อไปนี้

ปืนตำโชนปากเวอ

8.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทภาษาชนะ

ตัวอย่างที่ 1

“อ้ออ้อโคมโชน้ำธาภยา ไปวางวางข้างทอมอนของแม่อ้ออ จับเอียบ่อง
ทมาทผ้อมาอ้อวนบาดทนี่ง แล้อปุกแม่อ้ออ

เอือ แม่ล้าท่างเอือ กินน้ำยานี้ท่อน ถันว่าบ่ทักแแต่ ึง อ้ออสิไปเอือลุมไทม่น่า
อ่เทิดมาผินไต้ทินลອງอ้อง ดงอนี้ไทบ้านไทเอือท่อนทอมิดแล้อ มิดล้าท่าทานี้
อ้ออบ่ออ่าอ้ออสิไปทาใจใส บ่ออ่าอ้ออออกทาทยังมาแคว้มายาได้เทือ อ้ออทามาล้าแล้อมิ
ทยังจ้ออออกทา

แม่อ้ออบ่บักบ่ล้าอาม พงงแต่ออ้ออทาน้ำไปอ้ออลุมน้ำยาแล้อท่แควอ้อทือ

ด้วยจัญทอะฮันตัททงวอง แต่พ่่งยังอุลิตักน้ายานันใส่ปากบ่องทึงสองบ่อง แลว
 ด้ดสามบ่อง”

(พายุฉิวิด หน้า 5)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือคำเก่งบรรยายจากเหตุการณ์
 ในเรื่องตอนที่แม่ของเขาล้มป่วยลงกลางดึก พ่อของคำเก่งพยายามหายมารักษาแม่ เหตุการณ์นี้
 เกิดขึ้นเมื่อคำเก่งยังเด็ก ครอบครัวของเก่งไม่ใช่ครอบครัวที่ร่ำรวย ดังนั้นการรักษาอาการป่วยของ
 แม่จึงอาศัยสมุนไพรเป็นหลักเพื่อประทั่งอาการเท่านั้น ข้อความต่อไปนี้คือสิ่งที่คำเก่งบรรยาย
 ออกมา

“พ่อซ้อยถือโถน้ำยาไปวางลงข้างนอนของแม่ซ้อย จับเอาช้อนกามมะพร้าวมาคัน
 หนึ่ง แล้วปลุกแม่ซ้อย

เฮ้า แม่คำเก่งเฮ้ย กินน้ำยานี้ก่อน ถ้าไม่หายซ้อยจะไปเอาขนานใหม่จากพ่อเกิดมา
 ฝนให้ลองกินดู ตอนนีช่าวบ้านช่าวเมืองนอนหมดแล้ว ซ้อยไม่รู้จะไปหาใคร รอให้สว่าง
 เสียก่อนแล้วจะไปหาใหม่

แม่ซ้อยไม่พูดอะไรออกมา เพียงแต่หันหน้าไปดูชามน้ำยาแล้วก็แกว่งหัวด้วย
 จังหวะอันหนักหน่วง แต่พ่อก็ยังตักน้ำยานั้นใส่เป็นช้อนที่หนึ่ง สอง และสาม”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทภาชนะ คือคำว่า
 “**ฉวมน้ำยา**” (ชามน้ำยา) เกิดจากคำว่า ฉวม หมายถึง ถ้วยก้นตื้น ๆ , ภาชนะปากกว้างก้นตื้น
 และใหญ่กว่าถ้วยธรรมดา + คำว่า น้ำ หมายถึง สารประกอบซึ่งมีองค์ประกอบเป็นธาตุ
 ไฮโดรเจนและออกซิเจนในอัตราส่วน 1 : 8 โดยน้ำหนัก เมื่อบริสุทธิ์มีลักษณะเป็นของเหลวใส ไม่มี
 มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่น ใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก + คำว่า ยา หมายถึง สิ่งที่ใช้แก้หรือ
 ป้องกันโรค หรือบำรุงร่างกาย เรียกชื่อต่าง ๆ กัน คือ เรียกตามลักษณะก็มี ดังนั้น ฉวมน้ำยา จึง
 หมายถึง ภาชนะปากกว้างก้นตื้นและใหญ่กว่าถ้วยธรรมดาบรรจุสิ่งที่ใช้แก้หรือป้องกันโรคที่มี
 ลักษณะเป็นน้ำ นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“เอ่ ทุบ่ต้งการนเตดผินแคว่ต้งองมึง แต่ทุบ่ต้งการนเอ้ามึงไปบอนบ่าเต้า
 บันมึงรู้บ่ ? รู้บ่ ? รู้บ่ ?

เอ้าแล้วมันทำลูกบ้องสาวຂ້ອຍໝົດແຮງ บ้องสาวຂ້ອຍຄົງໂຕບໍ່ໄຫວອີກ มันเคย
 ไปใส่โคม**กระทำ้อย** ทุบ่ต้งการนมาทับใส่**ออมบาแตร**แตรทสองสามใบ แลวบักทักะ
 ทุบ่ต้งการนใส่ตะกรອງไฟละเข้าใส่อ้อเผ้ง ทุบ่ต้งการนไปท้อต้ง และ ในเวลานั้น

สรวงบินก่ดักบ่บุง ! บ่บุง ! ขึ้นสองนัด ข้อยกำขวานแฉ่นเจ้าไปติดว่าจะเจ้าขวานสับท้อ
 มั่นย่องอิดเจ้า แฉ่นข้อยกำจะตาย แต่ว่าแฉ่นเจ้าไปติดปะตุ ผัดแต่ม้องสาวข้อย
 ยินกรั่มท่น้ำไต้สะอิกสะอื้นอยู่เรือนลือ ช่แฉ่นก่มี้นทาก่ดำแฉ่นทอว่ท่งนี้ มั่นก่ยัง
 ท้อยู่แฉ่นท่น้ำบาแฉ่นก้อยอด ๗ ๗ แฉ่นแต่ม้องสาวแฉ่นเจ้าไปบักท่น้ำก่ก่นัดยังอิกสองนัด
 มั่นยังฟ้ายังแฉ่นท่น้ำดอก แต่ข้อยกำท่น้ำสะก่ไปท่มิด ทอว่ท่งนี้ข้อยกำสุมแฉ่นไว้
 ขึ้นมาท่งขี้ดไฉน ๗ แฉ่นทอว่ท่งนี้ไปแต่มั่นมัดยังอิกสองนัด ก่แฉ่นทอว่ท่งนี้
 อิดเจ้า”

(พายุดิวัต หน้า 57)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือคำเก่งบรรยายฉากเหตุการณ์
 ในเรื่องตอนที่ร้อยเอกกอลละกันทหารฝ่ายรัฐบาลบุกมาที่บ้านของเขา กล่าวคือคำเก่งมีน้องสาวชื่อว่า
 คำเพ็ง คำเพ็งเป็นสาวแรกรุ่นหน้าตาสะสวยจึงเป็นที่หมายปองของชายหนุ่มในระแวกหมู่บ้าน
 รวมถึงหนุ่มใหญ่ผู้แต่งงานมีเมียมีลูกแล้วอย่างเช่นร้อยเอกกอลละกันด้วย ร้อยเอกกอลละกันอยากได้
 คำเพ็งมาเป็นเมียของตน แรก ๆ ก็พยายามทำดีกับคำเพ็งและครอบครัวโดยการใช้อำนาจจาก
 ตำแหน่งหน้าที่ที่มี หากแต่คำเพ็งไม่ยอมมีใจเพราะมีคนรักอยู่แล้ว ร้อยเอกกอลละกันสุดจะทนทำดี
 ต่อไปจึงบุกมาที่บ้านเพื่อขู่บังคับให้คำเพ็งยอมตกลง เหตุการณ์ดังกล่าวตอนนี้คำเก่งบรรยายไว้ว่า

“พูดจบมันก็กระซอกน้องสาวข้อยอย่างแรง น้องสาวข้อยเกร็งตัวไม่ยอมขยับ มัน
 เซไปใส่กองตะกร้าด้วยตกลงมาใส่จอมปลาแดกแตกสองสามใบ แล้วบักกอลละกันก็
 กระโดดเข้าใส่กองไฟและเตะใส่คำเพ็ง ถ่านไฟกระจายไปทั่วห้อง แล้วในเวลานั้นเอง
 เสียงปืนก็ดัง บึง บึง ขึ้นสองนัด ข้อยกำขวานวิ่งเข้าไปคิดว่าจะเอาขวานสับหัวมันให้ละ
 แล้วก็คงจะต้องตายตาม แต่พอวิ่งเข้าไปจนพ้นประตู ก็เห็นน้องสาวข้อยยืนก้มหน้าร้องไห้
 สะอึกสะอื้นอยู่ที่เรือนครัว ห่อแจ่วที่มันตำไว้ก่อนหน้านี้มันก็ยังหิ้วอยู่แต่น้ำปลาแดกหยด
 ดิ่ง ดิ่ง แต่พอเห็นข้อยวิ่งเข้าไปบักกอลละกันก็ยิงขึ้นอีกสองนัด มันยิงฟ้ายิงแฉ่นช้อย่างนั้น
 แต่ข้อยก็ตกตะลึงไปหมด สักพักพ้อข้อยกำเสียมวิ่งขึ้นมาทางบันไดชาน พอมันเห็นก็ยิง
 ขึ้นอีกสองนัด ก็ยิงถวายเป็นอีกเหมือนเดิม”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทภาชนะ คือคำว่า

“**ทะต๋อ**” (ทะต๋อถ้วย) เกิดจากคำว่า ทะต๋อ หมายถึง เครื่องสานด้วยตอกหรือลาวด
 ทรงกลม มีหวงหรือสาย สำหรับใช้ใส่สิ่งของ + คำว่า ต๋อ หมายถึง ภาชนะสำหรับใส่อาหารมี
 รูปต่าง ๆ กัน ดังนั้น ทะต๋อต๋อ จึงหมายถึง เครื่องสานด้วยตอกหรือลาวด ทรงกลม มีหวงหรือ
 สายที่บรรจุภาชนะสำหรับใส่อาหารอยู่ นั่นเอง

“**ออมปาแตก**” (ออมปาแตก) เกิดจากคำว่า ออม หมายถึง ภาชนะปั้นด้วยดินปากแคบ เข้า, ไหปากแคบ + คำว่า ปาแตก หมายถึง ปลาที่หมักใส่เกลือและรำแล้วยัดใส่ไหไว้ ดังนั้น ออมปาแตก จึงหมายถึง ภาชนะ เช่น ไหบรรจุปลาที่หมักใส่เกลือและรำ นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 3

“ท่านเคยบ่นออกจากเรือนไปแล้ว บ้าใจแค้นท้อระเหิดบัดคืนบั้นล้นรับใ้ลู่อยู่ใน เรือนบั้นอย่างดี เรือนฉานได้ฤกษ์มั่งมั่งบั้นที่รุ่มร้อย ฝ่าอ้อมซี่ฝ่าอ้อมย่องฉก ฉ่างสะอาดตากแดดดับจิตบั้นที่บั้นบ่อน บับท่งແຕ່ງอยู่ลือทิง วงรบ้านการเรือน ทุกย่างบ่ขาดตัวบักผ่อง

แต่บามบั้นบ่บั้นที่บั้นใจของนางนระละวิ อันวงรชนกกว่าทงู ก่ลือไปทาบเอิน น้ำจากรท้อยมาใส่มุขน้ำมันสองร้อยลิตรทั้งสองให้เต้ต้มอยู่ทะลอดเวลา เท็ງท้อยน้ำบ่ อยู่ไกรจันเทินไปแต่ ตะลิ่งท้อยท่งสูงท่งฉับ ทลวยเทื่อบ้ำปะวิดฆากຂໍ້ຫິນຈົນຫົວເຂົ້າ ເອີ້ຍ ຫ້າແຕ່ງເອີ້ຍ ເຫລີ້ນບັ້ນບາດແຜ ບ້າກໍ່ອ້າບາກເອີ້ຍ ເວລາອາບນ້ຳ ນາງນະລະລິກໍ່ ອາບເອົາແຕ່ເອົາວ່າ ໂດຍບໍ່ຄຳນຶງເຖິງຄວາມອິດເມື່ອຍຂອງຜູ້ຫາບເອົາມາຂໍຈັກດີເລີຍ”

(สายเลียดจรวงัน หน้า 15)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ป้าใจแก้วหญิงวัย กลางคนถูกพาตัวมาจากค่ายอพยพเพื่อทำงานบ้านรับใช้ร้อยโทกองแก้วทหารรัฐบาลที่ต้องไป ประชุมที่เวียงจันทน์ เบื้องต้นตอนที่ร้อยโทกองแก้วให้คนพาตัวป้าใจแก้วมาได้ตกลงว่าจะให้ป้า ใจแก้วทำงานจนกว่าตนจะกลับมา เพราะร้อยโทกองแก้วมีเมียชื่อนางนระละลึที่เพิ่งคลอดลูกอ่อนและ ไม่มีคนช่วยดูแล ข้อความต่อไปนี่คือบทที่ผู้เขียนใช้บรรยายจากความยากลำบากของป้าใจแก้ว ขณะทำงานอยู่บ้านของร้อยโทกองแก้วว่า

“ท่านเขียนั่งออกจากบ้านไปแล้ว ป้าใจแก้วก็ปฏิบัติตนเป็นคนรับใช้อยู่ในบ้าน เป็นอย่างดี บ้านช่องได้ถูกจัดเก็บเป็นที่เรียบร้อย ฝ่าอ้อมซี่ฝ่าอ้อมเยี้ยวได้ถูกซักล้างตาก แดดและพับเก็บเป็นที่เป็นที่ เป็นทาง ทั้งเรื่องเข้าครัวทำอาหารการบ้านการเรือนไม่มีอะไรที่ขาด ตกบกพร่อง

แต่ที่กล่าวมาทั้งหมดก็ยังไม่เป็นที่พอใจของนางนระละลึ งานที่หนักกว่างานอื่น ๆ ก็คือการที่ต้องไปหาน้ำจากห้วยมาได้ถึงน้ำมันสองร้อยลิตรทั้งสองให้เต็มอยู่ตลอดเวลา ถึงห้วยน้ำจะอยู่ไม่ไกลแต่ลิ่งห้วยนั้นสูงชัน หลายครั้งที่ป้าลื่นไถลเพราะหินก้อนเล็ก ๆ จนหัวเข้าออย หน้าแข็งออย เป็นแผลเต็มไปหมดแต่ป้าก็ไม่เคยออกปากบ่น เวลาอาบน้ำ นางนระละลึก็อาบเอาแต่เอาว่าโดยไม่ได้คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อยของคนที่อาบน้ำเลยสักนิด”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทภาชนะ คือคำว่า “**ฝุยบัวมันสองร้อยลิด**” (ฝุยน้ำมันสองร้อยลิตร) เกิดจากคำว่า ฝุย หมายถึง ภาชนะขนาดใหญ่ สำหรับบรรจุ + บัวมัน หมายถึง ของเหลวที่มีลักษณะเป็นมันลื่น ไม่ละลายน้ำ สกัดจากพืช สัตว์ แร่บางชนิด + คำว่า สอง หมายถึง จำนวนหนึ่งบวกหนึ่ง + ร้อย หมายถึง จำนวนนับ ๑๐ ลิบน เป็นหนึ่งร้อย + คำว่า ลิด หมายถึง ชื่อหน่วยมาตราตวงตามวิธีเมตริก เท่ากับ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์ เซนติเมตร ดังนั้น ฝุยบัวมันสองร้อยลิด จึงหมายถึง ภาชนะขนาดใหญ่สำหรับบรรจุที่สามารถ บรรจุน้ำมันได้ 200 ลิตร

8.3 ค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอุปกรณ์ให้แสงสว่าง

ตัวอย่างที่ 1

“วันที่ 3 เดือน 4 ปี 1960 มีบัวมันฝุยกับบัวมันได้มีการทระเตรียมอย่างลับ ๆ ฝุย ฝุยตัวทวิภักว่าต้องลัดทวิใบใตได้ บินทากบินผู้จะกระบอก ทวิภักว่าต้องไข่มัน อำนวยอดจะลัดเอาบินเปอเอโกนอีกผู้จะกระบอก แลลอร์ด 12 โมงทากถึงถึงแจ่ม ฝุยที่ฝุยยามบัวมันออกใจลัด แต่ทว่าก่อนจะออกต้องทักจะเปิดใส่ปะตุเรียมทัก ทมิด 4 ทลัดจลยทอน

ทุก ๆ ลัดโง และทุกลัดนาทิก ที่ได้บัวมันใส่สวะเอิมบัว บากิดว่ายาวอย่าง แปกปะทลัดอี่ทลิก ทอไร้งเรื่อຂาดที่ทมูนทอຂ้อนฝุยบัว ทักทิดออกธ้อนออกฉิน ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในท่าทรมณ์มธบธ้อย เอ็งฝิฉิกแล้ว แต่บ่ทันแต่นบักเบ็งบุเมอ บัวมันมาบุทยามเอื่อ ฝุยลุดไปต่ออกับโงเบ็งโงที่ตั้งอยู่เอ็งธ้อนบัวมัน บะโทะ ! มัน ใจลัดทลไป 15 นาทิกแล้ว”

(พายุฉิฉิด หน้า 96)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้คำแก่บรรยายฉากตอนที่คำถูกจับตัวไป ฝิณฑารอยู่ที่ค่ายทหารรัฐบาล เหตุการณ์ในเรื่องเป็นตอนที่คำแก่ถูกฝิณฑารสกัดแล้วแต่ก็ไม่อาจ เปลี่ยนใจให้คำแก่เปลี่ยนฝ่ายได้ คำแก่พยายามจะหนีออกจากค่ายทหารรัฐบาลและในแผนการคิด หนีนั้นจะขโมยอาวุธปืนติดตัวไปด้วย ข้อความต่อไปนี้คือสิ่งที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากเหตุการณ์ ดังกล่าว

“วันที่ 3 เดือน 4 ปี 1960 วันนั้นฝุยกับบัวมันได้มีการเตรียมอย่างลับ ๆ พวกฝุยตกลงกันว่าต้องหนีออกไปให้ได้ บินทากบินคนละกระบอก หรือว่าหาก สถานการณ์อำนวยก็จะลัดเอาบินเปอเอโกนอีกคนละกระบอก แล้วเมื่อถึงเวลาเที่ยงคืนซึ่ง

เป็นเวลาที่น่าหดหายออกไป แต่ว่าก่อนจะออกต้องฟังเสียก่อนด้วยถูกระเบิดให้หมดทั้ง 4 หลัง

ทุก ๆ ชั่วโมงและทุกช่วงเวลาที่ผ่านไปนั้นมันดูยาวนานอย่างแปลก ๆ กองเสื่อผ้าขาดที่หนุนหัวอยู่นั้นก็ทำให้เกิดความรอนรน ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในท่าเตรียมพร้อม เรียบร้อย เวลาผ่านไปนานมากแล้ว แต่ก็ยังไม่เห็นบักเป้งป้อมเอนั้นมาปลุกเปลี่ยนเวรสักที ซ้อยลุกขึ้นไปจุดไฟแช็กดูนาฬิกาที่ตั้งอยู่บนชั้นเล็ก ๆ นั้น ปะโถ มันเกินไป 15 นาทีแล้ว”

ข้อความนี้ปรากฏชื่อนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอุปกรณ์ให้แสงสว่าง คือคำว่า “**ทับไฟ**” (ทับไฟ) เกิดจากคำว่า ทับ หมายถึง ภาชนะอย่างหนึ่ง สำหรับใส่สิ่งของ โดยมากมีรูปกลมแบน ขนาดไม่ใหญ่นัก มีฝาปิด + คำว่า ไฟ หมายถึง ผลจากปฏิกิริยาเคมีซึ่งก่อให้เกิดความร้อน แสงสว่าง และเปลว คือ กลุ่มแก๊สที่กำลังลุกไหม้ ทำให้ไหม้สิ่งต่าง ๆ ได้ ดังนั้น ทับไฟ จึงหมายถึง ภาชนะสำหรับใส่ไฟหรือทำให้เกิดไฟ หรือหมายถึง ไฟแช็กนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“ฉันเตือนบ่อนบ่วงอยู่ก่อนแล้ว ค่ะท่านายกใหญ่จะขนาดซำฮันฮัน สายตาอยู่ คิมวาว แลตลิดอดขึ้นตามว่าไม้ที่โอบท้อมด้อยเก็บไม้คั้ง และ รอยบักที่สูงเลื่อม ขึ้นตามว่าไม้ ไทบ้านเฮียนายใหญ่ตัวนี้ว่า ยางแถมด่วงวอ เพราะมันอยู่โดดด่วงวอสูงพันท่มู เจ้าเจ้าตักวิงกันว่า จะบ่ตัดป่าธานธอนยางตัวนี้ ไทมันแฉแฉแฉวอ ฤงว่า จะบ่ แฉนไม้เนื้อดีมีค่า ส่าลบบากบุงสร้าง แต่บ่าทหนึ่ง ๆ ก่ต่องมีไม้ทวารทวารละชนิด อยู่ บ่าทตามทักตวนท่ามะลาดของมัน ตัวไม้แฉแฉละชนิดทักทากมีปะโตยดของมัน สิ ตัวยางนี้ ฉาวบ่านทมาบักเฮ้าน้ำมันไปบับຂໍຂອນโดท เร็ด**กะบองโต** แชนตะทวง ทินบ่ามันฉิ่งต่องไปฉี่มาแฉในเมืองด้อยเวลาแฉว ตัวยางตัวนี้รับใ้ปะโตยด แฉวอบ้านมากกว่า 50 ปีแล้ว และมันท้อดอะนุเถาะปะโตยด เล้านันต์ไป ๆ มันยัง ได้ฮินอยู่ต่อไป”

(พายุฉิว หน้า 96)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ครูผันตัวละครเอกเป็นผู้บรรยายฉาก เหตุการณ์ในเรื่องเป็นตอนที่ครูผันและคณะชาวบ้านเข้าป่าเพื่อสำรวจหาไม้ที่จะตัดมาสร้างโรงเรียน ก่อนที่บริษัทที่ได้รับสัมปทานจะเข้ามาดำเนินการ ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่ไปกับผันมีความใกล้ชิดผูกผันกับผืนป่าแห่งนี้อย่างมาก ข้อความต่อไปนี้เป็นตอนที่ผันบรรยายเกี่ยวกับต้นยางใหญ่ต้นหนึ่งที่ตนได้พบเจอ ข้อความแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านและธรรมชาติป่าไม้นั้นผูกพันใกล้ชิดกันอย่างไร ดังนี้

“ผืนเลือกที่นึ่งอยู่ไต้ร่มไม้ตรงจุดที่ใกล้กับต้นยางใหญ่ขนาดห้าคนโอบ สายตาคู่คมวาวทอคมองขึ้นตามลำไม้ที่ห่อหุ้มด้วยเปลือกไม้แห้ง และรอยบากที่สูงขึ้นมาจากผิวไม้ ชาวบ้านเรียกยางใหญ่ต้นนี้ว่า ยางแม่เดี่ยว เพราะมันอยู่โดดเดี่ยวสูงชันกว่าต้นอื่น ๆ พวกเขาคงคิดว่า จะไม่ตัดยางต้นนี้ลงมา จะปล่อยให้มันแพร่ขยายพันธุ์ต่อไป ถึงแม้จะไม่ใช้ไม้มีค่าสำหรับการปลูกสร้าง แต่ป่าหนึ่ง ๆ ก็ต้องมีไม้ที่หลากหลายชนิดอยู่ด้วยกัน ตามกฎเกณฑ์ธรรมชาติของมัน ต้นไม้แต่ละชนิดก็มีประโยชน์ของมัน เช่นเดียวกันกับยางต้นนี้ ชาวบ้านจะมาบากเอาน้ำยางไปผสมทำเป็น**กระบองไต้** ใช้แทนตะเกียงน้ำมันซึ่งต้องไปซื้อมาจากในเมืองด้วยราคาแพง ต้นยางต้นนี้รับใช้ให้ประโยชน์แก่ชาวบ้านมากกว่า 50 ปีแล้ว และมันก็อาจอนุเคราะห์ประโยชน์เหล่านั้นต่อไปถ้ามันยังไต้ยืนอยู่ต่อไป ”

ข้อความนี้ปรากฏกานามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอุปกรณ์ให้แสงสว่างคือคำว่า “**กระบองไต้**” (กระบองไต้) เกิดจากคำว่า **กระบอง** หมายถึง เครื่องสำหรับจุดไฟให้มองเห็น ทำด้วยน้ำมันยางกับไม้แล้วเอาใบตองห่อ + คำว่า **ไต้** หมายถึง การจุดไฟให้ลุก ดังนั้น กระบองไต้ จึงหมายถึง เครื่องสำหรับจุดไฟให้มองเห็น

8.4 กานามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร ไต้แก่

ตัวอย่างที่ 1

“บ้านอนว่าชย้งเกาะ เฒ่าทามฉ่า เมื่อซันเด่ทบอหมัดจ้งງไป เจ้าล่อย ๆ ยัก**อันบุดั้ง** ด้วยท่าทางอาวอน แลละมันแฉ้งกว่าทวงอวิกว่าบ่ มีชย้งช้อย ไต่เง่ตั้งอยู่บายสายเฮ้น **ดอญบุดั้ง** เป้าเป้า พังลอยฮั้น ตามแฉ้งฉิดช้อยฮี้ฮี้ดักแด้ ซาดแฉ้งว่งไปแฉ้ ฉายทามอวาจิบมาแฉ้ง แฉ้งฮ้างบ่า ทิ ด้วยความเฉลียวใจ ไต่เบ็งแฉ้ที้ มันสวอบไปตั้งตั้งแฉ้งแล้วบ่าเฮ้อละ : ย่ามันสา ว่าแฉ้งใด ? บ้านอนไต้มาฉอกทาทายฉับชวอ เฒ่ามอวทชย้ง ? ความโมโหของฮ้ายฉุดมอดม้อย ลิงย่างโอวา เมื่อซันสิทบ่าชวอ ๆ ของทิ เจ้าบับแฉ้งนึ่งเอง โมโหทงาย ฉือโอ ติ แฉ้งไฟทิกฉิมฉู่ ลุกฉิบฉับ แฉ้งออ่อนแฉ้งฉิง พ้อมกับฉวมธอฮ้าง”

(ฮาทันแฉ้งฉิงโอ หน้า 6)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทสนทนาของตัวละครคือครูผันกับบักกิ ครูผันคือครูหนุ่มโสดมีฐานะเป็นเสมียนลูกบุญธรรมของป่าพอนเพราะเมื่อครั้งย้ายมานั้นผันต้องไปอาศัยอยู่กับป่าเนื่องด้วยธรรมเนียมของหมู่บ้านคือหากผู้ใดยังไม่ได้แต่งงาน ห้ามแยกออกไปตั้งบ้านอยู่คนเดียว บักกิคือเด็กนักเรียนลูกชาวบ้านที่ครูผันสอน ฉากเหตุการณ์ในเรื่องเป็นตอนที่ป่าพอนใช้ให้บักกิไปตามครูผันให้ ด้วยความเป็นเด็กเมื่อเจอครูผันที่กำลังนั่งตกปลาอยู่ก็รีบตะ โคนเรียก ทำให้ปลาที่

กำลังจะสุขเหยื่อหลุดไปครุผันจึงโมโห แต่แล้วก็เข็นลงเมื่อเห็นสีหน้าของบักกิ รายละเอียดของสถานการณ์ดังกล่าวเป็นดังต่อไปนี้

“ป่าพอนว่าอะไรนะ ผันถามซ้ำ เมื่อเห็นเด็กน้อยเงิบตะลึงไป เขาค่อย ๆ ยกคันเบ็ดขึ้น ด้วยความอหังการ แต่เป็นที่แน่ชัดยิ่งกว่าเวลากลางวันเสียอีกว่ามันไม่มีอะไร ห้อยติดปลายสายอยู่เลย ตัวเบ็ดเปล่าเบาติดตัวลอยขึ้นตามเหยื่อที่ติดอยู่ เหยื่อขาดแหงไปจริง ๆ ชายหนุ่มจับมันมามองแล้วก็อึ้งกับก็ด้วยความไม่พอใจ

คุณีสิ มันสุขไปตั้งครึ่งแล้วนี่ แต่เอาเถอะ ช่างมัน ว่ายังไงนะ ป่าพอนให้มาหาอย่างนั้นหรือ เขามีธุระอะไร ความโมโหของครุผันดับลงอย่างรวดเร็ว เมื่อเห็นสีหน้าซื่อ ๆ ของกิ เขาเป็นอย่างนี้เอง โมโหง่าย หายไว เหมือนเปลวไฟที่ถูกลมพัด ลุกพริบแล้วก็อ่อนแสงลงเมื่อลมที่พัดผ่านไป”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร คือคำว่า

“อันเบ็ด” (คันเบ็ด) เกิดจากคำว่า อัน หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะยาวทำด้วยไม้เป็นต้นสำหรับถือหรือปัก + คำว่า เบ็ด หมายถึง เครื่องมือสำหรับตกปลา หรือ กุ้ง รูปเป็นขอสำหรับเกี่ยวเหยื่อ ส่วนมากมีเงี่ยง ดังนั้น อันเบ็ด จึงหมายถึง ส่วนด้ามจับของเครื่องมือสำหรับตกปลา

“ดอจเบ็ด” (ดวงเบ็ด) เกิดจากคำว่า ดอจ หมายถึง คำเรียกสิ่งที่มีลักษณะเป็นรูปกลม ๆ หรือที่เห็นเป็นวง ๆ + คำว่า เบ็ด หมายถึง เครื่องมือสำหรับตกปลา หรือ กุ้ง รูปเป็นขอสำหรับเกี่ยวเหยื่อ ส่วนมากมีเงี่ยง ดังนั้น ดอจเบ็ด จึงหมายถึง ส่วนขอสำหรับเกี่ยวเหยื่อที่มีลักษณะเป็นดวงของเครื่องมือสำหรับตกปลา นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“ลฺุจสิทากุทกอนไท ดิงเอาแฉอโ้โ้มาอรุนแฉอ ทั๋องสายบี ทาญบากรอกทยายอด ผนังด้อยโอบอุณแฉง ผนังอ้วนออกท่อนท่อน ลฺุจจาทุบแฉงดาบ่าแฉงทุ๋องไท จ้าอบาดทินไปไร่ นาบ่อนที่จจะทุ่ถัน ลฺุจอย่าง่วนไร่นา สักแฉงตาอุบไล้บันดากั้เจ้าตัด บายใทง ๆ ลฺุจทาที่เลิมปักดำเมื่อซินแฉอ ฉ้านี้ลฺุจจะทุ่ถาด แฉงปักดำบันไร่สุดท่าย โดยท้างอวามทอ้งเอาไ้อ้วา ทาญพนินมาฟ้าสิ้ง แฉงบ่เจ้าเทอะดาบ่ยุบ รับรອງว่าบีนี้ฉ้านี้เจ้าของลฺุจทอญทาจแฉงนอบน”

(อาทุบแฉงพิงไฉ หน้าที่ 6)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทบรรยายฉากตอนเปิดเรื่อง ผู้เขียนเล่าเรื่องชีวิตของลุง สีกา ลุงสีมีอาชีพเป็นชาวนาทำนาโดยมีควายคู่ใจที่รับใช้ลุงสีมานานชื่อว่าอี่เล การทำนาของลุง สีกายังขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ดังนี้ว่า

“ลุงสีกาคืนตั้งก่อนไก่โห่ คึงเอาผ้าขาวม้ามาคาดเอว พันยาสูบแล้วพ่นควัน ออกมา ลุงสวมงอบแล้วแบกคันไถรับจ้างเดินไปไร่นาตรงที่จะไถ ลุงเดินผ่านไร่นา มอง ไปยังบรรดากอข้าวที่ตัดปลายใหม่ ๆ ที่เพิ่งจะปักดำเมื่อตอนเช้าพรรษา เช้านี้ลุงจะไถคราด และปักดำเป็นไร่สุดท้าย โดยฝากความหวังเอาไว้ว่า หากฝนมาฟ้าส่ง แฉนไม่ฆ่าทวดาไม่ เหยียบ รับรองว่าปีนี้ได้ข้าวของลุงต้องเต็มแน่นอน”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร คือคำว่า “**จ๋อนไถ**” (คันไถ) เกิดจากคำว่า จ๋อน หมายถึง หางไถบริเวณที่มีมือจับ + คำว่า ไถ หมายถึง เครื่องมือทำนาทำไร่ชนิดหนึ่ง, เอาไถเทียมด้วยควายหรือวัวเป็นต้นลากไปเพื่อพินดิน ดังนั้น จ๋อนไถ จึงหมายถึง หางไถบริเวณที่มีมือจับสำหรับใช้ในการไถนา นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 3

“อ่แก้วบ่ทวง และ ฝาเจ้าบับที่เส็ดสับแล้วลุงสีกาทำต๋องได้ใ้แฉงอี่เล แท่ว เจ้าไปไ้อยู่ในบ้าน อี่ฮ้งเบ็งมันลือบ่รู้ฮ้องฮ้องทาว มันຂໍ້ฮັງอี่เลเจ้าบ้านกับไปกับมา ่ย่างท้าวตาดเสียว ไทบ้านไทเมืองแต่นในใ้บ่รู้ฮ้องแบก บาวลันลึงใ้มันฮอดบับนิกฮุดา ที่ฮีสางนาร้ายบอมต๋องบับ แຕ่เล็องนี้ทักลุงสีกาถัดถ่าน ลุงว่า ดุงอี่บับดักท่งนา เทืออวายบ่เท็ງสิบไตบองบับกะแฉน**อวายเต็ท** ลุงลุงหมายเท็ງ**ลิดไ้ต๋องตาม** นิกฮັງจ่าพอกน้อฮากันຂໍ້ตาดอวาย ส่องลิดไ้ท่งบ่มีຂໍ້ตาดไ้ท่มันกับ ดั่งบับ พอก มันจั้งยาดกันจับจ้องบับเจ้าอวาย ด้วยอวามทอวแชนทอวสะเทมที่ฮັงมิฝูจ อวายแต่มท่ง ลุงสีกามีเท็ງอี่ลิดไ้ต๋องออก แຕ่ลุงบ่ลື້ บอกรว่ามันแต่มบับมัน และ บ่รู้ลືໄວมันแฉนโอบาดมันຂັดมันลັງ แฉดอวทักบ่อี่เลมันจะมันลັท มันมิลືອິດอິน ยาน มันฮັງฮັງ ธิย ๗”

(“นิกฮັງຂໍ້ตาดอวาย” โธมเล็องฮັง ลาวฮັง “ลືໄ” ลาว หน้า 41)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากในเรื่อง เป็นตอนที่นักเขียนมา เกาะหลังอี่เลควายของลุงสีกา และอี่เลียงตัวนี้ก็ไปไหนมาไหนกับอี่เลตลอดเวลาไม่ว่าอี่เลจะลาก ข้าวหรือจะทำอะไรก็ตาม โดยที่มันไม่กลัวคนอีกด้วย ชาวบ้านบางคนมองว่านอกอี่เลียงตัวนี้อาจ เป็นนกร้ายที่เป็นผีสาวแปลงกายมา แต่ลุงสีกาคิดต่าง ลุงสีกาคิดว่าสาเหตุที่นกร้ายมาอยู่บน หลังอี่เลตลอดเช่นนี้เป็นเพราะประชากรควายเหลือน้อยเพราะคนต่างไปใช้รถไถเดินตามกันหมด ข้อความต่อไปนี้เป็นบทที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

“พอเก็บเกี่ยวและฝัดข้าวเสร็จสรรพเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ลุงสีกาก็ต้องใช้แรงงาน อีเล ขนเข้าไปไว้อยู่ในบ้าน ส่วนอีเอียงนั้นคงจะไม่รู้ร้อนรู้หนาว มันจีหลังอีเลเข้าบ้าน กลับไปกลับมามากหน้าตาเฉย ชาวบ้านชาวเมืองเห็นใคร ๆ ก็รู้สึกแปลก บางคนสงสัยว่า มันอาจเป็นนกร้ายที่ผีสงนางร้ายปลอมมา แต่เรื่องนี้ลุงสีกาคัดค้าน ลุงคิดว่าเดี๋ยวนี้น้หมด ทั้งทุ่งนาเหลือควายไม่ถึงสิบตัวนอกนั้นก็เป็นควายเหล็ก ซึ่งลุงสีกาหมายถึงรถไฟเดินตาม นกเอียงจำพวกนี้อาศัยกินขี้ตาคควาย ส่วนรถไฟนั้นไม่มีขี้ตาคให้พวกมันกิน ดังนั้น พวกมัน จึงแย่งกันจับจองเป็นเจ้าของควาย ด้วยความหวังเห็นว่าสมัยที่ยังมีฝูงควายเต็มทุ่ง ลุง สีกามีเงินพอที่จะซื้อรถไฟได้ แต่ลุงไม่ซื้อ บอกว่ามันเหม็นน้ำมัน และไม่รู้ว่าอะไรมัน พัง ทำงานกับอีเลนี้แหละดีแล้ว มันมีชีวิตวิญญูณม มันรู้จักคำร้อง ฮ้อง ๆ อีย ๆ ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร คือคำว่า “อวายเหล็ก” (ควายเหล็ก) เกิดจากคำว่า อวาย หมายถึง สัตว์พาหนะใช้ทำนา + คำว่า เหล็ก หมายถึง โลหะชนิดหนึ่งใช้ทำมีดและเครื่องมือต่าง ๆ ดังนั้น อวายเหล็ก จึงหมายถึง พาหนะที่ใช้ ทำนาซึ่งทำมาจากเหล็ก นั่นเอง

“วิดไถเดินตาม” (ลตไถเดินตาม) เกิดจากคำว่า ยานที่มีล้อสำหรับเคลื่อนไป + คำว่า ไถ หมายถึง เครื่องมือทำนาทำไร่ชนิดหนึ่ง, เอาไถเทียมด้วยควายหรือวัวเป็นต้นลากไปเพื่อพื้ ดิน + คำว่า เดิน หมายถึง ก้าวไปข้างหน้าหรือข้างหลังโดยสลับเท้าอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ร่างกาย เคลื่อนที่ไป, เคลื่อนไปด้วยกำลังต่าง ๆ + คำว่า ตาม หมายถึง ไปหรือมาข้างหลังหรือภายหลัง โดยลำดับของสิ่งหรือเหตุการณ์ที่มีมาก่อน ดังนั้น วิดไถเดินตาม จึงหมายถึง ยานที่มีล้ออันเป็น เครื่องมือทางการเกษตรสำหรับลากดินโดยมีการเคลื่อนที่ไปข้างหน้าและต้องบังคับโดยการเดิน ตาม

8.5 ค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทเครื่องเขียน

ตัวอย่างที่ 1

“แหม่มแหม่มติดไปท้อท้อผู้สาวมาแคะไฉนเมืองไฉนนาทางใด เจ้าสิมาสนใจลูก ฉายน้ำขาน้ำยอสุสอนปะกิม สิฉวกฉายแหม่ม ! เจินเดือนทลิวได้มาอย่าว่าแคะจะฉี้ไร้ง์เงื่อ มาบุงไต้มันส้มขาน้ำส้มตาเตาะเอาแคะเดี่ยวใฉ้สอยแฉก ๆ บ้อย ๆ แคะบีมอ่านบีมธรม สำลับทินเอง แคะแคะบ้อยมันภักฏงในมื้ท่าอิถที่เบืกบั้นไฉน ! ติดไปติดมาฉันภักฏง โม่ไทแคะจะโหดบ้ำพอบบ่ ? แคะรักเจ้าบ่รู้ว่าจะฉันสับฉ้อนมาอยู่ทบี่ด้อยเตดฉินอันใด ? ฉายากมาอยู่มิด ๆ อิถทินฉฉีกฉฉิดใจ ไต้บั้นฉฉินใจฉฉัน ฉายาสุนเสยอวามรัก ฉฉิน

รัก ย้อนรอยความใจร้อนมาแล้ว !”

(อาทนต์เวียงไผ่ หน้า 14)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ฝันบรรยายความรู้สึกของตนหลังจากที่ป่าพอนยูงจะให้ฝันรู้จักกับหญิงสาวที่มากับคณะผู้แทนจากในเมือง ฝันไม่ยอมพบเจอใครนอกเหนือจากบุคคลในหมู่บ้าน อยากเก็บตัวอยู่เงียบ ๆ เพราะครั้งหนึ่งฝันเคยอยู่ในเมือง มีคนรักแล้วก็ต้องแยกจากคนรักเพราะความใจร้อนของฝันเอง ข้อความต่อไปนี้คือบทที่ฝันบรรยายความรู้สึกของตนออกมาว่า

“แม่นะแม่คิดไปทั่วเรื่องผู้สาวที่มาจากในเมืองในนาใด เขาจะมาสนใจลูกชายที่เป็นแค่ครูสอนประถมอย่างลูกชายแม่ เงินเดือนหรือได้มาอย่างว่าแต่จะซื้อเสื้อผ้าใส่ให้มันสมหน้าสมตาเลย เอาแต่สิ่งของเครื่องใช้เล็ก ๆ น้อย ๆ และหนังสือสมุดสำหรับตนเองและเด็กนักเรียนมันก็หมดเกลี้ยงในวันแรกที่เบิกแล้ว คิดไปคิดมาฝันก็ยิ่งโมโหแต่จะโทษป่าพอนหรือ แม่ที่รักของเขาไม่รู้ว่าฝันมาอยู่ที่นี้ด้วยเหตุผลอะไร เขาอยากมาอยู่เงียบ ๆ อดทนฝึกฝนจิตใจ ให้เป็นคนใจเย็น เขาสูญเสียคนรัก ความรัก ก็เพราะความใจร้อนมาแล้ว”

ข้อความนี้ปรากฏคำประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทเครื่องเขียน คือคำว่า “**บ๊ิมอ่าบ๊ิมอ่า**” (บ๊ิมอ่านบ๊ิมเขียน) เกิดจากคำว่า บ๊ิม หมายถึง แบบ, สมุด, หนังสือ + คำว่า อ่าบ หมายถึง ว่า ออกเสียงตามตัวหนังสือ, คิด, พิจารณา + บ๊ิม หมายถึง แบบ, สมุด, หนังสือ + คำว่า อ่าบ หมายถึง เข้ารับความรู้จากผู้สอน, รับการฝึกฝนอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจหรือความชำนาญ ดังนั้น บ๊ิมอ่าบ๊ิมอ่า จึงหมายถึง สมุดหรือหนังสือสำหรับเข้ารับความรู้จากครูผู้สอน หรือหมายถึง หนังสือเรียนและสมุดนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“ลาวຫນຶ່ງ ຊາຍຫນຸ່ມຜູ້ຫນຶ່ງ ກັບສາວເລຂາ ກໍ່ເຂົ້າມາພ້ອມດ້ວຍແຜ່ນແຈ້ຍເຂົ້າມາໃຫ້ເຖົ້າແກ່ ແລະນັ່ງວົງຂ້າງ ໆ

ບາກົດວ່າ ມີຄົນມາແຈ້ງ ເຮົາ ຜູ້ຈັດການວ່າ ມີການລັກລອບຕັດໄມ້ແລ້ວຜູ້ຈັດການກໍ່ເຮັດຫນັງສືໄປຫາພະນັກງານປ່າໄມ້ກັບຕ່າງຫລວດ ຂໍໃຫ້ຈັບກຸມຜູ້ລະເມີດ ! ຊາຍຫນຸ່ມ ຜູ້ມາແຕ່ພະແນກກວດກາບັນຊີ ກ່າວບອກ ເບີງຊີ້ໃຫ້ເບິ່ງແຈ້ຍໃບຫນຶ່ງ

ບະ ຂ້ອຍຄົບຈໍຈັກດີ ວ່າໄດ້ຮັບຟັງເລື່ອງແນວນີ້ຢູ່ໃສ ແມ່ນຫຍັງ ຫນັງສືຂ້ອຍ ລາຍເຊັນ ຊັ້ນຫວະ ວິນທີ 15 ຂ້ອຍຍັງຢູ່ບາງກອກຜຸ້ນ ເຮັດແນວໃດຊິມາເຊັນໃຫ້ພວກເຈົ້າໄດ້

ເຖົ້າແກ່ກົງ ຫນ້າແດງອົ່ງຂັ້ນ ເມື່ອຄິດພໍ້ ແລະເຂົ້າໃຈຄວາມເລິກລັບຂອງບັນຫາຂອບໃຈ ນ້ອງສາວທັງສອງ ທີ່ອະທິບາຍ ເຮັດໃຫ້ຂ້ອຍທູແຈ້ງຕາແຈ້ງໃສຂັ້ນ ແບ່ນ

เรื่องราวภายในของบໍລິສັດເຮົາເອງ ເຮົາລະຍຸດໄວ້ກ່ອນ ມາຊ່ອຍເບິ່ງເອກກະສານຂອງອົງການ ນີ້ດູ ແລ້ວບອກມາວ່າ ຄວນແກ້ໄຂໃຫ້ເພີ່ມແນວໃດ : ເຖົ້າແກ້ຈຳໃຫ້ຊາຍໜຸ່ມຜູ້ຊ່ອຍອ່ານ ແລະໃຫ້ສາວເລຂາ ນຳໄປຕີກາຈຳວົງບັນທຶກ ຕາມລະບຽບການຮັບເອກກະສານ”

(ອາທັບແຫ່ງເວົງໄພ ຫນ້າ 89)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์ตอนที่มะนิสะหวันและ แสงอำไพไปพบเจ้าแก๊งเพื่อดำเนินการช่วยเหลือครูผันที่ถูกตำรวจจับข้อหาลักลอบตัดไม้ ความจริงแล้วครูผันได้รับใบอนุญาตตัดไม้จากทางการเพื่อนำไปสร้างโรงเรียน หากแต่ยังไม่ทันได้ลงมือตัดเพราะเป็นฤดูทำนาจึงขาดแรงงานจากชาวบ้านที่จะมาร่วมกันออกแรง ผันได้ข่าวว่ามีบริษัท ได้รับสัมปทานป่าบริเวณนั้นพอดีจึงต้องเร่งเข้าไปตัด แต่ระหว่างที่ตัดไม้กันอยู่นั้นผันก็ถูกตำรวจ จับกุมตัว เมื่อเป็นเช่นนั้นมะนิสะหวันอดีตคนรักของครูผันที่เคยลงพื้นที่สำรวจหมู่บ้านที่ผันอยู่จึง ทราบเรื่องราวมาตั้งแต่ต้นจึงหาวิธีช่วยผัน และข้อความต่อไปนี้เป็นฉากที่ผู้เขียนใช้บรรยาย เหตุการณ์ตอนที่มะนิสะหวันและแสงอำไพไปพบเจ้าแก๊งเจ้าของบริษัททำไม้

“ครูหนึ่ง ชายหนุ่มผู้หนึ่งกับสาวเลขาก็เข้ามาพร้อมด้วยแฟ้มเอกสารเข้ามาให้เจ้า แก่และนั่งลงข้าง ๆ

ปรากฏว่ามีคนมาแจ้ง เอ้อ ผู้จัดการว่า มีการลักลอบตัดไม้ แล้วผู้จัดการก็ทำ หนังสือไปยังพนักงานป่าไม้กับตำรวจ ขอให้จับกุมผู้ละเมิด ชายหนุ่มผู้มาจากแผนกตรวจ ตราบัญชี กล่าวบอก ทั้งยังชี้ให้ดูกระดาษใบหนึ่ง

บะ ทำไมคิดไม่ออกเลยสักนิด ว่าได้รับฟังเรื่องนี้มาจากที่ใด

นี่อะไร หนังสือช้อย ลายเซ็นนั่นอีก วันที่ 15 ช้อยยังอยู่บางกอกโน่น ทำ อย่่างไรจะมาเซ็นให้พวกเจ้าได้

เจ้าแก๊งหน้าแข็งขึ้น เมื่อคิดถึงและเข้าใจความลึกถึบของปัญหา

ขอบใจ น้องสาวทั้งสอง ที่มาอธิบาย ทำให้ช้อยหูตาสว่างขึ้น เป็นเรื่องภายใน ของบริษัทเราเอง เอาละหยุดไว้ก่อน มาช่วยกันดูเอกสารขององการนี้ดู แล้บอກມາວ່າ ກວນແກ້ໄຂໃຫ້ເຂາຍ່າງໃດ ເຮົາແກ້ໃຫ້ໄຂຍ່າງຊ່ອຍອ່ານ ແລະສາວເລຂານຳຕຣາປະທັບລັງ ບັນທຶກຕາມຣະເບີຍບາກຮັບຜ່ານເອກສາຣ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทเครื่องเขียน คือคำว่า

“**แฉ้วมฉ้อย**” (แฟ้มเจ็ย) เกิดจากคำว่า แฉ้วม หมายถึง ที่สำหรับเก็บแผ่นกระดาษ มีปกหน้าปกหลังทำด้วยกระดาษแข็งเป็นต้น มีหลายชนิด + คำว่า ฉ้อย หมายถึง กระดาษ ดังนั้น แฉ้วมฉ้อย จึงหมายถึง ที่สำหรับเก็บแผ่นกระดาษ นั่นเอง

“**ทวฉ้อ**” (ทวฉ้อ) เกิดจากคำว่า ทว หมายถึง ตรา + คำว่า ฉ้อ หมายถึง ใช้เครื่องที่เป็นแบบพิมพ์ตอกลงหรือกดลงบนกระดาษหรือโลหะเป็นต้นให้มีรูปหรือลวดลายตามแบบพิมพ์นั้น ดังนั้น ทวฉ้อ จึงหมายถึง ตราสำหรับพิมพ์ตอกลงหรือกดลงบนกระดาษ หรือหมายถึงตราปั้มนั่นเอง

8.6 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ตัวอย่างที่ 1

“สำนวนทวฉ้อใหม่ยังบ่สรุปธ้อยบวนใด ฉลิมบั้งอ้ายฉ้น แสงอำไพบอก ย่างบั้นบอง ทังพวย่างว่องเจ้าไปบั้งอยู่ต่อทวฉ้อโตะเร็ดอวท ขອງบวงพวยในท้อทวฉ้อ บ้อยฉ้นได้เต้น อูปะทอนท้นสะเทมทวฉ้อแฉว ฉ้อวอย่างบั้นละบวบ ผู้ฉลิมบั้งเร็ดอวทมิด ๆ ัก**เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า**ของใสฉวอ มะนิสะทอฉ้น ดิงท้อฉ้อมาบั้งอ้อมโตะแฉ้วอสงสาว ทบั้งฉ้อ ฉ้นอะทิบายบั้งทว อ่าบฉ้อไบอะบุนุยาดเอกะสวฉ้ออ้อทวฉ้อ ๆ แฉ้วอสงสาวทมิดฉ้อฉ้อ แฉวมฉ้อทวฉ้อทวฉ้อ

(อาทวนแฉ้วอฉ้อไฟ หน้า 6)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ครูผันมาที่สำนักงานของมะนิสะทวนอดีตนครรัก มะนิสะทวนทำงานอยู่ในคณะปกครองเมืองและเคยลงพื้นที่สำรวจยังหมู่บ้านที่ผันอาศัยอยู่ มะนิสะทวนได้รับทราบปัญหาของผันและหมู่บ้านมาบ้างเรื่องการตัดไม้ที่จะไปสร้างโรงเรียน ผันจึงเดินทางเข้าเมืองมาเพื่อให้มะนิสะทวนช่วยดำเนินการดังกล่าว ข้อความต่อไปนี้เป็นบทบรรยายตอนที่ผันไปถึงสำนักงานของมะนิสะทวน

“สำนักงานตั้งใหม่ยังไม่เรียบร้อยเท่าไร ฉลิมบั้งอ้ายฉ้น แสงอำไพบอกอย่างเป็นกันเอง ทั้งยังพาเดินเข้าไปนั่งหน้าโตะทำงานของนาง ภายในห้องทำงานเล็ก ๆ นั้นผันได้เห็นอุปกรณ์ทันสมัยอย่างอย่าง ตั้งวางอย่างเป็นระเบียบ ผู้คนนั่งทำงานอย่างเจียบ ๆ ัก**เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า**ของใครของมัน มะนิสะทวนดิงเก้าอี้มานั่งร่วมโตะแล้วสงสาวทบั้งฟังผันอธิบายปัญหา อ่านดูไบอะบุนุยาดเอกะสวฉ้ออ้อทวฉ้อต่าง ๆ แล้วสงสาวทบั้งเจียบและมองหน้ากันอยู่นาน”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ คือคำว่า “**เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า**” (เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า) เกิดจากคำว่า เครื่อง หมายถึง สิ่ง, สิ่งของ, สิ่งสำหรับประกอบกันหรือเป็นพวกเดียวกัน, สิ่งของสำหรับการต่าง ๆ + คำว่า พิมพ์ดีด หมายถึง เครื่องพิมพ์ชนิดหนึ่ง ใช้ปลายนิ้วเคาะเป็นอักษรให้ตัวอักษรไปกดฝ่าหมึกให้กระทบกระดาษปรากฏเป็นตัวอักษร + คำว่า ไฟฟ้า หมายถึง พลังงานรูปหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับกระแสการแยกตัวออกมา หรือการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนหรือโปรตอนหรืออนุภาคอื่นที่มีสมบัติแสดงอำนาจคล้ายคลึงกับอิเล็กตรอนหรือโปรตอน ใช้ประโยชน์ก่อให้เกิดพลังงานอื่น ดังนั้น เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า จึงหมายถึง เครื่องพิมพ์ชนิดหนึ่ง ใช้ปลายนิ้วเคาะเป็นอักษรให้ตัวอักษรไปกดฝ่าหมึกให้กระทบกระดาษปรากฏเป็นตัวอักษร โดยใช้พลังงานไฟฟ้าในการทำงาน

ตัวอย่างที่ 2

“มีถิ่นไปฟ้องว่า ไทบ้านเราลักตัดไม้ อ้ายกับบอกลแล้วว่าบ่ได้ลัก เพราะได้
อนุญาตจากเมืองต๋วง 3 เดือนก่อน แล้วแต่จะเจ้าว่า เขตนี้ บ่บ่เขตสาปะทานทาง
บ่วิสัย เจ้าใช้บ่ได้เมืองจัดการตัดไม้ ตามใบอนุญาต ที่ออกให้ก่อนทั้งหมด แสงไฟ
แสงไฟรุ่งวาวขึ้น ฆ้อมทั้งสูงดั่งแก้ว **ຂອງກ້ອງຖ່າຍຮູບ** รัศมีใช้ส่องวากไปทันที่
โถ มีการรวมทุกอย่างเพื่อมัดใจเจ้า ฝันยิ้มใส่ช่างถ่ายภาพทุกอิริยาบถใช้ทุกอณู
ทั้งเอ็งมี ที่ทุกกับใส่สูงขึ้นเหนือหัว”

(อาทนต์แห่งวงไฟ หน้า 6)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายจากตอนที่ครูฝันถูกเจ้าหน้าที่บุก
เข้าจับกุมตัวด้วยข้อหาลักลอบตัดไม้ ทั้งที่ความจริงแล้วไม่ได้เป็นเช่นนั้นเพราะฝันมีใบอนุญาตตัด
ไม้ และไม้ที่ฝันตัดนั้นก็เพื่อนำไปสร้างโรงเรียน หากแต่มีผู้ใส่ร้ายฝัน และข้อความต่อไปนี่คือจาก
ตอนที่เจ้าหน้าที่บุกเข้าจับตัวฝันและคณะ

“มีคนไปฟ้องว่า ชาวบ้านเราลักลอบตัดไม้ อ้ายก็บอกลแล้วว่าอ้ายไม่ได้ลัก เพราะ
ได้รับอนุญาตจากเมืองตั้งตั้งแต่ 3 เดือนก่อนหน้า แต่ข้าเจ้าว่าเขตนี้เป็นเขตสัมปทานของทาง
บริษัท เขาขอให้ป่าไม้เมืองจัดการตัดไม้ ตามใบอนุญาตที่ออกให้ก่อนทั้งหมด แสงไฟ
สว่างวาว พร้อมทั้งเสียงดั่งแก้วของ**กล้องถ่ายภาพ** ทำให้ฝันหันหน้าไปทันที่ โถ มีการ
เตรียมการเพื่อมัดตัวเขา ฝันยิ้มใส่ช่างถ่ายภาพทั้งยังผงกหัว ทั้งยกมือที่ถูกใส่กุญแจนั้นขึ้น
เหนือหัว”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ คือคำว่า “**กล้องถ่ายภาพ**” (กล้องถ่ายภาพ) เกิดจากคำว่า รัศมี หมายถึง เครื่องที่มี

รูปร่างต่าง ๆ ประกอบด้วยเลนส์สำหรับถ่ายภาพหรือขยายภาพ + คำว่า ทั่วยุบ หมายถึง บันทึกภาพโดยวิธีให้แสงจากสิ่งที่จะถ่ายไปลงบนแผ่นวัสดุใสเช่นฟิล์ม ดังนั้น ทั่วยุบ หมายถึง เครื่องที่มีรูปร่างต่าง ๆ ประกอบด้วยเลนส์สำหรับบันทึกภาพโดยวิธีให้แสงจากสิ่งที่จะถ่ายไปลงบนแผ่นวัสดุใสเช่นฟิล์ม

ค่านามประสมหมวดมนุษย์กับสรรพสิ่ง

1. **ค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพ** หมายถึง ค่านามที่ประกอบสร้างขึ้นโดยการระบุชื่ออาชีพ ระบุหน้าที่ ความรับผิดชอบ การกระทำ สังกัด หน่วยงาน กลุ่ม ยศ ตำแหน่ง ความเชี่ยวชาญเพื่อใช้เรียกอาชีพรวมถึงผู้ที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ในสังคมลาว แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มดังต่อไปนี้

1.1 ค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคการผลิต

ตัวอย่างที่ 1

“**จັນຕ່າຜ້າສະໄຫວ່ງໄຫມ** ໃຫ້ອ້າຍຈັກຜົນແດ່ຕີ ທິດແກ່ນບ່ຽນທ່າທິ ໃຊ້ສຽງອ່ຊະອ່ອນຫວານ ແສງຕາຫມາຍຫມັ້ນ ເມື່ອແນມນ່າເລືອຫຸກທີ່ຍັງລາວ ຈົນໄດ້ຜູກໄວ້ແບ້ຂອດທ່າທິຂອງລາວບໍ່ສະແດງວ່າ ຊີຍອມເລິກເລິກເມືອງ່າຍ ໆ ລາວບ້ອຂາວົງນັ່ງເທິງກີ່ແນມແບ້ງຫນ້າສາວຈັນ ຍ່າງເອົາຈິງເອົາຈັງ

ໂຍ້ວອ້າຍທິດ ຊິຕ່າໄດ້ງ່າຍ ໆ ຊັບບໍ່ ຜ້າສະໄຫວ່ງໄຫມຫັ້ນແບ້ງເລືອຫຸກສິ້ນຂ້ອຍກ່ອນ ແມ້ ອີກຕັ້ງເດືອນ ຈັກຊິແລ້ວບໍ່ ອີກແນວຫນຶ່ງໄຫມບ້ານເຮົາບໍ່ມີ ຖ້າຊິເຮັດ ຕ້ອງໄດ້ຫາໄຫມມາແຕ່ບ່ອນອື່ນ ອີ່ແມ່ວ່າບໍ່ໃຫ້ເຮັດຊ້ຳ ຊີຍາກນາ ບໍ່ມີຄົນຊ່ອຍ !”

(ອາກັນແຫ່ງຜົງໄພ ຫນ້າ 59)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทสนทนาระหว่างทิดแก่นกับจันเพ็ง ทิดแก่นเป็นชายหนุ่มหลงรักจันเพ็ง แต่จันเพ็งกลับไปหลงรักครูฝัน ข้อความดังกล่าวต่อไปนี้คือตอนที่ทิดแก่นสนทนาเพื่อพยายามเข้าหาเอาอกเอาใจจันเพ็ง มีดังต่อไปนี้ว่า

“**จันທອຜ້າໂສຣ່ງໄຫມ** ໃຫ້ຟ້ສັກຟື້ນທີ່ສີ ທິດແກ່ນເປື່ອນທ່າທິໃຫ້ເສີຍອອກເຂາະອ່ອນຫວານ ສາຍຕາເຮື່ອມ້ນເມື່ອມອງໄປຍັງກີ່ກະຕຸກທີ່ຍາວມີດ້າຍຂດໄວ້ດ້ານປາຍ ທ່າທິຂອງເຂາໄມ່ແສງວ່າຈະຍອມເລິກກາຫຼືອກລັບໄປງ່າຍ ໆ ເຂາຍັບເຂົ້າໄປໄກລີ້ ໆ ແລ້ວມອງຫນ້າສາວຍ່າງຈິງຈັງ

โอย พี่ทิด จะทอได้ง่าย ๆ อย่างนั้นหรือ ผ้าโสร่งนะ คูที่กักระตูกของซ้อย เสียก่อน อีกตั้งเดือนยังไม่รู้ว่าจะเสร็จหรือไม่ และอีกอย่างหนึ่งหมู่บ้านเราไม่มีไหม ถ้าจะ ทำต้องไปหาไหมมาจากที่อื่น แม่บอกว่าไม่ให้ทำด้วยซ้ำ เพราะจะลำบากทำนา ไม่มีคน ช่วย”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคการผลิต คือคำว่า “**ต๋าวผ้า**” (ต๋าว ผ้า) เกิดจากคำว่า ต๋าว หมายถึง ดึงโดยแรง, แหวงลงตรง ๆ, เอามือจับแล้วแหวงลงหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ແหลกหรือແນ่น + คำว่า ผ้า สิ่งที่ทำด้วยเยื่อใย เช่น ผ้า ใยไหม ขนสัตว์ โดยวิธีทอหรืออัดให้เป็นผืน ดังนั้น ต๋าวผ้า จึงหมายถึง การทอผ้า นั่นเอง

1.2 ค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคบริการ

ตัวอย่างที่ 1

“ในลั่วโวลະໂດນພໍ່ສົມຄວນນັ້ນ ຂ້ອຍກໍ່ຍັງບໍ່ທັນຮູ້ວ່າ ຂ້ອຍພວມຕົກຢູ່ໃນເຂດ ແຂວງໃດເທື່ອ ບັກພັນກໍ່ບໍ່ຮູ້ ແລະ ຜູ້ອື່ນໆ ອີກຈຳນວນຫນຶ່ງກໍ່ບໍ່ຮູ້ຄືກັນ ເພາະວ່າການ ສື່ສານສຳພັນລະຫວ່າງພວກຂ້ອຍກັບໂລກພາຍນອກແມ່ນຂາດໄປຢ່າງສິ້ນເຊີງ ເຂົ້າບາອາຫານ ແຕ່ລະອາທິດພວກເຂົາເອົາຍົນມາສົ່ງໃຫ້ ພິເສດໃນອາທິດຫນຶ່ງໆ ພວກເຂົາຍັງເອົາ**ແມ່ຈ້າງ**ໃສ່ ຍົນມາອາທິດລະ 10 ເຖິງ 15 ຄົນ ອີອັນໃດນັ້ນລົບແຕ່ລະລົບກຳໜ້າຈົດຕາເຫລືອງເບິ່ງແລ້ວ ບຸ້ນທ້ອງຮາກ ຕາມດີແຕ່ພາຍຫລັງທີ່ພວກມັນເອົາມາສົ່ງສອງສາມຄົນທຳອິດນັ້ນ ເບິ່ງອີໃດກໍ່ ຫນ້າບໍ່ມີເລືອດຈັກຢາດ ສ່ວນສອງສ່ວນພວກຂ້ອຍສາບານກັນວ່າເດັດຂາດບໍ່ເຂົ້າໄປໃກ້ພວກນີ້ ເພາະພວກຂ້ອຍຄິດວ່າສັດຈະທຳຂອງລູກຜູ້ຊາຍທີ່ບໍ່ລືສຸດຕໍ່ຄົນຮັກ ກໍ່ມີແຕ່ຮັກສາຄວາມຂາວ ສະອາດໄວ້ໃນຕົວເທົ່ານັ້ນ ແລ້ວມີຫນຶ່ງເຂົາຫາກຈະຮູ້ຄວາມຈິງຂອງພວກເຮົາ”

(ພາຍຊີວິດ ຫນ້າ 95)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครเอกคือเก่งเป็นผู้บรรยาย สถานการณ์ เก่งและพันเป็นหนุ่มที่ต้องมาเป็นทหารอยู่ในกองทัพของรัฐบาลลาวในขณะนั้นที่อยู่ ภายใต้อาณัติของอเมริกา เก่งเล่าถึงชีวิตที่อยู่ในกองทัพของตนว่าในทุก ๆ วันจะมีคนตายลง เกือบวันละ 10 คนได้สาเหตุก็เพราะเห็นมีพิษหรือไม่ก็ถูกทหารอิสระซึ่งก็คือลาวก็กลุ่มหนึ่งยิง ข้อความต่อไปนี้เป็นสิ่งที่เก่งบรรยายนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วในเรื่องต้นว่า

“ในชั่วระยะนานพอสมควรนั้น ซ้อยก็ยังไม่รู้ว่า ซ้อยกำลังตกอยู่ในเขตแหวงใด บักพันก็ไม่รู้ และ ผู้อื่น ๆ อีกจำนวนหนึ่งก็ไม่รู้เช่นกัน เพราะว่าการสื่อสารระหว่างพวก ซ้อยกับโลกภายนอกได้ขาดไปอย่างสิ้นเชิง ซ້วปลาอาหารแต่ละอาทิตย์พวกเขาเอา เครื่องบินมาส่งให้ พิเศษบางอาทิตย์พวกเขาก็เอา**แม่จ้าง (หญิงบริการ)** ใส่อุปกรณ์บินมา

อาทิตย์ละ 10 ถึง 15 คน ทุกไหนคนนั้นล้วนแล้วแต่ปากคำหน้าซื่อตาเหลือง มองแล้วแทบอยากจะอาเจียนตาม ภายหลังที่พวกมันเอาส่งสองสามคนแรกนั้น หน้าไม่มีเลือดสักรหยด ส่วนสองคนพวกข้อยสามบานกันว่าเดชาคก็ไม่ได้เข้าไปใกล้พวกนี้ เพราะพวกข้อยคิดว่าสังกรรมของลูกผู้ชายที่บริสุทธิ์ต่อคนรัก ก็มีแต่รักษาความขาวสะอาดไว้ในตัวเท่านั้น แล้ววันหนึ่งเขาจะรู้ความจริงของพวกเรา”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคบริการ คือคำว่า “**แม่จ้าง**” (แม่จ้าง) เกิดจากคำว่า แม่ หมายถึง คำเรียกหญิงทั่วไปว่า แม่หญิง + คำว่า จ้าง หมายถึง ให้ทำงานให้โดยให้ค่าแรง, ผู้ให้ทำเรียกนายจ้าง ผู้รับทำเรียก ลูกจ้าง ดังนั้น แม่จ้าง จึงหมายถึง หญิงผู้รับทำงานโดยได้รับค่าจ้าง หรือหมายถึงหญิงขายบริการ นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“ต๋วงจกบับมาทะบึงภะยะยามฉวนบวงไปเบ็งฉิมมาตอบภากถิบ นางบ่ปะติเสดพวงแแต่ว่าบ้อง ๆ มีจักถิบบวงเฮาไปบ่าซมิด ฮิดสาว่ามีบ้องบ้อยถิบแฉว เบ็องต๋วงบึงภะยะฮิดฮัดใจสมิตอวบพะะเวินตืดต๋วงบ่ซาย เบ็ฉวบ้องบักฮิดสากถิบซายได้พวง 39.000 กีบ ในขณะบ่เวินเดือน**แม่ถิว**ซายกว่าซายถิบ ยังดีบ่ฝ้ายบ่ยอมให้จักภะปะเป่า โดยให้เหตุผลว่าเขายังบ่่าโดยให้เหตุผลว่าเขายังบ่บ้องบักฮิดสากถิบ สอวบวงมีบ้องภะธิดวงบ่าแฉว บ่บ้องฮันว่าเขากลอดต๋วงไป”

(พายุฉิวฉิด หน้า 14)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ในตัวละครเอกเป็นผู้บรรยายความรู้สึก เหตุการณ์ในเรื่องเป็นตอนที่ทะนงนักศึกษาหนุ่มฐานะดีพยายามทำความรู้จักและไปช่วยงานฝ่ายหญิงสาวชาวบ้านผู้ขยันขันแข็งที่ตนหมายปอง หลังจากทะนงเที่ยวไปหาฝ่ายและช่วยงานนางและครอบครัวของนางอยู่สักพัก ทะนงก็สามารถชวนฝ่ายออกไปดูภาพยนตร์ได้จนสำเร็จ ข้อความนี้เป็นฉากที่ทะนงไปดูภาพยนตร์กับฝ่าย ทะนงบรรยายไว้ว่า

“หลังจากนั้นมาทะนงก็พยายามชวนนางไปดูหนังตอนกลางคืน นางไม่ปฏิเสธเพียงแต่ว่าบ่บ้อง ๆ ของนางมีก็คนนางก็พาไปด้วยทุกคน ตอนแรกทะนงก็ฮิดฮัดใจพอสมควร เพราะมีเงินติดตัวไม่มาก เบ็ยเล็ยงนักศึกษากฎหมายได้เพียง 39.000 กีบ ในขณะที่เงินเดือน**แม่ครัว**มากกว่าหลายเท่า ยังดีบ่ฝ้ายบ่ยอมให้จักภะปะเป่า โดยให้เหตุผลว่าเขายังเป็นนักศึกษายอยู่ ส่วนนางมีงานทำแล้ว เป็นอันว่าเขาก็รอดตัวไป”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในบริการ คือคำว่า “**แม่ถิว**” (แม่ครัว) เกิดจากคำว่า แม่ หมายถึง คำใช้นำหน้านามเพศหญิง แปลว่า ผู้เป็นหัวหน้า, ผู้หญิงที่กระทำ

กิจการหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่ง + คำว่า ืออ หมายถึง โรง เรือน หรือห้องสำหรับทำกับข้าวของกิน ดังนั้น คำว่า ืออ หมายถึง ผู้หญิงที่กระทำกิจการหรืองานอยู่ในโรง เรือน หรือห้องสำหรับทำกับข้าวของกิน นั่นเอง

1.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคเอกชน

ตัวอย่างที่ 1

“ทมมำลจะกันเล็ดร้อนขึ้นหน้าขึ้นตา มันฝ้าอัดลอมดอว่าอยู่เบืออุมดอด้วย
ทวนบอชู้

เฉือ เฉือ ย่อมสิรงย ถันยทมิแฉอชอ้าเฉ้าบง่า ! พอททุมทมิบ่อแฉอมสิมาบ่น
ทะบวยลอม ตัดสินละดิอันใดอันหนึ่งใช้พอทสิใจ ! ถันทูลั่งทะทวนจัดทวนทมมิบ่อสิ
มัดสิแฉอจั่งใจ ญวมิเลือออื่นทมิบ่อเฉ้าชอยังมีแฉอต่ออองทวนรู้ว่าใสิสิไปละอิมมิขึ้น ผู้ใด
อิมท่อนผู้บ่นจะดอรับผู้บ่น สิบอท พ้อมบอดอิมเบืออ เวลานั้น อองสิเช้นนือมิบ่อชอ
ขึ้นบ่อมิ ะทวนดอว่าอ้อยทักท้อยที่จิดบ่อดอกับบักเบืออชอชอนทมิบ่อออมอิมทิมกับ อ้อย
ทักท้อยเฉือแฉอชอ ืออ ืออ ืออ ืออ บ่นแฉอ”

(พายุสิอิด หน้า 46)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของตัวละครเอกชื่อ“เก่ง”เล่าถึงเหตุการณ์ขณะที่
นายกอละกันซึ่งมีอาชีพเป็นทหารภายใต้การนำของฝรั่งเศส มาเกณฑ์ชายหนุ่มในหมู่บ้านเพื่อไป
เห็นทหาร นายกอละกันนี้เป็นคนเห็นแก่ตัว บ้าอำนาจ ไม่สนใจความเดือดร้อนของคนในชาติ
เดียวกัน จึงเป็นที่น่ารังเกียจของคนในหมู่บ้าน เหตุการณ์ดังกล่าวเก่งเอาไว้

“หมอกอละกันเล็ดร้อนขึ้นหน้าขึ้นตา มันริบตัดความดอว่าคนที่อยู่ดอานลางดอด้วย
การช่มชู้ว่า

หยุด หยุด อ้อยมิเสียง ถ้อยยังออยกมิพินไว้เฉือวช้าว พททุมวอนนี้มิได้มิมาเป็น
ทนายความตัดลินความใช้พทสิ ถ้อยลั่งททวนพทนี้ใช้จัดการทังหมด พทสิจะทำ
อ้อยไร เฉือวเรื่องอื่นทมิจะมิพทถึง แต่ดอต้องการรู้ว่าใครจะไปใช้กมิอขึ้น ใครที่ชกก่อนจะ
ได้รับดอแห่ง สิบอท พ้อมแล้วก็ชกได้ ...เวลานั้น ควรจะเห็นใครจะคนชกมิอขึ้นก็มิ
มิ ขนดอว่าอ้อยทักท้อยที่สดีมิดอกับบักเบืออชอชอนทมิบ่อออมอิมทิมกับ อ้อยทักท้อยเฉือแฉอ
หัวเราะ ืออ ืออ ืออ เสียงดงลั่น”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคเอกชน คือคำว่า “ทะบวยลอม”
(ทนายความ) เกิดจากคำว่า ทะบวย หมายถึง ผู้รับใช้, ผู้แทน + คำว่า ลอม หมายถึง คดีที่

ฟ้องร้องกันในโรงศาล ดังนั้น ทะบายลอวม จึงหมายถึง ผู้ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจหน้าที่ว่าต่างแก่
ต่างแทนคู่ความในคดี

ตัวอย่างที่ 2

“ຂໍໂທດພໍ່ອາວ **ຜູ້ຈັດການບໍລິສັດ** ຂອງອາວບໍ່ ເປັນຜູ້ສ້າງອາວເລື່ອງນີ້ນີ້ ມີ :
- ບໍ່ ບໍ່ ! ເວົ້າຫນີຢຽບຖິ້ມຫນີເດີ້ ! ພວກເຮົານີ້ລະ ຄິດເຫັນໃຈໄທບ້ານເຮົາເອງ ຍ້ານບໍ່
ໄດ້ໄມ້ຈັກຄິດຊ້ານຳຄັນເລື່ອງນີ້ ຂັ້ນຮອດ**ຜູ້ຈັດການ ເຖົ້າແກ່ໃຫຍ່**ບໍ່ກນີ້ ມັນບໍ່ມີທາງຊີ
ເຫັນໃຈໄທເຮົາດອກແຕ່ຖ້າຫວານຕົກວົງ ພວກເຮົາຊີຫາວິທີໃຫ້ຊັ້ນນຳ 10 ຄົວຍັງດີກວ່າບໍ່ໄດ້
ຫຍັງເລີຍ ! ຜັນຕ້ອງຂົ່ມໃຈ ກັນອາວົມໄທໄສໄວ້ ຄິດເຫັນຄຳເວົ້າຕຳນິແກມຕ່ຳວ່າ ຂອງ ມະນີ
ສະຫວັນ ໃຈຮ້ອນຕາມເລືອນະ”

(ອາຖັນແຫ່ງເພິງໄພ ຫນ້າ 55)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทสนทนาของตัวคือ ครูผันกับชายแปลกหน้าวัยกลางคน
สถานการณ์ในเรื่องคือตอนที่ครูผันได้รับใบอนุญาติตัดไม้จากทางการเพื่อนำไม้มาสร้างโรงเรียนแต่
ยังไม่ได้ลงมือก็มีชายแปลกหน้ามาขอพบเขาพร้อมยื่นข้อเสนอคือจะตัดไม้ให้จำนวน 10 คิวเพื่อขอ
แลกกับใบอนุญาติที่ให้ตัดได้จำนวน 50 คิวข้อความต่อไปนี้เป็นบทสนทนาของครูผันกับชายแปลก
หน้า ครูผันกล่าวว่า

“ขอโทษพ่ออ่าว **ผู้จัดการบริษัท**ของอ่าวใช้ใหม่ เป็นผู้ส่งอ่าวมาในเรื่องนี้”

ชายแปลกหน้าตอบผันว่า “ไม่ ไม่ พุดแล้วเหยียบให้มิดนะ พวกเราเองแหละที่
คิดเห็นใจคนบ้านเราด้วยกัน กลัวว่าจะไม่ได้ไม้สักคิวถ้าเรื่องไปถึง**ผู้จัดการ** **เหົ้าแก่ใหญ่**
มันไม่มีทางที่จะเห็นใจพวกเราหรอก ถ้าหลานตกลง พวกเราจะหาวิธีให้ 10 คิวยังดีกว่า
ไม่ได้อะไรเลย” ผันต้องขมใจ กลืนอารมณ์โกรธไว้ คิดถึงคำพูดคำหยาบคายของมะนີ
สะหวัน ในร้อนตามเคยเนาะ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคเอกชน คือคำว่า

“**ผู้จัดทวบับวิสันด**” (ผู้จัดการบริษัท) เกิดจากคำว่า ผู้ คำใช้แทนบุคคล, ใช้แทนคำว่า
คน + คำว่า จัดทวบบ หมายถึง สั่งงาน, ควบคุมงาน, ดำเนินงาน + คำว่า บับวิสันด หมายถึง
รูปแบบการดำเนินงานกิจการธุรกิจเพื่อหากำไร ดังนั้น **ผู้จัดทวบับวิสันด** จึงหมายถึง ผู้ควบคุมการ
ดำเนินงานของธุรกิจเพื่อหากำไร

“**ผู้จัดทรว**” (ผู้จัดการ) เกิดจากคำว่า ผู้ คำใช้แทนบุคคล, ใช้แทนคำว่า คน + คำว่า จัดทรว หมายถึง สิ่งงาน, ควบคุมงาน, ดำเนินงาน ดังนั้น ผู้จัดทรว จึงหมายถึง คนสิ่งงานหรือ คนควบคุมงานนั่นเอง

“**เจ้าชวยเงิน**” (เจ้าแก่ใหญ่) เกิดจากคำว่า เจ้าชวย หมายถึง เรียกชวยเงินที่เป็นผู้ใหญ่ และมีฐานะดี, เรียกชวยเงินที่เป็นเจ้าของกิจการ + คำว่า ชวย หมายถึง โด ดังนั้น เจ้าชวยเงิน จึงหมายถึง ชวยเงินที่เป็นเจ้าของกิจการขนาดใหญ่

1.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภครัฐบาล

ตัวอย่างที่ 1

“สุดท้ยนางบัวหอมก็รอดพ้นจากกึ่งไม้กึ่งนั้นมาได้ แต่รู้สึกรีบไปทั่วทั้งตัว นางพยายามจะลุกขึ้นสองสามครั้งแต่ก็ไม่สำเร็จ นางวงเห็นดังนั้นก็ไม่รอช้า อุ่มเอานางบัวหอมขึ้นที่หลังแล้วพาวิ่งออกจากที่แห่งนั้นไปได้อย่างปลอดภัย ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่นางวงเพ็ดตัดสินใจผ่านท่าลู่กระบือของพวกโจรอากาศอเมริกา ด้วยใจที่เด็ดเดี่ยวเหนียวแน่นออกไปถึงที่ปลอดภัยแล้ว นางบัวหอมถูกส่งไปรักษาตัวโดยด่วน ส่วนนางวงเพ็ดกินยาเม็ดเหลือง ๆ แดง ๆ ที่แพทย์หญิงจ่ายให้แล้วก็นั่งเฝ้าอยู่ครู่หนึ่ง ก็มีสีกมีพละกำลังขึ้นมา นางพึมพำอยู่คนเดียวว่า : ลู่กระบือของจักรพรรดิอเมริกา ก็ฆ่าคนไม่ได้ง่าย

(สองเอื้อยบ้อง เล่ม 3 หน้า 40)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทบรรยายสถานการณ์ตอนที่ทหารอเมริกาทิ้งระเบิดลงที่ลาว เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นภายในค่ายทหารปฎิวัติ ผู้เขียนบรรยายถึงตัวละครในเรื่องที่หนีเอาชีวิตรอดจากระเบิดดังกล่าวและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกกลุ่มปฎิวัติ ดังนี้

“สุดท้ยนางบัวหอมก็รอดพ้นจากกึ่งไม้กึ่งนั้นมาได้ แต่รู้สึกรีบไปทั่วทั้งตัว นางพยายามจะลุกขึ้นสองสามครั้งแต่ก็ไม่สำเร็จ นางวงเห็นดังนั้นก็ไม่รอช้า อุ่มเอานางบัวหอมขึ้นที่หลังแล้วพาวิ่งออกจากที่แห่งนั้นไปได้อย่างปลอดภัย ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่นางวงเพ็ดตัดสินใจผ่านท่าลู่กระบือของพวกโจรอากาศอเมริกา ด้วยใจที่เด็ดเดี่ยวเหนียวแน่นออกไปถึงที่ปลอดภัยแล้ว นางบัวหอมถูกส่งไปรักษาตัวโดยด่วน ส่วนนางวงเพ็ดกินยาเม็ดเหลือง ๆ แดง ๆ ที่แพทย์หญิงจ่ายให้แล้วก็นั่งเฝ้าอยู่ครู่หนึ่ง ก็มีสีกมีพละกำลังขึ้นมา นางพึมพำอยู่คนเดียวว่า : ลู่กระบือของจักรพรรดิอเมริกา ก็ฆ่าคนไม่ได้ง่าย

“**เจ้าแຂวง**” (เจ้าแขวง) เกิดจากคำว่า **เจ้า** หมายถึง ผู้เป็นใหญ่, ผู้เป็นหัวหน้า + คำว่า **แຂวง** หมายถึง เขต, แดน, ส่วน, ฝ่าย, อาณาบริเวณที่กำหนดไว้เพื่อสะดวกในการปฏิบัติราชการ อย่างใดอย่างหนึ่ง จากบริบท แขวง ในประเทศลาวเทียบได้กับจังหวัดของไทย ดังนั้น **เจ้าแຂวง** จึงหมายถึง ผู้เป็นหัวหน้าแขวง หรือหมายถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดเอง

“**วินคำทลวด**” (พนตำหลวด) เกิดจากคำว่า **กำลัง**, **ทหาร**, **ยศทหารชั้นสูงกว่านายพัน** + คำว่า **คำทลวด** หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบ จับกุม และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ดังนั้น **วินคำทลวด** จึงหมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจ

1.5 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคการทหาร / การปฏิบัติ

ตัวอย่างที่ 1

“**ว่ຂ້ອຍໄດ້ໄຫວ້ແລ້ວໄຫວ້ອີກ ຫມົດເຈົ້າແລ້ວກໍ່ໂດຍ ຫມົດໂດຍແລ້ວກໍ່ຫມ່ອມ ຂໍ ຄວາມເມດຕາບານີຈາກມັນ ແຕ່ມັນກໍ່ທຳກັບຫາເລືອດແຫງຄວາມເບັນທຳຈາກຫົວໃຈ ມະຫາໃຈນັ້ນແຫລະ ຈຳບໍ່ຫນ້າມັນຍັງເວົ້າຂໍວ່າຂ້ອຍອີກວ່າ ຖ້າຊ້າໄປອີກປີຫນຶ່ງມັນຈະເພີ່ມ ດອກເບ້ຍຂຶ້ນພັນລະຮ້ອຍຕໍ່ເດືອນ ຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ມັນຈະລາຍງາມໃຫ້**ນາຍກອງ**ມາຄຸມຕົວເຂົ້າ ຄຸກທັງພໍ່ທັງລູກ ແລ້ວຈະຍຶດເອົາດິນບ້ານທັງຫມົດ ໂດຍບໍ່ຕ້ອງຄິດໄລ່ວ່າຄາຫນ້ອຍຫລາຍສ່ຳ ໃດ”**

(อายุฉิวัด หน้า 15)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของตัวละครเอกชื่อ “**เก่ง**” เก่งเป็นเด็กหนุ่มกำพร้าแม่ มีน้องสาวหนึ่งคน ครอบครัวของเก่งยากจนและติดหนี้โดยการเอาที่นาไปจำนอง เจ้าหนี้เป็นคนหน้าเลือด ต้องการให้ส่งตัวเก่งไปทำงานรับใช้อยู่ที่บ้านของเจ้าหนี้ระหว่างที่รอพ่อของเก่งหาเงินมาชดใช้ ข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นข้อความที่เก่งบรรยายเหตุการณ์ที่พ่อของเขาพยายามเจรจากับเจ้าหนี้ ว่า

“**พ่อข้อยได้ไหวแล้วไหวอีก ทำทุกวิถีทาง ขอความเมตตาปราณีจากมัน แต่ก็เท่ากับหาเลือดแห่งความเป็นธรรมจากหัวใจของมหาโจรนั่นเอง อีกทั้งมันยังพูดขู่พ่ออีกว่า ถ้าส่งเก่งไปซัดดอกซ้าอีกปีหนึ่งมันจะเพิ่มดอกเบี้ยขึ้นพันล่ร้อยต่อเดือน ถ้าไม่อย่างนั้น มันก็จะรายงานให้นายกองควบคุมตัวเข้าคุกทั้งพ่อและลูก แล้วจะยึดเอาที่นาทั้งหมด โดยไม่ต้องคิดค่านอกราคาว่ามากน้อยเพียงใด”**

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคการทหาร / การปฏิบัติ คือคำว่า “**นายกอง**” (นายกอง) เกิดจากคำว่า **นาย** หมายถึง ผู้เป็นใหญ่, ผู้เป็นหัวหน้า, ผู้จ้าง, ผู้เป็น

ใหญ่เป็นหัวหน้าในกิจการนั้น ๆ + คำว่า ทອງ หมายถึง พวก, หมู่, หมวด, จำนวนสิ่งของหรือคนที่รวมกันอยู่ ดังนั้น นายทອງ จึงหมายถึง หัวหน้ากอง จากบริบทเป็นชื่อตำแหน่งทางการทหาร หมายถึงทหารในกองทัพรัฐบาลลาว

ตัวอย่างที่ 2

“ถ้ายคำຂອງມື້ນັ້ນ ອ້າຍທິດທອງມາໄດ້ພາຍບິນບອກຫນຶ່ງທີ່ກຸດກຸ້ນດຸ້ມພ້ອມທັງຫ້ອຽງມະໂຕ່ງ ມະແຕ່ງມາເຮືອນຂ້ອຍ ເຝິກໄດ້ມອບທັງຽງມະໂຕ່ງມະແຕ່ງນັ້ນໃຫ້ຂ້ອຍ ເຝິກແນະນຳວິທີອີງ ວິທີມ້າງປະກອບ ແລະວິທີຮັກສາມັນໃຫ້ຂ້ອຍຮູ້ແລ້ວເຝິກຈຶ່ງບອກວ່ານັ້ນ ບິນຕຳໂລນບາກເວີ ວ່າລຸ້ນ ພັງລື້ມັນແລ້ວເບິ່ງຮູບໂສມຂອງມັນຈຶ່ງແມ່ນຄ່ອງກັນເອົາແທ້ວ່າເອົາວ່າ ບາກມັນເຫວີອີຫລີ ແລະທ້າຍມັນພັດກຸດກຸ້ມດຸ້ມ ເຫວີກໍຕາມກຸດກໍ່ຍ່າ ເມື່ອມັນຢູ່ໃນກຳມີຂ້ອຍ ຂ້ອຍຮູ້ສຶກວ່າຈະອຸ່ນອີກອຸ່ນໃຈບໍ່ຕ່າງຫຍັງກັບນາຍທະຫານຜູ້ຫນຶ່ງ ທີ່ມີທະຫານຕັ້ງຮ້ອຍຄົນຢູ່ໃຕ້ການບັນລາ

ຕະຫລອດໄລຍະ 4 ເດືອນກວ່າທີ່ຂ້ອຍເປັນທະຫານນອກເຄື່ອງແບບຢູ່ນັ້ນບາກົດວ່າຢາກແຫ້ນໜ້າທະຫານ ຮັດຕູຜູ້ຫນຶ່ງກໍ່ບໍ່ແຫ້ນ ຕະຫລອດນ້ອງເຂີຍບອມ ຈອມທໍລະຍົດຂອງຂ້ອຍທີ່ເຄີຍທຽວພັ້ວ ພັ້ວມາເຮືອນຂ້ອຍແຕ່ຄາວກ່ອນ ກໍ່ບໍ່ຈັກວ່າມັນຫາຍຫນ້າຫາຍຕາໄປໃສແລ້ວ”

(ພາຍຊີວິດ ຫນ້າ 65)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทพูดของตัวละครเอกชื่อ “คำแก่ง” เขาเป็นชายหนุ่มชาวบ้าน มีน้องสาวชื่อคำเพ็ง คำเพ็งเป็นสาวสวยและเป็นที่ยกย่องของผู้ชายโดยทั่วไปรวมถึงร้อยเอกกอลละกันทหารฝ่ายรัฐบาลที่อยู่ภายใต้การนำของอเมริกา ร้อยเอกกอลละกันมักจะมาที่บ้านของคำแก่งเพื่อเจรจาให้คำเพ็งยอมเป็นเมียของเขารวมถึงใช้วิธีระรานข่มขู่ทั้งบ้านของคำแก่งและชาวบ้านคนอื่น ๆ คำแก่ง คำเพ็งและชาวบ้านจึงรังเกียจร้อยเอกกอลละกันรวมถึงผู้ที่เป็ทหารฝ่ายรัฐบาลด้วยเพราะเห็นว่าทำงานรับใช้พวกอเมริกาชาวบ้านและคำแก่งจึงเข้าร่วมกับฝ่ายปฏิวัติด้วยความเต็มใจ หลังจากที่คำแก่งได้เข้าร่วมเป็นกองกำลังของฝ่ายทหารปฏิวัติมาสักพัก เขาก็ได้มีอาวุธประจำกาย การได้มาของอาวุธและความรู้สึกของคำแก่ง เขาบรรยายไว้ดังนี้

“คำของวันนั้น ทิดทองได้สะพายกระบอกหนึ่งที่ถูกดัดวันพร้อมทั้งหัวถุงที่ห้องโถงเตงมาที่บ้านของช้อย เขาได้มอบทั้งปืนทั้งถุงนั้นให้ช้อย แนะนำวิธียิง วิธีรื้อประกอบและวิธีดูแลรักษาแล้วก็บอกว่านั่นคือ ปืนดำโชนปากเวอ ฟิงจากชื่อแล้วดูรูปทรงของมันก็คล่องกันจริง ๆ ปากมันแห่วจริง ๆ และทำยมันก็กุดคุดัน แต่ถึงจะแห่วจะกุดก็ตาม เมื่อมีมันอยู่ในกำมือช้อย ช้อยก็รู้สึกว่่าอุ่นอกอุ่นใจไม่ต่างอะไรกับนายทหารคนหนึ่งที่มีทหารตั้งร้อยอยู่ใต้การบัญชา ตลอดระยะเวลา 4 เดือนกว่าที่ช้อยเป็นทหารนอกเครื่องแบบอยู่

นั่นปรากฏว่าอยากเห็นหน้าทหารศัตรูผู้หนึ่งก็ไม่เห็น ตลอดจนน้องเขยปลอม จอมทรยศ ของข้อยที่เคยมาโผล่แถวบ้านข้อยแต่ก่อน ก็ไม่รู้ว่ามันหายหน้าไปไหนแล้ว”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคการทหาร / การปฏิวัติ คือคำว่า

“**นายทะขาน**” (นายทะหาน) เกิดจากคำว่า นาย หมายถึง คำนำหน้าชื่อชายที่มีอายุ ตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป, ผู้เป็นใหญ่, ผู้เป็นหัวหน้า, ผู้จ้าง, ผู้เป็นใหญ่เป็นหัวหน้าในกิจการ นั้น ๆ + คำว่า ทะขาน หมายถึง นักรบ, ผู้รับหน้าที่ป้องกันประเทศชาติ ดังนั้น นายทะขาน จึง หมายถึง ผู้เป็นใหญ่ในทหาร

“**ทะขานนอกเครื่องแบบ**” (ทะหานนอกเครื่องแบบ) เกิดจากคำว่า ทะขาน หมายถึง นักรบ, ผู้รับหน้าที่ป้องกันประเทศชาติ + คำว่า นอก หมายถึง ตรงข้ามกับใน, ไม่ใช่ใน, พ้น ออกไปจากภายในหรือร่วมใน + คำว่า เครื่องแบบ หมายถึง เครื่องแต่งกายที่กำหนดให้แต่ง เหมือน ๆ กันเฉพาะหมู่หนึ่งคณะหนึ่ง ดังนั้น ทะขานนอกเครื่องแบบ จึงหมายถึง ทหารที่ไม่อยู่ในเครื่องแบบ นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 3

“บ่ทันที่ร้อยโททงอจแก้ว จะตอบคำถามเฉลวั้นัน สวงตบมิดังโปีงะ! ของใ
ได้ดั่งขึ้นที่ปากปะตุ

ดิ : มิคำถามได้ดีหลาย ! นี้ละ จึ่งสิมกับว่า เป้นทั้งแหม่ลันปะติอัด และ
เป้นทั้งแหม่**ทะขานวัดทะบาน** ละ ละ!

บั้นสวงของท่งที่เปีกสา ทำล้งทำอเจ้ามา **พ้อมกับทะขานอลักษา** ๓ ลัน
ที่ไ้แฉ้อเฉือใจ

ว่าจึ่งใด**ท่งร้อยโททงอจแก้ว** ? จึ่งตอบคำถามของแหม่ที่ลันทอใจท่งสอง
ฝ่ายเบ็ง ว่าท่งจะตอบลิตแฉอใด ?”

(สายเลียดดงจกั๋น หน้า 39 – 40)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทบรรยายสถานการณ์ตอนที่ร้อยโททงอจแก้วทหาร ฝ่ายรัฐบาลลาวได้รู้ความจริงเกี่ยวกับเรื่องแม่ของเขาจากพ่อและแม่บุญธรรมว่า แม่ที่แท้จริงของเขาก็คือป้าใจแก้วหญิงที่เขาสั่งให้ทหารพาตัวมาจากค่ายอพยพเพื่อทำงานบ้านและเลี้ยงลูกช่วยนาง ลักขณาภรรยาของเขา และยังได้ทราบความจริงอีกอย่างว่ากองค่านักโทษปากแข็งที่เขาจับมา ทรมานเพื่อคาดคั้นความจริงนั้นคือน้องสาวร่วมสายเลือดเดียวกับเขา ขณะที่สถานการณ์กำลังตึงเครียดด้วยเพราะได้รู้สิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อนจึงเป็นการยากที่จะยอมรับและตัดสินใจกระทำการสิ่งใด

ลงไป ขณะนั้นทหารฝ่ายกองทัพประเทศลาวนำโดยท่านที่ปรึกษากันุกเข้ามาที่บ้านของร้อยโทกอง
แก้วผู้เขียนบรรยายฉากเหตุการณ์ตอนนี้ว่า

“ไม่ทันที่ร้อยโทกองแก้วจะตอบคำถามเหล่านั้น เสียงปรบมือดังโปะ ๆ ของใคร
คนหนึ่งก็ดังขึ้นที่ปากประตู

ดี มีคำถามได้ดีมาก นี่แหละจึงสมกับว่าเป็นทั้งแม่คนปฏิวัติและเป็นทั้งแม่
นายทหารรัฐบาล ฮ่าฮ่า

นั่นคือเสียงของท่านที่ปรึกษากำลังก้าวเข้ามา พร้อมกับ ทหารอารักขา ทั้ง 3 คนที่
เขาไว้เนื้อเชื่อใจ

ว่าอย่างไร ท่านร้อยโทกองแก้ว จึงตอบคำถามของแม่ให้ชื่นหัวใจทั้งสองฝ่าย ว่า
ท่านจะตอบว่าอย่างไร”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคการทหาร / การปฏิวัติ คือคำว่า

“ทะขานฉัดทะขาน” (ทะหานฉัดทะขาน) เกิดจากคำว่า ทะขาน หมายถึง นักรบ, ผู้รับ
หน้าที่ป้องกันประเทศชาติ + คำว่า ฉัดทะขาน หมายถึง องค์การปกครองประเทศ, คณะบุคคลที่
ใช้อำนาจบริหารในการปกครองประเทศ ดังนั้น ทะขานฉัดทะขาน จึงหมายถึง ผู้รับหน้าที่
ป้องกันประเทศชาติในสังกัดองค์การปกครองประเทศ

“ทะขานอ่าวักฉา” (ทะหานอ่าวักฉา) เกิดจากคำว่า ทะขาน หมายถึง นักรบ, ผู้รับ
หน้าที่ป้องกันประเทศชาติ + คำว่า อ่าวักฉา หมายถึง ป้องกัน, คุ่มครอง, ดูแล ดังนั้น ทะขาน
อ่าวักฉา จึงหมายถึง ทหารที่มีหน้าที่คุ้มครองดูแล จากบริบทหมายถึง อาชีพทหารของ
ฝ่ายรัฐบาลภายใต้การนำของอเมริกามีหน้าที่ให้การคุ้มกันผู้บังคับบัญชา

“ท่าวร้อยโ” (ท่านร้อยโ) เกิดจากคำว่า ท่าว หมายถึงคำที่ใช้ประกอบหน้าชื่อ
บรรดาศักดิ์หรือตำแหน่งแสดงความยกย่อง + คำว่า ร้อย หมายถึง ยศทหารบกหรือตำรวจชั้น
สัญญาบัตรชั้นต้น ต่ำกว่านายพันหรือนายพันตำรวจ + คำว่า โย หมายถึง สอง, ชั้นที่ 2 (ใช้
เกี่ยวกับลำดับชั้นหรือชั้นของยศ ตำแหน่ง ความสำคัญ หรือ วิทยฐานะ ต่ำกว่าเอก สูงกว่าตรี)
ดังนั้น ท่าวร้อยโ จึงหมายถึง คำที่ใช้เรียกอาชีพตามตำแหน่งทหารบกชั้นสัญญาบัตรชั้นต้น
ลำดับที่ 2

ตัวอย่างที่ 4

“ພໍ່ແຕ່ບ້າໃຈແກ້ວເຮົາໜ້າຂຶ້ນວ່າຊິຕອບ ສາຍຕາຂອງບ້າໄປຕ້ອງຈັບຢູ່ກັບ ຂີ້ແມງວັນທີ່ແກ້ມຊ້າຍຂອງທ່ານເຍຍນັງ ຈິ່ງສະດຸງທີ່ໃຈເລັກນ້ອຍ ບໍ່ອາດຈະເປັນໄປໄດ້ ບ້າໃຈ ແກ້ວຄິດສິ່ງໃສທັງບອກກັບຈິດສຳນຶກຂອງຕົວເອງຄືແນວນັ້ນ ແຕ່ບໍ່ບາກ ຊຶ່ງທ່ານອິດສະລິດວ່າ ຈະບະຕິເສດ ແລ້ວບ້າກໍຮັບຄຳດ້ວຍເຫດຜົນໃດໜຶ່ງທີ່ເລືອງຄາໃຈເພື່ອຊອກຮູ້”

(ສາຍເລືອດດຽວກັນ ຫນ້າ 15)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่บ้านของร้อยโททองแก้วภายในค่ายทหารฝ่ายรัฐบาลลาว ป้าใจแก้วถูกนำตัวมาจากค่ายอพยพเพื่อมาทำงานบ้านรับใช้ร้อยโททองแก้วและภรรยา ป้าใจแก้วเคยมีลูกชายและพลัดพรากจากกัน เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นตอนที่ป้าใจแก้วสงสัยว่าร้อยโททองแก้วอาจจะเป็นลูกชายของตน ผู้เขียนบรรยายความรู้สึกที่ป้าใจแก้วคิดสงสัยไว้ว่า

“ພອ່ປ້າໃຈແກ້ວເຮົາໜ້າຂຶ້ນວ່າຈະຕອບ ສາຍຕາຂອງປ້າຕ້ອງຈັບຢູ່ກັບຂີ້ແມງວັນທີ່ແກ້ມຊ້າຍຂອງທ່ານເຍີນນັງ ຈິ່ງສະດຸງທີ່ໃຈເລັກນ້ອຍ ບໍ່ອາດຈະເປັນໄປໄດ້ ປ້າໃຈແກ້ວຄິດສັງຄັບທັງບອກກັບຈິດສຳນຶກຂອງຕົນເອງວ່າຢ່າງນັ້ນ ແຕ່ບໍ່ພູດ ຈຶ່ງຕອນແກ້ວຄິດວ່າຈະປຸກເສຍ ແຕ່ກໍປ່ຽນໃຈ ຕັກປາກຮັບຄຳດ້ວຍເຫດຜົນທີ່ກ້າງຄາໃຈນັ້ນ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคการทหาร / การปฏิบัติ คือคำว่า “ທ່ານເຍຍນັງ” (ท่านเยียนนัง) เกิดจากคำว่า ท່ານ หมายถึงคำที่ใช้ประกอบหน้าชื่อบรรดาศักดิ์ หรือตำแหน่งแสดงความยกย่อง + คำว่า ເຍຍນັງ คือชื่อตำแหน่ง ร้อยโท ดังนั้นคำว่า ท່ານເຍຍນັງ จึงหมายถึง คำที่ใช้เรียกอาชีพตามตำแหน่ง หมายถึง ทหารยศร้อยโท นั่นเอง

1.6 ค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคบันเทิง

ตัวอย่างที่ 1

“ວົງເພັດເອົາມີລູບກົກໄມ້ ພໍໃຫ້ຕົມອອກຈາກມືເລັກນ້ອຍແລ້ວຮັບເອົາໄມ້ຄ້ອນເຕົ້າ ທີ່ບຸນມີອິນໃຫ້ຄ່ອຍຢ່າງວົງໄປຫານ້ຳຫ້ວຍ ໃນເວລານີ້ ຄວາມຍາກສ້າງຕົນເປັນນັກພະຈົນໄພ ດັ່ງບາງຄວາມຮູ້ຂອງວົງເພັດ ບໍ່ຈັກວ່າຫາຍໄປທາງໃດຫມົດ ວົງເພັດຍົກນາລິກາຂຶ້ນມາ ເບິ່ງແລ້ວ ອ່ວ່າຍຫນ້າໄປຖາມບຸນມີວ່າ :

- ຄຳແລ້ວ ບ້ານທີ່ພວກເຮົາຈະໄປຮອດນັ້ນຍັງໄກ ບໍ່ອ້າຍ?

- ມີນີ້ພວກເຮົາຂະໄດ້ນອນປ່າ

- ນອນປ່າ ...ວົງເພັດເວົ້າຂຶ້ນດ້ວຍຄວາມຕົກໃຈ ພ້າລົມຜົນຕົກທາກກັດຢູ່ກິນແນວນີ້

ພັດຊິໄດ້ນອນປ່າ ຫົວໃຈຂອງວົງເພັດຕົກວາບວົງທັນທີ”

(สองเอื้ออ้นอง เล่ม 1 หน้า 42 – 43)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากสถานการณ์และเป็นพูดของตัวละครเอกรระหว่างวงเพ็ชหญิงสาวชาวเมืองกับบุณมีชายหนุ่มปฏิวัติ เหตุการณ์ในเรื่องคือตอนที่วงเพ็ชหญิงสาวผู้เติบโตในเมือง ใช้ชีวิตแบบคนเมือง นางเคยได้ดูภาพยนตร์เกี่ยวกับการผจญภัยวันหนึ่งเมื่อต้องมาอยู่ในป่ามาใช้ชีวิตในป่าก็คิดถึงฉากภาพยนตร์ที่นางเคยดูมา หากแต่ความเป็นจริงนั้นยากลำบากไม่เหมือนกันกับในภาพยนตร์ ข้อความต่อไปนี้เป็นตอนที่ผู้เขียนบรรยายถึงนางวงเพ็ชไว้ว่า

“วงเพ็ชเอามือลูบต้นไม้ พอให้โคลนออกจากมือเล็กน้อยแล้วรับเอาไม้เท้าที่บุณมียื่นให้ค่อยเดินลงไปที่ห้วย ความอยากแสดงตนเป็นนักผจญภัยเหมือนดาราดูภาพยนตร์ของนางวงเพ็ช ไม่รู้ว่าหายไปทางไหนหมด วงเพ็ชยกนาฬิกาอมองแล้วหันหน้าไปถามบุณมีว่า

คำแล้ว บ้านที่พวกเราจะไปให้ถึงนั้นยังอีกไกลไหม

วันนี้พวกเราจะนอนป่า

นอนป่า ... วงเพ็ชพูดขึ้นด้วยความตกใจ ฟ้า ลม ฝน ตัวทากกัด ยุงกินแบบนี้หรือจะให้ให้นอนป่า หัวใจของวงเพ็ชตกวางลงทันที”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคบันเทิง คือคำว่า “**นางดาวดารูบฉวี**” (นางดาลาฮูบเงา) เกิดจากคำว่า นาง หมายถึง คำประกอบหน้าคำเพื่อแสดงว่าเป็นเพศหญิง + คำว่า ดาว หมายถึง เรียกบุคคลที่แสดงนำหรือมีชื่อเสียงในศิลปะการแสดงในทางใดทางหนึ่ง + คำว่า รูบฉวี หมายถึง ภาพยนตร์ ดังนั้น นางดาวดารูบฉวี จึงหมายถึง หญิงที่มีอาชีพเป็นนักแสดงภาพยนตร์

ตัวอย่างที่ 2

“อาใสแสงตะกรงน้ำมั่งภาวอนที่รุ่ง่ม่มมมรูงส่องไปในอวังจ้งมั่ง ຂ້ອຍພໍແນມແທນໃບໜ້າທີ່ຂາວນອງຂອງເຂົາພໍມົວງ ເຮັດໃຫ້ພາບໃບໜ້າຂອງນາງສາວຂຶ້ນໃຫມ່ຄົນນັ້ນມີຄວາມລະມຸນລະໄມ ແລະເຂົ້າໃຈຍາກວ່າເຂົາແມ່ນໃຜກັບແຕ່ ເຂົາກ້າວ ໆ ເຂົ້າມາອີກສອງກ້າວ ໃບໜ້າຂອງເຂົາບາກົດແຈ້ງອອກອີກ ຈົນຂ້ອຍສາມາດແນມແທນຢາດນ້ຳຕາໃສງ ທີ່ຕິດຢູ່ຮິມຕາຂອງເຂົາຄືກາກເພັດຕິດຢູ່ກັບກະໂຈມລ່າຂອງ**ນາງຫມໍ່ວ່າ**”

(เวายุฉิวิด หน้า 130)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือคำเก่งได้รับบาดเจ็บและนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล เขากำลังจะได้พบกับผู้ที่ป็นน้องสาวชื่อว่าคำเพ็ง

หลังจากที่สองพี่น้องพลัดพรากและไม่ได้พบกันมานานโดยการช่วยเหลือของนางแพथ์ คำเก่งไม่
แน่ใจว่าหญิงที่จะเข้ามาพบนั้นใช้น้องสาวของตนจริงหรือไม่ ผู้เขียนใช้ให้คำเก่งบรรยาย
สถานการณ์ไว้ดังต่อไปนี้ว่า

“อาศัยแสงตะเกียงน้ำมันก๊าดที่สว่างพอเรื่อง ๆ นั้น ช้อย่อมมองเห็นใบหน้าที่ขาว
นวลของเขาพอมัว ๆ ทำให้ภาพใบหน้าของนางสาวคนนั้นมีความละมุนละไม และเข้าใจ
ได้ยากกว่าเขาผู้นั้นเป็นใครกันแน่ เขาก้าวเข้ามาอีกสองก้าว ใบหน้านั้นปรากฏชัดขึ้นอีก
จนช้อยสามารถมองเห็นหยาดน้ำตาใส ๆ ที่ติดอยู่ขอบตาของเขาคล้ายากเพชรที่ติดอยู่กับ
มงกุฏของนางหอมล้า”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพในภาคบันเทิง คือคำว่า “**บวงชَمْฉ่า**”
(นางหอมล้า) เกิดจากคำว่า บวง หมายถึง คำประกอบหน้าคำเพื่อแสดงว่าเป็นเพศหญิง + คำว่า
ชَمْ หมายถึง ผู้รู้, ผู้ชำนาญ + คำว่า ฉ่า หมายถึง พุดตามบทกลอนเป็นจังหวะเสียงขึ้นในสแลน
เรียกว่า ดังนั้น บวงชَمْฉ่า จึงหมายถึง หญิงผู้ชำนาญในการลำ นั่นเอง

ค่านามประสมหมวดเวลา

1. ค่านามประสมที่ใช้เรียกวัน เวลา หมายถึง ค่านามที่ใช้เรียกวัน เดือน เวลา ช่วงเวลา
รวมถึงฤดูกาล ดังนี้

1.1 ค่านามประสมที่ใช้เรียกวัน

ตัวอย่างที่ 1

“ຂ້ອຍຈະລາກໄປແລ້ວ ແລະ ກໍ່ບໍ່ຮູ້ວ່າຈະໄດ້ກັບຄືນມາເຫັນເຈົ້າ ຫລືບໍ່ ?

ຄວາມສັ່ງລາຂອງເຍັຍເຈີ ເຮັດໃຫ້ກະທົບເຖິງຫົວໃຈຂອງບາງເປັນຢ່າງອື່ນ ມັນ
ເຫມືອນກັບແຂ້ມແທງເຂົ້າໃນຂົ້ວຫົວໃຈ ບາງຖ້ວເອົາອັງມິງມບາກຂອງທ້າວແລະກ່າວ :

ເຈົ້າຢ່າເວົ້າສິ່ງທີ່ບໍ່ເປັນມຸງຄຸນແນວນັ້ນ ຂ້ອຍຈະຄອຍຖ້າເຈົ້າຢູ່ທີ່ນີ້ ຫລືອາດພົບ
ກັນນູ່ວງຈັນ

ບາງຫມາຍໃຈຫາກເວົ້າຈຸ່ງຊັ້ນລະ ແຕ່ໃນຫ້ວງນິກແທ້ຂອງບາງ ກໍ່ຮູ້ນິກຍ້ານກົວຕໍ່
ການຕາກໄປຂອງທ້າວ ຫມົດຕອນເຈົ້າຂອງມັນນັ້ນເປັນ**ວັນເສົາ** ເຂົາທັງສອງໄດ້ມີເວລາໄຂ
ຄວາມໃນໃຈສູ່ກັນຜັງ ເຂົາກ້າຫານເວົ້າເຖິງອານາຄົດທີ່ເຂົາຕ້ອງການ ກ່ອນຈະອອກເດີນທາງ
ເຍັຍເຈີໄດ້ມອບມິດຄູຊິບ ທີ່ມີຄົມເປັນເງົາຂຽວຄືປຶກແມງຜູ່ໃຫ້ບາງຫມາຍໃຈ”

(“ถ้างคืนในป่าเลิกร” rome เลือ่งสั้น ลาวจัน “สิโร” ลาว หน้า 30)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทสนทนาระหว่างนางหมายใจและเยี้ยเจอ นางหมายใจเป็นหัวหน้าสมาคมแม่หญิงลาวรักชาติ ส่วนเยี้ยเจอทำงานอยู่ในหน่วยทหารป้องกันสำนัก นางหมายใจเคยเดินทางร่วมกับเยี้ยเจอสองคนและต้องไปติดอยู่กลางป่าลึกเพราะเกิดพายุฝนตกหนัก น้ำป่าไหลหลาก เมื่อไม่สามารถเดินทางต่อไปได้ก็จำต้องค้างคืนกันในป่า ตลอดเวลาเยี้ยเจอดูแลปกป้องนางหมายใจเป็นอย่างดีรวมถึงมีความเป็นสุภาพบุรุษอย่างมาก เมื่อจบภารกิจที่ได้รับมอบหมายในครั้งนั้นทั้งคู่ต่างประทับใจในตัวของตัวเองและกัน หากแต่เยี้ยเจอเป็นชายหนุ่มพุดน้อยขี้อายจึงยังไม่เคยบอกความรู้สึกของตนให้นางหมายใจรู้ เหตุการณ์ต่อไปนี้เป็นเหตุการณ์ที่เยี้ยเจอบอกความรู้สึกของตนให้นางหมายใจทราบก่อนที่จะตนเองจะลาจากนางหมายใจเพื่อไปปฏิบัติภารกิจอีกครั้งที่นครหลวงเวียงจันทน์เมื่อเกิดการรัฐประหารขึ้น บทสนทนาดังกล่าวมีดังต่อไปนี้ว่า

“ข้อยจะจากเจ้าไปแล้ว และก็ไม่ว่าจะได้อีกกลับมาเห็นเจ้าอีกหรือไม่

คำสั่งลาของเยี้ยเจอ ทำให้กระทบถึงหัวใจของนางเป็นอย่างยิ่ง มันเหมือนกันซึมแทงเข้าไปในหัวใจ นางรีบเอามือปิดปากท้าวแล้วกล่าวว่า

เจ้าอย่าพูดสิ่งที่ไม่เป็นมงคลแบบนี้ ข้อยจะคอยเจ้าอยู่ที่นี้หรืออาจจะได้พบกันอยู่ที่เวียงจันทน์

นางหมายใจก็พูดไปอย่างนั้นเอง แต่ในห้วงลึกของจิตใจนางก็รู้สึกกลัวต่อการจากไปของท้าว ตลอดเวลาเช้าของวันนั้นเป็นวันเสาร์ เขาทั้งสองได้มีเวลาบอกความในใจสู่กันฟัง เข้ากล่าพูดถึงอนาคตที่เขาต้องการ ก่อนที่จะออกเดินทาง เยี้ยเจอได้มอบมีคู่ชีพที่มีคมเป็นเงาเขียวราวกับปีกแมลงพู่ให้นางหมายใจ”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกวัน คือคำว่า “**วันเสอา**” (วันเสอา) เกิดจากคำว่า วัน หมายถึง ระยะเวลา 24 ชั่วโมง ตั้งแต่ย่ำรุ่งถึงย่ำรุ่ง หรือตั้งแต่เที่ยงคืนถึงเที่ยงคืน, ระยะเวลา ๑๒ ชั่วโมง ตั้งแต่ย่ำรุ่งถึงย่ำค่ำ เรียกว่า กลางวัน, มักเรียกสั้น ๆ ว่า วัน, ระยะเวลา 12 ชั่วโมง ตั้งแต่ย่ำค่ำถึงย่ำรุ่ง เรียกว่า กลางคืน + คำว่า เสอา หมายถึง ชื่อวันที่ 7 ของสัปดาห์ ดังนั้น วันเสอา จึงหมายถึง ระยะเวลา 24 ชั่วโมง ตั้งแต่ย่ำรุ่งถึงย่ำรุ่ง หรือตั้งแต่เที่ยงคืนถึงเที่ยงคืนของวันที่ 7 ของสัปดาห์

ตัวอย่างที่ 2

“ທັງຮ້ອຍໂທກອງແກ້ວ ທັງນາງນະຄະລິດິອົກດີໃຈເລາກັບອອກໄປຕ້ອນຮັບຜູ້ທີ່ພວກເຂົາເອີ້ນວ່າ ພໍ່ ແລະ ແມ່ ນັ້ນ ທັງລູວ້ານໂລມເອົາເອີກເອົາໃຈເລາຄົນທັງສອງຂຶ້ນມາເຮືອນ ຢ່າງຖະນຸຖະໜອມຈັດແຈ້ງໃຫ້ນັ່ງບ່ອນທີ່ດີ ແລ້ວນາງນະຄະລິເວົ້າຂຶ້ນວ່າ :

ທະຫານບອກວ່າ ພໍ່ກັບແມ່ມີມາແຕ່**ມື້ວານ** ລູກທັງສອງຈຶ່ງຄອງຄອຍຢູ່ກັບບໍ່ເຫັນ

ຮະ ຮະ ພໍ່ກ່ວາຄິດເວນັ້ນແລ້ວ ແຕ່ ຄິດເຫັນວ່າ ລູກຊາຍຂອງພໍ່ມັກກິນໜໍ່ແຍ້ ກໍ່
ເລີຍໄປຕັດເອົາໜໍ່ແຍ້ມາໃຫ້ລູກສາກ່ອນ ຊັ້ນນາ”

(ສາຍເລືອດດຽວກັນ ຫນ້າ 35)

ຈາກຂໍ້ຄວາມທີ່ຍົກມາຂ້າງຕົ້ນເປັນຕອນທີ່ຜູ້ເຊີນໃຊ້ບໍ່ຮຽນຈາກຕອນທີ່ຕົວລະຄູ່ຄືພໍ່
ແມ່ບູນຸຮຸຮມຂອງຮ້ອຍໂທກອງແກ້ວມາເຍີ້ມທີ່ບ້ານພັກທາກ ຮ້ອຍໂທກອງແກ້ວເປັນເດັກກຳປາທີ່
ພໍ່ແມ່ບູນຸຮຸຮມເລີ່ຍຄູ່ແລະສົ່ງເສີຍໃຫ້ເຮັດໜັງສືອຈນໄດ້ເຕີບໂຕມາເປັນທາກຝ່າຍຮັບຮາດ
ດັ່ງນັ້ນເຈົ້າຈິ່ງຮັກແລະເຄາກພໍ່ເຮົາພໍ່ແມ່ບູນຸຮຸຮມຂອງເຈົ້າມາກ ຮ້ອຍໂທກອງແກ້ວອາໄສຢູ່ໃນ
ຄ່າຍທາກກັບນາງະຄະລີຜູ້ເປັນເມີຍແລະລູກນ້ອຍອີກໜຶ່ງຄົນ ຂໍ້ຄວາມຕໍ່ໄປນີ້ຄືສິ່ງທີ່ຜູ້ເຊີນ
ໃຊ້ບໍ່ຮຽນຈາກຕອນທີ່ພໍ່ແມ່ບູນຸຮຸຮມແລະຮ້ອຍໂທກອງແກ້ວໄດ້ພົບໜ້າກັນ “ທັງຮ້ອຍໂທກອງ
ແກ້ວ ທັງນາງະຄະລີດີອີກດີໃຈພາກັນອອກໄປຕ້ອນຮັບຜູ້ທີ່ພວກເຂົາເອີ້ນວ່າ ພໍ່ແລະແມ່ນັ້ນ ທັງ
ນອບນ້ອມເອົາອາໄສທາກທັງສອງຈົນມາບ້ານຢ່າງທະນຸດນອມແລະຈັດແຈງໃຫ້ໜຶ່ງໃນທີ່ທີ່
ເຕີຍໄວ້ ແລ້ວນາງະຄະລີກໍ່ພູດຈົນວ່າ

ທາກບອກວ່າ ພໍ່ກັບແມ່ຈະມາຕັ້ງແຕ່ເມື່ອວານ ລູກທັງສອງກໍ່ຄອຍຢູ່ແຕ່ກໍ່ບໍ່ເຫັນ

ອ່າ ອ່າ ພໍ່ກໍ່ຄິດໄວ້ຢ່າງນັ້ນແທລະ ແຕ່ຄິດໄດ້ວ່າລູກຊາຍຂອງພໍ່ອອກກິນໜໍ່ແຍ້ ກໍ່ເສຍ
ໄປຕັດເອົາໜໍ່ແຍ້ມາໃຫ້ລູກເສີຍກ່ອນນັ້ນແທລະ”

ຂໍ້ຄວາມນີ້ປາກກູ່ຄຳນາມປະສມທີ່ໃຊ້ເອີ້ນກັນ ຄືຄຳວ່າ “ມື້ວານ” (ມື້ວານ) ເກີດຈາກຄຳວ່າ
ມື້ ຫມາຍຄື ເວລາ 24 ຊົ່ວໂມງທັງກາງວັນແລະກາງຄືນ ຫຼືຮອຍເວລາ 12 ຊົ່ວໂມງຂອງກາງວັນ,
ເວລາ, ຍາມ, ຄືກັບ ຄຳວ່າ ວານ ວັນກ່ອນວັນນີ້ວັນໜຶ່ງ ດັ່ງນັ້ນ ມື້ວານ ຈຶ່ງຫມາຍຄື ຮອຍເວລາ 24
ຊົ່ວໂມງທັງກາງວັນແລະກາງຄືນຂອງວັນກ່ອນວັນນີ້

ຕົວຢ່າງທີ່ 3

“ແມ່ເຊີນພວກເພີ່ນມາຍາມບ້ານເຮົາເອງຫວະ ? ຜັນຖາມຄົນສີຫນ້າເຂັງຂຶ້ນ

ເຮົາເຮົາເຮົາເຮົາເຮົາ ແມ່ເວົ້າກັບບາງແກ້ວຫັ້ນ ລະວ່າມື້ອື່ນເຮົາ ຊິໃຫ້ລູກເຮົາ
ເຮົາຈັກຂຶ້ນໄປຮັບ

ມີນາກັບຈັກຄົນ

6 ຄົນ ລູກເຮົາເຮົາໃຫຍ່ພໍ່ລູກລຽວກໍ່ຄືຊິພໍ່ ແຕ່ແມ່ບໍ່ຮູ້ວ່າທາງເມືອງເພີ່ນຊິແຕ່ງ
ໃຜມາບໍາເຕີ ເຮົາຕ້ອງກຽມລັກ ໆ ເຮົາໄວ້ແນ່ນາວະລູກ”

(ອາຖັນແຫ່ງຝັງໄພ ຫນ້າ 10)

ຈາກຂໍ້ຄວາມທີ່ຍົກມາຂ້າງຕົ້ນເປັນບຸກຄົນທາກຮ່ວງກັບປ່າພອນ ຝັນເປັນຄູ່ຮູນຸ່ມທີ່ສອນ
ຢູ່ໃນໂຮງເຮັດເລັກ ໆ ໃນໜບຸທ ຄືກັບເມື່ອຝັນເຮັດຈົບຄູ່ມາແລະຕ້ອງມາປະຈຳການທີ່ຮູ້ບ້ານປ່າພອນ

เป็นผู้ให้ฝันมาพักอยู่ด้วยแทนการที่จะต้องสร้างบ้านใหม่ให้ฝันอยู่อย่างเดี่ยว ๆ เนื่องด้วยฝันเป็นหนุ่มยังไม่มีลูกเมียจึงไม่สามารถอยู่คนเดียวได้เพราะจะผิดธรรมเนียมของหมู่บ้าน เมื่อฝันมาอยู่บ้านของป้าพอนก็สนิทสนมกัน ฝันเรียกป้าพอนว่าแม่ ป้าพอนก็รักและเอ็นดูฝันเสมือนลูกแท้ ๆ ฉากในเรื่องเป็นบทสนทนาระหว่างฝันกับป้าพอนตอนที่มิถุนายนปี ๒๕๓๖ ป้าพอนมีภาระกิจต้องเดินทางไปรับงานที่ต่างจังหวัดเป็นเวลา ๓ เดือน ฝันจึงออกปากชักชวนให้มาเยี่ยมที่หมู่บ้านที่ตนอาศัยอยู่ด้วย ข้อความต่อไปนี้เป็นบทสนทนาที่ตัวละครดังกล่าว

“แม่ชวนพวกเขามาเยี่ยมหมู่บ้านเราเองหรือหรือ ฝันถามด้วยสีหน้าเคร่งขรึม

ใช้ ก็เชิญเองเนียแหละ แม่พูดกับนางแก้วไว้ว่า พรุ่งนี้เช้าจะให้ลูกเอาเรือยนต์ขึ้น
ไปรับ

มีด้วยกันกี่คน

๖ คน ลูกเอาเรือใหญ่ของลุงดำเดี๋ยวก็น่าจะพอ แต่แม่ไม่รู้ว่าจะทางเมืองเขาจะ
แต่งตั้งให้ใครมาเพิ่มนะ เราต้องเตรียมต้องรับอย่างดี เพื่อไว้เอนะลูก”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกวัน คือคำว่า “มีอันเจ็ด” (มีอันเช้า) เกิดจาก
คำว่า มี หมายถึง เวลา ๒๔ ชั่วโมงทั้งกลางวันและกลางคืน หรือระยะเวลา 12 ชั่วโมงของ
กลางวัน, เวลา, ยาม, ครึ่ง + คำว่า อัน หมายถึง นอกออกไป, ต่างออกไป + คำว่า เจ็ด
หมายถึง เวลาช่วงรุ่งสว่างกับสาย ประมาณ 6.00 น. ถึง 9.00 น., เวลาตั้งแต่รุ่งสว่างถึงเที่ยง เช่น
นัดกันตอน 4 โมงเช้า ดังนั้น มีอันเจ็ด จึงหมายถึง ช่วงเวลาตั้งแต่รุ่งสว่างก่อนถึงเที่ยงของวัน
พรุ่งนี้

1.2 ค่านามประสมที่ใช้เรียกเวลา

ตัวอย่างที่ 1

“แม่เอ๊ย ฝั่งเอ๊ย มีใญ่อยู่เรือนแควบั้ง ?

มีอุ้ยก็กะบอญ มีขอทำทูปຂັ້นไດล່อย ๆ ลูบวิญเจริญดีแล้วกะเอ็งมิทักโอบ
เพื่อจะได้แฉมไปทางซำ บ่ให้ตาฬาง ทัງพาธ่างโวกาญถินที่อำเภอแควบั้ง ทั
เพราะฉิอิดตาทภาว่าบาทอยู่กับไร่นารื้อสองมาแควบั้งน้อย ทัງถิดเจ้าจ้างตัวเองทวิว่า
ดูทความเรือนใภ้ถวยมิอวยกันใด จึ่งมาท ยามถ่ามิดจิตตาทิแควบั้ง ?”

(สายเลียดดงอวสาน หน้า 2)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือนางใจแก้ว พลัดหลงกับสามีและลูกด้วยภาวะสงคราม ตอนนี้นางใจแก้วเดินกำลังตั้งครุฑก็เมื่อมาถึงบ้านของหญิงชราที่คำมิดเสียแล้วนางจึงตัดสินใจตะโกนขอความช่วยเหลือจากเจ้าของบ้าน และข้อความต่อไปนี่คือบทบรรยายฉากและบทสนทนาระหว่างนางใจแก้วกับหญิงชราผู้เป็นเจ้าของบ้าน

“แม่เอ๊ย พ่อเอ๊ย มีใครอยู่เรือนข้างหรือไม่

มือซ้ายถือกระบองไฟ มือป้องไฟไว้ค่อย ๆ มองทางเพื่อจะได้มองไปข้างหน้าได้ เห็น ทั้งพรา้งวัยกลางคนที่อาจดูแลเกินวัยไปบ้าง ก็เพราะว่าชีวิตตกกระทาลำบากอยู่กับไร่นาเรียกสวนมาแต่ยังเล็ก

ทั้งคิดเข้าข้างตัวเอง หรือว่าลูกหลานบ้านใกล้เรือนเคียงมีธุระอะไรจึงมาหา **ยามคำมิดจิตตา** เช่นนี้”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเวลา คือคำว่า **“ยามคำมิดจิตตา”** (ยามคำมิดจิตตา) เกิดจากคำว่า ยาม หมายถึง คราว, เวลา + คำว่า คำ เวลา มีดตอนต้นของกลางคืน + คำว่า มิด หมายถึง คำ + คำว่า จิต หมายถึง จาง, หมด, ลด, วาย + คำว่า ตา หมายถึง คราว, ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ ทำหน้าที่ดู ดังนั้น **ยามคำมิดจิตตา** จึงหมายถึง เวลาที่มีคำ

ตัวอย่างที่ 2

“**ตึกตบแฉวง**ของมีดมา นอนได้มายามบ้าน มีนี้บวงมิดความลิดลื่นแฉ่มใส ฝิดบิภกะติ จินแฉ่มสังใส ทูว่าบักภักวิภบอกรเอื้อยของมันแล้ว ว่าแฉ่มมีสิ้นไหม ?

เมื่อเห็นแฉ่มมีสิ้นไหมสังใส นอนลิดว่าแฉ่มຂອງใจที่สອງอาทิดท่อนบวงบ่มายามบ้าน นอนฝ้าอะทิบายไต้แฉ่มຂໍ້ใจว่า บวงบ่มได้มายามบ้าน ท่ม็อบบวงบ่มได้ทักทวงม อางสะแฉ่งรูปแฉ่มลุ่มอากะลອງ เล็งบัดนี้ อวงทวงม อางสะแฉ่งท่มได้ผ่านไปแล้ว”

(“สิ้นไหมสิ้นไหม” ไร่มลืออั้ง ลวงอั้ง “ลิดไร” ลาว หน้า 82)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือนวนลูกสาวคนโตของบ้านกลับมาเยี่ยมแม่ นวนเรียนอยู่ชั้นปีสุดท้ายที่โรงเรียนวิจิตรกรรม ข้อความต่อไปนี่คือบทที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากเหตุการณ์เมื่อนวนกลับมาถึงบ้านว่า

“ตกตอนเย็นของวันต่อมา นวนได้มาเยี่ยมบ้าน วันนี้นางมีความสดชื่นแจ่มใส ผิดปกติจนแม่สงสัย หรือว่าบักกิแอบบอกที่มันแล้ว ว่ามีมีชิ้นใหม่

เมื่อเห็นแม่มีสีหน้าสงสัย นวนคิดว่าแม่ขี้ใจที่ส่องอาทิตย์ก่อนนางไม่มาเยี่ยมบ้าน นวนรีบอธิบายให้แม่เข้าใจว่า นางไม่ได้มาเยี่ยมบ้านก็เพราะว่านางได้เตรียมงาน แสดงรูปวาดช่วยกระทรวง ซึ่งตอนนี้พิธีกรรมก็เสร็จสิ้นแล้ว”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเวลา คือคำว่า “ตอนแฉง” (ตอนแลง) เกิดจากคำว่า ตอน หมายถึง ส่วนหนึ่ง ๆ ที่แบ่งออกจากส่วนใหญ่ + คำว่า แฉง หมายถึง เวลา ตะวันใกล้จะตกดิน, เวลาใกล้ค่ำ ดังนั้น ตอนแฉง จึงหมายถึงช่วงเวลาใกล้ค่ำ นั่นเอง

1.3 ค่านามประสมที่ใช้เรียกเดือน

ตัวอย่างที่ 1

“ผู้เฒ่าผู้แก่เฒ่าสู่วังว่า บ่เคยเห็นน้ำชันแห้งไอบานนี้ ท่ามะดาในเดือนจรง เดือนอี่ บี้ บ่ทันแฉมแตงก๋อนทิงในวังน้ำดอก ด้องผู้บ่ เดือนซ้า บุนทุก สิงการนผู้บ่จ๋องผู้บ่ออกไปทลิ่งทวงทาดได้ แฉะ อากาดแฉ่ก๋อนก๋องผู้บ่ย่นทวงอ จ้อย ๆ ทว่าดวอวี่ ด้งก๋อง ฝิ่นยักถิดว่าเขารู้จักสาเขต แฉะใไซ ๆ ก๋องผู้บ่ยอมเฒ่าธอด ได้แฉ่จ่มแฉ่ก๋องผู้บ่ใช้เฒ่าใช้ดิบผู้บ่แฉม”

(อาทุบแฉงเวงไผ หน้า 8)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือครูฝิ่นบรรยายจากเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นตอนที่ฝิ่นนั่งเรือของชาวบ้านเพื่อไปทำธุระที่เวียงจันทน์เรื่องไม้ที่จะตัดมาสร้างโรงเรียน ฝิ่นต้องออกเดินทางแต่เช้าโดยอาศัยเรือของชาวบ้านหลังจากนั้นก็ต้องไปต่อรถโดยสารเพื่อเข้าเมือง ข้อความดังกล่าวฝิ่นบรรยายขณะที่นั่งอยู่บนเรือของชาวบ้านขณะเดินทางเข้าเมืองว่า

“ผู้เฒ่าผู้แก่เฒ่าให้ฝิ่นฟังว่า ไม่เคยเห็นน้ำชันแห้งเร็วขนาดนี้ ธรรมดาในเดือนเจียง เดือนอี่นี้ ไม่ทันเห็นก๋อนทิงในท้องน้ำหรง ด้องโน่น เดือนห้า บุญทรุษ สงกรานต์โน่นจึงจะพอลุยน้ำออกไปเล่นกลางหาดได้ แฉะอากาศแต่ก๋อนก็ชุ่มเย็นหนาว กว่าเดือนนี้ตั้งเท่าไร ฝิ่นอยากคิดว่าเขารู้สาเหตุแต่ใคร ๆ ก็ไม่ยอมพูดถึง ได้แต่บ่นแต่ว่า ให้คืนฟ้าอากาศแทน”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเดือน คือคำว่า

“**เดือนจรง**” (เดือนเจียง) เกิดจากคำว่า เดือน หมายถึง ส่วนของปี โดยปรกติมี 30 วัน + คำว่า **จรง** หมายถึง เดือนแรกของปีนับทางจันทรคติ คือ เดือนอ้าย ดังนั้น เดือนจรง จึงหมายถึง เดือนอ้าย

“**เดือนอ๋**” (เดือนยี่) เกิดจากคำว่า เดือน หมายถึง ส่วนของปี โดยปรกติมี 30 วัน + คำว่า **อ๋** หมายถึง ที่ 2, เดือนที่ 2 นับทางจันทรคติ ดังนั้น เดือนอ๋ หมายถึง เดือนที่ 2 นับทางจันทรคติ

“**เดือนซำ**” (เดือนห้า) เกิดจากคำว่า เดือน หมายถึง ส่วนของปี โดยปรกติมี 30 วัน + คำว่า **ซำ** หมายถึง ชื่อเดือนจันทรคติ เรียกว่า เดือน 5 ตกในราวเดือนเมษายน ดังนั้น เดือนซำ จึงหมายถึง เดือนที่ 5 ตกในราวเดือนเมษายนนับทางจันทรคติ

ตัวอย่างที่ 2

“หน่วยอาสาสมัคร 7 คน ฝ่าฝืนมาได้เมื่อขึงจั้งยุดเฉิดา เหวะป่าเล็มธริก ดินลาดชันชันเพราะเป็นป่าตีนเขา มองขึ้นไปก็เห็นลำไม้ตั้งตระหง่านสูงเสมอกัน เรือนใบดกทึบจนเกือบไม่มีแสงสว่างของดวงตะวันลอดผ่าน เถาไม้ขนาดเท่าแขนเด็กพันเกี่ยวตามลำไม้บางต้นบางแห่ง อากาศเย็นชุ่มจนรู้สึกสะท้านร่าง กลิ่นหอมแรงของป่าคองพงไพร ลอยขึ้นสู่บรรยากาศ ไม่รู้ว่ามันระเหยออกมาจากพืชพรรณชนิดใดเพราะเพิ่งจะต้นเดือนยี่ ดอกไม้ป่ายังไม่บาน พืชบางชนิดเตรียมผลัดเปลี่ยนใบ บางชนิดเขียวครึ้มตลอด บางอย่างเริ่มมีสีแดงแต้มเป็นแห่ง ๆ พอให้เห็นเป็นต่าง”

(ฮาถันแชนังเวงไผ หน้า 63)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบทที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่ตัวละครคือกลุ่มชาวบ้านเข้าไปในป่าเพื่อสำรวจเลือกไม้ที่จะตัดมาสร้างโรงเรียนก่อนที่บริษัทที่ได้รับสัมปทานจะลงมาทำการ ข้อความต่อไปนี้เป็นบทที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากเหตุการณ์ดังกล่าว

“หน่วยอาสาสมัครมีด้วยกัน 7 คน เดินมาจนเหนื่อยก็หยุดพักเพราะป่าเริ่มรก ดินลาดชันชันเพราะเป็นป่าตีนเขา มองขึ้นไปก็เห็นลำไม้ตั้งตระหง่านสูงเสมอกัน เรือนใบดกทึบจนเกือบไม่มีแสงสว่างของดวงตะวันลอดผ่าน เถาไม้ขนาดเท่าแขนเด็กพันเกี่ยวตามลำไม้บางต้นบางแห่ง อากาศเย็นชุ่มจนรู้สึกสะท้านร่าง กลิ่นหอมแรงของป่าคองพงไพร ลอยขึ้นสู่บรรยากาศ ไม่รู้ว่ามันระเหยออกมาจากพืชพรรณชนิดใดเพราะเพิ่งจะต้นเดือนยี่ ดอกไม้ป่ายังไม่บาน พืชบางชนิดเตรียมผลัดเปลี่ยนใบ บางชนิดเขียวครึ้มตลอด บางอย่างเริ่มมีสีแดงแต้มเป็นแห่ง ๆ พอให้เห็นเป็นต่าง”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกเดือน คือคำว่า “**วันเดือนอี่**” (ต้นเดือนอี่) เกิดจากคำว่า วัน หมายถึง ตอนแรก ๆ + คำว่า เดือน หมายถึง ส่วนของปี โดยปรกติมี 30 วัน + คำว่า อี่ หมายถึง ที่ 2, เดือนที่ 2 นับทางจันทรคติ ดังนั้น วันเดือนอี่ จึงหมายถึง ช่วงต้นเดือนที่ ๒ นับทางจันทรคติ

1.4 ค่านามประสมที่ใช้เรียกฤดูกาล

ตัวอย่างที่ 1

“**ละดูบักดำ**ผ่านไป อี่เลถูกปล่อยให้เบนลิดสะทู่ะ มันอยู่ทางอุอกกิบนทอ้าຂອງ ຢູ່ທາງລົງແລ່ບອກ ຕອນສ່ຳມັນກ່ອວ່າຍໜ້າມາຫາແຫ່ງເອງ ລຸງສິກາມີພຽງແຕ່ອອກແຮງ ມັດເຊີກຕິດຫຼັກ ຍ້ອນຢ້ານວ່າອີເລລືລັກໄປກິນຂ້າໄທບ້ານໄທເມືອງ ທຸກເວລານາທີ ບໍ່ວ່າອີເລໄປທາງໃດກໍ່ຈະມີອຮ່ອງເບັນຕົງຕາມຕົວ ມາຮອດນີ້ມັນແຮງໄດ້ເດັມ ນອນຄ້າງຄົນແບບ ຖາວອນຢູ່ຫຼັງອີເລ ມີເທື່ອໜຶ່ງມັນເກືອບຕາຍ ບໍ່ຮູ້ວ່າມັນເບັນເຫດບັງເອີນ ຫຼືດ້ວຍຄວາມ ຕັ້ງໃຈ ອີເລເງິດທາງຕີໃສ່ຫຼັງພໍດີຖືກອີອ້ອງ ມັນບິວລົງນ້ຳດິບຜິບ ໆ ຕອນນັ້ນ ລຸງສິກາພວມ ອິນສັງເກດຢູ່

ຫຼາບຕາຍແລ້ວມຶງບາດນີ້ອີອ້ອງ ລຸງວ່າ ອີອ້ອງມີນບຽກອອບຍອບຕັ້ນຢອກ ໆ ຂຶ້ນໄປ ຜິງແດດຢູ່ຄັນແທນາ ແຕ່ບໍ່ພໍລາວມັນກໍ່ບິນມາໝູ່ຢູ່ຫວ່າງເຂົາອີເລຕາມເລີຍ”

(“ນົກອ້ອງຂີ້ຕາຄວາຍ” ໂຮມເລື່ອງສັ້ນ ລາງວັນ “ລືໄຮ” ລາວ ຫນ້າ 39)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากตอนที่นกเอี้ยงมาเกาะหลังของ อีเลควายคู่ทุกคู่ของลุงสีกา ข้อความต่อไปนี้เป็นสิ่งที่ผู้เขียนบรรยายถึงความผูกพันใกล้ชิดระหว่างนกเอี้ยงกับควาย ดังนี้

“**ฤดูปักดำ**ผ่านไป อี่เลถูกปล่อยให้เป็นอิสระ มันอยู่ที่ทุ่งเพื่อหาหญ้ากินเพื่อลงแช่ ปลັก ตอนค้ำมันก็กลับมาที่ของมันเอง ລຸງສິກາພຶງແຕ່ອອກແຮງມັດເຊີກໄວ້ກັບຫຼັກ ດ້ວຍ ຄຳວ່າອີເລຈະແອບໄປກິນຂ້າວໃນນາຂອງໜ້າບ້ານຄົນອື່ນ ໆ ທຸກເວລານາທີ ໄມ່ວ່າອີເລຈະໄປທາງ ໄໜທຶຈະມີອີເລຶ້ຍເປັນເຈາຕາມຕົວ ມາເຊິ່ງຕອນນີ້ມັນກໍ່ຍິ່ງກວ່າເດີມ ມັນນອນຄ້າງຄົນແບບຄວາຣອູ່ ທີ່ຫຼັງຂອງອີເລ ມີຄັ້ງໜຶ່ງມັນເກືອບຕາຍ ໄມ່ຮູ້ວ່າເປັນເຫຼັບັງເອີນຫຼືດ້ວຍຄວາມຕັ້ງໃຈ ອີເລຍກ ທາງຕີໃສ່ຫຼັງພອດີໄປຢູ່ກອີເລຶ້ຍ ມັນປລິວລົງນ້ຳດິບ ພລັກ ໆ ຢູ່ຕອນນັ້ນ ລຸງສິກາຍິນສັງເກດຢູ່

ເກືອບຕາຍແລ້ວມຶງອີເລຶ້ຍ ລຸງວ່າ ອີເລຶ້ຍມັນເປີຍກຍອບແຍບກະໂດດໄປຜິ່ງແດດຢູ່ທີ່ຄັນ ນາ ແຕ່ໄມ່ນານມັນກໍ່ບິນມາຢູ່ຮ່ວງເຂາຂອງອີເລຕາມເດີມ”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกฤดูกาล คือคำว่า “**ละดูบักดำ**” (ละดูปักดำ) เกิดจากคำว่า ละดู หมายถึง เวลาที่กำหนดสำหรับงานต่าง ๆ + คำว่า บักดำ หมายถึง ถอนต้น

กล้ำมาปลูกในนา ดังนั้น ละดูบัวว่า จึงหมายถึง เวลาที่กำหนดสำหรับการถอนต้นกล้ำมาปลูกในนา หรือ เวลาเริ่มต้นแห่งการเพาะปลูกนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“แดดยาม**ต้นละดูบัว** ฤกษ์บ่โตดซังมสาวัลลิวลาอ แด่เจ้าผัดใจดำอำมะซิด ที่สุดสาวัลลิวชางอ ดิน ๗ วิมจึ่งผัดผ่างกึ่งใบกรกไม้สูงเจ็ดเต็น ทัງตีบชนาตาม บ่ลิเวอนอ้อมอ้อม ทัองฟ้าบ่บ่นสิธามแฉ้งทุแฉ้งตาสะซางามดิ ผู้ที่บ่ยอมกินฉิ่นจิว สิด ด้กษิดร้อมกับทะชานลาอพากันบ่นอินวิมทัງยีน จำต้องได้สักรทอวัน สักยา เอากัน อย่ดิแฉ่ผู้เจื่องนายแ่งได้กินฉิ่น ด้กษิด แฉ่เบยก็บ่มีภาทมาย”

(“กะดูกอเมวิกา” ไรเมเว็องฮั้น ลางอวัน “ฉิไร” ลาว หน้า 96)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้บรรยายฉากเหตุการณ์ในเรื่อง กล่าวคือมีทหารอเมริกากลุ่มหนึ่งมาปฏิบัติภารกิจขุดค้นซากกระดูกของทหารที่มากับเครื่องบินซี-130 บินจากสนามบินอุดรธานีเพื่อมาทิ้งระเบิดแต่เกิดพลัดตกที่ป่าลึกในเขตประเทศลาวช่วงสงครามภารกิจขุดค้นกระดูกนี้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างทหารอเมริกาและลาว ข้อความนี้เป็นบทที่ผู้เขียนใช้บรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติภารกิจ กล่าวคือทหารอเมริกาที่มาทำการขุดค้นนั้นไม่ชินกับสภาพอากาศของลาวจึงเกิดเป็นลมล้มป่วยกันเป็นจำนวนมาก หากแต่ก็มีทหารบางนายที่พยายามปรับตัวโดยการลองกินอาหารแบบที่ทหารลาวกินซึ่งก็ทำให้เป็นไม่ล้มป่วย ข้อความดังกล่าวผู้เขียนบรรยายไว้ดังนี้ว่า

“แดดยาม**ต้นฤดูแล้ง** ถึงไม่โหดเหี้ยมสำหรับคนลาว แต่ก็ใจดำอำมหิตที่สุดสำหรับคนหนั่งขาว นาน ๆ ที่จึ่งจะมีลมพัดผ่านกึ่งไม้ใบไม้ที่ทั้งสูงทั้งหาตีบรอบบริเวณ ท้องฟ้าเป็นครามสว่างตา ผู้ที่ไม่ยอมกินเนื้อวัวสด ผักสดร่วมกับทหารลาวก็พากันเป็นลมล้มทัງยีน จำเป็นต้องฉิดยารักษากันซุลมุน แต่ยั้งคิที่มีบางคนหลบสายตาจากผู้บังคับบัญชาได้กินเนื้อวัวสด ผักสด แฉ่เบยที่ยั้งไม่มีฉลาก”

ข้อความนี้ปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกฤดูกาล คือคำว่า “**ต้นละดูบัว**” (ละดูแล้ง) เกิดจากคำว่า ต้น หมายถึง ตอนแรก ๆ + คำว่า ละดู หมายถึง ส่วนของปีซึ่งแบ่งโดยถือเอาภูมิอากาศเป็นหลัก + คำว่า บัว หมายถึง หน้าน้ำแห้ง, ฤดูไม่มีฝน ดังนั้น ต้นละดูบัว จึงหมายถึง ตอนแรกของส่วนในปีที่ไม่มีฝน

ตัวอย่างที่ 3

“ถ้อนถิ่นของถิ่นทึงในถิ่นละดูตบาวปี 1959 สวงแฏบุงในยามเดึก ะดัใต๋
ຂ້ອຍສະດຸ້ງຕີນຂຶ້ນດ້ວຍຄວາມໂມໂຫ ເພາະວ່າ ຄົນນັ້ນ ກໍ່ຄືສອງສາມຄົນຜ່ານມາ ກວ່າຂ້ອຍ
ຈະມ້ອຍຫລັບໄປກໍ່ເປັນເວລາຂ້ອນຄົນແລ້ວ ທັງນີ້ກໍ່ເພາະວ່າອາກາດຫນາວພິລິກ ນ້ຳຫມອກ
ທີ່ໂຮຍລົງມາຈາກທ້ອງຜ້ານັ້ນ ເມື່ອຈົບຢູ່ຕາມຫລັງຄາສັງກະສີຄືວ່າມັນເປັນກ້ອນເຂົ້າ ຮັດໃຫ້
ຜູ້ຄົນທີ່ນອນຢູ່ທາງໃນສົບກ່າສົບແຫລ່ງໄປຫມົດກາງຕໍ່ຜ້າຫໍ່ມັນຂົນສັດທີ່ທາງການເພິ່ນເປິກໃຫ້
ກໍ່ຄືວ່າມັນບໍ່ໄດ້ໃຫ້ອາຍຸ່ນແກ່ຂ້ອຍເລີຍແມ້ແຕ່ຫນ້ອຍດຽວ”

(ພາຍຸລິວິດ ຫນ້າ 92)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ผู้เขียนใช้ให้ตัวละครคือคำเก่งบรรยายฉากตอนที่เขา
ถูกจับตัวมาและถูกบังคับให้ฝึกทหารอยู่ค่ายทหารฝ่ายรัฐบาลที่มีร้อยเอกกอละกันเป็นผู้บังคับบัญชา
คำเก่งต้องพบกับความยากลำบากร่วมกับคนอื่น ๆ ที่ตกอยู่ในสภาพเดียวกัน เขาบรรยายไว้
ดังต่อไปนี้ว่า

“คืนหนึ่งในต้นฤดูหนาวปี 1959 เสียงแตรปลุกในตอนดึก ทำให้ข้อยสะดุ้งตื่นขึ้น
ด้วยความโมโห เพราะว่าคืนนั้นก็เหมือนกับสองสามคืนที่ผ่านมา กว่าที่ข้อยจะม້อຍຫລັບ
ลงได้ก็เป็นเวลาค่อนคืนแล้ว ทั้งนี้ก็เพราะว่าอากาศหนาวพิลึก น้ำหมอกที่ໂຮຍລົງມາຈາກ
ທ້ອງຜ້ານັ້ນ ເມື່ອຈົບຢູ່ຕາມຫລັງຄາສັງກະສີເຄື່ອນເມື່ອເມັດຂ້າວ ທີ່ຜູ້ຄົນທີ່ນອນຢູ່ດ້ານ
ໃນຕ້ອນຫນັກດຸ້ນດ້ວຍຄວາມຫນາວ ຄືງແມ້ຈະມີຜ້າຫໍ່ມັນສັດໜີ້ທີ່ທາງການເບິກໃຫ້ກໍ່ເມື່ອນກັບວ່າ
ມັນໄດ້ໃຫ້ໄອຸ່ນເລຍແມ້ສັກນິດ”

ข้อความนี้ปรากฏคำนามประสมที่ใช้เรียกฤดูกาล คือคำว่า “ละดูตบาว” (ละดูหนาว)
เกิดจากคำว่า ละดู หมายถึง ส่วนของปีซึ่งแบ่งโดยถือเอาภูมิอากาศเป็นหลัก + คำว่า ทบาว
หมายถึง เย็นจัด, อากาศที่รู้สึกเย็นจัด ดังนั้น ละดูตบาว ช่วงของปีที่มีสภาพอากาศหนาวเย็น
นั่นเอง

จากการวิเคราะห์การใช้คำหมวดสรรพสิ่ง พบว่ามีการใช้คำที่หลากหลายครอบคลุมในส่วน
ที่เกี่ยวข้องกับสรรพสิ่งรอบตัวมนุษย์ทั้งสิ้น ได้แก่ คำที่ใช้เรียกสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งที่
เกี่ยวข้องกับป่าและทรัพยากรในป่า ทรัพยากรทางน้ำและแหล่งน้ำ ทรัพยากรดิน หิน แร่ และ
ทรัพยากรทางอากาศ คำที่ใช้เรียกพืชและสัตว์ ในหมวดมนุษย์กับสรรพสิ่งคือส่วนของสรรพสิ่งที่
เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์อันได้แก่คำที่ใช้เรียกอาหาร เรียกสิ่งก่อสร้างอัน
เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพรวมถึงทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนบันเทิง คำที่ใช้เรียกยานพาหนะ

คำที่ใช้เรียกสี รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์โดยตรง และหมวดเวลาที่กล่าวถึงคำที่ใช้เรียกเวลาซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่กระทำเป็นประจำในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ จนเกิดเป็นคำเรียกเวลาขึ้นมา ทั้งหมดนี้ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าค่านามประสมภาษาลาวที่จัดเก็บรวบรวมจากวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายซีไรต์ลาวนั้นปรากฏในบริบทการใช้ครอบคลุมทุกหมวดหมู่ สามารถนำมาศึกษาสังคมและวัฒนธรรมลาวต่อไปได้ ซึ่งจะนำเสนอในบทต่อไป

บทที่ 6

มองสังคมและวัฒนธรรมลาวผ่านคลังคำนามประสมภาษาลาว

วัฒนธรรมคือลักษณะที่เป็นแบบแผนในการดำรงชีวิตที่พึงปรารถนาที่ถูกสร้างขึ้นมาและถ่ายทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเครื่องมือที่เป็นสัญลักษณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ เช่น โดยผ่านภาษาและศิลปะ จะเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดหรือไม่ชัดเจน มีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ได้ และเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งในฐานะที่เป็นแนวทางสำหรับพฤติกรรมของมนุษย์ วัฒนธรรมจะมีลักษณะพิเศษในแต่ละสังคม ทำให้แต่ละสังคมแตกต่างกัน เนื่องจากมีวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำจำกัดความของวัฒนธรรมว่า หมายถึง “สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกาย, วิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา

อมรา พงศาพิชญ์ (2538) ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้น มิใช่สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ อาจเป็นการประดิษฐ์วัตถุสิ่งของขึ้นใช้หรืออาจเป็นการกำหนดพฤติกรรมหรือความคิดตลอดจนวิธีการหรือระบบการทำงาน

อัญชลี สิงห์น้อย (2549) กล่าวว่า วัฒนธรรมต่าง ๆ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสัญลักษณ์ (symbols) ซึ่งสัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ ภาษา ภาษาถูกจัดว่าเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานที่มนุษย์สร้างขึ้นใช้ร่วมกันในสังคม และเรียนรู้สืบต่อกันมา เป็นสัญลักษณ์แสดงกลุ่มสังคมและในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งได้ไม่ขาดสาย ดังนั้นจึงถือได้ว่า ภาษาคือส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม คำถือเป็นส่วนสำคัญในภาษาที่มีความหมาย คำนามประสมเป็นเสมือนชื่อเรียกสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม ดังเช่นคำนามประสมภาษาลาวที่ใช้เรียกสิ่งต่าง ๆ ในสังคมและวัฒนธรรมลาว ดังนั้นหากจะกล่าวว่า คำนามประสมในภาษาลาวสามารถสะท้อนสภาพสังคมลาวได้นั้นก็คงจะไม่ผิดเพี้ยนจากความเป็นจริง

ผู้ศึกษาได้รวบรวมคำนามประสมภาษาลาวจากวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายซีไรต์ลาว แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ได้ทั้งสิ้น 14 หมวดหมู่ ครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ มนุษย์กับมนุษย์ สรรพสิ่ง มนุษย์กับสรรพสิ่งและเวลา จากการวิเคราะห์คำนามประสม พบว่า คำนามประสมภาษาลาวสามารถสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมลาวได้ ดังนี้

ด้านสังคม

1. สังคมลาวเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศที่มีความหลากหลายด้านกลุ่มชาติพันธุ์ มีชาวต่างชาติทั้งชาวเวียดนาม ฝรั่งเศส ไทย อังกฤษและโดยเฉพาะอเมริกัน เข้าไปอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบค่านามประสมในหมวดคมนุษย์ที่ใช้เรียกคนโดยมีค่านามประสมใช้เรียกชาวต่างชาติ ได้แก่คำว่า **อินต๋วงลาว** (คนต่างชาติ) หมายถึง คนต่างชาติ, **อินฮั่งวิท** (คนอังกฤษ) หมายถึง คนอังกฤษ, **ลาวฮั่งฮ่าว** (ชาวหนั่งฮ่าว) หมายถึง ชาวตะวันตก, **บวงริบฮั่งฮ่าว** (นางฮั่งฮ่าว) หมายถึง หญิงชั้นต่ำชาวตะวันตก, **ແຂກແປກหน้า** (แขกแปลกหน้า) หมายถึง แขกแปลกหน้า (จากบริบทตัวละครใช้เรียกคนต่างชาติ), **ແມ່ฮั่งฮ่าว** (แม่หญิงหนั่งฮ่าว) หมายถึง คำเรียกผู้หญิงชาวตะวันตก, **อินฮั่งฮ่าว** (คนอเมริกา) หมายถึง ชาวอเมริกัน เหล่านี้ล้วนเป็นคำเรียกชาวต่างชาติที่พบจากวรรณกรรมซีไรต์ลาว และอาจเนื่องมาจากภาวะสงครามและกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันเป็นเหตุให้ชาวต่างชาติเข้ามาอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังพบค่านามประสมในหมวดคมนุษย์กับสรรพสิ่งที่ใช้เรียกตำแหน่งอาชีพของชาวต่างชาติ เช่นคำว่า **ທະຫານຝຣັ່ງ** (ทหารฝรั่ง) หมายถึง ทหารฝรั่งเศส, **ບາຍທະຫານໄທ** (นายทหารไทย) หมายถึง นายทหารชาวไทย, **ໂຈນອາກາດອາເມລິກາ** (โจนอากาศอเมริกา) หมายถึง ทหารชาวอเมริกันที่ทำสงครามทิ้งระเบิดทางอากาศในลาว

นอกจากชาวต่างชาติแล้วประชากรภายในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเองก็มีชนเผ่าต่าง ๆ อยู่จำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศ (ศุภชัย สิงห์ยะบุตร และคณะ, ม.ป.ป.) ได้จัดจำแนกชนเผ่าต่าง ๆ ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ ชนเผ่าลาวลุ่ม ชนเผ่าลาวเทิงและชนเผ่าลาวสูง

ลาวลุ่ม เป็นชนเผ่าที่มีมากที่สุดของประเทศ ใช้ภาษาตระกูลไท – ลาว อาศัยอยู่ตามที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงและที่ราบลุ่มแม่น้ำสาขา ตามเมืองต่าง ๆ แทบทุกเมืองรวมถึงเวียงจันทน์ที่เป็นเมืองหลวงของประเทศ หากอาศัยอยู่ในเขตของกลุ่มชนเผ่าอื่นที่อยู่นอกตัวเมืองมักจะเป็นไปเพื่อการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพค้าขายและเป็นเจ้าหน้าที่ของทางการลาว

ลาวเทิง เป็นชนเผ่าที่มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับสองรองจากลาวลุ่ม ชาวลาวเทิงมักอาศัยอยู่ตามพื้นที่ราบสูงและเขตภูเขา ใช้ภาษาตระกูลมอญ – เขมร นับถือผี ดำรงชีวิตด้วยการปลูกข้าวไร่ และการประยุคดีใช้ทรัพยากรในเขตภูเขาเพื่อการยังชีพ เช่น การล่าสัตว์ การรับประทานเนื้อกมันของป่าเป็นอาหาร

ลาวสูง เป็นชนเผ่าที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุดจากทั้งสามกลุ่ม อาศัยอยู่ในเขตที่สูงและมีอากาศเย็น กลุ่มชนเผ่าลาวสูงจะใช้ภาษาตระกูลจีน – ทิเบต

จากการศึกษาคำนามประสม พบว่าสอดคล้องกับข้อความข้างต้น กล่าวคือคำนามประสมในหมวดมนุษย์ประเภทคำนามประสมที่ใช้เรียกคนบ่งบอกว่าประชากรภายในของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีชนเผ่าต่าง ๆ อยู่ดังนี้

1. **ชนเผ่าลาวลุ่ม** ได้แก่คำว่า “**ລາວເມືອງຫລວງ**” (ลาวเมืองหลวง) หมายถึง ชาวเมืองหลวง และคำว่า **ໄທເມືອງ** (ไทเมือง) หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวง บ่งบอกว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวลุ่มตามลักษณะเบื้องต้นที่ระบุไว้ว่า ชาวลาวลุ่มมักอาศัยอยู่ตามตัวเมืองสำคัญต่าง ๆ ของลาว

2. **ชนเผ่าลาวเทิง** ได้แก่คำว่า “**ລູກບ້ານປ່າຂາດອນ**” (ลูกบ้านป่าขาดอน) หมายถึง คนที่อาศัยอยู่ตามป่าบนที่สูง , **ຄົນບ່າຄົນພູ** (คนป่าคนพู่) หมายถึง คนที่อาศัยอยู่ตามป่าเขา ซึ่งตรงกับลักษณะการดำรงชีวิตของชาวลาวเทิงที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ราบสูงและเขตภูเขา

3. **ชนเผ่าลาวสูง** ได้แก่คำว่า “**ລາວສູງ**” (ลาวสูง) อันเป็นชื่อเรียกชนเผ่า นอกจากนี้ยังพบคำนามประสมที่ใช้เรียกประชากรของชนเผ่าลาวสูงตามชื่อของเมืองคือคำว่า “**ໄທຊ່າເໜື**” (ไทซ่าเหนือ) หมายถึง ชาวซ่าเหนือซึ่งเป็นเมืองหนึ่งที่มีชาวลาวสูงอาศัยอยู่นั่นเอง

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จำแนกได้ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มชาวต่างชาติที่เข้าไปด้วยภาวะสงคราม และกลุ่มที่ 2 คือกลุ่มชาติพันธุ์ภายใน

กลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้าไปด้วยภาวะสงคราม เหตุการณ์สงครามในลาวเป็นสงครามระหว่างลาวกับฝรั่งเศส เริ่มต้นเมื่อสยามยกลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้ฝรั่งเศสตามสนธิสัญญาฉบับวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2436 ทำให้ลาวตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสเป็นเวลาถึง 133 ปีกว่าจะได้รับเอกราชใน พ.ศ. 2497 ขณะที่ตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสประชาชนลาวพยายามต่อสู้เพื่อแย่งชิงเอกราชและอิสรภาพโดยตลอด การต่อสู้ดำเนินไปภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2473 ความสำเร็จจนทำให้ฝรั่งเศสเป็นฝ่ายแพ้สงครามใน พ.ศ. 2497 การเป็นฝ่ายชนะสงครามครั้งนั้นไม่ได้ทำให้ลาวกลับสู่ภาวะปกติสุข แต่กลับต้องเผชิญกับอำนาจของสหรัฐอเมริกาประเทศเจ้าอาณานิคมที่เข้าไปในลาวแทนที่ประเทศฝรั่งเศส ลาวตกอยู่ในสภาวะสงครามอีกครั้งหนึ่ง แต่การณ์ครั้งนี้เป็นไปเพื่อการปลดปล่อยประเทศให้เป็นอิสระจากอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2497 และสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2518 ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ถือเป็นสงครามที่ลาวได้รับผลเสียหายมากที่สุด เนื่องจากสหรัฐอเมริกาใช้ยุทธวิธีการโจมตีทางอากาศโดยใช้เครื่องบินทิ้งระเบิดลงที่เวียงจันทน์และลาว ระเบิดที่ถูกทิ้งมีจำนวนมากส่งผลกระทบต่อประชาชนลาวมาจนถึงปัจจุบันเพราะได้รับผลกระทบจากระเบิดดังกล่าวที่ฝังอยู่ที่ดินและบางส่วนยังไม่ถูกเก็บกู้

จากสงครามที่เกิดขึ้นทำให้มีชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวฝรั่งเศสและอเมริกันเข้าไปในลาวจำนวนหนึ่ง ประชาชนลาวมองว่าชาวต่างชาติเหล่านี้เป็นผู้รุกราน นำความอับยศ ความเคียดแค้นมาสู่ลาว ประชาชนลาวแสดงความรักเกลียดชังชาวตะวันตก แสดงออกผ่านคำนามประสมที่ใช้เรียกคนชาวตะวันตก เช่นคำว่า *บวงริบปีบิงวอ* (นางฮีบปีหนึ่งขาว) หมายถึง หญิงชั้นต่ำชาวตะวันตก, *โจบองทาดอวเมวิท* (โจนอากาศอเมริกา) หมายถึง ทหารชาวอเมริกันที่ทำสงครามทิ้งระเบิดทางอากาศในลาว นอกจากนี้ ยังพบคำนามประสมในหมวดมนุษย์กับสรรพสิ่งที่ใช้เป็นอุปสรรคณ์เรียกอาชีพที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เรียกประชาชนและชาติอเมริกา เช่น คำว่า *โจบับุณฉิวิด* (โจนปุ่นชีวิต) แปลว่า โจรปล้นชีวิต , คำว่า *มะทอโจบ* (มหาโจน) แปลว่า มหาโจรล้วนแล้วเป็นคำเรียกทหารชาวอเมริกันโดยอุปสรรคณ์ในเชิงบริภาษทั้งสิ้น

กลุ่มชาติพันธุ์ภายในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ภายในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น พบคำนามประสมที่พบ

แตกต่างจากค่านามประสมที่ใช้เรียกคนชาวต่างชาติ คือค่านามประสมที่ใช้เรียกคนกลุ่มชาติพันธุ์ภายในลาวจะเป็นค่านามประสมที่ประกอบด้วยคำบอกถิ่นที่อยู่หรือชื่อเฉพาะของถิ่นที่อยู่ทั้งสิ้น ได้แก่ คำว่า “สาวเมืองหลวง” (สาวเมืองหลวง) หมายถึง สาวเมืองหลวง, คำว่า ไทเมือง (ไทเมือง) หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวง, คำว่า “ลูกบ้านป่าเขาดอน” (ลูกบ้านป่าเขาดอน) หมายถึง คนที่อาศัยอยู่ตามป่าบนที่สูง, คำว่า ลົບບ່າລົບພູ (คนป่าคนพู่) หมายถึง คนที่อาศัยอยู่ตามป่าเขา, คำว่า “ลาวสูง” (ลาวสูง) หมายถึง คนที่อาศัยอยู่บนที่สูง และคำว่า “ไทชำเหนือ” (ไทชำเหนือ) หมายถึง ชาวชำเหนือซึ่งเป็นเมืองหนึ่งที่มีชาวลาวสูงอาศัยอยู่ จะเห็นว่าค่านามประสมที่ใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์ภายในลาวล้วนระบุถิ่นที่อยู่ทั้งสิ้น ไม่พบคำเรียกโดยอุปลักษณ์เชิงบริภาษเช่นค่านามประสมที่ใช้เรียกคนชาวต่างชาติเลย

2. สังคมลาวเป็นสังคมเกษตรกรรม

สังคมลาวเป็นสังคมเกษตรกรรม การทำเกษตรของลาวเป็นขั้นพื้นฐานขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศเป็นหลัก ยังไม่มีการนำเทคโนโลยีขั้นสูงเข้ามาช่วย ซึ่งการทำเกษตรของลาวจำแนกได้เป็นการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์

2.1 ด้านการเพาะปลูก จากการศึกษาค่านามประสมที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกในลาวจำแนกการเพาะปลูกออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือการทำนาปลูกข้าวและการทำสวนปลูกพืชชนิดอื่น ดังนี้

2.1.1 การทำนาปลูกข้าว พบค่านามประสมที่เกี่ยวข้องสามารถจำแนกเป็นประเภทย่อยได้ดังนี้

2.1.1.1 ชนิดพันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ຈຳ້ວ (เข้าข้าว)

หมายถึง ข้าวเจ้า, ຈຳ້ໜຽວ (เข้าเหนียว) หมายถึง ข้าวเหนียว

2.1.1.2 บริเวณ / แหล่งที่ปลูกข้าว ได้แก่ ທ່ຽງນາ (ทุ่งนา)

หมายถึง ทุ่งนา, ທ່ຽງໄຮ່ (ทุ่งไ้) หมายถึง ทุ่งไร่, ຈຳ້ໄຮ່ (เข้าไ้) หมายถึง ข้าวไร่ ข้าวที่ปลูกบริเวณเชิงเขา, ຈຳ້ຈຳ້ວໄຮ່ (เข้าข้าวไ้) หมายถึง ข้าวเจ้าที่ปลูกในไร่ เชิงเขา

2.1.1.3 อุปกรณ์/ เครื่องมือ ที่เกี่ยวข้องในการทำนา ได้แก่ ทุจฺจຸຮ໌ (เถียงไ้) หมายถึง เถียงตามไ้รຸນາ, ອວາຍເຊັກ (ควายเหล็ก) หมายถึง รถไ้ถນາ, ງ້ອນໄທ (ງ້ອນໄທ) หมายถึง ຄັນໄທ, ວົດໄທ (ລດໄທ) หมายถึง รถໄທ, ວົດໄທເດີນຕາມ (ລດໄທເດີນຕາມ) หมายถึง รถໄທເດີນຕາມ, ອວາຍເຊັກ (ควายเหล็ก) หมายถึง ກວາຍໜຸ່ມ

2.1.1.4 อุปกรณ์/ เครื่องมือ ที่เกี่ยวข้องในการเก็บเกี่ยว ได้แก่ ລົ້ວເຂົ້າ (ເລົ້າເຂົ້າ) หมายถึง ເລົ້າເຂົ້າ, ໂຮງສີ (ໂສງສີ) หมายถึง ໂຮງສີເຂົ້າ, ໂຮງສີເຂົ້າ (ໂສງສີເຂົ້າ) หมายถึง ໂຮງສີເຂົ້າ, ດວງກ່ວ (ดวงเกี่ยว) หมายถึง ເຄີຍເຄີຍເຂົ້າ, ຮ້າວຕ່າວເຂົ້າ (ฮั่นดำเข้า) หมายถึง ຮ້າວຕ່າວເຂົ້າ

2.1.1.5 ฤดูกาล/ ช่วงเวลาในการเพาะปลูก ได้แก่ ລະດູບັກຄຳ (ละดู่ปักคำ) ฤดู่ปักคำ

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นภาพการทำนาปลูกข้าวในลาวได้ว่า การทำนาในลาวมีทั้งการทำนาในที่ลุ่ม และการทำนาไร่บริเวณที่สูงหรือพื้นที่เชิงเขา ข้าวที่ชาวลาวยังปลูกมีทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว การทำนาในที่ลุ่มจะใช้ควายไ้ถนารถไ้หรือควายเหล็กเข้ามาใช้ในการทำนาแล้วด้วย การเก็บเกี่ยวจะใช้แรงงานคนเกี่ยวข้าวโดยใช้อุปกรณ์คือดวงเกี่ยวหรือเคียวในการเกี่ยวเกี่ยวผลผลิต เมื่อเกี่ยวเกี่ยวผลผลิตแล้วจะนำไปเก็บไว้ในเลົ້າເຂົ້າเพื่อทำเป็นข้าวปลูกหรือไม่ก็นำไปแปรรูปโดยการสีที่โรงสีสำหรับบริโภคต่อไป

2.1.2 การทำสวนปลูกพืชชนิดอื่น พบคຳນາມປະສມທີ່เกี่ยวข้อง คือคຳວ່າ ສວນຍາດູດ (สวนยาตุต) หมายถึง ສວນຍາດູບ, ສວນຍາ (สวนยา) หมายถึง ສວນຍາດູບ, ຫງວນຜັກ (หนานผัก) หมายถึง ແປລຸງຜັກ, ສວນບ່າວ (สวนปาน) หมายถึง ສວນປານ, ສວນຫມາກຈອງ (สวนหมากจອງ) หมายถึง ສວນລູກແພຣ໌, ສວນອ້ອຍ (สวนอ้อย) หมายถึง ສວນອ້ອຍ จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นภาพการทำสวนปลูกพืชในลาวได้ว่า พืชที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นพืชไร่ ชนิดพันธุ์พืชไม่มีความหลากหลาย บริเวณที่ทำการเพาะปลูกไม่ได้ระบุว่าเป็นขนาดเล็กหรือใหญ่ หากพิจารณาจากชนิดพันธุ์พืชที่ปลูกแล้วล้วนเป็นพืชที่ใช้น้ำน้อย ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าการชลประทานในลาวยังไม่มีหรือยังไม่ดีพอนั่นเอง

2.2 ด้านการเลี้ยงสัตว์ พบค่านามประสมที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

คาวยคฤก (คาวยเถิก) หมายถึง คาวยหนุ่ม, วัจคฤก (จัวเถิก) หมายถึง วัจหนุ่ม, ฆมาพวน (หมาพวน) หมายถึง หมาพราน (สุนัขที่มีไว้ล่าสัตว์), ฆมุคอบ (หมุคอบ) หมายถึง หมุคอบ, โตคฺมว (โตคฺมว) หมายถึง แมว, ไรคอบ (ไคคอบ) หมายถึง ไคคอบ, ไรคฺบ (ไคเปิด) หมายถึง ไคเปิด, ไรคฺม (ไคแม่) หมายถึง แม่ไค, ไรโวก (ไคโวก) หมายถึง ไคตัวผู้ จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นภาพการเลี้ยงสัตว์ในลาวได้ว่าเป็นการเลี้ยงสัตว์แบบพื้นบ้าน ยังไม่เป็นไปในรูปแบบอุตสาหกรรมเพื่อจำหน่าย หากพิจารณาจากชนิดพันธุ์สัตว์ที่เลี้ยงก็จะทราบได้ถึงวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงคือสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อใช้งาน ได้แก่ วัจหนุ่ม, คาวยหนุ่ม สัตว์เลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหาร ได้แก่ หมุ ไค เปิด นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อวัตถุประสงค์อื่นอีกด้วย เช่น หมาพราน เลี้ยงไว้เพื่อออกล่าสัตว์ และโตคฺมว ที่เลี้ยงไว้เพื่อความเพลิดเพลิน

3. สังคมลาวเป็นสังคมที่ผูกพันกับธรรมชาติ ชาวลาวมีการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องผสานไปกับการพึ่งพิงธรรมชาติทั้งด้านอาหารการกิน ยารักษาโรค และอื่น ๆ ดังนี้

3.1 ด้านอาหารการกิน พบว่ามีวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหารของลาวจำนวนมากมาจากธรรมชาติ ดังนี้

3.1.1 เนื้อสัตว์ พบค่านามประสมที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1.1.1 ค่านามประสมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ที่สามารถนำมารับประทานเป็นอาหารได้ ดังนี้ รัคบ่า (สัดป่า) หมายถึง สัตว์ป่า, ฆมุบ่า (หมุป่า) หมายถึง หมุป่า, ไรคฺว (ไคขาว) หมายถึง ไคฟ้า, ฆจาว (ปาขาว) หมายถึง ปลาขาว, ฆล่ (ปาค่อ) หมายถึง ปลาช่อน, ฆจุก (ปาคูก) หมายถึง ปลาจุก, ฆจ้ง (ปาแข็ง) หมายถึง ปลาหมอ

3.1.1.2 ค่านามประสมที่ใช้เรียกอาหารที่ประกอบจากเนื้อสัตว์ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ได้แก่ ฆจวง (แกงปลา) หมายถึง แกงปลา, ฆจวั้ง (แจ่วปลิง) หมายถึง แจ่วปลิง, ฆจวง (ปลิงกบ) หมายถึง กบย่าง, ฆจวง (ปลิงนก) หมายถึง นกย่าง, ฆจวง (ต้มไค) หมายถึง ต้มยำไค เป็นต้น

3.1.1.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกอุปกรณ์ในการดักจับสัตว์

คือ ถับจับ (คันเบ็ด) หมายถึง คันเบ็ด, ฎุมัฎกษะธอก (ฎุมัฎกษะธอก) หมายถึง สุ่มดักกระรอก, ดอฎจับ (ดวมเบ็ด) หมายถึง เบ็ดตกปลา

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าสังคมลาวเป็นสังคมที่มีความผูกพันกับธรรมชาติจากการแสวงหาอาหารประเภทเนื้อสัตว์จากแม่น้ำ ลำคลอง บวก หนองและป่าเขาที่เป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและยังคงมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก ทราบได้จากการที่ป่าไม้ยังมีสัตว์อยู่นั่นเอง

3.1.2 พืชผักผลไม้ พบคำนามประสมที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1.2.1 คำที่ใช้เรียกอาหารจำพวกพืชผักและผลไม้ ดังนี้ ยอด (ยอดผักกูด) หมายถึง ยอดผักกูด, ยอดชวาวฮี (ยอดหมากอี) หมายถึง ยอดผักทอง, ฆังชวอ (หน่อหาว) หมายถึง หน่อหาว, ฆังไม้ (หน่อไม้) หมายถึง หน่อไม้, ฆวมวทวอ (หมากกล้วย) หมายถึง ผลกล้วย, ฆวมวทวอ (หมากขามป้อม) หมายถึง มะขามป้อม, ฆวมวทวอ (หมากม่วงป่า) หมายถึง มะม่วงป่า

3.1.2.2 คำที่ใช้เรียกอาหารที่ประกอบจากพืชผักตามธรรมชาติ ได้แก่ ฆังไม้ (หน่อไม้เผา) หมายถึง หน่อไม้เผา, ฆังไม้ (เผือกมันหนึ่ง) หมายถึง เผือกมันหนึ่ง, ฆังไม้ (แกงหน่อไม้) หมายถึง แกงหน่อไม้

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าสังคมลาวเป็นสังคมที่มีความผูกพันกับธรรมชาติจากการแสวงหาอาหารประเภทพืชผักจากป่าเขาที่เป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่อยู่รายล้อมรอบตัวและอุดมสมบูรณ์อยู่มากนั่นเอง

3.2 ด้านยารักษาโรค พบว่ามีคำนามประสมที่เกี่ยวข้อง คือ ฆังยารากไม้ (หัวยารากไม้) หมายถึง หัวยารากไม้, ฆังยารากไม้ (เหง้าไม้) หมายถึง รากไม้ที่ใช้ทำยา, ฆังยารากไม้ (เคื่อเขาไก่) หมายถึง เคื่อไม้ชนิดหนึ่งใช้เป็นยาสมุนไพร จากคำนามประสมที่พบทำให้ทราบว่าสังคมลาวมีการนำส่วนต่าง ๆ ของพืชในป่าอันถือเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติมาใช้เป็นยารักษา

โรคซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคมลาวมีความผูกพันใกล้ชิดกับธรรมชาติเป็นอย่างมากเพราะหนึ่งในปัจจัยสี่ของมนุษย์นั้นก็ยังสามารถหาได้จากแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาตินั่นเอง

3.3 ด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน พบคำนามประสมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.3.1 ประเภทเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ได้แก่ ทมอวอวโบลวน (หมวกโบลวน) หมายถึง หมวกที่สานจากโบลวน, ຄື້ອແຜ່ຢາຍ (เสื้อแพ่ฝ้าย) หมายถึง เสื้อที่ทอจากฝ้าย

3.3.2 ประเภทที่อยู่อาศัย ได้แก่ ຜາໄມ້ເຮືອ (ฝาไม้เฮ้อ) หมายถึง ฝ้านบ้าน ทำจากไม้ชนิดไม่มีราคา ไม้คันทน, ໄມ້ກອນ (ไม้กอน) หมายถึง กลอนประตูหรือหน้าต่างทำจากไม้, ໄມ້ມຸງຫວັງຄາເຮືອນ (ไม้มุงหลังคาเฮือน) หมายถึง ไม้ที่มุงเป็นหลังคาบ้าน

3.3.3 ประเภทเครื่องมือเครื่องใช้อื่น ๆ เช่น คำที่ใช้เรียกอุปกรณ์ให้แสงสว่าง ได้แก่ ກະບອງນ້ຳມັນຍາງ (กะบองน้ำมันยาง) หมายถึง กระบองไฟสำหรับให้แสงสว่างทำจากน้ำมันของต้นยาง เครื่องเรือน ได้แก่ ຕັ້ງຫວາຍ (ตั้งหวาย) หมายถึง ตั้งสำหรับนั่งทำมาจากหวาย อุปกรณ์สำหรับการลงโทษ ອາວຸ ດ ໄດ້ແກ່ ຄຸ່ສັຫວາຍ (แส้หวาย) หมายถึง ไม้แส้ทำจากหวาย, ຄຸ່ສັໂຄວງົວ (แส้โควงัว) หมายถึง ไม้แส้ทำจากต้นโควงัว, ໄມ້ແສ້ຫວາຍຫງາງຫນູ (ไม้แส้หวายหางหนู) หมายถึง ไม้แส้หวายหางหนู

นอกจากนี้ยังพบคำนามประสมในหมวดสรรพสิ่ง ประเภทคำเรียกชื่อ ที่เป็นสิ่งยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าสังคมลาวมีความผูกพันกับธรรมชาติอย่างยิ่ง พิจารณาจากคำนามประสมที่ใช้เรียกชื่อที่มีดังต่อไปนี้คือ “ສີດອກສະມັງ” (สีดอกสะม้ง), “ສີຫມາກລໍ້” (สีตะคร้อ), “ສີແດງເລືອດນົກ” (สีแดงเลือดนก), “ສີແດງໄຂ່ກາ” (สีไข่กา), “ສີໃບກ້ວຍອ່ອນ” (สีใบกล้วยอ่อน), “ສີໃບຕອງກ້ວຍແກ່” (สีใบตองกล้วยแก่) และ “ສີໃບໄມ້” (สีใบไม้) จากการสังเกตคำเรียกชื่อเหล่านี้ล้วนเป็นคำเรียกชื่อโดยเปรียบเทียบกับสรรพสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติทั้งสิ้น เช่นการเปรียบกับส่วนต่าง ๆ ของพืชและสัตว์

จากคำนามประสมที่พบทำให้ทราบได้ว่าประชาชนลาวมีการนำส่วนของพืชและสัตว์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาใช้ทำเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งที่เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ได้แก่ ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า อาหาร และยารักษาโรคหรือ

กระทั่งเครื่องใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำเป็นประจำในชีวิตประจำ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นได้ว่าสังคmlาวมีความผูกพันกับธรรมชาติเป็นอย่างดี

4. สังคmlาวเป็นสังคmlที่มีควมขัดแย้ง เนื่องจากพบค่านามประสมที่เกี่ยวข้องกับการสงครามและอาวุธเป็นจำนวนมาก ดังนี้

4.1 ค่านามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแบบในการสงคราม ตัวอย่างเช่น “เล็องลุดทะชาน” (ชุดเครื่องแบบทหาร) และ “เล็องทะชาน” (เครื่องแบบทหาร)

4.2 ค่านามประสมที่ใช้เรียกสถานที่และสิ่งปลูกสร้างที่ใช้ในการสงคราม ตัวอย่างเช่น “สะท่มละลุม” (สมรภูมิ), “สะชามริบแนวอช่า” (สนามรบแนวหน้า) และ “บับริบ” (สนามรบ)

4.3 ค่านามประสมที่ใช้เรียกพาหนะที่ใช้ในการสงคราม ตัวอย่างเช่น “อินสองใบมัด” (เครื่องบินสองใบพัด), “อินยุดทะสวด B 52” (เครื่องบินยุทธศาสตร์ B 52), “อินเอวิกับคต” (เครื่องบินเฮลิคอปเตอร์), “วัดจิบ” (รถจี๊ป) และ “วัดซุ่มเกาะ” (รถหุ้มเกราะ)

4.4 ค่านามประสมที่ใช้เรียกอาวุธปืนที่ใช้ในการสงคราม ตัวอย่างเช่น “บับ M.16” (ปืน M.16), “บับทวิน” (ปืนกล), “บับลวกจอย” (ปืนลูกซอง), “บับอากา” (ปืนอากาศ) และ “บับไทย” (ปืนใหญ่)

4.5 ค่านามประสมที่ใช้เรียกอาวุธอื่น ๆ ที่ใช้ในการสงคราม ตัวอย่างเช่น “ลวกโวลคัต” (ลูกระเบิด), “ลวกบับ” (ลูกระเบิด) และ “ลวกคตทมิ” (ลูกระเบิดมือ)

4.6 ค่านามประสมที่ใช้เรียกทหารและกองกำลังในการสงคราม ตัวอย่างเช่น “ทะชานนอวเล็องคตบ” (ทหารนอกเครื่องแบบ), “ทะชานอวเล็องคตบ” (ทหารผ่านศึก) และ “ทะชานลัดทะชาน” (ทหารฝ่ายรัฐบาล)

จากค่านามประสมที่พบข้างต้นทำให้เห็นภาพสังคmlลาวได้ว่า เป็นสังคmlที่มีควมขัดแย้งและเคยผ่านการทำสงครามมาก่อน อีกทั้งค่านามประสมที่พบดังต่อไปนี้ คือคำว่า ลอวโจนบับลิวิด (พวกโจนบับลิวิด) หมายถึง พวกโจนปล้นชีวิต, ะลวกอวอช่า (กะลวกผู้สูกษาน)

หมายถึง กระจกผู้รุกรานจากบริบทหมายถึงชาวอเมริกัน, ฆอนฉี (ขอนแก่น) หมายถึง ซากศพ, ยาวน้ำตา (ยาคน้ำตา) หยาดน้ำตา, ยาวฉือฉือ (ยาคเลือด) หมายถึง หยาดเลือด, ฆุมฉือฉือ (ชุมผึ้งสบ) หมายถึง หลุมผึ้งศพ, ฆุมฆวมวคคตว (ชุมหมากแตก) หมายถึง หลุมระเบิด, ฆ้อง ฆ้องฆวมว (ห้องทอลละมาน) หมายถึง ห้องสำหรับทรมานนักโทษ คำนามประสมเหล่านี้ทำให้เห็นภาพสังคมลาวได้ว่าเป็นสังคมที่ได้รับผลร้ายจากสงคราม เป็นสังคมที่ผ่านการสูญเสีย เจ็บปวดและทรมานอย่างยิ่งยวดจากสงครามที่เกิดขึ้น

ด้านวัฒนธรรม

1. ศาสนาและความเชื่อในสังคมลาว พบคำนามประสมที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1.1 คำนามประสมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ หลักธรรม และความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ ดังนี้ ฆะฉือฉือ (พะพิช) หมายถึง พระสงฆ์, ฆะฉะฆะฆะ (สาสะหนาพุทธ) หมายถึง ศาสนาพุทธ, ฆะฉือฉือฉือ (จำญุมพิบาน) หมายถึง ยมบาล, ฆะฉะฆะ (ฆาดหน้า) หมายถึง ชาติหน้า, ฆะฉะฆะฉะ (นางเทวดา) หมายถึง นางเทวดา, ฆะฉะฆะ (บาบกำ) หมายถึง บาปกรรม, ฆะฉะฆะฉะ (บาบบุญคุณโทษ) หมายถึง บาปบุญคุณโทษ, ฆะฉะฆะ (บุญพะเหวด) หมายถึง บุญพะเหวด, ฆะฉะฆะ (บุญวาสะหนา) หมายถึง บุญวาสนา, ฆะฉะฆะ (บุญแจกเข้า) การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย, ฆะฉะฆะ (บุญใหญ่) หมายถึง การทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา, ฆะฉะฆะ (บุญกุศล) บุญกุศล, ฆะฉะฆะ (พะพุททะฮูป) หมายถึง พระพุทธรูป

1.2 คำนามประสมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาคริสต์ หลักธรรม และความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนาคริสต์ ดังนี้ ฆะฉะฆะ (สาสะหนาเยชู) หมายถึง ศาสนาคริสต์, ฆะฉะฆะ (บุญปางใหญ่ Christmas) หมายถึง เทศกาลคริสต์มาส

1.3 คำนามประสมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องโชคลาง ได้แก่ ฆะฉะฆะ (โชกฆวมว) หมายถึง โชคดี, ฆะฉะฆะ (กลางวัน) หมายถึง ลางดี, ฆะฉะฆะ (โชกฆะฆะ) หมายถึง โชควาสนา, ฆะฉะฆะ (เคาะฮ้าย) หมายถึง เกราะห้ร้าย, ฆะฉะฆะ (ลี้กฆะฆะ) หมายถึง ฤกษ์งามยามดี

อาจกล่าวได้ว่าเมื่อตายแล้วก็ต้องย้ายไปอยู่ในอีกเมืองหนึ่งหรืออีกโลกหนึ่งที่จำเพาะสำหรับคนที่ตายแล้วเท่านั้น

2. วัฒนธรรมการกินในสังคมลาว พบคำนามประสมที่เกี่ยวข้องกับอาหารและการกิน ดังนี้

2.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาหารประเภทเครื่องจิ้ม อาหารที่มีน้ำน้อย ดังนี้
 กล้วย (กล้วยไข่) หมายถึง กล้วยไข่, กล้วยคั่ว (ขึ้นแห้งจี้) หมายถึง เนื้อสัตว์แห้งย่าง, กล้วยคั่ว (ชุปหมากปี) หมายถึง ชุปขนุน, กล้วยคั่ว (ปลาแห้งปลาปิ้ง) หมายถึง ปลาแห้งปลาปิ้ง, กล้วยคั่ว (ปลาปิ้งทาเกลือ) หมายถึง ปลาปิ้งทาเกลือ, กล้วยคั่ว (ปิ้งนก) หมายถึง นกย่าง, กล้วยคั่ว (ปิ้งกบ) หมายถึง กบย่าง, กล้วยคั่ว (ปิ้งไก่) หมายถึง ไก่ย่าง, กล้วยคั่ว (หนังควายแห้ง) หมายถึง หนังควายแห้ง, กล้วยคั่ว (หน่อไม้เผา) หมายถึง หน่อไม้เผา, กล้วยคั่ว (เข้าจี้) หมายถึง ขนมห้างแบบฝรั่งเศส, กล้วยคั่ว (เข้าสวาย) หมายถึง ข้าวสวาย, กล้วยคั่ว (เข้าเป็ยก) หมายถึง ฝ่อ, กล้วยคั่ว (เข้าเหนียว) หมายถึง ข้าวเหนียว, กล้วยคั่ว (เข้าแป้ง) ข้าวเจ้า, กล้วยคั่ว (แจ่วปลาแดก) หมายถึง แจ่วปลาแดก, กล้วยคั่ว (แจ่วปิ้งปลา) แจ่วปลาแห้ง, กล้วยคั่ว (แจ่วหมากเผ็ดคิบ) หมายถึง แจ่วพริกสด, กล้วยคั่ว (ผักกาดส้ม) หมายถึง ผักกาดคอง, กล้วยคั่ว (สาเลีเผา) ข้าวโพคเผา

2.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกอาหารประเภทต้ม แกง อาหารที่มีน้ำมาก ได้แก่
 กล้วยคั่ว (ต้มส้ม) หมายถึง ต้มส้ม อาหารประเภทต้มที่มีรสเปรี้ยว, กล้วยคั่ว (ต้มปลาขาว) หมายถึง ต้มปลาขาว, กล้วยคั่ว (ต้มไก่) หมายถึง ต้มไก่

2.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องปรุงรส ได้แก่ กล้วยคั่ว (ก้อนเกลือ) หมายถึง ก้อนเกลือ, กล้วยคั่ว (น้ำตาน) หมายถึง น้ำตาล, กล้วยคั่ว (แป้งนัว) หมายถึง ผงชูรส

2.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกเวลากินอาหาร มีอาหาร ได้แก่ กล้วยคั่ว (อาหารงาย) หมายถึง อาหารเช้า, กล้วยคั่ว (อาหารแลง) หมายถึง อาหารเย็น

2.5 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องดื่มและส่วนผสม ได้แก่ กล้วยคั่ว (ก้อนน้ำแข็ง) หมายถึง ก้อนน้ำแข็ง, กล้วยคั่ว (กาแฟร้อน) หมายถึง กาแฟร้อน, กล้วยคั่ว (กล้วยคั่ว) หมายถึง กล้วยคั่ว

(น้ำนม) หมายถึง น้ำนม, ບໍ່ທມກວ້ວ (น้ำหมากพร้าว) หมายถึง น้ำมะพร้าว, ບໍ່ທມກວໍ້ (น้ำหมากไม้) หมายถึง น้ำผลไม้, ບອລວອ (เบียร์ลาว) หมายถึง เบียร์ลาว, ເຫລົ້າວິດສະກີ (เหล้าวิดสะกี้) หมายถึง เหล้าวิดสะกี้, ເຫລົ້າວັດ (เหล้าเห็ด) หมายถึง เหล้าเห็ด, ເຫລົ້າວັດສີຂາວ (เหล้าเห็ดสีขาว) หมายถึง เหล้าเห็ดสีขาว, ເຫລົ້າວັງ (เหล้าเลี้ยง) หมายถึง เหล้าเช่น

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นภาพวัฒนธรรมการกินอาหารของลาวคือ คนในวัฒนธรรมลาวกินอาหารส่วนใหญ่เป็นอาหารจำพวกเครื่องจิ้มได้แก่ แจ่ว ป่น ที่มีรสจัดสาเหตุที่อาหารส่วนใหญ่เป็นเครื่องจิ้มรสจัดนั้นเป็นเพราะคนลาวรับประทานข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก วิธีรับประทานข้าวเหนียวจะต้องปั้นด้วยมือแล้วจิ้มลงไปไปกับข้าว ดังนั้นกับข้าวจึงต้องแห้งเพื่อให้ติดกับข้าวเหนียวที่จิ้มลงไป นอกจากอาหารจำพวกเครื่องจิ้มแล้วยังพบค่านามประสมที่ใช้เรียกอาหารที่มีน้ำน้อยจำพวกเนื้อสัตว์ย่าง เช่น ปลาย่าง กบย่าง นกย่าง อาจย่างโดยทาเกลือและรับประทานทันทีหรือย่างแล้วนำมาทำเป็นป่นอีกทีก็ได้ สำหรับอาหารจำพวกที่มีน้ำมากนั้น พบว่าเป็นจำพวกต้มส้มที่มีรสชาติเปรี้ยวนำ ใส่เนื้อสัตว์เป็นส่วนประกอบหลัก ส่วนเครื่องปรุงรสอาหารพบไม่มากมีเพียง ผงชูรส เกลือ น้ำตาล เท่านั้น ข้อมูลเหล่านี้ทำให้เห็นภาพอาหารของลาวว่าเป็นอาหารสด หาได้จากธรรมชาติ เมื่อหาได้แล้วก็นำมาปรุงทันที วิธีการปรุงอาหารก็ง่ายไม่ซับซ้อน ไม่ต้องใช้อุปกรณ์จำนวนมาก มีเพียงเตาไฟและหม้อก็สามารถประกอบอาหารได้แล้ว จากการสังเกตไม่พบค่านามประสมที่ใช้เรียกอาหารประเภททอด สันนิษฐานว่าอาหารประเภททอดไม่ปรากฏหรือไม่เป็นที่นิยมรับประทานอาหารในวัฒนธรรมการกินของคนลาว จุดที่น่าสนใจจากค่านามประสมที่พบคือคำว่า “ข้าวจี่” หมายถึง อาหารที่ประกอบจากขนมปังฝรั่งเศสใส่ไส้แบบลาว และ “ข้าวเปียก” หมายถึง ผอแบบเวียดนาม นั้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมการกินของลาวไม่ได้จำกัดเฉพาะอาหารลาว แต่ยังรับเอาวัฒนธรรมของชาติอื่นได้แก่ฝรั่งเศสและเวียดนามมาผสมรวมอยู่ด้วย ส่วนวัฒนธรรมการดื่ม จากค่านามประสมที่พบทำให้เห็นว่าสังคมลาวนิยมดื่มเหล้าเพราะพบคำที่ใช้เรียกเหล้าค่อนข้างมาก เหล้าที่ดื่มส่วนใหญ่เป็นประเภทเหล้าขาว ที่ต้ม กลั่นหรือผลิตขึ้นมาเอง ทั้งนี้เป็นเพราะค่านามประสมที่ใช้เรียกเหล้าล้วนระบุลักษณะหรือวิธีการผลิตเหล้าแต่ไม่มีการระบุชื่อบริษัทที่ผลิตหรือชื่อทางการค้าของเหล้าเลย เหล้าในวัฒนธรรมลาวมีความสำคัญคือนอกจากจะเป็นเครื่องดื่มแล้ว จากค่านามประสมที่พบยังระบุว่า เหล้าเป็นส่วนประกอบสำคัญในการทำพิธีเช่นไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์อีกด้วย

3. วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย

3.1 คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องประดับ ได้แก่ ส้อยคอตอง (ส้อยคอตอง) หมายถึง สร้อยคอตอง, สายแอว (สายแอว) หมายถึง เข็มขัด, แวนตา (แวนตา) หมายถึง แวนตา, ตุ่มหู (ตุ่มหู) หมายถึง ตุ่มหู

3.2 คำนามประสมที่ใช้เรียกชิ้น ได้แก่ สิ้นคตัม (สิ้นคตัม) หมายถึง ผ้าชิ้นลาย สิ้นคตัม (สิ้นคตัม) หมายถึง ผ้าชิ้น, สิ้นคตัม (สิ้นคตัม) หมายถึง ผ้าชิ้นลาย, สิ้นคตัม (สิ้นคตัม) หมายถึง ผ้าชิ้นลายตามุก,

3.3 คำนามประสมที่ใช้เรียกผ้าขาวม้า ได้แก่ สิ้นคตัม (สิ้นคตัม) หมายถึง ผ้าขาวม้า, สิ้นคตัม (สิ้นคตัม) หมายถึง ผ้าขาวม้า, สิ้นคตัม (สิ้นคตัม) หมายถึง ผ้าขาวม้า

3.4 คำนามประสมที่ใช้เรียกหมวก ได้แก่ หมวกขาว (หมวกขาว) หมวกขาว, หมวกขาว (หมวกขาว) หมายถึง หมวกเบเรต์, หมวกขาว (หมวกขาว) หมายถึง หมวกเบเรต์, หมวกขาว (หมวกขาว) หมายถึง หมวกเบเรต์แดง, หมวกขาว (หมวกขาว) หมายถึง หมวกเบเรต์แดง, หมวกขาว (หมวกขาว) หมายถึง หมวกเบเรต์แดง, หมวกขาว (หมวกขาว) หมายถึง หมวกเบเรต์แดง, หมวกขาว (หมวกขาว) หมายถึง หมวกเบเรต์แดง

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นภาพวัฒนธรรมการแต่งกายในสังคมลาวคือ คนในสังคมลาวมีการแต่งกายที่เรียบง่าย ไม่นิยมเครื่องประดับหรูหราเพราะพบคำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องประดับจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับคำเรียกเครื่องแต่งกายประเภทอื่น อีกทั้งยังเป็นคำเรียกแบบรวมโดยไม่มีการระบุลักษณะ สี หรือลงรายละเอียดของเครื่องประดับ สำหรับเครื่องนุ่งห่มของคนในสังคมลาวนิยมนุ่งซิ่นเนื่องจากพบคำนามประสมที่ใช้เรียกซิ่นจำนวนมากและมีการระบุลายสี และวัตถุดิบของซิ่นไว้อย่างละเอียดอีกด้วยจึงคาดว่าน่าจะเป็นที่นิยมใช้สวมใส่กันอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้แล้วยังพบคำนามประสมที่ใช้เรียกหมวกชนิดต่าง ๆ อีกจำนวนมาก คาดว่าคนในสังคมลาวนิยมสวมหมวกกันเป็นเรื่องปกติที่พบเห็นได้โดยทั่วไป และคำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายที่พบเป็นจำนวนมากอีกประเภทหนึ่งคือคำนามประสมที่ใช้เรียกผ้าขาวม้า นั้นย่อมแสดงว่าในสังคมลาวนิยมใช้ประโยชน์จากผ้าขาวม้าอย่างแพร่หลาย ทั้งนุ่งและใช้ประโยชน์

ด้านอื่น ๆ เพราะปรากฏค่านามประสมที่ใช้เรียกผ้าขาวม้าโดยมีคำนำหน้าว่าชั้น หรือบางครั้งก็ปรากฏในรูปของ ผ้าขาวม้า โดยเฉพาะเท่านั้น และจากบริบทในเรื่องสั้นและวรรณกรรมซีไรต์ ลาวก็ยังพบอีกว่ามีการใช้ประโยชน์จากผ้าขาวม้าในรูปแบบอื่นที่นอกจากนุ่ง คือนำมาพาดบ่านำมาพาดเหนือ ใช้แทนผ้าเช็ดหน้า หรือใช้สำหรับผลัดผ้าเมื่อจะอาบน้ำเป็นต้น

4. วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัย

4.1 ค่านามประสมที่ใช้เรียกลักษณะการตั้งสิ่งก่อสร้างสำหรับอยู่อาศัย ได้แก่ ทົວບ້ານ (หัวบ้าน) หมายถึง หัวบ้าน, ຫົວບ້ານ (หน้าบ้าน) หมายถึง หน้าบ้าน, ອຸ້ມບ້ານ (คุ้มบ้าน) หมายถึง หมู่บ้าน

4.2 ค่านามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้างสำหรับอยู่อาศัย ได้แก่ ຕູບຫມາແຫງນ (ตุบหมาแหงน) หมายถึง กระท่อมหมาแหงน, ຖຽງໄຮ່ (เถียงไฮ้) หมายถึง เถียงไร่, ເຮືອນຕົກ (เฮือนตึก) หมายถึง เรือนตึก, ເຮືອນຕູບຕົວເພິ່ນ (เฮือนตุบติดพื้น) หมายถึง เรือนตุบติดพื้น, ເຮືອນແປ້ນ (เฮือนแป้น) หมายถึง เรือนแป้น, ເຮືອນໝູ່ (เฮือนหมู่) หมายถึง เรือนหมู่

4.3 ค่านามประสมที่ใช้เรียกส่วนประกอบของที่อยู่อาศัย ได้แก่ ກົກເສົາ (กกเสา) หมายถึง ต้นเสา, ຂັ້ນໄດເຮືອນ (ขั้นไคเฮือน) หมายถึง บันไคบ้าน, ປະຕູສ້ວມ (ประตูส้วม) หมายถึง ประตูห้อง, ປະຕູເຮືອນ (ประตูเฮือน) หมายถึง ประตูเรือน, ຝາຕູບ (ฝาตุบ) หมายถึง ฝากระท่อม, ລະເບິງຫ້ອງ (ละเปียงห้อง) หมายถึง ระเบียบห้อง, ລະບຽງເຮືອນ (ละบຽງเฮือน) หมายถึง ระเบียบเรือน, ເຮືອນຊານ (เฮือนชาน) หมายถึง เรือนชาน, ໄມ້ມຸງຫລັງຄາເຮືອນ (ไม้มุงหลังคาเฮือน) หมายถึง ไม้มุงหลังคาเรือน

4.4 ค่านามประสมที่ใช้เรียกส่วนพื้นที่ที่แบ่งออกสำหรับใช้สอยภายในของที่อยู่อาศัย ได้แก่ ສ້ວມນອນ (ส้วมนอน) หมายถึง ห้องนอน, ຫ້ອງຄົວ (ห้องคิ้ว) หมายถึง ห้องครัว, ຫ້ອງເຮືອນເຮືອ (ห้องเฮือนเฮีย) หมายถึง ห้องเรือนชาน, ເຮືອນຄົວ (เฮือนคิ้ว) หมายถึง เรือนครัว

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นภาพวัฒนธรรมการสร้างที่อยู่อาศัยของลาวได้ว่า ที่อยู่อาศัยของลาวมีหลากหลายรูปแบบ จำแนกได้เป็นที่อยู่อาศัยแบบถาวร เช่น เรือนตึก เรือนแป้น เรือนตุบ

และที่อยู่อาศัยลักษณะชั่วคราวอันได้แก่ เกียงนา เป็นต้น ที่อยู่อาศัยแบบถาวรจะสร้างขึ้นเพื่ออยู่รวมกันเป็นกลุ่มเรียกว่า คุ่มบ้าน หรือ หมู่บ้าน การที่อยู่อาศัยของลาวมีหลากหลายรูปแบบทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพภูมิประเทศบริเวณโดยรอบที่สร้างที่อยู่อาศัยนั้นเพราะจากข้อมูลค่านามประสมที่ใช้เรียกคนจากเมืองต้น ทำให้ทราบว่าลาวมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทั้งลาวสูง ลาวเทิงและลาวลุ่ม ชาติพันธุ์ลาวสูงและลาวเทิงมักอาศัยอยู่ตามพื้นที่สูงอันแวดล้อมไปด้วยป่าเขาลำเนาไพร ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวลุ่มมักอาศัยตามลุ่มแม่น้ำและเมืองใหญ่เป็นสำคัญ การที่สภาพแวดล้อมต่างกันย่อมหมายถึงสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่ต่างกันด้วย ดังนั้นสภาพบ้านเรือนที่สร้างย่อมต้องแตกต่างกันเพื่อตอบสนองการใช้งานให้เหมาะสมที่สุด และจากการพิจารณาค่านามประสมที่ใช้เรียกส่วนประกอบของที่อยู่อาศัยทำให้ทราบว่าบ้านเรือนที่สร้างขึ้นนั้นสร้างขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่หาได้จากธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ มีการแบ่งพื้นที่เฉพาะสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เรือนครัว ส้วมนอน เป็นต้น

ค่านิยมในสังคมลาว

1. ค่านิยมด้านการศึกษา พบค่านามประสมที่ใช้เรียกสถานศึกษา ระดับการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้ **อาอาวนโรงเรียน** (อาคานโรงเรียน) หมายถึง อาคารโรงเรียน, **โรงเรียนสว่าง** (โรงเรียนสว่าง) หมายถึง โรงเรียนสร้างครู, **โรงเรียนบวช** (โรงเรียนบวช) หมายถึง โรงเรียนนายทหาร, **โรงเรียนประถม** (โรงเรียนประถม) หมายถึง โรงเรียนประถม, **โรงเรียนมัธยม** (โรงเรียนมัธยม) หมายถึง โรงเรียนมัธยม, **โรงเรียนวิจิตร** (โรงเรียนวิจิตร) หมายถึง โรงเรียนวิจิตรกรรม, **โรงเรียนวิชา** (โรงเรียนวิชา) หมายถึง โรงเรียนวิชาชั้นสูง, **บ้านครู** (บ้านครู) หมายถึง ครู, **บ่าวครู** (บ่าวครู) หมายถึง ครูหนุ่ม, **บ่าวครู** (บ่าวครู) หมายถึง ครูหนุ่ม

จากข้อมูลค่านามประสม พบคำที่ใช้เรียกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำนวนมาก การศึกษาในลาวนั้นมีการแบ่งตามระดับชั้นการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาขั้นกลาง และการศึกษาขั้นสูง

การศึกษาขั้นพื้นฐานในสังคมลาวจะจัดให้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา การศึกษาขั้นกลางจะเรียนที่โรงเรียนมัธยม การศึกษาขั้นกลางนี้จัดให้มีการเรียนเฉพาะทางได้แก่ โรงเรียนสร้าง

ครู, โรงเรียนนายทหาร, โรงเรียนจิตรกรรม ส่วนการศึกษาชั้นสูงที่พบจะเรียนที่โรงเรียนวิชาชีพชั้นสูง จากค่านามประสมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่พบเป็นจำนวนมากเมื่อพิจารณาจากตัวบทวรรณกรรมร่วมด้วยจะพบว่าวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลซีไรต์มีการกล่าวถึงการศึกษาในลาวอยู่แทบทั้งสิ้น โดยบทบาทของตัวละคร ผ่านการบรรยายฉาก เป็นต้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าทางการลาวต้องการที่จะส่งเสริมค่านิยมด้านการศึกษาให้เกิดขึ้นในสังคมลาวอย่างแพร่หลาย และพบอีกว่าบุคลากรทางด้านการศึกษาคือครู ครูในสังคมลาวถือเป็นอาชีพที่นายกองพิจารณาจากค่านามประสมที่เป็นคำเรียกอาชีพครูจะมีคำว่า ท่าน นำหน้าทั้งนี้ย่อมหมายถึงได้รับการยกย่องจากบุคคลในสังคมนั่นเอง

2. ค่านิยมด้านการประกอบอาชีพ พบค่านามประสมที่ใช้เรียกอาชีพดังนี้ ທ່ານກາປີແຕນ (ท่านกาปีแตน) หมายถึง ท่านกาปีแตน, ທ່ານອູ (ท่านอู) หมายถึง ท่านครู, ທ່ານທີ່ປຶກສາ (ท่านที่ปึกสา) หมายถึง ท่านที่ปึกษา, ທ່ານໝໍ (ท่านหมอ) หมายถึง ท่านหมอ, ທ່ານເຈົ້າເມືອງ (ท่านเจ้าเมือง) หมายถึง ท่านเจ้าเมือง, ທ່ານເຂົ້າເມືອງ (ท่านเขี้ยวเมือง) หมายถึง ท่านเขี้ยวเมือง, ທ່ານໂກໂລແນນ (ท่านโกโลแนน) หมายถึง ท่านโกโลแนน (คำเรียกตำแหน่งทางการทหารชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป)

จากข้อมูลค่านามประสมข้างต้น ทำให้เห็นว่าในสังคมลาวมีค่านิยมที่ดีต่ออาชีพแพทย์ ข้าราชการ ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำกองทัพ ทั้งนี้พิจารณาจากค่านามประสมที่พบการสร้างโดยมีคำว่า “ท่าน” นำหน้าคำเรียกอาชีพซึ่งปรากฏเฉพาะบางอาชีพที่ได้รับการยอมรับในสังคมเท่านั้น คำนำหน้าว่า “ท่าน” จะไม่ปรากฏในอาชีพเกษตรกร คำขาย รับจ้าง และนักแสดง ซึ่งก็หมายความว่าอาชีพรับจ้าง เกษตรกรและนักแสดงไม่ใช่อาชีพที่คนในสังคมลาวให้การยอมรับยกย่อง นั่นเอง

3. ค่านิยมด้านการยกย่องสตรี พบค่านามประสมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ສະມາຄມແມ່ຍິງລາວ ຮັກລາວ (สมาคมแม่หญิงลาวรักชาติ) หมายถึง สมาคมแม่หญิงลาวรักชาติ, ຍິງສາວປະຕິວັດ (หญิงสาวปะติวัต) หมายถึง หญิงสาวปฏิวัติ, ຍູະນາວິລາວຮັກລາວ (ยูะนาลีลาว) หมายถึง ยูวารีลาว, ນາງສາວກອງຫລອນ (นางสาวกองหลอน) หมายถึง นางสาวกองหลอน (ตำแหน่งทางการทหารในฝ่าย

รสชาติเปรี้ยวนำ ใช้เครื่องปรุงรสน้อย มีขั้นตอนการปรุงไม่ซับซ้อน อาหารส่วนใหญ่หาได้จากธรรมชาติ อาหารบางประเภทมีการรับเอาวัฒนธรรมของเวียดนามและฝรั่งเศสเข้ามาปะปนอยู่ด้วย นิยมดื่มเหล้าร่วมกับการกิน เหล้าที่ดื่มจะผลิตขึ้นมาเอง วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย มีการแต่งกายที่เรียบง่าย ไม่นิยมเครื่องประดับ นิยมสวมหมวกและใช้ผ้าขาวม้าอย่างแพร่หลาย ด้านที่อยู่อาศัย จำแนกได้เป็นที่อยู่อาศัยแบบถาวร และที่อยู่อาศัยลักษณะชั่วคราว รูปแบบการสร้างที่อยู่อาศัยขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศของแต่ละพื้นที่ในประเทศ

ด้านค่านิยม พบว่าในสังคมลาว มีค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา อาชีพแพทย์ ข้าราชการ ผู้นำชุมชนหรือท้องถิ่นและผู้นำกองทัพคืออาชีพที่ผู้คนในสังคมให้ความยกย่อง นอกจากนี้ยังยกย่องสตรีที่เสียสละ และพิจารณาคุณความดีของคนจากคุณสมบัตินิยามปฏิบัติอีกด้วย

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษา อภิป्राยผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหมวดหมู่และศึกษาการใช้คำนามประสมภาษาลาว รวมถึงศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมลาวโดยผ่านคำนามประสมภาษาลาวที่เก็บรวบรวมจากวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) จำนวนทั้งสิ้น 10 เรื่อง แบ่งออกเป็นเรื่องสั้น 5 เรื่อง ได้แก่ กระดุกอเมริกัน ของ บุญทะนอง ชมไขฝน, ซิ่นไหมตีนเก่า ๆ ของ โอทอง คำอินชู, ประเพณีและชีวิต ของ บุญเลิน แสงมะณี, นกเอี้ยงจี้ตาควาย ของ วิเสด สะแหวงสิกสาและค้างคินในป่าลึก ของ จันที เดือนสะหวั่น นวนิยาย 5 เรื่อง ได้แก่ สายเลือดเดียวกัน ของ ดวงไข หลวงพะสี, ไฟดับไม้สิ้นแสง ของ คำแสง สิ้นทอง, อาถรรพ์แห่งพงไพร ของ ดวงเดือน บุญยาวง, พายุชีวิต ของ เทียบ วงปะกาย และสองเอี้ยงน้อย ของ ส.บุบผานูวง ผู้ศึกษาได้นำหลักการจัดหมวดหมู่คำตามหนังสือคลังคำของ นววรรณ พันธุมเมธา มาประยุกต์ใช้ในการจัดหมวดหมู่คำเพื่อทำการศึกษาในครั้งนี้

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. คำนามประสมภาษาลาวที่พบจากวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) จำแนกหมวดหมู่โดยนำหลักการจัดหมวดหมู่คำตามหนังสือคลังคำของ นววรรณ พันธุมเมธา มาประยุกต์ใช้ได้ทั้งสิ้น 5 หมวดหมู่ ได้แก่ หมวดมนุษย์ หมวดมนุษย์กับมนุษย์ หมวดสรรพสิ่ง หมวดมนุษย์กับสรรพสิ่ง และหมวดเวลา

2. การใช้คำนามประสมภาษาลาว พบว่ามีการใช้คำนามประสมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์อย่างหลากหลาย ครอบคลุม ได้แก่ คำที่ใช้เรียกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมนุษย์ทั้งภายในและภายนอก คำที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกายลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องแบบ เครื่องประดับและรองเท้า คำที่มนุษย์ใช้เรียกผู้อื่นโดยเรียกตามลักษณะต่าง ๆ ทั้งสภาพร่างกาย จิตใจ อายุ การเปรียบเทียบกับสรรพสิ่ง การใช้คำเรียกญาติ และรวมถึงคำที่มนุษย์ใช้เรียกประเพณีพิธีกรรมซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากความคิดจากภายในร่างกายของมนุษย์ อันได้แก่ ความเชื่อ ซึ่งส่งผลให้เกิดการกระทำและประดิษฐ์คำขึ้นใช้เรียกในการกระทำดังกล่าวที่แตกต่างกันออกไปตามรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการ

การใช้คำนามประสมที่ว่าด้วยสรรพสิ่งและมนุษย์กับสรรพสิ่งและเวลา พบว่ามีการใช้คำที่ครอบคลุมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสรรพสิ่งรอบตัวมนุษย์ทั้งสิ้น ได้แก่ คำที่ใช้เรียกสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับป่าและทรัพยากรในป่า ทรัพยากรทางน้ำและแหล่งน้ำ ทรัพยากรดิน หิน แร่ และทรัพยากรทางอากาศ คำที่ใช้เรียกพืชและสัตว์ กระทั่งในส่วนของสรรพสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์อันได้แก่ คำที่ใช้เรียกอาหาร เรียกสิ่งก่อสร้างอันเป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพรวมถึงทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนบันเทิง คำที่ใช้เรียกยานพาหนะ คำที่ใช้เรียกสี รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์โดยตรง และยังรวมถึงคำที่ใช้เรียกเวลาซึ่งส่วนหนึ่งก็เกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่กระทำเป็นประจำในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จนเกิดเป็นคำเรียกเวลาขึ้นมา ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าคำนามประสมภาษาลาวที่จัดเก็บรวบรวมจากรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายซีไรต์ลาวนั้นปรากฏในบริบทการใช้ครอบคลุมทุกหมวดหมู่ สามารถนำมาศึกษาสังคมและวัฒนธรรมลาวต่อไปได้

3. ผลการศึกษาด้านสังคมพบว่า มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยจำแนกได้ 2 กลุ่ม คือกลุ่มชาวต่างชาติที่เข้าไปด้วยภาวะสงครามและกลุ่มชาติพันธุ์ภายใน พบอีกว่าสังคมลาวเป็นสังคมเกษตรกรรม และมีความขัดแย้ง

ด้านวัฒนธรรมพบว่า คนในสังคมลาวมีการนับพุทธศาสนาอย่างแพร่หลาย ชนส่วนใหญ่ของลาวนับถือศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ควบคู่กัน มีการประกอบพิธีกรรมเพื่อเช่นไหว้ผี เชื่อว่าคนที่ตายแล้วจะไปอยู่ในสถานที่เฉพาะสำหรับคนตาย วัฒนธรรมการกินอาหารของลาว พบว่าอาหารส่วนใหญ่เป็นอาหารจำพวกเครื่องจิ้มที่มีรสจัด หากเป็นอาหารจำพวกต้มจะมีรสชาติเปรี้ยว นำ ใช้เครื่องปรุงรสน้อย มีกรรมวิธีการปรุงไม่ซับซ้อน อาหารส่วนใหญ่ หาได้จากธรรมชาติ อาหารบางประเภทมีการรับเอาวัฒนธรรมของเวียดนามและฝรั่งเศสเข้ามาปะปนอยู่ด้วย นิยมดื่มเหล้าร่วมกับการกินอาหาร เหล้าที่ดื่มจะผลิตขึ้นมาเอง วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย พบว่ามี การแต่งกายที่เรียบง่าย ไม่นิยมเครื่องประดับ นิยมสวมหมวกและใช้ผ้าขาวม้าอย่างแพร่หลาย วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัย จำแนกได้เป็นที่อยู่อาศัยแบบถาวร และที่อยู่อาศัยลักษณะชั่วคราว รูปแบบการสร้างที่อยู่อาศัยขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศของแต่ละพื้นที่ในประเทศ

ผลการศึกษาด้านค่านิยม พบว่าในสังคมลาว มีค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา ค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพพบว่า อาชีพแพทย์ ข้าราชการ ผู้นำชุมชนหรือท้องถิ่นและผู้นำกองทัพคืออาชีพที่ผู้คนในสังคมให้ความสำคัญยกย่อง นอกจากนี้ยังมีการยกย่องสตรีที่เสียสละ และพิจารณาคุณค่าความดีของคนจากคุณสมบัติของการปฏิบัติอีกด้วย

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า วรรณกรรมกับภาษามีความสัมพันธ์กัน ที่ผ่านมามีคนส่วนใหญ่นิยมศึกษาวรรณกรรมโดยมุ่งศึกษาองค์ประกอบ เช่น โครงเรื่อง ฉาก ตัวละครของวรรณกรรม โดยมีได้พิจารณาถึงภาษาที่นำมาใช้ วรรณกรรมกับภาษาสัมพันธ์กันอย่างมีอากแยกออกจากกันได้ เพราะวรรณกรรมคือผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยอาศัยภาษาเป็นสื่อในการถ่ายทอดภาษาคือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสังคมในทุกมิติ เพราะสิ่งใดที่มีอยู่ในสังคมย่อมมีคำเรียกสิ่งนั้นปรากฏในภาษาที่ใช้ในสังคมนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นวรรณกรรมจึงมิได้เป็นเพียงเครื่องมือในการศึกษาเฉพาะตัวบทและองค์ประกอบของเรื่องเท่านั้น หากแต่ยังเป็นแหล่งข้อมูลทางภาษาที่อุดมไปด้วยคำที่ปรากฏในบริบทแห่งการใช้จริงของตัวละครที่สามารถนำมาศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมต่อไปได้

2. คำนามประสมภาษาลาวทำให้เห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมลาวได้ เพราะคำถือเป็นส่วนหนึ่งของภาษา และภาษาก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม สิ่งต่างๆ ที่ปรากฏในวัฒนธรรมย่อมมีคำเรียกสิ่งนั้น ๆ จากการศึกษาคำนามประสมภาษาลาวจากวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ก็พบการใช้คำนามประสมโดยครอบคลุมทุกหมวดหมู่ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสรรพสิ่งรอบตัวมนุษย์ ดังนั้น เมื่อนำคำนามประสมภาษาลาวมาศึกษาวิเคราะห์ก็ทำให้สามารถมองเห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมลาวได้อย่างครอบคลุมรอบด้าน

3. การรับรู้และเข้าใจสภาพสังคมและวัฒนธรรมลาวมีส่วนเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชนทั้งสองชาติได้ จากการศึกษาคำนามประสมจากวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ในครั้งนี้ทำให้ได้รู้ถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมลาวโดยรอบด้าน ส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงสภาพสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และระบบความคิดของชนในสังคมนั้นได้เป็นอย่างดี ยังผลให้เกิดการยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนทั้งสองชาติ อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันต่อไปในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมเฉพาะค่านามประสมที่พบจากวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายลาวที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สังคมและวัฒนธรรมลาวเท่านั้น มิได้เก็บคำชนิดอื่นจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ดังนั้นหากมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้โดยใช้คำชนิดอื่น เช่น คำกริยา คำอุทาน จากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ อาทิ แบบเรียนลาว หรือวรรณกรรมพื้นบ้านลาว ก็อาจช่วยให้เห็นสภาพสังคมวัฒนธรรมลาวที่แตกต่างหรือชัดเจนมากขึ้นก็เป็นได้

รายการอ้างอิง

- ดวงไข หลวงพะสี. (2536). สายเลือดเดียวกัน. เวียงจันทน์: สำนักพิมพ์และจัดจำหน่ายปั้มแห่งลัด สปป.ล.
- ทองคำ อ่อนมะนิสอน (2535). วัตถุประสงค์ พาสาลาว. เวียงจันทน์: สำนักพิมพ์กมวันนะคะดี.
- ทองคำ อ่อนมะนิสอน จันที เดือนสะหวัน และคณะ. (ม.ป.ป.). 13 ปี นักปะพัน นักกะวี ในเวทิจิไร. เวียงจันทน์: สำนักพิมพ์นักปะพันลาว.
- เทียบ วงปะกาย. (2546). พายุชีวิต. เวียงจันทน์: สำนักพิมพ์และจัดจำหน่ายปั้มแห่งลัด สปป.ล.
- นวรรธณ พันธุมธา. (2544). คลังคำ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- บุญทะนง ชมไชพน. (2555). กระจกอเมริกัน. จินตริย์. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์
- บุญเสน แสงมะณี. (2550). ไบไม้ใบสุดท้าย. สุนทร โคตรบรรเทา. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ปราณี กุลละวณิชและคณะ. (2540). ภาษาที่สนา. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตตา วิวัฒนาภูกุล. (2548). การสื่อสารต่างวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา จันท์เทาว์. (2557). คำศัพท์ใหม่ในภาษาลาว. ภาษาและวัฒนธรรม, 10(1), 51-69.
- วิริษา กมลนาวิน. (2544). ฝึกทักษะภาษาลาวเวียงจันทน์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัลยา ช้างขวัญยืนและคณะ. (2549). บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2 : คำ การสร้างคำ และการยืมคำ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิเสด สะแหวงศึกษา. (2554). กู้หน้ากูหนวด. จินตริย์. กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์สาส์น.
- วีระ โอสถาภิรัตน์ (2535). การเขียนตามเสียงพูดในภาษาลาว. วารสารสังคมผู้นำโขง, 11, 1, 44-55.
- วีระพงษ์ มีสถาน. (2557). แนะคนไทย ระวังใช้ภาษาลาว เกรงกระทบความสัมพันธ์. สุกชัย สิงห์ยะบุตร และคณะ. (ม.ป.ป.). สะหวันนะเขต สาละวัน เขกอง จำปาสักและอัตตะปือ : ห้าแขวงลาวตอนล่าง. กรุงเทพมหานคร: จัดจำหน่ายโดยศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ส. สีนทอง. (2553). ไฟดับไม่สิ้นแสง. จินตริย์. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สมปอง จันทอง. (2530). วัฒนธรรมภาษาอีสานจากผญา: ศึกษากรณีบ้านหนองเรือ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ปรัชญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
- สิริวิมล ศุภกรศร. (2550). การศึกษาคำเรียกเสียงและคำแสดงทัศนคติเกี่ยวกับเสียงในภาษาไทยตามแนววรรณคดีชาติพันธุ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาดา เจียพงษ์. (2553). การศึกษาเปรียบเทียบคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต), สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนทร สุรวาทกุล. (2531). การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไทยที่พูดภาษาลาว กวย และเขมร : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์. (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ปรัชญาศิลปศาสตร

มหาดบัณฑิต.

สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2551). การศึกษาภาษาถิ่น : ภาษาตระกูลไท. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
อนงค์ เอียงอุบล. (2525). การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำประสมในภาษาไทย. (วิทยานิพนธ์อักษร ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

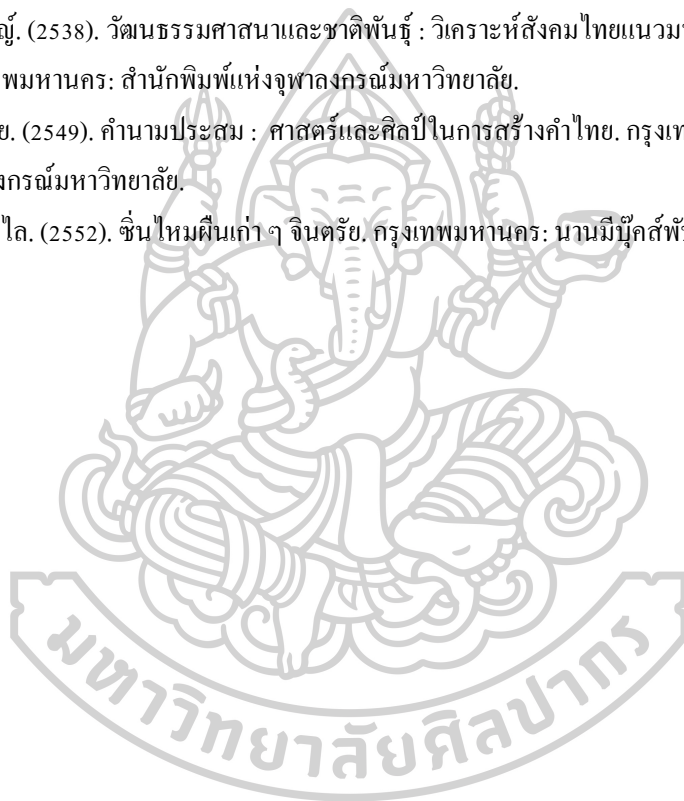
อภิญา เพชรวิจิต. (2545). การสร้างคำเรียกสีในภาษาไทยและภาษาลาว. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย (กลุ่มภาษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อภิรดี แซ่โส. (2553). ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย – ลาว พ.ศ. 2518-2548. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรม
หาบัณฑิต), สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อมรา พงศาพิชญ์. (2538). วัฒนธรรมศาสนาและชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมนุษยวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชลี สิงห์น้อย. (2549). คำนามประสม : ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างคำไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สูงอะลุน แคนวิไล. (2552). ชื่นใหม่คืนเก่า ๆ จินตริย์. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

ภาคผนวก

คลังคำนามประสมภาษาลาวจากวรรณกรรมเรื่องสั้นและนวนิยายซีไรต์ลาว

1. คำนามประสมที่ใช้เรียกคน คือ คำนามประสมที่ผู้เขียนใช้เรียกตัวละคร และคำที่ตัวละครใช้เรียกผู้อื่นตามบทสนทนาภายในเรื่อง มักปรากฏในรูปของคำบอกลักษณะ คำเรียกเครือญาติ คำบอกถิ่นที่อยู่และคำบอกความสัมพันธ์ พบทั้งสิ้นจำนวน 159 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	ຄູ່ຮີບສ້າງ	คู่สืบสร้าง	คู่สร้างคู่สม/ คู่ชีวิต
2.	ຄົນຂີ່ຫົວຂີ້ຂະອີ	คนขี่หัวขี้จะญื่อ	คนน่ารังเกียจ
3.	ຄົນຂີ່ໂກງ	คนขี่โกง	คนขี่โกง
4.	ຄົນຈີນຕ່າງດ້າວ	คนจีนต่างด้าว	คนจีน / คนต่างชาติ
5.	ຄົນຊະລາ	คนชะลา	คนชรา
6.	ຄົນຕ່າງຊາດ	คนต่างชาติ	คนต่างชาติ
7.	ຄົນຕາເວທວ່າຕາຟາງ	คนตาเหลือกตาฟาง	คนพิการทางด้านสายตา
8.	ຄົນບໍ່ເຕັມເພື່ອງເຕັມສະຫລົງ	คนบ่อเต็มเพื่องเต็มสะหลัง	คนสติไม่สมประกอบ
9.	ຄົນປ່າຄົນລູ	คนป่าคนลู	ชาวป่าชาวเขา
10.	ຄົນລາວ	คนลาว	คนลาว
11.	ຄົນລຸ້ງເຄຍ	คนลึ่งเคย	คนลุ่มเคย
12.	ຄົນໜັງຂາວ	คนหนังขาว	ชาวตะวันตก
13.	ຄົນອັງກິດ	คนอังกฤษ	คนอังกฤษ
14.	ຄົນຮ່ວມໂລກ	คนฮ่วมโลก	มนุษย์โลก
15.	ຄົນຮູບຫລ່ອ	คนรูปหล่อ	คนรูปร่างหน้าตาดี
16.	ຄົນຮັກ	คนฮัก	คนรัก
17.	ຄົນເຄຍກັນ	คนเคยกัน	คนลุ่มเคย
18.	ຄົນເຄົ້າຄົນແກ່	คนเถ้าคนแก่	คนเฒ่าคนแก่
19.	ຄົນແຂງຂີ້ຄັ້ງ	คนแข็งขี้คั่ง	คนหัวแข็ง / คนที่ดื้อรั้น
20.	ຄົນແປກໜ້າ	คนแปลกหน้า	คนแปลกหน้า
21.	ຄົນໂທດ	คนโทษ	ผู้ต้องโทษ
22.	ຄົນໃຈເບົາ	คนใจเบา	คนจิตใจไม่เข้มแข็ง
23.	ສາວບ້ານນອກ	สาวบ้านนอก	สาวบ้านนอก

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
24.	สาวเมืองหลวง	สาวเมืองหลวง	สาวเมืองหลวง/ สาวทันสมัย
25.	สัตว์โลก	สัตว์โลก	สัตว์โลก/ มนุษย์โลก
26.	ชายสะกัน	ชายสะกัน	ชายฉกรรจ์
27.	ชายสะกันกำมหมากส้มมอ	ชายสะกันกำมหมากส้มมอ	ชายฉกรรจ์กล้าใหญ่
28.	ชายชาตทะเลทาน	ชายชาตทะเลทาน	ชายชาติทหาร
29.	ชายแปกหน้า	ชายแปกหน้า	ชายแปลกหน้า
30.	ชาวบ้าน	ชาวบ้าน	ชาวบ้าน
31.	คนวัยหนุ่มสาว	คนวัยหนุ่มสาว	คนวัยหนุ่มสาวลาว
32.	ชาวหนึ่งขาว	ชาวหนึ่งขาว	ชาวตะวันตก
33.	ชาวโลก	ชาวโลก	มนุษย์โลก
34.	ผู้แฟน	ผู้แฟน	คนรัก
35.	อาพ่อ	อาพ่อ	ท่านพ่อ
36.	อาลุง	อาลุง	ท่านลุง
37.	อาแม่	อาแม่	ท่านแม่
38.	ฮึงสาว	ฮึงสาว	หญิงสาว
39.	ฮึงสาวรูปงาม	หญิงสาวรูปงาม	หญิงสาวรูปงาม
40.	ฮึงแม่ลูกอ่อน	หญิงแม่ลูกอ่อน	หญิงแม่ลูกอ่อน
41.	น้องสาว	น้องสาว	น้องสาว
42.	น้องเขย	น้องเขย	น้องเขย
43.	น้ำสาว	น้ำสาว	น้ำสาว
44.	นางสาว	นางสาว	นางสาว
45.	นางหน้าหมากหุ้ง	นางหน้าหมากหุ้ง	นางผู้มีหน้าตาไม่สวยงาม
46.	ลูกสาวคนสุดท้าย	ลูกสาวคนสุดท้าย	ลูกสาวคนสุดท้าย
47.	นางฮิบปีหนึ่งขาว	นางฮิบปีหนึ่งขาว	หญิงฮิบปีชาวตะวันตก
48.	หญิงแม่หม้าย	นางแม่หม้าย	หญิงแม่หม้าย
49.	หนุ่มน้อย	บ่าวจ้อย	หนุ่มน้อย
50.	หนุ่มสาว	บ่าวสาว	หนุ่มสาว
51.	ไอ้เพื่อน (คำใช้เรียกเพื่อนสนิท)	บักเสี้ยว	ไอ้เพื่อน (คำใช้เรียกเพื่อนสนิท)
52.	ไอ้สัตว์	บักสัตว์	ไอ้สัตว์

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
53.	บักฉิตายตุก	บักฉิตายทุก	ไอ้ฉิตายโทง
54.	บักลิว	บักลิ่ง	ไอ้ลิ่ง
55.	บักลูกกำพร้าว	บักลูกกำพร้าว	ไอ้ลูกกำพร้าว
56.	บักหน้าหมา	บักหน้าหมา	ไอ้หน้าหมา
57.	บักหมาพาน	บักหมาพาน	ไอ้หมาพาน
58.	บักโคตแม่มีง	บักโคตแม่มีง	ไอ้โคตแม่มีง
59.	ผู้คน	ผู้คน	ผู้คน
60.	ผู้ชาย	ผู้ชาย	ผู้ชาย
61.	ผู้หญิง	ผู้หญิง	ผู้หญิง
62.	ผู้ยิงแกะระราน	ผู้ยิงแกะระราน	ผู้ยิงแกะระราน
63.	ผู้ตาย	ผู้ตาย	คนตาย
64.	ผู้ทูก	ผู้ทูก	คนทูกซ์/ คนจน
65.	ผู้บ่าว	ผู้บ่าว	ชายหนุ่ม
66.	ผู้บ่าวผู้สาว	ผู้บ่าวผู้สาว	หนุ่มสาว
67.	ผู้บังเกิดเกล้า	ผู้บังเกิดเกล้า	ผู้ให้กำเนิด
68.	ผู้ปากหวาน	ผู้ปากหวาน	คนปากหวาน
69.	ผู้มีพระคุณ	ผู้มีพระคุณ	ผู้มีพระคุณ
70.	ผู้มีอำนาจบาดใหญ่	ผู้มีอำนาจบาดใหญ่	ผู้มีอำนาจบาตรใหญ่
71.	ผู้หนุ่ม	ผู้หนุ่ม	คนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว
72.	ผู้อาวุโส	ผู้อาวุโส	คนอาวุโส
73.	ผู้ร่ำ	ผู้ร่ำ	คนรวย/ คนมีฐานะดี
74.	ผู้เจ้าชู้	ผู้เจ้าชู้	คนรัก
75.	ผู้เสียของกะ	ผู้เสียของกะ	คนพิการ
76.	ผู้เถ่า	ผู้เถ่า	คนแก่
77.	ผู้เถ่าผู้แก่	ผู้เถ่าผู้แก่	ผู้เฒ่าผู้แก่
78.	ผู้เถ่าเจ้าบ้าน	ผู้เถ่าเจ้าบ้าน	ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน
79.	ผู้เถ่าเจ้าเรือน	ผู้เถ่าเจ้าเรือน	ผู้อาวุโสในครอบครัว
80.	ผู้เฒ่าผู้สาว	ผู้เฒ่าผู้สาว	ผู้เฒ่าผู้สาว
81.	ผู้แดง	ผู้แดง	ทารก

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
82.	ผู้ใจันผู้แจ้	ผู้ใจันผู้แจ้	ผู้มีบทบาท
83.	ผู้ใหญ่	ผู้ใหญ่	ผู้ใหญ่
84.	พวกอึบปี	พวกอึบปี	พวกอันธพาล
85.	พี่น้อง	พี่น้อง	พี่น้อง
86.	พี่น้องป้อปาย	พี่น้องป้อปาย	ญาติพี่น้อง
87.	พี่น้องอวอป่าดง	พี่น้องอวอป่าดง	ญาติพี่น้อง
88.	พี่น้องร่วมอุทอน	พี่น้องร่วมอุทอน	พี่น้องร่วมท้องเดียวกัน
89.	พี่ลุง	พี่ลุง	ลุง
90.	พ่อคู้	พ่อคู้	ตา (พ่อของแม่)
91.	พ่อน้ำ	พ่อน้ำ	น้ำผู้ชาย
92.	พ่อบุ	พ่อบุ	ปู่
93.	พ่อบุแม่ญา	พ่อบุแม่ญา	ปู่ย่า
94.	พ่อหม้าย	พ่อหม้าย	พ่อหม้าย
95.	พ่อฮ้าย	พ่อฮ้าย	พ่อ
96.	พ่ออว	พ่ออว	อาผู้ชาย
97.	พ่อเถ่าแม่นาย	พ่อเถ่าแม่นาย	พ่อตาแม่ยาย
98.	พ่อเถ่าแม่เถ่า	พ่อเถ่าแม่เถ่า	คนชรา
99.	พ่อเฮือนสาม	พ่อเฮือนสาม	ชายผู้อาวุโสในครอบครัว
100.	พ่อแม่	พ่อแม่	พ่อแม่
101.	พ่อแม่ฮ้ายน้อง	พ่อแม่ฮ้ายน้อง	พ่อแม่พี่น้อง
102.	ลาวสูง	ลาวสูง	ลาวสูง
103.	ลูกฮักหลานแพง	ลูกฮักหลานแพง	ลูกหลานอันเป็นที่รัก
105.	ลูกกก	ลูกกก	ลูกคนโต
106.	ลูกกำพ้า	ลูกกำพ้า	ลูกกำพ้า
107.	ลูกสาว	ลูกสาว	ลูกสาว
108.	ลูกสาวกก	ลูกสาวกก	ลูกสาวคนโต
109.	ลูกสาวคนเดีว	ลูกสาวคนเดีว	ลูกสาวคนเดีว
110.	ลูกสาวหล้า	ลูกสาวหล้า	ลูกสาวคนเล็ก
111.	ลูกชาย	ลูกชาย	ลูกชาย

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
112.	ลูกชายกรก	ลูกชายกก	ลูกชายคนโต
113.	ลูกชายคนเดียว	ลูกชายคนเดียว	ลูกชายคนเดียว
114.	ลูกชายห้ำ	ลูกชายหล้า	ลูกชายคนสุดท้าย
115.	ลูกชานา	ลูกชานา	ลูกชานา
116.	ลูกทอละพี	ลูกทอละพี	ลูกทอพี
117.	ลูกน้อย	ลูกน้อย	ลูกน้อย
118.	ลูกบ้านป่าขาดอน	ลูกบ้านป่าขาดอน	ชาวป่าชาวเขา
119.	ลูกฝาแฝด	ลูกฝาแฝด	ลูกฝาแฝด
120.	ลูกเลี้ยง	ลูกเลี้ยง	ลูกเลี้ยง
121.	ลูกหลาน	ลูกหลาน	ลูกหลาน
122.	ลูกเขยนะโยบายน	ลูกเขยนะโยบายน	ลูกเขยตามนโยบายรัฐบาลปฏิบัติ
123.	ลูกเมีย	ลูกเมีย	ลูกเมีย
124.	ลูกไฟ	ลูกไฟ	ลูกสะใภ้
125.	ลูกในท้องในไส้	ลูกในท้องในไส้	ลูกที่ให้กำเนิดมา
126.	ลูกไฟ	ลูกไฟ	ลูกสะใภ้
127.	หมู่มิตร	หมู่มิตร	เพื่อนสหาย
128.	หลานสาว	หลานสาว	หลานสาว
129.	อ้ายคิง	อ้ายคิง	พี่ร่วมสายเลือด
130.	อ้ายเชียง	อ้ายเชียง	พี่ทิด
131.	อ้ายบ่าว	อ้ายบ่าว	คำเรียกชายที่แก่กว่าตน
132.	อ้ายบ่าวอ้ายแพว	อ้ายบ่าวอ้ายแพว	พี่ผู้ชาย
133.	อ้ายบ่าวห่ม	อ้ายบ่าวห่ม	ชายหนุ่ม
134.	อ้ายบ่าวโสด	อ้ายบ่าวโสด	พี่ชายหนุ่มโสด
135.	อี่พ่ออี่แม่	อี่พ่ออี่แม่	พ่อแม่
136.	เด็กน้อย	เด็กน้อย	เด็ก
137.	เด็กน้อยผู้ชาย	เด็กน้อยผู้ชาย	เด็กชาย
138.	เด็กน้อยไร้เดียงสา	เด็กน้อยไร้เดียงสา	เด็กไร้เดียงสา
139.	เจ้าแก้วจตุรา	เจ้าแก้วจตุรา	คนชรา
140.	เพื่อนสะหาย	เพื่อนสะหาย	เพื่อนสหาย

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
141.	เมยบ้อย	เมียน้อย	เมียน้อย
142.	เมยทลวง	เมียหลวง	เมียหลวง
143.	เลียดเนื้อเชื้อไข	เลือดเนื้อเชื้อไข	ทายาท
144.	เอื้อยไผ่	เอื้อยไฟ	พีสะกั
145.	ແຂກແປກຫນ້າ	แขกแปลกหน้า	แขกแปลกหน้า
146.	ແມ່ຍ່າ	แม่ย่า	ย่า
147.	ແມ່ຍິງ	แม่หญิง	ผู้หญิง
148.	ແມ່ຍິງຫນັງຂາວ	แม่หญิงหน้าขาว	ผู้หญิงชาวตะวันตก
149.	ແມ່ບັງເກີດເກົ້າ	แม่บังเกิดเกล้า	แม่ผู้ให้กำเนิด
150.	ແມ່ປ່າ	แม่ป่า	ป่า
151.	ແມ່ຜູ້ບັງເກີດເກົ້າ	แม่ผู้บังเกิดเกล้า	แม่ผู้ให้กำเนิด
152.	ແມ່ໝ້າຍ	แม่หม้าย	แม่หม้าย
153.	ແມ່ເຄົ້າ	แม่เถ่า	หญิงชรา
154.	ແມ່ເຮືອນຫນຸ່ມ	แม่เรือนหนุ่ม	แม่เรือนสาว
155.	ໄທຊ່າເໝືອ	ไทชำเหนือ	ชาวชำเหนือ
156.	ໄທບ້ານ	ไทบ้าน	ชาวบ้าน
157.	ໄທບ້ານໄທເມືອງ	ไทบ้านไทเมือง	ชาวบ้านชาวเมือง
158.	ໄທເມືອງ	ไทเมือง	ชาวเมือง
159.	ໄທເຮືອນ	ไทเรือน	ชาวบ้าน

2. **คำนามประสมที่ใช้เรียกอาชีพ** คือ คำนามประสมที่ประกอบสร้างขึ้นโดยการระบุชื่ออาชีพ ระบุหน้าที่ ความรับผิดชอบ การกระทำ สังกัด หน่วยงาน กลุ่ม ชศ ตำแหน่งและความเชี่ยวชาญเพื่อใช้เรียกอาชีพ พบทั้งสิ้นจำนวน 121 คำ ดังนี้

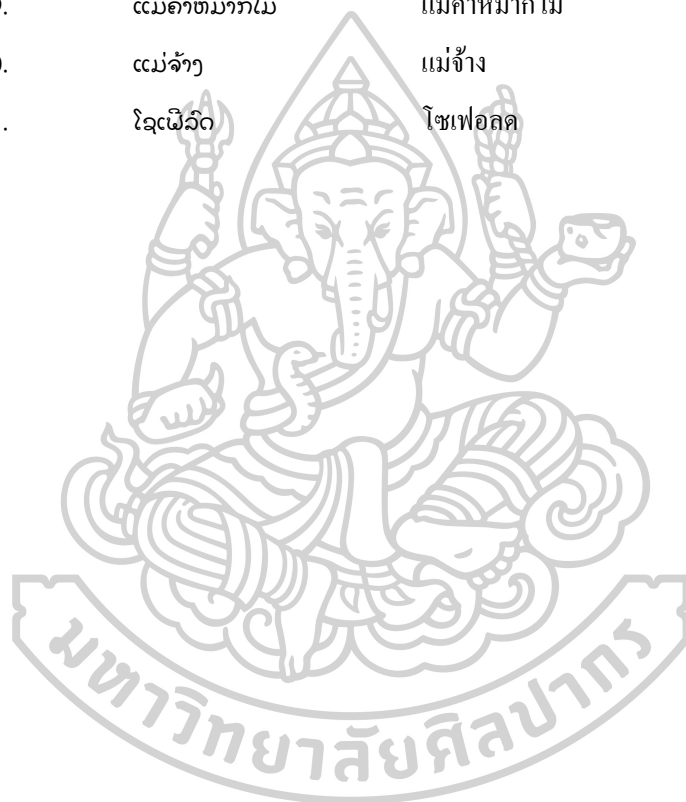
ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	ข้าวจะการ	ข้าลาชะกาน	ข้าราชการ
2.	คณะสะหะพันแม่หญิงบ้าน	คณะสะหะพันแม่หญิงบ้าน	คณะสหพันธ์แม่หญิงบ้าน
3.	คณะชาวหนุ่ม	คณะชาวหนุ่ม	คณะชาวหนุ่ม
4.	คณะปกครองเมือง	คณะปกครองเมือง	คณะปกครองเมือง
5.	คณะผู้แทน	คณะผู้แทน	คณะผู้แทน
6.	คนรับใช้	คนรับใช้	คนรับใช้
7.	สมาคมแม่หญิงลาวรักชาติ	สมาคมแม่หญิงลาวรักชาติ	สมาคมแม่หญิงลาวรักชาติ
8.	แพทย์ฝ่ายปฏิบัติ	แพทย์แพด	แพทย์ฝ่ายปฏิบัติ
9.	แม่ค้า	สาวขายเคื่อง	แม่ค้า
10.	เลขานุการ	สาวเลข	เลขานุการ
11.	บริการหญิง	สาวเห่หุ่นเห่ผ้า	บริการหญิง
12.	ผู้ที่มีศสลิขเอกทางการทหาร	ลิขเอก	ผู้ที่มีศสลิขเอกทางการทหาร
13.	นักรบผู้ชาย	ชายนักรบ	นักรบผู้ชาย
14.	ชานา	ชานา	ชานา
15.	ลำดับชั้นหนึ่งทางทหาร	ชั้นกอมมั่งดัง	ลำดับชั้นหนึ่งทางทหาร
16.	หญิงสาวฝ่ายปฏิบัติ	หญิงสาวปะติวัต	หญิงสาวฝ่ายปฏิบัติ
17.	ยุวนารีลาว	ยุวนารีลาว	ยุวนารีลาว
18.	ยศหนึ่งทางทหาร (ฝ่ายรัฐบาล)	ท่านกาปีเตน	ยศหนึ่งทางทหาร (ฝ่ายรัฐบาล)
19.	ครู	ท่านครู	ครู
20.	ที่ปรึกษา	ท่านที่ปรึกษา	ที่ปรึกษา
21.	แพทย์	ท่านหมอ	แพทย์
22.	เจ้าเมือง	ท่านเจ้าเมือง	เจ้าเมือง
23.	ลำดับชั้นหนึ่งทางทหาร	ท่านเยี่ยนั่ง	ลำดับชั้นหนึ่งทางทหาร
24.	ลำดับชั้นหนึ่งทางทหาร	ท่านโกโลแนน	ลำดับชั้นหนึ่งทางทหาร
25.	ทนายความ	ทะหาคความ	ทนายความ
26.	ทหารฝ่ายศัตรู	ทะหาคศัตรู	ทหารฝ่ายศัตรู

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
27.	ทะตางฉ่าง	ทะทานช่าง	ทหารช่าง
28.	ทะตางนอกเคื่องแบบ	ทะทานนอกเคื่องแบบ	ทหารนอกเคื่องแบบ
29.	ทะตางผ่านเล็ก	ทะทานผ่านเล็ก	ทหารผ่านเล็ก
30.	ทะตางฝรั่ง	ทะทานฝรั่ง	ทหารฝรั่งเศส
31.	ทะตางลัดทะบาน	ทะทานลัดทะบาน	ทหารฝ่ายรัฐบาล
32.	ทะตางหุ่่น	ทะทานหุ่่น	ทหารหุ่่น
33.	ทะตางอาลักขา	ทะทานอาลักขา	ทหารอารักขา
34.	ทะตางฮิดสะละ	ทะทานฮิดสะละ	ทหารฮิดสะละ
35.	นางอุ	นางคู	ครูผู้หญิง
36.	นางสะหวัดคิกาน	นางสะหวัดคิกาน	นางบำเรอ
37.	นางสาวกองหลอน	นางสาวกองหลอน	ชื่อตำแหน่งหนึ่งของฝ่ายปฏิบัติ
38.	นางสาวแพด	นางสาวแพด	แพทย์หญิง
39.	นางดาลาสุบเงา	นางดาลาสุบเงา	ดารารภาพยนตร์
40.	นางนายคู	นางนายคู	ครู
41.	นางหมอลำ	นางหมอลำ	หมอลำผู้หญิง
42.	นางแพด	นางแพด	แพทย์หญิง
43.	นายกอง	นายกอง	นายกอง
44.	นายคู	นายคู	ครู
45.	นายช่าง	นายช่าง	นายช่าง
46.	นายยาม	นายยาม	นายยาม
47.	นายท้ายเรือ	นายท้ายเรือ	นายท้ายเรือ
48.	นายทะทานหุ่่น	นายทะทานหุ่่น	นายทหารหุ่่น
49.	นายทะทานไท	นายทะทานไท	นายทหารชาวไทย
50.	นายบันชี	นายบันชี	นักบัญชี
51.	นายพาสา	นายพาสา	ล่าม
52.	นายพาน	นายพาน	พราน
53.	นายโซเฟอ	นายโซเฟอ	คนขับรถ
54.	นักค้นคว่ำ	นักค้นคว่ำ	นักค้นคว่ำ
55.	นักสิทสา	นักสิทสา	นักศึกษา

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
56.	นักสี่ข้าว	นักสี่ข้าว	นักข้าว
57.	นักท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว
58.	นักบิน	นักบิน	นักบิน
59.	นักบุป่า	นักบุป่า	นักสำรวจป่า
60.	นักปะพัน	นักปะพัน	นักประพันธ์
61.	นักพะจนไฟ	นักพะจนไฟ	นักผจญภัย
62.	นักห้อยเหล้าห้อยยา	นักห้อยเหล้าห้อยยา	บริกร
63.	นักร้องเสียงทอง	นักร้องเสียงทอง	นักร้องเสียงไพเราะ
64.	นักรบ	นักรบ	นักรบ
65.	นักรบคู่ชาติ	นักรบคู่ชาติ	นักรบคู่ชาติ
66.	นักรบปะติวัด	นักรบปะติวัด	นักรบฝ่ายปฏิวัติ
67.	นักเรียนนายทหาร	นักเรียนนายทหาร	นักเรียนนายทหาร
68.	นักเรียนแพศ	นักเรียนแพศ	นักเรียนแพทย์
69.	นักเรียน	นักเรียน	นักเรียน
70.	นักโทษ	นักโทษ	นักโทษ
71.	นักโทษการเมือง	นักโทษการเมือง	นักโทษการเมือง
72.	บ่าวคู	บ่าวคู	ครูหนุ่ม
73.	ปะทานบ้าน	ปะทานบ้าน	ผู้นำหมู่บ้าน
74.	พะแทนกวาดกาไม้	พะแทนกวาดกาไม้	แผนกตรวจตราไม้
75.	ผู้จับ	ผู้จับ	คนจับ
76.	ผู้จัด	ผู้จัด	ผู้จัด
77.	ผู้จัดกาบ	ผู้จัดกาบ	ผู้จัดการ
78.	ผู้ช่วย	ผู้ช่วย	ผู้ช่วย
79.	ผู้ตางหน้า	ผู้ตางหน้า	ผู้แทน
80.	ผู้นำ	ผู้นำ	ผู้นำ
81.	ผู้บัญชา	ผู้บัญชา	ผู้บัญชา
82.	ผู้รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ
83.	ผู้แทน	ผู้แทน	ผู้แทน
84.	พะสงองค์เจ้า	พะสงองค์เจ้า	พระสงฆ์องค์เจ้า

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
85.	พะนักรางนป่าไม้	พะนักรางนป่าไม้	พนักงนป่าไม้
86.	พะฉิขุ	พะพิขุ	พระภิกษุ
87.	พะนคำทลวด	พนคำทลวด	พลคำทรวจ
88.	พะนทะทวนขันต่ำ	พนทะทวนขันต่ำ	พลททวยศต่ำ
89.	พะนทะทวนนวย	พนทะทวนนวย	พลททวย
90.	พะนละเมือง	พนละเมือง	พลเมือง
91.	พะนักรางน	พอคำสะเพา	พอคำสำเภา
92.	พะนักรางน	พอคำอาวุด	พอคำอาวูธ
93.	พะนักรางน	พอคำหมอยา	แพทย์แผน โบราณ
94.	มิฮอน	มิฮอน	บริกร
95.	ลาวฮิดสะทละ	ลาวฮิดสะทละ	ลาวฮิดสะ
96.	ลูกน่อง	ลูกน่อง	ลูกน่อง
97.	ลูกจ้าง	ลูกจ้าง	ลูกจ้าง
98.	ลูกแตง	ลูกแตง	คนรับใช้
99.	ลูกแตงตีนมิ	ลูกแตงตีนมิ	คนรับใช้
100.	ทมยาม	ทมยาม	ยาม
101.	หัวหน้าทงทลออน	หัวหน้าทงทลออน	หัวหน้าทงทลออน (ฝ่ายปฏิวัติ)
102.	หัวหน้าทิม	หัวหน้าทิม	หัวหน้าทิม
103.	หัวหน้าพาทาง	หัวหน้าพาทาง	หัวหน้าทิมนำทาง
104.	หัวหน้าทมอดຂະບວນລັດລ້າງງ ລ້າງ (ฝ่ายปฏิวัติ)	หัวหน้าทมอดຂະບວນລັດລ້າງ	หัวหน้าทมอดຂະບວນລັດ
105.	หัวหน้าสะมาคมเพดฉิง	หัวหน้าสะมาคมเพดฉิง	หัวหน้าสะมาคมเพดฉิง
106.	หัวหน้าสะหะกอน	หัวหน้าสะหะกอน	หัวหน้าสะหะกอน
107.	หมอผี	หมอผี	หมอผี
108.	หมอเยา	หมอเยา	หมอรักษา
109.	อ้ายคุ	อ้ายคุ	ครูผู้ชาย
110.	อ้ายเอื้อยคุ	อ้ายเอื้อยคุ	ครูชายหญิง
111.	ร้อยโท	ร้อยโท	ร้อยโท (ตำแหน่งทางทหาร)
112.	รองปะทานบ้าน	รองปะทานบ้าน	รองผู้นำหมู่บ้าน

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
113.	เจ้าทวน	เจ้ากาน	เจ้าหน้าที่
114.	เจ้าบวย	เจ้านาย	เจ้านาย
115.	เจ้าทว่าท์	เจ้าหน้าที่	เจ้าหน้าที่
116.	เจ้าแฉวง	เจ้าแขวง	เจ้าแขวง (ผู้นำสูงสุดในแขวง)
117.	แพดทม	แพดหมอ	แพทย์
118.	แม่คำ	แม่คำ	แม่คำ
119.	แม่คำทมวกไม้	แม่คำหมากไม้	แม่คำผลไม้
120.	แม่จ้าง	แม่จ้าง	หญิงขายบริการ
121.	ไอเฟล็ด	ไอเฟล็ด	คนขับรถ

3. คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องแต่งกาย หมายถึง คำนามที่ใช้เรียกเสื้อผ้า และเครื่องประดับร่างกาย พบทั้งสิ้นจำนวน 77 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	ท້องน้ำหอม	ก້องน้ำหอม	น้ำหอม
2.	กะต่าเครื่องนุ่ง	กะต่าเครื่องนุ่ง	ตะกร้าเครื่องนุ่ง
3.	กั๊นโสัง	กั๊นโสัง	กั๊นกางเกง
4.	ขาสัง	ขาสัง	ขากางเกง
5.	สร้อยคอตอง	สร้อยคอตอง	สร้อยคอตอง
6.	สายสร้อยคำ	สายสร้อยคำ	สายสร้อยทอง
7.	สายแอ	สายแอ	เข็มขัด
8.	ตีนมุกเกำหม้ง	ตีนมุกเกำหม้ง	ผ้าชั้นลายมุกเกำ
9.	ตีนเสื่อ	ตีนเสื่อ	เสื่อผ้า
10.	ตีนแต้ม	ตีนแต้ม	ผ้าชั้นลาย
11.	ตีนแต้มตาบ	ตีนแต้มตาบ	ผ้าชั้นลายตาบ
12.	ตีนแพ	ตีนแพ	ผ้าชั้น
13.	ตีนแพขาวม้า	ตีนแพขาวม้า	ผ้าขาวม้า
14.	ตีนแพฝ้าย	ตีนแพฝ้าย	ผ้าชั้นฝ้าย
15.	ตีนตามุก	ตีนตามุก	ผ้าชั้นลายตามุก
16.	สังขาสัง	สังขาสัง	กางเกงขาสัง
17.	สังขาขาว	สังขาขาว	กางเกงขาขาว
18.	สังขาลิบ	สังขาลิบ	กางเกงขาลิบ
19.	สังตีนซ้าง	สังตีนซ้าง	กางเกงตีนซ้าง
20.	สังเสื่อ	สังเสื่อ	เสื่อกางเกง
21.	ตีนแพอีโป้	ตีนแพอีโป้	ผ้าแพรอีโป้
22.	ชุดลายเสื่อโค้ง	ชุดลายเสื่อโค้ง	ชุดลายเสื่อโค้ง
23.	ตุ้มหู	ตุ้มหู	ตุ้มหู
24.	ทองนาก	ทองนาก	ทองนาก
25.	น้ำหอม	น้ำหอม	น้ำหอม
26.	ผ้าขาวม้า	ผ้าขาวม้า	ผ้าขาวม้า
27.	ผ้าสบง	ผ้าสบง	ผ้าสบง

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
28.	ผ้าสะโตวงไทม	ผ้าสะโหล่งไหม	ผ้าโสร่งไหม
29.	ผ้าสะโตลวงลายกาโล	ผ้าสะโหล่งลายกาโล	ผ้าโสร่งลายกาโล
30.	ผ้าสังคา	ผ้าสังคา	ผ้าสังฆาฏี
31.	ผมเปี้ย	ผมเปี้ย	ผมเปี้ย
32.	มอยผม	มอยผม	มอยผม
33.	มอยผมกูด	มวดผมกูด	มอยผมกูด
34.	แหวนเงิน	แหวนเงิน	แหวนเงิน
35.	หมวกขาว	หมวกขาว	หมวกขาว
36.	หมวกง่อม	หมวกง่อม	หมวกเบเรต์
37.	หมวกเกียดคียด	หมวกเกียดคียด	หมวกเกียรดิศ (หมวกทหาร)
38.	หมวกอานม้า	หมวกอานม้า	หมวกอานม้า
39.	หมวกอีเก็ง	หมวกอีเก็ง	หมวกทรงคล้ายพระจันทร์
40.	หมวกอีโบ	หมวกอีโบ	หมวกอีโบ
41.	หมวกเบเลแดง	หมวกเบเลแดง	หมวกเบเรต์แดง
42.	หมวกเก็บปี	หมวกเก็บปี	หมวกเก็บ
43.	หมวกเก็บ	หมวกเก็บ	หมวกเก็บ
44.	หมวกใบลาน	หมวกใบลาน	หมวกใบลาน
45.	หมวกกะดุม	หมวกกะดุม	เม็ดกระดุม
46.	หมวกดุม	หมวกดุม	กระดุม
47.	แหวนกา	แหวนกา	แหวนตรา
48.	เกีบสั้นสูง	เกีบสั้นสูง	รองเท้าสั้นสูง
49.	เกีบสุบผ้า	เกีบสุบผ้า	รองเท้าผ้าใบ
50.	เกีบฟองน้ำ	เกีบฟองน้ำ	รองเท้าฟองน้ำ
51.	เกีบแพคสูง	เกีบแพคสูง	รองเท้าผ้าใบหุ้มข้อ
52.	เคื่องชุดทะทาน	เคื่องชุดทะทาน	เคื่องแบบทหาร
53.	เคื่องทะทาน	เคื่องทะทาน	ชุดทหาร
54.	เคื่องนุ่ง	เคื่องนุ่ง	เคื่องนุ่งห่ม
55.	เคื่องนุ่งของห่ม	เคื่องนุ่งของห่ม	เคื่องนุ่งห่ม
56.	เคื่องผัดถ่าย	เคื่องผัดถ่าย	ผ้าสำหรับผัดขณะอาบน้ำ

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
57.	เคื่องลวย	เคื่องลวย	เครื่องแบบทหาร
58.	เคื่องแบบ	เคื่องแบบ	เครื่องแบบ (ทหาร)
59.	เสื่อขาว	เสื่อขาว	เสื่อขาว
60.	เสื่อข่มคลุม	เสื่อข่มคลุม	เสื่อคลุม
61.	เสื่อค่านิน	เสื่อค่านิน	เสื่อสีค่านิน
62.	เสื่อนวม	เสื่อนวม	เสื่อนวม
63.	เสื่อผ้า	เสื่อผ้า	เสื่อผ้า
64.	เสื่อผืนนอก	เสื่อผืนนอก	เสื่อคลุม
65.	เสื่อชิด	เสื่อชิด	เสื่อชิด
66.	เสื่อหมากกะแล้ง	เสื่อหมากกะแล้ง	เสื่อกล้ำ
67.	เสื่อแขนยาว	เสื่อแขนยาว	เสื่อแขนยาว
68.	เสื่อผ้าฝ้าย	เสื่อผ้าฝ้าย	เสื่อผ้าฝ้าย
69.	เสื่อแขน	เสื่อแขน	เสื่อแขนยาวสวมหัว
70.	ผ้าขาวม้าลายแฉก	ผ้าขาวม้าลายแฉก	ผ้าขาวม้าลายตารางตั้ง
71.	ผ้ามุขัว	ผ้ามุขัว	ผ้ามุขัว
72.	ผ้าใ้อาบน้ำ	ผ้าใ้อาบน้ำ	ผ้าใ้อาบน้ำ
73.	ผ้าใ้โป้	ผ้าใ้โป้	ผ้าใ้โป้
74.	แว่นตา	แว่นตา	แว่นตา
75.	โสังฆาลิบ	โสังฆาลิบ	กางเกงขาลีบ
76.	โสังฆิน	โสังฆิน	กางเกงขีนล้
77.	โสังเสื่อ	โสังเสื่อ	เสื่อผ้า

4. **ค่านามประสมที่ใช้เรียกสี** คือ ค่านามที่ประกอบสร้างร่วมกับชื่อเฉพาะ วัตถุสิ่งเปรียบเพื่อใช้เรียกสีต่าง ๆ พบทั้งสิ้นจำนวน 30 คำ ดังนี้

ลำดับที่	ค่านามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	สีรุทวาบ	สีกุหลาบ	สีกุหลาบ
2.	สีขาว	สีขาว	สีขาว
3.	สีขาวนวล	สีขาวนวล	สีขาวนวล
4.	สีขาวเหลือง	สีขาวเหลือง	สีขาวเหลือง
5.	สีเขียว	สีเขียว	สีเขียว
6.	สีคราม	สีคราม	สีคราม
7.	สีคำเหลืองแสด	สีคำเหลืองแสด	สีคำเหลืองแสด
8.	สีดอกมะม่วง	สีดอกมะม่วง	สีดอกมะม่วง
9.	สีดำ	สีดำ	สีดำ
10.	สีน้ำตาล	สีน้ำตาล	สีน้ำตาล
11.	สีน้ำตาล	สีน้ำตาล	สีน้ำตาล
12.	สีน้ำตาลไหม้	สีน้ำตาลไหม้	สีน้ำตาลไหม้
13.	สีน้ำเงิน	สีน้ำเงิน	สีน้ำเงิน
14.	สีนวลไข่	สีนวลไข่	สีนวลไข่
15.	สีนําคาม	สีนําคาม	สีนําคาม
16.	สีฟ้า	สีฟ้า	สีฟ้า
17.	สีหมากค้อ	สีหมากค้อ	สีหมากค้อ
18.	สีเนื้อ	สีเนื้อ	สีเนื้อ
19.	สีเหลือง	สีเหลือง	สีเหลือง
20.	สีเหลืองเหลือง	สีเหลืองเหลือง	สีเหลืองเหลือง
21.	สีเหลืองแกมน้ำตาลไหม้	สีเหลืองแกมน้ำตาลไหม้	สีเหลืองแกมน้ำตาลไหม้
22.	สีเหลืองแสด	สีเหลืองแสด	สีเหลืองแสด
23.	สีแดง	สีแดง	สีแดง
24.	สีแดงขี้	สีแดงขี้	สีแดงขี้
25.	สีแดงเลือดนก	สีแดงเลือดนก	สีแดงเลือดนก
26.	สีแดงเรื่อ	สีแดงเรื่อ	สีแดงเรื่อ
27.	สีไข่กา	สีไข่กา	สีไข่กา

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
28.	สีบัวท้ออ่อน	สีบัวท้ออ่อน	สีบัวท้ออ่อน
29.	สีบัวตองท้อแก่	สีบัวตองท้อแก่	สีบัวตองท้อแก่
30.	สีบัวไม้	สีบัวไม้	สีบัวไม้

5. คำนามประสมที่ใช้เรียกส่วนต่างๆ ของร่างกาย หมายถึง คำนามที่ใช้เรียกอวัยวะ และส่วนต่างๆ ของร่างกาย พบทั้งสิ้น 129 คำ ดังนี้

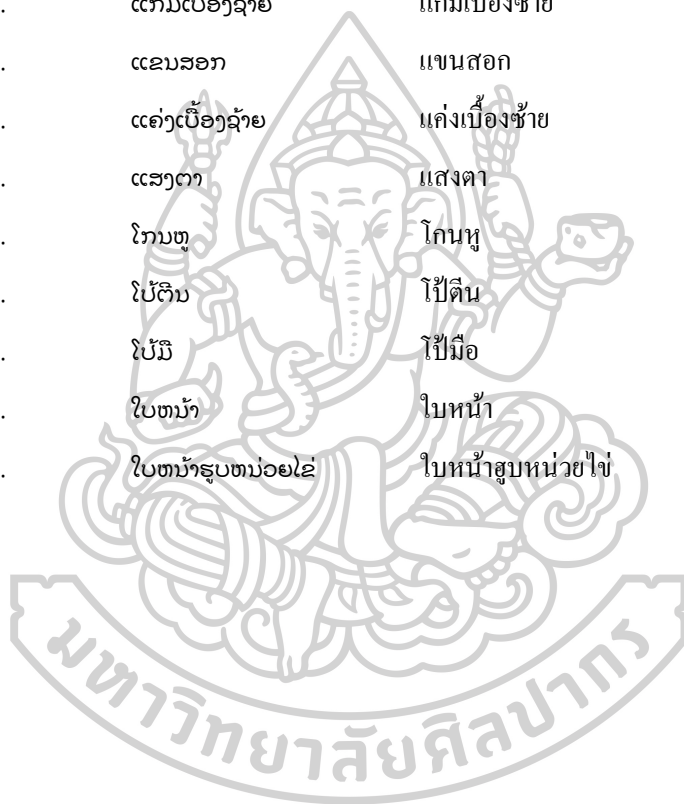
ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	ท้องຂໍ້ແຮ້	ท้องจื่อแฮ้	ซอกรักแร้
2.	ກ້ອນເລືອດ	ก้อนเลือด	ก้อนเลือด
3.	ກ້ານຄໍ	ก้านคอ	ก้านคอ
4.	ກະດູກສັນຫລັງ	กะดุกสันหลัง	กระดูกสันหลัง
5.	ກະບານຫົວ	กะบานหัว	หัว
6.	ກະໂຫລກຫົວ	กะโหลกหัว	กะโหลก
7.	ກົກຂາ	กกขา	ต้นขา
8.	ກົກລິ້ນ	กกลิ้น	โคนลิ้น
9.	ກົກຫູ	กกหู	กกหู
10.	ກົກແຂ້ວ	กกเขี้ยว	รากฟัน
11.	ກົກແຂນ	กกแขน	ต้นแขน
12.	ຂອບຕາ	ขอบตา	ขอบตา
13.	ຂະຫມັບຫູ	ชะหมับหู	ขมับหู
14.	ຂະຫມັບຫູເບື້ອງຊ້າຍ	ชะหมับหูเบือ่งซ้าย	ขมับหูข้างซ้าย
15.	ຂາຊ້າຍ	ขาซ้าย	ขาซ้าย
16.	ຂີ້ຕາ	ขี้ตา	ขี้ตา
17.	ຂີ້ຕີນ	ขี้ตีน	ขี้ตีน
18.	ຂີ້ມຸກ	ขี้มูก	ขี้มูก
19.	ຂີ້ແມງວັນ	ขี้แมงวัน	ขี้แมลงวัน
20.	ຂີ້ແຮ້	ขี้แฮ้	รักแร้
21.	ຂົນຄົ້ວ	ขนคิ้ว	ขนคิ้ว
22.	ຂົນຄິງ	ขนคิง	ขนคิ้ว
23.	ຂົນຕາ	ขนตา	ขนตา
24.	ຂົນຫົວ	ขนหัว	ขนหัว
25.	ຂົນຫົວຂົນຄິງ	ขนหัวขนคิง	ขนหัวขนคิ้ว
26.	ຂໍ້ແຂນ	ข้อแขน	ข้อแขน
27.	ຂໍ້ມື	ข้อมือ	ข้อมือ

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
28.	คางกะไต	คางกะไต	ขากรรไกร
29.	จิตใจ	จิตใจ	จิตใจ
30.	สองฝ่ามือ	สองฝ่ามือ	สองฝ่ามือ
31.	สองฝ่ามือเปล่า	สองฝ่ามือเปล่า	สองฝ่ามือเปล่า
32.	สายตา	สายตา	สายตา
33.	สุขะพบ	สุขะพบ	สุขภาพ
34.	สันหลัง	สันหลัง	สันหลัง
35.	ขวงอ๊ก	ขวงอก	ทรวงอก
36.	ขึ้นทง	ขึ้นทง	ขึ้นทง
37.	ยอดคาง	ยอดคาง	ยอดคาง
38.	ดวงจิต	ดวงจิต	ดวงจิต
39.	ดวงตา	ดวงตา	ดวงตา
40.	ตีนผม	ตีนผม	โคนผม
41.	ตีนหู	ตีนหู	โคนหู
42.	ตัวตัว	ตัวตัว	ร่างกาย
43.	ท้องน้อย	ท้องน้อย	ท้องน้อย
44.	ท้องไส้	ท้องไส้	ท้องไส้
45.	น้ำย่อย	น้ำย่อย	น้ำย่อย
46.	น้ำตา	น้ำตา	น้ำตา
47.	น้ำมูก	น้ำมูก	น้ำมูก
48.	น้ำลาย	น้ำลาย	น้ำลาย
49.	น้ำหูน้ำตา	น้ำหูน้ำตา	น้ำหูน้ำตา
50.	น้ำเลือด	น้ำเลือด	น้ำเลือด
51.	น้ำเหลือง	น้ำเหลือง	น้ำเหลือง
52.	น้ำเหลืองน้ำแรง	น้ำเหลืองน้ำแรง	น้ำเหลืองน้ำแรง
53.	นิ้วชี้	นิ้วชี้	นิ้วชี้
54.	นิ้วมือ	นิ้วมือ	นิ้วมือ
55.	บ่าไหล่	บ่าไหล่	บ่าไหล่
56.	บาดตีน	บาดตีน	เท้า

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
57.	บั้นแออ	บั้นแอ	เอว
58.	บอยผม	บอยผ	บอยผ
59.	ผิวฉับ	ผิวพัน	ผิวพรรณ
60.	ผิวทบัງ	ผิวหน้ง	ผิวหน้ง
61.	ฝั้กกระพะาะ	ฝั้กกระพะาะ	ฝั้กกระพะาะ
62.	ฝ่ามี	ฝ่ามี	ฝ่ามี
63.	พวงปอด	พวงปอด	พวงปอด
64.	พวงแก้ม	พวงแก้ม	พวงแก้ม
65.	มือขา	มือขา	มือขา
66.	มือซ่าย	มือซ่าย	มือซ่าย
67.	มือเบ็องขวา	มือเบ็องขวา	มือข้างขวา
68.	มันสะทมอง	มันสะทมอง	มันสมอง
69.	หยาดน้ำย้งว	หยาดน้ำย้งว	หยาดน้ำย้งว
70.	หยาดน้ำตา	หยาดน้ำตา	หยาดน้ำตา
71.	หยาดเลือด	หยาดเลือด	หยาดเลือด
72.	ลำค	ลำค	ลำค
73.	ลำค้ว	ลำค้ว	ลำค้ว
74.	ลำแຂງ	ลำแຂງ	ลำแຂງ
75.	ลำแຂน	ลำแຂน	ลำแຂน
76.	วงแຂน	วงแຂน	วงแຂน
77.	ห้องน้อย	ห้องน้อย	ห้องเล็ก
78.	หล่นวตา	หล่นวตา	ลูกตา
79.	หล่นวาก	หล่นวาก	หล่นวาก
80.	หล่นวตา	หล่นวตา	หล่นวตา
81.	หล่นวผาก	หล่นวผาก	หล่นวผาก
82.	หล่นวอก	หล่นวอก	หล่นวอก
83.	หล่นวเอิก	หล่นวเอิก	หล่นวเอิก
84.	หล่นวแຂ่ง	หล่นวแຂ่ง	หล่นวแຂ่ง
85.	หล่นวกะโปก	หล่นวกะโปก	หล่นวกะโปก

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
86.	ทบั้งเขິงคิบน	หน้งพื้นดิน	หน้งฝ่าเท้า
87.	ทมารททอใจ	หมากหัวใจ	ก้อนหัวใจ
88.	ทางตา	หางตา	หางตา
89.	ทอถ้อ	หัวคิ้ว	หัวคิ้ว
90.	ทอสะทมอง	หัวสะหมอง	หัวสมอง
91.	ทอล้ง	หัวล้ง	หัวล้ง
92.	ทอเข่า	หัวเข่า	หัวเข่า
93.	ทอเอิก	หัวเอิก	หัวอก
94.	ทอไป่คิบน	หัวไป่ดิน	หัวไป่ดิน
95.	ทอใจ	หัวใจ	หัวใจ
96.	ทือบทง	หลิบนง	ชอกนง
97.	ทงอตาต่า	หน่วยตาต่า	ลูกตาต่า
98.	ทงอแคง	หน้าแคง	หน้าแคง
99.	อ้งมือ	อ้งมือ	อ้งมือ
100.	อ้งกาย	อ้งกาย	ร่างกาย
101.	อ้งคิง	อ้งคิง	ร่างกาย
102.	อิมสับ	อิมสับ	ริมฝีปาก
103.	อิมตา	อิมตา	ริมตา
104.	อุน	อุน	รุมขน
105.	อูน	อูน	ช่องคอ
106.	อุนค้ง	อุนค้ง	รูจมูก
107.	อุนชง	อุนชง	รูปทรง
108.	อุนนอก	อุนนอก	รูปภายนอก
109.	อุนอ้ง	อุนอ้ง	รูปร่าง
110.	อุนโสม	อุนโสม	รูปโฉม
111.	อุน	อุน	รูป
112.	อุนผม	อุนผม	เส้นผม
113.	อุนอาก	อุนอาก	เนื้ออาก
114.	อุนตา	อุนตา	เบ้าตา

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
115.	เลียดเนื้อ	เลียดเนื้อ	เลียดเนื้อ
116.	เลาสิง	เลาสิง	ร่างกาย
117.	เล็บมิ	เล็บมือ	เล็บมือ
118.	เล็บโป้มิ	เล็บโป้มือ	เล็บโป้มือ
119.	เหือไค	เหือไค	เหงื่อไคล
120.	แก่นตา	แก่นตา	แก้วตา
121.	แก้มเบื่องซ้าย	แก้มเบื่องซ้าย	แก้มข้างซ้าย
122.	แขนสอก	แขนสอก	แขนสอก
123.	แก่งเบื่องซ้าย	แก่งเบื่องซ้าย	แก่งซ้าย
124.	แสงตา	แสงตา	สายตา
125.	โคนหู	โคนหู	ชอกหู
126.	นิ้วโป้	นิ้วโป้	นิ้วโป้
127.	นิ้วโป้	นิ้วโป้	นิ้วโป้
128.	ใบหน้า	ใบหน้า	ใบหน้า
129.	ใบหน้ารูปหน่วยไข่	ใบหน้ารูปหน่วยไข่	ใบหน้ารูปไข่

6. คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งก่อสร้าง คือคำนามประสมที่ใช้เรียกตึก อาคาร สิ่งปลูกสร้าง ส่วนประกอบของสิ่งปลูกสร้างรวมถึงบริเวณพื้นที่ซึ่งมนุษย์สร้างขึ้น พบทั้งสิ้นจำนวน 171 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	ทึบเส้า	กกเส้า	คั่นเส้า
2.	ขุมคอง	ขุมคอง	คลอง
3.	ขุมดิน	ขุมดิน	หลุมดิน
4.	ขุมถ່าย	ขุมถ່าย	หลุมถ່าย
5.	ขุมฝ้างสบ	ขุมฝ้างสบ	หลุมฝ้างสบ
6.	ขุมทลวไล	ขุมทลวไล	หลุมทลวไล
7.	ขุมทมาทคตท	ขุมทมาทคตท	หลุมระเบิด
8.	ขั้วไคเรือ	ขั้วไคเรือ	บันไดบ้าน
9.	ถ้ายทะทาน	ถ้ายทะทาน	ถ้ายทหาร
10.	คอกมัว	คอกมัว	คอกมัว
11.	คุ่มบ้าน	คุ่มบ้าน	หมูบ้าน
12.	คุ่มเรือ	คุ่มเรือ	หมูบ้าน
13.	ค้อทอย	ค้อทอย	ค้อทอย
14.	จอมทาด	จอมทาด	เจดีย์ใส่กระดูก
15.	ส้อมบอน	ส้อมบอน	ห้องนอน
16.	สวนดอกไม้	สวนดอกไม้	สวนดอกไม้
17.	สวนยา	สวนยา	สวนยา
18.	สวนยาดูด	สวนยาดูด	สวนยาสูบ
19.	สวนอุทัยาน	สวนอุทัยาน	สวนอุทยาน
20.	สนามชก	สนามชก	สนามชก
21.	สนามบิน	สนามบิน	สนามบิน
22.	สนามรบ	สนามรบ	สนามรบ
23.	สนามไม้	สนามไม้	ลานที่มีไม้ซุงจำนวนมาก
24.	ระทม่วะพุม	ระทม่วะพุม	สมรภูมิ
25.	ระทมวรบแนวหน้า	ระทมวรบแนวหน้า	สนามรบแนวหน้า
26.	ระแนนไม้	ระแนนไม้	พื้นไม้
27.	รางน้ำมัน	รางน้ำมัน	ถังน้ำมัน

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
28.	สาวงຂ້າ	สาวงเข้า	นางข้าว
29.	ສາຍຄາເຮືອນ	สายคาเรือน	หลังคาเรือน
30.	ສາລາກກິດຕານ	สาลากกตาน	ศาลาต้นตาล
31.	ສ່ວນັກງານ	ส่วนักงาน	สำนักงาน
32.	ສ່ວນັກເມືອງ	ส่วนักเมือง	สำนักงานของเมือง
33.	ດ້ວນຮົບ	ด้วนรบ	แนวรบ
34.	ດິນບ້ານ	ดินบ้าน	ลานบ้าน
35.	ຕະຫຼາດເຂົ້າ	ตลาดเข้า	ตลาดเข้า
36.	ຕູບໝາແຫງນ	ตุบหมาแหงน	กระท่อมหมาแหงน
37.	ຕູບເຮືອນອົບພະຍົບ	ตุบเรือนอบพะยูน	กระท่อมคนอพยพ
38.	ຕົວເມືອງ	ตัวเมือง	ตัวเมือง
39.	ຖະໜົນໜົນທາງ	ถะหนนหนทาง	ถนนหนทาง
40.	ຖານທັບອຸບົນ	ถานทัพอุบน	ฐานทัพอุบล
41.	ເຄື່ອງໝາແຫງນ	เถียงนาหมาแหงน	เถียงนาหมาแหงน
42.	ເຄື່ອງໄຮ່	เถียงไไร่	เถียงไร่
43.	ທາງຄົບສອກ	ทางคอบสอก	ทางสามแพร่ง
44.	ທາງຄົມມະນາຄົມ	ทางคิมมะนาคิม	ทางคมนาคม
45.	ທາງສາມແຍກ	ทางสามแยก	ทางสามแยก
46.	ທາງຜ່ານ	ทางผ่าน	ทางผ่าน
47.	ທາງລັດ	ทางลัด	ทางลัด
48.	ທາງຫລວງ	ทางหลวง	ทางหลวง
49.	ທາງເຂົ້າບ້ານ	ทางเข้าบ้าน	ทางเข้าบ้าน
50.	ທາງເດີນ	ทางเดิน	ทางเดิน
51.	ທາງເລກທີ 13	ทางเลขที่ 13	ทางเลขที่ 13
52.	ທາງແຍກ	ทางแยก	ทางแยก
53.	ທີ່ຄ້າບັງ	ที่กำบัง	ที่กำบัง
54.	ທີ່ພັກຄົນອົບພະຍົບ	ที่พักคนอพยพ	ที่พักคนอพยพ
55.	ທຸ່ງນາ	ทุ่งนา	ทุ่งนา
56.	ທຸ່ງໄຮ່	ทุ่งไร่	ทุ่งไร่

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
57.	บ้ำส้าง	น้ำส้าง	บ่อน้ำบาดาล
58.	บะลอนทลวงจวงจัน	นะคอนหลวงเวียงจัน	นครหลวงเวียงจันทน์
59.	บ่อนบอน	บ่อนนอน	ที่นอน
60.	บ่อนอยู่	บ่อนอยู่	ที่อยู่
61.	บ่อนลี่	บ่อนลี่	ที่หลบหนี
62.	บ้านเทิด	บ้านเกิด	บ้านเกิด
63.	บ้านเทิดเมืองนอน	บ้านเกิดเมืองนอน	บ้านเกิดเมืองนอน
64.	บ้านเก่าเมืองเดิม	บ้านเก่าเมืองเดิม	บ้านเก่าเมืองเดิม
65.	บ้านเมืองลาว	บ้านเมืองลาว	บ้านเมืองลาว
66.	บั้งรบ	บั้งรบ	สนามรบ
67.	บ๋ลัดไร่เงี้ยว	บอลิสด์ ไร่เงี้ยว	บริษัท ไร่เงี้ยว
68.	บ่องย้ง	บ่องย้ง	หน้าต่าง
69.	บ้อมระชนาม	บ้อมระชนาม	บ้อมสนาม
70.	บ้อมคำทลวด	บ้อมคำทลวด	บ้อมตำรวจ
71.	บ้อมปิ่น	บ้อมปิ่น	บ้อมปิ่น
72.	บ้อมปิ่นกน	บ้อมปิ่นกน	ปิ่นกน
73.	ปะตุล้อม	ปะตุล้อม	ประตูห้อง
74.	ปะตุบ่อง	ปะตุบ่อง	ประตูทางเข้า
75.	ปะตุรื้อ	ปะตุรื้อ	ประตูรั้ว
76.	ปะตุเรือน	ปะตุเรือน	ประตูเรือน
77.	ปะเทอดลาว	ปะเทอดลาว	ประเทศลาว
78.	ปะเทอดเขตแขวง	ปะเทอดเขตแขวง	ประเทศเขตแขวง
79.	ปากปะตุ	ปากปะตุ	ปากประตู
80.	ฝากันห้อง	ฝากันห้อง	ฝากันห้อง
81.	ฝาคูบ	ฝาคูบ	ฝากระท่อม
82.	ฝारेือน	ฝारेือน	ฝारेือน
83.	ฝานไม้เร้ย	ฝานไม้เร้ย	ฝานไม้ (ไม่มีราคา)
84.	ฝั้นชิมัง	ฝั้นชิมัง	ฝั้นซิเมนต์
85.	ฝั้นหลุม	ฝั้นหลุม	ฝั้นหลุม

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
86.	มะทาวิทยาไลแผลดสาต	มะหาวิททยาไลแผลดสาต	มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
87.	ละบุงห็อง	ละเบียงห็อง	ระเบียงห็อง
88.	ละบุงเรือน	ละเบียงเรือน	ระเบียงเรือน
89.	วิดถ่าย	วิดถ่าย	ที่สำหรับจับถ่าย
90.	ห็องกาบ	ห็องกาบ	ห็องทำงาน
91.	ห็องกาบสิทสาเมือง	ห็องกาบสิทสาเมือง	สำนักงานการศึกษาเมือง
92.	ห็องจ้ง	ห็องจ้ง	ห็องจ้ง
93.	ห็องค้ว	ห็องค้ว	ห็องคร้ว
94.	ห็องสอบสวน	ห็องสอบสวน	ห็องสอบสวน
95.	ห็องสิบสวน	ห็องสิบสวน	ห็องสิบสวน
96.	ห็องทลมะมาน	ห็องทลมะมาน	ห็องทรมาน
97.	ห็องน้ำ	ห็องน้ำ	ห็องน้ำ
98.	ห็องนอน	ห็องนอน	ห็องนอน
99.	ห็องนอนคนจับ	ห็องนอนคนจับ	ห็องพักผู้ป่วย
100.	ห็องล้างหน้า	ห็องล้างหน้า	ห็องล้างหน้า
101.	ห็องอาบน้ำ	ห็องอาบน้ำ	ห็องอาบน้ำ
102.	ห็องเรียน	ห็องเรียน	ห็องเรียน
103.	ห็องเรียนจ้าง	ห็องเรียนจ้าง	ห็องเรียนจ้าง
104.	ห็องรับแขก	ห็องรับแขก	ห็องรับแขก
105.	ห็องเสนาอັก	ห็องเสนาอັก	ห็องพักผู้ป่วยของทหาร
106.	ห็องเรือน	ห็องเรือน	ห็องเรือน
107.	ห็องเรือนเชย	ห็องเรือนเชย	ห็องเรือนชาน
108.	ห็องคาเรือน	ห็องคาเรือน	ห็องคาเรือน
109.	ห็องบ้าน	ห็องบ้าน	ห็องหมู่บ้าน
110.	ห็องทางลัด	ห็องทางลัด	ห็องทางลัด
111.	ห็องขันไค	ห็องขันไค	ห็องขันไค
112.	ห็องบ้าน	ห็องบ้าน	ห็องบ้าน
113.	ห็องเมือง	ห็องเมือง	ห็องเมือง
114.	ห็องเรือน	ห็องเรือน	ห็องเรือน

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
115.	ท่สะทมุด	หอดสะหมุด	หอดสมุด
116.	ท่อววงสะแคง	หอดววงสะแคง	พิพิธภัณฑ์
117.	อาคานโงยเฮียน	อาคานโงยเฮียน	อาคาร โรงเรียน
118.	ร้านຂ່ວງ	ฮ้านช่วง	ร้านค้า
119.	ร้านຂາຍຂອງກິນ	ฮ้านขายของกิน	ร้านขายของกิน
120.	ร้านຂາຍອາຫານ	ฮ้านขายอาหาร	ร้านขายอาหาร
121.	ร้านຂາຍເຜອ	ฮ้านขายฝ่อ	ร้านขายฝ่อ
122.	ร้านຄ້າ	ฮ้านค้า	ร้านค้า
123.	ຮຸ່ມສາຍຄາເຮືອນ	ฮ่มสายคาเฮือน	ร่มหลังคาเรือน
124.	ຮົ່ວລວດຫນາມ	ฮั่วลวดหนาม	รั้วลวดหนาม
125.	ຮັທນາມຫມາກຈັບ	ฮั่วหนามหมากจับ	รั้วหนามกระจับ
126.	ເສົາເຮືອນ	เสาเฮือน	เสาเรือน
127.	ເດີນຍົນ	เดินยูน	สนามบิน
128.	ເດີນບ້ານ	เดินบ้าน	ลานบ้าน
129.	ເລົ່າເຂົ້າ	เล่าเข้า	เล่าข่าว
130.	ເວີງບ້ານ	เว้งบ้าน	เว้งบ้าน
131.	ເຮືອນຄົວ	เฮือนคัว	เรือนครัว
132.	ເຮືອນຊານ	เฮือนชาน	เรือนชาน
133.	ເຮືອນຊານບ້ານຊ່ອງ	เฮือนชานบ้านช่อง	เรือนชานบ้านช่อง
134.	ເຮືອນຕົກ	เฮือนตึก	เรือนตึก
135.	ເຮືອນຕູບຕິດພື້ນ	เฮือนตูปติดพื้น	เรือนตูปติดพื้น
136.	ເຮືອນບູຮານ	เฮือนโบราณ	เรือนโบราณ
137.	ເຮືອນພັກ	เฮือนพัก	เรือนพัก
138.	ເຮືອນຫລັງເຂົ້າ	เฮือนหลังเข้า	เรือนหลังเข้า
139.	ເຮືອນໝູ່	เฮือนหมู่	เรือนกลุ่ม
140.	ເຮືອນຮັງ	เฮือนรัง	เรือนรัง
141.	ເຮືອນຮັບແຂກ	เฮือนรับแขก	เรือนรับแขก
142.	ເຮືອນແປ້ນ	เฮือนแป้น	เรือนแป้น
143.	ເຮືອນແປ້ນຮ້າງ	เฮือนแป้นฮ้าง	เรือนแป้นร้าง

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
144.	คณนงา	คณนา	ทีนา
145.	ฉบับแอม	แป้นแอม	ฝ้าบ้าน
146.	แอมวงเรื่อน	แอมวงเฮื่อน	ฝ้ามวงเรื่อน
147.	โรงงาน	โองงาน	โองงาน
148.	โรงจัก	โองจัก	โองงาน
149.	โรงสายพาบพะณุน	โองสายพาบพะณุน	โองภาพยนตร์
150.	โรงสายธูปเงา	โองสายธูปเงา	โองภาพยนตร์
151.	โรงสี	โองสี	โองสี
152.	โรงสีเข้า	โองสีเข้า	โองสีข้าว
153.	โรงสูบฝั้น	โองสูบฝั้น	โองสูบฝั้น
154.	โรงพะยาบาน	โองพะยาบาน	โองพยาบาล
155.	โรงหมอ	โองหมอ	โองพยาบาล
156.	โรงเรียน	โองเรียน	โองเรียน
157.	โองเรียนชั้นปะถมปะถาน	โองเรียนชั้นปะถมปะถาน	โองเรียนชั้นปะถม
158.	โองเรียนสร้างครู	โองเรียนสร้างครู	โองเรียนสร้างครู
159.	โองเรียนนายทหาร	โองเรียนนายทหาร	โองเรียนนายทหาร
160.	โองเรียนปะถม	โองเรียนปะถม	โองเรียนปะถม
161.	โองเรียนปะถมศึกษา	โองเรียนปะถมศึกษา	โองเรียนปะถมศึกษา
162.	โองเรียนมัดทะนุ	โองเรียนมัดทะนุ	โองเรียนมัธยม
163.	โองเรียนวิจิตระกำ	โองเรียนวิจิตระกำ	โองเรียนวิจิตรกรรม
164.	โองเข้าแกง	โองเข้าแกง	โองอาหาร
165.	โองเต็นรำ	โองเต็นรำ	โองเต็นรำ
166.	โองเรียนขับรด	โองเรียนขับรด	โองเรียนขับรด
167.	โองเรียนวิชาซิปชั้นสูง	โองเรียนวิชาซิปชั้นสูง	โองเรียนวิชาซิปชั้นสูง
168.	โองไปสะนี	โองไปสะนี	โองไปรษณีย์
169.	ไม้ก่อน	ไม้ก่อน	ไม้กลอน
170.	ไม้มุงหลังคาเฮื่อน	ไม้มุงหลังคาเฮื่อน	ไม้มุงหลังคาเฮื่อน
171.	โลกอนปะตุฮัว	โลกอนปะตุฮัว	กลอนประตุฮัว

7. คำนามประสมที่ใช้เรียกวัน เวลา คือ คำนามที่ใช้เรียกวัน เดือน ปี เวลา ช่วงเวลารวมถึงฤดูกาล พบทั้งสิ้นจำนวน 65 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	12 โมงกลางวัน	12 โมงกลางวัน	เวลาที่เที่ยงคืน
2.	กลางวัน	กลางวัน	กลางวัน
3.	กลางวันจรดกลางคืน	กลางวันจรดกลางคืน	กลางวันจรดกลางคืน
4.	กลางวัน	กลางวัน	กลางวัน
5.	กลางวัน	กลางวัน	กลางวัน
6.	กลางวัน	กลางวัน	กลางวัน
7.	ค่ำ	ค่ำ	ค่ำ
8.	ค่ำมืดจืดตา	ค่ำมืดจืดตา	เวลาค่ำ
9.	คืนเดือนแรม	คืนเดือนแรม	คืนเดือนแรม
10.	คืนเดือนแรม 15 ค่ำ	คืนเดือนแรม 15 ค่ำ	คืนเดือนแรม 15 ค่ำ
11.	สองโมง	สองโมง	สองโมง
12.	ครึ่งโมงบ่าย	ครึ่งโมงบ่าย	ครึ่งโมงบ่าย
13.	ยามค่ำมืดจืดตา	ยามค่ำมืดจืดตา	เวลาค่ำ
14.	ยามค่ำมืดจืดตา	ยามค่ำมืดจืดตา	เวลาใกล้ค่ำ
15.	ยามค่ำมืดจืดตา	ยามค่ำมืดจืดตา	ยามเข้าใกล้สาย
16.	ตอนค่ำ	ตอนค่ำ	เวลาค่ำ
17.	ตอนสว่าง	ตอนสว่าง	เวลาสาย
18.	ตอนเที่ยงคืน	ตอนเที่ยงคืน	ตอนเที่ยงตรง
19.	ตอนเที่ยงวัน	ตอนเที่ยงวัน	ตอนเที่ยงวัน
20.	ต้นฤดูหนาว	ต้นฤดูหนาว	ต้นฤดูหนาว
21.	ต้นเดือน	ต้นเดือน	ต้นเดือน
22.	ท้องฤดูหนาว	ท้องฤดูหนาว	ท้องฤดูหนาว
23.	ท้ายเดือน 11	ท้ายเดือน 11	ท้ายเดือน 11
24.	ทศวรรษ	ทศวรรษ	ทศวรรษ
25.	บ่ายโมง	บ่ายโมง	เวลาบ่ายโมง
26.	โบราณนกาน	โบราณนกาน	โบราณกาล
27.	ปีใหม่คณนี้	ปีใหม่คณนี้	สงกรานต์

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
28.	มีก่อน	มีก่อน	วันก่อน
29.	มีนี่	มีนี่	วันนี้
30.	มีวาน	มีวาน	เมื่อวาน
31.	มีวานนี้	มีวานนี้	เมื่อวานนี้
32.	มีอื่น	มีอื่น	วันพรุ่งนี้
33.	มีอื่นเช้า	มีอื่นเช้า	วันพรุ่งนี้เช้า
34.	มีธี	มีธี	วันมะรืน
35.	มีดคำ	มีดคำ	มีดคำ
36.	ละดูปักดำ	ละดูปักดำ	ฤดูปักดำ
37.	ละดูฝน	ละดูฝน	ฤดูฝน
38.	ละดูแล้ง	ละดูแล้ง	ฤดูแล้ง
39.	ลาตีกาล	ลาตีกาล	ราตรีกาล
40.	อันทิด	วันทิด	วันอาทิตย์
41.	อันพัก	วันพัก	วันหยุด
42.	อันอาทิตย์	วันอาทิตย์	วันอาทิตย์
43.	อันเสาร์	วันเสาร์	วันเสาร์
44.	อันเวลา	วันเวลา	วันเวลา
45.	หน้าอวกทอยู่ทากิน	หน้าเวียกหาอยู่หากิน	ฤดูทำมาหากิน
46.	หัวคำ	หัวคำ	หัวคำ
47.	หัวแลง	หัวแลง	ตอนเย็น
48.	อ่าวเช้า	อ่าวเช้า	ใกล้เช้า
49.	อ่าวเด็ก	อ่าวเด็ก	ใกล้ตึก
50.	อาทิตย์ก่อน	อาทิตย์ก่อน	อาทิตย์ก่อน
51.	อรุณนระกาน	อรุณนระกาน	อรุณกาล
52.	เช้ามีด	เช้ามีด	เช้ามีด
53.	เด็กตื่น	เด็กตื่น	เด็กตื่น
54.	เดือน 12	เดือน 12	เดือน 12
55.	เดือน 3	เดือน 3	เดือน 3
56.	เดือนจรง	เดือนเจียง	เดือนอ้าย

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
57.	เดือนสามลาว	เดือนสามลาว	เดือนสามลาว
58.	เดือนสี่	เดือนสี่	เดือนสี่
59.	เดือนอี่	เดือนอี่	เดือนอี่
60.	เดือนห้า	เดือนห้า	เดือนห้า
61.	เวลากินแฉวง	เวลากินแฉวง	เวลาอาหารเย็น
62.	เวลาเร็ดอวรก	เวลาเร็ดเวียก	เวลาทำงาน
63.	แฉวงนี้	แฉงนี้	เย็นนี้
64.	แฉวงวาน	แฉงวาน	เย็นของเมื่อวาน
65.	โมงกินเช้า	โมงกินเช้า	เวลากินข้าว

9. คำนามประสมที่ใช้เรียกสัตว์ หมายถึง คำนามประสมที่ใช้เรียกสัตว์ รวมถึงอวัยวะ ร่องรอย มูล
เขา รัง และที่อยู่ของสัตว์ พบทั้งสิ้นจำนวน 85 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	จิ้งจอก	จิ้งจอก	จิ้งจอก
2.	จิ้งหรีด	จิ้งหรีด	จิ้งหรีด
3.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
4.	จิ้งก่า	จิ้งก่า	จิ้งก่า
5.	จิ้งเหลนน้อย	จิ้งเหลนน้อย	จิ้งเหลนน้อย
6.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
7.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
8.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
9.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
10.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
11.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
12.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
13.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
14.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
15.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
16.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
17.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
18.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
19.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
20.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
21.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
22.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
23.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
24.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
25.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
26.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน
27.	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน	จิ้งเหลน

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
28.	บึงเกล้า	นบกเกล้า	นบกเกล้า
29.	บึงเจ้า	นบกเจ้า	นบกเจ้า
30.	บึงเป้า	นบกเป้า	นบกเป้า
31.	บึงเปิดป้อง	นบกเปิดป้อง	นบกเปิดป้อง
32.	บึงแก้ว	นบกแก้ว	นบกแก้ว
33.	บึงกะแล้น	บึงกะแล้น	บึงกะแล้น
34.	ปลาขาว	ปลาขาว	ปลาขาว
35.	ปลาค้อ	ปลาค้อ	ปลาช่อน
36.	ปลาคูก	ปลาคูก	ปลาคูก
37.	ปลาคูกอูขุ	ปลาคูกอูขุ	ปลาคูกอูขุ
38.	ปลาคูกเอิ้น	ปลาคูกเอิ้น	ปลาคูกเอิ้น
39.	ปลาหม้อ	ปลาหม้อ	ปลาหม้อ
40.	ปลาเชื่อม	ปลาเชื่อม	ปลาเชื่อม
41.	ปลากระเข้	ปลากระเข้	ปลากระเข้
42.	ฝูงชะนี	ฝูงชะนี	ฝูงชะนี
43.	ฝูงลิง	ฝูงลิง	ฝูงลิง
44.	ฝูงหมูป่า	ฝูงหมูป่า	ฝูงหมูป่า
45.	พะญาเงือก	พะญาเงือก	พะญาเงือก
46.	ลิงลม	ลิงลม	ลิงลม
47.	หมูเผ่า	หมูเผ่า	หมูเผ่า
48.	หมาขี้เือง	หมาขี้เือง	หมาขี้เือง
49.	หมาพาน	หมาพาน	หมาพาน
50.	หมาบัว	หมาบัว	หมาบัว
51.	หมาแสนรู้	หมาแสนรู้	หมาแสนรู้
52.	หมาแม่ลาย	หมาแม่ลาย	หมาลายเพศเมีย
53.	ฝูงควาย	ฝูงควาย	ฝูงควาย
54.	โขลงช้าง	โขลงช้าง	โขลงช้าง
55.	หมูแม่ลงกู๋ฝิ่ง	หมูแม่ลงกู๋ฝิ่ง	หมูแม่ลงกู๋ฝิ่ง
56.	หมูตอน	หมูตอน	หมูตอน

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
57.	ทมุทอก	หมุทอก	หมุทอก
58.	ทมุพุก	หมุพุก	หมุพุก
59.	ทอไก่อ	หัวไก่อ	หัวไก่อ
60.	ทงูแมงวัน	หมุแมงวัน	ฝูงแมลงวัน
61.	ทงูป่า	หมุป่า	หมุป่า
62.	อ้งฮอด	เอียงหลอด	นกเอียงหลอด
63.	อ้งแตง	อ้งแตง	อ้งแตง
64.	เขากวาง	เขากวาง	เขากวาง
65.	เสื่อป่า	เสื่อป่า	เสื่อป่า
66.	เสื่อแมว	เสื่อแมว	เสื่อแมว
67.	เสื่อโค้ง	เสื่อโค้ง	เสื่อโค้ง
68.	แมงกะเบือ	แมงกะเบือ	ผีเสื้อ
69.	แมงปู	แมงปู	แมลงกู่
70.	แมงวันเขียว	แมงวันเขียว	แมลงวันเขียว
71.	แมงหิ้งห้อย	แมงหิ้งห้อย	แมงหิ้งห้อย
72.	แมงอื้อ	แมงอื้อ	แมลงกลางคืน
73.	แมงไม้	แมงไม้	แมลงกลางคืน
74.	แมงไม้ป่า	แมงไม้ป่า	แมงไม้ป่า
75.	แมวลายหางขั้ว	แมวลายหางเหียน	แมวลายหางกูด
76.	โตจี้จ๋ม	โตจี้จ๋ม	จิ้งจก
77.	โตลิ่งโตค่าง	โตลิ่งโตค่าง	ลิงค่าง
78.	โตแมว	โตแมว	แมว
79.	ไก่อขา	ไก่อขา	ไก่อฟ้า
80.	ไก่อตอน	ไก่อตอน	ไก่อตอน
81.	ไก่อตาฟาง	ไก่อตาฟาง	ไก่อตาฟาง
82.	ไก่อป่า	ไก่อป่า	ไก่อป่า
83.	ไก่อเป็ด	ไก่อเป็ด	ไก่อเป็ด
84.	ไก่อแม่	ไก่อแม่	ไก่อแม่
85.	ไก่อโอง	ไก่อโอง	ไก่อไต้ง

9. **คำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ** คือคำนามประสมที่ใช้เรียกสิ่งแวดลอมทั้งที่สามารถจับต้องได้ เช่น ดิน หิน พื้นดิน ภูเขา ป่า พืช น้ำ แหล่งน้ำ และสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ดวงดาว อากาศ แสงแดด ท้องฟ้า ทิศทาง พบทั้งสิ้นจำนวน 131 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	ก้อนดิน	ก้อนดิน	ก้อนดิน
2.	ก้อนหิน	ก้อนหิน	ก้อนหิน
3.	กกไม้ใบหย้า	กกไม้ใบหย้า	ต้นไม้ใบหย้า
4.	กกไม้ใหญ่	กกไม้ใหญ่	ต้นไม้ใหญ่
5.	ขอบฟ้า	ขอบฟ้า	ขอบฟ้า
6.	จี๋ดิน	จี๋ดิน	จี๋ดิน
7.	จี๋โคลน	จี๋โคลน	จี๋โคลน
8.	จี๋ฝุ่น	จี๋ฝุ่น	จี๋ฝุ่น
9.	จุมคอง	จุมคอง	คอง
10.	ควันไฟ	ควันไฟ	ควันไฟ
11.	กั้นแนนา	กั้นแนนา	กั้นนา
12.	จอมคอย	จอมคอย	จอมคอย (เนินสูง)
13.	จุมโพน	จุมโพน	จอมโพน
14.	สายฟ้า	สายฟ้า	สายฟ้า
15.	สายลม	สายลม	สายลม
16.	สายห้วย	สายห้วย	ห้วย
17.	สายห้วยน้อย	สายห้วยน้อย	ห้วยสายเล็ก
18.	ต้นไม้ใบหย้า	ต้นไม้ใบหย้า	ต้นไม้ใบหย้า
19.	ทับพะญากรอนท่ามะชาด	ทับพะญากรอนท่ามะชาด	ทรัพยากรธรรมชาติ
20.	ดวงจัน	ดวงจัน	ดวงจันทร์
21.	ดวงสุริยา	ดวงสุริยา	ดวงสุริยา
22.	ดวงตาเวิน	ดวงตาเวิน	ดวงตะวัน
23.	ดวงมาลาดอกไม้	ดวงมาลาดอกไม้	ดวงมาลาดอกไม้
24.	ดวงอาทิตย์	ดวงอาทิตย์	ดวงอาทิตย์
25.	ดอกไม้	ดอกไม้	ดอกไม้
26.	ดาวซ้าง	ดาวซ้าง	ดาวซ้าง

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
27.	ดาวหาง	ดาวหาง	ดาวหาง
28.	ดินซีตัม	ดินซีตัม	ดินซีโคลน
29.	ดินฉาย	ดินชาย	ดินทราย
30.	ดินชนงอปรุก	ดินเหนียวเปียก	ดินเหนียวเปียก
31.	ดงป่าลาน	ดงป่าลาน	ดงป่าลาน
32.	ดงเล็ก	ดงเล็ก	ดงเล็ก
33.	ตะลิ่งท้อย	ตะลิ่งห้วย	ตลิ่งห้วย
34.	ห้องผ้า	ห้องฟ้า	ห้องฟ้า
35.	ทางกรกกันข้าม	ทางกกันข้าม	ทางตรงกันข้าม
36.	ทางถ้อนเนิน	ทางค้อนเนิน	ทางลาดชัน
37.	ทิดตาแอนตัก	ทิดตาเวินตัก	ทิสตะวันตก
38.	ทิดตาแอนออก	ทิดตาเวินออก	ทิสตะวันออก
39.	ทิดตาแอนออกสูงเจเนือ	ทิดตาเวินออกเฉียงเหนือ	ทิสตะวันออกเฉียงเหนือ
40.	ทิดเจเนือ	ทิดเหนือ	ทิสเหนือ
41.	ทุ่งท้อ	ทุ่งหญ้า	ทุ่งหญ้า
42.	น้ำຂອງ	น้ำของ	น้ำโขง
43.	น้ำถ้าง	น้ำค้าง	น้ำค้าง
44.	น้ำตัก	น้ำตัก	น้ำตัก
45.	น้ำท่า	น้ำท่า	น้ำท่า
46.	น้ำฝน	น้ำฝน	น้ำฝน
47.	น้ำห้วย	น้ำห้วย	น้ำห้วย
48.	น้ำหมอก	น้ำหมอก	น้ำหมอก
49.	น้ำร่อง	น้ำร่อง	น้ำร่อง
50.	บวกรอวย	บวกรวาย	บวกรวาย
51.	บวกรหนอง	บวกรหนอง	บวกรหนอง
52.	บุละพาทิด	บุละพาทิด	บุรพาทิส
53.	ป่าดง	ป่าดง	ป่าดง
54.	ป่าดงพงไฟ	ป่าดงพงไฟ	ป่าดงพงไพร
55.	ป่าดงวงกต	ป่าดงวงกต	ป่าดงวงกต

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
56.	ป่าลฺยบดินฺนุ	ป่าเลียบดินพู	ป่าเชิงเขา
57.	ป่าลฺยวิก	ป่าเล็ก	ป่าเล็ก
58.	ป่าลฺยไม้	ป่าไม้	ป่าไม้
59.	ป่าลฺยไม้ป่อง	ป่าไม้ป่อง	ป่าไม้ป่อง
60.	ป่าลฺยหีน	ผาหิน	ป่าหิน
61.	ป่าลฺยจันสฺยวอดวง	พระจันเสี้ยวดวง	พระจันทรเสี้ยว
62.	ป่าลฺยฉานหีน	พระฉานหิน	ฉานหิน
63.	ป่าลฺยยุฝน	พายุฝน	พายุฝน
64.	ป่าลฺยดิน	พื้นดิน	พื้นดิน
65.	ป่าลฺยน้ำ	พื้นน้ำ	พื้นน้ำ
66.	ป่าลฺยพิภพ	พื้นพิภพ	พื้นพิภพ
67.	ป่าลฺยภูษาคา	ภูเขาภูษาคา	ภูเขาภูษาคา
68.	ป่าลฺยภูผาป่าดง	ภูเขาป่าดง	ภูเขาป่าดง
69.	ป่าลฺยภูผาป่าไม้	ภูเขาป่าไม้	ภูเขาป่าไม้
70.	ป่าลฺยภูมิประเทศ	ภูมิประเทศ	ภูมิประเทศ
71.	ป่าลฺยภูเขา	ภูเขา	ภูเขา
72.	ป่าลฺยพงพะเนาภูเขาป่าไม้	พงพะเนาภูเขาป่าไม้	พงพนาภูเขาป่าไม้
73.	ป่าลฺยพงพะเนาวัน	พงพะเนาวัน	พงพนา
74.	ป่าลฺยพงหญ้า	พงหญ้า	พงหญ้า
75.	ป่าลฺยฟองน้ำ	ฟองน้ำ	ฟองน้ำ
76.	ป่าลฺยหยาดน้ำ	หยาดน้ำ	หยาดน้ำ
77.	ป่าลฺยลมมิดคัตมิดคตฤ	ลมมิดคัตมิดคตฤ	ลมพายุ
78.	ป่าลฺยลำเนาไพร	ลำเนาไพร	ลำเนาไพร
79.	ป่าลฺยวังน้ำ	วังน้ำ	วังน้ำ
80.	ป่าลฺยห้วยน้ำ	ห้วยน้ำ	ห้วยน้ำ
81.	ป่าลฺยห้วยน้ำ	ห้วยน้ำ	ห้วยน้ำ
81.	ป่าลฺยห้วยน้ำ	ห้วยน้ำ	ห้วยน้ำ
82.	ป่าลฺยหน้าดิน	หน้าดิน	หน้าดิน
83.	ป่าลฺยหน้าน้ำ	หน้าน้ำ	หน้าน้ำ
84.	ป่าลฺยหนองดินทุ่ง	หนองดินทุ่ง	หนองท้ายทุ่ง

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
85.	ทาดฉาย	หาดชาย	หาดทราย
86.	ทอฉิม	หั่วลม	หั่วลม
87.	ทอฉิมพายุ	หั่วลมพายุ	หั่วลมพายุ
88.	ทอฉิมແ້ງ	หั่วลมແ້ງ	หั่วลมແ້ງ
89.	ໝາກຂີ້ຫິນ	หมากขี้หิน	ก้อนหินเล็ก ๆ
90.	ອາຍຫມອກ	อายหมอก	ไอมอก
91.	ຮ່ອງຈັກກະວານ	ฮ่องจักกะวาน	ห้วงจักรวาล
92.	ຮ່ອງເໝືອງ	ฮ่องเหมือง	ร่องเหมือง
93.	ຮ່ອມຜາ	ฮ่อมผา	หน้าผา
94.	ຮ່ອມຫ້ວຍ	ฮ่อมห้วย	ร่องห้วย
95.	ຮ່ອມເຂົາ	ฮ่อมเขา	ที่ลาดเชิงเขา
96.	ຮຸກິນນ້ຳ	ฮูกินน้ำ	รูกินน้ำ
97.	ຮູ້ຄ້າ	ฮู้อ้า	ปากถ้ำ
98.	ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ	เคื่องป่าของดง	ของป่าของดง
99.	ເງິບຫິນ	เงิบหิน	หน้าผากิน
100.	ເງິບຫິນໃຫຍ່	เงิบหินใหญ่	ผากินใหญ่
101.	ເງົາມິດ	เงามีด	เงามีด
102.	ເຈື້ຍຜູ້	เจ็ยพู	ดินเขา
103.	ເດືອນແພ້ງ	เดือนเพ็ง	เดือนเพ็ญ
104.	ເບື້ອງຊ້າຍ	เบื่องซ้าย	ทางซ้าย
105.	ເບື້ອງຕາເວັນຕົກ	เบื่องตาเว็นตก	ทางตะวันตก
106.	ເບື້ອງຕາເວັນອອກ	เบื่องตาเว็นออก	ทางตะวันออก
107.	ເບື້ອງບໍວະລາ	เบื่องบัวละพา	ทางบูรพา
108.	ເບິ້ນຜູ້	เบ็นพู	ยอดเขา
109.	ເມກສີດຳ	เมกสีด้า	เมกสีด้า
110.	ເມກຫມອກ	เมกหมอก	เมฆหมอก
111.	ເມັດນ້ຳຫມອກ	เม็ดน้ำหมอก	เม็ดน้ำหมอก
112.	ແຄມຂອງ	แคมซอง	ริมโขง
113.	ແຄມຕະລີ່ງ	แคมตะลิ่ง	ริมตลิ่ง

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
114.	แคมฝั้ว	แคมฝั้ว	ริมฝั้ว
115.	แคมฝั้วแม่น้ำ	แคมฝั้วแม่น้ำ	ริมฝั้วแม่น้ำ
116.	แสงสะหว่าง	แสงสะหว่าง	แสงสว่าง
117.	แสงพะอาทิตย์	แสงพะอาทิตย์	แสงพระอาทิตย์
118.	แสงฟ้าเหลือง	แสงฟ้าเหลือง	แสงฟ้าแลบ
119.	แสงเดือน	แสงเดือน	แสงเดือน
120.	แสงแดด	แสงแดด	แสงแดด
121.	แป้น้ำ	แป้น้ำ	กระแสน้ำ
122.	แป้น้ำปั่น	แป้น้ำปั่น	กระแสน้ำวน
123.	เปลวแดด	เปลวแดด	เปลวแดด
124.	เปลวไฟ	เปลวไฟ	เปลวไฟ
125.	แผ่นดิน	แผ่นดิน	แผ่นดิน
126.	แม่น้ำของ	แม่น้ำของ	แม่น้ำโขง
127.	ง้วนหิน	ง้วนหิน	แง่งหิน
128.	ง้วนเมฆเฝือ	ง้วนเมฆเฝือ	ก้อนเมฆใหญ่
129.	โพนจุมปลวก	โพนจุมปลวก	โพนจอมปลวก
130.	โพนปลวก	โพนปลวก	โพนปลวก
131.	ไฟป่า	ไฟป่า	ไฟป่า

11. คำนามประสมที่ใช้เรียกประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อทางศาสนา หมายถึง คำนามที่ใช้เรียกศาสนา ประเพณี พิธีกรรม ลัทธิและความเชื่อ พบทั้งสิ้นจำนวน 77 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	โฆกทฆาน	โฆกทฆาน	โฆคดี
2.	ทงานแต่งงาน	งานแต่งงาน	การแต่งงาน
3.	ค้ำแต่งดอง	ค้ำแต่งดอง	ค้ำสินสอด
4.	งานดอง	งานดอง	งานแต่งงาน
5.	งานวิวา	งานวิวา	งานวิวาห์
6.	งานแต่งดอง	งานแต่งดอง	งานแต่งงาน
7.	จำยมพิบาน	จำยมพิบาน	ขมบาล
8.	สาสะทนาพุด	สาสะทนาพุด	ศาสนาพุทธ
9.	สาสะทนายเชชู	สาสะทนายเชชู	ศาสนาคริสต์
10.	สิ่งสักลิด	สิ่งสักลิด	สิ่งศักดิ์สิทธิ์
11.	สู่ขวัญ	สู่ขวัญ	สู่ขวัญ
12.	ชาตหน้า	ชาตหน้า	ชาติหน้า
13.	ชาดากัม	ชาดากัม	ชะตากกรรม
14.	ญักกัมพัน	ญักกัมพัน	ยักษ์กัมพันท์
15.	ดวงวินญาณ	ดวงวินญาณ	ดวงวิญญาน
16.	นางเทวดา	นางเทวดา	นางเทวดา
17.	บาปกรรม	บาปกรรม	บาปกรรม
18.	บาปบุญคุณโทษ	บาปบุญคุณโทษ	บาปบุญคุณโทษ
19.	บุนปางใหญ่ Christmas	บุนปางใหญ่ Christmas	เทศกาลคริสต์มาส
20.	บุญพะเหวด	บุญพะเหวด	บุญพะเหวด
21.	บุญวาสะหนา	บุญวาสะหนา	บุญวาสะหนา
22.	บุญอาดบุญญา	บุญอาดบุญญา	บุญอาดบุญญา
23.	บุญแจกข้าว	บุญแจกข้าว	บุญแจกข้าว
24.	บุญใหญ่	บุญใหญ่	บุญใหญ่
25.	บุญกุศล	บุญกุศล	บุญกุศล
26.	ประตูโลก	ประตูโลก	ประตูโลก
27.	ผีสงเทวอาฮัก	ผีสงเทวอาฮัก	ผีสงเทวอาฮัก

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
28.	ฉีสุน	ผีสุน	ผีสุน
29.	ฉีฮัก ฉีมาน	ผีฮักผีมาน	ผีฮักผีมาร
30.	ฉีบ้า	ผีบ้า	ผีบ้า
31.	ฉีป่าช้า	ผีป่าช้า	ผีป่าช้า
32.	ฉีพู่ห้วย	ผีพู่ห้วย	ผีพู่ห้วย
33.	ฉีฟ้า	ผีฟ้า	ผีฟ้า
34.	ฉีฮ่าวฉีเรือน	ผีฮ่าวผีเรือน	ผีบ้านผีเรือน
35.	ฉีฮ่า	ผีฮ่า	ผีห้า
36.	ฉีเซ็ดฉีฮ่า	ผีเซ็ดผีฮ่า	ผีห้าคำพลอย
37.	ฉีเผดฉีพาย	ผีเผดผีพาย	ผีวิญญาณผีพราย
38.	ฉีเผดเจ้ากักโพ	ผีเผดเจ้ากักโพ	ผีเจ้ากักโพ
39.	ฉีแถน	ผีแถน	ผีแถน
40.	ฉีโชน	ผีโชน	ผีตาโชน
41.	ผั่งขุมบารัก	ผั่งขุมบารัก	ขุมบารัก
42.	พะพุดทะฮูป	พะพุดทะฮูป	พระพุทธรูป
43.	พะเจ้าชีวิต	พะเจ้าชีวิต	เจ้าชีวิต
44.	พางวัน	พางวัน	พางวัน
45.	พางวันบาสี	พางวันบาสี	พางวันบายศรี
46.	พาบาสอกบาสี	พาบาสอกบาสี	บายศรี
47.	พาบาสี	พาบาสี	บายศรี
48.	พิทีกอบเจ้าบ้านเจ้าเรือน	พิทีกอบเจ้าบ้านเจ้าเรือน	พิทีกอบเจ้าบ้านเจ้าเรือน
49.	พิทีกองสะกาน	พิทีกองสะกาน	พิทีกองปาก
50.	พิทีกั้นเญา	พิทีกั้นเญา	พิทีกั้นไหว้
51.	ฟ้าแถน	ฟ้าแถน	ฟ้าแถน
52.	มื่อจันกำ	มื่อจันกำ	วันประกอบพิธี
53.	ลาวขวัน	ลาวขวัน	ลาวดี
54.	ลาวฮ้าย	ลาวฮ้าย	ลาวร้าย
55.	ลาวขวันผีตาย	ลาวขวันผีตาย	ลาวขวันผีตาย
56.	ลือกามญามดี	ลือกามญามดี	ฤกษ์งามยามดี

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
57.	วาทะทนาปาละมิ	วาทะหนาปาละมิ	วาทนาบารมี
58.	วันสิ้น	วันสิน	วันศีล
59.	วันสิ้นดับ	วันสินดับ	วันศีลดับ
60.	วันอิอาทะมุงคูน	วันวิวาหะมุงคูน	วันวิวาหมงคล
61.	หมั่นบวฉิก	หม้อนาลก	หม้อนรก
62.	หมั่นบวฉิกอะเวฉิ	หม้อนาศกอเวฉิ	หม้อนรกอเวฉิ
63.	ห่นอแอ้	ห่นอแอ้	ห่นอแอ้
64.	ฮิดคอง	ฮิดคอง	ฮิดคอง
65.	ฮิดคองปะเพณี	ฮิดคองปะเพณี	ฮิดคองประเพณี
66.	เคาะร้อ	เคาะร้อ	เคาะร้อ
67.	เคาะแฉ่นเวนร้อ	เคาะแฉ่นเวนร้อ	เคาะร้อเหี้ยมเวร้อ
68.	เงินค่างาย	เงินค่างาย	เงินค่างาย
69.	เจ้าคูนเรื่อน	เจ้าคูนเรื่อน	เจ้าบ้านเจ้าเรื่อน
70.	เจ้าป่าเจ้าคิง	เจ้าป่าเจ้าคิง	เจ้าป่าเจ้าคิง
71.	เทวดาฟ้าดิน	เทวดาฟ้าดิน	เทวดาฟ้าดิน
72.	เทศศึปีศาจ	เทศศึปีศาจ	เทศศึปีศาจ
73.	เมืองสะทวัน	เมืองสะทวัน	เมืองสวรรค์
74.	เมืองศึ	เมืองศึ	เมืองศึ
75.	เมืองฟ้าพะญาแถน	เมืองฟ้าพะญาแถน	เมืองฟ้าพะญาแถน
76.	เมืองไก่อ๋ฉั่น	เมืองไก่อ๋ฉั่น	โลกหลังความตาย
77.	โฆกวาสะหนา	โฆกวาสะหนา	โฆควาสนา

11. คำนามประสมที่ใช้เรียกยานพาหนะ หมายถึง คำนามที่ใช้เรียกยานพาหนะและส่วนประกอบของยานพาหนะ พบทั้งสิ้นจำนวน 50 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	ทอจวนล้อคันชุก	เกวียนล้อคนชุก	รถเข็น
2.	ทับล้อ	ก้านลด	ท้ายรถ
3.	ทิวล้อ	กงล้อ	วงล้อ
4.	ถิวล้อ	คิ้วลด	คิ้วรถ
5.	สามล้อ	สามล้อ	สามล้อ
6.	อินสองใบพัด	ญูนสองใบพัด	เครื่องบินสองใบพัด
7.	อินสี่รบ	ญูนสี่รบ	เครื่องบินรบ
8.	อินยุดทะสาต B.52	ญูนยุดทะสาต	เครื่องบินยุทธศาสตร์
9.	อินทิมจ้อง	ญูนถิมจ้อง	เครื่องบินทิ้งระเบิด
10.	อินเฉ - 130	ญูนเซ - 130	เครื่องบิน ซี - 130
11.	อินเออีกับแต	ญูนเออีกับแต	เฮลิคอปเตอร์
12.	ตีนล้อ	ตีนลด	ล้อรถ
13.	น้ำมันกะแฉัด	น้ำมันกะแฉัด	น้ำมันเครื่อง
14.	ปะตุลล	ปะตุลล	ประตูลด
15.	ฝาลด	ฝาลด	ฝารถ
16.	ฝาท้อลด	ฝาท้อลด	กระโปรงรถ
17.	พวงมะไลลด	พวงมะไลลด	พวงมาลัยรถ
18.	พื้นลด	พื้นลด	พื้นรถ
19.	ยางตีนลด	ยางตีนลด	ยางล้อรถ
20.	ลดกระบะ	ลดกระบะ	รถกระบะ
21.	ลดจิบ	ลดจิบ	รถจี๊ป
22.	ลดจิบทะทาน	ลดจิบทะทาน	รถจี๊ปทหาร
23.	ลดจ๊ก	ลดจ๊ก	รถมอเตอร์ไซด์
24.	ลดทึบ	ลดทึบ	รถจักรยาน
25.	ลดหุ้มเกาะ	ลดหุ้มเกาะ	รถหุ้มเกาะ
26.	ลดโมโต	ลดโมโต	รถมอเตอร์ไซด์
27.	ลดเม	ลดเม	รถเมล์

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
28.	วัดโดยสวน	ลด โดยสวน	รถโดยสาร
29.	วัดโมโตไซ	ลด โมโตไซ	รถมอเตอร์ไซด์
30.	ล้อกรวน	ล้อเกวียน	ล้อเกวียน
31.	ทมากรถัด	หมากคิงลด	ตัวถังรถ
32.	ทีบกระแฉลด	หีบกระแฉลด	หีบกุญแจรถ
33.	ท้อวัด	หัวลด	หน้ารถ
34.	ท้อเรือ	หัวเรือ	หัวเรือ
35.	ราวเบาะวัด	ราวเบาะลด	ราวเบาะรถ
36.	เคื่องจักรวัด	เคื่องจักรลด	เคื่องจักรรถ
37.	เคื่องบินสู้รับ	เคื่องบินสู้รับ	เคื่องบินสู้รับ
38.	เบาะนั่ง	เบาะนั่ง	เบาะนั่ง
39.	เพาลวัด	เพาลลด	เพาลรถ
40.	เหล็กถานลูน	เหล็กถานชน	เหล็กกันชน
41.	เรือจักร	เรือจักร	เรือยนต์
42.	เรือจักรทางยาว	เรือจักรทางยาว	เรือยนต์ทางยาว
43.	เรือบิน	เรือบิน	เคื่องบิน
44.	เรือพาย	เรือพาย	เรือพาย
45.	เรือทางยาว	เรือทางยาว	เรือทางยาว
46.	เรือแพ	เรือแพ	เรือแพ
47.	แคมเรือ	แคมเรือ	แคมเรือ
48.	แสงโคมตาลวัด	แสงโคมตาลลด	แสงไฟหน้ารถ
49.	แวนส่องเบิ่งทางหลัง	แวนส่องเบิ่งทางหลัง	กระจกมองหลัง
50.	โคมไฟวัด	โคมไฟลด	โคมไฟรถ

12. **ค่านามประสมที่ใช้เรียกพืช** คือ ค่านามประสมที่ใช้เรียกต้นพืช ผลของพืช ใบและส่วนของใบของพืช ไม้ ลำต้น ตอ กิ่ง ก้าน ยอด ดอก เถือ เหง้า รากและส่วนหัวของพืช พบทั้งสิ้นจำนวน 126 คำ ดังนี้

ลำดับที่	ค่านามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	รภิทดาว	กกดาว	ต้นดาว
2.	รภิทผ้าว	กกดฟ้า	ต้นมะพร้าว
3.	รภิทเบือยขาว	กกเบือยขาว	ต้นตะแบก
4.	กะต๋ไม้	กะต๋ไม้	ตอไม้
5.	กะต๋ไม้บ้อ	กะต๋ไม้บ้อ	ตอไม้เล็ก
6.	รภิททงไธย	กกดทงใหญ่	ต้นทงใหญ่
7.	รภิทขามบ้อม	กกดขามบ้อม	ต้นมะขามบ้อม
8.	รภิทขามวขาม	กกดขามวขาม	ต้นมะขาม
9.	รภิทขามวจอง	กกดขามวจอง	ต้นขามวจอง
10.	รภิทขามวเผือง	กกดขามวเผือง	ต้นมะเผือง
11.	รภิทเข้า	กกดเข้า	ต้นข้าว
12.	รภิทเบือยตายขง	กกดเบือยตายขง	ซากต้นตะแบกตายยืนต้น
13.	รภิทเบือยไธย	กกดเบือยใหญ่	ต้นตะแบกใหญ่
14.	รภิทไม้	กกดไม้	ต้นไม้
15.	รภิทไม้ใบช้าย	กกดไม้ใบหญ้า	ต้นไม้ใบหญ้า
16.	รภิทเข้า	กกดเข้า	กอข้าว
17.	ง่าไม้	ง่าไม้	กิ่งไม้
18.	ง่าไม้หนาม	ง่าไม้หนาม	กิ่งไม้หนาม
19.	สวนท้อ	สวนท้อ	สวนท้อ
20.	สวนปาน	สวนปาน	สวนปาน
21.	สวนขามวจอง	สวนขามวจอง	สวนขามวจอง
22.	สวนอ้อย	สวนอ้อย	สวนอ้อย
23.	สวนท้อทะน	สวนท้อทะน	สวนท้อทะน
24.	สวนท้อชุน	สวนท้อชุน	สวนท้อชุน
25.	สวนไผ่	สวนไผ่	สวนไผ่
26.	สวนไม้	สวนไม้	สวนไม้

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
27.	ยองนุ่น	ยองนุ่น	โยนุ่น
28.	ยอดผักกูด	ยอดผักกูด	ยอดผักกูด
29.	ยอดขมากริ	ยอดขมากริ	ยอดผักทอง
30.	ยาวแฉ่งเดี่ยว	ยาวแม่เดี่ยว	ต้นยางใหญ่เดี่ยว
31.	ดอวดอกไม้	ดวดอกไม้	ดวดอกไม้
32.	ดอกสะบะ	ดอกสะบะ	ดอกชบา
33.	ดอกท้อ	ดอกท้อ	ดอกท้อ
34.	ดอกรั้ว	ดอกรั้ว	ดอกรั้ว
35.	ต้นเทศะหนา	ต้นเทศะหนา	ต้นกฤษณา
36.	ตองกล้วย	ตองกล้วย	ตองกล้วย
37.	ต้นกะทิน	ต้นกะทิน	ต้นกระถิน
38.	ต้นจวง	ต้นจวง	ต้นจวง
39.	ต้นจันทอม	ต้นจันทอม	ต้นจันทน์หอม
40.	ต้นยาง	ต้นยาง	ต้นยาง
41.	ต้นดอกรัก	ต้นดอกรัก	ต้นดอกรัก
42.	ต้นคู่	ต้นคู่	ต้นประคู่
43.	ต้นฝางแดง	ต้นฝางแดง	ต้นฝางแดง
44.	ต้นพร้าว	ต้นพร้าว	ต้นมะพร้าว
45.	ต้นขมากร	ต้นขมากร	ต้นขมากร
46.	ต้นขมากรเฝ้า	ต้นขมากรเฝ้า	ต้นขมากรเฝ้า
47.	ต้นเทศะหนา	ต้นเทศะหนา	ต้นกฤษณา
48.	ต้นเข้า	ต้นเข้า	ต้นเข้า
49.	ต้นเป็ยใหญ่	ต้นเป็ยใหญ่	ต้นตะแบกใหญ่
50.	ต้นไธ	ต้นไธ	ต้นไทร
51.	ต้นไม้	ต้นไม้	ต้นไม้
52.	ต้นไม้พืดพุ่ม	ต้นไม้พืดพุ่ม	ต้นไม้พุ่ม
53.	ต้นไม้วิเศษ	ต้นไม้วิเศษ	ต้นไม้วิเศษ
54.	ต้นไธ	ต้นไธ	ต้นไทร
55.	ตอเฟืองแห้ง	ตอเฟืองแห้ง	ตอฟางแห้ง

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
56.	คํไม้	ตอไม้	ตอไม้
57.	ถั่วขง	ถั่วเขียว	ถั่วเขียว
58.	ป่ากรทมารกสิตา	ป่ากหมากสิตา	ป่าคันฝรั่ง
59.	ป่าท้อจื่อ	ป่าหญ้าจิ่ว	ป่าหญ้าจิ่ว
60.	ป่าท้อมุงเรือน	ป่าหญ้ามุงเรือน	ป่าหญ้ามุงเรือน
61.	ป่าเปือย	ป่าเปือย	ป่าตะแบก
62.	บุยฝ้าย	บุยฝ้าย	บุยฝ้าย
63.	ฝักขม	ฝักขม	ฝักขม
64.	พุ่มไม้	พุ่มไม้	พุ่มไม้
65.	พุ่มไม้หนาม	พุ่มไม้หนาม	พุ่มไม้หนาม
66.	พืดพัน	พืดพัน	พืชพรรณ
67.	พงหญ้า	พงหญ้า	พงหญ้า
68.	ลูกไม้	ลูกไม้	ลูกไม้
69.	ลำต้น	ลำต้น	ลำต้น
70.	ลำท้อจื่อ	ลำหญ้าจิ่ว	ป่าหญ้าจิ่ว
71.	ลำไม้	ลำไม้	ลำไม้
72.	ลำไม้ป้อง	ลำไม้ป้อง	ลำไม้ป้อง
73.	หญ้าคา	หญ้าคา	หญ้าคา
74.	หน่อส้าน	หน่อส้าน	หน่อส้าน
75.	หน่อหวาย	หน่อหวาย	หน่อหวาย
76.	หน่อไม้	หน่อไม้	หน่อไม้
77.	หมอยหมากสาตี	หมอยหมากสาตี	ขนข้าวโพด
78.	หมากกล้วย	หมากกล้วย	กล้วย
79.	หมากกอก	หมากกอก	มะกอก
80.	หมากขามป้อม	หมากขามป้อม	มะขามป้อม
81.	หมากพร้าวอ่อน	หมากพร้าวอ่อน	มะพร้าวอ่อน
82.	หมากพิกขีหนู	หมากพิกขีหนู	พริกขีหนู
83.	หมากหุ้ง	หมากหุ้ง	มะละกอ
84.	หมากเขือเทศ	หมากเขือเทศ	มะเขือเทศ

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
85.	ทมวรกเข็ด	หมากเข็ด	พริก
86.	ทมวรกแดง	หมากแดง	แดง
87.	ทมวรกแดงขอด	หมากแดงขอด	แดงขอด
88.	ทมวรกแอบเปิด	หมากแอบเปิด	แอบเปิด
89.	ทมวรกโป้ม	หมากโป้ม	แอบเปิด
90.	ทมวรกโผ	หมากโผ	ลูกโผ
91.	ทมวรกไม้	หมากไม้	ผลไม้
92.	ทมวรกไฮ	หมากไฮ	ลูกไทร
93.	ทวรกใบหญา	หางใบหญา	หางใบหญา
94.	ทวรกธากรไม้	ห้วยธากรไม้	ห้วยธากรไม้
95.	ทวรกม่วงป่า	หมากม่วงป่า	มะม่วงป่า
96.	ธวงเจ้า	ธวงเจ้า	รวงข้าว
97.	ธวรกไม้	ธวรกไม้	ธวรกไม้
98.	ธวรกไม้ใบหญา	ธวรกไม้ใบหญา	ธวรกไม้ใบหญา
99.	ธวรกหมากน็ด	ธวรกหมากน็ด	ธวรกหมากน็ด
100.	ธวรกไม้แห้ง	ธวรกไม้แห้ง	ธวรกไม้แห้ง
101.	ธวรกข้าวไร่	ธวรกข้าวไร่	ธวรกข้าวไร่
102.	ธวรกข้าวปลูก	ธวรกข้าวปลูก	ธวรกข้าวปลูก
103.	ธวรกข้าวไร่	ธวรกข้าวไร่	ธวรกข้าวไร่
104.	ธวรกหนามแก้ว	ธวรกหนามแก้ว	ธวรกหนามแก้ว
105.	ธวรกเขาไก่	ธวรกเขาไก่	ธวรกเขาไก่
106.	ธวรกไม้	ธวรกไม้	ธวรกไม้
107.	ธวรกหมากงาตาสีน	ธวรกหมากงาตาสีน	ธวรกหมากงาตาสีน
108.	ธวรกไฟ	ธวรกไฟ	ธวรกไฟ
109.	ธวรกไม้	ธวรกไม้	ธวรกไม้
110.	ธวรกไม้คู่	ธวรกไม้คู่	ธวรกไม้คู่
111.	ธวรกไม้คู่	ธวรกไม้คู่	ธวรกไม้คู่
112.	ธวรกไม้ดำ	ธวรกไม้ดำ	ธวรกไม้ดำ
113.	ธวรกไม้ตาย	ธวรกไม้ตาย	ธวรกไม้ตาย

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
114.	ไม้ตายฮีบ	ไม้ตายฮีน	ไม้ตายซาก
115.	ไม้บ่อง	ไม้ป่อง	ไม้ปล่อง
116.	ไม้มีค่า	ไม่มีค่า	ไม่มีสีค่า
117.	ไม้วาคสะหนา	ไม้วาคสะหนา	ไม้กฤษณา
118.	ไม้เนื้ออ่อน	ไม้เนื้ออ่อน	ไม้เนื้ออ่อน
119.	ไม้เนื้อแข็ง	ไม้เนื้อแข็ง	ไม้เนื้อแข็ง
120.	ไม้แดง	ไม้แดง	ไม้เนื้อแดง
121.	ใบก้วย	ใบก้วย	ใบกล้วย
122.	ใบขามอ่อน	ใบขามอ่อน	ใบมะขามอ่อน
123.	ใบคูณ	ใบคูณ	ใบคูณ
124.	ใบจวน	ใบจวน	ใบคูณ
125.	ใบตอง	ใบตอง	ใบตอง
126.	ใบไม้แห้ง	ใบไม้แห้ง	ใบไม้แห้ง

13. คำนามประสมที่ใช้เรียกอาหาร หมายถึง คำนามที่ใช้เรียกอาหาร วัตถุประสงค์ เครื่องปรุง เครื่องดื่ม รวมถึงภาชนะและอุปกรณ์สำหรับทำอาหาร พบทั้งสิ้นจำนวน 102 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	ก๋วยจั๊บกุ้ง	ก๋วยจั๊กหอม	ก๋วยจั๊กซี่
2.	ก๋วยเตี๋ยว	ก๋วยไก่อ	ก๋วยไก่อ
3.	ก๋วยเตี๋ยวคั่วไก่	ก๋วยเต๋นน้ำแข็ง	ก๋วยเต๋นน้ำแข็ง
4.	ก๋วยเต๋น	ก๋วยเต๋น	ก๋วยเต๋น
5.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
6.	ก๋วยเต๋นไก่	ก๋วยเต๋นไก่	ก๋วยเต๋นไก่
7.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
8.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
9.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
10.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
11.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
12.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
13.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
14.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
15.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
16.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
17.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
18.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
19.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
20.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
21.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
22.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
23.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู
24.	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู	ก๋วยเต๋นหมู

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
25.	ต้มปาขาว	ต้มปาขาว	ต้มปลาขาว
26.	ต้มไก่	ต้มไก่	ต้มไก่
27.	ต้มไก่ตอน	ต้มไก่ตอน	ต้มไก่ตอน
28.	ถ้วยเจ้า	ถ้วยเจ้า	ถ้วยข้าว
29.	ทุ้งเคื่องกิน	ถงเคื่องกิน	ถุงของกิน
30.	น้ำตาน	น้ำตาน	น้ำตาล
31.	น้ำก้อน	น้ำก้อน	น้ำแข็ง
32.	น้ำนม	น้ำนม	น้ำนม
33.	น้ำหอมฟ้า	น้ำหอมฟ้า	น้ำมะพร้าว
34.	น้ำหอมไม้	น้ำหอมไม้	น้ำผลไม้
35.	น้ำหวานเผือก	น้ำหวานเผือก	แกงบวดเผือก
36.	น้ำเย็น	น้ำเย็น	น้ำเย็น
37.	น้ำแกง	น้ำแกง	น้ำแกง
38.	บั้งเจ้าหลาม	บั้งเจ้าหลาม	กระบอกข้าวหลาม
39.	บองฉิ้น	บองฉิ้น	แจ่วบองเนื้อ
40.	บองปลา	บองปลา	แจ่วบองปลา
41.	ปลากระป๋อง	ปลากระป๋อง	ปลากระป๋อง
42.	ปลาข้างปลาบั้ง	ปลาข้างปลาบั้ง	ปลาข้างปลาบั้ง
43.	ปลาบั้งทาเกลือ	ปลาบั้งทาเกลือ	ปลาบั้งทาเกลือ
44.	ปลาข้าง	ปลาข้าง	ปลาข้าง
45.	ปลาเชื่อมหลาม	ปลาเชื่อมหลาม	ปลาเชื่อมหลาม
46.	ปลิงนก	ปลิงนก	นกย่าง
47.	ปลิงกบ	ปลิงกบ	กบย่าง
48.	ปลิงไก่	ปลิงไก่	ไก่ย่าง
49.	ผักกาดส้ม	ผักกาดส้ม	ผักกาดดอง
50.	พาเจ้า	พาเจ้า	พาข้าว
51.	พาเจ้าพาแลง	พาเจ้าพาแลง	พาข้าวพาแลง
52.	พืงพันตันญูหา	พืงพันตันญูหา	พืงพันตันญูหา
53.	หนังควายแห้ง	หนังควายแห้ง	หนังควายแห้ง

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
54.	ทบ่ไม้เฒ่า	หน่อไม้เฒ่า	หน่อไม้เฒ่า
55.	ทมารททา	หมากงา	งา
56.	ทมารทไม้	หมากไม้	ผลไม้
57.	ท่เข้า	ห่อเข้า	ห่อข้าว
58.	ท่แจ่ว	ห่อแจ่ว	ห่อแจ่ว
59.	อาทานทกะบ่อง	อาทานทกะบ่อง	อาหารทกะบ่อง
60.	อาทานททานทกิน	อาทานททานทกิน	อาหารททานทกิน
61.	อาทานททาย	อาทานททาย	อาหารทเข้า
62.	อาทานทแฉง	อาทานทแฉง	อาหารทเย็น
63.	อาทานทแฉ้ง	อาทานทแฉ้ง	อาหารทแฉ้ง
64.	เข้าท่า	เข้าท่า	ข้าวท่า
65.	เข้าทาย	เข้าทาย	ข้าวทเข้า
66.	เข้าทแจ่ว	เข้าทแจ่ว	ข้าวทแจ่ว
67.	เข้าทจวนน้ำ	เข้าทจวนน้ำ	ข้าวทจวนน้ำ
68.	เข้าทจี่	เข้าทจี่	ข้าวทจี่
69.	เข้าทจี่แฉ้ง	เข้าทจี่แฉ้ง	ข้าวทจี่แฉ้ง
70.	เข้าทสวาย	เข้าทสวาย	ข้าวทสวาย
71.	เข้าทปอาทาน	เข้าทปอาทาน	ข้าวทปลาอาหาร
72.	เข้าทเปือก	เข้าทเปือก	ข้าวทเปือก
73.	เข้าทบ่เข้า	เข้าทบ่เข้า	ข้าวทบ่เข้า
74.	เข้าทพก	เข้าทพก	ข้าวทพก
75.	เข้าทนมบงบง	เข้าทนมบงบง	นมทนมบงบง
76.	เข้าทนมบ่บ่	เข้าทนมบ่บ่	นมทนมบ่บ่
77.	เข้าทเหนียว	เข้าทเหนียว	ข้าวทเหนียว
78.	เข้าทเข้า	เข้าทเข้า	ข้าวทเข้า
79.	เข้าทแป้ง	เข้าทแป้ง	ข้าวทเข้า
80.	เข้าทเย็น	เข้าทเย็น	ข้าวทเย็น
81.	เคื่องทกิน	เคื่องทกิน	ของทกิน
82.	เสดอาทาน	เสดอาทาน	เศษอาหาร

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
83.	เบยลาว	เบ็ยลาว	เบ็ยร์ลาว
84.	เผือกมันหนัง	เผือกมันหนัง	เผือกมันหนัง
85.	เหล้าเซ็ง	เหล้าเส็ง	เหล้าเซ่น
86.	เหล้าไทโก่ต้ม	เหล้าไทโก่ต้ม	เหล้าไทโก่ต้ม
87.	เหล้าวิดสะกี้	เหล้าวิดสะกี้	เหล้าวิดสะกี้
88.	เหล้าเด็ด	เหล้าเด็ด	เหล้าต้ม
89.	เหล้าเด็ดสีขา	เหล้าเด็ดสีขา	เหล้าต้มสีขา
90.	แกงปา	แกงปา	แกงปลา
91.	แกงท่อนไม้	แกงท่อนไม้	แกงหน่อไม้
92.	แจ่วปาแตก	แจ่วปาแตก	แจ่วปลาร้า
93.	แจ่วบั้งปา	แจ่วบั้งปา	แจ่วปลาข้าง
94.	แจ่วหมากรือแรมดิบ	แจ่วหมากรือ	แจ่วมะเขือ
95.	แจ่วหมากรือเผ็ดดิบ	แจ่วหมากรือเผ็ดดิบ	แจ่วพริกสด
96.	แป้งนัว	แป้งนัว	ผงชูรส
97.	ไก่ต้ม	ไก่ต้ม	ไก่ต้ม
98.	ไข่ต้ม	ไข่ต้ม	ไข่ต้ม
99.	ไข่เป็ด	ไข่เป็ด	ไข่เป็ด
100.	ไข่ไก่	ไข่ไก่	ไข่ไก่
101.	ไหปาแตก	ไหปาแตก	ไหปลาร้า
102.	ไหผักกาดส้ม	ไหผักกาดส้ม	ไหผักกาดดอง

14. คำนามประสมที่ใช้เรียกเครื่องมือเครื่องใช้ หมายถึง คำนามประสมที่ใช้เรียกอาวุธ ภาชนะ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับให้แสงสว่างและความร้อน เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับติดต่อสื่อสาร ยา สารเคมี บุหรี่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ อุปกรณ์สำหรับบันทึกภาพเหตุการณ์ ภาพถ่าย เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้สำนักงานและของใช้ส่วนตัว พบทั้งสิ้นจำนวน 278 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
1.	ท้องสูบ	ท้องสูบ	กล้องสูบยา
2.	ท้องถ่ายสูบ	ท้องถ่ายสูบ	กล้องถ่ายรูป
3.	ท้อนดินจี่	ท้อนดินจี่	ท้อนอิฐ
4.	ท้อนท่วนเฟิน	ท้อนถ่านฟืน	ท้อนถ่าน
5.	ท้อนเผ็ด	ท้อนเผ็ด	ท้อนเพชร
6.	ท้อนโลหะ	ท้อนโลหะ	ท้อนโลหะ
7.	ทอภยา	ทอภยา	มวนยา
8.	ทอภยากัด	ทอภยากัด	มวนยา
9.	ทอภยากับทอญ	ทอภยากับทอญ	มวนยาก้อนกรอง
10.	ทอญเฟิน	ทอญเฟิน	ทอญเฟิน
11.	ทอญไฟ	ทอญไฟ	ทอญไฟ
12.	ทอญไฟธำ	ทอญไฟธำ	ทอญไฟลูกธำ
13.	ทะสอบลูกปืน	ทะสอบลูกปืน	ทะสอบลูกปืน
14.	ทะต่าถั่ว	ทะต่าถั่ว	ทะกร้าถั่ว
15.	ทะต่าเคื่องกิน	ทะต่าเคื่องกิน	ทะกร้าของกิน
16.	ทะถักใส่เฉลยเสด	ทะถักใส่เฉลย	ถักใส่เฉลย
17.	ทะบ่างไม้ไผ่	ทะบ่างไม้ไผ่	ทะกร้าไม้ไผ่
18.	ทะบองน้ำมันยาง	ทะบองน้ำมันยาง	ทะบองน้ำมัน
19.	ทะบองไต้	ทะบองไต้	ทะบองไต้
20.	ทะบ่บายปืน	ทะบ่บายปืน	ทะบ่บ่บายปืน
21.	ทะแจจๅ๓เคื่อง	ทะแจจๅ๓เคื่อง	ทะแจจๅ๓เคื่อง
22.	ทะแจจๅ๓เป้	ทะแจจๅ๓เป้	ทะกร้าใส่แบกปืน
23.	ทะโถนถ่ายเบา	ทะ โถนถ่ายเบา	ทะ โถนถ่ายเบา
24.	ทาหมาย	ทาหมาย	ทาหมาย
25.	ทื่อตๅ๓ทูก	ทื่อตๅ๓ทูก	ทื่อทื่อตๅ๓ทูก

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
26.	ทวิทอย	กงทอง	กรงทอง
27.	ทับเตลั๊กไฟ	ทับเหล็กไฟ	ตลับเหล็กไฟ
28.	ทับไฟ	ทับไฟ	ตลับไฟ
29.	ท้อทน้ำ	ท้อกน้ำ	ท้อกน้ำ
30.	ຂອງແຂງ	ของแข็ง	ของแข็ง
31.	ຂີ້ເຫຼືອ	ขี้เหวื้อ	เศษขยะ
32.	ຂຽງລາບ	เขียงลาบ	เขียงลาบ
33.	ຂັ້ນໄດເຕລັກ	ชั้นไดเหล็ก	บันไดเหล็ก
34.	ຄ່າບ່າເໝີຈ	ค่าบ่าเหม็จ	ค่าบ่าเหม็จ
35.	ຄ້ອນເຕລັກ	ค้อนเหล็ก	ค้อนเหล็ก
36.	ຄວາຍເຫຼັກ	ควายเหล็ก	ควายเหล็ก
37.	ຄູນ້ຳ	กุน้ำ	กุน้ำ
38.	ຄູເຕລັກ	คูเหล็ก	คูเหล็ก
39.	ຄົມໂລຫະ	คมโลหะ	คมโลหะ
40.	ເຄິ່ງເຫຼັກສາມຂາ	เถียงเหล็กสามขา	เถียงเหล็กสามขา
41.	ຄັນເບັດ	คันเบ็ด	คันเบ็ด
42.	ຄັນໄຕ	คันไถ	คันไถ
43.	ຈ້ອງໄຟ	จ้องไฟ	ธนูไฟ
44.	ຈອກນ້ຳຮ້ອນ	จอกน้ำฮ้อน	แก้วน้ำร้อน
45.	ຈອກເຫຼົ້າ	จอกเหล้า	แก้วเหล้า
46.	ຈອກແກ້ວ	จอกแก้ว	แก้ว
47.	ຈົດຫມາຍ	จดหมาย	จดหมาย
48.	ຈັກສູບລົມ	จักสูบลม	เครื่องสูบลม
49.	ສ້ວມຜ້າຫໍ່ມ	สวมผ้าห่ม	ห้องผ้าห่ม
50.	ສະຫມຸດສືບສວນ	สะหมุดปกสืบสวน	สมุดบันทึกสืบสวน
51.	ສະຫມຸດພັກ	สะหมุดปก	สมุดบันทึก
52.	ສາກບັງໜ້າ	ซากบังหน้า	ฉากบังหน้า
53.	ສາກລະຄຣ	ซากละคร	ฉากละคร
54.	ສາຍບາໂລ	สายบาโล	สายเป้ทหาร

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
55.	สายเค็อก	สายเชือก	สายเชือก
56.	สายเอิ้น	สายเอ็น	สายเอ็น
57.	สายไฟ	สายไฟ	สายไฟ
58.	สิ่งຂອງ	สิ่งของ	สิ่งของ
59.	ສິນຄ້າທ້ອງຕະຫລາດ	สินค้าท้องตลาด	สินค้าท้องตลาด
60.	ສີ່ແຍກໄຟແດງ	สี่แยกไฟแดง	สี่แยกไฟแดง
61.	ສົມບັດສ່ວນຕົວ	สมบัติส่วนตัว	สมบัติส่วนตัว
62.	ຊອງກອກຍາ	ชองกอกยา	ชองยา
63.	ຊອງຈົດຫມາຍ	ชองจดหมาย	ชองจดหมาย
64.	ຊອງຍາ	ชองยา	ชองยา
65.	ຊາມນ້ຳຍາ	ชามน้ำยา	ชามน้ำยา
66.	ຊາມນ້ຳອຸ່ນ	ชามน้ำอุ่น	ชามน้ำอุ่น
67.	ຊາມເຄື່ອງນຸ່ງ	ชามเครื่องนุ่ง	ชามเสื้อผ้า
68.	ຊຸ້ມຜັກກະຮອກ	ชุ่มผักกระซอก	ชุ่มผักกระรอก
69.	ດ້ວນຟິນ	ค้ำพิน	ค้ำพิน
70.	ດ້ວນຟ້າ	ค้ำพ้า	ค้ำพร้า
71.	ດວງກ່ວ	ดวงเกี่ยว	กันเกี่ยว
72.	ດວງເບັດ	ดวงเบ็ด	กันเบ็ด
73.	ດອກເບ້ຍ	ดอกเบีย	ดอกเบีย
74.	ດິນຈີ່ຊີເມນ	ดินจีซีเมน	ปูนซีเมนต์
75.	ດິນລະເບັດ	ดินละเบ็ด	ดินระเบ็ด
76.	ດັນຟິນ	ค้ำพิน	ค้ำพิน
77.	ຕິບເຂົ້າ	ติบเข้า	กระติบข้าว
78.	ຕົວໜັງສື	ตัวหนังสือ	ตัวหนังสือ
79.	ເຕຶງນອນ	เตียงนอน	เตียงนอน
80.	ຕັ່ງຫວາຍ	ตั้งหวาย	ตั้งหวาย
81.	ຖ່ານໄຟ	ถ่านไฟ	ถ่านไฟ
82.	ຖ້ວຍຊາມ	ถ้วยชาม	ถ้วยชาม
83.	ຖ້ວຍນ້ຳ	ถ้วยน้ำ	ถ้วยน้ำ

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
84.	ทึงทะแฉ	ตึงทะแฉ	ตุงตุงแฉ
85.	ทึงย๋าม	ตึงย๋าม	ตุงย๋าม
86.	ทึงยาว	ตึงยาว	ตุงพลาสติก
87.	ทึงน้ำ	ตึงน้ำ	ตุงน้ำ
88.	ทึงพาย	ตึงพาย	ตุงสะพาย
89.	ทึงมี	ตึงมี	ตุงมี
90.	ทึงยา	ตึงยา	ตุงยา
91.	ทึงยาเส้น	ตึงยาเส้น	ตุงยาเส้น
92.	ทึงลูกปืน	ตึงลูกปืน	ตุงลูกปืน
93.	ทึงทมวกรแตก	ตึงทมวกรแตก	ตุงทมวกรระเบิด
94.	ทึงเข้าสาร	ตึงเข้าสาร	ตุงข้าวสาร
95.	ทึงเคื่อง	ตึงเคื่อง	ตุงของ
96.	ทำน้ำ	ทำน้ำ	ทำน้ำ
97.	น้ำมัน	น้ำมัน	น้ำมัน
98.	น้ำหมึก	น้ำหมึก	น้ำหมึก
99.	นวมมวอ	นวมมวอ	นวมมวอ
100.	นวมสะกุน	นวมสะกุน	นวมสะกุน
101.	นิทานพื้นเมือง	นิทานพื้นเมือง	นิทานพื้นเมือง
102.	บ่อนนอน	บ่อนนอน	ที่นอน
103.	บั้งสูบ	บั้งสูบ	กระบอกสูบ
104.	บั้งน้ำ	บั้งน้ำ	กระบอกน้ำ
105.	บั้งปุ่น	บั้งปุ่น	กระบอกปุ่น
106.	ปี่มเจียน	ปี่มเจียน	สมุด
107.	ปี่มบันทีก	ปี่มบันทีก	สมุดบันทีก
108.	ปี่มบันทีกเลขลำดับ	ปี่มบันทีกเลขลำดับ	สมุดบันทีกเลขลำดับ
109.	ปี่มหนังสือ	ปี่มหนังสือ	สมุดหนังสือ
110.	ปี่มอ่าน	ปี่มอ่าน	หนังสือ
111.	ปี่มอ่านปี่มเจียน	ปี่มอ่านปี่มเจียน	หนังสือสมุด
112.	ปิ่น M.16	ปิ่น M.16	ปิ่น M.16

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
113.	ปิงภากบิง	ปิ่นกากบิง	ปิ่นกากบิง
114.	ปิงภากะบิง	ปิ่นกาละบิง	ปิ่นกาละบิง
115.	ปิงภูด	ปิ่นภูด	ปิ่นภูด
116.	ปิงกบ	ปิ่นกบ	ปิ่นกบ
117.	ปิงกบหนัก	ปิ่นกบหนัก	ปิ่นกบหนัก
118.	ปิงกบเภา	ปิ่นกบเภา	ปิ่นกบเภา
119.	ปิงคก	ปิ่นคก	ปิ่นคก
120.	ปิงสั้น	ปิ่นสั้น	ปิ่นสั้น
121.	ปิงต้วงชิด	ปิ่นต้วงชิด	ปิ่นต้วงชิด
122.	ปิงตำโชนปากเวอ	ปิ่นตำโชนปากเวอ	ปิ่นตำโชนปากเวอ
123.	ปิงพก	ปิ่นพก	ปิ่นพก
124.	ปิงฟูชิกาลัง	ปิ่นฟูชิกาลัง	ปิ่นฟูชิกาลัง
125.	ปิงลูกของ	ปิ่นลูกของ	ปิ่นลูกของ
126.	ปิงหันลี	ปิ่นหันลี	ปิ่นหันลี
127.	ปิงอากา	ปิ่นอากา	ปิ่นอากา
128.	ปิงเดกา	ปิ่นเดกา	ปิ่นเดกา
129.	ปิงเปอาโกน	ปิ่นเปอาโกน	ปิ่นเปอาโกน
130.	ปิงเลโวนแเว	ปิ่นเลโวนแเว	ปิ่นเลโวนแเว
131.	ปิงแก้บ	ปิ่นแก้บ	ปิ่นแก้บ
132.	ปิงใหญ่	ปิ่นใหญ่	ปิ่นใหญ่
133.	ปุมแพ	ปุ่มแพ	ปมผ้า
134.	ผ้ากั้ว	ผ้ากั้ว	ผ้าผ่าน
135.	ผ้ากั้วป่อง	ผ้ากั้วป่อง	ผ้าผ่านหน้าต่าง
136.	ผ้าพม	ผ้าพม	ผ้าพรม
137.	ผ้าห่ม	ผ้าห่ม	ผ้าห่ม
138.	ผ้าห่มขบสัด	ผ้าห่มขบสัด	ผ้าห่มขบสัด
139.	ผ้าห่มแพ	ผ้าห่มแพ	ผ้าห่มแพ
140.	ผ้าอ้อม	ผ้าอ้อม	ผ้าอ้อม
141.	ผ้าอ้อมขี้ผ้าอ้อมญ่ฮว	ผ้าอ้อมขี้ผ้าอ้อมญ่ฮว	ผ้าอ้อมขี้ผ้าอ้อมเยี่ยว

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
142.	ผ้าຂໍ	ฟ้าขอ	ผ้าขาว
143.	ผ้าໄຕ້	ฟ้าใต้	ผ้าใต้
144.	ພວງກະແຈ	พวงกะแจ	พวงกุญแจ
145.	ພວງມະໄລເຈັຍ	พวงมะไลเจ็ย	พวงมาลัยกระดาม
146.	ພາຖາດ	พาถาด	ถาด
147.	ພັບເຢັນໜັງສື	พับเขียนหนังสือ	พับเขียนหนังสือ
148.	ຟິມຮູບເງົາ	ฟิล์มฮูบเงา	ฟิล์มภาพยนตร์
149.	ຟຸຍນ້ຳມັນສອງຮ້ອຍລິດ	ฟุยน้ำมันสองร้อยลิต	ถังน้ำมันสองร้อยลิต
150.	ມິດກະບີ	มีดกะบี	มีดกระบี
151.	ມິດຈັບ	มีดจับ	มีดจับ
152.	ມິດແຫລມ	มีดแหลม	มีดแหลม
153.	ຍາກັ້ນຕໍ່ຮົດເວີຈີເນຍ	ยากันต่อเวอจีเนีย	บุหรีเวอจีเนีย
154.	ຍາກຳລິງ	ยากำลัง	ยากำลัง
155.	ຍາຊີກຳ	ยาซีกำ	บุหรีซีการ์
156.	ຍາຟິ່ນ	ยาฟิน	ยาฟิน
157.	ຍາເຄມີອາຍພິດ	ยาเคมีอายพิต	ยาเคมีไอพน
158.	ຍາເສບຕິດ	ยาเสบติด	ยาเสพติด
159.	ຍາໃບສາລະວັນ	ยาใบสาละวัน	ยาใบสาละวัน
160.	ຍາໃບຕອງ	ยาใบตอง	ยาใบตอง
161.	ລວດໜາມ	ลวดหนาม	ลวดหนาม
162.	ລະເບີດບິນ	ละเบิดบิน	ระเบิดดิน
163.	ລາຍເຮັ່ນ	ลายเซ็น	ลายเซ็น
164.	ລູກປີ່ນ	ลูกปิ่น	ลูกปิ่น
165.	ລູກປີ່ນໃຫຍ່	ลูกปิ่นใหญ่	ลูกปิ่นใหญ่
166.	ລູກໄລເກັດ	ลูกโลเก็ต	ลูกรอกเก็ต
167.	ລູກກະແຈ	ลูกกะแจ	ลูกกุญแจ
168.	ລູກຂີ້ກໍ່ວັ້ທອງເຫລືອງ	ลูกขี้กั่วป้อทองเหลือง	ลูกตะกั่วทองเหลือง
169.	ລູກສອນໄຟ	ลูกสอนไฟ	ลูกศรไฟ
170.	ລູກທອງ	ลูกทอง	ลูกปิ่น

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
171.	ลูกบาน	ลูกบาน	ลูกระเบิด
172.	ลูกบม	ลูกบม	ลูกระเบิด
173.	ลูกป็น	ลูกป็น	ลูกป็น
174.	ลูกป็นไฟ	ลูกป็นไฟ	ลูกป็นไฟ
175.	ลูกละเบิด	ลูกละเบิด	ลูกระเบิด
176.	ลูกละเบิดปะละมานู	ลูกละเบิดปะละมานู	ลูกระเบิดปรมาณู
177.	ลูกหน้า	ลูกหน้า	ลูกธนู
178.	ลูกแตกมี	ลูกแตกมี	ลูกระเบิดมือ
179.	ลูกแตกลูกบม	ลูกแตกลูกบม	ลูกระเบิดต่าง ๆ
180.	รถไถ	รถไถ	รถไถ
181.	รถไถเดินตาม	รถไถเดินตาม	รถไถเดินตาม
182.	รถเข็นขายผลไม้	รถเข็นขายผลไม้	รถเข็นขายผลไม้
183.	วิทยุโทรศัพท์	วิทยุโทรศัพท์	วิทยุโทรศัพท์
184.	หน้ากระจก	หน้ากระจก	หน้ากระจก
185.	หนังสือพิมพ์	หนังสือพิมพ์	หนังสือพิมพ์
186.	หนังสือพิมพ์รายวัน	หนังสือพิมพ์รายวัน	หนังสือพิมพ์รายวัน
187.	หมอนปลา	หมอนปลา	หมอนปลากระเบน
188.	หมากกะดิ่ง	หมากกะดิ่ง	กระดิ่ง
189.	หมากกะดิ่งโทละสับ	หมากกะดิ่งโทละสับ	กระดิ่งโทรศัพท์
190.	หมากแตก	หมากแตก	ระเบิด
191.	หมอนึ่งข้าว	หมอนึ่งข้าว	หมอนึ่งข้าว
192.	หลักสไป	หลักสไป	หลักสไป
193.	หลักฐานพินยาน	หลักฐานพินยาน	หลักฐานพยาน
194.	หีบเสื้อผ้า	หีบเสื้อผ้า	หีบเสื้อผ้า
195.	หม้อแกง	หม้อแกง	หม้อแกง
196.	อาวุธยุทโธปกรณ์	อาวุธยุทโธปกรณ์	อาวุธยุทโธปกรณ์
197.	ร้านค้าข้าว	ร้านค้าข้าว	ร้านค้าข้าว
198.	ราวตากเสื้อผ้า	ราวตากเสื้อผ้า	ราวตากผ้า
199.	รูปหน้าเจดีย์	รูปหน้าเจดีย์	รูปหน้าเจดีย์

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
200.	รูปผาบ	ฮูปพาบ	รูปภาพ
201.	รูปทล๋	ฮูปหล่อ	รูปที่หล่อขึ้นมา
202.	รูปเค็งคิง	ฮูปเค็งคิง	รูปครึ่งตัว
203.	รูปแคว้ม	ฮูปแคว้ม	รูปวาด
204.	เข้มโมง	เข้มโมง	เข็มนาฬิกา
205.	เคื่องຂອງ	เคื่องของ	สิ่งของ
206.	เคื่องຮົ່ວຫມາກ	เคื่องเคี้ยวหมาก	เขี่ยนหมาก
207.	เคื่องຈັກ	เคื่องจัก	เครื่องจักร
208.	เคื่องສັງຄະທານ	เคื่องสังคะทาน	เครื่องสังฆทาน
209.	เคื่องຕ້ອນຂອງຝາກ	เคื่องต้อนของฝาก	เครื่องต้อนของฝาก
210.	เคื่องຕັດໄມ້	เคื่องตัดไม้	เครื่องตัดไม้
211.	เคื่องຜົມດີດໄຟຟ້າ	เคื่องฟิมติดไฟฟ้า	เครื่องฟิมติดไฟฟ้า
212.	เคื่องມື້ຕີກາໄມ້	เคื่องมือตีกาไม้	เครื่องมือตีตราไม้
213.	เคื่องໃຊ້	เคื่องใช้	เครื่องใช้
214.	เคื่องໃຊ້ປະຈຳໂຕ	เคื่องใช้ประจำตัว	เครื่องใช้ประจำตัว
215.	ເງິນຄ່າຈ້າງ	เงินค่าจ้าง	เงินค่าจ้าง
216.	ເງິນຄ່າ	เงินค่า	เงินทอง
217.	ເງິນຄັງ	เงินคัง	เงินคลัง
218.	ເງິນລາງວັນ	เงินรางวัล	เงินรางวัล
219.	ເຈັຍຄ່າສິ່ງ	เจ็ยค่าสิ่ง	กระดาษค่าสิ่ง
220.	ເຈັຍຫນັງສືຜົມ	เจ็ยหนังสือฟิม	กระดาษหลังสื่อฟิมพ์
221.	ເຈັຍເຮັດຄ່າຍ	เจ็ยเซ็ดถ่าย	กระดาษชำระ
222.	ເຮັງແພ	เซ็งแพ	ผ้า
223.	ເຮັງແພຕາມ້ອງ	เซ็งแพตาม้อง	ผ้าตาม้อง
224.	ເຮັອກສາຍໂທລະສັບ	เซ็อกสายโทรละสับ	สายโทรศัพท์
225.	ເຮັອກຫນັງ	เซ็อกหนังสือ	เซ็อกหนังสือ
226.	ເຮັອກເຄືອເຂົ້າໄມ້	เซ็อกเคือเขาไม้	เซ็อกทำจากไม้
227.	ເຕົ້າສ່ງເສືອງ	เต้าส่งเสียง	หูฟังโทรศัพท์
228.	ເຕົ້າໄຟ	เตาไฟ	เตาไฟ

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
229.	เถ่าๆวน	เถ่าถ่าน	เถ่าถ่าน
230.	เป๋อຂາລິງ	เป๋อขาลิง	เป๋อขาลิง
231.	เป๋อຂ້າສານ	เป๋อเข้าสาน	เป๋อเข้าสาร
232.	ເຫລັກໄຟ	เหล็กไฟ	เหล็กไฟ
233.	ແກ້ວຫ້າງົວ	แก้วहांงั่ว	แก้วहांวั่ว
234.	ແກ້ວເຫລົ້າ	แก้วเหล่า	แก้วเหล่า
235.	ແສ້ຫວາຍ	เส้าหวาย	เส้าหวาย
236.	ແສ້ໂຄວງົວ	เส้าไควงั่ว	เส้าไคววั่ว
237.	ແສງຕະເກິຍງ	แสงตะเกียง	แสงตะเกียง
238.	ແສງໂຄມປິບ	แสงโคมปิบ	แสงโคมปิบ
239.	ແສງໄຟ	แสงไฟ	แสงไฟ
240.	ແສງໄຟຜ້າ	แสงไฟฟ้า	แสงไฟฟ้า
241.	ແປວໄຟ	เปลวไฟ	เปลวไฟ
242.	ແຜ່ນຂີ້ກົ້ວ	แผ่นขี้กั่ว	แผ่นตะกั่ว
243.	ແຜ່ນຍາງຫໍ່	แผ่นยางห่อ	แผ่นยางห่อ
244.	ແຜ່ນເຈັຍ	แผ่นเจ็ย	แผ่นกระดาษ
245.	ຜ້າດຳ	ผ้าดำ	ผ้าดำ
246.	ຜ້າເມັບ	ผ้าเมบ	ผ้าเช็ดหน้า
247.	ຜ້າເຈັດຕົວ	ผ้าเจ็ดตัว	ผ้าเช็ดตัว
248.	ຜ້າເຈັດຫນ້າ	ผ้าเจ็ดหน้า	ผ้าเช็ดหน้า
249.	ແຟ້ມເຈັຍ	แฟ้มเจ็ย	แฟ้มกระดาษ
250.	ແວ່ນຕາດຳ	แว่นตาดำ	แว่นตาดำ
251.	ແຫ້ວບ່ວງບາດ	แห้วบ่วงบาศ	บ่วงบาศก์
252.	ໂຄມໄຟ	โคมไฟ	โคมไฟ
253.	ໂຄມໄຟສາຍ	โคมไฟสาย	โคมไฟฉาย
254.	ໂດ້ນຟິນ	ดุ้นฟืน	ดุ้นฟืน
255.	ໂຕ້ະຕັ້ງ	โต๊ะตั้ง	โต๊ะตั้ง
256.	ໂຕ້ະເອັດເວີຍກ	โต๊ะเอ็ดเวียก	โต๊ะทำงาน
257.	ໂຕ້ະຕັ້ງ	โต๊ะตั้ง	โต๊ะตั้ง

ลำดับที่	คำนามประสม	คำอ่าน	ความหมาย
258.	โถดอกไม้	โถดอกไม้	โถดอกไม้
259.	โธทอง	โธทอง	อ่างทอง
260.	โถบีน	โถบีน	โถบีน
261.	โธตะเกียง	โธตะเกียง	โธตะเกียง
262.	โถ่เข้า	โถ่เข้า	ภาชนะใส่ข้าว
263.	ไฟกะบอง	ไฟกะบอง	ไฟกระบอง
264.	ไฟสาย	ไฟสาย	ไฟฉาย
265.	ไฟตะเกียง	ไฟตะเกียง	ไฟตะเกียง
266.	ไม้ขีดไฟ	ไม้ขีดไฟ	ไม้ขีดไฟ
267.	ไม้ค้อน	ไม้ค้อน	ไม้ค้อน
268.	ไม้ค้อนเท้า	ไม้ค้อนเท้า	ไม้เท้า
269.	ไม้ค้อนไม้เส้	ไม้ค้อนไม้เส้	ไม้ค้อนไม้เส้
270.	ไม้เส้	ไม้เส้	ไม้เส้
271.	ไม้เส้หวายหางหมู	ไม้เส้หวายหางหมู	ไม้เส้หวายหางหมู
272.	ไม้เส้ไควงัว	ไม้เส้ไควงัว	ไม้เส้ไควงู
273.	ไม้เมตร	ไม้เมตร	ไม้เมตร
274.	ไหมทองคำ	ไหมคำ	ไหมทอง
275.	ไหมหีบ	ไหมหีบ	ไหมเข็บ
276.	ใบนำส่ง	ใบนำส่ง	ใบนำส่ง
277.	ใบอนุญาตตัดไม้	ใบอนุญาตตัดไม้	ใบอนุญาตตัดไม้
278.	ใบเดินทาง	ใบเดินทาง	หนังสือเดินทาง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

เนตญา บุญอ่อน

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2554 สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขน
พ.ศ. 2556 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย
เพื่อการพัฒนาอาชีพ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

